

Opmerkenswaardige Levende Ondervindingen

Band iv

Opmerkenswaardige
levende
ondervindingen

BAND IV

“Dat onze Heiland mij heeft toegestaan dit te ondervinden, is niet een persoonlijke aangelegenheid, maar terwille van een subliem belang, hetwelk het eeuwige welzijn van alle Christenen betreft”.

*Brief aan den Koning
van Zweden. 10 Mei, 1770.*
Documents, deel VII, pag. 373-377.

. . . vidi, audivi, sensi . . .

“ik heb gezien, gehoord, gevoeld”

Hemelse Verborgenheden nr. 68

Opmerkenswaardige
levende
ontervindingen

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Over de hellen.

4679. Met grote aandacht heb ik opgemerkt, hoe de mens zichzelf verwoest en in de hel werpt; er was een hemels gezelschap, hetwelk de Heer beschermde, aldus waar het Goddelijke des Heren was; een zekere boze geest, wel een van de ergsten, bestookte dat gezelschap in het verborgene; en ten slotte, toen hij ontdekt was, werd het waargenomen, hoe hij meer en meer in de hel werd neergelaten; want onderwijl, omdat hij succes had, vond hij nieuwe listen ter bestoking uit, en zo vergezelschapte hij zich meer en meer met de hellen; en hoe meer hij met de hellen werd vergemeenschap, des te meer bestookte hij dat hemelse gezelschap; hij meende, dat hij zou kunnen aflaten: maar het werd hem gezegd, dat hij het niet zou kunnen, omdat hij gebonden was door de hellen en werd geleid door dezelve, die hij aan zich had vastgebonden; vandaar werd hij toen meer en meer omgeven door valse dingen, die eerst verschenen zoals een grove nevel, daarna zoals wateren; en zo smeed hij zichzelf diep naar beneden; hij was in zijn tijd een rechter geweest, en had door arglist vele boze dingen gedaan in zijn functie als rechter.

4680. Sommigen worden schielijker in hun hel geworpen, maar dan hadden zij zich al onderwijl met de hellen vergemeenschap, ofwel ook worden zij daarmede vergemeenschap wanneer zij terugkeren in hun inwendige dingen, samen met hen met wie zij geweest waren in het leven des lichaams, want hun inwendige dingen waren met genen samen geweest; weswege zij dan, wanneer zij in zulke vergezelschappingen worden gelaten, zichzelf meer en meer in de diepte neerwerpen: dit is mij meermalen te zien gegeven.

Over de Jezuïeten, en zo over de heiligen.

4681. Jezuïeten in het andere leven, die boos waren, werden geobserveerd, omdat het in de wereld wordt geloofd, dat zij, meer dan anderen, in arglist en geslepenheid zijn, en in de liefde van de wereld en van zich, en dat de hemelse dingen voor hen de middelen zijn tot winstbejag en om ereposten te behalen; er zijn er onder hen, die goed zijn, die eenvoudigweg vroom zijn, er zijn er die moedwillig boos zijn, die geslepen en die arglistig zijn; zij die goed zijn, zijn in den hemel; zij die eenvoudigweg vroom zijn, verschijnen ter rechterzijde vooraan op een plaats, als het ware een grote regenbak; wanneer degenen die geslepen en arglistig zijn, de eenvoudige goeden willen vangen ter beraadslaging, zo roepen zij genen op vanuit dat grote aardse bassin; en

dan klimmen zij op als lange ladders, en staan aan de randen ervan in een rij samen, met een boek in de hand, en bidden voor hen die boven zijn (sommigen van dezen zijn vanuit de Capucijners) de moedwillige bozen zijn degenen die onder hen niet zijn ingewijd, maar meer jongeren; dezen leren magische dingen aan, en willen openlijk overheersen; maar dezen worden verworpen door hen die geslepen en arglistig zijn, omdat zij zodanig zijn, en dezen worden naar verschillende hellen gezonden; de *geslepenen* echter worden gezien ter rechterzijde vooraan staande boven dat bassin; zij vermijden het boze aan te doen, vermits zij niet gezien kunnen worden; maar nochtans denken zij het boze aanhoudend; zij weten dat zij als zij het boze berokkenen, geopenbaard worden, en in de hel worden geworpen; hun aantal neemt af, en zij weten ook niet waarheen de verdwenenen gegaan zijn. De arglistigen zijn verder van hen verwijderd, aan hun rug, en zij verschijnen eveneens als staande; zij eveneens passen op daarvoor dat zij worden geopenbaard, maar zij blazen iedereen aanhoudend het boze in, en inspireren anderen om heimelijk het boze te doen; zij passen uiterst voorzichtig daarvoor op zich bloot te geven; wanner zij worden geopenbaard aan de ogen der engelen, zo verschijnen zij als samengekluwde slangen, en hun aantal neemt achtereenvolgens toe en af; want zij werpen van zich af de moedwilligen, en eveneens hen die niet arglistig zijn, zoals de eenvoudigen; zij werpen van de hunnen uit geesten, boven het hoofd, waar als het ware iets als een kathedr verschijnt tezamen met een wand vóór hen; daar worden zij somtijds gezien in een lange rij, en schouwen neer naar beneden, en beramen listen; maar zij worden daarvandaan neergeworpen, en weggetrokken, en samengeworpen in de hel; zij die op die plaats zijn verder weg naar links, zijn de ergsten; en de meer eenvoudigen volgen elkander op bij graden in volgorde naar rechts. De listen van dezen kunnen niet beschreven worden; vooral doen zij zich als goeden voor, en boezemen hun denkingen in aan de gezelschappen der goeden, en zijn daar tussen hen in en treden steelsgewijs op, als het niet anders kan, opdat genen worden gevangen door de uitwendige aandoeningen der bozen; behalve andere dingen meer, door vergemeenschappingen der denkingen rondom.

Over de hellen.

4682. Allerverst vooraan zijn de hellen der listigen, en tevens der wreedaards, waar een vurige verschijnt als van zwavel; daarheen worden zij gezonden, diep volgens den graad van de list en de wreedheid; de diepte is groot, want ik zag

daarheen een zodanige heengeleid en daarin afgeworpen. Op gemiddelden afstand van dezen zijn ook hellen voor de listigen, welke allerdiepst zijn.

Over de hellen.

4683. Een zekere geest, die in de wereld was geweest in het ware van enig goede (Lagerberg) deze ging vooraan bijna in een rechte lijn, en merkte op wat hij daar zag, en hij zeide het mij, namelijk dat hij zag onderscheiden gebieden, waar een menigte van geesten was, zeer rumoerig, en verschillend in de verschillende gebieden; en hij ontwaarde dat in het midden een zeker duistere was, waarvan gezegd werd, dat het een mens was rondom wien zij zijn; en het werd zo gezegd door de engelen, dat rondom ieder mens zulke dingen zijn, omdat de mens het laatste vlak is; en dat heden ten dage rondom den mens der Kerk zulke tumulten zijn, het allermeeft uit de hellen, want zij werden gezien in het vlak van de voetzool, en die zijn onder dat vlak; de geesten weten niet, dat het de mens is, noch weet de mens dat geesten rondom hem zijn; hij zeide dat er meerdere hellen waren onder die waarin zij zijn, en dat degenen die boven zijn in de wereld der geesten, aldus worden opgewoeld tot tumult, in een sfeer die zo verschijnt als een sfeer door een spiraal zich rondbuigend tot een centrum waar dat duistere is, of die mens.

Over het verdoemde stof der hellen, en over een verzameling van geesten.

4684. Wanneer iemand meent groter te zijn dan anderen, en begeert groter te worden dan anderen in geestelijke dingen, hetgeen een soort van geestelijken hoogmoed is, dan wordt hij hard bejegend in het andere leven, want hij wordt zoals lichamelijk, en vult de sfeer vanuit het zijne, zodat hij in die dingen zoals zichzelf verschijnt, en hij doet dan huiveringwekkende dingen, die verzwegen moeten worden; daarna wordt hij tot aan zijn lichamelijke toe binnengelaten, en overgebracht ter linkerzijde ver boven een stroom of grenslijn; daar verschijnt ook een poel rokend van vuur; daarheen wordt hij gevoerd, en dan worden tot hem zulke geesten verzameld als hijzelf geweest was, en dit verschijnt aan de niet-aanwezigen alsof hij werd gewenteld in stof, alle kanten uit, en dan als verminkt; en eveneens verschijnt hij alsof hij werd bekeerd, terwijl hij toch niet bekeerd is; en zo wordt hij binnengelaten in het

leven dat hij in de wereld heeft gehad, want zodanige hoogmoed brengt iets dergelijks met zich mede.

Elders verschijnen ook rokende poelen, ver achterwaarts aan den rug, voor schandelijke echtbrekers, ook ter rechterzijde; vooraan ook voor de wreedaards.

4685. Het verdoemde stof verschijnt ook elders, en dat hij die voor de ooggetuigen daar verschijnt als daarin gewenteld, is omdat hij wordt omstuwed door zulke geniën en geesten.

Bovendien werd getoond dat als dezulken in enig hemels gezelschap werden binnengelaten, zij de ganse sfeer zouden vullen met hun eigene, zodat de overigen niets zouden zijn; en al wat zij zouden spreken, zou terugslaan op henzelf, en zij zouden over zichzelf spreken, en niet over den hemel en over God, en over dergelijke onderwerpen, dan alleen terwille van zich en van eigen glorie; dit is hun universeel regerende: en verder verschijnen de engelen die over zichzelf niets voelen meer dan over anderen, verschijnen kleintjes en nietig, en zo naar verhouding als niets niemendal; vandaar staat vast, dat zij geenszins in den hemel zouden kunnen zijn; verder, dat hun aanwezigheid schandelijkheden zou veroorzaken of binnenbrengen.

Over de hellen rondom den mens.

4686. Het verscheen mij, hoe boze geesten en geniën rondom den mens zijn, volgens diens leven; zo verscheen er een omcirkelende vorm die bestendig was vanuit den invloed des hemels; en vandaaruit een werking in de geesten en geniën rondom den mens; die vorm was actief gelijk een draaikolk, en als het ware rondgevoerd, bestendig door den invloed van zulke geesten of gezelschappen uit de hel; hoedanig des mensen leven is, zodanige geesten trekt diens leven aan; het is het gemene of universeel regerende leven met deszelfs variëteiten; de mens die nog niet daadwerkelijk boos is geworden, verschijnt boven de aarde daar, (dit was gezien vooraan) maar als het ware versluierd zoals door een uitermate dicht dik vlies; zo versluierd zijnde boven, verschijnt hij beneden zoals een zeker duister onbezielde; dit verschijnt voor de engelen, niet echter voor de geesten die daar zijn, die niets zodanigs zien; wanneer echter de mens zich het leven van het boze heeft verworven, dan wordt hij meer en meer beneden het vlak der aarde daar ondergedompeld, en dan tot de voeten, daarna tot de lenden, daarop tot de borst, en ten slotte tot het hoofd, en dan is hij in de hel, en kan niet daaruit worden verheven, omdat hij dan op volwassen leeftijd en ook in ouderdom is, en ook niet langer nieuwe ware

dingen opneemt; en ook kunnen de ware dingen bij hem niet omgebogen worden, omdat zij verhard zijn; daar verschijnt hij dan, en ten slotte veel lager; en het werd doorvat dat de mens, wanneer hij niet ver meer af is van zijn levenseinde, knikkebolt met het hoofd, en ten slotte vooroverkromt met het lichaam, en zo voort:

4687. Na den dood komt hij in het gezelschap van zulke geesten. Hoe het verder beneden met hem gaat, werd niet gezien. (Er zijn ook sommigen die in den hemel zijn, hoog boven de aarde).

Het is niet wien ook geoorloofd om vóór den dood met het halve lichaam boven de aarde, en met de andere helft beneden de aarde te zijn; de aarde zal óf boven de lenden, óf beneden de lenden zijn; daar is de liefde in het gemeen, als de lenden beneden zijn; het is om het even, als hij staat boven met de rest van het lichaam, en zo voort.

Wanneer hij gaat sterven, nikt hij met het hoofd, en valt tenslotte.

De voortschrijding van zijn leven verschijnt daarmee dat hij dieper bij graden afdaalt.

Over degenen in den hemel, dat hoe innerlijker het goede bij den mens, des te beter en schoner.

4688. Er waren degenen die niet verstonden, dat er het innerlijk goede bestond, en dat dit beter en schoner zou zijn dan het uiterlijk goede; zij meenden dat de uiterlijke dingen alles waren; een echtgenote werd gezien door haar man, en er waren verscheidenen die haar vorm aannamen, zo dat zij haar voorlogen; het waren boze [*vrouwen*], 8 in getal, onder wie ook de echtgenote; er werd gevraagd of hij kon erkennen wie onder haar de echtgenote was, omdat zij in de uitwendige vorm ten eerste eender waren; toen wist hij het niet; hij zeide dat ene de echtgenote was, die het niet was; toen werden van haar de uiterlijke vormen afgenomen, en zij verschenen toen als duivelse beelden, uitgezonderd de echtgenote, die een engel des hemels was; toen verafschuwde hij genen, en ging tot de echtgenote; daarna werd van de echtgenote de uitwendige vorm afgenomen, dien de 8 boze vrouwen met haar magische kunst naar zich toe hadden getrokken, en toen verscheen de echtgenote in een blinkenden vorm zoals een engel, en hij was verwonderd; en ten slotte werd ook die vorm afgenomen, en toen was hij verbijsterd; en hij erkende zelf, omdat zijn gezicht tot daaraan toe geopend werd, dat hij in een anderen staat was, namelijk in de hemelse liefde, welke hem zó aandeed, dat hij voelde wat hij eerder niet

gevoeld had, namelijk den hemel ten aanzien van de liefde, welke was jegens allen die in het goede zijn. Aldus beleet hij, dat er innerlijke dingen bestonden bij de goeden, welke uit den Heer zijn, en vandaar bij graden volmaakter; en dat de innerlijke dingen bij de bozen wanstaltiger zijn, en lelijk.

Over den hemel en de hel.

4689. Allen die in het andere leven komen, worden bij graden teruggebracht tot het leven dat zij in de wereld hadden gehad, en wel met de uitwendige dingen, en in bijna de volledige verhouding, als daar; doch bij graden worden hun de uitwendige verstandelijke dingen afgenomen, en zij worden in hun natuur gebracht, de bozen in hun boze, en de goeden in hun goede; genen worden dan in de hel gezonden, dezen worden verheven tot den hemel.

4690. Sommigen klaagden daarover, toen zij zagen dat het verstandelijke hetwelk zij in de wereld hadden gehad ten aanzien van de uitwendige dingen, was weggenomen; en zij redeneerden daarover, waarom dat zo was: maar hun werd geantwoord, dat zij anders door hun verstandelijke in den hemel zouden zijn, en door het willijke in de hel, waarvandaan verwarring zou ontstaan; voorts dat zij, als het uitwendig verstandelijke zou aanblijven, hetzelfde alsdan zouden gebruiken om boze dingen te bevestigen, aldus dat het boze zou heersen, en het redelijke dienen; aldus zouden zij eveneens de engelen des lichts aandrijven, en de eenvoudigen bedriegen die aan den ingang tot den hemel zijn, en nog niet voorbereid; en zo zouden zij hen overreden tot boze dingen, en geheel en al hun vermogen ter verbetering wegnemen: en zo eveneens den hemel van zijn steun beroven; want dezen zijn het die in laatsten zijn, engelijk stutten; daaruit bleek, dat het de Goddelijke orde is, dat allen worden gezonden in hun natuur, welke zij voor zich hebben verworven in de wereld, en dat zij in hun natuur komen, wanneer de uitwendige dingen zijn afgenomen, en zij zijn overgelaten aan hun inwendige dingen, aldus aan den innerlijken wil, oftewel aan hun liefde.

Over het inzicht en de doorvatting in den hemel. Elieser [Swedberg] ¹).

4691. Er zijn in den hemel degenen die doorvatting hebben, dat is, aan wie kan worden ingeboezemd een zodanige als de goede engelen hebben die rondom hen zijn, en in wier gezelschap zij zijn; vandaar hebben zij een gemene doorvatting, maar niet zozeer van het ware des geloofs in het bijzonder; zij zijn zodanigen die zich niet onvermoeid op studies hebben toegelegd, of zich hebben bemoeid om de ware dingen des geloofs; zij zijn in doorvatting, en niet in inzicht, dan alleen in een hoogst gemeen of gewoon inzicht omtrent de dingen die zij geloofden. Zij geloven, dat het al des hemels bestaat in doorvatting, en hebben ook een afkeer van zulke dingen die van dat inzicht zijn; het werd hun getoond, dat zij evengelijk geleid kunnen worden door de bozen als door de goeden, en dat zij over één en dezelfde zaak talloze opinies kunnen hebben, en niet weten wat het ware is; zij menen alleen dat datgene waar is wat invloeit en zij zo doorvatten: het werd hun getoond door een ronddraaiing, vanwaar het is dat zij tal van opinies, ook tegenstrijdige, aangrepen. Doch zij die grondig studie maken van het geloof, blijven bij al zulke draaiing en vandaar verandering van staat, in hun gevoelen, en laten zich niet daarvan afbrengen, hetgeen ook getoond werd. In één woord, genen koesteren averechtse opinies over allen die in inzicht en wijsheid zijn; ook hebben zij ongerijmde ideeën over hen die vanuit het hemels rijk zijn.

4692. Dezulken hebben een kamer in hun nabijheid aan den oostkant [*ad ortum*], en wanneer zij niet weten hoe het met een zaak is gesteld, gaan zij de Kamer binnen, en daar horen zij wat zij zullen geloven, en dit geloven zij dan op hetzelfde moment.

Daar nabij zijn ook degenen die vertrouwen op hun eigen macht; zij geloven immers, dat sommigen zijn geschapen tot een onzuiver vat, en sommigen tot een zuiver vat, en aldus dat zij zijn uitverkoren, en niet zij die beneden zijn; maar het werd hun gezegd, hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat allen zijn uitverkoren; maar dit wilden zij niet geloven.

In één woord, zij zijn zodanig omdat er niet enig wetenschappelijke is dat weerspreekt, en hun doorvatting vernietigt: zij verschijnen vrij hoog boven het hoofd in schuine ligging.

1 Jongere broeder van Emanuel Swedenborg; hij stierf in 1717.

Over de eenvoudigen en onontwikkelden in het andere leven. Hemel en hel. Eliezer en mijn moederlijke tante, getrouwd met Schönstrom [laatste zin in het Zweeds].

4693. In den hemel zijn zij die boven de anderen uitschijnen degenen die de ware dingen des geloofs grondig hebben bestudeerd, en tevens dienvolgens hebben geleefd, want de erkentissen van het ware en het goede treden binnen in het licht daar, en zijn in het licht; doch zij die in erkentissen zijn en in een leven van het boze, zijn in de hel, want de erkentissen bij hen zijn niet het leven binnengetreden, omdat zij den wil niet zijn ingegaan, en zo het goede geworden: zij die in wetenschappelijkheden zijn, en zich hebben bevestigd tegen de ware dingen des geloofs, ten gunste van de natuur, zijn in de hel, omdat zij voor zichzelf den weg tot het licht innerlijk hebben afgesloten; voor hen echter die geleefd hebben volgens de ware dingen, is de weg geopend tot het licht uit den Heer;

4694. De eenvoudigen die zich niet hebben toegelegd op wetenschappelijke dingen of op menselijke ontwikkeling, wier gemoed van zulke dingen is gespeend, dezen zijn — als zij in het leven des lichaams de ware dingen des geloofs hebben bestudeerd, hetzij vanuit de leer en de prediking, of vanuit het Woord — goed in het andere leven, en beter dan de ontwikkelden die voor een deel het innerlijk gemoed hebben toegesloten;

4695. doch de eenvoudigen die niet de ware dingen des geloofs hebben bestudeerd, maar alleen op meest algemene wijze, en voor wie de wetenschappelijke dingen niet in den weg staan, dezen kunnen, als de uitwendige dingen verwijderd worden van hen, gehouden worden in enig goede, door de engelen, want zij kunnen worden geleid door de engelen, zoals kleine kinderen; maar wanneer zij komen in het natuurlijke, zijnde de avond en de nacht, dan handelen zij vanuit geen hemels eigene, noch vanuit enige ware dingen, maar geheel volgens invloed, boos indien uit de bozen; de goeden kunnen niet invloeden, omdat zij geen vlak hebben, geformeerd door de ware dingen des geloofs.

4696. Zulke geesten werden gezien, en het werd gegeven met hen te spreken; zowel met de manlijke als met de vrouwelijke; ik meende eerst, wanneer het in het goede of in den morgen was, dat de hemel gegeven kon worden aan hen die zonder erkentissen van het ware en het goede zijn; maar het werd getoond, hoe wispelturig zij waren, zodat zij niet geleid konden worden terwijl zij in enig zinnijk-natuurlijke waren, maar toen alle mogelijke opinies aangrepen, zodat alle dingen onbepaald waren; wanneer iemand zich

omkeerde, dan veranderde hij zijn gemoed als een draaiend wiel, naar het tegenovergestelde, en hij geloofde dan dat dit waar was; daaruit blijkt, dat een vlak vanuit ware dingen des geloofs of vanuit erkentnissen van het goede en het ware, zowel naar leer als naar leven, dat is, met de daad, geformeerd moet worden in de wereld, en dat anders hun staat wispelturig en boos is.

4697. De vrouwen werden ook getoond; en deze werden bedrogen door boze vrouwen, die ook toveressen waren daar, omdat zij geen aandacht hadden gegeven aan de erkentnissen van het ware en het goede vanuit prediking; zij die goed hadden geleefd, werden heengeleid tot een plaats waar zij verbeterd zouden kunnen worden.

4698. Daarna kwam ik samen met iemand, mij in het leven des lichaams naar het voorkomen bekend; hij had veel studie gemaakt van zulke dingen die tot de psychologie behoorden, en eveneens van ettelijke dingen die des Woords zijn, maar zijn leven stemde daarmee niet zo overeen (Bisschop Rhydelius); hij doordrong alle verborgenheden, en doorvatte of het waar was, en was daarvan niet af te brengen, hoezeer hij ook gekeerd werd, en in welk gezelschap hij ook was: ik sprak met hem daarover, dat zich doordrenken van beginselen van het ware is zich dezelve toeëigenen, en zo in het andere leven dezelve behouden, welke van dienst zijn als vlak voor de hemelse engelen; anders is het gesteld met hen die zich niet hadden bevestigd in de ware dingen.

Over de stad waar het geloof-alleen is.

4699. Er is een stad vooraan ter rechterzijde, aan het vlak van de voetzool; ik was daarheen overgebracht, en ik zag haar; de omgevingen daar zijn voor een deel bergachtig, en met moerassen ertussen in; daar zijn ook voorsteden; ik sprak daar met sommigen; het waren daar degenen die hebben geloofd dat het geloof-alleen zaligt, en onder hen waren er ook die een goed leven hadden geleid; ook boze geesten waren daar, waaronder tal van rovers waren; maar dezen waren onderscheiden van genen; ik sprak met hen, vooral met de goeden, over verschillende dingen; en gezegd werd, dat de goeden tussen de bozen wonen, opdat de stad in stand worde gehouden; want de Heer met den hemel kan dan tegenwoordig zijn, en aldus zorg dragen dat zij niet vergaan; gezegd werd, dat de bozen daar voor een deel vatbaar zijn voor verbetering; ook zijn er eenvoudigen, die eenvoudigweg geloven; in één woord, het is een gezelschap, zijnde een vorm van meerderen, in welks midden zijn de goeden, daarna de waren, en rondom zijn de bozen; aldus in de engellijke ogen;

een prediker was ook daar, waarover boven, die in een uitermate excellent verstandelijk licht was (Rhydelius).

Over hen die geloven dat de hemel wordt gegeven vanuit barmhartigheid.

4700. Er was iemand die inzichtsvol was geweest in de wereld, en ook in het andere leven in de doorvatting was van zulke dingen die des inzichts zijn (Rhydelius); deze, evenals anderen, meende dat het geloof-alleen zou zaligen, ook in het laatste uur des doods, onverschillig hoe de mens ook geleefd mocht hebben; bijgevolg dat de hemel wordt gegeven aan iedereen in het andere leven die zodanig is, aldus vanuit de allene barmhartigheid terwille van den Zoon; deze geloofde aldus dat de hemel wordt gegeven vanuit barmhartigheid, en hij wist nog niet eens wat de hemel is, namelijk dat die is binnen in den mens, in de aandoening van diens leven; en daarom werd hij voortgeleid tot den hemel, waar is de ingang van het paradijs, vooraan; aldaar omstuwd van geesten, en zo getemperd zijnde, zag hij meerdere dingen, en aanhoudend zeide hij dat zij verbazingwekkend waren; hij zag engelen daar van zulk een liefelijkheid, dat hij ze niet genoeg kon bewonderen; in één woord, hij zag de heerlijkheid des hemels daar ter plaatse; zij die daar waren, zeiden dat zij wilden dat hij bij hen zou blijven, en dat zij hem daar een woonplaats zouden geven; hij aanvaardde het ook; maar zij waarschuwden, dat hij, als hij niet zodanig was, zich zou wachten wanner het licht des hemels aanblied, en de warmte des hemels; het licht des hemels blied aan [*aspirabat*], en toen werd zijn gezicht meer en meer verduisterd, totdat hij tenslotte niet kon zien en daarmede ging een zekere innerlijke smart gepaard; hij werd daarna hersteld, en zag de engelen daar nu nog blinkender dan tevoren; daarop blied de warmte des hemels aan; toen begon hij beangst te worden, en de angst drong door naar de innerlijke dingen; ten slotte dermate, dat hij zich gemarteld voelde; en toen werd hij zoals een loodzwaar gewicht, en ten slotte viel hij neer, en vroeg waar hij weer verkwikt zou kunnen worden; en ten langen leste werd hij wederom verkwikt; daarna werd gevraagd of hij in den hemel wilde zijn; hij zeide dat hij dat geenszins meer ambiëerde.

Wonderbaarlijke dingen over het na den dood aanblijvende geheugen (Porath och Cederstedt).

4701. Het kwam voor dat iemand die met een ander onder één hoedje speelde, (Porath met Swab) verscheen als een grote slang, die zich kronkelde om de hals van den ander; hij kronkelde zich daar rond, angstwekkend om aan te zien; en ten slotte werd hij weggerukt, en het kwam uit dat hij aan den ander had geschreven over alle dingen die geheim hadden moeten blijven, over zaken en over personen; ten slotte was hij ontdekt, en uitgevorst, en toen trad Cederstedt op hem toe, en wond daar iets rondom den voet, daarna aan de borst aan beide zijden, en ten slotte over het hoofd; en toen werden vele dingen opengedekt die hij gedaan had.

4702. Het was Porath, die op verschillende wijze had gestolen, van twee anderen en ook van het publiek; de sommen waren 5000; R. 2000; 6000; 5000; 20.000; 165.500; 5000; in totaal omstreeks 39000; hetgeen hij ook bekende, behalve vele de andere dingen, met de omstandigheden.

4703. Daarna werd opgesomd de dingen die hij (Cederstedt) had aangenomen, hetgeen snel geschiedde, in een uurtje tijds, tot omstreeks 3 tot 400 verschillende dingen van verschillende personen, en deze dingen werden alle bevestigd, en dit zo snel, toen het werd aangetoond, dat de afzonderlijke dingen ten volle werden opgedekt; ook zijn boek werd gelezen, woord voor woord, op één pagina, over zekere sommen die hij had aangenomen, en die hij ook had neergeschreven; in één woord, het was verbazingwekkend te horen, dat de afzonderlijke dingen in volgorde in een uurtje tijds werden opgesomd zonder één enkele vergissing. Toen waren ook allen die daarbij stonden, zelf verbluft dat zulk een boek des levens toch bestaanbaar is, waarin de allerkleinste dingen openlijk uitkomen en opgeroepen werden. Hij beaamde alle dingen, omdat hij alle omstandigheden zag.

Over het vooruitzien en de voorzienigheid in de afzonderlijkste dingen.

4704. Opgesomd werden meerdere feiten tussen mij en Karel XII, en toen werd klaarblijkend getoond, dat des Heren Voorzienigheid geweest was in de afzonderlijkste dingen, en dat alle dingen die hem zouden overkomen in het leven, en na den dood, waren voorzien en daarin was voorzien; voorts, dat als niet de staat zou veranderd zijn geweest van goed tot vertoornd bij Karl XII, voorzeker een [van ons] zou zijn vergaan; dit met verscheidene

omstandigheden, die niet gememoreerd mogen worden. Daaruit bleek, dat voor den Heer alle dingen tegenwoordig zijn, en dat de voorzienigheid is in de allerafzonderlijkste dingen.

Over hen die verkeerd worden in dieren, en over een stad.

4705. Er verschijnen dieren van verschillend geslacht in het andere leven, zoals schapen, paarden, slangen, ook kamelen en olifanten; deze werden gezien, en zij verschenen even levend als op aarde, en sommigen waren verwonderd waarvandaan dit was, namelijk of er leven in dezelve was, of dat zij zo daar geschapen waren; het werd daarna geopenbaard, dat het gezelschappen van geesten waren die zo verschenen, waarmede zulke dieren overeenstemmen, zoals met die olifanten en kamelen zij die in gemene wetenschap zijn; een hond werd als het ware neergetrokken van kop tot staart, en toen verschenen die gezelschappen, welke daarna terugkeerden tot hun eigen plaats; opdat ik zou weten, hoedanig dan hun staat is, werd iemand gezien, in het leven mij bekend, die boos was (Cederholm), eerst als klein kind, daarna als een vergiftige slang, die zich rondomboog op verschillende wijze; en vlak daarop verscheen hij in zijn eigen vorm, wederom als slang; en hem werd daarna gevraagd hoe hij zichzelf toen toescheen; hij zeide dat hij in een overdenking was hoe hij anderen zou kunnen overheersen, door zulke dingen over anderen te zeggen, die tot hun schande strekten, opdat hij zo door list tot de heerschappij zou geraken waarnaar hij haakte: daaruit bleek, dat zij, wanneer zij worden gebracht in de staten van hun regerend leven, alsdan aan zichzelf weliswaar verschijnen als mensen, maar in het licht des hemels als slangen; anderen weer als andere dieren. Ik zag ook sommigen als vogels; zij verschijnen niet aan zichzelf als zodanig, maar aan anderen. De voortschrijdingen van hen, en de voortgang zijn veranderingen van staat, omdat die zo verschijnen.

4705[b]. Huizen en tal van andere dingen, zijn aandoeningen, die aldus verschijnen in zichtbaren vorm; de verscheidenheden der aandoeningen kunnen worden opgemaakt vanuit de constructies, en ook uit de straten; uit den vorm der gebouwen, en de vlakten rondom, bergachtig, moerassig, enz.: en daarom wonen zij die van een eendere aandoening zijn, tezamen, en wel bestendig.

4706. Gezien werd een edel paard, en gezwind rennende, naar voren en naar achteren (Rhydelius), en toen werd hij door anderen gezien als paard, en dit vrij lang en herhaaldelijk; hem werd gevraagd hoe hij zichzelf toescheen;

hij zeide dat hij, aan zichzelf overgelaten, zonder zulk een vorm was; in zijn kamer verscheen hij als mens gelijk te voren; hij zeide dat hij niet iets dergelijks had opgemerkt; maar dat hij toen in een denking was geweest over het verstand en den wil; dat tot den wil behoorde de liefde en het goede, en tot het verstand het geloof en het ware; en dat zij waren zoals de vlam en het licht, en vergezelschaft werden; voorts dat bij de eerste verschijning het ware des geloofs op de eerste plaats was, maar in den tweeden staat dat het goede dit was.

Over de woonplaats van de inzichtsvollen, en over de paarden en de wagens daar.

4707. Iemand verlangde de woonplaatsen te zien van de inzichtsvollen, omdat hij had gehoord dat daar paarden en wagens verschijnen; het was (Rhydelius); hij kwam ook daarheen, en zag eerst niets anders in de ganse streek dan wagens met paarden; en toen zijn ogen geopend werden, zag hij daar mensen wandelen; hij zeide dat hem eerst wagens met paarden verschenen; zij zeiden dat het soms ook aan hen zo verschijnt, en dat de wagens met de paarden zijn de leerstellige dingen der naastenliefde, waarover zij denken en onderling spreken; maar dat het de leerstellige dingen der naastenliefde zijn, omdat de sprekers van de oude Kerken waren geweest, toen die dingen de leerstellige dingen uitmaakten; toen hij dit overpeinsde, zagen zij hem als een paard gezwind heen en weer terug rennen, hoewel hij stil stond; de wijzen daar zeiden hem, dat zij zagen dat hij vanuit het geloof-alleen was, want hij was een klein vlug paard, en niet een wagen; zij zagen ook aan zijn kleren welke functie hij vervulde; daarna, toen hij uitging, trad hij een kamer binnen waar een boom met vruchten was; hij plukte een tak af die hij met zich meedroeg; het was een kleine druiventros; daarvandaan wisten zij, dat er ook iets goeds bij hem was, omdat een blanke druif de aandoening van het ware is.

Over een goeden rovende en misleidende, en over engelen des lichts die niet in bruilofskleed waren.

4708. Er verscheen iemand, mij in het leven des lichaams bekend, die in den hemel was met hen die inzichtsvol waren; en deze kon vanuit genen heel nauwkeurig doorvatten de dingen die bij anderen waren, hun inhorst en

genius, en het eveneens openbaren, wat hij ook deed; ik meende dat hij een engel was, maar dat het een duivel was, werd daarna bevonden.

Er was iemand die de weg kwijt was, en toen verscheen een ander iemand met een goed aangezicht waarin niets van het boze en valse leek te zijn, maar hij had een kleine knots onder de linker elleboog, waarmee hij, op het zien van den ronddwalende, naderbij trad en terstond toesloeg, en hem wilde beroven; hij trok ook een zwaard uit een schede die aan een kledingstuk vastzat; welk optreden niet kon verdedigd worden; het werd toen geopenbaard, dat hij degene was die in den hemel was; en hij werd daarna onderzocht, en het werd opgedekt, dat hij niet in het innerlijk goede was, zo dat hij aan een ieder was verschenen als goed, gerecht, recht en waar, terwijl hij toch onder de hand een rover was; en het werd bevonden dat hij in het leven had bedrogen onder zulk een schijn; voorts dat hij echtbreuken voor niets had geacht, en vuile dingen had uitgehaald; desgelijks dat hij niet aan enigen God had geloofd, aldus ook niet van enigen godsdienst was geweest; al deze dingen werden getoond vóór de engelen, en daarna dat hij connectie had gehad met de engelen in den hemel door het uiterlijk goede bij hem, en dat hij zo in den hemel kon worden aangehouden; hij wist ook de ware dingen des geloofs, maar vanuit het geheugen: toen werd hij voortgeworpen naar de rechterzijde boven gehenna, en daarna ergens anders heen, aldus in de hel; gezegd werd, dat dezulken de allerergsten zijn, omdat zij bijna de innerlijke engelen kunnen bedriegen; hetgeen ook daaruit bleek, dat toen hij werd uitgeworpen, de engelen uit wie de invloed in diens goede was geweest, begonnen te weeklagen dat een goede man moest worden uitgeworpen en heen geworpen in de hel.

4709. Er verschenen toen ook anderen, verscheidenen vanuit het vrouwelijk geslacht, ter rechterzijde op vrij groten afstand in het vlak van de zool, en dezen vloeiden in de binnenste geslachtsdelen in; en zij waren eender zodanig geweest, namelijk dat zij goed en kuis verschenen, en toch boos en gans en al vuil waren.

4710. Er verschenen voor een langen tijd ter linkerzijde op een afstand boven in het vlak van de kruin des hoofds degenen die eender zodanig waren geweest dat zij invloeden in des mensen geslachtsdelen, en die als het ware binden met een koord uit henzelf daar neergelaten, en zo zich verenigen; waarmede werd aangeduid het binnenste der liefde met hen die zij evenwel misleiden, zo dat zij hen niet slechts konden bedriegen, maar ook leiden waarheen ze maar wilden; want de verbinding en de aanraking van de geslachtsdelen door anderen, beeldt uit de veinzing van een aandoening voor een ander, en zo de inboezeming door geveinsde liefden die iemand anders heeft, waardoor

genen worden verleid en geleid waarheen het maar belieft; deten deden het nog meer en op binnenste wijze, want zij bonden zich volledig aan de anderen aan. Maar die vrouwelijke en manlijke geesten werden in de hel geworpen; de manlijke geesten immers waren gebonden met hun eigen koord, en zo werden zij in de hel geworpen.

Over den enen God en de natuur. Dat staten afstand maken; de afwezigheid ontkend, en zo de aanwezigheid bevestigd zfinde. Dat geloof verbindt.

4711. Ik was in een staat als waarin de geesten zijn, en toen geheel en al zoals zij, in een menselijk lichaam, en met menselijke zinnen, mij bevindend in een kamer; en er waren in een andere kamer verscheidenen; en eveneens verschenen boeken; ik zag een boek in, dat geschreven was met letters als die van het oude hebreuws; maar ik sloot het kort daarop, en zag een ander boek in; toen sprak ik met een van hen aan de tafel; de overigen waren neergelegen aan de wanden; ik zeide dat ik in de wereld ben, en toch tevens in het andere leven; ik raakte hem aan, en hij voelde het; en ik zeide dat in een mens de mens is die leeft na den dood; omdat hij het geloofde, verscheen hij gans en al aanwezig; doch de overigen die aan de wanden waren nedergeleged, verdwenen wat hun hoofden betreft, zo dat er geen verschijning was ten slotte dan alleen iets als een schaduw in hun plaats; ik hoorde daarna, dat zij niet hadden geloofd wat ik zeide, en dat zij derhalve schenen verdwenen te zijn of afwezig; want de idee van den enen mens treedt ten volle binnen in het gemoed van den ander waar zij affirmatief wordt opgenomen; en zo verschijnen zij aanwezig volgens de samenstemming en de beaming; zodat de ideeën der denking die niet worden opgenomen afwezigheid maken, dat is, ontkenning.

4712. Hieruit kan vaststaan, hoe het is gesteld met het geloof in den Heer; voor hen die geloven in den Heer volgens de ware dingen des geloofs, is de Heer in aanwezigheid, dat is, aanwezig, en heeft verblijf [*mansio*] bij hen; doch voor hen die niet geloven, is de Heer afwezig, omdat Hij niet kan worden gezien met de denking, noch erkend met de aandoening; van hen zegt de Heer dat Hij hen niet kent, ter oorzaak hiervan dat zij Hem niet bekennen [*cognoscunt*].

4713. Ik sprak toen ook met sommigen in een stad, waar naartoe zij voortschreden over een lange platte brug; sommige voorgangers kwamen,

en met hen sprak ik over den Heer, dat in Hem het volmaakte Drievuldige is, hetgeen ook vanuit het Woord werd getoond, en dat zo God één is, niet meerdere, zoals voor hen die met de denking onderscheid maken in personen; daarna zeiden de presbyters daar dat zij één God erkennen, maar alleen den Vader, en dat zij den Zoon en den Heiligen Geest noemen, maar over hen niet denken als over goden; maar het werd hun gevraagd, of zij enige idee hadden over den Vader; het werd doorvat, dat zij geen andere idee hadden dan zoals over een oneindig heelal, zonder grens; maar gezegd werd, dat dan de denking niet bepaald en vastgehecht kon worden, te minder de aandoening; de eenvoudigen zeiden dat zij een God willen hebben over Wien zij kunnen denken, en Die hun denkingen opneemt, en voor Wien zij met liefde kunnen worden aangedaan; en dat zij het geenszins kunnen, als God in de idee zodanig is als een heelal zonder grens: getoond werd verder, dat deze idee in elk geval in de natuur valt, en zo de erkenning Gods vergaat daarna werd getoond dat wanneer zij dachten over de natuur in het gemeen, de idee zou vallen in een eendere als over God, waarover eerder, zo dat voor hen de natuur God is.

**IJzeren vuurtangen, wie aldus verschijnen; wat ronddraaiing is,
en steenkool.**

4714. Iemand over wien boven op de vorige pagina [nr. 4708], die een hout onder de elleboog droeg en roverij pleegde, werd uitgeleid van de hel, en hij sprak met een ander, en gedroeg zich eender als een goede, gerechte en rechte; zij wandelden tezamen; toen kwam iemand hem tegemoet, die hem beschuldigde van bedrog, en dit onder het mom van het eerzame en het goede, en dat hij de dingen had verspild die hij ter leen had gekregen; en toen scheen hij als het ware rondgedraaid te worden, en in het midden van de ronddraaiing was als het ware een bijna vurige steenkool, en toen niet zichtbaar, maar die kort daarop verscheen; en hij zeide dat hij verschrikt werd door iemand die hem uitschold, en bedreigde; en dat hij ontstoken was; de steenkool in het midden bijna vurig, was diens inwendige ontsteking; en de ronddraaiing zoals een rad was het schijnbaar gerechte en eerzame: daarna verscheen hij zoals een ijzeren tang, waarmede de vurige kolen worden aangevat, en zo werd hij in de hel gesmeten; want het was bekend, dat hij onder het mom van eerzaamheid bedroeg, en dat hij allen daar zou kunnen bedriegen.

4715. Toen werd ik indachtig, dat ik, zo vaak ik de ijzere tang aanraakte waarmede de vurige kolen werden gerakeld, even vaak bemerkte dat van sommigen iets kwam alsof zij daarmede den Heer wilden slaan, en dit vaak, ook met verontwaardiging, en dat dit kwam van zodanigen, namelijk van hen die in den uitwendigen vorm zich schijnen te gedragen eerzaam, gerecht en recht, tot aan het vertrouwen van een ander toe, en ondertussen bedriegen, nooit het geleende teruggeven, en er niet aan denken iets terug te geven; zij bekommeren zich niets om diefstallen als zij het aandurven; zij achten echtbreuken voor niets niemendal, en geloven ook niet dat God iets is, noch zulke dingen die der Kerk zijn.

**Over den staat der geesten ten opzichte van den staat der mensen.
Hun bespiegelingen.**

4716. De staat der geesten ten opzichte van den staat der mensen schijnt op het eerste gezicht eender, maar toch verschilt die zeer; weliswaar denken zij eender, en willen eender, maar verschillen wat betreft de bespiegeling: de mens in de wereld bespiegelt vanuit zijn lichamelijk geheugen, doch de geesten vanuit het innerlijk geheugen; wanneer de mens een ander ziet, bespiegelt hij over al die dingen die hij over den persoon had gehoord en ondervonden, en hij erkent hem als vriend en genoot, met wien hij heeft geconverseerd, en vriendschap heeft aangegaan om verschillende redenen; doch geesten niet aldus; als vriend erkennen zij den huns gelijke, als kennis elkeen die hun ideeën opneemt, maar dit met veel verscheidenheid, en zulks of zij hem al dan niet bekend zijn geweest: de mens bespiegelt over de verschillende dingen waarmede hij mag zijn omkleed en waarmede hij zich omkleedt, en dit op verschillende wijze; dit doen de geesten evenmin; hun worden klederen gegeven volgens hun staat, en zij weten niet waarvandaan en wanneer, en zij bekommeren er zich niet om: de mens weet hoedanig zijn huis, zijn kamers, zijn voorhoven, en meer dingen zijn, voorts het huisraad; de geesten weten dat weliswaar eender, maar wanneer veranderingen plaats grijpen, wanneer nieuwe dingen worden gegeven, wanneer gebruiksvoorwerpen worden verstrekt, denken zij zelden daarover na vanwaar die en wanneer die komen: maar het is voor den enen geest anders dan voor den ander; eender wanneer een geest in een andere plaats komt, dan weet hij niet waar hij tevoren was geweest; aldus bespiegelt hij niet over gene plaats tot deze, zoals de mens: in één woord, de bespiegelingen gedragen zich volgens de staten waarin zij zijn,

die in het andere leven en die in de wereld. Omtrent de bespiegelingen vallen zoveel dingen voor, dat zij niet beschreven kunnen worden; maar nochtans hebben de geesten een bewust wakker-zijn en leven, maar wat de verschillen der bespiegelingen betreft, verschilt het zeer van des mensen wakkerzijn en leven; voor de boze geesten is het volslagen duister, want zij weten niets anders dan te handelen vanuit de natuur van het boze; doch anders de goeden, omdat dezen vanuit het verstandelijke denken en handelen; de engelen veel uitmuntender dan de mensen, hoewel zij niet zozeer des mensen staat weten, om een vergelijking te kunnen opstellen. De voornaamste oorzaak is, dat zij geen geheugen hebben van voorbijgane dingen ten aanzien van zulke dingen die uitwendig zijn, maar ten aanzien van zulke dingen die inwendig zijn, aldus die des geloofs zijn, en van het eeuwige leven; maar waarvandaan die zijn en hoe die worden aangeleerd, herinneren zij zich niet; hierin zijn zij zoals kleine kinderen, die leren en ook niet weten hoe.

Dat de aangezichten der mensen worden veranderd in het andere leven.

4717. Ik zag twee geesten die goed waren, en in de wereld mij bekend (Moraeus en Bierchenius); zij verschenen met een gans ander aangezicht dan eerder; en mij werd gevraagd of ik dit herkende; ik zeide van neen, en ik raadde maar, en ten slotte werd het ontdekt dat het Bierchenius was; hij had een glanzend aanminnig menselijk aangezicht; hij verscheen in een wagen voor de helft open, omdat hij toen mediteerde over de leer der naastenliefde. De oorzaak was, omdat dan het goede verbonden met het ware het aangezicht formeert, want iedere engel en goede geest is de vorm van zijn geformeerd goede.

4718. Zij echter die boos zijn, leggen geleidelijk den menselijken vorm af, en wat het aangezicht betreft, wanneer het wordt gezien in het licht des hemels, verschijnen zij niet zoals mensen, maar zoals monsters, op verschillende wijze misvormd. De oorzaak hiervan is deze, dat het goede verbonden met het ware uit den Heer, den engellijken hemel formeert, in de gelijkenis van een mens; en daarom zijn allen die daar zijn, de beelden ervan volgens het hoedanige van hun goede. De inwendig bozen in de hel leggen den menselijken vorm af, en verschijnen als monsters volgens het hoedanige van het boze.

Over de geestelijken en de hemelsen ten aanzien van de echtelijke liefde.

4719. De echtelijke liefde bij de geestelijken vangt aan uit de uitwendige dingen, aldus uit een zekere wulpsheid; zij hebben de naaktheid lief, en die wekt hen op; ten slotte weliswaar verdwijnen de uitwendige dingen, maar dan pleegt de echtelijke liefde in de uitwerking op te houden. Anders de hemelsen: de echtelijke liefde bij hen vangt aan uit de inwendige dingen, aldus uit de verbinding der animi; zij bekommeren zich niet om de naaktheden, zoals in de hete zônes, waar zij elkander naakt zien, maar nochtans hebben zij niet dan hun eigen egade lief: de hemelsen verschijnen eveneens in het andere leven naakt, en de geestelijken bekleed; dezen zijn wulps krachtens de natuur in de wereld; genen echter niet; dat het zo is, daarom trent ben ik door hen onderricht; en bovendien is de oorzaak deze, dat het willijke bij de hemelsen niet zo is teloor gegaan als bij de geestelijken; vanuit dit hebben de hemelsen lief, zijnde het binnenste des mensen; de geestelijken echter vanuit het verstandelijke deel, hetwelk naar verhouding uitwendig is; vandaar het wulps in het begin. Vandaar blijkt eveneens, dat de staat der hemelsen omgekeerd is ten opzichte van den staat der geestelijken.

Over de donkere kamer, hoedanig die, en hoedanig degenen daarin.

4720. Wederom verscheen de donkere kamer, waar verscheidenen aan een tafel zaten, en den voorzitter erkenden als hoogsten God; zij aanbidden hem, en beraadslagen met hem over verschillende dingen, ook in godsdienstige zaken, zoals of er nog een andere God is, of er een hemel en een hel is, of het geweten bestaat, en eendere dingen, en zij concluderen in het negatieve; het zijn zodanigen die de natuur voor god erkend hebben, en boze dingen bedreven zonder geweten, en tegelijk overmochten met de denking; zij zijn uit de bedienaren, en uit verscheidene anderen; maar het werd opengedekt hoedanig die kamer is, toen enig licht vanuit den hemel werd ingelaten, namelijk dat het een duister grafgewelf is, en met doodkisten aldaar, waarin lijken liggen, en dat zij daarop zitten, sommigen op de lijken zelf daar, sommigen op de beenderen; zij verschijnen ook in dat licht als griezelige lijken, ter oorzake hiervan dat zij het dode aanbidden, en het levende ontkennen; vandaar kan hun geen vergemeenschapping met den hemel worden gegeven. Zij zijn zoals dwazen in dit opzicht dat zij niet anders weten dan dat zij van groot vernuft zijn, en dat hun voorzitter de hoogste god is.

Over de profaneerders.

4721. Geopend werd aan de ene zijde een zekere kamer vanbinnen sneeuwachtig gepleisterd, gebouwd uit tichelstenen, maar gepleisterd; daar verscheen aan den wand een bed; die daar was werd niet gezien dan als iets zwart verbrand benigs, waarvanuit aan den wand een zwarte wolk oprees; het was een profaneerder daar; het deksel dat van buiten zulk een verbrand zwart lichaam was, verscheen wit; het innerlijk deel was zulk een zwarte wolk, welke ook eender was; en hij werd naar een andere plaats geworpen.

Over mechanici; Polhem.

4722. Die mechanicus had, omdat hij in het leven des lichaams aanhoudend had gemediteerd over het construeren van bewegelijke machines, en daarin meer dan anderen succes had gehad, omdat hij van zulk een vernuft was, in het leven van het lichaam zich daarin bevestigd dat er geen God was, dat de natuur alles was, dat het levende in mens en beest een zeker mechanische was, dat, van lucht vervuld zijnde, zo geformeerd is volgens deszelfs natuur en de wetten der orde, en dat mens en beest daarvandaan leven; wat het leven na den dood is, wat de inwendige mens, wat hemel en hel, wat het Goddelijke anders is dan dode natuur, wat de voorzienigheid anders dan het blinde toeval der natuur, en een kans, wilde hij niet weten: hij had zich daartegen bevestigd; maar omdat de imaginatieve kracht welke hij in het lichaam had, voortduurde, leert hij daar aan en onderricht hij hoe verschillende dingen kunnen worden geschapen, zoals gevogelte, muizen, katten, ook kleine kinderen, mensen; hetgeen hij doet door opvijzeling en formatie van een zekere massa, en daarna door ideeën der denkingen, waardoor zulke dingen verschijnen, want in het andere leven kan de denking bij een ieder zulke dingen representeren, maar het is een zeker iets van lucht dat zo verschijnt, en niet werkelijk; het werd hem getoond, dat alle anderen door verbeelding en door fantasie iets dergelijks kunnen vertonen, en dat dit fopperij is; maar nochtans gaat hij voort als een stompzinnige uit een klont zulke en nieuwe dingen te kneden. Hij was ook in een donkere kamer, en toonde zijn kunst; en hij werd ook gezien in de donkere kamer, gezeten op doodsbeenderen die in een doodkist lagen, omdat hij ook zodanig was geweest, dat hij niet het levende had erkend maar het dode.

Babylonië. Over den waanzin der bozen, vanuit de liefde van zich, dat zij zich goden wanen, ja zelfs god den vader.

4723. Zij die in de opperste liefde van zich waren geweest in de wereld, en overheersten, zoals pausen, kardinalen, mufti, en eenderen elders, houden zich in het andere leven voor goden, willen goden genoemd worden, zoals hij die voorzitter is in de donkere kamer; in welken omvang die waanzin aangroeit, schijnt wonderbaarlijk; het zijn degenen die als het ware op den allerhoogsten berg, die in het midden is, hun zetel stellen, en geloven god den vader te zijn; en als zoon zenden zij iemand om de bevelen uit te voeren, en deze noemen zij den zoon; door mij werd er een gezien als het ware op een berg, met een grote en sneeuwige baard, en zo heerste hij; maar hij werd in de hel geworpen, en toen volgde een ander hem op; het is Lucifer op den berg der samenkomst, Jes. XIV: 13. Boven hem wordt door de bozen iemand als vliegende engel gehouden, met vleugels toegerust, dien zij den heiligen geest heten.

Over het geloof en de liefde.

4724. Er verschenen meerdere geesten, en ik sprak met den een, waarover boven, en toen verscheen hij duidelijk, maar de overigen begonnen wat hun hoofd betreft, te verdwijnen; dit was deswege, om-dat hij die duidelijk verscheen, de dingen beaamde en geloofde die ik zeide; doch de overigen die wat de hoofden betrof, verdwenen, beaamden niet, aldus geloofden zij niet; daaruit bleek, hoe het gesteld is met het geloof in den Heer, namelijk dat aan hen die geloven en beamen, de Heer verschijnt, en Hij met hen door de liefde of de naastenliefde wordt verbonden; want geloof bestaat niet, aldus de verschijning des Heren niet, tenzij er liefde of naastenliefde is, want deze neemt het geloof op; vandaar aanwezigheid en verbinding.

4725. De Heer kan weliswaar verschijnen, ook aan hen die niet in de liefde zijn, aldus in een overredend geloof, maar het is een imaginatief verschijnen, niet werkelijk.

Dat ik was in den staat der geesten.

4726. Twee- of driemaal ben ik gebracht in den staat waarin de geesten zijn, dermate dat ik een geest met geesten was, zo zonder aards lichaam; en toen ben ik geweest met geesten, en heb met hen gesproken, hen gezien, en heb onderzocht hoezeer hun leven verschilde van het leven des mensen; zij waren van eender aangezicht, eender lichaam, ook van eendere kleding, en eender van spraak; ik sprak met hen daarover, en dat ik een mens in de wereld was, en tevens een geest onder geesten; en dat zij niet geweten hadden toen zij in de wereld leefden, dat er zulk een leven na den dood zou zijn; zij hoorden, zij antwoordden, zij deelden in gesprek; sommigen van hen waren vergeten mensen te zijn geweest, maar toch werden zij tot herinnering aangedreven, want zij die daar zijn voor een langen tijd, vergeten ten slotte het leven in de wereld; die als kleine kinderen gestorven zijn, weten dit niet, maar zij worden overtuigd; ik zag daar hun habitakels, steden, straten, ik ben met hen rondgegaan, heb alle dingen bekeken, en toen zij ook met mij spraken, heb ik smart daarover gevoeld, hoe onwetend de mens der Kerk is, dat hij dit niet weet, en het ook, als hij hoort dat het zo is, niet gelooft, ter oorzaak hiervan 1) omdat hij niet van harte gelooft aan het leven na den dood; 2) omdat hij gelooft dat zijn leven het leven des lichaams is, en dat het niet de innerlijke mens is door middel van wien hij leeft; 3) voorts omdat hij niet kan geloven, dat zijn ziel na den dood eender aan den mens is, te minder dat hij mens is ten aanzien van het aangezicht en het ganse lichaam.

Over het geloof van Wolf.

4727. Er was iemand hoogst beroemd in de geletterde wereld, die zeer veel geschreven had, ook op theologisch gebied; deze was eerst een naturalist, maar daarna, vermaand zijnde, toen hij omkeerde, veinsde hij vroomheid, en belijdenis des geloofs vanuit het hart, en wel dermate, dat men niet anders wist dan dat hij een goede bekeerde Christen was; maar dat hij dit alleen in den mond droeg, en het tegendeel in het hart, blijkt uit diens belijdenis vóór de goede geesten in het andere leven, waar hij werd teruggebracht tot den staat dat hij zou spreken vanuit zijn denking die hij in de wereld had gehad, en niet vanuit veinzing; hij beleed toen dat hij nooit in enigen god had geloofd, maar dat de natuur alles was. Hij zeide de oorzaken: 1) dat nooit God wordt gezien, of gehoord, maar dat hij in het verborgene is, en dit eeuwen lang; en als hij

god was, zou hij zich zichtbaar aan de mensen vertonen opdat zij zouden geloven; 2) dat er niets van goddelijke voorzienigheid verschijnt; 3) dat de ziel niet anders is dan een ademtocht, welke vanuit het innerlijk organisme zo ontstaat, en als dat organisme dood is, wordt ook de ziel verstrooid, omdat die slechts iets atmosferisch is. 4) dat de brute dieren ook denken en eveneens willen, en sommige van dezelve bedrevener en verstandiger dan de mens, zoals de beren, de honden, de muizen, de vossen; en wat er voor verschil is, dat is zo gering dat het nauwelijks vermeld dient te worden, zoals bijvoorbeeld de spraak, die zij niet hebben omdat hun zulk een organisme ontbreekt; maar nochtans spreken papegaaien en dergelijke vogels, en ze weten wat ze zeggen. 5) Dat het laatste gericht voor zoveel eeuwen tevergeefs is verwacht, en dat het vals is dat dan de sterren zullen vallen van den hemel op de aarde, omdat die groter zijn dan de aarde, en dan de zon insgelijks, die toch onbewegelijk staat in het centrum, behalve andere dergelijke dingen meer; hetgeen hij bekende vóór de goede geesten, hoewel hij met den mond iets anders had voorgedragen in de wereld; daaruit bleek, hoedanig de geleerden der wereld zijn, en dat de geleerdsten atheïsten zijn, en dat zij zich meer bevestigen dan de overigen; hoe meer van erkentenis zij hebben, des te meer zelfvertrouwen, des te groter voorraad van bevestigingen van het valse, zo dat de geleerdheid voor hen een middel is tot waanzinnig worden; gezegd werd hem dat hij in de wereld niet had geloofd te zullen leven na den dood, maar dat hij nu doorvat dat hij leeft, en dat hij eerder hieromtrent valselijk had gedacht.

4728. De aanhangers van hem werkten met hemzelf op mijn tong, en gaven een streven in om die te bijten: hetgeen een teken is dat zij volgens de belijdenis des geloofs spraken, maar dat zij van binnen duivels waren, namelijk in de liefde van zich en van de wereld.

Hijzelf was vooral in de liefde van geld zonder nut, aldus in een vuil boze; bovendien in de liefde van zich, want hij wilde begroet worden als het schijnsel [*lumen*] van Europa. Maar gezegd werd hem, dat hij kornt onder de dwazen en de gekken, want de leer des geloofs die hij met den mond heeft beleden en met het hart ontkend, is geheel van hem afgenomen, en hij is overgelaten aan zijn eigen boze; omdat hij dit niet wilde geloven, werd hem gezegd dat hij door de belijdenis van den mond wordt vergezelschaft met de goede geesten, die in het laatste der orde des hemels zijn; dezen immers geloven dat de mensen zodanig zijn als zij spreken; zij achten dat men niet anders kan denken; doch dat hij door de ontkenning van God, en van alle dingen des geloofs, vergezelschaft wordt met de hel, en dat hij zo tussen hemel en hel is, en dat hij door de goede geesten boven de hel wordt verheven, en dat

de helsen hem ook gebruiken als een instrument om de goeden te schaden; opdat dit niet geschiedt, wordt hem afgenomen de wetenschap van het ware vanuit het Woord en de leer, en wordt hij overgelaten aan zijn eigen boze, en zo in de hel geworpen.

Wat betekent een kleine hond op de schouders.

4729. Er verscheen boven een vrouw mij in het leven van haar lichaam bekend, (nu Polhem); op haar schouders een kleine hond, die van den enen schouder op den anderen rondging, en eveneens haar lippen likte; ik werd onderricht, dat het betekende dat zij in opschik en het fraai opdissen van spijzen het toppunt van het burgerlijk leven had gesteld, zo dat vanwege den opschik der weelderigheid in het opdissen van spijzen, zulk een hond verscheen, en haar betekende.

Dat aangezichten worden veranderd.

4730. Getoond werden mij sommigen die ik had gekend in het leven des lichaams; eerst, voor enigen tijd, verschenen zij van eender aangezicht als waarin zij zich hadden verheugd in de wereld, ter oorzake hiervan dat zij toen waren in denzelfden staat ten aanzien van de uitwendige dingen waarin zij geweest waren in het leven des lichaams; doch getoond werden zij daarna toen de uitwendige dingen waren afgenomen; degenen toen die innerlijk goed waren geweest, werden gezien met een ander aangezicht, en wel met een veel jonger, schoon en liefelijk aangezicht, en dit volgens de innerlijke dingen; degenen echter die boos waren geweest, werden gezien met een leelijk aangezicht, nauwelijks een aangezicht, maar ofwel een en al baard, ofwel een rist tanden, ofwel op andere wijze monsterlijk; want iedereen geeft een mens weer volgens de ware en de goede dingen des geloofs en der liefde, en volgens het tegendeel.

Dat gekend worden allen die eender zijn, onverschillig van welk aangezicht zij zijn.

4731. In het andere leven worden vriendschappen en familiariteiten niet aangegaan door lotgenootschappen of conversaties, maar de gelijkenissen der animi maken zulke dingen; en daarom, zodra iemand verschijnt, wordt hij gekend ofwel als vriend ofwel als onvriend [*inimicus*] alnaar de eenderheid of de oneenderheid; de oorzaak hiervan is deze, dat de ganse denking van den een wordt vergemeenschap met den ander; en de aandoening der denking maakt het aangezicht; aldus is het aangezicht bekend voor hen die eender zijn, en onbekend voor hen die oneender zijn.

Wanneer zij onderling spreken, dan begint, als het gesprek niet wordt opgenomen, maar door den ander anders wordt opgenomen of niet geloofd, deze niet te verschijnen ten aanzien van het aangezicht, en het keert daarna terug wanneer het gesprokene wordt geloofd; desgelijks worden de denkingen van den ander uitgebeeld ook door objecten in de plaats van hen ofwel rondom hen; tot deze dingen bespiegelen de geesten en de engelen niet, omdat het is krachtens de orde in het andere leven; en dat wat geschiedt volgens de orde, is als het ware vertrouwd, en daarover denkt men niet.

Een gouden en zilveren hart, en zilveren zwaarden.

4732. Goede geesten zijn zodanig, dat zij nog niet engelen zijn geworden, omdat zij niet anders kunnen dan vaak stuiten op boze geesten, die aanhoudend proberen boosheden te doen; de bende derzulken is allergrootst; de boosheden die zij doen, zijn ontelbaar in geslachten en soorten; zij die goed zijn, en innerlijk engelen, zijn begiftigd met een borstschild, hetwelk als het ware een hart van groter formaat is, uit goud; wanneer boze geesten of rovers hen ontmoeten, en zij hun klederen openen en het gouden hart tonen, durven alsdan de rovers niet wat ook te doen; zij die den Heer belijden worden begiftigd met een borstschild uit goud; doch te voren, wanneer zij nog drie personen belijden, is er een zilveren borstschild voor hen.

4733. En eveneens een zwaard met een zilveren gevest wordt hun gegeven, samen met een gordel; wanneer zij dat zwaard dragen, durven de boze geesten dan niets te doen.

Het gouden hart en het zwaard met zilveren gevest is een uitbeeldende voor de innerlijke engellijke vergezelschappingen.

De woonplaatsen der rovers.

4734. Rondom de steden hier en daar, en elders, verschijnen moerassen of poelen, en eveneens hele puinhopen van huizen; daar zijn de habitakels der bozen; de boze geesten wonen in holen en schemerige plaatsen, waarin zij afdalen langs trappen; de plaatsen daar zijn schemerachtig; en wanneer geesten daarheen komen op een dwaaltocht, worden zij door die rovers tegemoet gegaan; maar zij die goed zijn, worden terstond bevrijd; zij die verdwalen, komen voor het merendeel tot zulke plaatsen, en menen dan dat daarlangs een weg naar de steden is, maar zij vergissen zich; hoe dieper de plaatsen zijn, des te donkerder zijn zij, en daar zijn de rovers des te erger. Daar zijn er die in grote waardigheid waren geweest in het leven des lichaams, en dezen zijn onder die bende, want plunderen en roven was hun innerlijke wellust geweest toen zij in de wereld leefden, maar daar werden zij verhinderd door de wetten, en door de vrezen voor het verlies van faam terwille van gewin en eerbewijzen.

Over spinnen.

4735. Gezien werd een draad met een spinneweb, die reikte in de hoogte tot den innerlijken hemel; deze draad werd neergetrokken, en daarop volgde een duivelse geest, die verscheen voor het engellijke gezicht zoals een grote huiveringwekkende spin, die, eenmaal neergetrokken, op een steen lag, en gezien werd; en toen werd meer dan de helft van haar kop verbrijzeld met een hiel (dat is), en de rest van den kop werd verbrijzeld met het einde van een stok, zo dat de spin geheel en al vermorzeld en verdorven verscheen; dit geschiedde op een steen.

4736. Toen werd gezegd en getoond, wie dezen waren, namelijk degenen die de kunsten aanleren van zich te verheffen naar den innerlijken hemel, hetgeen vooral geschiedt door de gewoonte van binnen te treden in de animi van anderen, en zich schier van hen te doordrenken, en wel dermate dat zij denken zoals genen; vooral leren zij de ware dingen des geloofs aan, en leren binnen te treden in de aandoeningen van het ware, door de denkingen daarin langen tijd vast te houden, maar daarbij steeds van zins te bedriegen, te benpotten, en te overheersen; dus hun bedoeling is vol van geslepenheid, arglist, en boosaardigheid; door zulke dingen boezemen zij zich in onder de

engelen des hemels, en zij zijn het die zich inboezemen inde gezelschappen van den innerlijken hemel; zij zijn Wellingianen.

4737-8. maar dit wordt door den Heer toegelaten, opdat zulke geesten bij die gezelschappen zijn, terwille van het ingieten van tegenovergestelde dingen, en van zulke dingen die verzoeken, en die de gezelschappen uiteen moeten slaan, zulks ter versterking van de sfeer van het ware en het goede, en ter uitbreiding ervan. De engelen zeiden, dat ook zij somtijds worden geobserveerd, en dat zij zitten in hoeken, en somtijds verschijnen, en somtijds niet verschijnen, en dat zij niet kunnen worden verdreven voordat de tijd der nederwerping daar is.

Over het noorden, en over hen die daar wonen.

4739. Ik werd overgebracht tot hen die wonen verweg naar het noorden; en het werd gezien, dat daar een groot gebouw aan één stuk was, verdeeld in kamers, uit steen gepleisterd met kalk van grijze kleur; de kamers waren open of zonder dak; dit gebouw was uitgestrekt in lengte en breedte, en er waren eveneens tempels, maar in een ander of hoger deel, ook open, en eender van uit gepleisterd steen; daar was een bende buiten den tempel dansende en niet heilige reien uitvoerende; op een ten zeerste afgelegen plaats van het noorden verscheen een kleine kamer uit houten planken samengetimmerd met een dak; dit in de laatste grens.

Zij die daar zijn, zijn degenen die in het natuurlijk ware waren geweest, en een goed leven daarin of dienvolgens hadden geleefd.

Over hen die binnentreden in alle aandoeningen des mensen, en die afdoden. (Gyllenborg).

4740. Er was iemand terwijl ik sliep, omstreeks morgentijd, die in één oogwenk twee engelen wegjoeg, en een die over mij leunde; en toen overviel hij mij, de geslachtsdelen grijpende met de hand, van zins mij aldus te verderven; maar ik hield mijn hand boven dezelve: toen ontwaakte ik, en vroeg wie hij was; hij sprak en zeide dat hij Frederic Gyllenborg was; ik was ook van mening dat hij het was; maar het was een genius eender aan hem; hij werd aangedreven om te spreken en te openbaren wat voor kunst hij benutte; hij zeide dat hij zit op het hout, (van het kruis des Heren), in Zijn graf, op de rots van den Olijfberg, en dat hij dan zit onbewegelijk, zo dat engel noch duivel hem van

daar zou kunnen verwijderen; hij had voor zichzelf iets zodanigs gemaakt vanuit fantasie; hij voegde daaraan toe, dat er, wanneer hij afdaalde in het graf, verscheidene geesten komen, en hij maakt van hen gebruik om goede geesten en engelen weg te drijven van iedereen; dit bekende hij, en zij zijn het die zodanig zijn als F. G.; dat hij, omdat hij onder de piëtisten was geweest, nog denkt over den hemel, over het leven na den dood, over God, over de Voorzienigheid, heel gezond en meer zo spreekt, en dan met overredend geloof, door middel waarvan hij binnentreedt in de aandoeningen der goeden, maar alleen om te bedriegen; doch nochtans heeft hij geen geweten, ook al zou het vaderland vergaan, of de naasten uitgeplunderd worden, of afgemaakt, als het maar is tot zijn voordeel, tot enig doel hebbende de heerschappij over allen, en door de heerschappij gewin; nu zoekt hij zulks door machtige middelen.

Over een zeker volk in het heelal, en over Karel XII.

4741. Er was iemand, die de hardnekkigste der stervelingen van dezen aardbol was geweest (Carol: XII); deze was zo hardnekkig, dat hij van zijn gevoelen nooit afstand wilde doen, maar daarbij bleef, ook al zou hij den allerwreedsten dood ondergaan, of de allergruwelijkste hel; en wanneer hij besloten was kwaad te doen, kon hij ook zijn hardnekkig gevoelen met zulke dingen bevestigen, dat zij schenen krachtens het einddoel niet boos op zichzelf te zijn; zo bijvoorbeeld als hij enig meisje wilde ontmaagden, en dit met steels geweld, dan verzoon hij dat hij van dat boze bevrijd wilde worden, en dat hij, als het anders niet kon geschieden, in een andere hel zou worden neergelaten; het scheen alsof hij dit wilde; vandaar was het schijnbare doel dienvolgens alsof hij beter wilde worden, maar nochtans volhardde hij allerhard nekkigst in dat duivelse boze; aldus ook toen hij in de wereld leefde, toen hij het vaderland en allen daar verloor door te gehoorzamen aan Gjörtz; hij zeide dat hij het vaderland wel wilde; hij wilde niet zien dat het zodanig niet was, maar dat hij allerhardnekkigst bij zijn gevoelen bleef, dat hij nooit zou wijken voordat hij tot zulke uitersten gebracht zou zijn, dat er niets meer over was; hetgeen werd getoond, en eveneens dat het in zich duivels was; maar hij geloofde dat dit tot roem van het vaderland zou zijn, maar getoond werd dat het beschouwd moest worden als waanzinnig.

4742. Getoond werd met welke geesten hij gemeenschap had, namelijk met twee gezelschappen, uit het ene zijnde donkerblauwe [*caeruleae*] geesten, en vanuit de planeet Jupiter, die goed zijn, en dezen hebben ten doel dat zij

steeds vervolmaakt mogen worden; die geesten zijn goed, zodanig als ook c.xii wanneer hij in een goeden staat was; dan wilde hij volstrekt niet iets anders dan het ware: het andere gezelschap was, in het heelal, niet ver van die “caeruleanen”, namelijk aan de rechterzijde op een afstand; die zijn zodanig dat zij het allerhardnekkigst zijn, zodat zij nooit van een eenmaal opgevat voornemen afzien, hetzij goed hetzij kwaad; en evenwel denken ook zij voor het ware; dezen waren het geweest met wie hij gemeenschap had, want zulk een obstinatie bestaat niet binnen de grenzen van dezen aardbol.

4743. Er kwam vanuit hen in het heelal een tot mij; hij was een kort en grof man, met een ronde wollen muts; gezegd werd door de engelen, dat hij daarvandaan was, en dat zij de allerhardnekkigsten zijn, maar nochtans zodanig dat zij bij beurten in de hel zijn, bij beurten in een lichtende wereld; zij werden vergeleken bij moeras-muggen, die bij zwermen omhoog vliegen en daarna in een moeras zijn; gezegd werd, dat zij niet van enigen god weten, maar dat zij het licht wat zij zien wanneer zij boven zijn, God heten, en de duisternis, wanneer zij beneden zijn, den duivel; aldus dat zij het ware voor God erkennen, en het valse voor den duivel, zoals ook hij (c.xi).

Daarna kwam iemand, en wel dezelfde, met een kelk vocht in de hand en hij wierp het vocht naar mij toe; het werd terstond verstrooid; zij zeiden dat zij zulk een vocht putten op een zekere plaats die zij niet konden aanduiden, en dat zij het naar geesten gooien wanneer zij in hun obstinatie en hardnekkigheid zijn; als dan de geesten dat opnemen, is het een teken dat zij niet weerstaan; doch als zij het niet opnemen, is het een teken dat zij weerstaan, bijgevolg dat zij aldus hardnekkigheden uitvorsen daar.

Over de geleerden die de geleerdheid alleen stelden in zulke dingen die het inzicht van dienst zijn, en niet in het inzicht zelf. Over Chr. Wolf.

4744. Door mij werd iemand ontwaard uit wien een sfeer woei als rookwolken van stof, en toen het in de neusgaten kwam, was het zoals die stof, bevattende iets van verstikking; en deze sprak traag, met een zekere statigheid; zij zeiden dat hij mediterend in een zetel zat, en gezegd werd dat het Wolf was in dien staat; hij was toen vooraan in het vlak van de linker voetzool; dat hij als zodanig werd doorvat, is omdat hij in de wereld alleen zulke dingen had bestudeerd die zijn de instrumentale oorzaken of middelen om zich een verstand te verwerven, zoals mathematica, fysica, filosofie, logica, waarin hij de wijsheid stelde, niet echter in de ware dingen zelf der natuur, te minder

in de ware dingen des geloofs, welke hij niet zo had geloofd: zij die zo studeren, hebben zulk een sfeer, en zij verschijnen eveneens voor het gezicht als schoorsteenvegers.

Over het helse huwelijk.

4745. Er was iemand die in de wereld in allerhoogste mate hardnekkig en obstinaat was geweest, dermate dat hij nooit van zijn voornemen wilde afzien, ook al zou hij het leven erbij inboeten, en dat hij alleen als hij tot het uiterste was gedreven, dan eerst zou willen wijken (c.xii); deze was in het andere leven gehuwd met ene die van een eendere natuur was, en nog hardnekkiger dan hij; eerst werd getoond dat hij haar een dodelijken haat toedroeg, door een mes dat hij twee- of driemaal verzwolg in haar tegenwoordigheid; voorts dat hij het mes in haar rug stiet, en haar hart uitrukte en er lang in beet, met een massa schuim rondom den mond; dit zag zij, en toen ook oefende zij, van de duivels bezeten, haar hardnekkigheid uit, en was koppiger dan hij, en maalde ook niet om leven of om enige marteling, en ten slotte voerde zij het geval zó ver door dat hij begon te gehoorzamen, wat tenslotte zo verging (*Coïon*) dat hij haar vuile onderdelen kuste, vanuit volgzaamheid, toen haar prees, omdat zij zijn heerseres was; zij waren langen tijd opgegaan door de botsingen in dodelijke haatgevoelens; ten slotte durfde hij niet tegen haar op, omdat zij hem door een grotere hardnekkigheid heeft onderjukt; daaruit kon vaststaan, hoedanig het helse huwelijk is, wanneer zij die in zulk een haat zijn door heerschappij worden verbonden; zodanig zijn de huwelijken van allen die door hardnekkigheid hun wederhelft onderjucken, en daarna tezamen in de uitwendige dingen leven als het ware in vriendschap, maar in de inwendige dingen in dodelijken haat. Gezegd werd, dat zij van vrouwelijke duivels was bezeten geweest, die aldus haar echtgenoten hebben onderjukt, vooral door de Hollandse vrouwen. Het werd getoond, dat het is geoorloofd voor dezulken om over en weer een dodelijken haat te koesteren, totdat zij zulk een verkwikkelijke in dat huwelijk voelen, zodat zij bijna tot één verenigd kunnen worden; beiden immers voelen het verkwikkelijke van de heerschappij in den ander, en omdat de een daartoe bijdraagt met de andere, is het dat verkwikkelijke hetwelk gevoeld wordt.

**Dat het leven na den dood het leven van den inwendigen mens is; en
hoedanig de liefde van zich.**

4746. Door veel ondervinding ben ik onderricht, dat zij die ten aanzien van het uitwendig leven verschijnen vanuit hun daden, gebaren en gesprek zedig en Christenen te zijn, en evenwel ten aanzien van het inwendig leven boos denken, namelijk aanhoudend over zichzelf en over de wereld, in het andere leven duivels worden; en andersom, dat zij die ten aanzien van het uitwendig leven hoogmoedig verschenen, en verachters van den naaste, en toch ten aanzien van het inwendig leven recht en zonder blaam [*insontes*], in het andere leven in den hemel komen; want de uitwendige dingen worden in het andere leven bij graden afgelegd, en de inwendige dingen blijven; want het eigenlijkste leven zelf des mensen, waar is diens liefde, einddoel en wil, is in den inwendigen mens.

4747-8. Een klaarblijkend voorbeeld van hen die innerlijk in de liefde van zich waren geweest, en uiterlijk burgerlijk en zedig, was (Car. XII); hij was meer dan allen in de algehele wereld innerlijk de hoogmoedigste; niet alleen hijgde hij naar den grootsten naam in zijn koninkrijk, maar in het algehele wereldrond, waarover hij ook wilde heersen, en op zekere wijze waande hij zich innerlijk een god te zijn; hij kon innerlijk meer denken dan een ander mens, ook in elk voorval en gevaar; zijn innerlijke denkingen waren allerscherpzinnigst; hij zag de afzonderlijke dingen rondom zich in één blik, verzamelde die van binnen, en concludeerde naar behoren; ook wilde hij niet dat iemand dat wist; hij wendde uiterlijk voor, dat hij niet innerlijk dacht; hij werd geëgerd als iemand zeide dat hij van binnen een scherpzinnige denking had; zo te doen hield hij voor koninklijk, en hij maakte er een gewoonte van om bij voortduur zo te doen; dit was zijn innerlijk leven, en daar dat hij over zijn heerschappij over allen in alle en afzonderlijke dingen, voorts dat dit goddelijk was; en hij geloofde niet dat innerlijk in dat leven God was, maar dat God in de mensen was, in hem vooral; ook bekommerde hij zich niet zo om godsdienst; hij prees den Mohamedaansen godsdienst boven den Christelijken, en zeide dat deze slechts was voor de eenvoudigen; en als hij gekund had, zou hij ook een natuurlijken godsdienst hebben willen invoeren, aangepast aan de bevatting van alle natuurvereerders; en in een hardnekkigheid tot aan den dood toe stelde hij het Koningschap, en daarin was hij woest en wreed, zonder enig ontzien van eens mensen leven; hij kon verontschuldigen verzinnen die niet konden worden tegengesproken; dan was hij in een persuasieve dat het zo was en in zich recht, omdat het vanuit zijn inwendige denking was; deze

dingen wist niemand, dan alleen maar iets bij gissing; hij loog het gerechte en het ware voor, volmaakter dan enig ander mens; maar al die dingen werden opengelegd in het andere leven; hij werd daar uit een afgrijselijke hel gehaald, en gebracht in den staat van zijn uitwendigen mens; en toen gedroeg hij zich zedig, gerecht en waar; maar zodra hij kwam in den inwendigen staat des levens, vertoonden zich zulke dingen die afgrijselijk duivels waren; hij kon in één oogwenk meer dingen rondom zich heen zien dan anderen, wie ook maar; hij kon die dingen rangschikken tot zijn eigen belang, om te heersen, en niet alleen in de hellen, maar ook in den eersten en tweeden hemel, welke hemelen hij tot zich trok door den uitwendigen mens en diens gerechte en ware dingen, en dan tevens diens overredende; in één woord, hij zocht de hellen op die hem zouden gehoorzamen, en in den hemel de dingen die hem eveneens behulpzaam zouden zijn, van zinnig zijnde allen te onderjucken en zich den allergrootsten god te maken, van welken god hij had geloofd dat die niet bestond — hetzij dan zulk soort mensen; de afzonderlijke dingen vermelden zou bladzijden moeten vullen; hij woedde op die wijze een week lang, opdat het den engelen werd getoond hoedanig hij was, en hoedanig degenen zijn die zulk een inwendig leven voor zichzelf in de wereld hebben verworven; in bestraffingen en veroordelingen was hij meer aanwezig in zijn duivels inwendig leven dan buiten de bestraffingen en veroordelingen; hem werd gezegd dat als er myriaden van myriaden van dezulken waren, zij nog zelfs niet als een pluisje zouden tellen voor den Heer; maar daar trok hij zich niets van aan; hij wilde de duivel zelf worden, en de alleenheerser van de hel, en dan een verdrag aangaan met degenen die in den hemel zijn, en met het Goddelijke daar betreffende de mogendheid, maar met dien verstande dat hij in de hel alle dingen zou regeren, en genen in den hemel hem zouden gehoorzamen; en als het anders uitviel, dat hij alles zou onderjucken; zodanig was hij: daaruit bleek, hoedanig zijn inwendig leven was, dat zijn regerend leven was geweest, en dat hij een duivel is geworden meer dan de overigen, en dan een groter dwaas dan de overigen.

4749. Er was een ander, wiens uiterlijke dingen vol van trots waren, doch wiens innerlijke dingen goed waren; hij was (Ericus Benzelijs); hij stelde zich in de wereld boven alle anderen; hij verachtte alle anderen bij zich vergeleken, behalve één die hem in geheugen overtrof; hij stelde in het geheugen al het geleerde en wijze; in de leer der Kerk was hij geweest vanuit het geheugen, en in niets vanuit zich; en omdat hij zodanig was, was het hem niet geoorloofd zijn inwendige te besmetten; hij had het eerst in het andere leven hard te verduren: er verscheen rondom het cerebrum als het ware een benig eelt, dat

met grote pijn meermalen werd gebroken, en toen werd hij teruggebracht in zijn innerlijke dingen, die goed waren; en hij was toen zoals een klein kind; hij werd door de engelen onderricht op een wijze die aan hem was aangepast.

4750. Hoedanig de liefde van zich is, kon daaruit vaststaan, want Carl: XII was innerlijk meer dan allen in de liefde van zich, en had leven en leer daarvan doordrenkt, namelijk hierin dat 1) hij niet alleen de hel wilde onderjukkan en de grootste duivel worden: maar ook 2) den hemel onderjukkan, en zijn troon boven den Goddelijken stellen. 3) het Goddelijke volslagen ontkennen, en geloven dat het niet iets anders was dan dat wat in den mens denkt en wil, dus de mens. 4) Dat zij God Zelf ontwortelen aan hun hart en loochenen dermate, dat zij als het ware ter dood verdoemen degenen die vanuit hun gezindheid God stellen, hetgeen hij ook zelf op afgrijselijke wijze deed toen hij iemand God hoorde erkennen 5) Dat hij alle dingen van het goede en het ware ontkent, aldus alle dingen des geloofs en der naastenliefde. Zodanig zijn zij, wier leven van den inwendigen mens de liefde van zich is.

4751. Het werd opgemerkt dat hij (c: XII) meer dan anderen beschikte over het vermogen van ontwaren; want wanneer hij in innerlijke denking was, kon hij in een oogwenk door schier honderd dingen heenvliegen, en de hoedanigheid ervan monstere ten opzichte van zijn einddoel, dat de opperheerschappij was; voorts hoe hij dingen en mensen kon beschikken, hetgeen hij ook deed ten eigen gunste; daaruit bleek, in welk een gezichtsscherpte en in welk een verstandelijke als het ware de boosaardigen zich verheugen, vooral de arglistigen; maar zij worden dermate verwoest dat zij dwazer worden dan de anderen: Het einde des levens van c.XII was dat hij allerhardnekkigst daarop stond het Goddelijke te onderjukkan terwille van zijn eigen heerschappij, tot daaraan toe dat hij zou willen sterven zoals Simson; en daarom wierp hij zich aan het achterdeel in een wolk, waar de Enakim waren, of de bozen uit de oudste Kerk, en hij wilde hen ophitsen en zo overmogen; daar werd hij dan ten aanzien van zijn verstandelijke door genen verwoest; want met dezelve verbonden worden, is vergaan ten aanzien van het verstandelijke; maar omdat hij alleen voor een klein weinig in de wolk kwam, drong hij verder door in het achtervolgen van het Goddelijke, hoewel hij stompzinnig was geworden; want de beslissing of de wil bleef aan; en dit geschiedde over een poel aan de rechterzijde, waar niemand overheen kan gaan zonder te verstikken; daar raakte hij het overblijfsel van zijn verstandelijke of denking totaal kwijt, en ten slotte werd hij teruggebracht tot een krocht, zijnde in het grens-gebied tussen wolk en poel, en daar ondergedompeld, waar hij dwazer is dan de overigen, in den graad der belustheid van overheersen, ook over het Goddelijke.

Dat de helsen in de gave van ontwaren zijn.

4752. Het werd opgemerkt dat de duivels vóór dat zij ten volle verwoest zijn, in een opmerkingsgave zijn meer dan anderen; zij kunnen de afzonderlijke dingen doervatten die rondom zijn, zoals slangen of arenden romdomloeren, en de dingen in één samenvatten, en wel in één moment; ook kunnen zij het ware des geloofs verstaan; maar het zijn de begeerten van het boze die hen afstompen, en maken dat zij niet opnemen; en in dien staat geloven zij niet dat het zo is, want de begeerten van het boze verwerpen de ware dingen des geloofs. Verscheidene voorbeelden van die opmerkingsgave werden bevonden, vooral bij den duivel c.xii, en bij hen die dezulken inspireerden; dezen konden in één moment alle en de afzonderlijke dingen overzien hoe die samenvallen met hun doeleinden, dezelve ordenen en beschikken te hunnen gunste; en verwerpen en bestrijden de dingen die vóór de ware dingen tegen de valse opkomen; ja zelfs konden zij de afzonderlijke gezelschappen, waar ontelbaren zijn, zien, van welke gezindheid zij waren, ook de afzonderlijken daarin, en zo dingen beschikken op een aanblik alleen; daaruit kon vaststaan, hoedanige gezichtsscherpte de bozen, ook de ergsten, hebben, voordat zij ten volle verwoest zijn.** Over de verwoesting en de veroordeling van de bozen, dat die uit henzelf zijn.

4753. Door de aanhoudende ondervinding van ettelijke jaren is het te weten gegeven, hoe de bozen zichzelf verwoesten en ten slotte in de verdoemenis werpen; krachtens hun aangeworven natuur kunnen zij niet anders dan boosaardigheden uitvoeren, en zo degenen bestoken die de Heer beschermt; en wanneer zij dit doen, tergen zij daarmede het Goddelijke, slepen helse gezelschappen aan, en hoe meer zij er aanslepen, des te meer bestoken zij degenen die de Heer beschermt, en zo slorpen zij meer en meer de hellen op, totdat de aangeworven natuur vol is; overeenkomstig den graad der bestoking biedt het Goddelijke weerstand, en alsdan naar dien graad slepen zij hellen aan, dat is, doordrenken zij zich vanuit de hellen met zulke dingen, en vergezelschappen zij zich daarmede; daaruit blijkt, dat de Heer niemand verwoest of veroordeelt, maar dat zij het zichzelf doen daardoor dat zij tegen het Goddelijke inrennen, meer en meer, totdat zij tenslotte, wanneer zij vol zijn geworden, zich in de hel werpen, en dan in de verdoemenis, of in den geestelijken dood.

4754.** Een allertreffendst voorbeeld dat de bozen en zelfs de duivels de gave hebben van het ware te verstaan, was (President Stierncrona); hij beschikte over die gave, zodat hij de ware dingen des geloofs vatte en verstond, tot in

de fijnste puntjes, wanneer die voor hem werden uiteengezet, tot op het leven toe; en eveneens erkende hij ze, zoals bijv. dat er een goddelijke orde was; en dat de wetten der orde de ware dingen des geloofs zijn; dat de liefde tot het Goddelijke en de liefde jegens den naaste den hemel maken; en dat de liefde van de wereld de hel maakt; dat de goddelijke orde niet kan worden opgenomen dan door een nederige; en dat de nederigheid niet kan bestaan bij hen die in de liefde van zich zijn; dat de liefde van zich hard is, en de liefde tot het Goddelijke zacht is; en dat de liefde van zich geheel en al verbrijzeld moet worden, en dat deze in de hel heerst, en dat nochtans nederigheid niet kan bestaan [als deze heerst]; deze en eendere dingen kon hij vatten en verstaan, maar nochtans kon hij niet anders dan daartegenin optreden, omdat hij doordrenkt was van de begeerte van te heersen, meer dan anderen; zijn leven in de wereld was schandalig, gesleten in de schandelijkste echtbreuken; en toch beloofde hij boetedoening, en volhardde niettemin in het boze, door de goddelijke dingen geheel en al te bezoedelen, en wel daarmee dat hij de zonden erkende, devoot om vergeving smeekte, derhalve het gewijde avondmaal [*sacra coena*] nuttigde, en toch daarna in zijn zonden volhardde; en ten slotte bevestigde hij zich in het boze, en gaf zich toen algeheel aan het boze over, zo dat hij niet langer anders kon uitrichten dan het boze, zonder enig geweten.

Over de ademhaling.

4755. Gezegd werd, hetgeen ook eerder vanuit erkende feiten was opgemerkt, dat ieder gezelschap des hemels zijn bijzondere ademhaling heeft, onderscheiden van de ademhaling van een ander gezelschap, eender ieder hels gezelschap; de oorzaak hiervan is deze, dat elke ademhaling zich gedraagt volgens de aandoeningen, en de denkingen daarvanuit, bijgevolg volgens de liefden en het geloof; die ademhaling wordt gevariëerd krachtens de oorsprongen, de voortschrijdingen, en meer dingen; daarvandaan wordt evenzeer een ieder gekend waarvandaan hij is, en dit op natuurlijke wijze zonder voorafgaande wetenschap, omdat zij volgens de orde is.

Hoe sommige bozen tot schrik worden teruggebracht voor de boze dingen die zij in het levens des lichaams hebben bedreven.

4756. Zij die zich geheel en al hebben bevestigd tegen het Goddelijke, en zo het boze voor niets hebben geacht, worden in de hel gezonden onder hungelijken, die elkander over en weer martelen, totdat hun boze door verschrikkingen begint verminderd te worden; Degenen echter die ook over het Goddelijke hebben gedacht, en toch boze dingen zonder geweten hebben gedaan, worden tot steden gezonden, waar rechters, inquisiteurs, kastijders zijn; zoals ook zij die loonhoerendom voor niets hebben geacht, en in het leven des lichaams maagden hebben geschonden zonder discretie, tot zulke steden worden gezonden; en de rechters en onderzoekers daar doorvatten terstond in welk boze zij zijn, wijzen hun woonplaatsen aan, en vermanen hen streng zulke dingen niet te doen, met bedreigingen; schaamteloze vrouwen worden ook tot hen toegelaten, die voorgeven maagden te zijn; als zij die aanranden, melden de inquisiteurs dit aan de rechters, en zij worden gekastijd; wederom worden zij vrijgelaten; en zij gaan op eendere wijze voort; als zij zich niet onthouden, worden zij nog strenger gestraft; tenslotte worden [de vrouwen] zo toegelaten dat [de mannen] menen dat niemand haar ziet; [de vrouwen] nemen ook zulk een geloof [dat zij gezien worden] weg; als zij dan zondigen, worden de mannen heengeleid tot de rechters; die terstond zien of zij schuldig zijn, en zij worden zwaar gestraft; en dit duurt voort een langen langen tijd. totdat zij tenslotte het niet langer meer durven, niet vanuit geweten, maar vanuit vrees. Zij die nog erger boosdoeners waren geweest, worden heengezonden naar de stad aan den overkant van de Jordaan, zoals het geheten wordt, en daar allerstrengst uitgevorst en gekastijd.

Over de onthulde Theologie of het Woord, en over de natuurlijke theologie.

4757. Ettelijke dagen lang was er een zware discussie gaande tussen sommigen die het Woord hadden geloofd, namelijk dat alles daar uit het Goddelijke was, aldus in zich Goddelijk; zij die redetwisten, waren degenen die in het leven des lichaams hadden geloofd dat de natuurlijke Theologie den voorrang verdiende, en dat deze gene had te verlichten, en niet omgekeerd; er was een danige onenigheid [*inimicitia*], maar dan van de zijde dergenen die vóór de natuurlijke theologie waren, en niet van de zijde dergenen die voor het

Woord waren; genen bestookten dezen wreedaardig, ettelijke dagen lang, en hijgden naar niet minder dan den dood van dezen zowel van lichaam als van ziel; zij lieten ook in zich de hellen toe, om door middel van dezelve te handelen, en dit tot daaraan toe dat de hellen geheel en al door hen spraken; dezen ontkenden niet slechts het Woord of dat de onthulling iets was, maar zij verachtten de onthulling ook om den zo simplen en ongerijmden Stijl, zoals zij beweerden; en aldus verwierpen zij het van harte geheel en al; gezegd werd hun toen, dat het Woord van zulk een stijl was, omdat het in zich bevatte de allerverborgenste dingen die open uitkomen in de drie hemelen in volgorde, en dat de Goddelijke wijsheid daaraan inis, en dat daarvandaan hun hemelse en geestelijke voeding was; want de hemelen zijn met de mensen vooral met hen die van de Kerk zijn, verbonden, en zij wonen in hun goede aandoeningen; zo maken zij één met den mens der Kerk door het Woord; maar nochtans konden zij dit niet opnemen; zij verstonden wel dat het zo was, en eveneens wisten zij het in het andere leven; maar omdat zij zodanig waren geweest in het leven des lichaams, was het niet bij hen aangebleven, maar de hellen traden steeds door hen op, en zo wilden zij met allen ijver degenen verderven die het geloof in het Woord hadden. Daaruit bleek, hoe het gesteld is met hen die geloven dat het vanuit de natuur geweten wordt dat het Goddelijke is, hoedanig het is, dat hemel en hel zijn, dat er het leven na den dood is, namelijk dat zij in het geheel niets geloven; de oorzaak hiervan is deze dat zij in het schijnsel [*lumen*] der natuur zijn, en niet in het licht [*lux*] des hemels; aldus met de helsen, niet met de hemelsen; 2 of 3 van hen zijn mij bekend geweest in de wereld, 2 waren priesters, Er. Benz.; And. Rudb.; Ch. Wolf.

4758. Getoond werd verder, dat natuurlijke Theologie in het geheel niets zou kunnen openbaren aangaande het Goddelijke, aangaande hemel en hel, aangaande het leven na den dood, aangaande het geloof, tenzij men tevoren die dingen heeft geweten vanuit onthulling; want hetgeen de mens weet, dit kan bevestigd worden, geleerd door geleerden, vernuftig door vernuftigen; en daarom kunnen zij die geloof hebben vanuit onthulling, door tal van dingen in de natuur gene dingen bevestigen, en zo hun geloof versterken; de oorzaak hiervan is deze, dat de mens aangaande alle hemelse dingen nochtans een natuurlijke idee heeft, en omdat er zonder enige idee geen begrip is, geen geheugen, ja zelfs geen geloof in onverschillig welke zaak; hoedanig de ideeën over de dingen des geloofs zijn geweest, komt ook uit in het andere leven, en is mij eveneens getoond; zij zijn allemaal natuurlijk; deswege, als zulke dingen die des geloofs zijn, worden bevestigd door natuurlijke waarheden, welke van

de wetenschappen zijn, zo wordt het geloof versterkt; doch zij die het Woord niet geloven, maar menen dat het geloofd moet worden als zij redenen vanuit de natuurlijke dingen hebben getoond, en eendere dingen meer in de natuur, bijgevolg die menen dat natuurlijke theologie het gemoed zal verlichten, en maken dat men gelooft, dwalen schromelijk; zo iemand gaat in de averechtse orde; hij wil door de natuur binnentreden in den hemel, ofwel door het grovere in het puurdere, door natuurlijke dingen in geestelijke dingen; dit is volslagen tegen de orde; dan immers wordt de mens meer en meer verblind, en ten slotte zo, dat hij niets gelooft, ja zelfs ontkent; zodanig lot hebben degenen gehad die vanuit de natuurlijke theologie wilden binnentreden in het geloof; zo immers erkennen zij niets van het Goddelijke; de natuurlijke mens immers begrijpt niet de dingen die des hemels zijn of de geestelijke dingen, tenzij hij verlicht is uit den hemel, en dan ziet de geestelijke mens dit, hoewel het schijnt gezien te worden in den natuurlijken mens; dit leert ook de Heer, waar sprake is van den rijkraad en Lazarus, namelijk dat als zij niet de profeten geloven, dat is, het Woord, alle overige dingen volstrekt niets waard zijn. Deze dingen zijn het eveneens, die beschreven worden in den inwendigen zin met Egypte bij de profeten: Egypte immers is de wetenschap, aldus de natuurlijke theologie.

4759. Sommige derzulken stinken in het andere leven zoals wandluizen; in één woord, zij die geloof hebben krachtens onthulling, kunnen bevestigd worden vanuit de natuur, en vanuit zulke dingen die van de natuurlijke theologie zijn, alsmede vanuit wonderen; de oorzaak hiervan is deze, dat zij in het affirmatieve zijn, en daarheen alle dingen afleiden, vooral omdat zij in het licht des hemels zijn, en daarvanuit de dingen kunnen zien die in de natuur zijn; doch andersom kunnen zij die geen geloof krachtens onthulling hebben, niet bevestigd worden vanuit de natuur, en vanuit zulke dingen die van de natuurlijke theologie zijn, noch vanuit wonderen; de oorzaak is, omdat zij in het negatieve zijn, en wanneer dit regeert, wordt daarheen alles afgeleid, of uitgelegd om overeen te komen; vooral omdat zij zijn in het schijnsel der natuur niet verlicht uit het licht des hemels; want vanuit de innerlijke dingen kunnen de uiterlijke worden gezien, of vanuit de eerdere dingen de latere, en vanuit de oorzaken de uitwerkingen, niet echter andersom; de engelen des hemels kunnen de dingen zien die geschieden in de hellen, en de boze en valse dingen daar; doch de helsen kunnen niet de dingen zien die in de hemelen zijn, noch de goede en ware dingen daar; de oorzaak is deze, dat genen in het licht des hemels zijn, dezen in het schijnsel der hel, hetwelk zodanig is als het

schijnsel der natuur niet verlicht door het licht des hemels; het is dit schijnsel dat in het Woord duisternis wordt genoemd.

Aangaande hen die niet gewisse leerstellige dingen vanuit het Woord opzoeken, en voor zich maken, maar alleen in den zin der letter blijven.

4759 [b]. Getoond werd mij, dat er sommigen zijn die niet gewisse leerstellige dingen voor zich vanuit het Woord maken, maar het Woord weten [*sciunt*], en aanpassen aan al wat in de denking opkomt, en dat zij louter en alleen in den zin der letter blijven, niet echter de ware dingen daaruit opzoeken; zij die dit doen, kunnen vanuit het Woord bevestigen al wat zij maar willen, en eveneens valse dingen; want de dingen in den zin der letter des Woords zijn gemene vaten, welke door de echte ware dingen nauwelijks daarna verschijnen.

Over den draak in de Apocalyps.

4760. Het is aan mij ontdekt wie onder den draak in de Apocalyps worden verstaan; het zijn degenen die redeneren over de goddelijke ware dingen vanuit de wetenschappen, aldus vanuit zulke dingen die zijn in de natuur; en ter bevestiging nemen zij den letterlijken zin des Woords op, dien zij tot samenstemming verwringen, aldus degenen die wijs willen zijn aangaande de goddelijke dingen vanuit de natuurlijke theologie, en dezen vooral zijn natuuraanbidders, en ontkennen in hun hart het Goddelijke, want zij redeneren meer dan anderen, en leiden alle dingen af tot het negatieve.

Er was iemand die in de theologische wereld in zijn koninkrijk de eerste was; deze geloofde niet het Woord, maar hij geloofde dat de natuurlijke theologie de gemoederen zou verlichten, en de geestelijke waarheden zou leren; hij trad op zoals dezulken die draken zijn, alleen hierin, dat hij den letterlijken zin des Woords verwrong tot al wat hij maar wilde, terwijl hij toch van zins was het Woord te vernietigen, en vooral door den letterlijken zin den inwendigen zin te vernietigen.

4761. Die twee soorten tezamen maken den draak ten aanzien van één toeleg, want de ene en de andere wilde den inwendigen zin verkrachten en dien vernietigen, de ene gans en al en volledig, de andere ook daardoor dat zij van geen ander Woord het bestaan wilden weten dan alleen van den zin der letter.

4762. Hem werd gezegd, dat het Woord ook ten aanzien van de letter heilig is, maar deswege omdat zij in zich heilige dingen bevat, die in den hemel worden doorvat, en die handelen over den Heer en Zijn Rijk; en dat niemand blind in den letterlijken zin des Woords moet blijven, maar met open ogen, namelijk, dat hij zich vanuit het Woord ware leer voor zich moet formeren, en zo het Woord aanplooiën; in elk ander opzicht valt men in dwalingen, in zovele als men maar voor zichzelf verzinnen wil, en eveneens past men het Woord in elk geval ten eigen gunste toe, aldus averechts en verdraaid, hetgeen is het Woord ontwijden. Wie zich ware leer daaruit formeert, kan zien waarom het Woord aldus spreekt in de letter, namelijk opdat het zoals een gemene binnentrede in de animi, en een gelegenheid biedt om waarachtig over die dingen te denken; zo bijvoorbeeld wie voor zich het leerstellige heeft geformeerd, dat de Heer zuiver liefde is, aldus zuiver barmhartigheid, en vanuit zuivere liefde en zuivere barmhartigheid geenszins het boze kan bedoelen, te minder voortbrengen, die weet terstond waarom in de letter des Woord wordt gezegd dat er geen boze in de stad is tenzij uit God [Amos III: 6], dat de woede Gods gloeit tot aan de onderste hel, en dat Hij verlustigd zal worden deswege dat zij vergaan: namelijk, dat het de mens is, wiens woede aldus gloeit tegen God, en dat het dan verschijnt alsof het uit God is, en aldus dat volgens den schijn aldus gesproken is.

Over Karel XII, en over de liefde der heerschappij.

4763. Hij was langen tijd aanwezig bij mij, eerst zodanig als hij geweest was in den uitwendigen vorm, wat een jaar lang duurde; en toen trad hij vrij gematigd op, maar toch barstten van tijd tot tijd schandelijke dingen uit, die van binnen scholen: daarna werd hij in zijn innerlijken staat gebracht, waarin hij geweest was in de wereld; hij dacht binnen in zich, wat niemand in de wereld kon gadeslaan, en wat hij ook niet wilde waargenomen hebben; en het werd ook ontdekt, dat hij jarenlang met geesten sprak, welke spraak met genen een tijd lang werd voortgebracht, namelijk wat hij sprak en hoe hij antwoordde, en dat hij niet alleen was onderricht over den Heer, en over zulke dingen die der Kerk zijn, maar ook vaak werd vermaand, ook gekastijd, en eveneens aangemaand om naar huis te vertrekken, en vrede te sluiten; maar hij wilde niet; hij wilde steeds de allergrootste worden; maar toen hem dit werd ontzegd, besloot hij den naam des Heren te verdelgen, door atheïstische leerstelligheden; toen ving hij ook aan van harte dezulken of atheïsten van

harte lief te hebben, en er voor te zorgen om dezulken bij de hand te hebben wanneer hij den godsdienst zou gaan teniet doen; en toen stortte hij zich ook in goddeloze dingen, die niet genoemd moeten worden (hond) en eendere dingen die goddeloos waren; maar nochtans had hij in den uiterlijken vorm zulke dingen verborgen; en dit totdat hij in vrede was:

4764. ook in het andere leven zette hij dit voort, en gedroeg zich als een vijand tegenover den Heer, en wilde vernietigen al wat van Hem was, en dit een vrij langen tijd; eerst weken lang, daarna maanden lang; hij trad als de baarlijke duivel op, en wilde de hellen ophitsen, welke dan ook: en hij werd vaak gestraft, werd gezonden in de allersmerigste hel waar zwijnen zijn, maar toch hield hij vol. Maar de afzonderlijke dingen vermelden zou een heel boek volschrijven zijn.

Daaruit bleek hoedanig de liefde van heersen is, welke in hem in den oppersten graad is geweest, dermate dat hij, hoewel hij spreekt met geesten en engelen, en dagelijks wordt onderricht, nochtans niet slechts niet opneemt, maar ook ten slotte het Goddelijke zelf loochent, hetgeen hij ook gedaan heeft door alle dingen aan de natuur toe te schrijven; zodanig is de liefde der heerschappij.

Over het geheugen na den dood.

4765. Het gebeurde dat geesten zagen in mijn geheugen over een zekeren bediende, dat ik hem niet had gegeven wat hem toekwam, terwijl dit toch ettelijke malen een droom was geweest, en ik nochtans hem alle dingen gegeven had die ik met hem overeengekomen was; toen ik hun dit zeide, haalden zij uit mijn [innerlijk] geheugen al de keren op die ik daarover gedroomd heb, en wat ik gedroomd heb, hetgeen meermalen was; voorts dat ik hem zijn loon heb gegeven; en toch had ik dit zelf geheel en al vergeten; en bovendien deden zij hetzelfde bij den bediende; daaruit bleek mij duidelijk, dat alle en de afzonderlijke dingen, ja de afzonderlijkste, zijn ingegrift aan het innerlijk geheugen of het geheugen van den geest, ook de dingen die geheel en al zijn vergeten in het uiterlijk geheugen.

4766. Ook somden zij de keren op hoe vaak mijn vriend van mij gescheiden was, welke ikzelf in het geheel niet wist, en toch waren de afzonderlijke keren ingegrift aan het geheugen van mijn geest.

4767. Daaruit concludeerde ik, dat uit den Heer alle en de afzon derlijke dingen zijn vooruitgezien en daarin is voorzien, omdat zij aan het geheugen

inzijn en de momenten van des mensen leven maken, dat is, de staten van diens innerlijk leven formeren.

Ik hoorde ook bij iemand die mij gelasterd heeft (...) op sommen de keren en de woorden met de omstandigheden, wat kwaads hij had gezegd over mij en aan wie, te weten dat ik een schande en een smaad voor het vaderland ben, en dergelijke dingen meer; en dit wel omstreeks een halfuur lang, en zulks in een reeks, en snel; waaruit het ook voor mij kon vaststaan, dat alle en de afzonderlijke dingen, tot aan de afzonderlijkste toe, den mens bijblijven in het andere leven.

Over het hemelse huwelijk, en over het helse huwelijk.

4768. Er was iemand die in een hell huwelijk verkeerde (c.xii) hij oefende een zekere boosaardigheid uit tegen anderen die in een hemels huwelijk waren; maar toen, als bestraffing, werd de hemelse echtelijke liefde met hem vergemeenschap; toen werd hij vanwege de vergemeenschapping van den invloed zó erbarmelijk gemarteld, dat hij als in een vlam van vuur was; hij gilte en schreeuwde dat hij zozeer gemarteld werd, en dit zo lang als de vergemeenschapping aanhield; daaruit bleek de omvang en de hoedanigheid der hel, welke de invloed vanuit den hemel veroorzaakt bij hen die in de hel zijn.

Over de atherstische bende binnen Europa, waar de Kerk is.

4769. Getoond werd hoe groot het getal der atheïsten is binnen de Kerk; allen van dezen die leven [naar het lichaam] zijn ten aanzien van de zielen in het andere leven, en daar in gezelschap met andere geesten, wat zichzelf Met weten; die geesten, namelijk van mensen die leven, vertoonden zich aan het gezicht, naar rechts, die heden ten dage atheïsten zijn, en leven in de wereld; het was een ontzaglijke menigte, en wel zó groot dat zij niet geteld kon worden; zij werden bij klassen opgeteld tot aan 3 millioenen, behalve meerderen die als het ware vanuit de zee, dat is, vanuit de wetenschappen, schenen op te rijzen.

Over het initiament van een nieuwe Kerk.

4770. Nadat de atheïstische bende die binnen de Kerk is, verschenen was, werd, nadat zij verdwenen was, gezegd door verscheidenen, dat het is aangekondigd, dat ergens bij de natiën aanvangt een onthulling vanuit den hemel te geschieden, namelijk dat geesten en engelen met hen spreken, en de hemelse leer leren, en eerst over den Heer, en dat zij daar haar omhelzen, en zo dat een nieuwe Kerk vanuit den hemel verrijst.

Toen spraken zij daarover, en gezegd werd, dat nieuwe Kerken aldus eerder waren ingezet, namelijk de Joodse door wonderen, en door de levende spraak met Moscheh, en vanuit den berg Sinai, aldus door geesten en door engelen; de Christelijke Kerk door wonderen, en eveneens door spraak van mensen met geesten; geesten immers spraken met de apostelen, voorts ook spraken verscheidenen vreemde talen, behalve door wonderen. Vandaar geschiedde verblijding in den hemel.

4771. Dit scheen te geschieden ter linkerzijde vooraan, als het ware ergens in Azië, in de buurt van Afrika.

4772. Er verschenen toen meerderen van daar, namelijk hun geesten, en dezen sprekende met de engelen, en zij werden onderricht door den hemel uit den Heer, over zulke dingen die der hemelse leer zijn; en zij zeiden dat zij die dingen zouden vergemeenschappen met de hunnen: daarna kwamen huichelaars, en enigen vanuit de hel, en droegen tegengestelde dingen in, waaraan genen evenwel geen aandacht schonken; maar nochtans hoorden zij het, opdat zij de tegengestelde dingen zouden weten, en zo beter worden verlicht in de waarheden, want waar verlichting is, daar zij ook een ziening op de tegengestelde dingen.

Daarna spraken de engelen onderling daarover, dat zij die binnen de Kerk zijn, van een ontaarde inborst en natuur zijn, namelijk dat zij een onzichtbaren God willen hebben, die niet valt in de denking, of over wien niet enige idee gevormd zou kunnen worden, en met wien zij zo niet verbonden kunnen worden door denkingen en door zinlijke aandoeningen; zodanig zijn degenen die binnen de Kerk zijn; en daarom erkennen zij den Heer niet als God, omdat Hij mens is geweest, terwijl toch degenen die in de oudste tijden leefden, die wijzer waren dan de anderen, zoals zij die waren vóór Abraham, en Abraham zelf, en die na hem kwamen, Jehovah vereerden onder den menselijken vorm; en wanneer Hij onder dien vorm verscheen, noemden zij Hem Jehovah en Schepper des heelals; eender doen de engelen die de allerwijsten zijn; God vereren zij onder den menselijken vorm, en eveneens verschijnt de Heer

hun onder dien vorm; een onzichtbaren schepper heten zij onbegrijpelijk, waarmede zij niet verbonden kunnen worden; dit is vanuit den hemel ingegrift aan de natuur der natiën buiten Europa, ook aan sommigen binnen Europa; en daarom willen zij God vereren onder enigen vorm; wanneer dezen horen, dat God gezien is door mensen in de wereld, aldus wanneer zij horen over den Heer, dan snellen zij toe, geloven, en omhelzen de leer over Hem, zeggende dat als het God is, dan heeft Hij moeten verschijnen aan de mensen, en niet onder een andere gedaante dan onder de menselijke; dit is ingeënt aan hun natuur, omdat het vanuit den hemel is; maar dit is als het ware ontworteld aan de harten der Christenen, uitgezonderd aan de harten van sommige eenvoudigen.

Over de nieuwe Kerk.

4773. In een wakend visioen werd ik voortgeleid door enige streken vooraan naar links een weinig, op een vrij aanzienlijken afstand, nochtans binnen het gebied waar de geesten vanuit dezen aardbol zijn; onderweg was ik geöccupeerd volgens de animi en de natuur der geesten, en overal bijna aangedreven om te bespiegelen over mijzelf, over mijn verdienste, en om alle dingen die mij waren geschied, aan mijzelf toe te schrijven; dit ter oorzaak hiervan, dat de geesten van die streken waardoorheen ik geleid werd, zodanig waren, dat zij in de wereld hadden geloofd het heil verdiend te hebben door hun werken, en dit in de afzonderlijke dingen, wanneer zij hadden welgedaan krachtens de geboden van den godsdienst; er was een streek waar zij nog opvallender en klaarblijker alle dingen aan zichzelf of aan hun verdienste toeschreven; en deze streek was bijna aan het einde der overige, omdat al die streken aldus waren gerangschikt dat zulk een geloof in omvang zou toenemen; er was ook een streek waar, omdat er zulk een ontelbare bende in ongeloof was, zij twijfelden of er enig heil bestaanhaarwas, maar veronderstelden, vanwege de menigte der ongelovigen, die de overhand hadden en als het ware alles overstroonden, dat de engellijke hemel zou vergaan.

4774. Nadat ik door deze streken was heengegaan, werd ik voortgeleid tot een groot paleis (*lika med Stockholms slott*) ²) en daar in een ruim voorhof, van den enen kant tot den tegenovergestelden kant, die aan de zee ligt; en toen ik ten slotte naar de zee kwam, spraken sommigen, en zeiden dat

2 In het Zweeds: "Gelijk als het kasteel in Stockholm."

een onthulling was beloofd, en dat zij die lang verwacht hadden, en dat zij het nu nauwelijks langer kunnen verwachten; en toen verscheen een zeker schijnselachtige zoals in het duister; waaruit zij gisten, dat de onthulling op komst was; en toen ik daarheen was voortgeleid, hoorde ik dat zij zeiden een onthulling te verwachten over Christus, Dien zij met Zijn naam noemden den Enigen Mens; en toen sprak een van de engelen vanuit den Heer met hen, en onderrichtte hen aangaande den Heer, zeggende dat er één God is, en Hij de Heer, en dat Hijzelf is de Vader Zelf, de Schepper, Die, wanneer Hij verschijnt in menselijken vorm, geheten is en geheten wordt Zoon Gods; vandaar hebben zij kunnen weten dat de Zoon Gods geweest is uit het eeuwige, en dat Hij dezelfde was met den Vader, maar in Menselijken vorm: zij zeiden dat zij dit verstaan en doorvatten, maar dat Hij als mens geboren is, dit vatten zij nog niet; deswege werden zij door den engel onderricht, hoe het hiermede gesteld was; en ten slotte bekenden zij, dat zij dit eveneens vatten, en dat dit is geschied terwille van de zaliging van het menselijk geslacht. Daarna vertelden dezelfde die daar waren, dat zij al lang onthullingen vanuit den hemel hadden gehad, en dat daarvandaan hun godsdienst was; en dat het hun was beloofd geweest dat meer dingen hun zouden worden onthuld, en ten slotte over God; zij wisten tal van dingen over den hemel en de hel, waarvan de Christenen onkundig zijn. Het werd doorvat, dat zij op den aardbol degenen waren met wie er vandaar vergemeenschapping en invloed was, rondom de streek van Afrika, deels ook in Azië, dichter naar de Indische Zee toe, maar niet aan de zee.

4775. Ik werd vlak daarop van daar voortgeleid naar rechts, waar ik ook sprekers hoorde, en in afwachting van onthullingen, met wie engelen spraken, en zij onderrichtten hen over den Heer, en dat zij zouden ontvangen de ongerepte leer der Kerk vanuit den hemel, en dat zij zouden ontvangen een bijbel, maar een nieuwen bijbel uit den Heer; ik hoorde hen zeggen, dat het nooit anders kan zijn, dan dat God Schepper des heelals is verschenen in de wereld vóór de mensen, omdat Hij hen heeft geschapen, en hen liefheeft, en omdat er het leven na den dood is, en Hij dus hen wil zaligen tot in het eeuwige; en dat die verschijning heeft moeten geschieden tot aan het oog-gezicht toe in menselijken vorm. Toen spraken de geesten onderling daarover, dat degenen die er in de Christelijke wereld heden ten dage zijn, van een totaal andere mening zijn, vooral de geletterden, namelijk dat de Heer omdat Hij als mens geboren en als mens verschenen is, ten aanzien van het menselijke niet de God des heelals kan zijn, te minder de schepper aller dingen; en dat dit een teken is, dat de natuur van genen is ontaard; want aan hen bij wie iets ongerepts is,

in het verstandelijke deel, te meer in het willijke deel, is het ingeboren, dat de God des heelals alleszins moet verschijnen als Mens; vandaar noemden de ouden God, wanneer Hij op den aardbol verscheen, Jehovah, Schepper des heelals, zoals Abraham en de overigen; en ook de heidenen te dien tijde, die wijzer waren dan de overigen, in Griekenland en daarna in Italië, maakten al hun goden mensen, zoals Saturnus, Jupiter, Neptunus, Juno, Minerva, en meerdere; ook de natiën overal waar zij afgoden vereren; ter oorzaak hiervan, dat het hun is ingeboren, hun god te mogen zien, en zo erkennen; dit komt voort vanuit de oorzaak dat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, den menselijken vorm aantrekt, niet alleen voor den algehelen hemel, maar ook voor iederen engel daar; want het Goddelijk Ware in zijn vorm is mens, vandaar de overeenstemming van alle dingen in de hemelen met den mens, waarover n. . . . [3624-3649, *Hemelse Verborgenheden*]. Zulke dingen bespreken zij onderling, en zij verwonderden zich dat in het gebied waar de Kerk is, weinigen onder de geletterden den Heer als God willen erkennen, enig en alleen ter oorzaak hiervan dat HIJ mens is geweest; en wat het is: “het menselijke Goddelijk maken,” dit vatten zij in het geheel niet: Maar ik hoorde er ook zeggen, dat het vanuit toelating is, dat sommigen binnen de Kerk heiligen als goden vereren, ter oorzaak hiervan dat [de idee van een zichtbaren God] niet verga; en dat zij zo iets aanhouden van nature, dat het Goddelijke is in menselijken vorm, dat is, dat het Goddelijke voortgaande uit den Heer menselijk is in elken vorm.

4776. Dezen, met wie het gesprek ging over de leer vanuit den Hemel, en over de Bijbels, waren ter rechterzijde een weinig van de vorigen af, zoals gezegd werd; en het werd doorvat, dat zij waren in de ingang tot Afrika.

4777. Daarna werd in een duister visioen getoond hoe die hemelse leer zou voortschrijden in Afrika, namelijk van daar naar de innerlijke gebieden van Afrika, maar toch niet tot het midden ervan, en dan zich zou ombuigen tot de bewoners die binnen in Afrika dichter zijn tot de middellandse zee, en zo voorttrekken in de lengte, maar toch niet tot de kust; en daarna zou zij, een tijd later, zich terugbuigen door een innerlijker streek heen naar Egypte toe; en eveneens van daar vervolgens tot enigen in Azië, onder het gebied der Turken, ook in Azië rondom. Daarover werden de engelen verblijd, dat de komst des Heren nu aanstaande was; en dat de Kerk, die nu vergaat in Europa, zou worden geïnstauraerd in Afrika; en dat dit geschiedt uit den alenen Heer door onthullingen, en niet door zendelingen vanuit de Christenen.

Zij werden ook gewaarschuwd, niet enige leer op te nemen vanuit Christelijke zendelingen, maar dat zij hen wel zouden aanhoren, doch niet hen geloven;

weswege ook die hemelse leer niet wordt verspreid tot hen die nabij de kust zijn, want daarheen komen de Christenen, die ergernissen aanbrengen; want dezen zijn het die, meer dan allen, niets geloven, en die goddeloos leven.

4778. Ik werd van daar teruggeleid langs een anderen weg, en toen ik onderweg was, voelde ik een samentrekking en een pijn in de borststreek, ter oorzake hiervan, dat er daar waren die het geloof erkennen als het enige middel der zaliging, en niet de naastenliefde, want de borststreek stemt overeen met de naastenliefde;

4779. ten slotte, toen ik heentrok van hen, over wie nu boven, hoorde ik hen den Heer lofprijzen, in een grote menigte, zingende Hallelujah. Daarna werd ik achterwaarts, maar hogerop, voortgeleid, waar geesten waren vanuit de streken van het noorderdeel van Azi; en het werd doorvat, dat zij van zodanigen genius waren, krachtens het leven in de wereld, dat zij de hemelse leer kunnen opnemen, waarover boven: daarna werd ik teruggeleid tot de streek waar degenen zijn die in de wetenschappen zijn, namelijk in zulke dingen vanuit welke de menselijke ontwikkeling heden den dage wordt doordrenkt; en het werd daar opgemerkt, dat allen daar het geenszins konden vatten, dat de Heer de enige God kan zijn, alleen ter oorzake hiervan dat Hij mens was, en zelfs niet dat Hij God kan zijn; en zo dat die allerminst de hemelse leer zouden kunnen opnemen; want zij hebben geen doorvatting dat het zo kan zijn, aangezien zij de gehele gave der doorvatting hebben uitgeblust door wetenschappen. Doch in een streek verder naar rechts daar, meer omlaag, waren degenen die zijn in het vermogen van die leer op te nemen, en dezen hadden de gave der doorvatting dat het zo is, niet door wetenschappen uitgeblust.

4780. Daaruit stond vast, dat de hemelse leer door die natiën ten slotte zou worden gepropageerd tot de geesten die vanuit de verschillende streken van dezen aardbol zijn, en daarna tot de geesten van andere aardbollen.
Wordt voortgezet.

Over onzen aardbol; waarom daar de Heer geboren werd.

4781. *Vervolg.* Gesproken werd over den Heer, waarom Hij geboren werd op dezen aardbol, en niet op een anderen; en dat de oorzaak deze was, dat op dezen aardbol de leer bekend gemaakt door den hemel, zou kunnen worden gepropageerd over de algehele wereld, en aanblijven tot in duizenden van jaren, want op dezen aardbol zijn van de oude tijden af zulke dingen

overgeleverd op papieren, en daarna door drukletters, en die kunnen over de algehele wereld heen verspreid worden, en ook in stand blijven, want zodanige vergemeenschappingen bestaan op dezen aardbol, en verspreidingen al reizenden rondom [*peregrinationes*], en niet elders; want elders zijn de aardbewoners onderscheiden in natiën, familiën en huizen, en zij weten niet aan papieren toe te vertrouwen de dingen die zij weten, noch die met allen te vergemeenschappen. Bovendien ook, wanneer op den enen aardbol de hemelse leer over den Heer bekend is, kunnen zo de overigen het weten wanneer zij geesten en engelen worden.

4782. Zij noemen de geesten vanuit dezen aardbol wetenschappen; zij stemmen immers overeen met wetenschappen, niet abstract van de stoffelijke dingen, maar daarmee verbonden; aldus wordt op dezen aardbol geweten vanuit de wetenschap dat God is Mens; elders niet vanuit wetenschap; het verschil is zoals tussen engelen die vanuit doorvatting en vergemeenschatting weten, en zij die vanuit zich weten.

Vervolg over de Kerk.

4783. Vanuit deze dingen stond vast, wat het betekent wat de Heer zegt waar van het laatste gericht sprake is, hetwelk geheten wordt Zijn komst, de voleinding der eeuw, wanneer ook de tempel zou verwoest worden, Matth. xxiv: 1, 2, 3. De engelen zeiden over de komst des Heren, dat zo vaak een nieuwe Kerk moest worden geïnstalleerd, de Heer Zelf zou komen, en leeraren, zoals toen de oudste en de oude Kerk moesten worden geïnstalleerd, waarover n. . . .; vooral de instauratie van de Joodse Kerk; toen verscheen de Heer in den braamstruik aan Moscheh, voorts op den berg Sinai; en eveneens door de profeten, door wie het Woord geschreven werd dat uit Hem was; aldus nu eveneens bij hen bij wie een nieuwe Kerk moet worden geïnstalleerd, aan wier mensen de Heer Zelf door de engelen leert.

Ook zijn de Afrikanen meer dan de anderen op dezen aardbol ontvankelijk voor de hemelse leer, hetgeen te weten werd gegeven door geesten die daarvandaan zijn; dezen nemen vrijelijk de leer over den (leer uit de engelen op; zij hebben het in zich meer ingënt dan anderen, dat de Reer alleszins zal hebben te verschijnen als mens, en dat het geenszins anders kan geschieden; zij zijn in het vermogen van opnemen niet slechts van de ware dingen des geloofs, maar vooral van de roede dingen ervan; zij zijn vanuit hemelse inborst.

Over duivels die op elke wijze trachten echtbreuken te bewerkstelligen.

4784. Ik werd voortgeleid in een waakvisioen, en onderweg doorging ik de hel dergenen die op elke wijze en met allen ijver er zich op toeleggen om de dingen die der echtelijke liefde zijn, te verdraaien, te verwringen en uit te blussen, en dingen in te voeren die der echtbreuk zijn; zij handelen bijna als geniën, maar het waren subtiele geesten in het verborgene opgesteld, en zij gaven scherpe aandacht aan alle momenten van denking en aandoening, en zij streefden aanhoudend daarnaar om die te verkeren in het wulpse der echtbreuken, door terdege te overreden, en zo het persuasieve in te gieten dat dit het echtelijke overtreft; het verwonderde mij hoe zij alle momenten der denking konden opmerken, en die afleiden van de ware en goede dingen, verdraaien, voorts verwringen en uitblussen, volgens het doel van hun opzet, en dit aanhoudend daarna; zij traden binnen in het geestelijk leven zelf, hetwelk door den mens niet wordt doorvat; maar tevergeefs, omdat het beschermd is door den Heer; de wijzen van verdraaiing en verwringing kunnen niet worden beschreven, omdat zij in de geestelijke sfeer liggen; zij geschieden door middel van de idee der spraak of door ideeën, welke zodanige zijn die door den mens niet worden opgemerkt, omdat verscheidene één enkele idee van een woord, of één enkel woord maken; te minder let de mens op de aandoeningen daarin, welke het leven ervan of van de ideeën zijn; daaruit kan voor mij vaststaan, dat een mens die eenmaal het verkwikkelijke van echtbreuk had doorvat (want dit ingieten was hun doel), nauwelijks ooit daarvan kan worden verwijderd, en afkerig worden; voorts dat nooit iemand hen kan weerstaan, tenzij hij beschermd is door den Heer; zij handelen immers in het leven binnen de menselijke denking, het dichtst nabij en nog een weinig innerlijker, zó dat de mens het geenszins kan gewaarworden; ook ik zou het niet kunnen, tenzij ik, door den Heer verlicht, wist te spreken en te denken met geesten, en zo te doorvatten het hoedanige der ideeën vanuit hun aandoeningen.

Over de Moraviaanse gemeente.

4785. Ik hoorde geesten spreken met hen die zijn van de Moraviaanse Kerk, en zij openden toen voor een deel de verborgenheden van hun godsdienst; 1) over den Heer, dat zij Hem erkennen als mens, gezonden door God, om door het Kruislijden het menselijk geslacht te zaligen; 2) daardoor ook dat Hij de wet zou vervullen, en zo afhouden van zonden; 3) vandaar door den

vader als zoon erkend, en zoon Gods geheten; 4) geloof bij hen is vertrouwen in Hem; [in het zweeds *förtroende*], niet als in God maar als jegens den mens; vandaar hebben zij iets eenders als liefde jegens Hem, want zij hebben Hem niet lief als God, maar zoals een mens den besten mens lietheeft; 5) In het andere leven behouden zij hetzelfde geloof, en sommigen dat vertrouwen voor Hem als mens, en dan wordt het aan sommigen gegeven om te spreken met een zekeren engel, gezonden door den Heer; met hem spreken zij over de zaliging, maar in dier voege dat Hij den Vader moge bidden hen op te nemen in den hemel; maar de engel antwoordde hun dat Hij het als mens niet kan, maar als God; en daarom wordt hun het verzoek niet toegestaan; ten slotte weten zij, dat de oorzaak deze is, dat zij van den Heer de idee hebben van een mens, en niet van God; 6) zij zeggen ook dat Hij mogendheid heeft in de hemel en op de aarde, vanwege de gehoorzaamheid in de wereld, niet echter over den hemel en over de aarde. 7) Omdat zij den Heer niet erkennen als God maar als mens, noemen zij Hem in het gewone gesprek het lam, en daaronder verstaan zij een onschuldige. 8) Aangaande de naastenliefde maken zij in het geheel geen ophief, en maar weinig aangaande de vroomheid, maar stellen alle dingen in dat vertrouwen [*zweeds förtroende*] dat zij geloof noemen. 9) Toen het hun werd gezegd, dat de Heer in het Woord zegt, dat Hij één is met den Vader, antwoordden zij dat dit wordt verstaan zoals vriend, dat is, door vriendschap; anderen zeggen door liefde. 10) Toen hun werd gezegd, dat de Heer zegt dat Hij geboren is uit den Vader uit het eeuwige, en dat Hij terug zou keren tot den Vader waar Hij ook eerder was, konden zij niet daarop antwoorden; toen werd gezegd dat geboren worden uit God uit het eeuwige, is God zijn, en dat Hij anders uit God uit het eeuwige niet had kunnen geboren worden, wilden zij daarop niet antwoorden, omdat zij dachten dat dit de verborgenheid hunner verborgenheden was, welke verborgenheid zodanig is, dat geboren worden betekent herboren worden, en van eeuwigheid aan vooruitgezien. 11) Hun binnenste dogma over den Heer willen zij niet ruchtbaar maken, omdat zij zo onder de Socinianen zouden gerekend worden, die niet in het Christendom geduld moeten worden.

**Over sommige schijnbaarheden bij de geesten aangaande de
gezelschappen bij hen, zoals aangaande hoeden en andere
kledingstukken en dingen buiten den mens.**

4786. Vermeldenswaard is, dat engellijke gezelschappen bij een geest niet alleen invloeden in de dingen die van diens gemoed en lichaam zijn, maar ook in de dingen die buiten het lichaam zijn, zoals die waarover de gezelschappen een voorliefde hebben, zoals een hoed, een pruik, een muts, een sjaal [in het Zweeds]; aldus eveneens kledingstukken overal; vandaar is het, dat een geest aan de kledingstukken die hij heeft, kan gekend worden met welke gezelschappen hij is verbonden; een zekere vrouwelijke geest had een schrijn waarin enige kinderleertjes waren, en andere dingetjes die van kinderlijke onschuld waren; deze schrijn verborg zij; maar toen die werd weggenomen, verging de kinderlijke onschuld; daaruit bleek, dat kinderlijke gezelschappen dit koesterden: het is eender gesteld met hen die een zwaard hebben, of ook een stok met een dwarsstuk uit hout, of uit zilver, of uit goud; dit geschiedt eveneens door invloed uit gezelschappen die in de macht van het ware zijn, welk zwaard [verschijnt] in de verdediging, door middel van het ware. Als de hoed, of muts, of pruik van iemand wordt afgenomen, vergaat de vergemeenschapping met zulke dingen die van boven af invloeden, zo dat deze kledingstukken daarvandaan zijn: wanneer er een verband is met iemand, zo wordt dit uitgebeeld door een band die hij in de hand houdt; de vergemeenschapping en de invloed der denkingen wordt uitgebeeld door neerdalende snoeren, en zo voort.

Sjaals, dameshoeden, vork.

4787. Een sjaal betekent de gave der doorvatting in uitwendige dingen; en een hoed betekent de gave van het uitwendige verstand; vrouwen hebben deze vermogens, en als deze vermogens haar worden afgenomen, verliezen zij de uitwendige [bovenvermelde] gaven; wat werd bewezen door iemand die deze vermogens van haar afnam, daar toen de vrouwen die kledingstukken verloren. Een vork betekent de wetenschap der zinlijke dingen, omdat die het eten van dienst is, in uitwendige dingen; een zeker iemand had zulk een vork (Ericus Benzelius), die was geweest in zinlijke dingen en de wetenschap ervan; hij had zulk een vork; en naar welken kant hij die vork uitstrecte, daar volgde hijzelf in een oogwenk en was daar; dit werd door ondervinding

ook door hem getoond; de oorzaak dat dit geschiedt, is deze, dat hij dan vergemeenschapping heeft met gezelschappen die in zinlijke dingen zijn, en die dingen zijn het die de animi van allen tot zich trekken, want zijn gewone gesprek voor meer dan een maand, is vanuit zinlijke dingen en de wetenschap ervan. Eender is de betekenis van kousen, schoenen, broeken, borstrokken, kleren, muts en hoed, ontleend aan het lichaamsdeel dat zij dekken. *[dit nummer is grotendeels in het Zweeds.]*

Wat een moerasgebied of een poel is.

4788. Er scheen in de slaap iemand iets in brand te steken, maar water vloeyde daar overheen; het was op een rots, welke lager was dan de andere; dit ziende zeide ik, dat hij dat daar niet kon aansteken, omdat er water overheen vloeyde; zo dat als hij brand wilde maken, water werd uitgelaten van elders terzijde; het was ook zo geschikt dat water kon worden uitgelaten; maar als hij dat wilde doen op de hogere rots, waar het droog was, [dan kon hij het]; dit zeide ik, maar hij deed het niet; hij wilde een vuur aansteken in een materie die onder de wateren was; het betekende dit: een vuur ontsteken, is vroom handelen, liefhebben, en eendere dingen; de wateren zijn de valse dingen die eroverheen vloeyden, en de lagere rots waar het water was, betekende de naastenliefde; en de hogere rots, waar het niet was, betekende het geloof in den Heer; dat was Boneauschold.

Er was een moeras naastaan, of een heel moerasachtig vocht, een poel; hij ging daar eenmaal heen, en keerde terug; maar daarna ging hij daarheen, en werd verzwolgen, en kan niet meer opgeheven worden; toch zocht een ander en ik uit hoe hij opgeheven zou kunnen worden, maar het werd niet gevonden; er verscheen iets van een opborreling, alsof hij zou oprijzen, maar hij rees niet op; daarna leek hij al dieper en dieper verzwolgen te worden.

4789. Toen ik ontwaakte, werd het te weten gegeven, dat het Boneauschold was, en dat de moerasachtige poel zijn natuur was, die hij zich in de wereld had verworven; die natuur werd ook getoond, hoedanig die was, door een geestelijke idee; deze was zodanig, dat hij over mensen dacht alleen volgens zijn eigen voordeel, en niet volgens hun verdienste of voortreffelijkheid van leven boven anderen; maar in zijn animus verkoos en prees hij altijd dengene van wien hij voordeel ontving of zou kunnen ontvangen; en hij laakte hem van wien hij geen voordeel kreeg of krijgen kon; zodanig was zijn animus en

natuur; vandaar was hij volslagen dwaas, gelovende dat de wereld alles was; dit is het moerasachtige in het andere leven.

4790. Daarna werd hij uitgevorst, en zeer vele dingen werden ontdekt die schandelijk waren, welke hij had uitgevoerd; maar hij hoorde het en schaamde zich niet; hij werd uitgevorst, en had niet enige aanvoeling aangaande het eeuwige of geestelijke leven; aldus was dat gevoel door de wereld verstikt.

Over hen die van de Moraviaanse Kerk zijn.

4791. Dezen verschenen, als boven gezegd, zoals eerder ter rechterzijde, een klein weinig, in het vlak van de voetzool; zij leven onder elkander, maar werden verzocht door een duivel; en eerst boden zij weerstand, maar daarna bezweken zij, en samen met hem maakten zij één uit in het achtervolgen van mij terwijl ik verdiept was in de lezing en studie van het Woord; en toen, omdat zij zodanig waren, werden zij verdeeld; sommigen van hen werden heengeleid onder de voetzool, en daarna ter rechterzijde binnengeleid in een lange kamer: zij werden onderzocht van welk geloof zij waren; en het werd bevonden, dat zij den Heer niet als God erkennen, maar als mens, en Hem zo aanbidden; en dat zij Hem liefhebben omdat Hij hen zaligt boven de anderen; want zij geloven, dat anderen niet gezaligd kunnen worden dan alleen zij die geloven en Hem liefhebben; aldus dat alle overigen in het heelal verdoemd zijn, die zij doden noemen; dit brengen zij met zich mede in het andere leven; zij geloven ook, dat het goede werk, en in het algemeen een leven van het goede niets doet, maar alleen het geloof van het ware, en de liefde tot den Heer als mens; en daarom ook scheiden zij het goede van het ware; voorts geloven zij eveneens, dat het Woord van het Oude Testament is afgeschaft; en eveneens leggen zij averechts uit al die plaatsen in het Nieuwe Testament waar gehandeld wordt over de goede werken; want zij geloven dat niemand een goed werk kan doen tenzij hij gelooft daardoor verdienste te hebben: verder geloven zij, dat wanneer zij den Heer als mens liefhebben, alles wat zo maar opkomt kunnen doen naar believeen, ook anderen bedriegen buiten hun eigen gemeente, hoereren hoewel getrouwd zijnde, en dergelijke dingen; want zij geloven dat dit geenszins verdoemt, omdat zij in den Heer zijn.

4792. Maar hun werd gezegd, dat zij in het valse zijn dat de Heer louter mens is, terwijl Hij toch God is; en dat de Heer liefhebben als zij niet in het goede des levens zijn volgens het gebod des geloofs, hoogst gevaarlijk is, omdat de Heer het heilige zelf is, en zij krachtens het leven vuil en profaan

zijn, wat het heilige niet kan opnemen; want dat wat de Heer opneemt, is het Goddelijke zelf of het heilige des Heren bij den mens, aldus het goede uit den Heer; en dat de Heer anders niet kan verbonden worden met den mens, noch opgenomen kan worden door den mens dan in dat van het Zijne, wat door den mens wordt opgenomen. Maar dit wilden zij volstrekt niet aan, zeggende dat alle dingen bij hen heilig zijn uit den Heer, en eveneens de boze dingen des levens, door het feit dat er niet op wordt gelet. En eveneens werd hun gezegd, dat de Heer niet invloet in de ware dingen des geloofs tenzij door het goede, aldus niet in het verstandelijke tenzij door den wil. Dat zij zeggen een aanvoeling te hebben [van des Heren invloed,] dienaangaande werd hun gezegd dat die aanvoeling niet is de doorvatting van het ware, maar de aanvoeling der bevestiging van hun leer, en dat die komt uit den invloed van hen die in deze leer waren geweest in de wereld; want dit hebben zij op anderen vóór, dat zij aanhangers willen maken, ter oorzaak hiervan dat zij geloven dat zij alleen gelukkig zijn; vandaar hebben die geesten zulk een begeerte, en invloed; waarvandaan de aanvoeling; zoals ook bij Quakers quakeriaanse geesten zijn, en bij dweepzieken dweepzieke geesten; eenderen worden aan eenderen gebonden.

4793. Bovendien zijn zij in een zeker soort van haat tegen hen die anders denken, vooral tegen hen die den Heer God maken, en omdat die iets doen vanuit het goede der naastenliefde of der werken, in het gemeen; zij doen elkander over en weer het goede, maar zulks vanuit vriendschap, die de naastenliefde voorliegt; en zij zijn eveneens tegen het Woord van het Oude Testament, in het algemeen tegen den inwendigen zin: aldus hebben zij ook den Heer niet langer lief, maar vangen aan Hem te vervolgen: want zij maken één met den duivel in het geheim; maar hoedanig en in welke mate weet ik nog niet. Vandaar beginnen uit hen leelijke dingen te verschijnen.

4794. Een leelijk ding van hen werd ook ontdekt, namelijk dat er een geest bij mij was, die in het goede was, en die mij was toegevoegd; door hen werd hij in het geheim tweemaal geroepen, en met hem deden zij de afschuwelijkste dingen, de een na den ander, op de wijze van echtbreking; maar zij verkeerden in de mening dat het die geest was, doch het waren anderen die in de uitwendige dingen met hem waren, en dezen werden ook daarna aangewezen; daarvandaan dat zij leelijke dingen uithaalden, werd het te weten gegeven, hoe zij de ware en de goede dingen des Woords geloven, namelijk dat zij die meer verderven dan anderen; want dit wordt aangetoond door eendere dingen als echtbrekingen in het andere leven. Bovendien zoeken zij ook in het geheim gelegenheden op om goddeloze manieren te kwetsen.

4795. Uit gewoonte en leven hebben zij dit aangenomen dat zij de verborgenheden van hun geloof voor anderen verbergen, en daarover [alleen] onder elkander spreken, want zij vrezen voor Socinianen te worden gehouden, en zo door anderen te worden buitengesloten van hen die het Goddelijke des Heren erkennen; en nog om andere redenen; vandaar ook converseren zij onder elkander, en prenten het zich in dat zij alleen het zijn die gezaligd worden, en dat alle anderen verdoemd worden; over hun verborgenheden spreken zij niet met anderen; vandaar is het, dat degenen van hen die boos zijn, innerlijk boos zijn, en innerlijk boos over anderen denken, en hun ook in het verborgene boos doen.

4796. Dat er innerlijke vriendschap bij hen is, is omdat zij veel denken over hun heil, en dat zij gezaligd worden, en geen anderen; daarvandaan hebben zij zulk een vriendschap.

Wanneer zij onder elkander spreken met gesloten deuren, dan spreken zij over zulke dingen; en zij zeiden toen zij werden gehoord in een gesloten kamer met elkander te spreken, dat zij ten enen male in het ware zijn, omdat zij er aanvoeling van hebben, wat anderen niet hebben; en dat de engelen met verscheidenen van hen spreken, naar zij menen; maar degenen die met hen spreken, zijn geesten vanuit hetzelfde geloof als zij, die in een eendere overreding zijn.

Vervolg over de Moraviaanse Kerk, en over de barmhartigheid.

4797. Dezelfden geloofden dat zij worden gezaligd vanuit barmhartigheid, maar alleen zij, en dat vanuit barmhartigheid gezaligd worden is opgenomen worden in den hemel, hoedanig zij ook mogen geweest zijn naar het leven, als zij slechts in zulk een geloof waren en in zulk een aanvoeling als zij; maar hun werd gezegd, dat de barmhartigheid des Heren is over den mens van kindsheid af, en dat de Heer altijd vanuit barmhartigheid werkt, en wederverwekt; en dat zij die niet de barmhartigheid hebben opgenomen in de wereld, haar niet kunnen opnemen in het andere leven; zij wordt opgenomen door middel van de naastenliefde: en eveneens werd gezegd, dat weliswaar geloof op dit punt in het andere leven kan worden gegeven, maar dat dit op buitengewone wijze geschiedt, aldus niet volgens de orde.

Opdat dit zou uitkomen, en tevens dat niemand vanuit barmhartigheid gezaligd zou kunnen worden, tenzij zij door een leven van het goede haar hebben opgenomen in de wereld, werden dezelfde, die dat eerst hadden

ontkend, op buitengewone wijze gebracht tot hen die op rechte wijze de barmhartigheid en de opneming in den hemel aanvoelden; en toen werden zij naar rechts heengekeerd gehouden, veraf; en sommige geesten werden ontboden boven het hoofd, opdat zij zo in dien staat des geloofs of des lichts gehouden zouden worden; en toen zeiden zij met klare en levendige stem, dat zij allerduidelijkst doorvatten en zien dat het er zo mede gesteld is; en dit vaak en langdurig: ook een zekere grote duivel werd daarheen ontboden, en deze eveneens zag dat klaar; maar toen zij werden teruggebracht in den vorigen staat, die de staat huns levens was, toen beseften zij dit niet langer; maar vandaar bleek het tegendeel, namelijk dat zij niet tot den hemel vanuit barmhartigheid verheven kunnen worden hoe zij ook geleeft mogen hebben; want gehouden worden tot in het eeuwige in een buitengewonen staat kan niemand; maar vanuit het goede wordt men geleid door den Heer, en dan geleid op de gewone en gemene wijze.

4798. Onder hun verborgenheden is dit, dat ook door hen bedreven misdaden worden vergeven, en dit ruimschoots, meer dan bij hen die niet zondigen, en daardoor verdienste willen hebben; weswege zij zich ook niet onthouden van misdaden, maar dan tegen hen die buiten hun gemeente zijn; en aan dezen schade toevoegen door geweld of door list doet hun niets, omdat zij genen beschouwen als doden en als helsen.

Zij geloven ook dat niemand tot den hemel kan komen dan zij zelf, en dat zij begiftigd zijn daarmede door Zijn Vader, en geen anderen.

Zij bestookten mij den gansen nacht, door vrouwen voor te houden, en vuilste vrouwendingen als om die te eten, hetgeen betekende dat zij door de ergste schandelijkheden geloven den Heer te aanbidden als God, of Zijn Menselijke als Goddelijk.

4799. Het waren allen die samenverbonden zo handelden: weswege zij ook verwijderd werden naar rechts in het vlak van de voetzool, allerverst weg.

Het werd hun gezegd, dat de Heer niet kan wonen door liefde bij hen die in het leven van het boze zijn, omdat Hij allerheiligst is; niet kan Hij zijn bij hen die profaan zijn ten aanzien van de doelen des levens; weswege zij daarin worden gehouden dat zij den Heer liefhebben als mens zoals een van hen, die eender zwak is geweest; zo dat zij geen geloof hebben in den Heer, aldus ook geen liefde.

4800. Hun gewoonte is in het geheim te handelen, en hun dogma's niet aan anderen bekend te maken; zij weten dat zij dan niet met hen zouden kunnen zijn, omdat zij verworpen zouden worden als Socinianen; en zij weten dat het volgens die dogma's geoorloofd is boze dingen en misdaden te plegen, en dat

die zo [door geheimhouding van de dogma's] worden vergeven, mits zij zich niet van de gemeente verwijderen.

4801. Zij hebben innerlijke vriendschap, omdat zij denken over het eeuwige heil of den hemel, dat zij hetzelfde zullen hebben, en geen anderen.

4802. Zij zeggen, wanneer zij horen over het leven van het goede, dat het gelijk staat met de deugd vóór het geloof te plaatsen [*laatste zinsdeel in het Zweeds*]; maar zij werden daaromtrent ingelicht, dat het leven van het goede niet is het burgerlijk en zedelijk goede, maar het geestelijk goede, waarmede het geloof is verbonden, zijnde de naastenliefde; het burgerlijk en zedelijk goede is de uitwerking, en het volgt ook, omdat het is van den uitwendigen mens.

4803. Zij werden teruggebracht tot een zekereren staat van hun leven, toen verscheidenen van hen tezamen een man hadden gedood die hun verborgenheden had ruchtbaar gemaakt, en gezegd had, dat zij geloven dat de Heer een mens was geweest zoals zijzelf, en een zondaar zoals zijzelf, en dat Hij niet zo gezond heeft gesproken als zij, maar dat Hij door den Vader was aanvaard als Verlosser, vanuit barmhartigheid, omdat Hij tot het kruis ging vanuit Zichzelf. Daarna zonden zij tot hun prediker, en aan hem openbaarden zij die misdaad, welke hij niet afkeurde; maar nochtans vreesden zij de burgerlijke wetten; zij hadden dit met rijp beraad gedaan, want die man behoorde tot hen, en hij was eerst door hen beschuldigd; daarna gingen zij samen heen, en beraadslaagden; ten slotte beslisten zij dat zij hem zouden doden, hetgeen zij ook deden: diezelfde man, die zij toen ook hadden getracht te doden, lag eerst terneder als gedood, maar stond op, en sprak met hen over dat geval: zij allen denken nochtans, zoals ik heb doorvat, dat dit hun vergund was geweest; niet uit zichzelf [denken zij het], maar uit een doorvatting als uit den Heer; zij bevestigden zich daarin door het voorbeeld der apostelen, namelijk dat hij die hen bedroog, zou hebben te sterven; maar hij was niet door hen gedood; zij braken hem het hoofd, en daarna wierpen zij hem ter aarde neder, onopgemerkt: zij bevestigden zich ook hierin dat zij recht hadden gedaan; een zeker iemand zeide, dat het ook behoorde tot koningen die oorlog voeren.

4804. Dat zij eender geloven dat zij niet het goede kunnen doen, en dat het goede des levens niets toedoet aan het eeuwige leven, en dat al het goede verdienstelijk is, komt omdat zij niet het goede kunnen doen uit den Heer, maar uit henzelf, omdat zij zo geloven over den Heer, als boven is getoond; en eveneens omdat zij geloven dat zij alleen gezaligd worden, en alle overigen verdoemd worden; en zo maken zij het geloof verdienstelijk; voorts omdat God de Vader het heil gegeven heeft aan hen alleen die geloof in Hem hebben;

derhalve, dat de zaliging niet geschiedt door het goede des levens, maar door het geloof; wanneer dezulken het goede doen, is dit het goede niet.

4805. Hoedanige staat van het ware zij hebben, verscheen door een geestelijke idee; die was duister zoals een bedekking waarmede overdekt werd; maar omdat iemand door kunst een soort van enig licht aanbracht van boven, werd die bedekking geopend, en toen was de staat duivels, want de ergste hel vloeide in; en die [lichtaanbrenger] was in een jammerlijken staat.

4806. Nog meer euveldeeden werden opengedekt die zij bedreven hadden vanuit den schandelijken ijver van hun godsdienstige; er was iemand die zeide boven het dak de stem gehoord te hebben van een engel, dat zij zouden vereren God den Vader en God den Zoon, en den Heiligen Geest; dit vertelde hij aan sommigen van zijn broeders, die 6 in getal waren; maar dezen zeiden, dat die stern niet uit den Heer was gekomen, omdat zij geloven dat de Heer moet geheten worden Zoon Gods, en lam Gods, niet echter God-Zoon, dus niet God; zij vroegen hem hoe hij geloofde; deze zeide dat hij gelooft in God-Zoon; toen hij dit zeide, beraadslaagden zij onderling, en besloten dat zij hem zouden afmaken; maar hij, geslagen zijnde, wist zich met geweld de deur uit te werken; maar nochtans werd hij daarna met vergift door hen gedood; hij ontsnapte naar buiten door de deur, omdat een siddering de lichamen van allen beving, welke hen verschrikte.

4807. Na enigen tijd, toen zij spraken dienaangaande, zeide iemand dat een siddering hen had bevangen, en dat dit uit den Heer was, opdat zij hem niet zouden doden; dit verwekte hen wederom tot toorn; en zij beraadslaagden daarover of zij hem deswege zouden doden; en zij besloten ook daartoe; de oorzaak was deze, dat hij ook had gezegd dat de vorige niet gedood mocht worden; maar toen hij ten slotte bekend had dat hijzelf hem ook zou willen doden, werd hij vrijgelaten, en ontglipte zo; en daarna riep hij uit tot hen, dat zij zodanig zijn dat hij niet langer met hen wilde zijn; tegen diens leven zetten zij ook een complot op.

4808. Daarna beslisten zij ook om een ander te doden; en toen deze dit bemerkte, klom hij op een bank, en schreeuwde uit of zij hem ook wilden doden net als de andere twee; toen was er een menigte van meerderen wel tot 100, en ook zij waren besloten hem af te maken; eerst sloeg een met een stok op diens hoofd, en daarna mishandelden zij hem erg; vlak daarop ontvluchtte hij hen.

Zodanig zijn zij, dat als zij niet unaniem samenstemmen, zij daarover denken dengene te doden die anders denkt, en dit vanuit den goddelozen ijver van hun godsdienstige.

Deze zes hebben tweemaal die misdaad begaan; zij werden opgeroepen uit de hel en aan de anderen getoond, en toen wederom daarheen geworpen.

4809. Gezegd werd hun, dat het ware des geloofs en het boze des levens niet samenstemmen; maar dit loochenden zij ten enen male, zeggende dat zij nochtans levend zijn, en daar zij levend zijn, is het boze niet het boze bij hen; geantwoord werd, dat zij hierin waanzinnig zijn, en dat zij niet het ware des geloofs kunnen hebben, zoals, bij voorbeeld, hierin dat zij het boze des levens goedkeuren.

Ook deden dezen anderen het boze aan, weswege zij ook gestraft werden; Het werd hun ook gezegd, dat zij die in de boze dingen des levens zijn, boosaardige geesten aanbidden die voorgeven Christus te zijn, zoals er verscheidenen in het andere leven zijn; sommigen wonen diep onder de zolen, en eveneens verschijnen zij ter rechterzijde, verder af, in het vlak van het haar.

4810. Wanneer zij over den Heer met anderen spreken, zeggen zij niet dat de Heer de alene God is, maar dat de Vader God is, en de Heer de zoon van Hem; zo vermijden zij het, den Heer God te noemen; en ook verbergen zij wat zij geloven; anders zouden zij onder de Socinianen gerekend worden; derhalve ook zeggen zij zo vaak het lam Gods.

Over Doct. Nordberg.

4811. Er verscheen een grote slang ter linkerzijde, van bijna groene kleur, en deze leek een zekeren geest vast te grijpen daar aan diens kleed, en bracht hem rond naar rechts; ik was verwonderd wat hij wilde; van hem bevrijd, greep hij een ander bij zijn kleed, en boog zich zo rond, en zwierf heen; en evenzo deed hij met anderen; het werd toen doorvat, dat dit een verschijning was vanwege zijn natuur, namelijk dat hij door zinlijke dingen en de begoochelingen ervan aldus anderen tracteerde, en dit vanuit arglist; zo verschijnen zij aan anderen, niet aan zichzelf; de laatste kleren die hij aangreep, zijn de zinlijke dingen en de begoochelingen ervan: daarna werd hij gehoord te spreken met hen, maar in het kort; hij ondervroeg in wien zij geloven; zij zeiden in God den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest; sommigen beet hij daarvoor, sommigen liet hij op een kunstige manier achter, aldus aan hen voorbijgaande; daarna werd hij ontdekt, en verscheen [in eigen persoon]; en het werd uitgeroepen dat hij was Dr. Nordberg; hij verscheen als het ware benig van hoofd, sneeuwig naar lichaam en naar handen; en zo werd hij rondom gevoerd en verscheen hij voor de geesten, en steeds werd uitgeroepen dat hij het was; hij vouwde

de handpalmen, en zeide dat hij gezondigd had; maar gezegd werd door de omstanders, dat zij zagen wat hij toen dacht, namelijk dat het bedriegelijk was wat gezien en gevoeld werd; en daarna werd hij opgeheven naar den hemel, en rondgevoerd en getoond aan de engelen hoedanig hij was, en wie hij was; en hij bekende met een klare stern, dat hij niet geloofde noch in den Vader noch in den Zoon noch in den Heiligen Geest, hoewel hij had gepredikt; en dat hij de gewijde schrift [*sacra*] geheel en al smadelijk had bejegend; en niet tevreden daarmee, had hij ook anderen willen overreden, door onder verscheidenen ook priesters om te praten, voor zoveel als hij niet de ruchtbaarheid vreesde; daarna werd hij van daar in een diepe hel geworpen: hij had een sterk overredende, zodat hij geesten bijna kon verblinden, wanneer hij hen ondervroeg, zodat sommigen amper konden antwoorden: gezegd werd, dat hij derhalve in zijn laatste jaren niet wilde prediken. Ten slotte werd hij neergeworpen. Met sommigen sprak hij schandalig over de heilige schrift [*sancta*], en over het geloof, en over God, en dit met overreding.

4812. Gezegd werd daarna aan de omstanders, dat zij mogen zien hoedanig de mensen der Kerk, en de voorgangers zelf, heden ten dage zijn, ook die, waarvan niemand zou geloven dat zij zodanig zijn, want bijna allen geloofden niet anders dan dat Dr. Nordberg een waar priester was geweest, omdat hij ook zo geleerd was.

Vervolg over de Moravianen.

4813. Er verscheen mij in een droom een tweetal, die als het ware bekenden waren, omdat ik in de idee was van twee die ik kende in de wereld, die niet oprecht waren; zij nodigden mij in een kamer, waar zij vriendschappelijk spraken; en daarna verklaarden zij rovers te zijn, en drongen aan dat ik 100 dukaten zou geven; de ander greep mij aan, en wilde geweld gebruiken, maar overmocht niet, en ik ging naar buiten uit; en hij volgde mij, schreeuwende rover! opdat ik gegrepen zou worden, en hij zo vrijuit zou gaan; toen wierp hij stof in mijn boezem, en ik ontwaakte; er verschenen zeer vele schitterende vlammen boven een tafel als het ware vanwege het speeksel dergenen daar; dit betekende hun begerigheid van het ware, welke zij hebben, en anderen ingieten.

4814. Wederom in een droom scheen ik te zijn in hun gewijde vergadering, maar zij wilden mij verscheuren, en drongen op verschillende manieren dat ik zou heengaan; toen ik heenging, begeleidden mij de twee en spraken

welwillend, en ten slotte leidden zij mij heen tot een plaats waar ik werd binnengebracht; en toen kwamen er twee honderd van hen, en zij verklaarden mij des doods schuldig, omdat ik hun gewijde dingen meermalen had bezocht, en hun verborgenheden zo waren opengedekt; en ik ontwaakte; zij hielden op mij aan door te zoeken waar ik was, en door een ander af te maken, en wel door hem gezamenlijk te slaan; toen werd gezegd, dat zij zo deden met iedereen, en zij mishandelden daarna ook een van hen die zeide een boze gedaan te hebben.

4815. Vanwege zulke euvelde daden zijn de overigen in die vergadering verschrikt, en wagen niet een woord te kikken tegen hun overredende ketterij; bemerkt werd, dat zij innerlijk wreed zijn; en dat zij hoogst aandachtig luisteren daarnaar welke mening een ander heeft; als het een andere mening is, zijn zij van zins hem af te maken.

Zij zeggen onder elkander dat dit geoorloofd is, en goed, omdat het gericht is tegen doden, die hels zijn, zoals het den Joden geoorloofd was de natiën te bejegenen.

Ook doet de een den ander geen weldaad; indien hij een weldaad doet, wordt hij terstond een onvriend; maar zij dringen als het ware aan dat men geve: zo voeden zij een dodelijke wraak tegen allen die goed doen: en zij spreken niet boos tegen de boosdoeners.

Van allen die hun overredende ketterij toelaten, geloven zij dat die levend zijn, en gezaligd, aldus moeten worden opgenomen in den hemel, en geen anderen.

4816. Waar de Heer sprak over de liefde en het goede doen, zoals dat wie hoort en niet doet, dwaas is, en wie hoort en doet, voorzichtig is; en eendere dingen elders, zeiden zij dat de Heer toen onzinnig heeft gesproken, omdat Hij in het boze was net als zij; maar dat Hij, boven henzelf, vanuit barmhartigheid is aanvaard door den Vader. In één woord, zij zijn in die Kerk volslagen waanzinnig.

Zij geven voor, Lutheranen te zijn, vanwege het feit dat zij hun verborgenheden niet ruchtbaar maken, maar slechts zeggen dat zij in den Heer geloven, dat zij geloven gezaligd te worden door het geloof alleen, dat zij alle verdienste verwerpen, dat zij gezaligd worden vanuit barmhartigheid, ook de bozen, mits zij slechts geloof hebben; krachtens deze dingen worden de Lutheranen overreed dat zij in eendere ware dingen met henzelf zijn, maar achter de oren schuilt een slang.

Zij noemen de vrucht des geloofs niet de goede dingen der naastenliefde of de goede werken, maar zij zeggen, dat de vrucht des geloofs de zaliging is, onverschillig hoe de mens leeft.

Dat de Heer kan worden geëerd en erkend door de ergste duivels, als aan hen mogendheid wordt beloofd: Vervolg ook over de Moravianen.

4817. Het gesprek ging over hun liefde tot den Heer als alleen een mens, en dat zij derhalve genoten van een meer innerlijke vriendschap zijn; gezegd werd, dat zij derhalve den Heer liefhebben, omdat zij geloofden dat zij alleen gezaligd worden en regeren in den hemel boven allen, en zo dat de liefde van zich hen verbindt; zozeer is dit binnenst gelegen krachtens hun godsdienstige, omdat zij aanhoudend daarover onder elkander spreken, en in zich denken; gezegd werd, dat de ergste duivel den Heer kan erkennen en eren, als diens denking maar daarin wordt gehouden dat hij door den Heer de allergrootste zal worden; derhalve werd door engelen een allerergste duivel genomen, en aan hem zulk een hoogmoed ingeblazen; toen sprekende vanuit dien hoogmoed en vanuit die liefde van zich, zeide hij dat hij hen zou leiden tot den Heer om Hem te eren; en hij verzekerde dit plechtig, hoewel hij de verbitterdste vijand van den Heer was, hetgeen hij door veel dingen daadwerkelijk had getoond; daaruit bleek, dat de liefde en de eer voor den Heer bij de Moravianen is vanuit de liefde van zich en zo vanuit den hoogmoed en den voorrang boven alle anderen.

Dat een geest aan zichzelf tegenwoordig kan verschijnen waar een ander is.

4818. Getoond werd, hoe denkingen verbinden, en dat een denking van den een, invloeiende in een ander, een tegenwoordigheid daarstelt [*sistat*], voorts dat hij het zelf is; dit werd door meerdere voorbeelden getoond; iemand die op een uiterst verwijderde plaats was, scheen aan zichzelf toe door een invloed van denking in anderen, daar aanwezig te zijn, dus op een groten afstand, terwijl hij toch van de anderen allerverst verwijderd was.

De hemelsen; en aangaande de inspiratie des Woords.

4819. Het werd gegeven, op zekere wijze te praten [*blaterare*] met de hemelsen, en het werd opgemerkt dat de afzonderlijke dingen die ik deed, en dit terwijl ik niet dacht — zoals wanneer ik een hand, een vinger, bewoog, naar de borst, het aangezicht, of de ogen richtte — tot hen als spraak kwam,

omdat die dingen, elk afzonderlijk, waren vanuit den wil en vandaar vanuit de aandoening.

Het werd gezegd door hen, dat zij doorvatten of iemand op dien dag tot mij zal komen, maar dit door een niet uit te drukken idee; hetgeen ik eveneens daaruit kon opmaken, dat sommigen zulke dingen in zich weten, hetgeen zij een Verborgenschap noemen: door sommigen wordt het doorvat aangaande voorspoeden en rampspoeden, als het ware vooruit aangekondigd. Uit deze dingen blijkt duidelijk, dat de Heer alle en de afzonderlijke dingen regeert, en dat Hij alle en de afzonderlijke dingen, tot op de afzonderlijkste toe, bij den mens ziet en vooruit ziet.

4820. Terwijl ik schreef, en in een zekere bemiddelende hemelse doorvatting was, werd het toen doorvat en gezegd, dat alle en de afzonderlijke woorden, en syllaben, met hun hoorntjes, werden doorvat door de hemelsen, en als het ware gesproken tot hen; hetgeen geschiedt vanuit de aandoening, waarin de mens dan is, vergemeenschap aan de hand of in hand; want de hand is, omdat zij de macht is, de mens zelf; daaruit stond vast, hoe het Woord geïnspireerd is geweest, zijnde ten aanzien van de afzonderlijkste jota en haaltjes. Vandaar is het, dat bij het schrijven de hand zich gedroeg volgens de aandoening van den animus en de duisternis bij mij.

Dat de smeekbeden der goeden worden gehoord in den hemel, als schreeuwen, en van de bozen in de hel.

4821. Het geschiedde eens, toen ik sprak met een geest, en ik alleen door de aandoening der liefde dat wilde aanduiden, dat hij zeide mij veel dingen te horen spreken; maar ik zeide dat ik niet gedacht noch een woord geuit had, of enige idee gekoesterd; maar hij zeide dat ik veel dingen had gesproken over die zaak, en dat hij die dingen luid klinkend [*sonore*] had gehoord, met ten volle uitgedrukte woorden; daarna, toen ik mijn hand aan de slapen bracht om die te wrijven, werd vanuit den hemel gezegd, dat ook dit werd gehoord vanuit [*e*] den hemel als een spreken, volgens alle aandoening die mij toen inwas; en dit werd daarna wederom op andere wijze herhaald, en bevestigd; de oorzaak hiervan was deze, dat zij die in den derden hemel zijn, denken en spreken door ideeën, of door tot woorden gemaakte ideeën, of door vormen van ideeën neervloeiende in woorden; en omdat zij in den derden hemel spreken door aandoeningen, op niet uit te drukken wijze, en dit sonoor: ik ben vandaar onderricht, dat al de aandoeningen van den goeden mens

worden gehoord in den hemel, en als zij gloeiend zijn, als schreeuwen: dit werd ook daardoor betuigd, dat mij gezegd werd, dat een zwijgende denking, wanneer zij vanuit het goede en ware is, meer wordt gehoord in den hemel dan een luid klinkende spraak, dan een luid sprekende denking.

4822. Andersom is het gesteld met de aandoeningen van het boze en het valse; die worden niet gehoord in den hemel, maar in de hel, ook als schreeuwen, wanneer zij gloeiend zijn; en zij worden niet anders gehoord in den hemel, dan wanneer zij doordringen tot de goeden, en hen kwellen of bedrukken; dan worden zij gehoord door dezen in den hemel, en aan hen wordt dan hulp verleend, en zo wordt vandaar het boze onderdrukt.

Dat het zo is gesteld, is daarvandaan dat de goede denking en aandoening wordt opgenomen door allen in den hemel, en zo zich verspreidt rondom, want er is een voortdurende vergemeenschapping van zulke dingen in den hemel; vandaar is het, dat zij worden gehoord als schreeuwen; anders is het gesteld in de hel; daar worden de denkingen en de aandoeningen van het boze en valse opgenomen, zoals water in sponzen, en rondom verspreid; vandaar de schreeuwen aldaar wanneer de hellen in orde zijn, en in het tegenovergestelde tot den hemel; vandaar de verspreiding alom van zulke dingen daar.

Over het geheugen.

4823. Ik heb zeer veel dingen gehoord die zijn opgedekt in het andere leven, ook eens bij C.XII, wat hij had gedaan elken dag afzonderlijk, en zijn bezigheden in omstreeks 35 dagen, en dit in volgorde, en daarna ook ettelijke weken, en er ontbrak niet wat ook; eender met anderen; er werden opgesomd hun daden en misdaden, die zij ook bekenden; en het werd bewezen, dat zij in het andere leven met zich meebrengen al wat zij hebben gedacht, gewild, gesproken, gedaan, gehoord en gezien in hun gansen levensloop.

Over de brieven van Paulus.

4824. Dat de brieven van Paulus niet een inwendigen zin hebben, is bekend in het andere leven: maar het is toegelaten dat zij in de Kerk zijn, opdat niet zij die van de Kerk zijn, het boze zouden doen aan het Woord des Heren, waarin de inwendige zin is; want als de mens boos leeft, en nochtans het heilige Woord gelooft, dan doet hij den hemel het boze aan; derhalve zijn de

brieven van Paulus toegestaan: en derhalve was het Paulus niet toegestaan om één gelijkenis te nemen, zelfs niet één leer vanuit den Heer, *en* die uiteen te zetten en te ontvouwen: maar hij nam alle dingen uit hemzelf. De Kerk ontvouwt weliswaar des Heren Woord, maar door middel van de brieven van Paulus; weswege zij ook overal terugtreedt van het goede der naastenliefde, en het ware des geloofs aanneemt, hetwelk de Heer weliswaar heeft geleerd, maar aldus dat het goede der naastenliefde het al zou zijn.

Over het uitwendig zinlijk schijnsel, en over de kin.

4825. Er waren er twee, die toen in waardigheid waren aangesteld; (De la Garde en Cedercreutz) die spraken met elkander; zij waren aan de streek van de zool; en het schijnsel van hun verstand werd met mij vergemeenschap, hetwelk voor de ogen trilde zoals ...; en het nam elk schijnsel of elk verstand der dingen innerlijk weg, zó dat ik niets kon vatten, dat is, niet enig verband van dingen, noch in het zedelijk leven, nauwelijks iets in het burgerlijk leven, en volstrekt niets in het geestelijk leven; hetgeen ook door verschillende dingen werd bevestigd; dit hield een paar uren lang aan, en nam, als gezegd, het vermogen van denken weg, terwijl alleen overbleef *een* wijze van denken, opdat het vermogen niet zou vergaan als bij de beesten; het was een uitwendig zinlijk schijnsel; zodanig schijnsel hadden zij, omdat zij zich om niets anders bekommerden dan om lichamelijke dingen, en de lichamelijke dingen des levens, alleen voor eten, drinken, spelen, spreken over zulke dingen, vooral omdat zij zich boven de anderen liefhadden; en gezegd werd door de engelen, dat de mensen heden ten dage voor het merendeel zodanig zijn; en daarom wonen zij in het duister, waar nauwelijks iets van schijnsel is, en worden zij lichamenlijk.

Die beiden vloeiden in de kin bij mij in, en wel klaarblijkend; daaruit bleek, dat de denkingen derzulken invloeien in dat deel van het aangezicht, dat amper het aangezicht is, maar beneden het aangezicht, waar de baard is.

Over den hemel.

4826. Er was iemand, van wie gezegd werd dat hij gestorven was, en dit werd vermeld (Cederstedt); en toen kwamen geesten daarheen om te zien of iets zodanigs zou hebben kunnen gebeuren; maar hij verscheen eveneens als

dood, loodkleurig van aangezicht als van een lijk; maar hij keerde tot zichzelf terug na een uurtje, en vertelde dat hij in den binnensten hemel was geweest, en wat hij toen had gezien, namelijk dat het niet na te vertellen dingen waren geweest; hij was in één verbijstering toen hij daarvan gewag maakte, omdat hij bijna niet in staat was iets uit te drukken, wat betreft de pracht en het sublieme in alle en de afzonderlijke dingen; hij zeide dat daar de kunst zelf in alle dingen was; daarna werd hij teruggebracht in een anderen staat ten aanzien van de uitwendige dingen; en toen werd hij opgeheven in den tweeden hemel, waarvandaan hij met mij sprak, zeggende dat daar eveneens prachtige dingen zijn, en eveneens paradijzen, maar nochtans niet zodanige.

Over de magiërs in het andere leven, vanuit de boze kunstgrepen in de wereld, (Maul).

4827. Een zekere engelsman (Maul) had in de wereld zijn genoten bedrogen, en frauduleus hun eigendommen afgenomen; die oplichterijen werden verkeerd in magische kunstgrepen: 1) hij kon een hoofddeksel (mössan) van geesten wegnemen, ook andere opzetten, ook meerdere en verschillende, en volgens het opzetten van verschillende, geschieden de doorvattingen en de goedgelovigheden van hen aan wie zij werden opgezet, want een pet of muts (mössa) betekent zulke dingen. 2) Hij kon ook te drinken geven uit verschillende bekertjes, en zo maken dat zij iets begrepen juist zoals hij sprak, want doen drinken is onderrichten en overreden. 3) Niet is het hem geoorloofd anderen met de hand of met de vingers aan te raken; zo immers doodt hij hen bijna af, hetgeen hij heeft aangeleerd daarvandaan dat het overeenstemde met zijn leven in de wereld; daar had hij frauduleus van zijn genoten hun eigendommen afgenomen, en hen verarmd, door in zijn boekhouding valse en grote sommen in te lassen.

Waterjuffers (zweeds: Trollsländer).

4828. Zij die zulke dingen in het andere leven hebben, trekken een draad vanuit ruiten [rhombis], en richten zo de draden naar het hoofd van een ander, en dan fascineren zij hen, en leiden hen waarheen zij maar willen; het zijn vrouwen, van wie er meerdere werden opgemerkt; en ik ben onderricht, dat het zodanigen zijn, die in de wereld rondrenden naar vriendinnen en

kennissen overal heen, en spraken over anderen, en een indruk afgaven, en zo de animus van genen afbogen naar welken kant zij maar wilden: zodanige natuur verschijnt in de wereld der geesten onder die gedaante.

Hoe het gesteld zou zijn geweest als de Heer niet in de wereld was gekomen.

4829. Er was iemand die dit bedacht, dat alle dingen vloeien volgens de Goddelijke orde, en vanuit deze denking kwam hij tot de volgende, dat nochtans alle dingen volgens de orde zouden gevloeid hebben, als de Heer niet het menselijke had aangenomen, aldus dat nochtans gezaligd zouden zijn geweest die nu gezaligd worden; en omdat hij niet innerlijker daarover dacht, verwijderden derhalve de engelen, onder wier toezicht degenen waren die door den Heer werden geleid, zich een klein weinig, en zo was er geen invloed uit den Heer tot hem; maar hijzelf was toen in een eendere orde als waarin hij zou geweest zijn, indien hij niet door den Heer was beschermd en door de engelen geleid; toen ving hij aan te worden geheel als een waanzinnige, met een zwaard in de hand, al rondhakkend en zo grimmig te razen; evenzo deden enige anderen die in zijn gezelschap waren; en na die woede-uitbarstingen zegen zij toen neer als dood; en toen zij wederom werden opgewekt, raasden zij net eender; hiermede werd aangetoond, hoedanig de stand van zaken zou geweest zijn, als de Heer hen niet allen door Zijn Goddelijk Menselijke zou beschermd hebben: die mens was overigens onder degenen die over dingen zeer wel konden nadenken, maar alleen uiterlijk; omdat hij iets van zelfliefdie heeft, hetgeen den invloed der innerlijke denking onderschept. Hij was Peter Schönström.

Dat klederen publieke waarheden zijn, voorts van burgerlijke wetten, economische dingen, en dergelijke.

4830. Er was iemand mij in de wereld bekend (Har. Waller) die toen zich toelegde op het verwerven van rijkdommen door wetsverdraaiingen of ongerechte wetstoepassingen, en dit langen tijd had gedaan; deze zat in het andere leven, dezelfde boosaardigheid aangehouden hebbende, met verscheidenen in een hoek, en zonder hun medeweten wierp hij subjecten naar mij toe, en beraamde meer dingen in het geheim, en eveneens legde hij er zich

op toe door wulpse liefden den animus te vangen; hij werd ontdekt, en toen hij van daar werd weggesleurd om de straf voor zijn boosheid te ondergaan, wisselde hij aanhoudend van kleren, en nu eens waren het vrouwenkleren, dan meisjeskleren, dan weer mannenkleren, en tal van andere, en hij maakte zich ook een subtielen geest, en onttrok zich zo aan hun ogen; dit hield een uur lang aan, en zij konden hem niet wegvoeren; maar nochtans werd hij daarna weggedragen; hiermede werd geopenbaard dat klederen publieke waarheden waren, en vrouwenkleren schijnbaarheden van het gerechte, en zo voort.

Over de Mahomedanen en Scriverius.

4831. Ik werd voortgeleid tot een streek waar de Mahomedanen zijn, zijnde naar rechts in het vlak van de rechterzool; en toen ik werd voortgeleid in de idee aangaande den Heer, dat de Vader is in Hem, en de heilige geest uit Hem, aldus dat Hij is de enige God, toen waren alten die daar waren, in dezelfde idee, en erkenden volledig; dit het ganse gebied door; er was toen met mij vanuit de Christelijke wereld Scriverius, in wien het geloof der aanwezige Christenen invloede, maar nochtans werd doorvat dat hij niet tot die erkenning kon gebracht worden; aan hem bemerkten de Mahomedanen hoedanig de Christenen zijn, en diegenen onder hen die beter dan de anderen zijn.

Over een aardbol buiten de zonnewereld, onder de kleinere, en daar over den Heer. (Zie 3 of 6 pagina's beneden; vervolg over het Goddelijk Menselijke des Heren) [nr. 4844-4847]

4832. Ik werd opgeheven van een plaats waar ik was voor meerdere uren, omstreeks 10 aanhoudend, en het werd gegeven de verheffing te observeren en de verwijdering van de vorige plaats bij graden, en ten slotte totdat zij niet verschenen; ik was in een waak-toestand, en die tijd lang sprak ik daarover met geesten die bij mij waren.

Iemand vanuit dien aardbol was mij toegevoegd, en deze was, toen hij leefde, een vermaarde prediker geweest, en eveneens een heel pathetische schrijver; de geesten meenden, vanwege de over hem opgevatte idee door zulke dingen die ik over hem gehoord en waargenomen had, dat hij ook een Christen van

harte meer dan de overigen was; want in de wereld wordt men geoordeeld naar de prediking, en naar de geschriften, en niet naar het leven; en als zij het doen naar het leven, zo verontschuldigen zij de smetten, wanneer zij in zulk een idee zijn, want de idee of de opmerking over iemand, trekt alle dingen naar haar zijde over.

Toen ik tenslotte na 10 uren, was verheven, en besepte dat ik buiten de wereld van onze zon was, en volgens de streek der verheffing, besepte dat ik was in een sterrenwereld naar de zuidelijke streek toe; toen spraken met mij zekere geesten vanuit een of anderen aardbol daar; zij zeiden dat sommigen van elders somtijds tot hen komen; de weg werd ook getoond waarlangs zij kwamen; het was ter linkerzijde, en ik bemerkte dat zij waren vanuit onzen aardbol; zij zeiden aangaande genen, dat sommigen van dezen hen verstoorden door te zeggen dat zij geloven in drie personen en één God, en eveneens dat zij de idee van drie goden hebben, hoewel zij met den mond een zeggen; want wanneer zij door de ideeën der denking drie personen daarstellen, zoals geschiedt in het andere leven, zo verschijnen er drie personen als mensen, en dan maken zij die door eensgezindheid alsof zij er één waren, door een zeker als het ware continue verschijnende, en zeggen dat zo de drie één zijn; en de zo verenigde drie noemen zij één God, niet echter één Goddelijke; vanuit deze dingen doorvatten de geesten, welke idee aangaande den enen God degenen hebben die vanuit onzen aardbol zijn. De prediker die met mij was, Sriverius, wanneer ook hij in zulk een idee der denking was, beeldde eender drie goden als één uit; maar wanneer hij niet in de idee der denking was, maar alleen in de spraak, een zodanige als waarin hij in de wereld was geweest, dan zeide hij dat God onzichtbaar is; en wanneer hij dit zeide, dacht hij over den Vader alleen, en niet over den Heer, en dan sprong daaruit geen andere idee voort, dan zoals een onzichtbaar heelal, en zo hoedanigde natuur is in haar eersten; en hij werd toen eveneens onderzocht, of hij eender had geloofd; en het werd bevonden, dat zodanig zijn innerlijk geloof was geweest, aldus dat innerlijk God voor hem was geweest het binnenste der natuur, maar van buiten God alleen namen, namelijk Vader, Zoon en Heilige Geest. Bovendien werd ook bevonden dat hij van binnen in zich de natuur God had gemaakt, en dat hij nochtans de idee van een engel had gehad aangaande den heiligen geest, en dienaangaande de idee van een zichtbaren God, ter oorzaak hiervan, zoals bevonden werd, dat hij in de wereld zo vaak had gedacht over zichzelf, dat hij gesproken had vanuit den heiligen geest, en toen die begrippen vanuit de idee werden onderzocht ten aanzien van de innerlijke dingen, werd het gezien, dat hij veeleer zichzelf dan enig engel had verstaan, omdat hij van binnen

had geloofd dat hij sprak vanuit zichzelf, en het leven had in zichzelf, niet invloeiende uit den Heer.

De geesten van dien aardbol zeiden, dat geesten die zodanig zijn, tot hen komen, en dat dezen hen verstoren betreffende hun denking en geloof aangaande God, van Wien zij weten en doorvatten, dat Hij mens is, en dit niet slechts vanuit innerlijke doorvatting, maar ook deswege dat Hij hun altijd verschijnt als mens, en dat zij Hem nu erkennen als Schepper des heelals, hetgeen zij ook ten volle weten, en dat zij geenszins God anders kunnen doorvatten dan in den menselijken vorm; en dat zij, als zij volgens de mening van hun gasten zouden denken, namelijk aangaande een onzichtbaren God, in het geheel niets aangaande God zouden kunnen denken; zij beklagden zich over hen die hen dermate verstoorden, en baden den Heer om hulp, en zij weten ook dat zij die zullen erlangen; het werd hun gegeven te zeggen, dat de mensen van onzen aardbol zodanig zijn, omdat hun denking stoffelijk is, en dat zij nochtans weten, dat de ouden op dezen aardbol eender God hebben aanbeden onder den menselijken vorm, en Hem noemden Jehovah Schepper des Heelals, zoals Abraham, Gideon, Joschua, en verscheidene anderen; voorts dat de Heer Zelf hen heeft geleerd dat er niet dan één God is, en dat Hijzelf die God was, en dat Hij een is met den Vader, en dat de Vader in Hem is en Hij in den Vader, en dat de Heilige Geest, die de geest der waarheid wordt genoemd, omdat hij is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, niet spreekt vanuit zich maar vanuit den Heer Zelf: en dat Vader, Zoon en Heilige Geest slechts namen zijn, waarmede in het Woord wordt uitgedrukt het Goddelijke Zelf, het Goddelijk Menselijke, en het Goddelijke voortgaande: en dat dit zo gezegd is ter wille hiervan, dat zij den Heer zouden erkennen als den enigen God; in één woord, de ideeën van de geesten van onzen aardbol zijn stoffelijk, en deze verstoren de ideeën der geesten van dien aardbol. ³⁾

Het werd gegeven daarna te spreken met geesten vanuit dien aardbol; zij vertelden, dat zij, wanneer hun vergunning wordt gegeven, aan de mensen van hun eigen aardbol verschijnen, en onder hen wandelen, en met hen spreken zoals mensen, hetgeen daardoor geschiedt, dat zij worden gebracht in de denking dat zij nog mensen op den aardbol zijn, en dat dan aan de bewoners het innerlijk gezicht wordt geopend; en zij zeiden, dat de bewoners niet anders weten dan dat zij mensen zijn, en dat zij dan pas weten dat zij

3 In het Manuscript staat hier een kanttekening: *Zie de dingen beneden over den Heer, waar het papier is gevouwen*; een verwijzing naar nr. 4844-4847.

niet mensen zijn, wanneer zij plotseling aan hun ogen worden onttrokken, en verdwijnen; iets eenders is er geweest op dezen aardbol in de oude tijden, zoals dat engelen verschenen aan Abraham, en eveneens aan Loth, voorts aan alle inwoners van Sodom toenmaals, en ook aan anderen eender; en dezen wisten in den aanvang ook niet anders dan dat zij mensen waren, zoals ook hij die verscheen aan Manoach en diens echtgenote, en eveneens aan Joschua, — (aan het Woord te ontlenu)

De prediker die met mij was, was geheel en al in het ontkennende, dat er andere aardbollen dan onze aardbol zouden bestaan, omdat hij het tegen anderen had verdedigd dat dit niet zou kunnen zijn, omdat de Heer hier was geboren; omdat hij in zulk een ontkennende was, werd hijzelf in een eendere staat gebracht waarin de geesten van dien aardbol zijn wanneer zij aan de bewoners verschijnen; en zo werd hij naar dien aardbol gezonden, opdat hij niet slechts den aardbol zou zien, maar ook zou spreken met de bewoners daar; toen dit geschied was, werd vergemeenschapping gegeven van hem daarvandaan met mij, opdat ik eender toen de bewoners zou zien, en eveneens voor een deel enige dingen op dien aardbol.

Aldus werd te zien gegeven dat er op dien aardbol vier geslachten van mensen waren; die achtereenvolgens werden gezien, en afgescheiden; hij sprak eerst met hen die bekleed waren, daarna met hen die daar naakt waren; daarop met hen die naakt verschenen, maar nochtans met een aangevlamd lichaam; en verder met hen die van een zwart lichaam waren.

Toen hij bij hen was die bekleed waren, verscheen een vrouw met een vrij schoon aangezicht, met een zedig kleed, en een tunica fraai afhangend aan den rug, de armen door hetzelfde kleed ook bedekt; haar hoofd was bedekt met een hoofddeksel in den vorm van een krans rondom, ook versierd met schone bloemen; hij was zeer verlustigd in den aanblik van die maagd, en hij sprak met haar, en nam haar ook bij de hand; maar omdat zij toen bemerkte dat hij een geest was, niet van haar aardbol, omdat hij anders gekleed was, ontglipte zij aan hem; toen verschenen aan hem ter rechterzijde verscheidene anderen van het vrouwelijk geslacht, die schapen en lammeren weidden, welke zij toen heenleidden tot hun drinkplaats, die zij gemaakt hadden door een kanaaltje afgeleid van een of ander meer; zij waren eender bekleed, in de handen herderstaven hebbende, waarmede zij de schapen en lammeren naar de drinkplaats brachten; zij zeiden, dat de kudde daarheen gaat waarheen haar herderstaven wijzen: de geziene schapen waren groot, met brede en lang uitstaande wollige staarten. De aangezichten werden ook door mij van naderbij gezien; zij waren vol en schoon; de mannen echter zijn van aangezicht

vleeskleurig, zodanig als op onzen aardbol, maar het onderdeel van het aangezicht in plaats van een baard, was zwart, en de neus meer neigend naar het sneeuwige dan naar het vlezige. Gezien werden ook hun habitakels; het waren nederige huizen, eerder hutten dan huizen; ⁴⁾ . . . zij waren van boven rond, en in de lengte getrokken, een deur aan weerskanten, en van binnen, aan weerskanten, verdeeld in 5, 6, 7 kamers, volgens het aantal van hun familie; zij zeiden dat die huizen waren opgetrokken vanuit den aardbodem daar, en eveneens vanuit dikke grassige zoden, en de vensters samengevlochten uit grasvezels, geformeerd om het licht te kunnen doorlaten, op verschillende wijze aldus vervlochten; ook dat zij geopend en gesloten konden worden. Barakken [*mapalia*].

Daarna werd dezelfde prediker verder voort geleid, wat evenwel zijns ondanks geschiedde, omdat hij van die maagd verlustigd was, wat daarin uitkwam, dat nochtans iets van een schaduw vanuit hem op die plaats bleef hangen; toen kwam hij tot hen die naakt waren; die werden gezien, twee bij twee, of bij paren, wandelende; het waren echtgenoot en echtgenote; gezien werden niet dan alleen zij die bij paren vergezelschap waren; rondom de lenden waren zij met een doek gegord; enige bedekking ook rondom het hoofd; daar verschenen huizen of hutten, eender opgetrokken; en eveneens verschenen hun akkers, die een sneeuwige vlakke waren; zij zeiden dat daar granen waren die zij eten, en op verschillende wijze bereiden; het werd doorvat dat het eender is als de granen bij de Chinezen; en dat zulke zaden hun dienen tot brood, hetwelk zij toonden; het was klein, zoals vierkante brokken brood: verder werd getoond dat zij kruiden van verschillend geslacht hebben, bloemen, voorts ook bomen, en heesters, waarin bessen, waaruit zij wijn bereidden; ook werden grote vruchten gezien, die waren zoals granaatappels.

Dat zij zo onderscheiden waren, namelijk de bekleeden van de naakten, was omdat zij van een volstrekt andere inborst zijn; zij immers die bekleed zijn, waren van een zodanige inborst als de geestelijken in den hemel; en zij die naakt zijn, zodanig als de hemelsen in den hemel, waarover men zie de aangehaalde plaatsen, n. . . .

Toen hij bij de naakten was, werd de prediker gebracht in den staat waarin hij was geweest in de wereld, en toen wilde hij hen leren; gevraagd werd: Wat?; hij zeide dat hij den Heer gekruisigd wilde prediken; maar zij zeiden, dat zij niet van zo iets wisten, en dat zij iets zodanigs niet wilden horen, omdat zij alleen wisten van den levenden Heer; hij zeide, dat hij ook wilde

4 Zie hier in *Aanhangsel* figuur nr. 7

leren aangaande den levenden Heer; doch toen hij sprak, zeiden zij dat zijn spreken zodanig was, dat zij bemerkten, dat hij sprak terwille van de faam en terwille van het gewin, omdat niet het hemelse in zijn spraak was, alleen het aardse, hetwelk ruw was; en zo dat hij hen niet zou kunnen leren; want zij letten niet op de woorden voorzover zij uit den mond komen, maar voorzover zij vanuit het hart komen; dus was [bij hem] niet het engellijke; deswege verstomde hij; hij was immers in de wereld, toen hij nog leefde, in de hoogste mate pathetisch [dat is, hoogdravend en gezwollen] geweest, zodat hij de hoorders had kunnen bewegen tot het heilige; maar dat pathetische was met kunst verworven, en vanuit de liefde van de wereld, wat de bewoners daar bemerkten: er waren geesten vanuit dien aardbol toen bij hen, door wie zij zulke dingen beseften, want geesten bekommeren zich niet om uitwendige dingen, maar slechts om de inwendige dingen in de uitwendige dingen; zij noemden diens spraak stoffelijk. Zie beneden.

Daarna kwam hij tot hen die van een aangevlamd lichaam waren, die zodanig verschenen vanuit de liefden van de wereld, en de weelderigheid in het leven; dezen eveneens waren naakt; maar vlak daarop ging hij voort tot de laatsten, die zwart waren, van wie er sommigen bekleed waren, sommigen naakt.

Door de bewoners van dien aardbol werd ik onderricht, dat de zon aan hen verschijnt in de grootte van het vierde deel der grootte van onze zon, en dat zij in schijn rondom hun aardbol zwerft, ook van vlamme kleur, zoals onze zon, hoewel zij voor onze ogen een ster is: ook werd bemerkt, dat hun aardbol omstreeks 500 [duitsche] mijlen in omtrek is, en dat hun jaar is van 200 dagen, en hun dag van 15 uren, vergeleken bij de uren van onzen tijd, hetgeen hun geesten konden weten door een wijze van geestelijke ziening aangaande den duur der tijden, en de uitbreiding der ruimten; dit geschiedt op geestelijke wijze, die niet kan worden uitgedrukt met woorden die stoffelijke vormen zijn; want de woorden der spraak van onzen aardbol zijn vormen van stoffelijke dingen, vanuit welke geestelijke ideeën wel kunnen worden gevat, maar die nochtans worden gegrond op stoffelijke dingen, en als daarvan de stoffelijke dingen worden geabstraheerd, vergaat de idee; dit geschiedt, omdat de bewoners van onzen aardbol betrekking hebben op de uitwendige zinnen. Ik sprak met genen over de bewoners van onzen aardbol, namelijk dat zij, zodanig zijnde, niet kunnen bevatten, dat de mens kan leven na den dood, en dan als mens verschijnen, ten aanzien van aangezicht, lichaam, armen, voeten, en de overige dingen, te minder dat zij dan met klederen bekleed kunnen verschijnen, en nog minder dat zij verblijven en habitakels hebben; en dit alleen ter oorzaak hiervan, dat zij uiterlijk en alleen vanuit zinlijke dingen,

die des lichaams zijn, denken; aldus dat zij niet verwijderd kunnen worden van de stoffelijke dingen; weswege zij ook niet aangaande de ziel enige idee van een mens zich kunnen formeren, maar een idee ofwel van wind, ofwel van een andere idee van geen vorm; en omdat zij zo aangaande de ziel bijna geen idee hebben, en zij evenwel vanuit de leer der Kerk weten, dat zij na den dood zullen leven, geloven zij derhalve, dat zij niet eerder zullen wederopstaan dan tijdens enig laatste gericht, en alsdan met het lichaam; sommigen geloven dat dan de ziel wordt verbonden met dat lichaam, sommigen dat tevoren de mens geen leven heeft, en dat de ziel, welke des levens is, dan wederom zal worden ingegoten; het is hun toegestaan dit te geloven, omdat zij geloven dat er niets leeft dan het lichaam zelf; en daarom zouden zij als niet gezegd werd dat dit zal wederopstaan, de leer aangaande de wederopstanding geheel en al verwerpen. Nochtans brengt deze idee over de wederopstanding dit nuttige met zich mede, dat zij geloven in een leven na den dood, wanneer zij ziek ter neder liggen in bed, en voor hen de wereldlijke en lichamelijke dingen zijn afgezwakt; dan denken nochtans zij die goed hebben geleefd, niet anders dan dat zij zullen leven terstond na het overlijden; los van het leerstellige over het laatste gericht, spreken zij dan ook over den hemel, met de hoop op een leven daar [terstond na den dood.]

Zij die naakt waren, en twee aan twee wandelden, zeiden dat zij terstond doorvatten, of tussen twee echtelieden het echtelijke is, hetgeen ook werd getoond door een geestelijke idee, welke zodanig was dat er een eenderheid verschijnt ten aanzien van de innerlijke dingen op elke wijze, welke is geformeerd door de verbinding van het ware en het goede, en vandaar de verschijning zoals één; want vanuit die verbinding bij beiden ontstaat het echtelijke; en eveneens werd het doorvat, dat eender geloof en eendere naastenliefde, of eender ware en goede, verbonden zijnde, dit uitwerken; gezegd werd ook, dat er volstrekt geen echtelijke is, als één man twee of meer echtgenoten heeft; en dat zij dit met een geestelijke idee doorvatten. Kleine kinderen werden daar ook gezien, en gezegd werd dat de burens vanuit hun habitakels samenkomen uitsluitend terwille van de kleine kinderen, opdat zij in gezelschap mogen zijn met de kleine kinderen der burens, onder het toezicht en opzicht der ouders.

Ik heb gesproken met de geesten van dien aardbol over den Heer, waarom Hij het Menselijke heeft aangenomen, zoals geschreven is op een aparte bladzijde; en al beamende zeiden zij, dat het recht was, *(toegevoegd mogen worden de dingen die beneden na enige pagina's geschreven zijn over het Goddelijk Menselijke des Heren, vanuit den hemel)* [nr. 4844, 4845, 4846, 4847].

Daarna hoorde ik daarvandaan, dat door den Heer aan hen degenen werden gezonden die leren aangaande Hem; dan, dat zij nu geen vreemdelingen vanuit dezen aardbol toelaten, die hen verstoren, vooral door drie personen in de Godheid, aangezien zij weten dat God één is, bijgevolg het Drievuldige één, en niet een eensgezinde vanuit drie, tenzij zij willen denken over Hem zoals over een engel, in wien het binnenste des levens is, hetwelk de ziel wordt genoemd, en het zichtbare ervan, zijnde in den menselijken vorm, en het voortgaande leven, hetwelk is rondom hem, vanuit zijn liefde, want iedere engel wordt op een afstand doorvat hoedanig hij is ten aanzien van de liefde; maar het voortgaande Goddelijke uit den Heer, vervult, omdat het is het Zijn zelf van alle leven, den algehelen hemel, en maakt dien.

Over den staat van boze predikers wanneer zig preken.

4833. Er was een heel erge prediker, die niet geloofde dat er enig God was, en eveneens dat er geen zonde is, maar dat de mens kan doen al wat hij maar wil, en dat het als zonden en misdaden wordt aangemerkt, is terwille van het burgerlijk leven, en niet om iets innerlijkers; deze werd ook blootgesteld wat betreft de euvelheden die hij had gedaan (Hasenmüller); deze zeide, dat wanneer hij predikte, hij alsdan datgene dacht wat hij dan zeide over de zonden en over het loon in het andere leven; gezegd werd door de engelen, dat dan de innerlijke dingen gekeerd waren van de wereld af naar den hemel, en dat hij dan niet anders weet; omdat dan eveneens invloed vanuit den hemel kan gegeven worden; anders wanneer de innerlijke dingen zijn gekeerd tot de wereld en tot henzelf.

Over de hel van hen die wegnemen elken zin van het burgerlijk, zedelijk en christelijk ware en goede.

4834. Er waren sommigen bij mij terwijl ik sliep, en in den slaap scheen het dat ik degenen wilde afmaken die in de kamer binnentraden, daarom alleen dat zij binnentraden, aldus zonder enige reden, en zonder een anderen wil dan dat zij afgemaakt zouden worden omdat zij binnentraden; dit hield enigen tijd aan; maar daarna werd ik geleid in de denking dat zo niet moest worden gedaan, omdat het boos was; weswege ik tot bezinning kwam, en toen ontwaakte; met mij spraken degenen die dat boze bij mij hadden

binnengebracht; zij waren boven ter rechterzijde; maar het werd ontdekt, waarvandaan dit was, namelijk dat het uit henzelf was: want wanneer die invloeden, werd elke kracht van denken en van willen het rechte, het ware, het goede, dermate afgestompt, dat geen zin ervan bestond, namelijk of iets boos dan wel niet boos was, waar of niet waar, recht of niet recht; daar de geesten en de engelen rondom mij niet geloofden dat zodanig de sfeer van hun invloed was, werd derhalve die sfeer rondgebracht van rechts naar links, van links naar rechts, en van de zijden en omhoog, waar de geesten en de engelen waren; en alfen zeiden tot wie die geesten kwamen, dat zij elken zin van het ware en goede wegnamen, en dat zij dermate werden afgestompt, dat zij niet konden denken of het goede goed, en of het boze boos was; en gezegd werd daarna, dat zodanig degenen zijn die in de wereld hebben geloofd dat oprechtheid, deugd, het eerzame en het goede volstrekt niets zijn, dan alleen maar om den schijn ten einde voor zodanig door te gaan vanwege de faam, en om schatten en eerbewijzen te oogsten, en die zichzelf daarin niet alleen met de denking maar ook met de daad bevestigd hebben; dezulken worden ten slotte van alle anderen gescheiden, want zij kunnen allen invloed wegnemen van het goede en het eerzame, welke uit den Heer zijn, aldus het leven des wils en des verstands, hetwelk bestaat in de wel onderscheiden en uitgezocht fijne denking en aandoening van zulke dingen.

Hoe Babel inzet in de Kerk. (Swab).

4835. Dit werd zichtbaar en waarneembaar voorgesteld ettelijke dagen lang (Swab); hij vergaderde onder de zolen daar in de aarde, degenen over wie hij heerste in Fahlun, en die hij ook onderwierp aan de volgzzaamheid ten opzichte van hem, aldus opdat hij hen zou overheersen, en zij hem gehoorzamen; maar hij vreesde dat de Heer hem vanuit die heerschappij zou kunnen verdrijven, weswege hij als middel om te overheersen de leer der naastenliefde aannam, en den Heer erkende voor den enigen God, zo gelovende dat het hem zou worden toegestaan te heersen, omdat hij één zou maken met hen die rondom mij waren; maar omdat zulke dingen worden doorvat in mijn lichaam, verhardde aldus zo iets een klein weinig het rechterdeel van de tong tot aan het oor toe; behalve ook nog door andere dingen; hij (namelijk Swab) wierp steeds zulke dingen tussen hem en mij, welke mochten verhinderen dat ik mijn blik daarheen wendde; omdat hij vanuit het innerlijke doorvatte dat leer een middel is, en de heerschappij het doel, en zo was de orde omgekeerd,

en boos in zich; een gesprek ontstond vandaar over den inzet van de Kerk, wanneer zulke dingen opkomen die uitlopen op Babel; namelijk dat zijzelf willen aanbeden worden als god, door eerst te zeggen dat zij worden geregeerd door God, en zo dat de dingen die uit hen zijn, uit God zijn; en wanneer deze dingen worden aangehoord, worden daarna alle leerstellige dingen ontvouwd en getrokken dien kant uit, en nieuwe daarenboven aan toegevoegd; en van deze wordt gezegd dat zij voortvloeien vanuit gene, en de schijn van het ware aannemen; en zo groeit Babel en wordt Babel.

Over iemand die, terwille van de gunst, één maakte met de leer der naastenliefde. Rudberg.

4836. (Het was Rudberg); hij was eens ontboden om de dingen te verkondigen die door mij werden geschreven; vandaar geloofde hij verheven en geleerd te zijn boven anderen, en kwam in het vuur van de liefde van zich; en omdat hij ook met mij bekend was, stemde hij derhalve met alle dingen in, en hechte er zijn goedkeuring aan met genoegen, hoewel hij in zich een volstrekt andere leer erkende, en in deze heel bedreven was, welke de leer van het geloof-alleen was; hij plooidde zich aan den rug aan daarna, en had steeds echtbreuk in den zin; daaruit blijkt dat uit dezulken echtbrekingen voortkomen.

Over de wederverwekking of de nieuwe schepping. De hemel.

4837. In het Woord wordt vaak gezegd de Heer Schepper, dat Hij geschapen heeft de hemelen en de aarde, voorts dat Hij nieuwe scheidt, en de mens wordt een nieuw creatuur geheten; daar het hiermede aldus is gesteld, verschijnt de mens krachtens het erfelijke en krachtens het daadwerkelijke leven vanuit zich, niet als mens in het andere leven, maar als een huiveringwekkend monster; maar zoals hij uit den Heer een nieuw leven ontvangt, ontvangt hij evenzo den menselijken vorm, en ten slotte den schoonsten engellijken vorm, zijnde de gelijkenis des Heren; dit geschiedt alsof Hij den mens opnieuw schiep, in eendere verhouding en op eendere wijze; vandaar is het dat scheppen is wederverwekken, en dat de wederverwekte mens een nieuw creatuur is.

Vervolg over Babel.

4838. Zij gingen hierin voort, dat zij pro forma de hemelse leer zouden gebruiken, en dat deze hen zou dienen om te overheersen; en daarna beraadslaagden zij eveneens, hoe zij alle dingen zouden bereiken; dat zij het daarmede zouden proberen door binnen te gaan in mijn denkingen, en die dicht op de hielen te volgen, en wel dermate, dat zij door hetzelfde te denken, mij ten slotte zouden uitblussen; en daarna wilden zij verder gaan, totdat zij hetzelfde als ik zouden willen en hetzelfde zouden doen, totdat er niets meer van leven voor mij over zou zijn, en zij zo alleen zouden overheersen; alleen brachten zij eerst verscheidenen tot volgzaamheid terug; dit geschiedde eender als in de wereld, namelijk dat zij eerst allen nadruk legden op de woorden van de Schrift, en zeiden dat zij hetzelfde leerden als de Heer, en daarna Zijn leer uitblusten, en verhinderden dat iemand haar las, maar dat zij alleen zouden leeraren, en dat men zou moeten geloven evenals zij, aldus door te denken, te willen, en te doen geheel en al zoals zij zouden willen, door te zeggen dat zij het Woord weten, en geen anderen.

4839. In één woord, het werd bevonden vanuit verschillende dingen, dat Babel bestaat wanneer de leer der Kerk wordt aanvaard om te dienen voor heerschappij, en dat de heersers ten slotte als godheden worden, en mogendheid hebben over hemel en aarde. Naderbij kwam ook een ander (Abbé Bignon), en deze, doorvat hebbende wat Swab deed, en gedreven zijnde door een eendere begeerte, wilde ook één met hem maken, namelijk de leer der Kerk erkennen, en zo de gunst des Heren over hen halen, ten einde te overheersen; zij beraadslaagden tezamen hoe die dingen in praktijk te brengen: en besloten werd daarover dat zij zouden heersen; en toen gezegd werd dat de laatsten de eersten zouden zijn, besloten zij dat zij op de laatste plaats zouden gaan zitten wanneer zij gingen heersen; en zo voort; maar het werd hem gegeven te doorvatten dat zodanig is de aanvang van Babel; het werd ook gegeven hem te weerstaan.

4840. In één woord, Babel is heersende door de leer der Kerk, en door die dingen der leer te ontvouwen ten gunste van de heerschappij over anderen, en ten slotte om in de plaats van God te heersen, en goden te zijn op aarde; dat einddoel is voor de heerschappij, aldus voor henzelf, en de leer en den Heer Zelf als middel; en de Heer wordt ook verzaakt tezamen met de leer, als het hun niet wordt toegestaan te heersen; in hun hart maken zij God van niet enig belang, en in hun hart erkennen zij Hem niet, maar aanbidden alleen zichzelf; aldus doen zij het Woord te niet, en de leer te niet, alsmede

de Kerk te niet, alsmede den hemel te niet, hoewel zij met den mond sterker verdedigen dan de anderen: de duivels zelf kunnen zo de leer opnemen, en den Heer erkennen.

Over den inwendigen zin des Woords, dat die door weinigen wordt gevat.

4841. In een droom scheen ik in gezelschap te zijn van meerdere priesters, en toen sprak ik over den inwendigen zin des Woords met een, die zeide dat hij daaromtrent niets weet; maar omdat hij begerig was meer dingen te weten, ook al zou hij dezelve niet verstaan, scheen hij als het ware iets ervan te willen weten; toen het werd getoond, werd hem gezegd dat hij het zou vergemeenschappen met de priesters daar, die er verscheidene waren; maar het werd doorvat, dat van al dezen, en het waren er velen, er zelfs niet één deze dingen kon vatten, aangezien hun redelijke was toegesloten, ter oorzaak hiervan, dat zij het Woord slechts zinlijk wilden vatten; doorvat werd bij mij de tegenzin en de afkeer; daarna kwamen anderen, die van een andere inborst waren; zodat zij meer dingen wilden weten; behalve weer anderen, vanuit het vermogen van verschillende dingen te vatten en den lust van weten; maar te vergeefs; de tegenzin werd gevoeld, ter oorzaak hiervan, dat de inwendige zin was vanuit het licht des hemels, en terugtrekend van het licht en de warmte der wereld, tot het licht en de warmte des hemels, tegenstand bood, en dit op verschillende wijze: maar nochtans begrepen de eenvoudigen die in het goede zijn, dien zin; en zij werden ook verheven tot den hemel, omdat zij met de hemelse gezelschappen tezamen konden zijn; de overigen niet met de hemelse gezelschappen, maar met wereldlijke gezelschappen, niet wetende wat hemelse denking en aandoening is.

Over Babel en Chaldea, zijnde echtbrekers en de loonhoer, waarover in de Apocalyps.

4842. Getoond werd door levende ondervindingen wat Babel en Chaldea zijn, of de echtbrekers en de loonhoer in de Apocalyps; wat Babel is door (Swab), wat Chaldea door (Rudberg en Kalsenius); zij die Babel zijn, willen terwille van de heerschappij de leer opnemen, en onder den Heer de anderen overheersen, zeggende dat als zij zo blijven in de ware leer, de Heer hen dan

helpt, en dit Hem behaagt, omdat de leer is aangaande Hem, en aangaande Zijn Rijk; maar nochtans geloven zij niets, en als zij niet [door den Heer] worden geholpen, treden zij terug; de leer is dus voor hen alleen maar terwille van de heerschappij, en niet terwille van de gelukzaligheid van het eeuwige leven; deze zelfden aanbidden zich, en niet den Heer; en voor zoveel de Heer niet begunstigt en instemt, en maakt dat zij in de wereld voor zichzelf mogen heersen, voor evenzoveel treden zij terug.

4843. Chaldea, welke de grote loonhoer is, zijn degenen die zich van zekere beginselen van godsdienst hebben doordrenkt, niet terwille van het heil der ziel, maar terwille van het voordeel alleen om bevorderd te worden tot rijkdommen en schatten, en tot geen ander doel door ware dingen worden aangedaan; zodanig was Rudberg, die de leer aangreep welke hij vanuit het Woord trok, menende dat hij zo tot ereposten zou worden bevorderd, en door ereposten tot schatten, terwijl hij zich toch van gans andere beginselen had doordrenkt in de wereld; deze en de vorige (Swab) begeerden met allen gloed echtbreuk te plegen, en hebben het ook gepleegd; en zij bezigden elke list om te verlokken.

Er zijn eveneens Chaldeërs die geen godsdienst hebben, en in het oor zeggen al wat een ander behaagt, om de gunst van vorsten en rijksgroten te behalen; zodanig was Kalsenius; hij kende weliswaar de leerstellige dingen van zijn Kerk, maar slechts wetenschappelijk; hij had zich niet daarvan doordrenkt, en dezelve bij zich vastgehecht; hij was aan wellusten verslaafd, en ook aan twisten; al dezulken geloven bij zichzelf volstrekt niets, noch dat God is, noch het leven na den dood, noch dat des mensen ziel een andere is dan die der brute dieren, evenmin dat het Woord iets is; zij die zich hebben doordrenkt van beginselen in hun jeugd, en die hebben geleeraard, menen dat zij geloven, maar nochtans geloven zij niet; hetgeen ook vanuit hun sfeer te doorvatten werd gegeven, en sommigen bekenden het zelfs. Zodanig is de christelijke wereld heden ten dage bijna overal.

Over het Goddelijk Menselijke des Heren, dat het in den hemel overal wordt erkend. (In te lassen waar gehandeld wordt over de bewoners van een anderen aardbol; op de laatste plaats.)

4844. Ieder mens die zijn redelijke niet heeft verdorven, en daarin niet langer den hemelsen invloed opneemt, en ieder mens dus die niet de natuur als god erkent, heeft aangaande het Goddelijke de idee van het Menselijke;

dit is door veel ondervinding door hen in het andere leven betuigd. Dit Goddelijk Menselijke is niet ergens anders dan bij den Heer; laat hem denken wie wil, waar kan het Goddelijk Menselijke elders zijn; de Heer heeft ook dit klaarblijkend gezegd, dat wie Hem ziet, den Vader ziet, en dat Hij in den Vader is en de Vader in Hem, en dat de Vader en Hij één zijn. Niet weten de geleerden wat de ziel is, of iets is, dan wel of zij een vitale is, ofwel een cogitatieve in een zeker luchtachtige, of hier dan wel daar ergens in het lichaam, terwijl toch de ziel is de mens zelf, en in den menselijken vorm geheel en al, en met een lichaam daaraan toegevoegd [overal, waar dan ook, tot haar functies in de grove wereld; vandaar de hersenschimmen der geleerden; de eenvoudigen weten, dat hun ziel wederom in een lichaam is: aldus twijfelen zij niet over het leven na den dood.]

4845. Iets anders is, dat de denkingen en de wijsheid der engelen is volgens den vorm des hemels; en hun aandoeningen zijn volgens de veranderingen van staat daar; want als de vorm des hemels niet volmaakt was, zou niemand kunnen denken, te minder wijs zijn; want elke denking heeft een uitbreiding tot de gezelschappen van een anderen hemel, die volgens den vorm des hemels zijn gerangschikt; de vorm des hemels geeft in het gemeen een mens weer, want die stemt overeen met de afzonderlijke dingen bij den mens, zoals is getoond.

Dat 1) alle dingen van het ganse lichaam, van hoogsten tot laagsten, en van binnensten tot buitensten, organische vormen zijn geheel en al aangepast tot de opneming van het leven des geloofs vanuit de liefde; en voor zoveel als er van Goddelijke liefde in den mens is uit God, voor evenzoveel zijn diens organische dingen opnemingen des levens, bijgevolg zijn zij des levens; dit is in den Heer allervolmaaktst, omdat de Goddelijke Liefde Zelf, welke het Zijn was van Zijn leven, het lichaam heeft geformeerd tot haar evenbeeld [*ad sui instar*], aldus tot de opneming ervan, en wel dermate, dat alle dingen de vormen der Goddelijke Liefde zouden zijn, *en* daar dit lichaam Goddelijk is gemaakt, zijn de organen de Goddelijke Liefde; niets daar is gesloten zoals in de eindige dingen, maar alle dingen zijn geformeerd tot de idee van den oneindigen hemel.

Getoond was ook dat de gelijkenis des vaders is in de verwekking der mensen vanuit de conceptie uit den vader, aldus vanuit de ziel, welke is het Zijn des levens; dit Zijn vergemeenschapt het zijne met het lichaam en maakt een gelijkenis van zichzelf; het lichaam immers is het *Bestaan* des levens vanuit het *Zijn* des levens. 2) dat de mensen niet weten dat het ganse lichaam de vorm van des mensen liefde is, hetgeen bekend is in de hemelen. Ook weten

zij niet, dat de Heer, hoewel mens en niet geest, binnentrad door gesloten deuren. 3) Dat er niet één God is wanneer er drie personen zijn. 4) Dat zij zeggen dat Hij alomtegenwoordig is ook ten aanzien van het menselijke, zoals in het Heilig Avondmaal. 5) Zij geloven, dat zij naar het lichaam zullen wederopstaan, want niets weten zij dienaangaande hoedanig zij zijn die in het andere leven zijn, namelijk in een lichaam en in alle dingen des lichaams; niet weten zij wat de ziel en wat het lichaam is.

Dat het Goddelijke is Menselijk in den hemel, is het fundamentele der wijsheid, omdat het der denking is, want van den algehelen hemel is deze idee de principale; en daarom kan hij die niet in deze idee is, niet in de engellijke wijsheid zijn; daaruit blijkt eveneens, dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke is het al des hemels en het al der wijsheid der engelen daar.

4846. Ten derde komt hierbij dat het Goddelijke in de Hemel is geweest vóór de komst des Heren, het Goddelijke Menselijke, zoals vanuit de overeenstemmingen blijkt, weswege al het voortgaande uit het Goddelijke toen was in den Menselijken vorm, aldus dat die vorm is geweest het bestaan der Oneindige Liefde vanuit het Zijn der Liefde; en omdat het der liefde was, en het Goddelijke is het Oneindige der macht of de almacht, zo volgt derhalve ook noodzakelijkerwijs dat het tenslotte zo is geschied, dat het Goddelijke daadwerkelijk het Menselijke heeft aangetrokken. Deze dingen zijn door invloed vanuit den hemel neergeschreven, vanuit de wijsheid der engelen daar.

4847. Door het Goddelijk Menselijke des Heren werd de orde hersteld tot aan het laatste des levens toe, zijnde het zinlijke; de Goddelijke orde immers vergaat geleidelijk in laatsten, aldus het Goddelijke in het laatste; dit is uit den Heer hersteld, zo dat het Goddelijke kon reiken tot daarheen toe.

Toen ik met de engelen sprak, doorvatte ik vanuit hun invloeiende idee, dat er nooit zou hebben kunnen bestaan een Goddelijke scheppende alle dingen tenzij het een éne was, niet verdeeld in drie evengelijke wezens, maar in drie opeenvolgende wezens, zijnde Vader, Zoon en Heilige Geest, en deze in één Persoon. Doorvat werd ook, dat het Goddelijke Zelf, zijnde het eerste wezen, Mens is geweest, in streven, of in worden; deswege was het als het ware een mens, aldus reflexievelijk mens; en dat het tweede wezen was de Mens geboren, en essentieel vanuit het eerste wezen; en het derde wezen in de opeenvolgende orde is de Mens voortgaande zijnde de ganse hemel; en als het genoemd wordt, kan het geheten worden de Heilige Geest, aangezien het is uit den Heer daar en in de Kerk vandaar.

Het moge ook bevestigd worden daarvanuit, dat het lichaam is het *Bestaan* des levens uit de ziel, welke is het *Zijn* des levens, zoals bij de geesten. Het zij ook bevestigd vanuit de geloofsbelijdenis van Athanasius.

Zij die vanuit de Christelijke wereld den Heer loochenen vanuit beginselen opgevat en bevestigd in de wereld, hebben nauwelijks enig leven; zij zijn volslagen dwaas; het waren er twee die daarna verbonden werden, die zodanig geweest zijn; zij waren volslagen dwaas; Poll: . . . , . . . , een ellendige staat; anders is het gesteld met hen die niet zulke beginselen bevestigen.

Over magische Schrifttekens.

4848. Gezegd werd mij en vrijwel getoond, hoe het gesteld is geweest met magische schrifttekens, namelijk dat de magiërs lijnen schreven in verschillende richting, gekromd en gebogen, en dat zij volgens de richting door die tekens, de ogen rondomleidden, en tevens de denking aangaande dingen die moesten worden bedreven; en dat zij dan zichzelf opstelden volgens een of anderen vorm van een lageren hemel, of van de wereld der geesten, en zo verschillende overredingen aanbrachten, door invloeden volgens die vormen; alle denking immers van mens, geest en engel, geschiedt volgens den vorm des hemels, die onbegrijpelijk is, den Heer alleen bekend; iets aangaande dien vorm hebben met veel ondervinding de magiërs aangeleerd, vooral de ouden, de Babelsen, ook enigen in Egypte; en evenzo brachten zij over de animi der anderen al wat zij wilden.

4849. De oude vogelwichelarijen en voortekens waren ook daarvandaan; eender de voorzeggingen vanuit de hemelen, en andere dingen meer.

Maar zij kunnen niet verder doordringen dan tot den laagsten vorm, welke is van de wereld der geesten, en dit nauwelijks tot één tienduizendste deel; wat de vorm des hemels aangaat, dezen kunnen zij in het minst niet begrijpen; zulke magiërs worden vooralsnog gehouden ter rechterzijde in spelonken.

Over het keren tot den Heer, en over het afkeren van den Heer weg.

De hemel.

4850. Zij die in den hemel zijn, of die door den Heer worden geleid, worden aanhoudend in het andere leven gekeerd tot Hem als Zon, welke is rechtstreeks vóór het rechteroog; en dan worden alle dingen ten goede geleid;

gekeerd worden tot Hem, dus, is een teken van geleid worden door Hem, en aanhoudend zijn in Zijn aanwezigheid; en dan worden zij verwijderd van de boze dingen opdat die niet aankleven; doch zij die zich van Hem afkeren, zodat zij het aangezicht *achterwaarts* keren, storten zich allemaal naar de hel tot de duivels, en begaan misdaden; ook kunnen zij niet uit zichzelf toegekeerd worden, maar volharden aanhoudend in euvelheden; afgekeerd van den Heer immers is een teken van afkering van het goede, en een toekering tot het boze.

De kitteling en wrijving van den anus.

4851. In den nacht begon de anus te kittelen, en ik wreef die tot pijn toe, en toen ik dit vaker deed, werden enige geesten daaronder ontwaard, en ik doorvatte dat het daarvandaan kwam; en dat was deswege dat zij in de wereld hadden geloofd redelijk te zijn geweest, en toch niet redelijk waren, namelijk dat zij niet slechts dit hadden geloofd, maar er zich op hadden beroemd, en dat zij wijzer waren dan anderen, terwijl zij het toch alles behalve waren; zodanige trots brengt kitteling van den anus voort, en veroorzaakt wrijving; het waren Wolf, Er. Benzel. en Lars Benzelst. en Gust. Benzelst; toen zij bemerkten dat dit gedacht was over hen, begonnen zij iets te beramen waardoor zij zouden tonen dat zij wel degelijk redelijk waren; maar het was een profanatie van den Heer, welke geschiedde met geslepenheid en boosaardigheid; maar hun werd gezegd en getoond, dat boosaardigheid geenszins inzicht is, maar dat het waanzin is, aldus volslagen het tegendeel van inzicht, dus dat zij zich daardoor irrationeel hadden betoond.

Over het zinlijke en de denking ervan.

4852. Ik werd in een denking gehouden en wel in een zodanige als degenen hebben die in het zinlijke zijn; en het was een denking zó grof en ook wanstaltig, dat het niet beschreven kan worden; het heeft hoegenaamd geen bepaalde en continue; daarna werd getoond dat de meesten heden zodanig zijn, en dat zij niet boven het zinlijke uit kunnen denken, maar dat zij denken in het zinlijke, wanneer zij spreken en schrijven, en eveneens wanneer zij horen en zien; sommigen ook behalve dezen, wanneer zij bij zichzelf spreken, zoals eenzamen doen; en dat zij, wanneer de zinlijke dingen rusten, in het geheel niets denken, maar in een grove en misvormde idee zijn, als het ware

van iedere zakelijkheid beroofd, terwijl zij toch dan konden zijn in het licht des hemels, en konden denken.

Over goede honden.

4853. Er was in de slaap met mij een hond, dien ik scheen te leiden aan een koord; hij was levendig, en pittig, en soms dronk hij flink; ontwaakt zijnde werd ik onderricht, dat zulke honden zijn de lusten [*appetitus*] van zulke dingen die der leer zijn, uit te spreken en te leeraren; in één woord, wanneer de lusten goed zijn, zijn het goede honden; en wanneer zij boos zijn, zijn het boze honden.

[Over Boll.]

In de slaap kwam ik in een Tempel, waar hij preekte, en ik naderde de lezenaar; hij voelde het dat ik aanwezig was, en daarom kon hij niet preken, hetgeen hij ook zeide; hij zeide dat de oorzaak... was, dat . . .

Over de hel der ontwijders.

4854. De hel der ontwijders is lijnrecht onder den mens, onder diens echtelijke delen, diep daar volgens den graad en het hoedanige der ontwijding; heden ten dage zijn er zeer velen; want diegenen komen in deze hel, die de dingen hebben geloofd welke des hemels en der Kerk zijn, en dezelve daarna in zichzelf hebben geloofd; voorts zij die de heilige dingen geregeld in acht nemen volgens aangenomen gewoonte, en geloven, en evenwel boos leven; niet echter zij die boos hebben geleefd en niet hebben geloofd.

Daar, zoals zij zeiden, zijn morsigheden, moerassen, steriele gronden, hier en daar rotsige streken met holen, en daarachter met bossen begroeid; ook zijn er plaatsen waar slangen van allerlei soort zijn, voorts ander wild gedierte; zij kunnen er niet uit weg, want naar gelang zij volgens hun begeerte zich opwerken, komen zij in pijnen en martelingen, weswege zij zich verwijderen volgens het gevoel van het onverkwikkelijke, en blijven daar.

4855. Zij die de heilige dingen hebben betracht, en ook op een uitwendige manier hebben erkend, dat is, niet daaraan hebben getwijfeld, en toch geen christelijk leven hebben geleefd, maar in haat, en dergelijke dingen, dezulken bezorgen wanneer zij tot den mens komen, pijn in het hoofd tot in de beenderen zelf toe, en pijn in schouder of arm; sommigen waren bij mij, die

zodanig zijn, en die eveneens den Heer beleden; zij drongen door tot aan de beenderen van het hoofd toe, en bezorgden daar pijn, terwijl de arm om de elleboog zo zwak werd, dat die nauwelijks gebogen kon worden; zodanig zijn degenen die in een vroomheid des levens zijn en niet tevens in het leven der naastenliefde; in zulk een leven zijn verreweg de meesten die voor Christenen worden gehouden.

Schandelijke echtbreuken.

4855[b]. 1) Zij die elken naaste haten, zonder onderscheid, noch iemand te vriend hebben dan alleen zichzelf, en hun eigen kinderen en kleinkinderen, aldus dan hun eigen huis; dezulken plegen echtbreuk met moeder en met vader; zodanig waren zij geweest (Joh. Hessel. mijn stiefmoeder). [*de laatste twee woorden in het Zweeds*]

4856. 2) Zij die haten en achtervolgen vanuit ingekankerde haat, iedereen, behalve de vrienden, en die het ongerechte doen terwille van een vriend, en ook niet het gerechte en het billijke betrachten, alleen vanwege de vriendschap; dezulken plegen echtbreuk met de zuster, (Lars Benzelst)

4857. 3) Zij die allen willen doden, en bloeddorstig zijn, en ook nooit door enige barmhartigheid worden bewogen, en in den hoogsten graad hoogmoedig zijn, dezen liggen samen met varkens, anderen met brute dieren (c.xii)

Over hen die het gerechte verdraaien terwille van de vriendschap en voor gewin.

4858. Er waren degenen die het gerechte niet geacht hebben maar verdraaid voor gewin en om wille van de vriendschap, en dit willens en wetens; zij hebben het in het andere leven hard te verduren, omdat het gerechte en het rechte is uit den hemel, en dit ongerecht maken, is hetzelfde buigen tot de hel; hun wordt de rede afgenomen, en zij worden onder de waanzinnigen gezonden: drie zodanigen zijn het die mij bekend zijn geweest in de wereld (Vollerus, L. Benzelstierna, Lilliestie); laatstgenoemde zat als beroofd van rede; hij kon nauwelijks denken.

Over priapen en satyrs.

4859. Zij die aanhoudend in de wereld hebben gedacht over echtbreuken, en onder het mom van vriendschap en oprechtheid zich hebben ingeboezemd, en nochtans echtbreuk in den zin hadden, en tevens naar den aard geniën zijn geweest, doen in het andere leven eendere dingen; zij spreken oprecht, maar onderwijl zijn zij aanhoudend op echtbreuk uit, en vandaar in het voortdurend streven om het te plegen, en zij doen het als de kans schoon is, de echtgenoot afwezig zijnde, en de vrouw [*muller*] niet ongenegen; wanneer dezulken door de engelen worden beschouwd, verschijnen zij als satyrs, waarvan de ouden zeiden dat zij in duistere wouden zwerven en uitzien naar vrouwen [*foeminae*]; zodanigen verschenen ook aan den rug onder het achterhoofd, en zij spraken oprecht; maar gezegd werd, dat zij elke oprechte uiting nochtans bezoedelen, omdat de bedoeling of het doeleind onrein en afschuwelijk is; het einddoel is het algemene der denking, en de dingen die dan worden gedacht en gezegd, worden daardoor bezoedeld, hetgeen ook werd gezegd en getoond.

Over geniën en hun hel.

4860. Met enige geesten werd ik neergelaten in een zekere hel van geniën, welke hel is aan den rug; maar toen werd slechts weinig te zien gegeven; want het was gevaarlijk voor het gezicht om geopend te worden; zo immers zouden terstond hun werkingen invloeien, welke hoogst schadelijk zijn, omdat zij niet zijn in de zaak zelf der denking, maar in de aandoeningen ervan: hetgeen te zien werd gegeven; er waren muren als van een groot gebouw, maar zonder dak en zonder vensters; in plaats van vensters waren er grote openingen; gezegd werd daar, dat zij niet kunnen wonen in huizen die daken en vensters hebben, en dat zij dan in benauwdheden komen, en als het ware verstikt worden; de oorzaak is deze, omdat vensters de dingen betekenen die der denking zijn, en de daken de afsluiting ervan.

4861. Gezegd werd ook, dat zij wonen in moerassen en op allersmerigste plaatsen, en dat zij elkaar wel zien, maar niet met elkaar spreken. Zij die genin worden, zijn degenen die in de wereld slechts weinig spraken maar het liefhadden te denken, en dan boos over den naaste, verblijd als hun schade werd berokkend, vooral als zij het hun in het geniep konden aandoen, en onderwijl verscholen blijven; dezen hebben in dit leven het eendere lief; doch dan wordt hun bij graden het vermogen van denken afgenomen, terwijl

een eendere wil aanblijft als die in de wereld, tengevolge waarvan zij in het voortdurend streven zijn van boosdoen; zij doen ook boos, en als het niet anders kan, doen ze het vanuit een zeker soort van innerlijke fantasie; dit verschijnt ook, afgrijselijk om aan te zien, wanneer het gezicht tot daartoe wordt geopend.

4862. De denking wordt hun afgenomen ter oorzaak hiervan, dat zij, als die hun zou worden gelaten, vergemeenschapping zouden hebben met de geesten, en daarvan zou verwarring komen; indien hun immers de denking bleef, zo zou er vergemeenschapping worden gegeven met die geesten, die meer denken dan dat zij worden aangedaan met de begeerte van handelen, en zo zouden de geniën alle rede van dezen vernietigen en totaal verdueren, en eveneens zouden de genieën vergemeenschapping hebben met de mensen, en hun erfboze dingen opwekken, en het gehele proces der wederverwekking vernietigen; zij zouden terstond de rede verdueren, aldus alle ware dingen, en de idee van elk ware, en een aandoening van het valse inplaats van ene van het ware inblazen.

4863. Zij zijn daar naakt, aangezien zij geen geestelijk licht hebben, hetwelk een verstandelijk licht is; een zekere genius verscheen mij in een schemerig licht zoals een wolk waarin een naaktheid was; een ander verscheen nochtans met een als het ware omgord dun bedekkinkje; deze was onder degenen die iets van een idee der denking hebben.

Zij stemmen, vanuit het tegenovergestelde, met de hemelsen overeen.

Het licht daar is uitermate duister; ik zag het schijnsel van een kaars daarheen gebracht, en het licht daarvandaan was vrij helder.

Over geestelijke verwekking zoals van natiën en familiën, aldus over den hemel bij den mens.

4864. Door de engelen bij mij werd getoond hoe de verwekkingen geschieden zoals van natiën en familiën, het ene huis uit het andere, en dat zij gescheiden waren; en zulks in een groten omvang en in een lange reeks, zo dat de afleidingen eender waren, zoals van kinderen, kleinkinderen en van aanverwanten, in een reeks van opeenvolgingen; en dat alle zielen onderling gescheiden waren.

Die uitvorsing en doorvorsing der afleiding, als van familiën, duurde zowat een kwartier.

De hemel. Over de spraak der geesten en der engelen, en over de geschriften.

4865. Ik werd verder door ondervinding ingelicht, hoedanige spraak de geesten en de engelen hebben; zij is gearticuleerd, en ene van woorden; maar nochtans is zij, om het zo te zeggen, een volslagen natuurlijke taal; alle aandoeningen immers des gemoeds, welke zij ook zijn, en alle ideeën van een zaak, welke zij ook zijn, hebben in het lichaam haar overeenstemmende aandoeningen, die niet beschreven kunnen worden; zij doen immers het lichaam en deszelfs verschillende delen aan, zoals alle aandoeningen plegen te doen; en deze aandoeningen bij den mens verheffen de borst, vernauwen en verwijden de longen, geven aan de ademhalingen de vrijheid en de beklemming, of ook vernauwen of verwijden den buik, of doen het lagere deel aan, ofwel ook het aangezicht en de ogen; zulke overeenstemmende aandoeningen worden in het lichaam der geesten en der engelen klaarblijkend gevoeld; en wanneer zij spreken, uiten zij woorden, gearticuleerd volgens hun gevoel vanuit die aandoeningen; aldus maken spraak en aandoeningen één.

4866. Deze spraak weten de geesten vanuit zichzelf; want, als gezegd, zij is volstrekt natuurlijk; de gearticuleerde woorden zijn samengesteld, zoals die van de menselijke taal het zijn, vanuit de letters die in het alfabet zijn; vooral bedienen zij zich van klinkers, met veel verscheidenheid van ieder afzonderlijk; een voorbeeld werd mij gegeven; opgewekt werd in mij een wulpsheid; en dit werd gevoeld in een deel beneden den onderbuik, op algemene wijze, hetgeen werd doorvat door de omstanders, die zeiden *Rua raha*, hetgeen betekende de opwekking van dat deel tot wulpsheid, daarna tuurde ik met strakke blikken naar anderen, en toen werden zij door mijn blik aangedaan, hetgeen door mij gevoeld werd in het deel rondom de ogen: volgens de overeenkomst van dat gevoelen spraken zij uit *ura raha*, zijnde de opwekking van den aanblik; aldus in de overige dingen; daaruit blijkt hoedanig en vanwaar de spraak der geesten onderling is.

4867. Maar de engelen, die in het inzicht zijn, en veel dingen en talloze dingen ontwaren bij zich en bij anderen in één enkele aandoening, en eveneens in één enkele idee van een zaak, uiten zich ook naar de eenderheid der aandoening, of der overeenkomende aandoening, zodat alle dingen tegelijk daarin worden opgesloten die zij voelen en denken: deze engellijke spraak wordt niet doorvat door de geesten, tenzij door een zeker gemeen waarneembare in den klank; daaruit kan vaststaan, hoe sierlijk, schoon, verrukkelijk en verkwikkelijk de

spraak der engelen is, want de aandoeningen bij hen, welke zij met de spraak uitdrukken, zijn, omdat zij uit den Heer zijn, hemels.

4868. Andersom in de hel; de spraak daar is misbakken, lelijk en smerig, omdat zij zo de aandoeningen bij zich voelen.

4869. De geesten kunnen hun spraak op papier zetten, waarin de geschriften verschijnen in een gewonen stijl, en ook zoals publicaties in druk plegen te verschijnen; zulke schrifturen heb ik meermalen gezien, en kon ze lezen, maar niet verstaan, hoewel een geest bij mij zeide dat hij alle dingen daar kon verstaan, omdat zij zijn volgens hun spraak.

4870. In sommige talen ook in de wereld bestaan enige zodanige natuurlijke woorden, en de alleroudste taal was geen andere dan zulk een taal der geesten, die volstrekt natuurlijk is; des mensen innerlijke ideeën zelf zijn ook in die taal, hoewel de mens dit niet weet; hetgeen hieruit blijkt, dat de mens na den dood, wanneer hij onder de geesten is, die taal spreekt zonder onderricht.

4871. De helse taal is onverstaanbaar voor de engelen, omdat de aandoeningen daar tegenovergesteld zijn, allersmerigst, en vanuit deze is hun spraak; zelfs niet enen woord van hen kan worden uitgesproken door de engelen; met innerlijke dingen immers en de bewegingen ervan, met de aandoeningen en de denkingen, of met de ideeën, stemt, als gezegd, de spraak geheel en al samen.

Over den draak en diens benden.

4872. Ik werd neergelaten, maar in den slaap, tot de lagere gebieden, waar de ergsten van de duivels zijn: en toen scheen ik op dwaalwegen afgezworven, en ten slotte kwam ik terecht bij puinhopen van huizen, waar tenslotte geen uitweg te vinden was; ik wilde naar een stad gaan, maar aldus was ik in den droom geleid door duivels; en toen kwamen drie duivels tot mij, met wie ik sprak; ik vroeg den weg naar de stad, en beloofde een van hen geld om mij den weg naar de stad te wijzen; maar toen ontwaakte ik plotseling, en was op een plaats waar de allerboosaardigste hellen zijn; vanuit hun midden trad er een op mij toe, en toen terstond, in diens sfeer, ving ik aan te twijfelen aan het Goddelijke, maar ik was toen niet meer dan nog maar voor de helft wakker.

4873. Toen ik tenslotte ten volle ontwaakt was, werd het mij verteld, dat die ergste duivel (c.xii) in het midden was, en dat hij aldus geesten die in den slaap rondwandelen, met een boosaardige kunstgreep tot zich lokt, en ze dan helemaal in twijfel en in ontkenning brengt aangaande het Goddelijke en

Deszelfs bescherming, en wel der-mate, dat hij sommigen aandrijft om het Goddelijke af te zweren, maar in slaap.

4874. Verteld werd, dat hij van de rondomliggende hellen weet dat geesten in aankomst zijn, en wat zij denken; en het werd gevraagd hoe de hellen dat kunnen weten; toen antwoordden zij dat zij omhoog zien naar de sterren, en dat zij vandaar onthulling hebben, en dat eveneens vandaar hun zicht rondom geopend is, en eveneens van daar een aanmaning om degenen die op komst zijn te verderven op elke manier die zij maar kunnen.

4875. Verder werd gevraagd, wie degenen daarboven waren die aan die duivels zulke dingen konden onthullen; en het werd bevonden, dat het er verscheidenen waren, die in de wereld in een overredend geloof aangaande het Woord waren geweest, *en* aangaande de leer hunner Kerk, maar nochtans boos hadden geleefd; en dat verscheidenen van hen geleerd waren vanuit wetenschappelijkheden; en dat zij vooral het geloof hadden gehad, dat God de Vader alle dingen regeert, en dat Hij slechts terwille van den Zoon aan diegenen barmhartigheid betoont die volgens de leer der Kerk geloven, bijgevolg dat zij de Goddelijkheid des Zoons, hoewel zij die niet met den mond loochenen, nochtans in het hart ontkennen.

4876. Zij beschouwen immers den Heer alleen als een mens, die niemand kan zaligen; het is geoorloofd door middel van Hem door den Vader gezaligd te worden, weswege zij in gebeden en in preken smeken tot den Vader om terwille van den Zoon barmhartigheid te betonen: en zo gaan zij aan den Heer voorbij en spreken met den Vader, terwijl zij toch weten, dat niemand tot den Vader kan komen tenzij door den Heer, en dat de Heer de weg is, de middelaar is, en dat de Vader niemand hoort tenzij middellijk door den Heer, zoals Hijzelf ook zegt; voorts dat er zonder den Heer geen heil is; zij weten dat de Heer alle mogendheid heeft in de hemelen en op aarde, voorts dat de Vader in Hem is, en een met Hem; maar deze dingen leggen zij anders uit.

4877. Dezulken die zo geloven, en in overredend geloof zijn, en nochtans boos leven, en eveneens die leren en geloven dat daden, aldus het leven, niets doen, maar dat zij in christelijke vrijheid zijn, en er geen verdoemenis der wet is, omdat de Heer de wet heeft vervuld, en die verdoemenis weggenomen; zij zijn degenen die de draken zijn.

4878. Want zij die onder de draken in de Apocalyps worden verstaan, zijn niet de duivels die in de hel zijn; die immers kunnen niet van hun hellen uitgaan; doch het zijn degenen die van de Kerk zijn, en in zulk een geloof, en nochtans in een boos leven; dezen zijn zodanig.

4879. Zij verschijnen ook boven het hoofd, als in den hemel; zij zijn immers verheven door hun geloof, en de ware dingen des Woords; want zij die in deze dingen zijn, zijn met goede geesten in gezelschap, en zo worden zij verheven tot den hemel, maar in den laatsten hemel, en daar vertoeven zij.

4880. Zij zijn boven het linkerdeel van het hoofd, op groten afstand, en zij strekken zich uit van een zekeren berg daar af, waar een oud mens met een lange baard zit, op de top, waarvan sommigen geloven dat het God de Vader is; de draken-geesten zijn rondom dezen berg, en het schijnt hun toe, tussen rotsachtige plaatsen te wonen, en daar veilig te zijn; wanneer zij niet willen verschijnen, begeven zij zich naar den achterkant van den berg; zij strekken zich van daar uit naar rechts vooraan, maar in afdaling.

4881. Er zijn diegenen daar die allen belagen die niet geloven zoals zichzelf, voorts hen die daar zijn, zoals de rechtschapen geesten, en zij achtervolgen hen met alle mogelijke list en boosaardigheid; zij geloven dat zij hen ongestraft mogen vervolgen, en allen mogen boosdoen die niet geloven zoals zij; rechtschapenheid van leven tellen zij voor niets. Zij zijn het ook, die met de hellen één maken, en in de hellen invloeien, en aan hen onthullen de dingen die zij beneden zien, en het gezicht van hen openen, zoals boven is gezegd, en die aldus verderven.

4882. Zij die waren rondom de laagste delen van den berg, verschenen als een grote draak, die zich van daar uitstreckte naar de lagere gebieden; zijn staart is daar, en hij strekt zich ook uit naar rechts langs een afdaling; de vorm van den groten draak werd doorvat.

4883. Die berg schijnt de berg te zijn die wordt genoemd de berg der samenkomst, aan de zijden van het noorden, Jes. xiv: 13; Lucifer is de liefde van zich, die zich op den berg God den Vader maakt; en daarom wordt gezegd, dat hij in zijn hart zegt: ik zal den allerhoogste gelijk worden, ald, vers 14. Lucifer is Babel.

Vervolg.

4884. Er was iemand die wilde dat hij de duivel zelf zou zijn, en dat allen in de hel zijn bende zouden zijn, en die derhalve den oorlog verklaarde tegen den Heer; tot hem vloeiden allen samen die in de hellen rondom waren, en hem vereerden, en hem aanspoorden tot het uitvoeren van alle boze dingen, zo dat hij na ettelijke jaren een geconcentreerde hel zou worden; het werd ook getoond, dat hij totaal niets van menselijkheid over had, en in de wereld

van binnen de allerhoogmoedigste was geweest (C.XI); daaraan ontleende hij het, dat hij wilde heersen over het heelal; vandaar werd de oorzaak verklaard van zijn haat tegen den Heer, en tegen allen die Hem, en in het algemeen God vereerden; hij koesterde dien haat in zijn hart zodra hij er maar iets van hoorde: hij legde ook voor zich een huichelachtige en profane hel aan, daarbij voortdurend erop uit, geesten aan te trekken die in ware dingen vanuit enig goede waren, want die zijn in de laatsten des hemels, en worden aangedaan door het uitwendig goede, ook door een huichelachtig en profaan goede; dit in hun onwetendheid, omdat zij in uitwendige dingen zijn; zolang dit kon geschieden, zolang kon hij in de buurt zijn, en niet verjaagd worden. Dat hij zolang niet verjaagd werd, had verscheidene oorzaken.

4885. Hieruit verscheen, wie in de valse dingen vanuit de boze dingen der liefde van zich en van de wereld waren, en eveneens in de ware dingen vanuit genen; die immers verdedigden hem; sommige van zulke gezelschappen maakten zijn hoofd, sommige de armen, en sommige andere ledematen van hem; en daarom, voor zoveel die bewogen werden, voor evenzoveel werden de delen van diens lichaam veranderd; daaraan werden zij gekend, en eveneens aan den invloed en de instemming, voorts aan de aandoening der liefde jegens zulke dingen die hij beraamde.

4886. Getoond werd toen ook, dat zij aan den eersten ingang tot den hemel waren, en dat dezen dermate wereldlijk waren, dat zij op niets anders uit waren, dan op erebaantjes [*munia honoris causa*]; ettelijke duizenden van hen waren tezamen, en zij wilden een eender regime als op aarde instellen, een ieder gespist op den voorrang hoog boven de anderen, en niet met het doel om goed te doen; vandaar werden, als in de wereld, vijandschappen, arglisten, huichelarijen, en dergelijke ingezet, en ten slotte zwollen de vijandschappen zo aan, dat zij met elkaar slaags wilden raken; dezen, dien duivel aldaar ontwaard hebbende, geloofden dat hij hun zulke baantjes zou kunnen verschaffen, en eerbewijzen uitreiken, weshalve zij zich bij hem aansloten, en van dien voorhof des hemels af zich bij hele bendes tot hem begaven; dit verscheen toen zoals wat gezegd werd van den draak in de Apocalyps, dat hij met zijn staart het derde deel der sterren wegtrok van den hemel.

4887. De oorzaak dat zij tot dien voorhof des hemels waren verheven, was deze, dat zij de heilige dingen der Kerk hadden beoefend vanuit gewoonte van kindsbeen af, en dat zij eveneens met denking en met den mond hadden erkend; maar nochtans hadden zij het leven voor niets geteld, eerbewijzen en gewin liefgehad om de eerbewijzen en het gewin, of om boze doeleinden; zij oordeelden vanuit winstbejag, vijandschappen, gunst, afgunst, en niet

vanuit het gerechte; aldus hun ganse leven lang; derhalve waren zij door de ware dingen des geloofs, welke zij op die wijze hadden beleden, hoewel niet met het leven, verheven tot den voorhof van dien hemel; maar toen zij, met vrijheid begiftigd, werden gezonden in de dingen die van hun leven waren geweest, werd het opengedekt hoedanig zij van harte waren; vandaar is het, dat zij zich van God afscheidten, en zich toevoegden aan dien duivel, die zij tot hun koning maakten; zij waren willens hem ook als hun god te erkennen; maar gezegd werd, dat dit zou geschieden na enigen tijd; voorts dat dit zou kunnen geschieden, omdat mensen oudtijds als goden erkend waren geweest. Zij die hem begunstigten, waren vooral degenen die geleerd waren geweest, en de ware dingen des geloofs meer dan anderen zowel met den mond als met prediking en in geschrifte hadden verdedigd, en al degenen tot de hel hadden verdoemd die tegen deze dingen dachten; en evenwel hadden zij een algeheel wereldlijk leven geleefd, in vijandschap, in afgunst, in haat, in wraak, in geslepenheid en arglisten, in huichelarij, maar zich nochtans daarvoor wachtend dat het voor de wereld uitkwam; en zo het al uitkwam, dan maakten zij door verschillende redeneringen het geoorloofd, zoals bijv. dat zulke *dingen* niet verdoemen, maar alleen de valse dingen des geloofs; dit is volgens de leer derzulken in het gemeen, namelijk dat de werken niet verdoemen, bijgevolg niet het leven; terwijl het er toch zo mede is gesteld, dat het leven aanblijft, en er zoveel en zodanig geloof aanblijft als conform is met het leven; want het leven des lichaams na den dood formeert rondom zich ware of valse dingen, volgens deszelfs goede of boze, zoals de ziel een lichaam rondom zich formeert.

4888. Er waren daar ook zeer velen die waren te noemen *hoereerders* en *echtbrekers*, die de ware leer zeiden te erkennen, en toch alleen met den mond en niet met het hart erkenden; dezen werden gezien te hoereren en te echtbreken; er waren anderen die in de wereld de gewijde dingen hadden betracht, door het Woord te lezen, dat te leeren, en nochtans niet om het leven, maar alleen om de leer, door te zeggen dat het leerstellige geloof zaligt, niet het leven; die verschenen te hoereren en te echtbreken achter den rug. Maar er bestaan hoererijen en echtbrekingen van verschillend geslacht. Echtbreuken geschieden ook door hen, en zij begaan ze, die aan den zin der letter zulke dingen ontnemen die zij aanplooiën om valse dingen van het boze te bevestigen, aldus door averechts het Woord aan te plooiën, schandelijke echtbreuken door hen die het Woord aanplooiën tot smerigheden, aldus door het te ontwijden of te bezoedelen.

Over spinnen.

4889. Gezien werd een spin vanuit den hemel langs een draad neerglijdend; het was de vorm van een spin en gleed geheel eender neer, dermate dat het niet kon worden onderscheiden; het scheen eerst een kleine spin, die zich langs een draad kon neerlaten, en ook verheffen; zij werd naar rechts gevoerd, en daar wilde zij zich ook terugwinden naar den hemel, maar kon het niet, omdat het zo ontdekt werd wie en hoedanig zij was; anderen zeiden, dat zij hun toescheen als een mens; gezegd werd door de engelen, dat het vanuit den derden hemel was, en dat het dezulken waren die langen tijd waren geweest giftmengers of moordenaars, en zulke dingen hadden uitgeoefend met geslepenheid en arglist, maar daarna schenen boete te doen, door te denken over den hemel, en eveneens door te geloven, en in de uitwendige dingen door vroomheid te betrachten; wanneer zij in dezen lateren staat zijn, worden zij tot den hemel opgeheven, maar nochtans worden zij daar opengedekt hoedanig zij van binnen zijn; innerlijke dingen immers worden meer en meer blootgelegd; en zo werpen zij zich van daar naar beneden, en verschijnen als spinnen.

4890. Daarna werden ook spinnen gezien neergevallen vanuit den middelsten hemel, groter en lelijker van vorm, en het waren er zeer vele; die waren toen niet zo duivels als de vorige; want de ergsten maken zich meer dan de anderen tot engelen des lichts, dus schoner dan de overigen; De vergiften die zij in zich hebben, weten zij te verbergen door uitwendige ademhaling, de inwendige ingehouden zijnde opdat die niet wordt doorvat; want zodra als deze innerlijke ademhaling wordt doorvat, zijn zij ontdekt, aangezien de ademhaling van allen in één gezelschap eender is.

Over de eerste en de tweede Wederopstanding, waarover in de Apocalyps. Vervolg.

4891. Gezien werden zeer velen nederdalende vanuit den hemel, en zich begevende naar dien duivel, als vlak te voren is gezegd; zij zijn degenen vanuit de tweede wederopstanding [*dood?*], die niet in den hemel kunnen vertoeven, om redenen die daar zijn aangevoerd; omdat zij baantjes verlangen niet vanuit de liefde om anderen het goede te doen, maar om de eer, deels om voor uitnemender dan anderen te worden aangezien, deels om schatten te oogsten; zij werden naar den hemel verheven langs een weg waarlangs anderen worden

verheven; die verheffing werd vaak waargenomen deels ter rechter-, deels ter linkerzijde, en vóór het aangezicht, en eveneens aan den rug, zowel zichtbaar als inzichtbaar, maar nochtans doorvattelijk; zij werden verheven ter oorzaak hiervan, dat zij een evenwicht zouden maken tegen hen die in de hellen zijn, en degenen willen vernietigen die in het andere leven komen; wanneer zij immers daar zijn, dan kunnen zij in enig goede gehouden worden, maar nochtans niet geconserveerd; en daarom worden zij neergelaten om rond te zwerven, en die liefden af te leggen, voor zoveel mogelijk is.

4892. Gezien en gehoord heb ik enige dagen lang hoe de hemelen gezuiverd werden; daaruit afgeworpen werden zij die in lichamelijke en wereldlijke liefden waren, en zo de hemelse liefden niet wilden en zo niet konden opnemen; dit werd voltrokken alom in het rond; sommigen van hen werden afgeworpen, sommigen weggedreven, sommigen daalden vrijwillig af; zij werden afgescheiden van anderen daardoor dat de duivel, die toen was c: xii, die in de opperste zelfliefde was, zijn duivelse sfeer rondom goot; en zo als die werd opgenomen, evenzo werden zij onderkend, en afgescheiden; zeer velen namen hem op, maar toch werden zij van hem gescheiden. Er was een ontzaglijke menigte, en vanuit meerdere hemelen, tot aan myriaden toe; maar sommigen van hen werden verwezen naar de hellen, sommigen gezonden in een staat opdat zij beter zouden kunnen worden, sommigen om elders te zijn, en niet de engelijke gemoederen te verstoren. De duivel werd rondgevoerd, en zo leidde hij zijn bende tot zich.

4893. Het grootste deel van hen was zodanig, dat zij, toen zij in de hemelen waren, zeiden: Wat is het ware dat wij zouden moeten denken? wat is het geloof? is het niet genoeg om te spreken en te denken zonder hetzelfde? In één woord, zij beschouwen zulke dingen van nul en gener waarde; bij gevolg konden zij zo niet verbeterd en hervormd worden; en per slot van rekening verlokken zij anderen om eender te denken en te spreken. zodanig zijn degenen die overeenstemmen met de *wormen die de bladeren der bomen opvreten in lente- en zomertijd*, waardoor het vruchtbeginsel vergaat. Zij schenen ook als door draden neergelaten, zoals die wormen het plegen vanuit de bomen; de bende derzulken was ontzaglijk. Zij voegden eraan toe, dat zij best weten wat het is te spreken en te doen wat zij willen, omdat zij het voelen; doch geloven, en vandaar het goede denken, dat weten zij niet wat het is; noch stellen zij vast dat dit iets zou kunnen doen; zij ontlenen dit aan het leven in de wereld, namelijk dat zij terwille van de wereld niets aangaande den hemel wilden denken, omdat zij, zoals zij zeiden, niet weten wat dat is, aldus wat er innerlijk is in denking en wil. Weswege zij, wanneer zij onder elkander spreken, in alle

ongebondenheid spreken tegen den naaste, en tegen God, menende dat dit er niets toe doet. Met sommigen die van daar werden neergelaten, spraken anderen, en ik hoorde hen zeggen dat zij niet weten in de hemelen te zijn geweest; en dat zij daar ettelijke weiden, plekken gras, heesterbosjes hebben gezien, niet echter tuinen en paradijzen, noch allerfraaiste paleizen; des te minder daar hebben gezien engelen iets anders hebben en doen dan elders; maar de oorzaak werd hun gezegd, namelijk dat zij, omdat zij in wereldlijke en lichamelijke dingen zijn, geenszins zulke dingen kunnen zien die de engelen hebben; die dingen zijn ten enen male voor hun ogen verborgen; de oorzaak hiervan is deze, dat de innerlijke dingen niet overeenstemmen; aldus is het gesteld in de geestelijke wereld of in den hemel, namelijk dat zij met de ogen de dingen zien die conform zijn aan en samenstemmen met het inwendig gezicht, en de aandoening van het ware en het goede; aldus zijn zulke dingen verborgen voor genen; en omdat dezen niet den goddelijken invloed van het goede en ware opnemen, kunnen zij derhalve ook niet weten de verkwikkelijkheden, de gezegdheden en de gelukzaligheden der innerlijke dingen bij de engelen; hiervan vatten zij niet dat het er is, bijgevolg ook niet dat in de objecten enig hemelse is, zoals het geval is in de dingen die door de engelen worden gezien; des te minder stellen zij enig gelukzalige in de wijsheid; dit is de oorzaak dat zij aldus spreken.

Over de hemelen en de beschrijving ervan.

4894. Het gezicht werd geopend, en ik werd daartoe gebracht de hemelen te zien, hetgeen geschiedde door een verheffing vanuit den staat waarin ik was; toen ik was verheven, werd het gegeven de zon te zien ter rechterzijde, waar, in een groot en wijd gebied, bergen verschenen, de ene na den anderen; en gezegd werd dat in die bergen zijn paradijzen, tuinen en akkers [*culta*] van verschillend geslacht; elders grote steden, dus een menigte van mensen; er verschenen ook hier en daar hogere en hogere bergen, die nog beter bebouwd [*culti*] waren, waar ook prachtige paleizen waren; aldus was het over dat ganse gebied, ter rechterzijde; zulke bergen immers betekenen de goede dingen der liefde; daar zijn zij in een meer verlichte en zuiverder Goddelijke sfeer.

4895. Aan de rechterzijde daar verscheen een dicht en donker woud, waarvan gezegd werd, dat daarheen degenen worden gezonden die in valse dingen zijn; daarheen werd ook ik gebracht, wat degenen verwonderden die dat zagen; ik werd enigermate doorheen dat woud geleid, en toen kwamen in den aanblik

steenrotsen, vrij hoog, die zich voortstrekten niet in de rondte maar in de lengte, op zo groten afstand, dat zij uit het gezicht verdwenen: daar werden diegenen gezegd te wonen, die in de ware dingen zijn, en nog niet zozeer in het goede; aan de linkerzijde daar verschenen afgronden, en beneden donkere plekken als van wouden; daar zwierven helse benden; en een deel ervan wilde door verschillende pogingen zich uit de afgronden opwerken; zij die zich opwerkten, werden teruggedreven, omdat zij boos zijn. Gezegd werd, dat die rotsen niet toenemen, maar afnemen, en lager worden, totdat zij ten slotte een vlakke zijn; en wanneer het een vlakke wordt, dan is het goed.

4896. Daarna werd ik teruggebracht langs een grote afdaling, en wel tot een vallei, waar ik eerder geweest was; van daar verschijnen sommigen hier en daar die in de bergen zijn, alsof in de hoogte waar naartoe geen helling is, terwijl er toch overal hellingen zijn waarlangs men opklimt.

4897. Wat de hellen aangaat, die zijn beneden, en daar wouden, daar moerassen, daar puinhopen, daar kuilen als van putten, waarin zij afdalen, en beneden verschillende smerige plaatsen, zoals voor wilde beesten van allerlei soort, met latrines, en plaatsen zodanig als voor rovers; ook smerige poelen en stinkende wateren, en hoe lager des te stinkender en erger.

4898. Overal waar hellingen zijn tot de bergen, staan wachters opdat niemand zonder vergunning opklimme, en zulks op meerdere plaatsen; dezen onderzoeken hoedanig zij zijn.

4899. Behalve de ingangen tot de hemelen verschijnt een opgang langs die hellingen tot de heuvels of in de bergen; zij die anders opklimmen, hetgeen eveneens geschiedt door fantasieën, worden van daar afgeworpen; want door fantasieën verheffen zich de hoogmoedigen, maar dit geschiedt zonder voortschrijding; en daarom zijn zij wanneer zij op verheven plaatsen zijn bij fantasie, nochtans alsdan in de laagste plaatsen; zij worden in een oogwenk van daar afgeworpen; zij die door listen op komen zetten, zoals degenen doen die zich tot engelen des lichts maken, worden eveneens afgeworpen wanneer zij onderkend zijn, en wel te erger naarmate zij verder zijn opgeklimmen; iemand (Foller:) klom op zulk een wijze naar hogere plaatsen, en hij werd erkend; hij werd beroofd van het verband met zijn genoten, en lag als dood terneer.

Zij die in deze hogeren gebieden zijn, kunnen de lagere gebieden zien, van alle kanten; en alleen door middel van hen worden de lagere dingen geregeerd door den Heer.

Over een totale verwoesting (c.xii).

4900. Hij die moet verwoest worden, dat is, beroofd van de goede en de ware dingen, en zo naar de hel gezonden, dezelve wordt geleidelijk verwoest, van hoofd tot voeten, hetgeen geschiedt over meerdere jaren, ter oorzake hiervan dat al diens dingen door boze dingen zijn bezeten; dit overkwam c.xii, die tenslotte werd verwoest tot aan diens voetzolen en vingers toe; op het laatst werd zijn gehele omvang door eeltigheden als het ware weggeteerd; onderwijl werd hij rondomgeleid en gehouden in de verkwikkelijkheden van zijn boze, hetwelk dat was van overheersen; en tenslotte werd hij voortgeleid naar links, waar een woud is, en daar een schemerachtige spelonk als een kuil; en toen bleef hij daar enigermate staan en werd een weinig neergelaten; zo werd hij van zijn verstand beroofd, en aldus aan zichzelf overgelaten; toen was hij zonder enige macht van zodanige dingen te doen als hij tevoren deed; aldus werden hem ook geleidelijk alle machten afgenomen, hetgeen ook werd getoond door de uitrekking van de rechterhand, die verdween. Aldus geschiedt ook geleidelijk, en dan over veel meer tijd, de wederwekking, namelijk van hoofd tot voet.

Over hen die in het eigen inzicht zijn.

4901. Er zijn sommigen die de wetten der orde in de hemelen uitvorsen, en dezelve toepassen om allerlei boze dingen te doen; zij weten vergemeenschapping met de hemelen te bewerkstelligen, zij weten ook ideeën op vele wijzen te varieëren, en die te bestoken; zij weten zeer vele andere dingen; maar de toepassing geschiedt vanuit het eigen inzicht tot boze dingen; derhalve worden zij zwaar gestraft; sommigen hunner zitten op een lagere plaats en met een kap [*mössä*] die over de ogen is neergetrokken, wat betekent dat zij van binnen denken, en nogal duidelijk onderscheiden, over de boze dingen die aan de beurt zullen komen; en hun spraak valt tussen de tanden; dezulken worden met heel veel moeite weggerukt, want zij stellen alle dingen samen en misbruiken alle dingen om zich te verdedigen; maar nochtans worden zij ten slotte verwoest, en dan ook gezonden in die schemerdonkere kuil waar c.xii is.

Vervolg over den draak en diens bende; en over de val van geesten vanuit de hemelen.

4902. Enige dagen lang vielen geesten die de bende van den draak uitmaken, neer uit de hemelen, en werden tot de hel afgeworpen; onder hen waren er ook zeer velen, die geloofd hadden gezaligd te worden door het geloof van leerstellingen, en wel door de allene wetenschap ervan, en zich in het geheel niet hadden bekommerd om het leven; zij hadden geleefd in de boze dingen der liefden van zich en van de wereld, in boosaardigheden, geslepenheden, arglisten, en eveneens in echtbreuken.

4903. Bovendien waren er zeer velen, die geen leer hadden gehad, maar alleen het Woord hadden erkend, door te zeggen dat het voldoende was het Woord te lezen; en zij hechtten niet daaraan verlicht te worden betreffende den echten zin des Woords; weswege zij het Woord konden aanplooiën ten aanzien van den uitwendigen zin, aan onverschillig welke ketterij zij maar wilden, aldus boze dingen konden verdedigen, en goede dingen verwerpen; anders zou het gesteld zijn geweest, als zij leer hadden erkend, welke ook vanuit het Woord is, maar dan door verlichten daaruit getrokken; het geheel van dezen was ontzaglijk, aangezien dezulken een boos leven hadden geleefd.

4904. Er waren ook sommigen die het priesterlijk ambt hadden verworpen, zeggende dat het priesterschap universeel is, aldus bij allen; sommigen hunner hadden vrij ijverig het Woord gelezen, maar daaruit, omdat zij boos leefden, afgrijpselijke dogmata aangegrepen; er zijn verscheidenen van dit slag; dezen werden eveneens uit den hemel neergeworpen, maar van achteren, ter oorzaak hiervan dat zij klandestien hebben gepreekt, en zo de leer der Kerk in het geheim wilden omverwerpen.

Over de verheffing tot den hemel door fantasieën.

4905. Boze geesten hebben het aangeleerd zich door fantasieën naar boven te heffen; de manier kan niet beschreven worden; en wanneer zij daar zijn, zien zij alle dingen die beneden zijn; degenen die hoogmoedig zijn, verheffen zich hoog; ook anderen door schandelijke kunstgrepen; de overigen gaan tot den hemel; dezen echter vertonen zich daar in een oogenblik:

4906. er zijn ook sommige schandelijke geesten, die zich van den enen hemel in den anderen kunnen storten, en zo doen dat niemand weet waar zij zijn; en dan bestoken zij het lagere volk met hun ideeën, en berokkenen

hun schade; zodra dezen worden ontdekt, verschijnen zij elders in den hemel, in een oogwenk; deze bende is schandelijk; van zulke dingen zijn degenen doordrenkt die op verschillende manieren weten te handelen en dingen te schrijven die verzinsels en leugens zijn, met de bedoeling om te bedriegen; zij die zich in zulk een vernuft verheugen, worden zodanig in het andere leven; en zo ook, incognito optredende, kwetsen zij anderen op allerlei manieren.

Vervolg over de hemelen en over de hellen.

4907. Ik werd voortgeleid in den geest, naar rechts, waar bergen en steenrotsen zijn, waarover boven; en ten slotte boven de steenrotsen, en een klein weinig beneden die; in de steenrotsen wonen zij die in het goede des geloofs zijn, in de bergen rondom zij die in het goede der naastenliefde zijn; en dezen worden verstaan onder de bergen Israëls; hogerop daar zijn de hemelsen, en dezen zijn de berg van Zion en van Hierosolyma; in de diepten daar zijn de verschillende hellen; onder de steenrotsen en tussen dezelve zijn eveneens de hellen dergenen die in wraaknemingen zijn; sommige van die hellen zijn zodanig dat zij niet kunnen worden doorgegaan; en toen ik naderbij kwam, overviel een machteloosheid en als het ware een dodelijk iets mijn armen en handen; zij doen immers bezwijmen, want van daar wasemt een dodelijke sfeer uit; de hellen zijn daar uitgestrekt in de lengte, en volgens den afstand en eveneens volgens de diepte verschillen zij in hoedanigheid en hoeveelheid.

4908. Sommigen dier helsen waren wraakgierig tot aan het doden der ziel toe, maar hebben nochtans vroomheid betracht; zij werden vanuit een zekere hoogte van den berg neergeworpen; en toen zij beneden waren, verscheen hun poging om naar de hoogte op te klimmen zoals een krokodil van lelijke kleur met een lange en brede staart, opklimmende in de hoogte naar iets loodrecht opgericht; en dit hield aan zolang zij nog goede geesten rondom zich hadden, en zij vergemeenschapping hadden met de engelen; maar naarmate die vergemeenschapping werd weggenomen en verminderd, daalde de krokodil neer; en toen daarna de vergemeenschapping was verbroken, werden zij tot een diepe hel afgeworpen; want zij hadden zulk een wraakgierigheid, dat zij om een geringe oorzaak niet het lichaam maar de ziel wilden doden, hetgeen ook werd bewezen door verschillende pogingen hunnerzijds.

Vervolg over hen die in het eigen inzicht zijn, en waarvandaan de magie is.

4909. Hoevelen zijn er niet heden ten dage, vooral uit den beteren stand in de wereld, die volstrekt niet geloven dat iets invloeit vanuit den hemel of vanuit God, en dat zij zo een zegening erlangen, maar denken dat vanuit eigen inzicht zulke dingen ontstaan, door te zeggen en te geloven, dat iedereen de smid van zijn eigen fortuin is; de oorzaak hiervan is deze, dat zij niet geloven dat de hemel bestaat, noch een God, maar dat alle dingen voortvloeien vanuit een blind instinct, en daaruit alleen; en zij geloven aldus, omdat zij verstandig zijn, en hun ook het nodige gelukt; omdat het volgens de orde in de wereld is, dat een ieder zijn rede gebruike, en dat volgens de rede de dingen welslagen; maar omdat zij niet geloven dat God de rede inspireert bij dezulken die goed zijn, verwerpen zij vandaar de Goddelijke regering, en volgen het regime van hun eigen inzicht; anders zouden zij gedaan hebben, als zij hadden geloofd dat God bestaat, en het leven na den dood; de andere oorzaak is deze, dat zij alle zegening stellen in welgesteldheid en waardigheid; wat hemelse welgesteldheid en waardigheid daar is, weten zij niet, en willen het ook niet weten; vandaar ook achten zij dat van God niets anders dan zegening kan gegeven worden; deze dingen voegen zich ook toe aan hen die vanuit het eigen inzicht handelen; maar die strekken hun niet tot zegen, maar tot vervloeking, want zij stellen niet in het hemelse leven en in de eeuwige gelukzaligheid de zegening, tot welke zegening diegenen worden gevoerd die zich laten leiden door den Heer, en voor wie het onverschillig is als zij niet welgesteld zijn en in eerwaardigheid verkeren; zij zijn tevreden met hun lot, omdat zij weten, dat alle dingen gevoerd worden tot die dingen welke van de ware zegening zijn.

4910. Zij die ten volle hebben geloofd aan hun eigen inzicht alles verschuldigd te moeten zijn, verschijnen aan een tafel te zitten en daar te schrijden; hun spraak valt tussen de tanden, en wordt sissend; ze hebben een hoed of een muts [*mössa*] tot aan de ogen, waaronder zij als het ware denken; zij zijn hoogst kwaadaardig, en worden verwezen naar het helse hol waar c.xii is; de overigen niet aldus, die niet zodanig zijn; zij zijn in hellen onder de bergen, waarmede zij vanuit het tegenovergestelde overeenstemmen: zij zijn talloos; zij denken aan niets anders dan om binnen te treden in de aandoeningen van anderen, wier bezittingen zij willen hebben; zij belagen op vele manieren, weswege zij ook bij den mens invloeien van het hoofd tot aan den mond, en tot de borst; anderen van de voeten tot aan de geslachtsdelen; laatstgenoemden belagen

anderen door liefden, waaraan zij zich inboezemen; eerstgenoemden in de dingen die der denking zijn; ik ben door hen bestookt op allerlei manieren; zij zetten alles op alles om van den mens bezit te kunnen nemen, en hem te leiden, door diens natuur na te bootsen en de dingen die van diens leven zijn, dermate dat zij ver in hem doordringen, volgens de praktijk in de wereld: zij zetten verschillende listen op touw.

4911. Omdat het azen op eerbewijzen en rijkdommen, en die erlangen vanuit eigen inzicht, is een misbruik van de wetten der orde in de natuurlijke wereld, aldus eveneens een misbruik van de redelijke dingen des gemoeds, want dezulken schrijden voort in de omgekeerde orde en uit zich, worden derhalve degenen van hen die door kunstgrepen, geslepenheden en arglisten zich tot daarheen voortleiden, in het andere leven magiërs; en daar leren zij ook aan en putten zij zulke dingen die aldaar tot de wet der orde behoren, waarvan zij ook misbruik maken om kwaad te doen; zij kunnen het beginsel niet opnemen van de wetten der orde op te volgen vanuit den Goddelijken invloed, omdat zij vanuit zich alle dingen nemen: in één woord, er is bij hen een omkering van orde in de ene en de andere wereld; in de wereld komen zij tot de vreugde, maar in het andere leven tot lugubere dingen.

4912. Daarvandaan is de oorzaak, dat door de meesten wordt geloofd dat de Voorzienigheid des Heren niet is universeel in de afzonderlijke dingen, maar dat de particuliere beschikking is overgelaten aan den mens, derwijl het toch niet zo is; en omdat zij alleen voor een zegening houden de gunstrijke en verkwikkelijke wereldlijke en lichamelijke dingen, bevestigen zij zich derhalve in alle dingen die in de wereld gebeuren, vooral uit hoofde hiervan, dat de bozen geëerd en verrijkt worden, en niet zozeer de goeden.

**Over hen die krachtens den katholieken godsdienst zich hebben
overreed dat zij vanuit den Heer de mogendheid hebben over de
zielen der mensen**

4913. Zodanig zijn vanuit dien godsdienst zeer velen die in kerkelijke functies waren geweest, bij den paus, namelijk kardinalen, bisschoppen, prelaten, abten, priors, ook de overigen in kloosters; zij hebben immers zichzelf overreed, dat zij de sleutels der wereld hebben, waarmee zij den hemel kunnen openen, iedereen binnenlaten die zij maar willen, aldus de zielen kunnen overheersen.

4914. Maar er zijn van hen meerdere geslachten; zij verschijnen op een verhevenheid ter rechter- en ter linker zijde van de zon waar de Heer is, en

zij gieten vanuit zich een sfeer uit alsof die uit den Heer was, want zij hebben geloofd dat zij Zijn plaatsvervangers zijn geweest; aldus doorschouwen zij vanuit de hoogte degenen die beneden zijn, en regeren hen; en ook dulden zij niet dat genen tegen hen durven kikken, of iets zeggen dat hun mishaaft, zelfs niet dat zij naar hen opzien, vanwege de reverentie dat zij in de plaats van den Heer zijn.

4915. Er zijn ook sommigen ter rechterzijde, en sommigen ter linkerzijde; sommige daar zijn hoger en hoger, tot aan de hoogsten hoogten toe; er zijn er ook van achteren aan weerzijden, ook in de hoogte, maar zij verschillen; zij die aan den linkerkant vooraan zijn, zijn degenen die ontwikkeld [*eruditi*] waren geweest, en zich hadden bevestigd in die beginselen; doch zij die vooraan aan den rechterkant daar zijn, zijn anders; zij die beneden zijn, zijn degenen die niet geleerd [*docti*] zijn, en nochtans hebben geloofd dat het zo is.

4916. Daarheen klimmen zij niet op langs den gerechten weg, maar zij komen bij hopen opzetten, gelovende dat daar de hemel is; maar wanneer zij daarheen gekomen zijn, zien zij niet enig engel, noch woonplaatsen, maar sommigen zanderigheden, sommigen plaatsen met iets van gras; en zij trekken voort naar voren, om van bovenaf degenen te zien die beneden zijn; de oorzaak dat zij geen engelen daar zien, is deze dat hun ogen gesloten zijn door den hoogmoed, en door zulke dingen die van den hoogmoed zijn, terwijl daar toch zeer vele woonplaatsen zijn; de engelen daar zien hen, en gedogen dat zij voorbijgaan, wetende dat zij alras weer afdalen.

4917. Wanneer sommigen vanuit de lagere gebieden durven te spreken met hen, of naar hen op te zien, en meer nog, wanneer zij weigeren te gehoorzamen, worden zij vertoornd, trekken zich terug, en beraadslagen, en volgens hun innerlijke dingen besluiten zij óf hen te verderven of te kwetsen, óf te straffen; voor het merendeel zetelt haat en wraak in hen tegen genen, en dan dalen zij af, ter wraakneming, als zij het niet van bovenaf kunnen doen; en wanneer zij tot de lagere gebieden komen, worden zij verstrooid, en ieder hunner wordt gevoerd tot de plaatsen die overeenkomen met hun inborst, verworven in de wereld; aldus worden zij die in haten en wraken zijn, gevoerd tot de hellen, waar dezulken zijn.

4918-19. Bij de afdaling wordt hun de heilige sfeer, die des Heren is, en die zij op de berg hebben, uitgetrokken; hun werd gezegd dat zij de sfeer des Heren hebben rondom zich, en dat zij binnen die sfeer zijn, met hun trots, haten, wraken, en eendere dingen; doch dat de engelen de sfeer des Heren hebben in zich, of binnen zich; zodat laatgenoemden engelen des Heren

zijn, eerstgenoemden echter zijn vanwege den trots, den haat, de wraken en dergelijke, duivels.

Zeer velen zijn zodanig; en zij rijzen daar op, en dalen neer.

Over de hellen.

4920. Ik werd nedergeleid tot de hel die onder de voeten is, waar een grote stad verscheen en daarin vele huizen; door de straten werd ik heengeleid, en daar verschenen grote massa's rovers die elkaar over en weer zochten boos te doen op allerlei manieren; en wanneer daarheen iemand kwam ergens anders vandaan, hetgeen geschiedt wanneer goede geesten niet weten wat en hoedanig de hel is, en opdat zij mogen weten wat de marteling en het vuur der hel is (zo bijvoorbeeld toen ik daar was) kwamen zij op mij toe, en waren van plan mij kwaad te doen; en er was rondom mij als het ware een hond, maar voor dat zij mij iets konden doen, werd ik aan hun wreedheid ontrukkt.

4921. Iemand onder de geesten rondom mij, had het vanuit de wereld met zich meegenomen dat er niet zulke hellen zijn; hij ving aan te twifelen over zoveel grote boosheden daar, zeggende dat in de huizen daar goeden zijn; maar deze werd daarheen geleid, en in één huis binnengelaten, en binnengebracht in de kamer, waarin hij een menigte van helsen zag; in één kamer waren zij in zulk een boze dat zij probeerden de een den ander af te maken; in een andere kamer takelden zij elkander wederzijds toe, en waren aanhoudend elkaar aan het overmeesteren; in andere kamers aten zij viezigheden, welke uit vuile ingewanden bestonden; in een andere kamer weer wat anders; zij die in een eender boze zijn, zijn in een eendere kamer, en zijn daar ingekerkerd; want wachters staan daarbuiten om te zorgen dat zij niet uitgaan, en dat er geen binnentreden dan alleen zij die daartoe zijn aangewezen.

4922. Van zulke hellen zijn er zeer vele, en gij zoudt het wel mogen zeggen: ettelijke honderd duizenden.

Zij die tenslotte daaruit worden weggehaald, zijn dermate beroofd van verstandelijk vermogen, dat zij stompzinnig zijn, sommigen als het ware ver dwaasd; van dezulken zijn heel omvangrijke plaatsen overvuld.

Over de hemelen.

4923. Dat waar de hemel is, daar als het ware bergen en heuvels verschijnen, werd verder getoond; en dat vanuit de bergen zelf weer bergen verschijnen, nog hoger, waarvan de hoofden als het ware in wolken zijn, van een donkerblauwe kleur, en dat daar de hemelsen zijn; getoond werd ook, dat wanneer voor hen de staat van het westen komt, alsdan die bergen schijnen te verzinken, of te dalen tot het vlak van de lagere bergen, of ook dieper, volgens den staat van het westen alsdan; en dat zij daarna worden opgeheven als tevoren.

Vanuit de bergen verschijnt van boven als het ware een hemelgewelf met als het ware witte wolkjes doorweven of geschakeerd.

Over den hemel en over hen die in het afgescheiden geloof zijn.

4924. Er waren zekere priesters vanuit degenen die vooraan ter rechterzijde een weinig op een zekere rots wonen; een van hen was in de wereld van naam bekend, geroemd om zijn predikingen; hij kwam tot mij, en toen, terwijl ik met hem sprak, werd zijn verstandelijke geopend, zodat hij heel intelligent alle dingen kon vatten die gezegd werden; en omdat hij meende, wat door een anderen priester werd opgemerkt, meer dan anderen in de ware dingen te zijn, werd hij derhalve met meerdere geesten, die bemiddelaars waren, heengeleid tot een berg ter rechterzijde; en toen zij daarheen gekomen waren, werden zij in een wolk binnengeleid, waarvandaan sommigen met mij spraken, zeggende dat zij daar prachtige dingen zagen, en engelen in engellijken vorm, waarover zij in verwondering waren; en eerst door bemiddelingen, hielden zij het licht daar uit; zij werden geleid tot verhevener plaatsen waar zij licht hadden; maar daarna begon het licht te verduisteren, en wel dermate, dat zij degenen die daar beneden waren, in grote duisternis zagen, terwijl zij toch in het licht waren; daarna werden zij geleid waar warmte was, en toen begonnen zij pijn te krijgen in de knieën, daarna in de maagstreek, en ten slotte rondom de borst; maar opdat de pijn niet meer zou verergeren, werd die getemperd door bemiddelingen, zoals hun ook werd gezegd. Vanuit die plaats keerden zij toen het aangezicht tot de rots waarvandaan zij kwamen, welke aan hen verscheen als een schemerdonkere wolk; zij waren verwonderd dat daar hun woonplaatsen waren, terwijl zij daar toch in het licht zijn, wanneer zij daar zijn; maar het werd hun gezegd, dat zij nochtans geen ander licht hebben, omdat het zoals winterlicht is, hetwelk als zodanig wordt aanschouwd vanuit

het lentelijke licht dat in de hemelen is; opdat zij hierin bevestigd mochten worden, werd het hun gegeven te spreken met sommige bekende priesters daar vanuit de woonplaatsen van dezen, waar een eender, en zelfs een groter schemerdonkerte was; aldus werden zij onderricht in welk licht van het ware zij waren. Toen verergerde de pijn bij het opklimmen naar hogere gebieden, en de pijn begon hen te benaauwen, weswege zij zich haastten af te dalen zo snel als zij maar konden, zeggende dat daar voor hen niet de hemel is, maar veeleer de hel, en dat zij niet meer begeerden daarheen op te klimmen.

Over den hemel en het laatste gericht.

4925. Er verschenen op de bergen en de rotsen verscheidenen die ook boos waren; zij rijzen immers op door goede aandoeningen waaraan zij zich hebben gewend in de wereld, en waardoor zij zich zo hebben ingeboezemd in gezelschappen; maar het werd meermalen gezien, dat de bozen daar werden gescheiden van de goeden op verschillende wijze, en werden afgeworpen van de bergen en de rotsen.

4926. Er was een rots, waarop een vrij grote stad was, waar degenen waren die in het geloof-alleen waren, gescheiden van de naastenliefde, gelovende evenals in de wereld, dat het geloof-alleen zaligt, en dat zij dan vanuit barmhartigheid onverschillig hoedanig hun leven is geweest, zich zullen verheugen in de begeerte van overheersen; deswege stonden zij aan de zijden van de steenrots, en bestookten zij degenen die beneden waren op allerlei manieren; het werd hun vaak gezegd, dat zij zo niet moesten doen; en ook werden de ergsten van daar gescheiden; maar toch wilden de overigens niet dat genen gescheiden werden, en van hen waren weggejaagd; aldus stemden zij samen in de boosheden en misdaden van genen; en daarom, toen alle vermaning tevergeefs bleek, begon die rots te verzinken, en ten slotte weg in de diepte, met die stad en de inwoners; gezegd werd, dat ook elders eender geschiedt, waar zij niet het leven des geloofs leven; de beteren echter treden daar tevoren terug; gezegd werd, dat zodanig degenen zijn die worden verstaan onder de bokken aan de linkerzijde des Heren, waarover bij Mattheus. Wanneer de rots verzinkt, is er dan alleen een stad daar, waar een hoop van boze geesten zijn, die, toen zij mensen waren, in het geloof gescheiden van de naastenliefde waren geweest; maar voordat dit geschiedt, worden de goeden van daar verwijderd, dat is, degenen die in het geloof en tevens in de naastenliefde hebben geleefd, aldus die in het goede des geloofs en die in het goede der naastenliefde zijn;

aldus verschijnt daar een gaping daarna; over blijven huizen die van hout zijn, waarin, in zulk een stad, degenen leven die in de omstreken zijn; die immers zijn in het goede der naastenliefde en des geloofs.

4927. Genen verzinken uitermate diep volgens de hoeveelheid en de hoedanigheid van hun boze, samen met de twee steden op de rotsen; dit heb ik zien gebeuren.

Wanneer al de rotsen verzinken, en dalen worden, dan is het goed, en het betekent dat degenen die daar waren, zich laten wederverwekken.

4928. Vanaf de rotsen schouwen zij, omdat die hoog zijn, in de verte op groten afstand; en allen die binnen de rotsen in de dalen zijn, welke gecultiveerd zijn, waar geesten zijn die worden ingelicht en tot het goede geleid, tergen zij vanaf de rotsen op vele manieren, dermate dat genen niet op enige wijze tegen hen beveiligd kunnen zijn, en waarheen genen ook vluchten, achtervolgen dezen hen met hun ogen, en tergen hen; dat zij dit zo op groten afstand doen, werd door ondervinding getoond, in mijzelf, die zó ver weg was dat zij nauwelijks konden verschijnen; derhalve verzonken hun steden daar voor het merendeel, maar uitgered werden degenen die in het goede des geloofs en der naastenliefde waren.

Dit wordt verstaan onder hetgeen is gezegd bij Mattheus Hfdst. xxv over de schapen aan de rechterzijden, en over de bokken aan de linkerzijden.

Over de tempels van hen, en hoe zij gezeten zijn.

4929. Ik ben ettelijke malen in tempels geweest, waar een menigte verschijnt; gezegd werd, dat zij daar schijnen te zitten volgens de verkwikkelijkheden; zij die het alleen liefhebben in het heilige te zijn, en niet verlangen ingelicht te worden, zitten apart aan de ene zijde; degenen echter die verlangen ingelicht te worden, zitten aan de andere zijde; zij worden ook onderkend door den priester die preekt, want de denkingen van hun animus worden vergemeenschaft: zij echter die daarheen komen met de bedoeling om te horen of het ware dingen zijn die hij preekt, niet zozeer met de bedoeling om ingelicht te worden, maar met de bedoeling om dingen af te zonderen die hun voorkomen niet waar te zijn, maken het den prediker, wanneer zij in den tempel komen, onmogelijk te preken; weswege hij hen aanmaant heen te gaan; vandaar is het, dat andere predikers zelden met hem samen kunnen zijn, omdat zij zulke dingen opmerken; weswege degenen van hen die daar

aanwezig zijn, zich op een bepaalde manier verbergen, opdat zij niet van den prediker den geest van het heilige wegnemen.

Vervolg over den herrel en over het laatste gericht.

4930. Er zijn daar steden, grote en vele, en daarheen begeven zich de mensen in het andere leven, ter oorzaak hiervan dat zij het aan de wereld ontleen dat zij daar naar den schijn kunnen leven in enig goede, vanwege de vrees voor hun leven, voor de wet, voor de eer, en het gewin; zolang zij zulke vrezen inhebben, leven zij zedig; maar wanneer zij die vrezen afleggen, dan leven zij volgens de innerlijke dingen, die alsdan ook uitkomen.

Zulke steden verschijnen op rotsen en op bergen; op de rotsen zij die in de beginselen vanuit de leer der Kerk zijn; op de bergen zij die in de liefden zijn; vandaar is het, dat Rots in het Woord het geloof betekent, en Berg de liefde; zij verschillen ook in ved opzichten; in zulke steden begeven zich eerst dezulken die in het geloof zijn, en een zedelijk leven hebben geleid in de wereld; maar nochtans, van lieverlede, door geveinsde aandoeningen van het ware en goede, en door verschillende kunstgrepen, begeven zich daarheen ook de boosaardigen; en wanneer dit geschiedt, vangen de bewoners der stad aan bestookt te worden, want de denkingen en de aandoeningen in het andere leven worden vergemeenschap; en wanneer dit geschiedt, grijpt bezoeking plaats; engelen worden daarheen gezonden, om te weten hoedanig daar de staat is; en wanneer zij ontwaren dat de staat des geloofs of de staat der liefde is ontaard door die boosaardigen, dan worden de goeden gescheiden van de bozen, zoals de schapen van de bokken; en de goeden gaan uit, en de bozen blijven achter; en dan verzinkt die stad tot in de diepte, en zo worden de bozen tot de hel neergezonden; dit heb ik zien geschieden met sommigen.

4931. Hoe groot de boosaardigheid is van hen die daarheen komen, kan nauwelijks beschreven worden, omdat zij onuitsprekelijk is; het geschiedt vooral door een misbruik van de overeenstemmingen en van de representatieven, welke kunstgrepen in de wereld onbekend zijn.

In sommige gevallen vertonen zij zich naakt, en zo verschijnen zij boven alsof zij onschuldig zijn, en onder het mom van onschuld begaan zij misdaden. Sommigen leren de geestelijke taal aan, waardoor zij zich verbinden met zekere engelen, en volvoeren zo misdaden; maar zij hebben niet de geestelijke taal zodanig als degenen hebben die in den hemel zijn, maar het is een kunstmatige taal, en zij spreken daarmee niet in geestelijke ideeën, maar in

natuurlijke ideeën, wat ten enen male verboden is; sommigen denken voor zich een andere taal uit, en vergezelschappen zich op die manier, opdat niet door anderen wordt doorvat wat zij onderling bespreken; anderen echter weer anders, op duizend en duizend manieren; in één woord, de boosaardigheid daar is onuitsprekelijk.

4932. Vier van de goede geesten werden naar de steden gezonden ten einde voor zich een verblijf uit te kiezen; maar waar zij kwamen, stuitten zij op boze en misdadige geesten; toen zij in twee steden een huis en een kamer binnengingen, traden enigen vanuit de stad binnen, en vroegen of zij wilden uitgaan om te hoereren, waartoe zij hen wilden aanzetten, en hun bijna geweld aandoen; weswege zij van hen heengingen; dit geschiedde bijna evenzo als in Sodom; dat hoererijen en echtbreuken in die steden zo veelvuldig zijn, is ter oorzaak hiervan, dat in de wereld zulke dingen overal voor niets niemendal worden geacht, en voor geoorloofd worden gehouden; voorts omdat zij in de leer het al der Kerk stellen, en niet in het leven, alsmede omdat zij er zich niet om bekommeren of de leerstelligheden vals dan wel waar zijn; en vervalsingen van leer zijn hoererijen, en echtbrekingen van het goede zijn echtbreuken.

Over de ergste hel.

4933. De ergste hel, welke geweest is vanuit de mensen der Oudste Kerk, is aan de linkerzijden vooraan, waar degenen zijn die de Nefilim werden geheten, waarover in het Woord, en door David de Refaïm genoemd; het is de ergste hel, omdat zij het allermeest zijn geweest in de zelfoverreding, en dat er geen Goddelijke is dan alleen in henzelf; zij liggen daar uitgestrekt in den grofsten nevel; over hen is eerder gehandeld.

4934. Degenen uit de christenen die in de overreding zijn dat er geen Goddelijke is, hebben hun hel een weinig achterwaarts ter linkerzijde in een hoek daar, waar diegenen het diepyt zijn, die in het allermeest persuasieve waren geweest; er zijn immers graden van overreding; hij die het was in den hoogsten graad, was C.XII; deze werd nedergelaten in de diepste diepte, omdat hij in een dodelijk persuasieve was, en wel zo, dat hij mensen kon doden door zijn persuasieve; dit werd ook aan velen getoond.

Over het geloof van leerstellingen en van het Woord zonder doen.

4935. Een geloof dat de dingen gelooft die in het Woord staan, kan bestaan zonder geloven in God; geloven in God is horen en doen; doch geloven de dingen die uit God zijn, wordt geloof geheten, maar is het geloof niet; dit werd gegeven te doorvatten met een geestelijke idee; er waren bij mij twee vanuit het hemels rijk, die naakt waren; en een die in zulk geloof was; en toen werd duidelijk bevonden, dat een geloof dat is geloven de dingen die uit God zijn, ook in het Woord, geenszins het geloof is dat zaligt, maar dat het zonder het vorige, een geloof is waarin geen heil is; het is een soort van overredend geloof.

Over Kerken in het andere leven, en over het uitwendig en inwendig heilige.

4936. In het andere leven hebben zij Kerken, en op sommige plaatsen prediken zij aanhoudend, zodat men altijd kan binnengaan en uitgaan; zij zetten zich neder volgens den staat van hun leven, en wel dermate, dat zij door den prediker kunnen worden onderkend vanuit de ligging der plaats alleen al, hoedanig zij zijn; ter rechterzijde zij die in het goede der liefde zijn, ter linkerzijde zij die in de ware dingen des geloofs zijn; en genen en dezen volgens het goede en volgens het ware bij hen; in het midden zij die verbinden; waaruit blijkt, dat ook het gezelschap daar een mens weergeeft, en [de kerkleden] overeenstemmen voor zoveel het kan geschieden;

4937. wanneer echter iemand daarheen komt vanuit een andere leer, en vanuit die leer denkt over de dingen welke gepredikt worden, zo wordt de prediker verstoord, en kan hij niet prediken; weswege dezulken ofwel zitten met een afgewend aangezicht, ofwel van daar weggaan. Dat het zo is, weten ook de inzichtsvolle predikers, en vooral de wijze, want de aandoening wordt geheel en al gevariëerd door den aanblik van het aangezicht tot hen, of de afwending van het aangezicht.

4938. In de Kerken bestaan verschillende geslachten van het heilige bij hen die daar zijn; in het algemeen een uitwendig heilige en een inwendig heilige; zij die in het uitwendig heilige zijn, zitten aan de deur van den tempel; zij die in het inwendig heilige zijn, zijn lijnrecht tegenovergesteld, ver inwaarts; ik ben in zulk een tempel geweest, en heb een prediker gehoord, maar met een afgewend aangezicht, omdat ik de gewoonte heb van te denken over de

dingen die gepredikt worden; ook werd ik toen niet door den Heer geleid om aandoening te inspireren in enig leerstellige, mits het vanuit het goede is, wat evenwel later geschiedde: ik sprak met hen daarna, *en* het werd gegeven te zeggen, dat er een uitwendig heilige is, en een inwendig heilige; en het heilige is uitwendig, waar de inwendige dingen gesloten zijn, welke ofwel vuil, ofwel niet-boos zijn, met alle verscheidenheid; wanner immers het inwendige nog niet goed is, dan wordt het gesloten, opdat hetzelfde niet de denking verstoort van hen die vanuit het inwendige denken en worden aangedaan; in één woord, er zijn alle verscheidenheden, welke verder in orde worden gehouden uit den Heer door toelatingsen en openingen van de innerlijke dingen, en de matigingen van de uiterlijke dingen vandaar.

4939-40. Daarna werd een zeker *bön* [zweeds voor gebed] uitgesproken door een vrouw, aan wie het was toegelaten dat uit te spreken, omdat zij in een uitwendig devote kon zijn: en toen werden zij op verschillende wijze aangedaan: daarna sprak ik met hen daarover, dat vrouwen weliswaar met aandoening kunnen uiting geven, en zo opwekken tot het devote en het heilige, maar niet leeren; daaraan moet worden toegevoegd, dat nochtans dezulken zelden innerlijk devoot zijn.

De vrouw die in die Kerk het gebed uitte, met zulk een heilige dat allen bewogen werden, en geloofden dat zij de allerbeste was, zij was — onderzocht zijnde naar het leven, aldus ten aanzien van de innerlijke dingen — boos geweest, tegen den echtgenoot boos, tegen allen die haar niet in de hoogte staken; zij wilde mij op magische wijze doden, en belaagde mij op schandelijke wijze samen met andere vrouwen.

4941. Daarna werd ik geleid, ongeweten, volgens mijn gewoonte van denken, maar toen wist ik niet wat ook van de dingen die gezegd werden, maar nochtans aldus dat ook vandaar zij die in de Kerk waren konden worden aangedaan krachtens het instructieve.

4942. Wat de predikers aangaat, zijn zeer velen zodanig, omdat zij zodanig in de wereld zijn geweest, en zelden anderen, behalve de eenvoudigen of niet zo ontwikkelden, namelijk dat zij in een overredend geloof zijn dat iets zo is volgens hun leerstellige, omdat zij dat bij zich hebben bevestigd; en aldus dat zij in een uitwendige aandoening zijn, en niet in de inwendige; van binnen regeert iets afgunstigs en vijandigs [*inimicum*, letterlijk onvriendelijks] als maar ook iets wordt gezegd over zulke dingen die zijn van de innerlijke dingen van de mens; maar toch zijn er degenen die innerlijk goed zijn, dat is, die zich door den Heer laten leiden.

4943. Zij zeiden dat zij ook doervatten in welke aandoening de prediker is, of hij is in de aandoening der geestelijke en hemelse liefde, dan wel vanuit de aandoening der liefde van faam, eer, gewin, en dergelijke; de predikers worden ook deswege benauwd, nauwelijks wetende wat te zulien zeggen; hierin is er een verschil tussen de predikingen in het andere leven, en de predikingen in de wereld; in de wereld kan de aandoening der liefde van zich en van gewin, volslagen vuil, nochtans gehoord worden alsof het een aandoening der liefde van het goede was, ter oorzaak hiervan dat het zinlijk-lichamelijke, hetwelk in de wereld is, dat opneemt; maar bij genen neemt het innerlijk zinlijke zulks op.

Over den hemel en het laatste gericht.

4944. Wederom werd het gezien, dat grote steden werden vernietigd; de ene verzonk, de andere werd overgebracht; die welke verzonk, zakte tot een grote diepte weg, niet langzaam maar snel; zij verzonk in het midden, en de ingebogen zijden volgden, en zo in de diepte; en toen zij in de diepte waren, werden de zijden tezamen naar boven toegedrukt, en zo werd de stad van boven toegesloten; maar tevoren werden de beteren opgeroepen en gingen uit.

4945. De andere stad verzonk niet, maar werd overgebracht naar een andere plaats, hetgeen geschiedde op een zeer aanzienlijken afstand; de overbrenging werd toen in een omtrek voltrokken, en het verscheen alsof een wolk werd overgebracht, en toen die tot het einde was gekomen, verzonk die stad aldus elders. Voordat zij werd overgebracht, werden allen daarin tot een soort van verbijstering gedreven, want er was een algemene verandering van staat.

Over de allerergste magiërs vanuit Afrika; de cerberi.

4946. Iemand werd aangevoerd van achteren vanuit een zekere hel, die met veel macht vrees en afgrijzen kon inboezemen aan de geesten die kwamen; deze werd gesteld aan mijn achterhoofd, en alle geesten die kwamen onder zijn blik, werden geschokt, en vielen als het ware achterover van afgrijzen en schrik; maar daarna kwam een zekere vrouw, die iets van vlees van een onderbeen had, gewikkeld in een doek, hetwelk zij een kluilje noemde, dat zij hem te eten gaf; hij trad toe en strekte uit [de hand]; vandaar was hij, als het ware van leven beroofd zijnde, versuft, en kon ook niet langer wat ook

denken, maar stond als een blok; daaruit kon ik concluderen dat dezulken degenen waren die cerberi werden geheten bij de ouden, die aan den ingang tot lagere plaatsen waren; die vrouw was ook daar; deze plaats stemt overeen in positie met het achterhoofd.

4947. Dezelfde vrouw ging daarna lager voort onder die plaats, en vertoefde daar; daarna verhief zij zich en goot iets uit van een schotel, als het ware een vocht om te drinken, zeggende dat zij drank gaf aan hen die beneden waren, waarvan zij ook dronken; en toen begonnen zij die daar wachters waren, waanzinnig te worden.

4948. Daarna wilde zij door magische kunsten binnengaan in de hel der sirenen, waarin niemand wordt toegelaten; zij wilde daaruit sommige vrouwen weghalen, en dit volvoerde zij door afgrijselijke magische kunsten, door zich te draaien in verschillende serpentine vormen, en zoals zij daarheen doordrong, aldus trok zij tot zich de vrouwen die zij daaruit wilde weghalen, en deze waren de allerergsten; maar toen zij die goddeloze euveldaad had gedaan, werd zij met geweld daarin geworpen, en daar lag zij terneer.

4949. Waarvandaan dezulken zijn, werd ontdekt; zij waren toveressen die boven waren vooraan op zekere hoogte, die spraken, zeggende dat genen door dezen zulke dingen aanbrachten; de engelen zeiden, dat dezulken bestaan in Afrika, en dat zij innerlijk godsdienstig, doch uiterlijk misdadig zijn, en dat zij vandaar den invloed uit de hemelse dingen opnemen, en dien verdraaien in zulk een magische, want het zijn overeenstemmingen door welke zij handelen, zo dat die kunsten komen vanuit een innerlijke sfeer, en dat die onweerstaanbaar waren in een lagere sfeer.

4950. Daarna werd het gegeven degenen te horen vanuit wie de invloed kwam, en tot hen werd gezegd, dat door hun invloed dezulken een buitensporige misdaad begingen, maar zij wilden niet daarvan aflaten, zeggende dat genen goede dingen opnemen, en dus dat zij zich niet van genen willen afwenden; het werd ontdekt, dat zij ook zodanig waren geweest in de wereld, en dezulken hadden geduld die van binnen godsdienstig, maar van buiten misdadig zijn; derhalve werden ook zij van hun plaats afgeworpen; zij waren hoog op een berg, en toen zij beneden kwamen, gingen zij door een zekere gaanderij naar de hel der sirenen; en zij lieten zich wat het hoofd betreft tot op zekere passen neder, aldus voorgaande, waardoor het geschiedde dat die hel werd geopend op haar plaatsen; van hen werd gezegd dat zij sommige vrouwen vanuit die hel weghaalden, maar zij werden later in een andere hel geworpen.

4951. In één woord: zulke magiërs, en dezulken die aan het willijke invloeien, zijn niet waard dat zij leven, omdat zij het verderf van het menselijk geslacht zijn.

Ik sprak met degenen in de stad, die zeiden dat het zodanigen zijn dat zij daar niet kunnen worden aangezet tot verbetering, want zij zeggen dat zij het goede doen, en daarna dat de bozen door hen worden verbrijzeld, en dat hun band met de magiërs zo nauw is, dat zij, wanneer zij aldus spreken, niet op enige wijze kunnen worden gekwetst.

Over een plaats waar zij waanzinnig worden wanneer naar bienen schouwen.

4952. Er was een plaats aan de rug, nabij het lagere deel van het ruggemerg, waarin, wanneer zij daarin het hoofd steken, dermate beginnen te versuffen, dat zij een stekende pijn krijgen, voelende dat zij bijna zonder verstandelijk leven waren; daarin staken sommigen het hoofd, en iets degelijks overkwam hun; zij werden daaruit verwijderd, opdat zij deze sfeer niet zouden verstoren. Maar de plaats werd daarna toegesloten; de toesluiting verscheen alsof een kleine stamper in een grote siphon werd geworpen.

Over den katholieken godsdienst en Babel.

4953. De voorgangers en de prelaten die vanuit dien godsdienst zijn, en zich hebben overreed dat de Heer aan Petrus en bijgevolg aan hen de sleutels van het koninkrijk der hemelen heeft gegeven, en dat zij zo de mogendheid hebben van de zonden te vergeven, en dat zij zo in de plaats van den Heer zijn, verschijnen aan de rechterzijde aan weerskanten van de zijde waar de Heer als zoon is; tot welke plaats zij verheven zijn krachtens die mening dat zij den Heer het naast zijn, en uit Hem zo de mogendheid hebben van te heersen over de dingen die beneden zijn.

4954. Zij verschijnen aan de rechterzijden daar en aan de linkerzijden, op eendere hoogte; aan de rechterzijden waren degenen die prelaten waren, en in verhevenheid boven de overigen waren; aan de linkerzijden degenen die in minder waardigheid waren, en zo in minder mogendheid.

4955. Zij werden enige malen gezien; en dan verschijnt vanuit fantasie een sfeer als het ware van den Heer rondom hen, en zij willen bijna aanbeden

worden als de Heer; zij waren verontwaardigd toen ik slechts naar hen keek; maar toen, vertoornd zijnde, beraadslaagden zij onderling, en daarna werden zij weggedreven langs een achterweg vanuit den berg; en omdat zij boos waren, werden zij in de hel geworpen; aldus geschiedde enige malen.

4956. Ondertussen hitsen zij vele benden op onder hen die beneden zijn, die zij willen regeren; vooral onder degenen die aan den rug zijn, die zij inspireren met hun dwaal geloof; namelijk dat de dingen die zij zeggen, uit den Heer zijn; genen geloven niet iets anders; en ook inspireren zij sommige dwazen met dat geloof, aldus dat de Heer bij hen met Zijn aanwezigheid is; dezen zijn de ergsten, want vanuit hun overreding lokken zij tot zich de goede eenvoudige geesten; hun overreding is immers oppermachtig; en daarom zijn zij zoals *blodiglar* [Zweeds voor bloedzuigers], zodat zij nauwelijks verjaagd kunnen worden; maar nochtans worden zij allerzwaarst gestraft, en tenslotte naar de hellen verwezen.

4957. Zij hebben ook op den berg aan de rechterzijde een grote stad, waar zij een consistorie houden, zeggende nochtans dat de paus daar niet is, omdat zij in het andere leven zijn, en dat de Heer daar paus is.

4958. Ik zag dat velen van hen nederdaalden langs een achterweg, en zich heilig in uitwendige dingen gedroegen, want zij hebben heilige uitwendigheden, en dat zij witte monniken opwekten, met boeken, die voor hen baden, waarover ik eerder heb verteld, samenspannende ook toen met de Jezuïeten.

4959. Gezegd werd toen, dat zij in het andere leven niets vermogen, omdat zij niet ware, maar valse dingen hebben; omdat de ware dingen alleen macht [*potentia*] hebben; valse dingen zijn het dat zij mogendheid [*potestas*] hebben van te heersen in de hemelen en op aarde, dat zij heiligen als godheden vereren, zonden te vergeven hebben, en dat het gewone volk een bedroevend beetje ware dingen hebben, omdat zij moeten geloven zoals de priesters, en omdat zij in dichte onwetendheid worden gehouden; en dit alles hebben zij gemeen terwille van de heerschappij, en de schatten der wereld.

4960. Er verschijnen rondom dien berg mensen of geesten van de ene grens tot de andere, die omlaag schouwen, en daardoor alle dingen regeren die rondom zijn; zij die zo in een rij gesteld zijn, *en* die er bij honderden zijn, worden wachters genoemd; en ieder van hen heeft zijn functie.

4961. Hij die het eerst in die rij stond, is van degenen die aan de mensen het verstand ontnemen, daardoor dat zij onwetendheid aanbrengen omtrent alle dingen die in het Woord zijn; en die aldus overreden dat het gewone volk niet alle dingen moet weten, omdat zij anders niet zouden kunnen heersen over de animi; zo immers zou het gewone volk niet denken zoals zij:

4962. dezen zenden eveneens geesten uit tot hen die beneden zijn, maar door anderen daar, die neerzitten op een plaats aan den rug, en zich als het ware ingieten in de hoofden van hen die beneden zijn, tot aan den mond en tot de kin, en hun denkingen regeren, en zo den wil, bijgevolg die de innerlijke dingen regeren; verscheidene derzulken waren bij mij, en goten zich aldus in, en dit heel vaak.

4963. Hij die op de tweede plaats verschijnt, is een wachter vanuit hen die den Heer ontbinden van de Kerk, door zichzelf in Zijn plaats te stellen; aldus die, wat hetzelfde is, het goede en het ware scheiden; derzulken zenden door middel van anderen, lager aan den rug van hen die daar zitten, en maken dat het huwelijk wordt ontbonden; dat is mij ook vaak getoond hoe dit gedaan werd achter den rug.

4964. De functies der overigen volgen in orde zo als zij daar staan.

Een grote stad is op den berg, wijd uitgestrekt, en van een ontzaglijke menigte; en in het midden ervan is een vrij verheven hoogte, welke de berg der samenkomst wordt genoemd, ten dele verder verwijderd van den Heer als zon; zij is aan de zijde van het noorden; de hoogte van dien berg is dezelfde als de hoogte van de zon, die de Heer is, geheel volgens dat wat bij den profet [Jesaja XIV: 13] is vermeld over Lucifer, die Babel is.

4965. Beneden den berg der samenkomst, en eveneens boven dien verschijnen ook wacht-torens, waarin degenen zijn die overal in het rond uitkijken, en eveneens regeren zoals zij die rondom aan de zijden zijn.

4966. Gezien werd iemand boven op een zekeren toren, die een getrokken zwaard vasthield, dat flitste; en toen begonnen zij die beneden waren en het zagen, geheel verblind neer te liggen, en als het ware dood van schrik, zoals voor den pauselijken banbliksem; iets dergelijks wordt ook in het Woord aangeduid met de flitsing van een zwaard; daar op diezelfde plaats waren ook zeer velen derzulken.

4967. Boven op den berg der samenkomst verscheen een toren waarop degenen stonden die gezien werden te wuiven als met een halsdoek, dus met een stuk wit linnen, wat het effect had van schandelijke cehtbreuken beneden op te wekken, zodanig als van een moeder met een zoon, dus zulke boosheden als in het Woord daarmede worden aangeduid.

4968. Gezien werd, dat zij die op de eerste plaats waren, van den berg der samenkomst afdaalden; het was een ontzaglijke menigte, maar gezegd werd, dat dit slechts weinig was: daarna daalden ook zij af die op de tweede plaats waren, waarover boven.

4969. Er verscheen een vergemeenschapping van dezen rechterberg met den berg ter linkerzijde van de zon, welke vergemeenschapping verscheen vóór de zon, bijna zó dat zij de zon verduisterden; aldus waren het zij die de liefde wegnemen: in die vergemeenschappingsplaats verscheen een ontzaglijke menigte.

4969[b]. Er verscheen ook een toren aan den tegenovergestelden kant, aan den rug, die overeenstemde met hen die waren op den berg der samenkomst, en eender daar zwaaiden met een halsdoek, waarmede zij schandelijke echtbreuken wilden opwekken.

4970. Ik las Jesaja Hfdst. xiv over den koning van Babel, die daar Lucifer is; en toen keerden zij die in de hemelen waren, hun ogen naar dien berg, hetgeen zij ook bekenden, zeggende dat het hun was bekend gemaakt, omdat aller ogen zijn op die bergen; daar ook wordt gesproken over den berg der samenkomst, en over de zijden van het noorden.

4971. Er verschijnen sommigen van verre uit plaatsen beneden, maar nochtans rondspiedende zien zij alle dingen die beneden zijn, hetgeen geschiedt, omdat zij in de wereld de ogen gericht hadden op alle landen rondom, vanuit de gloeiende begeerte van te heersen.

4972. Zij zeiden vanaf dien berg, waar de berg der samenkomst is, met een luide stern, dat de Heer in de hemelen geen mogendheid heeft, aangezien Hij die gegeven had aan hen, die de opvolgers van Petrus zijn, zodat dezen in de plaats van den Heer heersen, en zullen heersen, aangezien de Heer er maar den is, doch zij myriaden, en dat myriaden kunnen regeren, wat eender door den Heer voorzien was, en dat één dat niet kan; zij maken den Heer niet God maar mens, hoewel ten aanzien van het Goddelijke krachtens de liefde verbonden met den Vader.

4973. De ganse berg was omgeven van banken in drievoudige of vijfvoudige rij; een rij bovenaan, 3 op gemiddelde hoogten, en een rij beneden; en alle waren bezet met geesten, in grote menigte; en dezen hadden de ogen overal in het rond, en zij regeerden alle dingen; mijn oog werd gericht rondom den berg, en overal waar iets dergelijks was; en getoond werd, dat de gebieden waarheen de ogen ook maar konden reiken, onder hun heerschappij waren, overal in het rond.

4974. Maar het hele regiem was vanuit de liefde van zich en van de wereld, niet vanuit de liefde van het menselijk geslacht te zaligen; aldus was het vanuit de helse liefde, en geenszins vanuit de Goddelijke liefde.

4975. Omdat het zo was, zonk die berg, met de bergen rondom, waar een eendere godsdienst was, neer vanuit zijn hoogte tot aan het vlak van

den horizon toe, waar zij naderhand zwierven; ook konden zij niet langer krachtens rondomschouwen uit de hoogte heersen over de landen rondom; want toen zij heersten, deden zij dengenen die hen en hun godheden niet wilden vereren, alle boze dingen aan.

4976. Bovendien waren er ook zeer velen, die in den eredienst van afgoden waren, en vanuit de voorgangers degenen die het volk hadden overreed dat een steen levend was, door tranen te vertonen en zo meer, waarmede de eenvoudigen werden verleid om steen of hout te vereren, en volslagen afgodisten werden; vandaar was het, dat overal in de Kerken, en op de wegen, eenvoudigen voor beelden op de knieën lagen, en stenen kusten, en zo geheel en al in een afgodischen eredienst waren; en ofschoon dit de meer verstandigen onder de voorgangers zagen, duldden zij het nochtans, alleen uit winstbejag, en dat zo de eenvoudigen in de dikste duisternissen werden gehouden aangaande den Goddelijken eredienst, opdat genen zo als goden zouden worden vereerd, en opdat de eenvoudigen aan hen hun goederen mochten offeren.

4977. Toen de bergen verzonken, werd de berg der samenkomst, waar de grote overvloed van geesten was, overgebracht rond naar links, op een vrij groten afstand, en daar zonk hij neden; en zij die daar waren werden voor het merendeel in de hel geworpen, want daar waren degenen die meer dan de anderen wilden heersen zoals goden, en vereerd als godheden;

4978. Voordat de neerzinking geschiedde, begonnen zij niet te verschijnen ter rechter- en ter linkerzijde van de zon, waar de Heer is, maar zij verschenen daarvan verwijderd, zodat zij af-stonden, ter oorzaak hiervan, dat de Heer Zich van hen had verwijderd; toen zeiden zij onder elkander, dat hun ondergang aanstaande was; want als zij niet nabij den Heer waren, konden zij niet in Zijn plaats heersen, en de fantasie aangaande den Heer heersende in de rondte strooien.

4979. Daarna verscheen aan de linkerzijde van de zon, waar de Heer is, een zekere toren, waar verscheidenen zwoegden; en zij wilden dien toren bouwen en verheffen tot den hemel, en boven de wolken; die was ook opgebouwd tot een ontzaglijke hoogte, zoals op de aarde boven de wolken; zij zwoegden aanhoudend en zo richtten zij omhoog; zo werd de Babylonische toren uitgebeeld: en toen werd ook onthuld door levende ondervinding wat die toren betekende; er waren geesten beneden vanuit hen die tevoren op den berg waren geweest, die toen een concilie hielden, en beraadslaagden over de leer die voor de volken tot richtsnoer zou zijn; het was die leer welke werd uitgebeeld door den toren; want een toren is de leer.

4980. Ondertussen werd de vergemeenschapping tussen mij en hen gesloten, zodat ik niet wist wat zij deden; maar daarna werd die leer uitbroed en tot daad, zodat de vergemeenschapping werd geopend, en de leer gelezen: en deze was aldus: 1) dat zij den Paus zouden vereren en aanbidden als de plaatsvervanger van Christus; 2) dat hij de sleutels van Petrus had, om den hemel te kunnen openen en te sluiten voor wien hij maar wilde, en eveneens de hel; 3) dat zij Maria zouden vereren als de godin des hemels; 4) dat zij ook de heiligen beneden haar zouden vereren, heiligen die tevoren heilige mensen waren geweest, en die daarna heiligen zouden worden; 5) dat de Paus de opperste mogendheid heeft over keizers en koningen; 6) dat keizers en koningen niets te maken hebben met de zaken der Kerk; 7) dat zij die deze dingen niet zouden erkennen, verdoemd zouden worden, en niet enige zegening zouden hebben op aarde noch in de hemelen.

4981. Dit waren de leerstellige dingen die zij toen uitbroedden, welke werden uitgebeeld door dien hogen toren; de hoogte was daarvandaan, dat zij in het minst niet gedacht hadden over het heil van het menselijk geslacht, maar alleen over hun eigen heerschappij, aldus vanuit de duivelse liefde van zich, die werd uitgebeeld door het hoge.

4982. Toen die dingen waren gelezen, kregen zij ten antwoord, dat die leerstellige dingen waren uitbroed vanuit de diepste hel; en toen verscheen de duivelse bende daaruit opklimmende, allerzwartst en allerafgrijselijkst, en trad naderbij, en scheurden de geschreven leerstellige dingen van genen met hun tanden stuk, en voerden hen met zich neer in de diepste hel.

4983. Zij die rondom stonden, waren verbijsterd, maar zij werden gerustgesteld toen hun gezegd werd, dat daar niets was gedacht over de zaliging van het menselijk geslacht door de ware en goede dingen des geloofs, maar alle dingen ten doel hadden gehad de duivelse oppermacht over de hemelen en over de aarde, aldus eveneens over den Heer.

4984. Ontvouwd mogen worden de dingen die gezegd worden over den Koning van Babel en over Lucifer, bij Jesaja Hfdst. XIV, en over den Babylonischen toren, Genesis, Hfdst. XI; voorts Jes. XIII: 19 tot einde.

4985. Men moet weten, dat zij die Babel zijn, op allen die zij ook maar te zien krijgen, toelopen, en met alle kunstmiddelen er bij hen op aandringen om hun heerschappij te aanvaarden; die kunstmiddelen zijn er vele, en schandelijke; en zij doen dit geenszins terwille van het heil der zielen, maar alleen om de heerschappij en het gewin.

4986. Men moet ook weten, dat het met de steden in het andere leven aldus is gesteld: waar daar de bozen zijn, zijn in het midden de ergsten; ter rechterzijde

zij die in het boze zijn door hetwelk het valse is; zij die ter linkerzijde zijn degenen die in het valse vanuit het boze zijn; zij die in het midden zijn, zijn degenen door wie de vergemeenschapping is; en daar rondomheen zijn de wachters; met de bergen in het gemeen, waar zij wonen, is het eender gesteld.

4987. Andersom is het gesteld in de steden waar de goeden zijn; want de bewoners maken tezamen één mens uit; vandaar zijn de steden leren. In welke afgrijselijke kunstgrepen zijn de bozen bedreven om de mensen tot de verdoemenis voort te leiden; zij konden den invloed des Heren afkeren van hen die met het geloof den Heer erkennen, door den invloed af te stompen, en ook bijna weg te nemen, en door het gemoed en deszelfs denking tot zichzelf te keren; dit beoefenden zij; en het werd getoond; zij zeiden — wat zij ook tot sommigen in de wereld gezegd hadden — dat zij het niet nodig hebben tot den Heer op te zien, maar tot henzelf, aangezien Hij Zijn mogendheid aan hen had overgelaten; wanneer men zou antwoorden, dat Hij toch God is, zo zeggen zij, dat Hij als mens in de wereld is gekomen, en die mogendheid heeft aangenomen van Zijn Vader, en dat Hij nu niets van mogendheid heeft.

4988. Sommigen van hen die in den berg waren geweest, beraadslaagden onder elkander dat zij de hemelse leer zouden opnemen, waarover is gehandeld [in de Hemelse Verborgenheden] vóór de Hoofdstukken van Exodus, en zij gingen goddeloze beraadslagingen in, hoe die leer te zullen gaan echtbreken, welke beraadslagingen zodanig waren, dat ik die niet durf bekend te maken, want zij waren al te afgrijselijk dan dat zij zouden komen open te liggen, met alle dingen waarmede zij haar zouden kunnen schenden, en zo geheel en al verdelgen en uitroeien, zodat die leer totaal zou worden uitgeblust; maar hun schandelijke raadslagen werden opengedekt, en zij werden derwijze gestraft, dat zij gans en al waanzinnig en stompzinnig werden, zodat zij nooit meer het verstandelijke zouden kunnen herwinnen; er waren verscheidene zodanigen; en vanuit dezen werd het te weten gegeven, hoe het hun verging, omdat zij de hemelse leer omhelzen, met de gezindheid en het voornemen om haar uit te blussen, hetgeen kan geschieden als zij het heilige ervan toelaten, en heimelijk profane dingen ingieten: het waren personen van drieëlei slag: 1) die over niets anders denken dan over heersen, en heilige dingen benutten als middelen om te heersen; en dezen zijn ook Babel. 2) Die zich hebben overreed, dat er geen God is, maar dat de mens alle dingen in zich heeft, aldus dat iedereen de smid is van zijn eigen fortuin; en dat godsdienst is terwille van het gewone volk om het in banden te houden. 3) Er waren zodanigen die zich volledig met de hellen verbonden hebben.

Vervolg over de ergste [magiërs] vanuit Afrika, hier de magische dingen vanuit Indië de oosterse gebieden.

4989. Er was een toveres onder de ergsten; gezegd werd dat zij vanuit Indië was, en ook vergemeenschapping had met de bozen vanuit het oosten, van uit oostelijk Indië; deze was voor een langen tijd bij mij, en wel aan den rug, en zij verschaftte zich daar een plaats zodat zij niet kon worden gezien; zij had de sfeer van een zeker soort van goede; zij bekleedde zich ook op magische wijze daarmee dat zij zich naakt maakte, en zo onschuld veinsde.

4990. Zij had vergemeenschapping met sommige bozen vooraan ter rechterzijde op een zekere hoogte, die ook van enigen hemelsen genius waren; aldus geniep van een middelsoort, en vanuit dezelve had zij invloed, en genen zagen van daar hoe het ermede gesteld was, en zo dirigeerden zij haar.

4991. Zij was bij mij voor ettelijke weken, en leidde deze sfeer met mij waarheen zij maar wilde; zij leidde die sfeer voort, en trok haar vanuit het cerebrum; zij hield die onder, behalve nog tal van andere dingen: zij vestigde haar plaats aan het achterhoofd, tussen cerbrum en cerebellum, en kon niet verjaagd worden; ook ter oorzaak hiervan, dat zij bedreven was in schandelijke kunstgrepen, krachtens den invloed uit hen die van oostelijk Indie waren.

4992. Toen zij ontdekt was, had zij aan de rechterzijde een kamer die in een spiraal was gevormd, en zij trad binnen door een spiraal, en zat in het midden neer, en van daar regeerde zij alle kanten uit, en treiterde op vele manieren. Zij had ook een andere kamer, in labyrinthvorm gemaakt, waarvanuit zij ook misdadige streken beraamde; zij had eveneens een andere kamer vooraan, een weinig naar links, waarvandaan zij ook op eendere wijze haar dingen regelde; en zij deed alle dingen op uitbeeldende wijze, volgens den invloed uit die bozen vanuit oostelijk Indië.

4993. Behalve nog meer dingen, die niet vermeld kunnen worden vanwege de menigte; degenen van wie zij den invloed had, werden ook ontdekt, en met genen heb ik eveneens gesproken; en die werden daarna in de hel geworpen, welke bijna onder de rechervoetzool is.

4994. Die toveres onder de ergsten ontdeed de bestraffingen op verschillende manieren, onder toezicht van boze geesten boven op dien berg, waarover eerder, en vanuit anderen aan den rug, die zich achter de zon waar de Heer is, schenen te verbergen, en die toen naar voren gingen en invloeiden; zij waren vanuit den katholieken godsdienst. Zij die van achteren lagen leggen, zijn de ergsten; en het zijn degenen die in het verborgene alle dingen hebben gedaan in de wereld.

Over Nerez, en de schandelijke wraak, en over degenen aan den rug.

4995. Hij was in een zekere stad op een rots, en daar onder de anderen aanvaard als een gouverneur, maar hij bedreef alle dingen om het gewin, en in alle en afzonderlijke dingen beoogde hij het gewin; en zij die rijk waren zette hij op verschillende wijze aan om hem geld te geven.

4996. Onder de schandelijke dingen die hij bedreef, was ook dit, dat hij koppige geesten afzond die een ander bij de ellebogen achter den rug vasthielden, en door middel van genen gedaan kreeg dat de geest als het ware aan hen gebonden werd, niet langer in staat uit zichzelf te spreken, maar uit genen, door ook toorn aan te jagen, zodat hij niet anders kon dan als het ware in woede te zijn jegens genen, maar genen lieten niet af dan op bevel van Nerez: dezulken zond hij ook tot mij, aan den rug, en toen kon ik niet wat ook uit mijzelf spreken, maar hun spraak was in alle dingen van mijn spraak, zo dat genen het waren die spraken; en hij joeg verontwaardiging aan tot aan de woede der verontwaardiging toe jegens genen; aldus was het hem met degenen die hij overheerste te doen om gewin; en zij gaven hem daarna ook de helft van wat zij bezaten.

4997. Hij zeide ook, dat hij geesten kon zenden die van anderen het vermogen van spreken afnamen.

Wanneer hij sprak, had hij het geluid als van een blaffende hond, zodat hij nauwelijks anders gehoord kon worden; hij was uiterst wraakgierig.

4998. Hij had ook enige anderen aan den rug die degenen dirigeerden die daar waren; want aldus is het in het andere leven gesteld, dat zij aan den rug zijn en in hinderlaag, zoals degenen die in het verborgene op de loer liggen in de wereld.

Gestraft werd hij door een zodanige die ook van achteren zich op hem wierp, en op eendere wijze hem gebonden hield, en door wien hij ook werd gekneveld; maar hij werd door de zijnen op zijn beurt bevrijd.

4999. De hel derzulken is onder de linkervoetzool, een weinig naar links daar; daarheen werd hij afgeworpen; en wanneer hij daar zulke dingen uitvoerde, wierp hij zich ook op anderen aan den rug; maar nu spreken en complotteren zij onder elkander.

Over de liefde van heersen, en over de heerschappij der liefde.

5000. Ik sprak met geesten over de liefde van heersen; zij meenden dat het niemand geoorloofd was te heersen; maar gezegd werd dat het geoorloofd is te heersen; maar de liefde van heersen is vanuit twee oorsprongen: vanuit de liefde van zich, en vanuit de liefde jegens den naaste; zij die vanuit de liefde van zich en niet vanuit de liefde jegens den naaste heersen, zijn duivels, omdat zij vanuit zich alle dingen doen, en niet vanuit den Heer; dezulken storten zich in alle schandelijke boze dingen, zoals in haten, wraken, en woestheden; zij beogen geen ander nut dan terwille van zich, aldus terwille van het gewin; doch zij die vanuit de liefde jegens den naaste heersen, kunnen verheven worden tot grote waardigheden, want zij beogen het nut als einddoel, het nut van den burger, het nut van de stad, het nut van het koninkrijk des Heren; aldus beogen zij den naaste; de naaste is het goede hetwelk het nut is; door hen heerst de Heer, want zij vrezen den Heer, en hebben het ware, het goede, en het nut lief, aldus God, dat is, den Heer; zulke heerschappijen zijn goede dingen, en hun heerschappij is de heerschappij der liefde: want wanneer de geestelijke en de hemelse liefde heerst, dan heerst de Heer.

5001. In het andere leven kan het niet anders zijn dan dat sommigen heersen, sommigen gehoorzamen; het leven van heersen hebben zij met zich medegenomen vanuit de wereld, en zij hebben die sfeer, en vanuit die sfeer is er onderordering; het leven van gehoorzamen hebben degenen aangenomen die in de wereld hebben gediend; zij weten en willen niet iets anders; vandaar is heersen iets noodzakelijks, maar het zal de heerschappij zijn van de geestelijke en de hemelse liefde; zij die zo de anderen aanmerken als evenwaardig aan henzelf, hebben dezelve lief, en doen hun het goede; andersom is het gesteld met de heerschappij van de helse en de duivelse liefde.

Over de leeftijden der mensen; waarom sommigen lang en sommigen niet lang leven.

5002. Door de Heer is het leven van ieder mens vooruitgezien, hoe lang hij zal hebben te leven, en op welke wijze; weswege de mens van de eerste kindsheid aan wordt gericht tot het leven tot in het eeuwige, zodat des Heren voorzienigheid inzet van diens eerste kindsheid aan.

5003. Dat mensen sterven als knapen, als jongelingen, als volwassenen, als grijsaards, heeft deze oorzaken, 1) vanwege het nut in de wereld met de

mensen; 2) vanwege het nut wanneer men in de wereld is, met de geesten en de engelen, want de mens is ten aanzien van zijn innerlijke dingen samen met de geesten, en daar is hij zolang hij in de wereld is, waarin alle dingen der geestelijke wereld daar hun grens vinden; 3) vanwege het nut voor hemzelf in de wereld, ofwel opdat hij worde wederverwekt, ofwel opdat hij in zijn boze dingen wordt gezonden, opdat die boze dingen niet ingeslapen blijven liggen, en naderhand zouden losbarsten, hetgeen zou geschieden tot diens eeuwig verderf; 4) aldus eveneens vanwege het nut in het andere leven daarna, na den dood tot in het eeuwige; want een ieder heeft zijn plaats in den grootsten mens, onder degenen die in den hemel zullen zijn, ofwel zijn plaats in de hel vanuit het tegenovergestelde; waar de krachten ontbreken, wordt voor evenwicht gezorgd, en worden de mensen daarheen geleid krachtens de Voorzienigheid des Heren; aldus wordt ook zorg gedragen voor het Koninkrijk des Heren, welks heil de universele Voorzienigheid is.

Vervolg over Babel.

5004. Toen de bergen met de steden daar neervielen, bleven de bergen verderaf daar nog verder achter, en zij die daar vanuit fantasie vóór zich iets als een zon maakten waar de Heer is; maar die zon deed niet lichten; wat zij maakten verscheen als een fantastische duisternis; zij die op de bergen daar waren, verwijderden zich somtijds van de andere zijde van die fantastische zon beneden zonder schijnsel, en somtijds gingen zij verder voort, en beraamden in de lagere gebieden daar misdadigheden zoals eerder, en werden andersom van achter die zon verwijderd, en zij werden niet gezien; het werd hun gezegd, dat de zon waar de Heer is, van zulk een groten gloed is, dat zij geenszins op enigen afstand zouden kunnen toetreden, of zij zouden verzengd worden; toen werd geantwoord, dat in hun zon de Heer was, en dat zij binnengingen en uitgingen, en dat zij deden volgens het bevel van hem die zulke dingen gebod; en toen werd opengedekt, dat het een mens was die meer dan de anderen in de heersliefde daar was, (het was Jacob Benzel) die den katholieken godsdienst beleed, omdat het hem gegeven werd te overheersen: hij werd toen van daar weggehaald, en rondgesmeten in het verdoemde stof, omdat hij zulk een misdaad had durven doen; daaruit bleek, hoedanig degenen zijn ten aanzien van het geloof die in de heersliefde zijn. Hij gaf bevelen om zulke misdaden te doen.

5005. Toen verscheen de zon in den hemel, en flonkerde waar de Heer is, zodat het werd geopenbaard dat de zon niet daar was.

Degene die in die fantastische plaats was, zeide dat hij de Heer was, en bevelen gaf tot misdadigheden.

5006. Toen het was opengedekt, dat een zodanige in die fantastische plaats was geweest, en daaruit neergeworpen, en gewenteld in het verdoemde stof, rees hij ten slotte op, en zeide van die lagere plaats af, waar hij ging, dat hij de Heer was, nu in de landen; daarna dat hij God was; de katholieke bende rondom aanbaden hem, en erkenden hem; waar hij toen maar heenging, vielen zij op de knieën; vooral degenen die in de bergen rondom waren; en zij deden dit, hoezeer hun ook gezegd werd dat hij waanzinnig was, en dat slechts de liefde van zich of van heersen, aldus de duivelse liefde, hem regeerde; ten slotte daalden ook de Jezuïeten neer, en omgaven hem bij benden, en juichten toe, al erkennende; hijzelf daalde ook tweemaal naar beneden, zeggende dat hij naar de hel zou Baan, en den duivel zou binden, en daarna de gebondenen bevrijden, behalve tal van dingen meer; en hij gaf toestemming tot het geloof aan het vagevuur, welke toestemming zij met veel gejuich begroetten, behalve tal van dergelijke duivelse din-gen meer; maar tenslotte werd hij onderkend; ook omringden hem de sirenen en dergelijk gespuis met dwaallicht, waardoor de overreding nog groter werd.

Over hen die bij den mens verwijlen aan diens rug.

5007. Zij die binnentreden in des mensen aandoeningen en denkingen, zetten zich neer aan den rug, beneden en boven, dichterbij en verderaf; zij die aan den rug zijn waar de lenden zijn, treden binnen in de aandoeningen van diens denking, en wanneer zij eenmaal tot den mens komen, verlaten zij hem niet tot aan den dood toe; het zijn degenen die zijn in diens heersende aandoening. Zij die hogerop verwijlen, enigermate verwijderd, en dezen zijn talrijker, treden binnen in des mensen denkingen; en zij die het naastbij bijna onder het achterhoofd zijn, treden in diens spraak binnen, zo dat de mens spreekt uit hen, en als het ware vanuit hun stemgeluid; dit uit ondervinding.

Over wonderlijke magische dingen.

5008. Er was iemand die blonk rondom het aangezicht zoals een engel, dermate dat hij in een schijnsel was: het was (Carl Gyllenborg); het werd daarna ontdekt waarvandaan dat was, namelijk dat hij een tiara (*mössa*) had ontvangen, waardoor hij, toen hij die opzette, zo blonk; die tiara was hem als gift geschonken, door iemand, en deze op magische wijze samengesteld. Hij had ook het boek der Psalmen, waardoor hij beveiligd was waar hij ook was, en eveneens vermogen had: hij had ook een pennemes, ook op magische wijze vervaardigd; ook had hij een tabaksdoos, waardoor hij invloede in mijn natuurlijke dingen, welke overeenstemmen met de tanden. Maar toen hij die dingen had, trad hij op als beroofd van zinnen, door te handelen als het ware vanuit instinct; toen echter die dingen hem waren afgenomen, kwam hij tot iets van zijn vorig gemoed terug.

5009. Maar er was een andere magiër, een allerbedrevenste, die zich langen tijd op magische dingen had toegelegd, maar op een soort van magie niet eender aan de magin van hen die in de magische hel zijn; deze verzamelde de aandoeningen en denkingen van een ander, en omdat in het andere leven de schijnbaarheden werkelijk zijn, bond hij die rondom zich vast in verschillende plaatsen, totdat hij er algeheel mee bekleed was van hoofd tot hiel; en toen trok hij dezelve uit en legde ze opzij als iets wat hij wederom zou kunnen aantrekken; aldus deed hij zijn hele levensloop lang; hij formeerde de denkingen in bundels, zoals de sirenen doen met haar poppen; ook Bracht hij kleuren aan volgens de aandoeningen. Hij geloofde dat wanneer hij alle dingen van iemands leven had verzameld, hij alsdan den ander gebonden hield, en zou kunnen leiden waarheen hij maar wilde; maar tenslotte werd hij opengedekt, en toen werd tot hem iemand gezonden die al deze dingen van hem wegtrok, hetgeen geschiedde bijna een heel uur achtereen, en toen verscheen hij geleidelijk al kleiner en kleiner; aldus werd hij ontroofd van al die dingen door de ontbloting ervan, en daarna werd hij achtergelaten; maar toen, omdat hij eendere dingen op touw zette, werd hij in de hel geworpen.

5010. Zij die zulke dingen doen, zijn degenen die niets geloven aangaande de Goddelijke Voorzienigheid, noch aangaande God, maar dat alle dingen zijn der menselijke voorzichtigheid en sluwheid; zij die zodanig in de wereld zijn geweest, knutselen zulke dingen samen in het andere leven.

Vervolg van Babel.

5011. Er was iemand die dermate verwoest was dat hij niets van leven vanuit den hemel over had, (het was c.xii), en die aldus verdwaasd neerzat; zij die Babel zijn, vooral de Jezuiten, vloeiden bij hem in, en zwoegden op alle manieren om hem weer levend te krijgen; weswege zij in hem en rondom hem de hunnen zonden, en dank zij dezen sprak hij wederom bijna zoals tevoren, hoewel hij bijna als een standbeeld was; en het werd getoond, dat vanuit hen die invloeiden, sommigen zijn ledematen maakten, vanaf de geslachtsdelen tot vooraan boven het hoofd, zodat zij tezamen één duivel hadden opgezet; vandaar werd getoond dat de Jezuiten, die meer dan anderen de begeerte van heersen hebben, tezamen één duivel maakten in het andere leven; want hij die invloede, was méér duivel dan alle anderen. Dit deden zij te dien einde, opdat hij diegenen zou vernietigen die den Heer aanbidden, en niet hen.

Over de steden in het andere leven, en over de stad Londen in Engeland.

5012. Ik werd in waaktoestand voortgeleid op een rots, tot een stad daar, en rondgevoerd; die stad was geheel en al naar te gelijkenis van Londen; eendere straten, en eendere huizen, en eendere pleinen, aldus van het ene einde tot het andere; en ik vorste uit wie daar waren; en gezegd werd dat het engelsen uit Londen waren; de stad was heel volkrijk; toen ik daarheen gekomen was, vroeg ik aan hen daar wie zij waren; maar toen bevonden werd dat zij die met mij waren, niet van eendere inborst en genius waren als zij daar, werd er gezegd, dat er nergens woning voor hen was; de gewoonte is ook om aan vreemdelingen sleutels te geven, ten teken dat zij ontvangen werden.

5013. De engelsen en de anderen die daar zijn, zijn van dien genius en van die inborst, dat zij al wat de magistraat zegt, ook denken en doen, geheel zoals zij doen in de wereld; en dat zij geloven al wat gezegd wordt door iemand dergenen die de roep van geleerdheid hebben verworven, en wel dermate, dat zij het eendere denken, en eensgezind beamen; en daarom zijn ook zulke magistraten over hen aangesteld die zij hoogachten, en dus in alle dingen gehoorzamen, volgens hun natuurlijke gewoonte; daardoor worden allen die in deze stad zijn, gehouden in een band, een eensgezindheid en een gezelschap, en worden zo geregeerd; dat Londen daar is, is omdat zij hun eigen stad boven alle dingen waarden.

5014. Het werd ook opgemerkt, dat zij die in steden in het andere leven zijn, hun stad kunnen doorkruisen, ook een omvangrijke, in een paar minuten, want wanneer zij denken over afgelegen wijken in hun stad, zo vertonen dezelve zich als het ware aanwezig door de denkingen, hoewel zij op een bepaalde andere plaats zijn; de denking daar maakt zulk een tegenwoordigheid; aldus is ook met mij geschied; d i verschil van tegenwoordigheid is er bij de geesten en bij de mensen.

Over het overredende geloof zonder het zaligmakende geloof, hoe schadeluk het is.

5015. Er was iemand die in een overredend geloof was meer dan anderen; hij had de dingen die in het Woord zijn, meer geloofd dan anderen, maar dan de dingen die daar in den zin der letter zijn; in de wereld was hij ook door zulke dingen en de lezing van het Woord tot ereposten gekomen, had vandaar roem geoogst; maar omdat hij zodanig was, en eveneens groot wilde worden in het andere leven, en geloofde meer verdiend te hebben dan anderen, wilde hij van niets horen dan alleen van groot te worden; ook had hij de wereldlijke dingen meer lief dan de hemelse dingen; maar het werd getoond, hoe schadelijk dat geloof was; hij sloot zich aan bij de boosaardigste duivels, die door hem een vrij grote macht hadden, en dit vaak en tamelijk lang; deswege werd dat geloof hem afgenomen, omdat het schadelijk was zowel voor hem als voor het menselijk geslacht daar; hij gehoorzaamde de duivels in het verderven van wie ze maar wilden, vooral wanneer zij hem grootheid en eerbewijzen beloofden; en getoond werd verder, dat zijn geloof ten doel had gehad eerbewijzen en de wereld, wat hij ook voor den hemel had gehouden; het kwam erop neer dat hij evenzo groot daar in den hemel zou worden.

Vervolg over de stad Londen.

5016. Die stad, waarover boven, was gelegen op een rots ter linkerzijde; er is eveneens een andere stad Londen, welke is gelegen in een vlakke, aan het vlak van de voetzool, een weinig naar rechts; daar zijn eveneens engelsen, en de stad is naar het beeld van Londen; ik was ook daar, en heb eveneens enige straten doorkruist; zij zeiden dat zij mij hadden gezien toen ik in [het andere] Londen was; zij beschreven ook de wegen die ik had doorwandeld; het was

toen ik daar geweest was ook in de denking; maar er verscheen niet iemand in de straten; zij gaan niet uit dan alleen bij vergunning; de mensen worden daar aangerand: in het midden der stad zijn de bozen, en aan den omtrek meer en meer de goeden; soms schijnen degenen daar in het midden neer te zinken, en somtijds worden dan zij die daar zijn, bedolven; maar somtijds zinkt de stad weg, en duikt dan wederom op met haar gebouwen; en dan worden enigen die de slechtsten zijn, verzwolgen; zo wordt die stad bewaard tegen de besmetting der bozen; ik heb de wegzinking in het midden, en de wederopduiking gezien; het was gelijk een verzinkende vloed.

Over de hollandse steden.

5017. In een droom doorkruiste ik een zekere stad, en verdwaalde; en tenslotte dacht ik over Amsterdam, en over een marktplein waarvan een straat uitging naar een poort, vanwaar ik wilde heengaan, en naar een andere plaats vertrekken; toen kwam ik op een zeker marktplein dat ik eerder niet gezien had, en vandaar in een straat die ik wel gezien had, waar huizen waren rondom; maar er waren meerdere deuren of houten poorten, en ook was de straat overdekt; en ik zag niemand, behalve slechts één enkele vrouw, aan wie ik vroeg of deze straat de straat van uitgang was voor hen die er doorheentrokken; en toen ik dit zeide, ontwaakte ik.

5018. Toen ik ontwaakte, sprak ik met enigen in de stad, die in het midden ervan waren, onder wie ook enigen van de magistratuur, die vroegen waarvandaan ik kwam, en wat ik wilde; en ik antwoordde aan hen ook wat het geval was; daarna deelden zij mede, hoe het met hun stad gesteld was, namelijk dat die van boven is togedekt, zodat die nauwelijks kan worden overzien door hen die op de rotsen zijn; en eveneens dat hun straten her en der zijn gesloten, en dat de poorten zijn toegesloten, en alleen worden geopend als toestemming wordt gegeven.

5019. Zij zeiden ook, dat zij zo niet konden worden lastig gevallen door reizigers, noch door hen die op de rotsen zijn, door spionering en zo door magische bestokingen; daaraan toevoegende, dat als misschien de stedelingen zouden heenblikken tot de rotsbewoners, de ideeën hunner denking die zouden doordringen, door bepaalde lieden daar gebonden zouden worden; en dat alsdan degenen die heenblikken, zich niet kunnen bewegen van de plaats, en dat zij zó vastgehouden worden, totdat zij in benauwdheid komen, zodat zij geloven te zullen vergaan; weswege zij daarna van zulke dingen

aflaten, en dan in veiligheid leven: getoond werd ook op levende wijze, dat aldus geschiedt; de rotsbewoners zonden hun magische ideeën binnen, en bonden hen aldus, tot aan wanhoop toe; zij deden dit met de ideeën van zeer velen tegelijkertijd.

5020. Met de vreemdelingen die hierheen komen, doen zij aldus: zij die worden toegelaten, en het wordt bevonden dat zij zodanig zijn dat zij niet samenstemmen met de stedelingen, ofwel niet enig nut kunnen betonen: aan hen wordt gezegd heen te gaan, en dan worden zij tot de stadspoort geleid, maar die blijkt gesloten; en dan zeggen zij aan hen naar een andere poort te gaan: wanneer zij daarheen komen, is ook die poort gesloten; en zo is het geval met meerdere poorten; totdat zij zo afgebeeld zijn, dat zij het niet langer kunnen verdragen; hun begeerte van heen te gaan neemt meer en meer toe, en wanneer de stedelingen tenslotte bemerken dat de vreemdelingen gaan denken dat zij nooit meer zullen terugkeren vanwege zulk een bejegening, worden zij dan uitgelaten. Dit ook is mij door ondervinding op levende wijze getoond.

5021. Verder zeiden zij over hun vrouwen, dat die zijn afgescheiden van haar mannen, en dat zij wonen aan de ene zijde van de stad, de mannen aan de andere zijde; en wanneer de mannen haar verlangen, dan zenden zij tot haar, en dan komen zij; hetgeen geschiedt ter oorzaak hiervan, dat het haar is ingeënt te overheersen; somtijds zijn de vrouwen hierover verontwaardigd en vertoornd, en dan worden zij de stad uit gezonden; en wanneer zij daar zijn aangeland, doorzwerven zij verschillende plaatsen, en worden zij ontstoken van de begeerte om heen te gaan; maar waar zij ook komen, daar doet zich een verhindering voor, of een versperring, of een moerassige, of waterige plaatsen, en dergelijke; aldus zwerven zij rond en zoeken langdurig naar een plaats om te wijken, en dit totdat zij uitgeput zijn geworden; en dan keren zij naar de stad terug, en gaan zij haar huizen binnen; en zo worden zij verbeterd.

5022. Ik sprak met de mannen, en met die vrouwen over het huwelijk, namelijk dat voor zoveel de begeerte van overheersen bij den een of bij de andere aangroeit, voor evenzoveel het verkwikkelijke des levens afneemt; en voor zoveel die begeerte afneemt, voor evenzoveel het verkwikkelijke des levens aangroeit; want wanneer de begeerte van overheersen afneemt en verdwijnt, dan heerst de liefde zelf, en met de liefde het verkwikkelijke; en wanneer de liefde heerst, dan heerst de Heer God; vandaar de heilrijkheid in de huwelijken.

5023. Er zijn anderen, evenzoveel als nodig is, die ter linkerzijde op een zekere hoogte zijn, en sommigen beneden, het meest ter linkerzijde daar, die

bedreven zijn in de kunst van de denkingen te kunnen binden, en ook over anderen de fantasieën te brengen dat de poorten gesloten zijn; voorts dat er zich aan hen die willen uitgaan moerassige en eendere plaatsen buiten de stad voordoen; zij die in dergelijke kunstgrepen bedreven zijn, worden daar aangehouden en beloond; hetgeen is geoorloofd terwille van de verdediging tegen de bozen; genen worden evenwel uitgekozen, zodat zij niet gans en al hels zijn.

5024. Er was iemand die wilde toegelaten worden in de stad, om te overheersen; het was Nerez, die een helse geest en een magiër was, en meer dan andere begerig om te heersen; zij onderrichtten mij hoedanig hij was; hij werd toegelaten, en hij nam toen verscheidene anderen met zich even begerig om te heersen (C. Gyllenborg); toen zij daarheen gekomen waren, wilden zij overheersen; en omdat zij dat wilden, begon deze op zijn schandelijke manier iemand te willen vastbinden van achteren, en eveneens wilde hij de daken openen, en van elders magische ideeën, toelaten; toen deze ideeën waren vastgebonden, en degenen die van achteren wilden vastbinden, waren verdreven, wilde hij met zijn kornuiten de vrouwen opzetten tegen de mannen; maar de vrouwen doorzagen de bedoeling, weswege zij weigerden; daarna wilden zij tot opstand aanzetten degenen die ter linkerzijde waren, aangaande wie eerder is gezegd dat zij bedreven waren in de kunst van de fantasieën te binden en aan te brengen; maar ook dezen werden binnen de perken gehouden; en daarom, dewijl zij tevergeefs zwoegden, begeerden zij heen te gaan: en toen geschiedde met hen binnen de stad, zoals boven is gezegd, namelijk dat de poorten overal waren gesloten,

5025. zulks tot hun ergernis toe; en toen werden zij uitgelaten, en eveneens werden over hen de fantasieën gebracht dat zij niet konden heengaan, noch terugkeren, en dit tot zulk een misnoegen toe, dat zij volstrekt niet langer tot hen wilden terugkeren.

5026. De hollanders weten beter dan anderen, wat fantasie is en wat reële schijnbaarheid, zo dat zij niet zoals anderen misleid kunnen worden; en zo dit al geschiedt, overkomt het hun wel alsof het zo is, omdat dan de reële schijnbaarheid verduisterd wordt; nochtans weten zij dat het fantasie is, en zij verdwijnt; en daarom kunnen zij die onder hen voorzichtig zijn, niet zo geleid worden tot de gesloten poorten binnen de stad, noch kunnen zich buiten de stad aan hen zulke dingen voordoen, waarover boven.

5027. Het is niet geoorloofd om met hen wat ook over godsdienst te spreken; doch wanneer iemand tot hen komt vanuit een anderen godsdienst, zo onderzoeken zij hem, niet door een levende stem en door mondelinge

antwoorden, maar zij gaan diens denkingen binnen en vorsen die voor zichzelf uit, deels wanneer hij het niet weet, deels wanneer hij weliswaar weet dat zij uitvorsen, maar nochtans niet weet hoe of wat; vandaar halen zij op wat er schuilt bij genen die tot hen komen: hun priesters vorsen de leerstellige dingen uit, en de overigen wellicht zulke dingen die tot den handel behoren; **5028.** men moet weten dat hun werk is koophandel, en als iemand tot hen komt, willen zij diens koopwaren weten, en dezelve zien; maar zij zeggen dat genen niet nodig hebben tot hen te komen met koopwaren, maar dat zij [de hollanders] tot hen komen, en zo verwerven zij voor zich wat zij nodig hebben. **5029.** Daarna was ik met sommigen van hun priesters, die aldus uitvorsten; en toen ik met hen sprak over den Heer, volgens de ware leer, toen grepen zij dat geheel en al aan; en omdat zij toen in verlichting waren, erkenden zij, en werden ook ten zeerste aangedaan. Vanuit welke ondervinding ook te weten werd gegeven, en eveneens vanuit de overige dingen, dat bij hen een gewaarwording [*apperceptio*] is van het ware, zowel van het geestelijk ware als van het burgerlijk ware; en dat zij voor zich voorzichtig zorg dragen, en dat hun zulks is ingent meer dan aan anderen.

Vervolg over Babel.

5030. Ik sprak met de engelen, en het werd gezegd, dat zij die in een goede zijn zonder het ware, in een verechtbreukt goede zijn; en dat zij die in een ware zijn zonder het goede, in een vervalst ware zijn; hetgeen vaststaat uit hen die in den katholieken godsdienst zijn; hun eenvoudigen zijn in een goede zonder ware, want het is hun ontzegd het Woord te lezen; ook horen zij geen missen dan in latijnse bewoordingen; en op elke wijze worden de ware dingen voor hen verborgen; aldus worden zij in duisternissen gehouden, en geloven zij hun presbyters, opdat zij daarvandaan door genen kunnen worden Beleid, terwille van de overheersing, en terwille van het gewin; derhalve zijn de goede dingen bij hen ten enen male verechtbreukt; zoals zij het Woord verachten, evenzo matigen zij zich de Goddelijke mogendheid aan over den hemel en over de aarde, aanbidden mensen, maken de werken verdienstelijk, (heilige werken noemen zij het verrijken van kloosters, die in overvloed baden) behalve andere dingen meer; vanuit dit goede is hun heilige, hetwelk niet inwendig kan bestaan, omdat het inwendig heilige is door de ware dingen des geloofs, maar het is slechts een uitwendig heilige.

5031. Degenen echter die in ware dingen zijn zonder het goede, vervalsen de ware dingen, zoals kan vaststaan daaruit dat zij krachtens hun theologie de goede werken verwerpen, en deze naar de zedelijke leer verwijzen; en dat zij leren dat het geloof-alleen zaligt, waardoor de meesten geloven dat het leerstellige geloof-alleen zaligt, en dat de mens kan worden gerechtvaardigd door het geloof-alleen, waarover zij veel spreken, maar waarvan weinigen iets verstaan; alsmede dat de mens gezaligd kan worden door het geloof in zijn laatste levensuur, hoe hij ook geleefd mag hebben; en dat het binnenlaten in den hemel is vanuit barmhartigheid; en zulks in het andere leven, zodat de duivels zelf vanuit barmhartigheid kunnen worden gezaligd; behalve tal van eendere dingen meer.

Daaruit blijkt, hoedanig de leer is, en hoedanig vandaar de Kerk, als het ware is zonder het goede, en het goede zonder het ware. — Er was iemand die vanuit het beginsel aangaande het geloof-alleen had gedacht over de leerstellige dingen zijner kerk, door het goede te verwijderen; het was Dahlborg; en hij Tiep alle dingen in dat beginsel door, en kon ook niet enig ware vinden; maar toen hij het goede toeliet, zag hij tal van dingen, door zekere toepassingen.

Over het Goddelijk Menselijke des Heren in de hemelen vanuit dezen aardbol.

5032. In den hemel wordt het Goddelijk Menselijke overal erkend, behalve in den hemel die vanuit het christendom op dezen aardbol is opgekomen, maar die is alleen in de laatste hemelen; doch in den derden hemel erkennen alle engelen, hoevelen het er ook mogen zijn, God onder den Menselijken vorm, aldus den Heer; diegenen derhalve die vanuit dezen aardbol zodanig zijn dat zij kunnen worden verheven in den derden hemel, komen alsdan terstond in die doorvatting, dat Hij God is onder Menselijken vorm; want een zodanige doorvatting wordt daar aan hen gegeven, en verschijnt evenals ingeënt, omdat zij daar in het goede der liefde tot God zijn, aldus tot den Heer; ook weten zij in dien hemel zulks niet vanuit wetenschap, maar vanuit doorvatting, welke is vanuit het goede der liefde tot God; de engelen in de laatste hemelen geloven ook in den Heer, maar volgens de leer der Kerk in de wereld; zij hebben het leven daaruit met zich, en zij worden daarvan niet verwijderd dan alleen bij graden. Ook de binnensten, in den geestelijken hemel, door wie er vergemeenschapping is van het geestelijk rijk met het

hemels rijk, zijn in die doorvatting eveneens, wanneer zij zich tot het hemels rijk keren.

5033. Dat die doorvatting is ingeënt aan hen die in den derden hemel zijn, is eveneens daarvandaan, dat de ganse hemel vloeit volgens den vorm zodanig als in den mens is, want de overeenstemming is volledig zo; en omdat het zo is, en genen in die vloeiing des hemels zijn, en door die en volgens die, aldus volgens de orde, willen en denken, is vandaar deze hun doorvatting primair, want daarop worden de overige doorvattingen gegrondvest. Vandaar worden de engelen die tot hen komen, daaraan onderkend, of zij vanuit de engelen van den derden hemel zijn.

Over de zweedse steden, en over het laatste gericht, en over de zweedse natie.

5034. Ook de zweedse natie woont in steden, vanwege de eerder vermelde oorzaak, namelijk dat zij zo in enige innerlijke vrees mogen gehouden worden voor de straffen der wet, en voor het verlies van faam terwille van gewin en eerbewijzen; die vrees blijft na den dood wanneer zij in steden zijn; en wanneer zij buiten de steden zijn, vergaat die vrees; en de zweedse steden zijn, zoals ook elders, talrijk, de ene evenwel vlak bij de andere, en dat zij binnen een minuut kunnen komen van de ene in de andere; zij zijn onderscheiden door iets van afstand of iets van muur, en de steden zijn aaneengesloten volgens de verscheidenheid van de geniën of inborsten des volks; de inborst en genius is volgens die natuurlijke goede of boze dingen, en vandaar volgens de ware of de valse dingen aldus aan het oosten, aan het zuiden, het westen en het noorden; een enkele natie is meestal geassocieerd in een enkele zodanig geassocieerde stad; maar nochtans zijn zij daar aldus verbonden; waar de bozen in de steden zijn geassocieerd, daar zijn in hun midden de slechtsten, en bij graden de beteren tot aan de omtrekken toe; aldus worden de bozen die van binnen zijn, beschermd; in de steden waar de goeden zijn, daar zijn in het midden de besten, en bij graden naar de omtrekken toe zijn daar de niet zo goeden, en somtijds bozen die verbeterd kunnen worden; deswege kunnen de engelen, die boven zijn, en van binnen, terstond onderkennen hoedanig de stad is; zij beschouwen hun inborsten en geniussen vanuit de leer van het goede en het ware, en het leven daaruit; vandaar is het dat steden in het Woord leer betekenen.

5035. Wat de zweedse steden betreft, is er de hoofdstad Stockholm, naar het oosten was Fahlun, naar het noorden Boras, en zo voort; alle evenwel in een stad; ook hebben zij die wonen in de provincies verwijderd van de steden, hun huizen daar, en wonen in steden nochtans; de oorzaak hiervan is deze, dat degenen die boos zijn, als rovers optreden; want er zijn plundertochten van verschillend geslacht bij de bozen, welke zij uitoefenen zodra zij buiten de steden zijn, aldus buiten gevaar voor leven, wet, en faam; maar die vermelde steden worden bewoond door de bozen.

5036. Doch de goeden zijn geassocieerd in een andere stad, die eender is aan Gothenburg, in welker midden degenen zijn die nochtans oprecht waren geweest in het leven; zij wonen aanvankelijk merendeels in eendere huizen als waarin zij in het leven gewoond hebben, maar daarna worden de woningen gevarieerd volgens de veranderingen van hun levensstaat.

5037. Wat de zweedse natie in het algemeen aangaat, zij is onder de boosaardige natiën; de goede dingen bij hen zijn verechtreukt, en eveneens de ware dingen, want zij denken van binnen meer in zich dan de andere natiën, heden ten dage, omdat zij in het vrije zijn vergeleken bij vorige tijden, toen zij waren onder absolute alleenheerschappij; de innerlijke dingen barsten los, en verschijnen in het andere leven sneller dan eerder; vroeger waren zij weliswaar ook ambitieus, maar meer van binnen; de vrees voor den Koning en diens mogendheid hield hen toen in bedwang, en bewaarde als het ware het vuur hunner liefde onder de as, hetwelk nochtans uitbarst; de zweedse natie bekommert zich voor het merendeel niet om het burgerlijk goede, noch om het burgerlijk ware, zijnde der wet, en vandaar der zeden, maar zij echtbreken voor zoveel als zij kunnen, het goede der wet en het ware ervan; ook bekommeren zij zich Met het minst om het goede en ware van den godsdienst, weswege zij dit slechts met den mond belijden, en zeggen dat zij christenen zijn, maar zij zijn het alles behalve; want het burgerlijk goede en het burgerlijk ware is het fundamentele van den godsdienst, want het is des levens of der werken.

5038. Dit werd getoond door een uitbeeldende, zoals geschiedt in het andere leven; er verscheen boven iemand met een mes en schaar (*knif och sax*); het mes beeldt uit en betekent het goede van het burgerlijk leven, en de schaar (*sax*) het ware van het burgerlijk leven; zij die in die grote stad waren, toen zij die dingen aanschouwden — zijnde de bozen — verheugden zij zich en hielden ervan, en ook noemden zij dat vernuftig, bedreven, en voorzichtig, waarmede werd aangeduid, dat zij die de goede en de ware dingen echtbreken, voor dezulken worden erkend, geliefd, en tot ereposten verheven, en winst

behalen: het werd opgemerkt, dat mes en schaar zulk een werkdadigheid heeft dat het zou kunnen doordringen tot de binnenste dingen van den mens; hetgeen een aanwijzing was, dat zij de goede dingen geheel en al kunnen echtbreken, en eveneens de ware dingen, en wel dermate, dat het onmogelijk is weerstand te bieden: degenen echter die beter waren, verheugden zich niet en bekommerden zich niet erom; sommigen deswege omdat zij niet bedreven waren in het echtbreken van de goede en ware dingen, sommigen die het wel wisten, maar niet wilden bedrijven; aldus met alle verscheidenheid.

5039. Toen dat mes en die schaar werden getoond vanuit een hogere plaats, werden de beteren gescheiden van de bozen door de engelen, uit den Heer, en de beteren gingen de stad uit, en toen verzonk die grote aldus geassocieerde stad in de diepte; het midden ervan heel diep, bijna zoals water door een spleet wegspoelt in een draaikolk; en de rest van de grote stad verzonk ook: toen zij verzonken, werden eerst de huizen omvergesmeten; en toen begonnen zij daar opnieuw een stad te bouwen, maar nu in een andere orde, waarover elders; de orde is deze, dat de ergsten in het midden zijn, en de niet zo bozen in de omtrekken; maar hoedanig de rangschikking is, kunnen degenen die daar zijn, niet weten, maar het wordt geweten door de engelen uit den Heer, want zij geschiedt met alle verscheidenheid der natuur van het boze en van het valse daaruit bij genen.

5040. Hoe snood en misdadig de meesten vanuit die natie zijn, kan niet worden beschreven; de magiërs zijn onder de ergsten, zijnde degenen die in de wereld boze dingen hebben uitgevoerd; in het andere leven oefenen zij die nog erger uit, maar zij worden des te sneller verwoest; doch zij die in de wereld kunsten hebben beoefend op vernuftige wijze, zoals mechanica, tuinbouwkunde, en dergelijke, verkeren zulke dingen in magieën, en bekonkelen afgrijselijke dingen, maar het is niet geoorloofd dezelve te beschrijven, omdat die zodanig zijn, dat zij elk begrip te boven gaan.

5041. De beteren associëren zich ook in steden, buiten de grote stad, op afstanden, en zij stellen wachtposten aan; maar nochtans worden zij voortdurend door de rovers geteisterd, want die gaan van de grote stad uit, wanneer de anderen er niet van weten, en eveneens wanneer zij in afgescheiden denking zijn; en dan bestoken genen hen, waardoor zij gedwongen worden zich ergens anders heen te begeven.

5042. Verder verzonk een deel van de grote stad nog dieper, en het Fahlundeel nog dieper, ter oorzaak hiervan, dat de bozen daar innerlijker zijn dan de overigen; maar in de huidige tijden zijn zij erger geworden dan zij oudtijds waren; dit is geschied door hun gouverneur (A. Schwab) die het

volk op deze wijze verdeelde: hij lokte door winsten en gelden al degenen aan die aan zijn zijde stonden, en beloonde hen, en vereerde hen ook zowel in manieren als in woorden; de overigen, hoedanig die ook mochten zijn, oprecht of niet oprecht, achtervolgde hij op elke wijze, beroofde hen van hun gewin, belasterde hen persoonlijk, en door anderen; in één woord, hij zaaide tweedracht en ingekankerde haat onder de gehele menigte daar; vandaar behoren zij nu (omdat zij van de oude tijden af erfelijk oprechtheid hadden gehad, en vandaar ook innerlijk wijs waren geweest, maar omdat zij die dingen bij zich hebben vernietigd) tot de ergste naties in Zweden; weswege zij dieper zijn neergezonken dan de andere.

5043. Kortom, de zweedse natie, is meer dan de andere in Europa, behalve de italiaanse en de russische natie, de ergste; want zij denken innerlijk, en niet in uitwendige dingen; aldus stelden zij hun al daarin; zoals verscheidene anderen kunnen zij een uitwendige oprechtheid boven al het andere de voorkeur geven, en wel dermate, dat zij in het andere leven door die uitwendige oprechtheid iedereen, wien zij ook maar willen, kunnen bedriegen; zij denken meer dan anderen van binnen in zich, maar dit verschijnt niet in de uitwendige dingen; het werd bevonden, dat zij innerlijk haten rondragen, de wraak van den haat en de woestheid, en — wat ook werd getoond — dat zij de list van den haat of van de wraak koesteren, tot aan het verderf der anderen toe; en al deze dingen worden in het andere leven opgedekt, want daar worden de innerlijke dingen getoond; voor vrienden doen zij alles, die zij alleen aanvaarden, zijnde degenen die henzelf, hun faam, eer en gewin begunstigen, en hun in alles gelijk geven; en zij hebben geen ontzag voor het eerzame, oprechte, gerechte, het Christelijk goede, en de goede bedoelingen deswege, welke voor hen van nul en gener waarde zijn als die niet hun begeerten en liefden begunstigen; tegen hen die geen gunst bewijzen, en die voor hen vijanden zijn, koesteren zij een dodelijken haat; en in het andere leven leggen zij er zich, samen met de hellen, volijverig op toe het heil van allen daar te vernietigen. Getoond werd hoedanig zij zijn ten opzichte van de listen van den haat en de wraaknemingen dientengevolge; zij die in de list zijn, en door de list bekonkelen, verschijnen aan den rug, aangezien aldus de natuur van hun list is; eens toen ik sliep, waren allen aan den rug, en daar beraamden zij zulke dingen tot het verderf der goeden, dat die nooit beschreven kunnen worden; hun complot werd onderzocht, en hoe zij alle dingen daartoe voorbereidden; en het werd bevonden, dat het iets zodanigs was als nooit iemand zou hebben kunnen geloven; zij stelden aan den rug zulke geesten op die nochtans rechtschapen waren, aan wie zij de overreding ingaven, dat

zij goed waren, en de goeden boos waren; zij hielden hals en hoofd vast, en daardoor de denkingen en den wil dermate gebonden, dat nauwelijks een innerlijke denking uit den Heer kon invloeien; zij die daar mechanici en boos waren, verzonnen kunstgrepen om die dingen op verschillende manieren vast te binden door overeenstemmingen, welke als koorden verschijnen, om den invloed der innerlijke denking nog meer te verhinderen; op een bepaalde plaats stelden zij een zekeren dolzinnige op, die op vele en magische manieren ontsteking en toorn aanbracht, want aldus wordt de invloed in de innerlijke dingen verhinderd;

5044. zij namen ook uit de hel een zodanigen geest die geloof kon binnenbrengen in alle goeden die rondom mij waren, en gegeven waren als wachtposten; en deze kon het geloof binnenbrengen dat de Heer God in hem was; en vanwege deze overreding werden ook zij verleid; en daarna konden deze bozen de animi van genen afkeren door een invloed van uitwendige oprechtheid uit hen; behalve dat openden zij door een wonderbaarlijke bedrevenheid de hellen in de diepte, zodat die tot hun bijstand oprezen, en zich opstelden onder den nek; vele leiders verwijderden zich op een aanzienlijken afstand op een verheven plaats, vanwaar zij alle dingen konden overzien, zowel de dingen die rondom mij waren, als de hellen; voor velen maakten zij eveneens een vergemeenschapping en een opening uit een diepe hel daar, zodat zij daarvandaan ook hulp konden oproepen; deze en meer dingen werden door hun bekonkeld terwijl ik sliep; en toen ik ontwaakte was ik dermate gebonden, dat ik bijna in vertwijfeling geraakte; maar na ettelijke uren werden de banden geslaakt, en de knevelaars werden gezien en herkend, en ook aan bestraffing overgeleverd; maar nochtans trekken zich degenen die de uitwendige oprechtheid kunnen voorliegen, niets aan van de bestralingen, want zij worden door de rechtschapenen nochtans opgeheven. Bovendien associëerden zich ook verscheidenen van de duivelse bende vanuit den katholieken godsdienst, die samenspannen, en hulp verleenden, vanaf een zekeren verheven berg.

5045. Maar omdat de laatste tijd der Kerk nu aangebroken is, en zo het laatste gericht, worden derhalve voor dezulken heden ten dage hellen bereid, waarin zij, wanneer zij in het andere leven komen, terstond worden neergelaten, zodat het hun niet is geoorloofd aldus rond te zwerven en te vernietigen; want als dat niet het geval was, zou geen mens vanuit die natie [*natio* ditmaal, niet *gens*] gezaligd kunnen worden.

5046. Aan deze natie is meer dan aan de andere, de liefde van heersen in, bij sommigen om de eer, bij sommigen om het gewin, want zij zijn niet zoals

de andere naties welgesteld, en daarom dingen bijna allen naar openbare functies; en omdat zij innerlijke denkingen hebben, verzinnen zij derhalve in het andere leven, meer dan de anderen, boosaardige kunstgrepen, en wel zodanige als niet beschreven kunnen worden, terwille daarvan, dat zij willen uitblinken boven anderen, en hen schaden; want aan de liefde van heersen is verachting in, en vijandschap, afgunst, haat, wraak, woestheid, wreedheid; zij die hun verstandelijke hebben toegespitst door studies, zoals mechanica, ruimbouwkunde en dergelijke, weten beter dan anderen de allersluwste kunstgrepen te bekonkelen.

Degenen onder hen, die zodanig zijn, werden verzameld doordien nog erger geesten tussen hen gezonden worden, want daardoor worden de animi van allen onderkend, en volgens de verschillen geordend, en daarna worden zij verbannen tot met hen overeenkomende hellen; ik zag een hele bende zo verzameld, en afgeworpen in een hel die vooraan was op een afstand in het vlak van den linkervoet; een gaping werd daar geopend, en daardoorheen werden zij neergestort; toen die afgrond werd geopend, scheen het alsof de duivelse bende daar in de hoogte opvloog; die schijn was zoals een kolom van dezulken in de hoogte; en er verscheen een maalstroom als van water neerglijdend door de gaping in een draaikolk; en die daarheen waren neergestoten gleden zoals door een gaping af; maar nochtans waren er wegen waarlangs die bende, die talrijk was, afdaalde; daarna werd deze bende gehoord in die gaping, en het werd doorvat dat daar een wijde ruimte was, en dat daarheen meerdere myriaden zouden kunnen worden afgeworpen.

5047. Het werd doorvat, dat dezulken die door en door vervuld zijn van de heerszucht, en innerlijk boos zijn, in die hel moeten worden afgeworpen terstond na hun dood in de wereld, om daar verwoest te worden, want tot op nu toe zijn de meesten in de wereld der geesten verwoest, en dit voor vele jaren, want alle verwoesting geschiedt van hoofd tot hiel, waarover elders, vanuit des Heren Goddelijke Barmhartigheid.

Het werd doorvat dat als dit niet was geschied, nauwelijks iemand vanuit die natie zou hebben kunnen worden gezaligd.

5048. Gezegd werd, dat zij die nederdaalden langs die draaikolk in de hel, daar nochtans derwijze werden geordend, dat niemand den ander kan aanranden zonder zich zelf in een zware bestraffing te storten, en zulks totdat hij daarvan aflaat; dit geschiedt door een orderegeling van hen uit den Heer.

5049. Zij klaagden daarover dat zo met hen werd gedaan in het andere leven, terwijl zij toch zedelijk hadden geleefd in de wereld; maar zij kregen ten antwoord, dat zij die door en door vervuld zijn van de verzengende hitte en

begeerte van heersen, niet kunnen worden geregeerd door den hemel uit den Heer, omdat zij daarvandaan den invloed niet kunnen opnemen; weswege zij worden geregeerd door de hellen, en worden aangedreven al naar het de hellen belieft; ook verschenen hun innerlijke dingen gesloten, en zoals zwart, ten teken dat zij niet alleen gesloten waren, maar ook dat daar regeerde haat, wraak, en dergelijke gevoelens. Dezulken ook in de wereld bekommeren zich niet om de dingen die des hemels en der Kerk zijn; de tempels bezoeken zij geregeld alleen uit gewoonte, en om met den mond over die dingen te kunnen meespreken.

5050. Zij die in deze hel worden neergezonden, worden overgeleverd aan dezulken die mogendheid over hen hebben, en die hun kastijders zijn als zij boze dingen in hun schild voeren; dezen zijn bedreven in alle dingen dienstig om genen schrik aan te jagen; onder dezen worden zij gehouden om zedelijk en gepast te denken, te willen, te spreken, en te handelen, waartoe zij merendeels door kastijdingen worden aangedreven; aldus worden zij ten slotte verwoest, en vrezen zij het boze te doen; aldus regeert de vrees bij hen. De kastijders zijn van verschillende geslachten, er zijn bozen, er zijn beteren; ook kunnen er voorkomen die innerlijk engelen zijn, maar dit weten zij niet; maar uiterlijk zijn zij boos; opdat het uitwendige der helsen tot samenstemming met de inwendige dingen worde teruggebracht, vervullen genen de taak van kastijders: daaruit blijkt dat het nooit ontbreekt aan kastijders; deswege hebben zij kracht door invloed; zoals er ook geen gebrek is aan temperaars [*moderatores*] van de hellen; zij die vanuit den natuurlijken of uitwendigen mens willen heersen, maar innerlijk goed zijn, kunnen kastijders worden. Ook dienstknechten en dienstmaagden worden daar overgeleverd aan hun heren en meesters, die eveneens van zulk een genius zijn; de heren en meesters onderzoeken en voorzien de inborst van genen, en hebben het lief hen op verschillende manieren te verbeteren; het waren degenen die in het leven des lichaams beschikten over vernuft.

5051. Zij werden hier en daar binnen gezelschappen gezonden, zodanigen die hen aanspoorden, zodat daardoor de goeden werden gescheiden van de bozen.

5052. Ook heb ik gezien, dat van een zekeren berg af er door engelen meer dan honderden duizenden werden neergestoten in de hel, omdat zij boos waren bevonden, en de goeden werden eerst daarvandaan heengeleid; de bozen daar hadden in hellen tevoren schandelijke dingen bedreven, en over zich een leider aangesteld die in nachttijd zou nederdalen in een afgrijselijke hel, en aan zich onderwerpen hen die daar waren, en mij zouden omgeven; dan zouden alle overigen kunnen aanstormen tot verderf, en zij zouden mij te gronde richten

door goddeloze kunstgrepen, die bestonden uit de afgrijselijkste magische praktijken, door uitsnijding van de schaamdelen, en door onuitsprekelijke schandelijkheid; en toen was hun leider (*Lars Benzelsjerna*)

5053. Ik zag een berg van verre, die in het midden volgens zijn breedte was gespleten, en zij die daar waren zonken diep weg, met een ontzaglijke menigte; en toen dit was geschied, toen dook een menigte omhoog, en klom op van beide kanten terzijde, naar hogere plaatsen daar; het waren degenen die in de kuil waren, en waren voorbereid tot den hemel.

5054. In de meeste bergen is een berg boven een berg, en zij die op den hogeren berg zijn, zijn in de innerlijke dingen, en de lageren daar worden geregeerd door genen; zo bij voorbeeld, wanneer zij die op de hogeren berg zijn, kwaad spreken over de leer der Kerk, alsdan vervolgen zij die beneden zijn, de goeden, vooral de maagden en de vrouwen-echtgenoten der anderen; wanneer genen zeggen dat de leer vals en boos is, dan willen de lagere bergbewoners hoereren en echtbreken met hun vrouwen, over wie zij zeggen dat die in het valse of boze der leer zijn; en zo verder nog, wanneer de hogeren in de dingen zelf zijn of daarover spreken, zo zijn zo de lageren in de uitbeeldende dingen die daarmede overeenstemmen, weswege er door den Heer in wordt voorzien, dat degenen die op de hogeren berg zijn, in het goede mogen zijn en vandaar in de ware dingen, want daarvan hangt het leven der lageren af.

5055. Ik zag den hogeren berg, of hen die daar waren, namelijk dat zij standaarden oprichtten in het midden, om zo degenen die op de bergen rondom waren aan te sporen kwaad te doen aan degenen die door den Heer gezonden waren; en toen zij werden vermaand den standaard weg te nemen, wilden zij dat niet, omdat zij waren opgehitst door een duivelse bende buiten hen, en misschien binnen hen, welke duivelse bende vanuit het midden als vanuit een put oprees; maar die put werd gesloten; en het werd bevonden, dat het hoofd van dien berg met de stad daar heen en weer werd geschokt, en dat het een aardbeving was, waarmede hetzelfde wordt aangeduid als in het Woord met schudden en aardbeving.

5056. Het midden van den hogeren berg is ook hoger, zo dat die hoogte groeide naar het midden toe; wanneer de bezoeking komt, hetgeen geschiedt wanneer de Heer daarheen engelen zendt om uit te vorsen hoedanig zij daar zijn, of wanneer Hij sommige engelen zendt door wie zij den hemel zien; dan worden degenen die op den berg en in de stad zijn, gescheiden; als de berg uit goeden bestaat, zijn in het midden de goeden en de minder goeden aan de zijden; doch als de berg uit bozen bestaat, dan komen in het midden de bozen; en wanneer dit geschiedt, verzinken zij die in het midden zijn.

Hetgeen is geschied met den berg, waarover hier is gehandeld, en die was aan het westen, noordwaarts.

Het is van belang, dat degenen die op den hogeren berg zijn, in het goede leven en de goede leer zijn, want daarvan hangt de leer en het leven der lageren af, die in den uitwendigen eredienst zijn; en eveneens hangen daarvan af de hellen die onder hen zijn.

5057. Meerdere steden op de bergen in het midden zonken neer, en bij het neerzinken verscheen als het ware een draaikolk zoals er geschiedt met volumen van water die neerstorten door een gaping; er werd gezegd, dat zulks een teken is, dat zij niet kunnen worden gezaligd.

Door ondervinding werd het bekend gemaakt, dat de gezelschappen in het andere leven steden samenstellen, en dat zij die in de ene en dezelfde stad wonen, in een gezelschap zijn, en daar gerangschikt volgens de orde; in de steden waar de goeden zijn, zijn de besten in het midden, en de overigen in volgorde volgens het goede des levens, naar de omtrekken toe; en dat daar eveneens somtijds een opening plaats vindt tot de hellen die daaronder zijn.

5058. Uit ondervinding is ook bekend gemaakt, dat ieder zodanig gezelschap, iedere stad, bijgevolg iedere berg een overeenstemming heeft met enig menselijk lichaamsdeel, zowel van buiten als van binnen bij den mens; het werd te weten gegeven dat zij die in de bergen waren, een overeenstemming hadden met mijn lichaam, ten aanzien van deszelfs uitwendige delen.

Over hen die het linkeroog kwetsen.

5059. Er waren sommigen beneden mij, onder de linkerbil, en zij maakten daar magische dingen, welke zij samenstelden vanuit overeenstemmingen, die zij hadden ontleend aan de orde, en aan de waarneming daarvan welke ideeën [iemand's gemoed] passeren en begrensd worden; en daarvan maakten zij tal van dingen, zoals slingers, banden, vooral kleren, welke dan vanwege de overeenstemming in laatsten vergemeenschapping hadden met hen die in de overeenstemmingen waren, en vooral met degenen daar die niet in de innerlijke dingen des levens waren, want als zij waren geweest met de innerlijk goeden, dan zouden zij eveneens schade hebben kunnen berokkenen aan de hemelen die in de inwenige dingen zijn; zij die deze magische dingen vervaardigden, waren voornamelijk mechanici, die in de wereld God en het eeuwige leven hadden ontkend, aldus de dingen die der Kerk zijn, alhoewel zij dit niet met den mond hadden bekend in de wereld, uit huichelarij, en uit vrees voor

verlies van faam, eer, gewin; onder hen was Polhem de voornaamste, en deze overreedde ook de anderen dat zij met den mond de ware leer zouden belijden welke bij mij was, opdat hij zo de verborgenheden zou kunnen uitvorsen, en ze des te beter in magische dingen verdraaien; dezulken zijn het, die een vrij doordringende pijn veroorzaakten in mijn linker oog, tot aan kreunen toe; maar toen werd hun arglist ontdekt, en zij werden verjaagd en gestraft.

Vervolg over de steden en gezelschappen in het andere leven, en aangaande het laatste gericht over de Mahomedanen.

5060. In het voorbijgaan sprak ik ook met hen die op de beide bergen waren, waar de Mahomedanen waren; en het werd doorvat dat genen daar eensgezinder leefden dan in hun verblijven de christenen; in hun eersten berg zeiden zij, dat zij goed leefden, omdat zij hun eigen wil matigen en gehoorzaam zijn aan hun overheid, en het werd ook doorvat dat het waar was; en dat zij derhalve in stand worden gehouden; zij waren ook qua verstand beter dan de meeste christenen.

5061. Van den anderen berg af spraken de bewoners met mij, waar ook Mahomedanen waren, die uitermate ontvankelijk waren voor de dingen waarover het gesprek ging; en omdat zij zodanig waren, en eveneens van anderen genius, kunnen de christenen niet tot hen komen; wanneer die daarheen komen, worden zij zoals vissen in de atmosfeer, hetgeen ook werd getoond; en bovendien worden zij beneden bewaakt, waar degenen die van een andere globe tot hen komen, daar worden verzwolgen als door wolven; degenen die tot hen kunnen gaan door kunstgrepen, worden door hen onderzocht, en daarna kwalijk bejegend, omdat genen hun schade willen berokkenen; zij die uit hun eigen natie tot hen komen, klimmen langs een verborgen weg op: ik sprak met hen over de veelwijverij, en hun ouderen onderzochten bij mij de oorzaken, waarom door den Heer bevolen was dat zij slechts één echtgenote zouden hebben; en zij vonden gerechtigheid daarin gelegen; maar dit was hun toegestaan in de wereld om oorzaken dewijl zij oosterlingen waren, en dat zij zich, als hun niet verscheidene echtgenoten waren toegestaan, als wilde beesten zouden gestort hebben op echtbreuken, en zo allen daar zouden zijn vergaan: zij traden goed in redenen binnen.

5062. Zij die daar eerstverwekten van Christenen waren, wien het krachtens de wet was opgelegd Janitzaren te worden, en zo Mahomedanen,

zeiden dat zij nochtans in hun hart christen waren; maar een deel van hen was tusseninliggend.

5063. Ik sprak verder met hen, zeggende dat het ware christendom daarin bestaat, dat men in naastenliefde jegens den maste moet leven, oprecht moet zijn, gerecht moet zijn, rechtschapen moet zijn, aldus het oprechte, gerechte en goede moet doen deswege, en die dingen moet achten en vereren als Goddelijk, omdat het Goddelijke des Heren daarin is, aangezien het uit Hemzelf is; hetgeen zij ook weten, want zij zeggen ook zelf dat niets van het goede bij hen is dan alleen dat wat van boven komt, dat is, uit God: en aldus dat het vanuit het goede des levens moet worden aangemerkt of zij christenen zijn; en dat het ware geloof geen tweedrachten behoort te zaaien; dat het andersom zo is, is ter oorzaak hiervan, dat het christendom zich slecht gedraagt; ook werd gezegd, dat men de dingen waarvan iemand gelooft dat zij waar zijn, niet terstond behoort tegen te spreken, vanuit een of andere redenering; en dat zij die dit doen, zodanigen zijn die niet geacht moeten worden, en dat derhalve niemand om zijn geloof moet worden gehegeld of gekwetst; behalve nog ettelijke dingen meer. Gezegd werd aangaande den Heer, dat Hij was ontvangen van Jehovah, en dat Hij derhalve Jehovah Zijn Vader heeft genoemd, en dat dit en dat overbekend is in de ganse christelijke wereld; en dat zij daarvandaan hadden kunnen concluderen, dat Zijn Menselijke is de gelijkenis des Vaders, aldus Goddelijk; maar dat zij, ofschoon zij dit weten, daaruit nochtans niets concluderen: zij weten ook dat Hij is wederopgestaan ten aanzien van het lichaam, en dat Hij alle dingen des lichaams met Zich mede nam; en dat dit ook overbekend is; maar omdat zij krachtens hun leer menen dat ook hun eigen lichamen eender zullen wederopstaan ten tijde van het laatste gericht, concluderen zij daaruit niets [ten opzichte van des Heren Goddelijkheid]: zij waren verwonderd dat de christenen dermate stompzinnig waren, zeggende dat zij zelf aangaande die twee punten onkundig waren. Toen ik sprak met hen over de verschillende dingen die vanuit het Woord zijn, en over de dingen die van de ware leer der Kerk zijn, ontwaarden zij het heilige uit dezelve.

5064. Het werd gezien, dat toen zij die vanuit de christelijke Mahomedanen [de Janitzaren] waren, waarover boven, door anderen, die boos waren, werden bestookt, hun stad neerzank, maar slechts met een stille en rechte afdaling, vrijwel tot een vlakke met het land rondom; aldus waren zij gevrijwaard van de bestoking, omdat zij niet gezien werden; rondom was als het ware een bergachtige muur; vandaar konden zij naar believen opklimmen en afdalen.

5065. Zij die zo hardnekkig zijn, dat zij niet verwoest kunnen worden vanwege de koppigheid en hardheid, en ook niet kunnen worden afgeschrikt met bestraffingen, zoals zij die vanuit de hellen opklimmen, en daar ook niet kunnen worden bedwongen, worden geleid tot grote afgronden die daar rondom zijn, en de aardbollen vaneenscheiden, en zij worden daarin geworpen, vanwaar zij niet kunnen opklimmen; er is daar een ontelbare menigte, en een onmetelijke ruimte; sommigen worden onderweg verwoest, en aldus wel een uur lang, want onderweg zijn er degenen die hen temmen; aldus is geschied met de Hesseliussen, met Lars Benzelstjerna, met sommigen van de Benzeliussen, met Nerez, en met een zekeren aanzienlijken magiër; hetgeen werd gezien; daar verscheen een zwavelige gloed, vanuit het vuur der haten en vanuit de belustheid van het boze.

5066. Zij die het meest de goeden bestoken in het andere leven, zijn degenen die het al van den godsdienst en der zaliging hebben gesteld in het geloof-alleen, en die zich daarin hebben bevestigd, en toen niet geleefd hebben volgens de geboden des Heren, maar in arglistigheid, in vijandschap, haten, wraken, en dergelijke, aldus die geen leven des geloofs hebben geleefd; van hen bestaat er een ontzaglijk aantal; zij geloven ook dat alle boze dingen die zij doen, worden vergeven; hetgeen zij geloofd hebben in de wereld door het geregeld kerkbezoek en de geregelde deelneming aan het heilig avondmaal; dezen leven in het andere leven boos, volgens de boze begeerten, en nochtans laten zij zich door een geloofsbelijdenis in de gezelschappen binnen; dezulken bezetten ook de rotsen en de bergen, en bestoken aanhoudend hen die beneden zijn; en zij maken één met de helse bende; dezulken worden ook van de rotsen en bergen neergeworpen, en rondom gesmeten.

5067. Er zijn ook verscheidenen die zich niets bekommeren om de leer der Kerk, maar alleen om het Woord in de letter, welke zij ombuigen naar elke opinie die zij maar willen, en ten gunste van alle mogelijke boosheden; zij die in het leven des lichaams verdienste hebben gesteld in werken, verdraaien, wanneer bij hen de goede dingen der naastenliefde vanuit den hemel invloeden, dien invloed alsdan in de schandelijke echtbreuk met schoondochters; zulke dingen worden aangeduid met de echtbreuken met schoondochters; en omdat de Joden zodanig zijn geweest, wordt derhalve hun oorsprong beschreven vanuit de echtbreuk met een schoondochter.

5068. De bozen worden verzameld en gescheiden van de goeden op verschillende manieren; dit geschiedt vooral door boze geesten, die hen ophitsen van alle kanten; en dan zijn zij die het verkwikkelijke stellen in het toestemmen en in het doen zoals genen willen, degenen die boos zijn; en zij

die in zulke dingen niet het verkwikkelijke stellen, zijn onder de goeden; ook wordt de hoeveelheid en hoedanigheid van het goede doorvat door de engelen in de hemelen vanuit den Heer; en eveneens verschijnt het in de lagere sfeer door de wendingen van aangezicht en lichaam; zij die het oog rechtstreeks richten op een bozen geest, stemmen volledig in; zij die het oog richten naar links en naar rechts, stemmen meer en minder toe; zij die zich afwenden, stemmen allerminst toe; ook zij die het lichaam inbuigen, de schouders tegenzetten, hoezeer zij ook worden aangespoord, zijn goed; uit de buiging van het lichaam verschijnt ook het hoedanige van het goede en het boze; zij die zich verbergen in krochten, in kamers, in schemerachtige plaatsen, komen allen tevoorschijn, en vertonen zich voor de engelen.

5069. Ik zag ook, toen aldus meerdere duizenden waren gescheiden, dat een zekere geest met een vaandel kwam, en doorging over de bergen en de rotsen, en het vaandel zwaaide in het voorbijgaan, en dat toen allen verschenen als ingewikkeld in het vaandel, hetwelk evenwel een schijn was; zij waren immers uitzinnig geworden, en konden langer niet hun huizen vinden; hun huizen schenen vernietigd, zodat zij nergens konden binnengaan; het was niet anders dan zoals gezegd wordt van de bewoners van Sodom, dat zij met blindheid geslagen waren, zodat zij hun huizen niet konden terugvinden; en dit overkwam hun een uur lang tot zeer vele duizenden toe; maar nochtans lieten zij ook toen niet af, maar hielden daarna nog aan zoals eerder, desgelijks als van de bewoners van Sodom wordt gezegd; een andere geest trad op met een vaandel, en met een zwaai ervan ten tweede male, en ook ten derde male, en nochtans lieten zij niet af; weswege toen zij die zodanig waren, van de rotsen en bergen werden afgeworpen.

5069[b]. Er is een bodemloze diepte ter linkerzijde in een uitgestrekte streek, waarheen degenen worden gezonden, die vanwege de hardnekkigheid en koppigheid anders niet getemd kunnen worden; zij die in dien afgrond worden gezonden, blijven daar; rondom aan de zijden daar zijn er vanuit verschillende naties, iedere natie gescheiden van de andere; en zij die in de steden daar zijn, wonen in steden; daar is ook Stockholm; en aldus zijn er andere steden; daar verschijnen ook degenen die nog in de wereld zijn.

5070. Er zijn vijf geslachten van geesten die op de rotsen en op de bergen klimmen, en evenwel daarvan worden afgeworpen; 1). er is een geslacht van hen die geloven dat het geloof-alleen zaligt, en zich niet in het minst bekommeren om het leven des geloofs, of het leven volgens de geboden des Heren; dezen zijn zodanig, dat zij met de helse geesten een handelen, en de goede vervolgen, en wel al degenen die tevens de naastenliefde belijden; zij

vervolgen hen op verschillende maneren, hetgeen daarmede werd getoond, dat zij begeren de huwelijken te ontbinden, en te hoereren; huwelijken ontbinden is hun verlustiging, en ook hoereren; de oorzaak hiervan is deze, dat de huwelijken betrekking hebben op de huwelijken van het goede en het ware; en waar dit het geval is, valt het in de ontbinding tussen de echtgenote en den echtgenoot, hetgeen een langen tijd en met veel dingen is getoond; en eveneens dat zij hoereren; zij branden immers van den lust om te hoereren, zoals bokken; de hoererij immers valt in degenen die zodanig zijn. II). Er zijn er die in een naastenliefde zijn naar de belijdenis van den mond, en niet naar de opneming met het hart; zij leven immers niet het leven der naastenliefde; dezen zijn de vervolgers van het geloof, en slaken eveneens de huwelijken, en hoereren. III). Er zijn er die in een uitwendig heilige en in geen inwendig heilige zijn; in een uitwendig heilige plegen ook de bozen te zijn; maar omdat zij zich niet om het leven bekommeren, hebben zij derhalve geen inwendig heilige. IV). In het algemeen zijn al dezen in den zin der letter des Woords, en niet in enige leer vanuit het Woord; zij weten iets vanuit het Woord, en passen dit toe op al wat zij maar willen; zij ontvouwen het ten gunste van alle begeerten waarin zij zijn, en maken zich zo schuldeloos [*insontes*]; de meesten onder hen bekommeren zich niet om de leer der Kerk, welke nochtans voor hen zoals een lamp kan zijn om den echten zin des Woords te zien; er zijn er die zich er wel om bekommeren, zoals de voorgangers, maar nochtans bekommeren zij zich niet om het leven. Zodanig zijn heden de meesten, die evenwel voor christenen doorgaan. V). Er zijn er die in een leven van vroomheid zijn, en in geen leven van naastenliefde; zij mediteren vroom, en haken daarmede naar heiligheid; ook bestuderen zij het Woord, en de leer der Kerk, maar alleen voor zichzelf; zij zeggen ook, dat iedereen zijn eigen deur moet vegen; zij verschijnen eveneens in den uitwendigen vorm als heilig, maar toch hebben zij geen leven van naastenliefde gehad; zij willen hun meditaties niet vergemeenschappen met de anderen, noch mondeling, noch in geschriften; in één woord, zij leven voor zichzelf, en niet voor anderen; zij veroorzaken angst bij anderen, en afkeer ten opzichte van de dingen die der Kerk zijn, omdat zij anderen bij zichzelf vergeleken verachten, en ook verdienste stellen in hun vrome overdenkingen; zij weeklagen ten zeerste wanneer zij verworpen worden, gelovende dat in het leven alleen der vroomheid het al der Kerk bestond.

5071. Allen die in het andere leven komen, worden verwoest; zij die in het goede zijn geweest in de wereld, worden verwoest ten aanzien van de boze dingen en de valse dingen daaruit, en dan zijn zij in hun goede en het ware

daaruit; degenen echter die in het boze zijn geweest, worden verwoest ten aanzien van de ware en de goede dingen, als die er zijn; en dan zijn zij in hun boze en het valse daaruit; vandaar worden de goeden de beelden van hun goede, en de bozen de beelden van hun boze; dezen worden zo afgeworpen in de hel, genen verheven tot den hemel; de verwoestingen houden bij sommigen lang aan, volgens de hoeveelheid en de hoedanigheid van het goede of het boze; zij plegen aan te houden ettelijke jaren; en wanneer zij worden verwoest, worden zij verwoest van hoofd tot hiel, want aldus schrijft het goede of het boze zich over in het lichaam.

5072. Er zijn eveneens verwoestingen die slechts enkele momenten duren; er werden enigen waargenomen in een spelonk ter linkerzijde, en het werd gezegd dat zij uit een andere stad waren; zij verwoesten de uitwendige dingen die van de wereld zijn geweest, terwijl zo de inwendige dingen aanbleven die van nut waren geweest terwille voor den naaste en God; zij die niet iets anders in de wereld hebben gedacht dan alleen voor zichzelf en de wereld, hebben na de verwoesting slechts weinig over; zij zijn stompzinnig; doch zij wier innerlijke dingen de nutten van den naaste hebben beoogd, leggen, wanneer zij verwoest zijn, de wereldlijke dingen af, en verheugen zich dat zij zo verwoest zijn; maar in deze verzoeking worden slechts degenen toegelaten, die eerder voor enigen tijd in het andere leven waren geweest, en daardoor het onliefelijke [*inamoenum*] in de aardse en wereldlijke dingen hebben doorvat. Er waren twee van het ene en het andere soort aldus verwoest.

5073. Er is een grote afgrond ter linkerzijde; daarheen worden degenen geworpen, wier innerlijke dingen geheel en al zijn toegesloten, omdat zij zich van niks anders hebben doordrenkt dan van aardse, lichamelijke, en wereldlijke dingen, vanuit de liefden van zich en van de wereld, ter oorzaak hiervan, dat zij niet kunnen worden geleid vanuit den hemel, maar alleen vanuit de hel; opdat zij de wereld der geesten niet bestoken, worden zij derhalve daarheen geworpen; in een ontzaglijke menigte gaan zij daarheen, uitermate stompzinnig, en daar worden zij door een zeker regime in banden gehouden, en ook voor zoveel als mogelijk is, afgehouden van den invloed uit de hellen; daar zag ik sommigen die in de wereld als geleerd waren verschenen, terwijl zij nochtans niets dan uitwendige dingen hadden gehad, waarvan zij hadden gesproken, en zo slechts vanuit anderen; degenen echter die vanuit zichzelf konden denken, en zo vanuit zichzelf hebben kunnen redeneren, worden, als zij boos zijn, in de hel geworpen, want die zijn lijnrecht tegenovergesteld aan hen die in den hemel zijn; doch zij die in dien afgrond zijn, zijn niet zodanig;

maar wanneer hun de uitwendige dingen zijn afgenomen, storten zij zich blindelings in alle misdaden.

Ook zag ik een andere verstrooing van hen die op de bergen zijn; zij werden in één oogenblik verstrooid, en toen werd ieder hunner naar zijn plaats in de hellen geworpen; aldus werd de berg ontledigd van de bozen, terwijl sommige rechtschapenen achterbleven.

5074. Onder de ergsten in het andere leven zijn de priesters die tot waardigheden zijn verheven, en zo gekomen zijnde in een liefde van zich meer dan de anderen; en al wat zij deden, hadden zij gedaan terwille van zich, van hun glorie, faam en eerbewijzen; voor hen waren de heilige dingen middelen geweest; in het andere leven, wanneer hun de uitwendige dingen worden afgenomen, storten zij zich in alle goddeloosheid, en in zulke erge misdaden, dat ik met de opsomming ervan niet de oren wil kwetsen; zodanig zijn geweest (Ericus Benzelius, Jacobus Benzelius) en anderen; en dezen deden, wanneer zij iets deden, hetzelfde vanuit liefde van zich; zij willen anderen overheersen, en zij pochen op hun verdiensten, terwijl zij toch geen vergemeenschapping hebben met den hemel, noch enige denking daaromtrent wat de hemel is.

Onder de katholieken zijn de allerergsten degenen die in den uitwendigen vorm devoot waren, en daardoor streefden groot te worden, en als heiligen te worden aangemerkt; dezen zijn eveneens in het andere leven de sluwsten, want zij beogen alleen zichzelf, en den hemel terwille van zich; dezulken zijn eveneens het binnenst boos, want zij storten zich in alle misdadigste streken.

Over geniën.

5075. Ik werd gezonden onder de geniën, en toen werd een klein weinig het gezicht geopend, opdat ik hen zag; ik zag hen heen en weer rennen, en doende zijn, maar zulke dingen die van geen belang waren; zij renden op mij toe, renden weer weg, haalden vaten uit een huis, traden het binnen, maar spraken niet; zodanig zijn geniën, dat zij onnuttige dingen doen, en eveneens boze dingen, maar zij denken niet; de wil regeert hen, niet de denking die des verstands is, afgescheiden: zij die in het andere leven komen en geniën zijn, worden niet terstond onder de geniën gezonden, maar vertoeven onder de geesten, opdat zij daardoor leren denken, en zo worden ingewijd in het goede; als dit tevergeefs is, worden zij onder de geniën gezonden die van deze inborst zijn; zij verblijden zich dan zoals zij die komen in hun zijn des levens; maar er zijn meerdere geslachten van geniën.

5076. Ik hoorde een geest daarheen komen, die, zodra hij daar gekomen was, begon op te treden en te werken, en wel volgens de overeenstemmingen, aldus overeenstemmend met zulke dingen die zij denken; zo bijvoorbeeld nemen zij stenen op voor het denken van het ware; balken en houten voor het doen van het goede; gaan huizen binnen, en openen deuren, voor denken, en tal van eendere dingen meer; degenen van hen die niet goed zijn, zijn geheel en al zulke mimen volgens de overeenstemming der boze dingen; het is een komedianterige en bespottelijke bende.

Vervolg over het laatste gericht.

5077. Het werd waargenomen, dat op de rotsen en op de bergen somtijds de ergsten zich begeven, en ik was verwonderd waarom dit zo geschiedde, terwijl toch dezulken beneden in de hel moesten verborgen worden; maar de oorzaak is, dat zij in de wereld de heilige dingen der Kerk hebben vervuld, geregeld de tempels bezocht, en het heilig avondmaal gehouden, en zo vaak hebben gehoord over den hemel en het eeuwige heil, en eveneens dit dat zijzelf gezaligd zouden worden door het geloof-alleen, niet wetende wat het geloof des monds, en wat het geloof des harten is, noch dat de wetenschap van leerstellige dingen verschilt van het geloof; en wat overreding is, en vanwaar zij is; vandaar hebben zij eveneens de mening opgevat, dat ook zij in den hemel konden komen; degenen die in deze idee zijn, worden toegelaten in de rotsen en in de bergen, want zij geloven, dat daar de hemel is, omdat het in de hoogte is, en omdat de hemel eveneens is op bergen en rotsen; derhalve begeven zich daarheen zo velen onder de ergsten, en wonen daar, totdat de stad vol wordt van dezulken, wanneer de bezoeking daar is, en alsdan zulk een stad neerploft in de hel, waar zij daadwerkelijk wonen, aldus in hun eigen domicilies.

5078. Wanneer de rotsen of de bergen bezet zijn door de boze geesten, dan komt somtijds ook uit het oosten een wind opzetten, die in het Woord de oostenwind wordt genoemd, en alle dingen daar uitdroogt, namelijk de tuinen, akkers, grasvelden en de overige dingen in akkers en velden, en eveneens de gebouwen aantast; en ook worden hun klederen veranderd, want die wind komt vanuit de streek waar de Heer is, aldus vanuit den hemelsen hemel; en daarom worden daardoor alle boze dingen vernietigd, zulk een wind ben ook ik gewaargeworden, en deze verscheen mij zacht, maar ook

sreen; daaruit blijkt, wat met den oostenwind wordt aangeduid, die de rode zee opdroogde, waarmede de hel wordt aangeduid.

5079. ⁵⁾ Allen die in het andere leven komen, brengen den godsdienst met zich mede dien zij in de wereld hebben gehad; zij die mensen als goden hebben aanbeden, eender; zij die van den katholieken godsdienst zijn, en die hun prelaten en geleerden waren geweest, zoals kardinalen, bisschoppen, diakenen, jezuiten, en vele monniken, brengen met zich mede in het andere leven, dat zij daar eender willen heersen over het algehele aardrijk, en eveneens sporen zij daar verschillende benden aan, beklimmen bergen, en zetten rondom wachters uit en zodanigen die allen bestoken die zij maar zien, als genen niet van hun godsdienst zijn, en henzelf niet aanbidden; dit is mij door veel ondervinding bewezen; de eenvoudigen gehoorzamen, en genen heersen; want zij zoeken niets anders dan de heerschappij te hebben over de hemelen en over de aarde, en als goden te worden vereerd.

5080. Er zijn drie geslachten die nu gegeven zijn gade te slaan; het ene geslacht is in het oosten, in dezelfde streek waar de Heer is als zon, daar op een berg; en zij voegen een zeker duivel aan zich toe, van onverschillig welken godsdienst hij geweest mag zijn, en zij stellen hem vóór zich, en zeggen dat die de Heer is; en eveneens bewerken zij door fantasieën, dat daarvandaan een schijnsel verschijnt, zo dat die duivel wordt aanbeden; zij die aan de zijden zijn, van weerskanten en aan den rug, zoeken en verkrijgen van hem antwoorden, en zo bewerken zij boze dingen in het rond, al degenen kwetsende die rondom zijn en hen niet erkennen; aan de linkerkant zijn de bozen die zeiden dat zij Christus bij zich hebben, en zij willen van zulk een groot gezag zijn, dat zij door niemand willen worden aangezien, maar dat iedereen de ogen neerslaat uit verering; maar dezen worden afgeworpen en vernietigd; aan de andere zijde zijn degenen die meer geleerd waren; er waren ook zij die aan den rug zijn, en dezen begaan op bevel van dien duivel boze dingen: ik zag jezuiten; ik zag eenderen die daar binnentraden en zich Christus maakten; en dat zij werden neergeworpen.

5081. Er zijn anderen, ver terug, in dezelfde streek, die zijn zodanig, dat zij zeggen Christus te zijn; en overall waar zij gaan, brengen zij met zich een sfeer van overreding dat zij Christus zijn; zij verleiden vele eenvoudigen en rechtschapenen; want, vanwege de sfeer hunner overreding kunnen genen niet anders doorvatten; zij zijn onder de ergsten, en doen boze dingen in

⁵ Als kanttekening ter rechterzijde staat in het Manuscript geschreven: Over den Katholieken Godsdienst.

het verborgene; zij zenden van daar dezulken die aan den rug zijn, en in het verborgene boze dingen bekonkelen; dezen werden daar eveneens heengezonden naar de hel; maar nochtans komen dan anderen in hun plaats, en doen boze dingen onder het voorwendsel dat zij uit Christus zijn, en dat Christus in hen doende is; het is een allerverdoemelijkste bende.

5082. Er zijn echter anderen, van denzelfden godsdienst, namelijk den katholieken, die den Vader aanbidden, en die niet veel om den Zoon geven; die zijn naar voren, een weinig ten noorden, op een verheven berg, en zien op een hoogsten berg een zeker iemand met een grijzen baard dien zij God den Vader noemen; van hem nemen zij bevelen aan, ook om mensen te teisteren die niet van den kathol. relig. zijn; een van hen kwam tot mij des nachts in een droom, op bevel van zijn kornuiten daar, van zins om mij te kwetsen op een afgrijselijke manier, waarin zij bedreven zijn; maar toen ging door mijn ogen heen als het ware een vuur uit den Heer voort, waardoor hij languit voorover werd nedergeslagen; en toen ik ontwaakte sprak ik met hen door wie hij was gezonden; en genen zeiden dat zij op een hogen berg waren, en dit bevel hadden gekregen uit God den Vader, die op dien hoogsten berg was; en dat hij wederom dat bevel had uitgevaardigd om mij volledig te vernietigen; toen ik hun zeide dat het een duivel was die daar verschijnt, dien zij God den Vader noemen, ontkenden zij dit; het werd ook getoond dat onder hem de berg opengaapte, er hij in de hel werd geworpen; maar anderen volgden hem op, die eveneens werden afgeworpen; zij zeiden dat zij wisten dat het mensen zijn die daar zijn, maar dat God de Vader in hen is en door hen spreekt; hij verschijnt daar gezeten op een zilveren troon; en toen het werd nagevorst, was het die berg die geheten wordt de berg der samenkomst aan de zijden van het noorden, waar Lucifer zit, volgens hetgeen staat bij Jesaja, Hfdst. xiv, aldus dat het Lucifer was; die berg is ook aan de zijden van het noorden; het waren duivels, die vanwege de kitteling en de belustheid van overheersen oprijzen, en zich God den Vader maken; ik las voor hen de woorden van Jesaja; de eenvoudigen onder hen erkenden, maar niet hun geleerden, zoals de jezukten en anderen, die van harte atheïsten zijn. Dezen beraadslaagden daarover, en kwamen tot de conclusie, die zij ook zeiden, namelijk dat zij zo deden om de eenvoudigen te overreden, dat daar God de Vader is; en tot dien berg, die de berg der samenkomst is, laten zij dezulken toe.

5082[b]. Langen tijd daarna werd een dergelijke duivel opgesteld, en uitgeroepen tot God den Vader, en op een vermaning wilden zij toch niet afdaten van de erkenning; derhalve barstte een hels en duivels [vuur]

los, en verteerde als het ware de boosdoeners, die zulk een monster daar hadden opgesteld.

Over den draak.

5083. Zij die draken zijn, waarover in de Apocalyps, zijn degenen die het Woord bestuderen, maar zich niet bekommeren om enige leer daaruit, en die blijven strikt in den zin der letter, en dan tevens het Woord met geen ander doel lezen dan om groot te worden in de wereld; zij die dit doen, zijn de draak, ter oorzaak hiervan, dat de zin der letter de laatste zin is, en overeenstemt met het zinlijke bij den mens, want de zin der letter des Woords is volgens het zinlijke van den mens, hetwelk uitstaat in de wereld; en omdat die zo is volgens de wereldlijke en de aardse dingen, is aldus voor de bevatting der kleine kinderen en der eenvoudigen gesproken.

5084. Dezulken die zich niet bekommeren om enige leer, kunnen derhalve maken dat alle dingen, onverschillig welke, vanuit den zin der letter worden bevestigd, zowel de boze als de valse dingen; het geloof van den zin der letter alleen, is een overredend geloof, hetwelk tot niets bevorderlijk is; de draken immers verdraaien alle dingen naar willekeur, en zij zijn eveneens wereldlijk en lichamelijk.

5085. Van dezulken zijn er in het andere leven nu zeer velen, en het grootste deel ervan is dat wat wordt verstaan onder het derde deel der sterren des hemels, die de draak met zijn staart neertrok vanuit den hemel; en het zijn degenen die trachten den inwendigen zin, welke is de leer des Hemels en der Kerk, volledig te vernietigen.

5086. Zij begaan in het andere leven schandelijke echtbreuken, die voor kuise oren verzwegen moeten worden; het zijn echtbrekingen met schoondochters; zij willen anderen verderven door echtbreuken met stiefmoeders; behalve nog eendere dingen die goddeloos zijn.

5087. Maar onder dezen moeten niet degenen gerekend worden die uit kinderlijkheid en eenvoudigheid den zin der letter des Woords geloven, en nochtans leven volgens de leer der Kerk; maar het zijn degenen die het Woord bestuderen, met verachting van het al der leer vanuit het Woord.

5088. Dat de slang de zinlijke mens is, werd getoond in de ontvouwingen; want onder de slangen worden de zinlijken verstaan, die allen het Woord verachten; maar van hen zijn er verschillende geslachten volgens hun bedrevenheden en volgens hun listen; waarvandaan de verschillende namen

van slangen, en meer soorten nog in het andere leven; sommige ervan werden te zien gegeven, en zij zijn huiveringwekkend.

5089. Dezulken worden vanuit den hemel, waar zij zich eerder begeven hadden, bij benden neergeworpen; zij die draken zijn, kunnen elk dogma, onverschillig welk, verdedigen; zij schommelen heen en weer tussen allen; zij kunnen katholieken zijn, kunnen hervormden zijn, kunnen lutheranen, quakers zijn; in één woord, zij zijn van onstabiel geloof; de oorzaak hiervan is deze, dat zij niets denken buiten de zinlijke uitwendige dingen en volgens dezelve, waar niets vast is, en waar alles is wereldlijk en aards; zij laten zich niet tot den hemel verheffen, en daaruit leer putten, want zij zijn liefhebbers van zich en van de wereld; zij zijn uiterst gevaarlijk, want het zijn degenen die worden verstaan onder de slang, waarvan het hoofd wordt vertreden, maar die toch de hiel zou kwetsen; en bij David [feitelijk in *Job*, Hfdst. xL] “die het hoofd verhief, en uit den stroom dronk”, en in de profetische uitspraak van Israël “steeds liggende op den weg, en bijtende des paards verzenen” [Gen. XLIX: 17]

5090. De oorzaak dat zij gevaarlijk zijn, is deze, dat zij bijna ieder eenvoudige en rechtschapene kunnen overreden dat men dit of dat moet geloven, alleen vanuit den uitwendigen zin des Woords zonder ontvouwing; en de eenvoudigen in de wereld hebben niet overwogen en aangeleerd, dat de uitwendige zin des Woords is volgens de bevatting van den zinlijken mens, want des mensen eerste bevatting is zinlijk; en zulks zal het laatste zijn in het Woord, omdat het in de plaats van een fundament is, of in de plaats van de voetzolen waarop het lichaam staat; het Woord immers is vóór den Heer zoals één mens, want het is het Goddelijk Ware; vandaar is voor hetzelfde de zin der letter de zool; maar toch zijn er de innerlijke dingen daarmede overeenstemmende volgens den nexus van zodanige dingen als er in den mens zijn.

5091. Dat zij huiveringwekkende echtbreuken begaan, is omdat zij het Goddelijk Ware vervalsen, ten gunste van hun begerigheden; het werd nagegaan dat zij alle boze dingen kunnen verdedigen aan de hand van het Woord; de ondervinding bewees, dat zij echtbreuken, moorden, diefstallen, en meer dingen die de Dekaloog verbiedt, als geoorloofd kunnen verdedigen; en dat zij die priesters zijn, de mogendheid hebben om voor dat alles vergiffenis te schenken.

Over de steden in het andere lever, en over de Voorzienigheid, des Heren ter instandhouding ervan.

5092. Steden verschijnen voor de geesten eender aan de steden op aarde, vandaar Londen, Amsterdam, Stockholm, en de overige; de oorzaak dat het zo is, is deze dat ieder mens geesten in het andere leven bij zich heeft, en die bezitten des mensen innerlijke dingen, aldus alle dingen van diens geheugen; zij zien weliswaar niet de wereld door diens ogen, maar toch zien ze die van binnen in hem vanuit diens ideeën; vandaar verschijnen de ideeën van eendere huizen, gebouwen, straten, steden, aan hen; en dermate verschijnen die, dat zij als het ware in dezelve zijn; en over dezen schijn zal elders vollediger worden gesproken; vandaar is het, dat de geesten die zijn bij de mensen van één stad, de idee van dezelfde stad hebben;

5093. vandaar is het, dat de Heer terstond ziet, hoedanigen daar zijn in het algemeen en in het bijzonder ten aanzien van de liefde, einddoelen, gezindheden, en zeden: en daarom, als enige verstoring daar komt, onderdrukt alsdan de Heer dezelve terstond, hetgeen mij bleek uit dit voorbeeld: er was in een stad waarin ik mij bevond, een samenzwering, en het plebs was aan de zijde der samenzweerdere; weswege toen de geesten die rebels of opstandig waren, terstond daaruit verdreven werden, en in hun plaats andere geesten werden ontboden; vandaar werden de gezindheden der stedelingen veranderd, en bedaarde de woeling.

5094. Aldus geschiedt in de overige gevallen; ook is de ganse streek daar zodanig als op aarde, met deszelfs provincies, steden, en dorpen; en het gaat daar eender toe.

Tot hen die de overheid uitmaken, worden terstond geesten en engelen gezonden. die tot gezonde raadsragen inspireren, welke der Voorzienigheid zijn.

Over het Inzicht der geesten.

5095. Ik sprak over de wederverwekking van den mens, maar alleen in verband daarmede dat de mens wordt binnengeleid door diens aandoeningen, welke een grotere rol spelen naarmate zij afnemen en verbeterd worden; toen beschreef een zekere geest krachtens een invloed vanuit den hemel het proces ervan door derzelver graden, en toen ging hij daarin ordelijk voort tot aan ettelijke honderden graden toe, en het zou hebben kunnen zijn tot ettelijke duizenden toe, maar het was heel, héél lang; en dit in zulk een orde, en met

zulke ideeën, dat die niet zouden kunnen worden begrepen door den mens, zelfs niet kunnen worden uitgedrukt voor het merendeel, noch gevat met wereldlijke ideeën; en dit was nog maar het proces der wederverwekking in den uitwendigen mens; gezegd werd dat er duizenden van duizenden meer bestaan in den innerlijken mens, en nog onbegrensd veel meer in den binnensten mens; ook werden die in den meest uitwendigen mens niet vermeld. Daaruit kan vaststaan, hoe groot inzicht de geesten en de engelen hebben, en hoe grote onwetendheid de mensen.

Over de hellen der wraak.

5096. Er zijn zekere en afgescheiden hellen voor hen die blaken van wraak, alnaar de hoeveelheid en hoedanigheid ervan; zij zijn in verschillende plaatsen onder de bergen, op verschillende diepte; er verschijnt daar, wanneer een blik daarin wordt geworpen, als het ware een verterend vlamme, als vanuit zwavel; ik zag een zekere zodanige hel vooraan, een weinig naar rechts, waarin iemand geworpen was, die blaakte van zulk een wraak dat hij liever wilde sterven dan daarvan aflaten; Jaar was ook een grot, die duister als van rook was vanwege zulk een vlam, waarin hij geworpen was; hij was als dood, met marteling; het werd doorvat dat zij die daarvan niet kunnen worden afgehouden anderen te teisteren, daarheen worden geworpen, en zo voor een tijd daarvan afgeweerd; want daarna keren zij terug tot den vorigen levensstaat.

5097. Zij worden allerzwaarst gestraft, en veel erger dan anderen, omdat de wraak diep is ingeworteld, zodat hun leven zelf een en al wraak is; sommigen hunner zijn zodanig, dat zij al het verkwikkelijke des levens in wraak stellen, en dan is, zoals zij tevoren van wraak blaakten, hun vreugde daarna des te groter; zoals men zegt zijn er van dezulken meerderen uit Italië, waar die wraak is ingeworteld vanuit een onmatigen trots, omdat zij over allen willen heersen; want de wraak heeft veel gemeen met de liefde van zich; zij zijn ook uitermate wreed, sinds de pauselijke tijden, toen de innerlijke trots aangroeide; ook wordt gezegd, dat zulk een wraakzuchtige daar is ingeworteld, en eveneens daarvanuit wordt afgeleid in het kroost.

5098. Zij die zich niet op andere manieren laten temmen, worden in een grote latrine gezonden, en ondergedompeld, en zwoegen lang om daaruit op te rijzen, maar tevergeefs; en wanneer zij opduiken, worden zij wederom getest door anderen, of zij zich willen wreken; en wanneer het wordt bevonden

dat het wraakzuchtige is aangebleven, worden zij wederom doorheen terug gezonden; en dit kan eeuwenlang aanhouden, want bij dezulken is de wraak des levens geworden. Ik hoorde ook een zeker iemand opduiken, en door anderen aangehitst tot wraakneming, en daarna teruggestuurd naar die latrine.

Over hen die worden wederopgewekt uit de doden, en die in hun laatste momenten het geloof hebben beleden (Erik Braha).

5099. Hij werd onthoofd het tiende uur vóór den middag, en hij werd gezien en sprak met mij op het tiende uur na den middag, aldus na 12 uren; en daarna ettelijke dagen achtereen bijna aanhoudend; na twee dagen begon hij terug te keren tot zijn vorigen levensstaat, geweest zijnde het liefhebben van wereldlijke dingen, en na drie dagen werd hij zoals hij tevoren in de wereld was geweest, en werd hij gevoerd in de boze dingen waarvan hij zich in de wereld had doordrenkt.

Over den draak.

5100. Er zijn er die betrekking hebben op het hoofd van den draak, op diens lichaam, en op diens staart; zij die het hoofd zijn, zijn de zinlijken, die alleen in den zin der letter des Woords blijven; zij die het lichaam uitmaken, zijn degenen voornamelijk die geleerd zijn geweest, of die vanuit wetenschappen kunnen redeneren, zowel over geestelijke, als over zedelijke en burgerlijke dingen, en nochtans slechts vanuit de zinnen en de begoochelingen ervan; en omdat zij vanuit wetenschappen redeneren, worden zij voor geleerd gehouden; maar nochtans ontkennen zij in hun hart God, het leven na den dood, en het heil; zij schrijven alle dingen aan de natuur toe, maar nochtans beschikken zij over het vermogen van redeneren; maar omdat zij de dingen ontkennen die van het innerlijk verstand zijn, en zo slechts wijs zijn vanuit wereldlijke en aardse dingen, zijn zij zinlijk en waarlijk slangen in den boom der wetenschap: zodanig onder de vooraanstaanden was (Pehr Ribbing), die alle dingen aan de natuur toeschreef, God ontkende in zijn hart, en toch kon redeneren, zowel tegen de Goddelijke dingen als ten gunste ervan; deze was zinlijk meer dan de overigen. Degenen echter die den staart van den draak uitmaken, zijn de huichelaars van verschillende geslacht, die in hun hart

ontkennen God en het eeuwige leven, maar nochtans met den mond dezelve prediken, zoals eveneens de overige dingen, als bijvoorbeeld de dingen die zijn van het geweten, van het geloof, van het heil des vaderlands, en van het heil des naasten; met hun staarten doden zij. Dezen en genen zijn ook onder de ergsten in het andere leven, aangezien zij zich naar weerskanten kunnen keren, zowel naar de hellen als naar den hemel. Genen zijn als de mens die onder de geroepenen kwam, en niet het bruiloftskleed had. De sfeer van dezen en genen is schandelijk, verdovende en afstompende elk vrome, ware, goede des geloofs, in het algemeen elk Christelijke, afleidende wèg van den Heer, en toeleidende tot het eigene.

Over den hemel.

5101. Zij spraken over den hemel en over de pracht daar, en dat daar engelen zijn, van den schoonsten menselijken vorm, maar nochtans onzichtbaar voor de geesten; sommige nieuwling-geesten, niet zo boos, waren daarover verwonderd; zij vergeleden in een rust ten aanzien van hun lichaam, want zo kunnen zij worden overgebracht in den hemel tussen de engelen; de innerlijke dingen immers worden dan geopend, opdat zij in den engellijken staat mogen zijn; zo waren zij in rust voor een half uur; daarna gleden zij terug in hun lichamelijke dingen waarin zij tevoren waren geweest; en in de herinnering van wat zij toen gezien hadden, zeiden zij dat zij geweest waren onder de engelen of in den hemel, en dat zij daar verbazingwekkende dingen hadden gezien, alle dingen flonkerende van goud, zilver en edelstenen, en in bewonderenswaardige vormen, die wonderbaarlijk werden gevariëerd; en dat de engelen niet verlustigd waren door de uitwendige dingen zelf, zoals van goud, zilver, edelgesteente, door de vormen zelf, maar door dat wat zij uitbeeldden; want zij zagen daarin de onuitsprekelijke Goddelijke dingen, die van de onbegrensde wijsheid zijn; deze dingen waren voor hen ter verlustiging, en voedden hun denkingen, en wekten hun verbijstering en tevens hun liefde voor het Goddelijke op; bovendien waren er talloze dingen die in de menselijke talen niet kunnen worden uitgedrukt, noch vallen in ideeën waar iets stoffelijks is.

Over de spraak der geesten en der engelen in de hemelen.

§102. Er zijn drie spraken: de hemelse, de geestelijke, en de natuurlijke; en de ene vloeit aan de andere in en formeert die; de natuurlijke spraak is der mensen, en in haar vloeit de geestelijke spraak in, welke is bij den mens, en welke de mens niet weet; aldus die invloeit door de innerlijke dingen des mensen in den hemel; in zulk een spraak zijn de laagste geesten, bij den mens met zichzelf sprekende, en wanneer de mens met hen spreekt, hetgeen met enigen geschiedt: de geestelijke spraak is zodanig als eigen is aan de geesten en engelen in den tweeden hemel, of in het geestelijk rijk; die spraak is zodanig als des mensen innerlijke denking, waarover hij zelf onkundig is hoedanig die is, zonder de woorden der menselijke spraak; de mens immers denkt zonder dezelve, en daarom begrijpt hij duizend dingen in één ogenblik; deze denking wordt spraak voor hem in het andere leven, en wel voor allen; vandaar is het, dat alle geesten kunnen worden geassocieerd naar de spraak, en dat iedereen daarin is; zij is sonoor, en als het ware er een van woorden, maar het zijn woorden die verstandelijke ideeën worden genoemd; het is denking sprekende zodanig als de innerlijke denking vanuit het gehoor, wanneer deze overgaat in een visuële. Verder moet men weten, dat de geesten, wanneer zij in deze spraak zijn, niet wat ook weten aangaande de natuurlijke spraak, en dat zij, wanneer zij in de natuurlijke spraak zijn, niet wat ook weten aangaande de geestelijke spraak, en nauwelijks dat zij er is; want overgaan van de ene in de andere kunnen zij niet naar willekeur, maar het geschiedt door een zich verwijderen van den mens; ook kan deze spraak worden geschreven. Ik heb papieren en letters vanuit die spraak gezien, welke ik kon lezen, maar niets ervan verstaan, tenzij ik was in den geest gescheiden van het lichaam; de letters zijn eender. Deze geestelijke spraak stemt overeen met de ademhaling der longen; die spraak gaat immers over uit de geesten vanuit hun aandoeningen, maar het zijn geestelijke aandoeningen die met de ademhaling overeenstemmen; zo vloeit zij spontaan vanuit zich, en zij is zo natuurlijk en universeel; wonderlijke dingen zijn het die daarover verteld zouden kunnen worden. Doch de hemelse spraak is der aandoeningen, welke der liefde zijn, en overeenstemmen met de hartfuncties, zoals de geestelijke spraak met de ademhalingsfuncties; maar die spraak is onbegrijpelijk, en nochtans de universele van alle; zij is eveneens in den mens, in diens binnenste wanneer die geopend zijn tot den Heer toe door de liefde; dezen doorvatten de allerkleinste dingen des Woords tot aan de hoorntjes toe; hetgeen werd getoond; ook alle en de afzonderlijke dingen der aandoeningen des Woords; zij zijn in den binnensten zin, welke is aangaande

den Heer; zij doorvatten bij den mens alle dingen der aandoening en der liefde van hem, hetzij hij spreekt, hetzij hij zucht, hetzij hij op zijn borst slaat, hetzij hij weent, hetzij hij zich verheugt; zij doorvatten de einddoelen; voor hen zijn dus de ideeën in denking en spraak niet vanuit het verstand los van den wil, maar vanuit de verbinding ervan, zo dat het als het ware vanuit den wil zelf is; maar, als gezegd, hun spraak is onbegrijpelijk ten aanzien van de innerlijke aandoeningen; maar nochtans verstaanbaar ten aanzien van de woorden daaruit; want de wil spreekt door het verstand, en het verstandelijke doet de geestelijken aan, niet echter aldus hun willijke.

Over de hel, waar zij twisten over godsdienstige dingen. Over Luther; over Babylon. Over den groten teen van den rechtervoet.

5103. Ik hoorde een grote bende rondom mij, wel van ettelijke duizenden, en door deze werd de hel der huichelaars opgehitst, waaruit een wasem orees die de tanden en het boven- en ondertandvlees ter linkerzijde aantastte; dit hield ettelijke uren aan, en ik klaagde daarover dat ik door die pijn werd aangedaan vanwege die ophitsende bende; na uren verscheen er iemand vóór mij, zoals een monnik, zwartachtig gekleed; en gezegd werd dat het Luther was; en het werd doorvat, dat door hem die bende was opgehitst tegen hen die bij mij waren, aangezien zij volstrekt niet instemden met diens leer aangaande het geloof; toen werd het gegeven met hem te spreken; ik zeide toen tot hem de dingen die tot het geloof behoren, namelijk dat de twee wezenlijke dingen van den Goddelijken eredienst zijn het geloof en de naastenliefde, maar dat zij één zullen maken, opdat de mens gezaligd kan worden; behalve andere dingen meer, die werden bevestigd vanuit den hemel; ook stond hij toelusterende, en instemmende met alle dingen; ik veronderstelde dat hij van zulk een gemoedsaard was, dat hij zich erin kan schikken, en niet langer de overige bende tegen deze dingen wil ophitsen; maar toen hij heenging, keerde hij zich daarheen waar zijn verkwikkelijke hem heensleurde, zijnde woelingen aanstichten; en zodra hij was heengegaan, bemerkte ik een eender tumult, en een pijn vanwege het opengaan van de hel der huichelaars; want iedere geest opent door zijn tegenwoordigheid een hel die overeenkomt met zijn liefde; toen, wederom vermaand zijnde, liet hij af, maar begaf zich naar een hoge rots; en toen hij ons beneden zag, hitste hij wederom een eendere bende op; zij zeiden vandaar, dat zij niet anders kunnen doen, omdat hij de overredende kracht van zijn opinie heeft, en eveneens de autoriteit, zodat het

niet in hun macht is [anders te doen dan hij wil]; maar toen werd hij gestraft, en afgeworpen; toen hij tot het dal kwam, hitste hij daar wederom eendere benden op, en opende eveneens een hel die is vlak in het midden onder de lies, waar degenen zijn die geloven dat zij alle dingen weten, en dat niets niemendal voor hen verborgen is, en tevens niet dulden dat anderen spreken, maar zij alleen, en zelfs niet denken, tenzij die eender als zij zijn (daar was vaak Peter Schönström, die zodanig is); dit werd bemerkt door een zekere koude tocht in het linker neusgat, wat hinderde zoals wanneer een winterwind in de neusgaten blaast, en daar een zekere koude pijn veroorzaakt; daardoor immers wordt de ademhaling weggenomen; want er verscheen ook daar een bende, die zeide dat zij niet anders konden zijn dan daar, en dat zij met kracht daar worden vastgehouden; ter linkerzijde hogerop was hij die hun subject was, en die hel opende; en het werd tenslotte bevonden, dat dit geschiedde door Luther; deze immers is zodanig dat hij wil dat alle anderen geloven wat hij zegt, en dat hij alleen het weet, en hij alleen moet spreken; ook laat hij niet toe, dat anderen anders geloven en spreken, zeggende steeds dat het de ware dingen zelf waren, en dat die niet kunnen worden tegengesproken.

5104. Omdat hij zodanig was, werd hij derhalve ten einde de woelingen en de bestokingen stil te leggen, gedreven tot aan die plaats geheel onder de lies, en daar diep neergelaten; en tot plaatsen waar zij aanhoudend ruzie maken over allerlei zaken, en waar voortdurende tegensputtingen zijn, en eveneens dientengevolge gevechten en verscheuringen van kleren; daar is ook een plaats voor hen die strijden over leerstellige dingen der Kerk, en elkaar bij voortduur tegenspreken, en die willen heersen de een over den ander, gelovende dat het ware dingen zijn die zij zeggen, en willen dat de anderen geheel en al geloven en zeggen zoals zij doen; vandaar ruzies, schermutselingen, en klerenscheuren; aldus gaan ze heen en keren wederom, en schermutselen en twisten steeds, en wel niet in het minst om het ware, maar terwille van zich en van de liefde tot overheersen; meer naar het midden toe zijn degenen die geloven dat zij alle dingen weten, en dat niets kan gezegd worden wat zij niet beter weten dan een ander; daar is Luther.

5105. Luther was daar geweest vanaf den tijd toen hij in het andere leven kwam; tevoren was hij niet ten volle verwoest, weswege hij zich van daar heeft kunnen verheffen, en tonen hoedanig hij was geweest in de wereld, namelijk een twistzoeker, eigendunkelijk, het hoogste woord voerend, vertoornd op allen die niet met hem instemden, heftig uitvarend tegen een ieder die van mening verschilde, wie het ook mocht zijn, verdedigend het geloof-alleen, zich slechts luttel bekommerend om het leven, niet wetende

wat naastenliefde is, noch wat de naaste; dat hij een huichelaar was geweest, werd getoond vanwege zijn ophitsereien; en het werd gezegd, dat hij anders sprak met vorsten, en anders met het gewone volk, zodat hij anders heeft geloofd dan gesproken, en dat hij iets nieuws tevoorschijn bracht vanwege de heersjeukte [*ex pruritu imperandi*]; in één woord, dat hij een huichelaar is geweest. Getoond werd hem eveneens dat hij in duisternis was, niet in het licht; en dat hij in onwetendheid verkeerde wat het licht des hemels is, hetgeen hem werd getoond.

Dezulken vertroebelen bij anderen alle kalmte van den animus, en elk geweten, en al het vrije van denken aangaande het Woord, door hun meningen op te leggen alsof uit het Goddelijke, door te bestoken allen die niet aanvaarden.

5106. Dat hij nu is verwoest, werd doorvat onder de zolen van den enen en den anderen voet; toen hij immers in die hel was afgeworpen, nam koude voor twee uren beslag van de voetzolen, zodanig als wanneer geesten ten voile worden verwoest.

5107. Gevoeld werd een pijn in den groten teen van den linkervoet; de oorzaak hiervan was deze, dat de grote teen van den linkervoet overeenstemt met hen die spreken vanuit het geloof vanuit het Woord, en die aanhoudend twisten over leerstellige dingen; zij veroorzaken pijn aan dien groten teen; weswege die grote teen ook gemeenschap heeft met de geslachtsdelen; want de geslachtsdelen stemmen overeen met het Woord, hetgeen veel en heel vaak is getoond; die vergemeenschapping is vaak te doorvoelen gegeven.

Over de verwoesting van hen die worden neergelaten in de hel, en over de verheffing van de goeden tot den hemel.

5108. Wanneer de bozen in het andere leven komen, dat is, zij bij wie de inwendige mens dient, en de uitwendige of natuurlijke heerst - zijnde degenen die in de liefde van zich en van de wereld waren geweest, als einddoel, vooral zij die over anderen willen heersen terwille van zich of terwille van den voorrang, sommigen ook terwille van het gewin - diegenen van hen die met zich voeren zulke dingen die van het ware en het goede zijn, waardoor zij gemeenschap hebben met oprechte geesten die in den laagsten hemel zijn, en door die met de innerlijke hemelen (want er is een verband van alle hemelen), zo worden zij derhalve verwoest, hetgeen geschiedt door toesluiting van de innerlijke dingen; dit gebeurt niet opeens, maar bij graden; er is een voortschrijding; zij worden rondgevoerd overal waar maar de sfeer der erkentissen van het

ware en het goede zich uitstrekt, en dan wordt nagewezen aan hen hoedanig zij zijn, namelijk boos; deswege keren zich de rechtschapenen af, en zo wordt de vergemeenschapping afgesloten; dit geschiedt door ettelijke rondgangen, overal, waar dan ook, volgens de uitbreiding van die sfeer; tenslotte wordt de vergemeenschapping met de hemelen afgenomen, en geschiedt de toesluiting ten aanzien van den inwendigen mens; en dan blijft er slechts zoveel van licht vanuit den gemenen invloed over, dat zij kunnen denken en spreken; maar dan spreken en denken zij niet dan alleen vanuit den natuurlijken of uitwendigen mens, die, gescheiden zijnde van den inwendigen mens, niet dan het valse denkt, en niet dan het boze wil, aldus dat wat der liefde van zich en van de wereld is; dan ook keren zij zich af van den Heer, en kunnen ook niet daarheen schouwen, aangezien zij Hem ontkennen, en haat toedragen: aldus geschiedt de verwoesting der bozen, hetgeen ik vaak heb gezien.

5109. De arglistigen echter worden anders verwoest; want dezen denken dieper of innerlijker dan de anderen; gezegd werd, dat dezen worden verwoest door een neerlating tot diepere plaatsen, en door verheffing daaruit; maar dit is mij nog niet bekend gemaakt.

5110. Andersom geschiedt met de goeden, met degenen namelijk die in de naastenliefde jegens den naaste en in de liefde tot den Heer waren geweest, als einddoelen; hoewel in de liefde van zich en van de wereld, maar terwille van de nutten, aanschouwen zij nochtans als einddoel den naaste, het vaderland, de Kerk, den Heer; aldus heerst bij hen de inwendige mens, en dient [*servit*] de uitwendige of natuurlijke; bij dezen wordt de natuurlijke mens toegesloten, en open gehouden slechts daar waar hij den inwendigen mens van dienst kan zijn [*inservire*]

5111. Dat de bozen aldus verwoest kunnen worden, en dat zo de innerlijke dingen kunnen worden toegesloten, is omdat zij zich zo keren tot hun liefden; waarheen zij zich ook keren, daar zijn hun liefden vooraan, aldus waar zijzelf zijn, hoe zij ook verder rondzwerven: ergens anders heen gekeerd worden kunnen zij niet, tenzij alleen door den Heer, en daardoor terugkeren tot een vorigen staat; hetgeen ook ettelijke malen te zien is gegeven; maar nochtans worden zij teruggebracht in hun staat, en vanzelf glijden zij daarin terug, omdat zij de dingen liefhebben die van dien staat zijn, en daarheen aanhoudend zowel overhellen als neigen. Vervolg n. 5148.

Over de engelijke spraak.

5112. Het dient opgemerkt, dat wanneer de geestelijke engelen spreken, de woorden var hen, zijnde verstandelijke ideeën, een affiniteit hebben met de klinkers *e* en *i*; en wanneer zij *a* noemen, is er nochtans iets van *e* in of van *ae*; en wanneer zij *u* zeggen, dan is er iets van *i* of *y* in; vandaar is te weten gegeven, dat hun spraak, wanneer die valt in de menselijke spraak, in zulke woorden valt waarin die klinkers zijn; doch de woorden der hemelse engelen hebben een affiniteit met *a*, *o*, *u*; en daarom valt hun spraak in zulke woorden waarin die klinkers zijn. Weswege de mens, wanneer hij met dezen spreekt, dan afbuigt van woorden waarin *e* en *i* zijn, tot woorden waarin *a*, *o*, *u* zijn.

5113. De oorzaak is nergens anders vandaan dan vanuit de aandoening der liefde, welke klankvol is [*grandisona*], zoals ook kan vaststaan uit de dingen van harmonie en muziek; wanneer die de hogere dingen der liefde, zoals tot God, uitdrukken, dan wil het ook een groter klankvolume aannemen; en eveneens, wanneer zij aangaande God iets devoots aanduiden, dan wordt als het ware een lage toon [*bassus*] aangeslagen; doch wanneer het om andere dingen gaat, dan klinkt het weer anders; zo dat er samenstemming is met de toonhoogte.

5114. Vandaar is het, dat ook in de Hebreeuwse taal, en in het algemeen in de oudste taal, woorden waren eigen aan de hemelse klasse, en eigen aan de geestelijke klasse, en sommige gemeen aan de ene en de andere klasse. Dit wordt ook voor een deel waargenomen in sommige andere talen.

Over het hemels rijk.

1515. De geesten en de geestelijke engelen kunnen het nauwelijks vatten, hoe het gesteld is met hen die in het hemels rijk zijn, hoe zij leven, denken, en spreken, aangezien het geschiedt vanuit de alene aandoening der liefde, en niet vanuit het geloof; en omdat zij zozeer van genen onderscheiden zijn, dat zij niet kunnen samenkomen, zijn zij volslagen gescheiden, dermate dat een geestelijke engel niet kan binnentreden in de sfeer der hemelse engelen, noch andersom.

1516. Ik werd door den Heer toegelaten tussen de hemelsen, waar ik de geesten zag die beneden den hogeren engellijken hemel waren; dezen spraken niets, maar waren aanhoudend bezig; want òf zij droegen iets, òf zij trokken iets, òf zij leidden iets, òf zij gingen naar binnen en naar buiten, haastig of

langzaam, òf zij klommen op en daalden neer, aldus op duizend manieren; wie alleen dit allemaal ziet en niet iets ziet aan hun aangezichten, noch aan hun gebaren in het bijzonder, noch hun gedachten [*cogitata*] doorvat, die zal zich grotelijks verwonderen wat dit allemaal is; maar wie de bewegingen van hun lichaam en dezelfs ledematen in het bijzonder ziet, en meer nog wie hun aangezichten ziet, en de veranderingen daarop; en nog meer wie hun denkingen [*cogitationes*] doorvat, en te meer wie de innerlijke aandoeningen en haar veranderingen doorvat, die ziet, in het afzonderlijke, alle dingen des lichaams, der ledematen ervan, van het hoofd tot den voetzool toe, het al van het aangezicht, en hij doorvat ontelbare dingen, en meer nog hij die de verschillende veranderingen doorvat in de ogen zelf; de oorzaak dat zij vandaar doorvatten alle en de afzonderlijke dingen der anderen, is omdat de ganse engel slechts is de aandoening die der liefde is, en niet slechts van binnen, maar ook in het ganse lichaam overal, want bij de binnenste engelen handelen alle en de afzonderlijke en de uiterlijke dingen één met de innerlijke dingen.

Zij spreken onderling op die wijze, en eveneens door verstandelijke ideeën, maar niet door zodanige als bij de geestelijke engelen, maar door zulke die één maken met de aandoening, waarin zij zijn, met onuitsprekelijke verscheidenheid; vanuit den klank in het gemeen, en vanuit den klank der afzonderlijke woorden, en de variatie daar blijkt [de bedoeling].

5117. De engel immers is niet iets anders dan zijn aandoening, welke van zijn liefde is, aldus van zijn wil, in menselijken vorm.

Zij zijn van onuitsprekelijke schoonheid; en in gesprekken, gebaren, veranderingen in alle uitwendige dingen, zowel in het gemeen als in het bijzonder en in het afzonderlijke, van onuitsprekelijke verkwikkelijkheid.

5118. De meest gemene [*communissimae*] aandoeningen zijn der liefde en der vreugde, en de aandoeningen van afgrijzen en afkeer; deze laatste voor de tegenstellingen, gene voor de samenstemmingen. De aandoeningen der liefde zijn er twee; in het gemeen, die der liefde tot den Heer, en die der onderlinge liefde.

5119. Zij zien bij zich waar zij zijn, ontelbare dingen; zij hebben paradijzen, velden, paleizen, met ontelbare dingen in de afzonderlijkste dingen daar; alle en de afzonderlijke dingen zijn uitbeeldend voor het Goddelijke, met onuitsprekelijke verscheidenheid, met voortdurende variatie, en in de volmaaktste vormen, en in een glans als vanuit de kostbaarste stenen, goud, zilver, op verschillende wijze doorschijnend; maar zij die engelen zijn, worden wel verlustigd door die zichtbare dingen, maar vooral vanuit de

dingen die daarin worden uitgebeeld, alsdus vanuit de Goddelijke dingen, waarvan sommige aandoeningen van vreugde, sommige aandoeningen van liefde opwekken.

5120. Wanneer die aandoeningen worden opgewekt, geschiedt alsdan doorvatting niet alleen in de denking, maar in den gansen engel; want, als gezegd, de engel is de vorm van zijn eigen aandoening.

5121. Wanneer de geestelijke engelen binnengaan in die sfeer, dan worden zij als waanzinnig, en vandaar storten zij terstond naar buiten, en worden zij eveneens met pijn aangedaan; en de geniën, die in het tegenovergestelde zijn, en worden verstaan onder den duivel en diens bende, worden, wanneer zij in de sfeer van genen komen, afgrijselijk gemarteld, en zijn dan in de afgrijselijkste hel; weswege zij zich daarvandaan heenwerpen.

5122. Zij denken nooit over afwezige personen; maar wanneer zij onder elkander zijn, en als het ware eenzaam, zo denken zij vanuit de objecten die vóór het gezicht zijn; en de meeste objecten formeren zich zichtbaar, vanuit andere, met een verscheidenheid volgens hun aandoeningen; vanuit de variaties der objecten doorvatten zij ook de aanwezigheid der sfeer van de anderen. aldus vanuit het geslacht der aandoeningen de sfeer des hemels waarin zij zijn.

5123. De sferen der vergezelschappingen strekken zich bijna doorheen den gansen hemel uit, maar met onbegrensde verscheidenheid; er zijn daar hemelse sferen waarin zij met aandoening van vreugde en liefde kunnen zijn; waarin zij met een ander geslacht van aandoeningen der vreugde en der liefde kunnen zijn; en in die waarin zij niet kunnen zijn; daar vallen zij in droefenis; daar zijn begrenzingen voor hun sfeer aan de zijden; maar nochtans zijn zij die daar zijn, in de aandoening der liefde en der vreugde daaruit, en hun sfeer wordt begrensd aan de zijden ten opzichte van hen; aldus worden de gezelschappen onderscheiden, en deze onderscheiding is allernauwkeurigst, zodat niets nauwkeuriger is; zij die de wijzeren zijn, doorvatten zulke dingen terdege.

5124. Zij hebben hun echtgenote met zich; maar deze zijn zodanig dat zij in algeheel eendere aandoening zijn, echter met dit verschil, dat de echtgenoot [is het goede, en de echtgenote het ware van dat goede,] aldus één tezamen; en zo stellen die twee één enkelen engel samen, en zij willen niet dat zij twee worden geheten, maar één; zij zijn ook één. volgens des Heren woorden, dat zij niet twee zijn maar één; en dat niet een vrouw wordt gegeven aan een man, maar dat zij engelen zijn. [Lukas xx: 34, 35, 36]. De echtelijke liefde kan niet beschreven worden; niets treedt daarin binnen wat wulps is; wat dit is, weten

zij volstrekt niet: maar de echtelijke liefde is de fundamentele liefde; zij is hun hemel, dat is, de gelukzaligheid van hun leven; die liefde kan heden ten dage volstrekt niet beschreven worden, want in de wereld wordt zij niet gescheiden van het wulpse; altijd kleeft dit aan, of het tegendeel ervan, hetwelk niets van liefde inheeft, en walgelijk is.

Dat de hemel niet is een plaats, maar een staat des levens.

5125. Zij die vanuit de wereld komen, brengen allen de opinie met zich mede dat de hemel is in de hoogte, aldus in een plaats, weswege zij zeggen dat zij tot den hemel verheven willen worden; maar zij weten niet dat de hemel niet is een plaats, maar een staat des levens, namelijk van het leven der liefde, der naastenliefde, en des geloofs; en dat wanneer er verschijnen zich hoger bevindende dan de overigen, die plaats dan maar een schijn is: ik zag dat sommigen naar de hoogte opklommen, zoals zeer velen deden, op vele manieren; maar toen zij daar waren, zeiden zij dat zij totaal eender aan zichzelf waren als tevoren, en dat zij niets zagen; en zo waren zij verbaasd dat daar de hemel zou zijn: maar als de staat ten goede wordt veranderd bij wie dit kan, zo gewordt hun de hemel, voor evenzoveel als zij den staat der liefde opnemen. Aan sommigen toen zij in de hoogte waren, werd vergemeenschapping gegeven met de engelen die daar zijn; zij waren immers onzichtbaar; en wanneer vergemeenschapping geschiedt, verschijnen zij voor een poos; dan werpen de bozen zich halsoverkop van daar neer, want zij voelen in zich de hel, erg volgens den graad en de hoedanigheid van het boze.

Vervolg over het hemels rijk.

5126. Ik werd opgevoerd tot een berg, waar degenen waren die vanuit het Hemels Rijk zijn, maar niet onder de besten; toen het gegeven werd op te klimmen, hoorde ik er een zeggen, dat hij in een droevigen staat was met de genoten; en hij toonde mij zijn aangezicht, waarin een baard verscheen bestaande uit maar twee of drie bundeltjes haar, van grote lengte; en voor het overige was hij kaal; kort daarop zag ik een baard aan hem, zodanig als zij hadden in den vorigen of goeden staat, namelijk een grote baard, de ganse kin bedekkende, breed, en toch fraai; het werd doorvat, dat zij die daar zijn, zich verlustigen in zulk een baard, en dat de hemelsen aldus bebaard zijn; zich en

dat derhalve wordt gezegd in het Woord, dat de Oude der dagen, onder Wien wordt verstaan het Goddelijk Hemelse des Heren, in den hemel, een groten grijzen baard had; en dat de joden zoveel waarde hechtten aan een baard, en daarin ook het godsdienstige stelden; en daarom ook wordt meermalen van een baard gewaagd.

5127. Toen ik daar nabij was, hoorde ik sommigen van het slag der sirenen, namelijk dezulken die goede aandoeningen konden veinzen terwille van zelfzuchtige en wereldlijke doeleinden, waarvandaan haar aandoeningen zijn; en sommigen van dezelve waren in den uitwendigen vorm eender aan de aandoeningen die bij de goeden zijn, maar in den inwendigen vorm alleen wereldlijk, lichamenlijk, en aards, aldus volslagen andersom; die vrouwelijke geesten zeiden, dat zij daarheen kwamen teneinde dien berg in bezit te nemen, omdat zij wisten dat daar engelen waren; maar dat zij, toen zij daarheen gekomen waren, er geen een zagen, hoezeer zij ook rondzochten; en dat nu en dan een of een ander werd gezien, en dat die in het geheel niet spraken, alleen maar bezig waren, gingen en teruggingen, en dergelijke meer; daarna spraken met mij ook zij die van hemels genius daar waren, zeggende, dat zij die bende zien, en dat zij onzichtbaar voor genen zijn, zodat zij niet worden gezien, en dat de komst van genen heeft gemaakt dat zij in dien droevigen staat waren, dus in een staat verschillend van den vorigen; toen werd het gegeven hun te zeggen, dat dit daarvandaan komt, dat die aangekomenen vanuit het slag der sirenen zodanigen zijn dat zij hun zinlijke dingen opwekken, welke anders bij hen in slaap zouden liggen; en wel dermate, dat zij niet zouden weten dat zij die dingen hebben; en dat genen aldus opwekken hun aardse, lichamenlijke, en wereldlijke dingen daar; derhalve gewordt hun, wanneer hun innerlijke aandoeningen, die goed zijn, vallen in dien zinlijken staat ten aanzien van die aandoeningen geopend door de aankomst der sirenen, zij alsdan droefenis, walging en het boze hebben; verder werd het gegeven te zeggen, dat dit daarvandaan geweten kan worden, dat hun baard zodanig aan hen verscheen in dien staat, namelijk in bosjes of slierten; want vanuit de zinlijke dingen hebben zij een baard; het is anders wanneer die dingen toegesloten zijn; dit erkenden zij gans en al, en vandaar werd het hun gegeven den perversen staat bij hen te doorvatten; en verder werd het gegeven hun te zeggen, dat dit derhalve was toegelaten, opdat zij verbeterd en hervormd zouden worden ten aanzien van het zinlijke, hetwelk het uiterste is; want dit is het vlak waarin de innerlijke dingen stilhouden; en dat dit de staat van hun avond is, en dat zij de schemering en den morgen kunnen verwachten; zij zeiden in de hoop te zijn van terug te keren tot den vorigen staat; en dat zij weten dat er

zulke veranderingen zijn; maar dat zij in dien droevigen staat niet zo daarover denken; ik dacht dat het aldus is eveneens voor anderen, wanneer zij in den staat van den avond zijn.

5128. Daarna werd die bende, die vrijwel sirenisch [*sirenica*] was, heengeworpen naar een ander gedeelte van den berg, vanuit welke plaats zij ook met mij spraken, zeggende, dat zij midden in de afdaling zijn blijven steken, en dat zij niet af, noch op kunnen klimmen; waaruit werd opgemaakt, dat daarvoor enige oorzaak moest zijn, welke daarna werd geopenbaard: er waren onder die bergbewoners vanuit hemelsen genius, aan één deel van den berg, die wilden blijven in dien staat, omdat zij een verkwikkelijke gewaarwerden in hun wereldlijke, aardse, en lichamelijke dingen van hun zinlijke; aldus die erger waren dan de overigen; en daarom waren zij ook aan dat gedeelte van den berg; maar dezen werden eveneens van daar afgeworpen; zij daalden neer naar links, en wilden van daar af mij het boze aandoen, deswege dat zij van daar verdreven waren, willende terugkeren; maar dat werd niet gegeven; weswege zij langs een zekeren kronkelgang neerdaalden tot een andere plaats, beneden in een dal.

5129. Toen dit geschied was, werd aan deze zijde waar ik was, een sfeer vanuit de hel der huichelaars gevoeld, en die sfeer werd ook uitgestrekt naar den berg tot hen die daar waren; zij zijn ook zodanig, dat zij goede aandoeningen kunnen aanbrengen, zoals voor God, voor het heil der mensen, voor het vaderland, eveneens voor de genoten, alleen ten aanzien van het zinlijke, dus ten aanzien van het meest uitwendige; maar hun innerlijke dingen zijn niets anders dan de boze dingen die der liefde van zich zijn, in een ontkenning van al die dingen; welke boze dingen ook rusten bij hen wanneer zij zijn in de prediking en de uitwendige belijdenis; dan zijn zij heilig, vroom, devoot; vandaar is het, dat zij aan het tandvlees en vandaar aan de tanden pijn veroorzaken, hetgeen toen ook geschiedde, want zij zijn ten zeerste uitwendig, in een zinlijk heilige en gerechte, in het inwendige profaan en goddeloos, aldus in volslagen omgekeerde orde, die van den hemel weg geheel en al tot de hel wordt gekeerd.

Dit geschiedde deswege, opdat nog andere dingen geopend zouden worden in het zinlijke der bergbewoners, en opdat zij zo verbeterd zouden worden ten aanzien daarvan: de bergbewoners zeiden, dat zij de boze dingen van genen, namelijk van de huichelaars, niet gewaarworden, aangezien die rusten; maar toen zij geopend werden, toen deinsden zij vol afschuw terug.

5130. Toen de huichelsfeer opklom, werd die bende der sirenen afgeworpen in de hel; hetgeen zo geschiedde opdat anderen vanuit verschillende plaatsen

met haar in aanraking zouden komen; en sommigen van de sirenen namen zij tot zich, en zo verdeelden zij haar, opdat zij niet langer in gezelschap zouden handelen, want wanneer zij in gezelschap optreden, zijn zij bij machte, maar wanneer zij ontbonden zijn, hebben zij geen kracht.

5131. Ik sprak daarna met de bergbewoners over den baard, dat zij daarvandaan konden weten, hoedanig hun zinlijke is; en dat het een van hen vanuit het hemels rijk was, die met Moscheh sprak, weshalve de joden de mening hebben opgevat, dat Jehovah is in een witten baard; gezegd werd ook, dat het Woord in de letter kan worden vergeleken met die dingen bij den mens die aan den buitenkant verschijnen, en in sommige plaatsen met den baard en de haarlokken, in sommige met het aangezicht en de ledematen, waar die naakt zijn; en dat de engelen kunnen doorvatten, wanneer het wordt gegeven door den Heer, wat daar de overeenstemming is; want het Woord in het ganse complex is zoals één Mens ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen, van binnen en van buiten, en dat die Mens is zoals het Goddelijk Menselijke geweest is in de wereld, weswege de Heer het Woord wordt genoemd, Joh. 1.

Over de verwoesting van sommigen, die tot de hel gaan; Bergenstjerna, de huichelaar.

5132. Gezegd werd, dat sommigen worden rondgevoerd, en zo de innerlijke dingen worden toegesloten, aldus verwoest; er zijn echter anderen, die niet worden rondgevoerd, en toch worden verwoest; zij zitten immers op één plaats, en daar doen zij anderen het boze aan, door de rechtschapenen te overreden door een heilige in uitwendige dingen, alsof zij hulp bieden, en het boze met hen voorhebben; zij zeggen tal van redenen waardoor zij overreden, aangaande henzelf dat zij goed zijn, en aangaande de anderen dat die boos zijn; en dat genen verzoekeningen moeten doorstaan en daarin gehouden worden om beter te worden; en dat zulks den Heer behaagt, behalve tal van andere dingen meer; daaruit staat vast, wie het zijn die zich laten overreden; en wanneer dezen bekend zijn, worden zij verwijderd, en overgebracht naar andere plaatsen; dit geschiedt overal in het rond, zover als de sfeer van hun uitwendig heilige zich uitstrekt; zo worden zij toegesloten, zodat zij ten slotte niet iets anders bekijken dan hun eigen boze liefden, zonder invloed of vergemeenschapping met de rechtschapenen.

5133. Dit is geschied met den huichelaar Bergenstjerna, die zodanig was dat men in de wereld hem voor een oprecht mens hield, ijverend voor den

naaste, het vaderland, de Kerk, en voor God; terwijl het toch voor niets anders was dan voor zichzelf, zonder enige naastenliefde jegens den naaste, zonder enige barmhartigheid; bij zichzelf ontkende hij alle dingen der Kerk, en het Goddelijke zelf, en had alleen zichzelf en de zijnen, en het gewin lief; vandaar was hij ten zeerste in uitwendige dingen; hij sprak zoals een mens in de wereld, totdat de geesten daarover verwonderd raakten dat hij zo sprak; hij dacht zoals een mens in de wereld; hij werkte vooral op het tandvlees en de tanden van de linkerijzde; hij werd op de beschreven wijze verwoest.

Over de hel.

5134. Ik hoorde iemand spreken in de hel, die in de wereld schandelijke dingen had getracht te bedrijven, zo om een ander uit haat te doden, hetgeen hij vaak had getracht en beraamd, maar tevergeefs; het was Lars Benzestjerna; en hij zeide dat hij niet geloofde dat zulke dingen den mens verdoemen, als hij maar in het geloof is, aangezien het geloof-alleen zaligt; er zijn er van de Kerk zeer vele misdadigen die zulke dingen eveneens geloofden.

5135. Ik hoorde ook een ander zeggen, dat hij in de wereld niet ingekromd heeft kunnen gaan, zoals degenen die in zodanige vroomheid voortgaan, en zo verschijnen; maar het werd gezegd, dat zulk een vroomheid niet den hemel maakt, maar het leven volgens de geboden des Heren, zijnde dit, dat men anderen niet het boze doe vanuit haat of wraak.

Over den hemel.

5136. In den hemel zijn landen, bergen, rivieren, en eveneens het land Kanaän, waar de rechtschapenste geesten zijn; daarheen vloeien de overeenstemmingen in vanuit den hemel uit den Heer door de engelen, wanneer het Woord wordt gelezen; alle dingen zijn daar uitbeeldend voor de hemelse en de geestelijke dingen, zoals in het Woord.

Over de liefde in den binnensten hemel, en over het geloof in den tweeden hemel.

5137. Wie niet de verborgenheid van des mensen leven weet, zal geloven dat het al der Kerk bestaat in den Heer liefhebben, en geloof hebben in Hem dat het menselijk geslacht wordt gezaligd door Hem; maar dit maakt niet de Kerk bij den mens, aldus ook niet den hemel; maar Zijn geboden doen, of leven dienvolgens; in den binnensten hemel hebben zij den Heer lief door te leven volgens Zijn geboden vanuit de liefde; in den tweeden hemel door te leven volgens Zijn geboden vanuit het geloof; en hoedanig dit verschil is, kan vaststaan daaruit, dat zij die Zijn geboden doen vanuit de liefde, die geboden liefhebben, en wanneer zij die liefhebben, hebben zij den Heer lief, want de Heer is in de geboden; Hij is immers het ware zelf en het goede zelf bij hen; dit geschiedt vanuit het willijke; doch zij die de geboden liefhebben vanuit het geloof, hebben den Heer lief vanuit het verstandelijke; enz.

De engelen van den binnensten hemel hebben geen andere ideeën over alle dingen die zij zien, dan hemelse ideeën, en deze zijn boven de ideeën in de middelsten hemel; en de engelen daar hebben geestelijke ideeën.

Over spotzieke huichelaars.

5138. Er zijn huichelaars die van binnen in zich anderen bespotten wanneer zij spreken, hetgeen evenwel niet uitkomt in hun aangezichten; ook spreken zij tot hun gunst, door te loven; maar ondertussen lachen zij van binnen; en wanneer zij over dezelfde spreken met anderen, zo bespotten zij genen dermate dat zij hen met schimpscheuten overladen; zij verkopen ook leugens, zonder enig voorbehoud; dezulken verschenen mij vooraan boven in een duistere kamer, waarin iemand werd toegelaten, die toen heenvluchtte; die kamer is smerig, en zij zijn gekleed zoals de helse bende, en aldus tracteren zij elkaar op leugens.

5139. Zij oefenen een druk op het tandvlees boven, dezen aan de linkerzijde, met een zwaarte vandaar op de ingesloten tanden, behalve dat zij nog een pijn veroorzaken aan de linkerzijde van het hoofd vlak boven het voorhoofd.

Iets over de hel.

5140. Ik hoorde vanuit een zekere hel onder de voeten, dat zij weeklaagden daarover dat zij door fantasieën worden verzwolgen en uitgeworpen, en dat zij van niets anders weten dan dat het werkelijk zo is; en dat zij aldus verschillende martelingen verduren, behalve smaadheden.

Over de tanden en de beenderen, en over de overeenstemming ervan, en hoedanig degenen zijn die daarmee overeenstemmen.

5141. In het andere leven stemmen met de beenderen degenen overeen die zich op verschillende wetenschappen hebben toegelegd, en geen nut daaruit gehaald hebben; zoals degenen die wiskunde hebben bestudeerd alleen om regels uit te vinden, en geen nut hebben betracht; die natuurkunde en scheikunde hebben bestudeerd alleen om de ondervinding, zonder enig ander nut; en ook zij die zich op wijsbegeerte hebben toegelegd, om regels en woorden uit te vinden, alleen om de woorden, en niet tot een ander nut; evenzo in andere vakken; zij die beenderen worden, ook wanneer zij redeneren, redetwisten nauwelijks over iets anders dan of het wel zo is, of niet zo is; daaruit blijkt, dat het grootste deel der geleerden binnen de Kerk beenderen worden; het zijndegenen die in den laatsten graad zinlijk zijn; in dezen staat is eveneens heden ten dage de Kerk; vandaar haar einde.

5142. Ik sprak met degenen die met de tanden overeenstemmen, en dezen waren degenen die veel hebben gedacht over de laatste delen der wereld, en over de partikels der aardse dingen; dezen meenden dat die waren ontstaan uit een botsing, en vandaar rond waren geworden; omdat dezen in laatsten het verkwikkelijke des levens hebben gezocht, stemden zij overeen met de tanden; zij vloeiden ook klaarblijkend in mijn tanden in; en omdat ik geen samenstemmende mening met hen had, werden derhalve door die opgelegde mening en de zwaarte dientengevolge mijn tanden van binnen aangetast. Zij waren boven het voorhoofd, een weinig; daar werden zij gehoord.

5143. Er waren anderen die ook in laatsten zijn, en dezen geheel boven de kruin des hoofds, die het verkwikkelijke hebben gevonden in het weten dat iets zo is, zonder daarover te redeneren of het al dan niet goed is, als het maar gezien wordt wat daarvandaan is; aldus zijn zij in een volslagen onnuttig verkwikkelijke: met hen stemden beneden overeen degenen die niet anders wilden dan spreken; zij waren in een koorts van spreken, over allerlei, maar

het spreken was het verkwikkelijke; zij geloofden dat zij vandaar wijzer waren dan de anderen: zij berokkenden mijn linker neusgat een hinderlijke koude, alsof een ijzige wind binnenwoei.

Over de koude zones in het andere leven; de hemel.

5144. Er zijn in den hemel evenals op aarde, verschillende zones ten aanzien van de warmte en de koude, en ten aanzien van licht en schaduw; in een nachtelijk visioen, of in een droom, was ik op plaatsen waar ik niets zag dan ijs buiten de huizen; van binnen waren daar linnen voorhangen, die wel wit waren, maar vlekkelig, en niet behoorlijk afgewerkt; ontwaakt zijnde sprak ik met hen die daar waren; en dezen zeiden, dat zij daar wonen waar ijs de wateren bedekt, en dat zij vaak in nood verkeren wat voedsel en kleding betreft; en dat zij aan de wanden van hun huizen zulke linnen voorhangen zien, en dat dit een goed teken is; en dat zij zo lang in goede dingen zijn; anders is het gesteld, als zij die linnen voorhangen niet zien, die linnen voorhangen immers betekenen hun ware dingen. Zij zeggen dat zij zelden worden bestookt door boze geesten, aangezien die hun koude niet aankunnen; en wanneer genen komen, dan dwingen dezen hen buiten te overnachten; vandaar gaan zij heen en komen niet terug.

5145. Het werd hun gezegd, dat zij in den Goddelijken eredienst koud waren, maar nochtans aan de armen goed deden uit een zeker soort van gehoorzaamheid; zij zeiden dat zij zo deden, en dat zulke dingen hun deswege overkomen.

5146. Daaruit kan vaststaan, dat er zones bestaan in het andere leven, met een verscheidenheid wat betreft warmte en koude, en licht en schaduw; maar in plaats van warmte en koude is liefde, en in plaats van licht en schaduw is geloof daarvanuit.

5147. Soms worden enigen gezonden tot hen die in de warmte zijn, en vanwege hun aanwezigheid wordt het aangezicht van allen gekeerd tot zulke dingen die in niet zo koude zones zijn; maar dezen kunnen niet lang daar blijven; een ieder van hen wordt vanwege de innerlijke kracht zijner natuur getrokken tot zijn eigen plaats.

Vervolg over de verwoesting en over de huichelaar; over de hel en den hemel.

5148. Ik zag twee geesten die door rondvoering werden verwoest; de een had geleerd, door kunst verworven in de wereld, te spreken vanuit de aandoening der liefde, vanuit oprechtheid, naastenliefde, ja zelfs vanuit onschuld, terwijl hij toch van binnen onder de ergste duivels behoorde, (Ericus Benzelius); deze werd rondgevoerd, en toen gehouden in eendere aandoeningen, en getoond aan al degenen met wie hij vergemeenschapping had gehad, en het werd eveneens gezien hoedanige duivel hij was; hij was een huichelaar van de ergste soort, omdat hij onschuld kon voorliegen; en toen werden al diegenen van hem afgekeerd; vandaar werden al die innerlijke dingen toegesloten, welke met hen vergemeenschapping hadden; dit hield een uur lang aan; en daarna werd hij tweemaal wederom rondgevoerd; tenslotte verscheen niets anders dan een rist tanden, want huichelaars verschijnen zo; deze was erger; hij legde immers een druk op de voortanden, aan beide zijden, en veroorzaakte een zwaarte.

5149. Tenslotte werd een ander rondgevoerd, die een heel erge magiër was; hij leerde door overeenstemmingen en daar heel veel andere dingen tot zijn eigen voordeel de gezelschappen op te wekken, die de uitbeeldende dingen overnemen, zijnde al degenen die in geestelijke ideeën zijn; toen hij werd rondgevoerd, werd hij gedwongen al zijn kunstgrepen uit te halen, en dit ten aanschouwen van al degenen met wie hij vergemeenschapping had; dezen keerden zich eveneens af, en zo werden bij hem al zulke dingen toegesloten; en tenslotte werd hij voortgeleid tot een staat dat hij van zulke dingen geen weet meer had; vandaar kwam hij in een erbarmelijken staat.

Over hen die op bevestigende weze ontkennen God, en hemel en hel.

5150. Ik doorvatte en zag, dat van een zekere rots af zeer velen, tot aan duizenden toe, werden neergestort, die in hart en geloof God hebben ontkend, hoewel sommigen zedelijk hebben geleefd, maar hun zedelijk leven was voor de wereld, om een schijn te geven; bij sommigen vanuit beginselen uit de knapenjaren, om zo winst te bejagen; sommigen vanuit inborst; zij die waren neergestort, hadden zich daarin bevestigd, dat er geen God is, maar dat alle dingen worden aangevoerd door de fortuin en de menselijke voorzichtigheid; het werd doorvat dat zij niet enig geestelijk leven hadden, dat is, een leven

waardoor zij konden verbonden worden met den hemel, en vandaar uit den Heer den invloed opnemen, en zo geregeerd worden; deswege werden zij neergestoten, en neergelaten in plaatsen waar dezulken zouden kunnen leven, in een leven dat geen leven is; er was als het ware een onbezielde bij hen, hetgeen werd doorvat.

Dat de hemel niet kan geopend worden voor de bewoners van dezen aardbol.

5151. Iemand was verwonderd waarom de hemel niet voor de bewoners van dezen aardbol zoals voor de bewoners van andere aardbollen is geopend, namelijk dat genen spreken met geesten en engelen, door dezen worden geleerd, en aldus weten ten minste dat er een hemel is, dat er het eeuwige leven is, dat de mens leeft na den dood, en meer dingen die des heils zijn; maar de oorzaak is deze, dat de bewoners van dezen aardbol in laatsten zijn, waarin zij zich hebben neergestort door overheersingen, door liefden van uitblinken boven anderen, en van alle dingen der wereld te gewinnen, weswege zij meerendeels zinlijk zijn, en in laatsten: derhalve is de hemel gesloten; als de hemel geopend zou worden, zo zouden zij terstond vergaan, omdat de geesten vanuit dezen aardbol zodanig zijn dat zij naar niets anders hijgen dan naar den dood van een ander; en omdat de mens van dezen aardbol, wiens innerlijke dingen zijn geopend, wordt geleid naar de willekeur der geesten die zodanig zijn; aldus zouden zij elkaar over en weer doden, en eveneens de heilige dingen ontwijden; want zodra zij zich tot de wereld keren, ontkennen, ja zelfs belachen zij de hemelse dingen, zoals naar verhouding niets niemendal; en daarom zouden ook de engelen met wie zij ten aanzien van de innerlijke dingen zijn, gekwetst worden, en eveneens de hemel; en daarom keren de engelen zich af, en zo wordt de inwendige mens gesloten. Als derhalve voor hen de hemel geopend was, nadat de hemel zich had vervreemd of de engelen zich hadden verwijderd, dan zouden de helsen de leiding nemen, niet slechts tot goddeloze dingen, maar ook tot eigen onderlinge uitmoording; want zij hijgen naar niets anders dan de een den ander aan den gruwel dood over te geven; en een mens kan sterven, een geest niet, en de mens wordt anders geleid dan een geest, omdat hij in het lichaam is.

Over den hemel, en over de liefde en de wijsheid van hen die daar zijn.

5152. Gezegd wordt, dat zij die in de hemelen zijn, in de liefde tot den Heer, en in de naastenliefde jegens den naaste zijn; doch zij die niet weten op welke wijze zij in de liefde en in de naastenliefde zijn, kunnen geloven dat het alleen is den Heer liefhebben, en den naaste liefhebben, maar dat is niet zo; de liefde tot den Heer echter bestaat daarin, dat zij het liefhebben de dingen te doen die de Heer geboden heeft, aldus de Goddelijke dingen die in het Woord zijn, en dezelve liefhebben; hun liefde tot den Heer bestaat hierin: en de liefde jegens den naaste bestaat bij hen hierin, dat zij liefhebben de dingen te doen die de leer hunner Kerk dicteert, aldus vanuit het geloof die dingen te doen; dit is voor hen den naaste liefhebben.

5153. Wat den hemel, hun wijsheid en onuitsprekelijke gelukzaligheid aangaat, die bestaat hierin dat zij in alle dingen die zij zien vóór hun ogen, de Goddelijke en de hemelse dingen zien welke worden uitgebeeld; en daarom, wanneer zij de ogen houden in de uitwendige dingen, wordt hun gemoed gehouden in de inwendige dingen, aldus in de Goddelijke dingen; het zijn onuitsprekelijke dingen die verschijnen, zoals Paradijzen, met bomen, vruchten, bloemen, enz. enz.; in al die dingen zien zij in een reeks zulke dingen die zij uitbeelden; zo bij voorbeeld, tegelijk dat het oog ongerepte grasvelden ziet, ziet het gemoed tevens alle dingen in een complex welke der Goddelijke wijsheid zijn, in een bewonderenswaardige reeks, bijgevolg onuitsprekelijke dingen: alle dingen flonkeren van goud, zilver, edelgesteenten, in onuitsprekelijke vormen, welke allemaal Goddelijke dingen in hun orde behelzen, die zij dan tegelijk doorvatten; vandaar hebben zij innerlijke en uiterlijke verlustiging tegelijkertijd: de liefde ontsteekt alle en de afzonderlijke dingen: die verschijnen ook schoon volgens hun liefde, en de opneming der wijsheid daaruit.

5154. Wanneer een ander die niet in de hemelse liefde is, tot hen komt, en vandaar niet in de doorvatting is, zo ziet hij met zijn ogen daar niets; alleen iets duisters zonder enige schoonheid; aldus volgens ieders liefde en de wijsheid daaruit. Zie ook hetgeen volgt, over eendere dingen en de paleizen nu.

Over den hemel en de vreugde ervan.

5155. Alle vreugde, gezegende, heilrijke, gelukzalige en verkwikkelijke in de hemelen is in de aandoening van het nut en om het nut, en volgens het

hoedanige en hoevele der aandoening, en volgens het hoedanige van het nut, want de hemel is het rijk der nutten; indien iets anders als einddoel wordt beoogd dan het nut, zoals terwille van voorrang, eigen roem, gewin, hetwelk naar iets anders uitziet dan naar het nut zelf, aldus wat zichzelf beoogt, en de wereld terwille van zich, dan vergaat voor zoveel het einddoel des nuts om het nut in de aandoening, en wordt het hoedanige ervan veranderd dienvolgens, aangezien het een nut terwille van zich is hetgeen voor einddoel geldt; en voor zoveel dat wordt beoogd, voor evenzoveel is men niet in den hemel, en zonder het leven des hemels; en als een nut terwille van zich heerst, dan is men niet langer in den hemel, maar in de hel; en dan is er geen opneming van enig heilrijke en gelukzalige innerlijk.

5156. Deze vreugde en deze gelukzaligheid zijn het die worden verstaan onder de vreugde en de gelukzaligheid des hemels; de aandoening immers die der liefde is, is het receptakel van al het verkwikkelijke en heilrijke; daarvandaan is alle vreugde des harten, en alle blijdschap.

5157. Die vreugde verschijnt ook vanuit de engellijke aangezichten; daarin is iets hemels, hetgeen van binnen is, en dat niet kan worden beschreven, omdat het vanuit het innerlijke komt; deze vreugde boezemt zich ook in aan elke vreugde hunner wijsheid, want de aandoening van elke liefde vergemeenschap zich met de afzonderlijke dingen die de mens denkt, wil, ziet, hoort, en spreekt en doet, hetgeen ook bekend is: en omdat de engelen in de ware dingen zijn vanuit het goede, zijn de aangezichten der engelen vandaar lichtend en stralend, hetgeen geschiedt vanuit het goede door de ware dingen.

5158. De hemel is het rijk der nutten; er is daar geen die niet nut betracht; de geslachten der nutten zijn ontelbaar, zowel die welke zij weten als die welke zij niet weten; er zijn daar immers degenen die anderen onderrichten [*instruunt*], die leiden tot het goede, die zijn bij de mensen, die de doden opwekken, die verdedigen, die over anderen gesteld zijn; in één woord, de ambten zijn ontelbaar, en een ieder op zijn eigen standplaats ontvangt een zeker ambt volgens de aandoening des nuts om het nut; die aandoening zelf *met haar vreugde is het loon en de beloning*, welke in het Woord wordt verstaan; daaruit blijkt, dat wanneer het verkwikkelijke zelf der aandoening het loon is, men niet verdienste wil hebben, zoals een moeder die haar kleine tiinderen teder liefheeft, in welke liefde haar vreugde is, niet denkt over verdienste, zoals een gehuurde voedster, maar smart voelt als zij van dat mit is beroofd, en al wat zij heeft wil geven om maar haar vreugde te mogen genieten; daaruit blijkt, dat zij een verdienste deswege versmaadt; zij denkt somtijds over haar

gelukzaligheid als haar kleine kind volwassen wordt, tot ereposten komt; maar hiermee denkt zij heel in de verte, en amper iets dienaangaande, wanneer zij in haar liefde is.

5159. Zij zien daar niet alleen bloemenbedden, maar vooral boomgaarden; en deze in een bewonderenswaardige orde, met een voortdurende en onbegrensde verscheidenheid, en in de bomen glanzende vruchten van de schitterendste hemelse kleuren, in verbazingwekkende vormen; en eveneens paleizen met voortdurend variërende ornamenten, aldus met zulk een harmonie, dat de opeenvolgingen der veranderingen over den animus een niet uit te drukken verlustiging aanbrengt; de kamers van binnen zijn in zulk een orde, dat het niet kan worden beschreven, met verbazingwekkende ornamenten ook daar; behalve een opgaan in conversatie, waarin de een den ander verlustigt in zulk een orde, dat zij tezamen genomen één harmonische samenstemming van denkingen maken, welke doorvattelijk zijn; het hoedanige van den ander wordt ook onderkend zowel aan de handelingen als aan de spraak, en aan de wegen die hij wandelt, en aan de veranderingen van het aangezicht bij de afzonderlijke dingen die worden gezegd en gehoord door hem; er zijn ook allerschoonste vogels, die volgens de denkingen gekleurd verschijnen, versierd met vleugels en veders, en vliegen; behalve ook zachtaardige dieren van ontelbare soorten.

5160. Ook in het hemels Rijk zien zij dochters en maagden, en door den Heer met verschillende versierselen uitgedost, in een bewonderingwaardige orde, met veelkleurige bloementooi, edelstenen en onuitsprekelijke dingen, zodanige als worden opgesomd in Jes. III, en Ezech. XVI: 10 tot 14, en elders, waarvanuit zij zulk een schoonheid hebben, dat al de schoonheid der maagden op aarde daarmede niet in vergelijking komt; en daarvanuit weten zij alles wat met die dingen wordt aangeduid, want de maagden daar zijn aandoeningen van het goede en het ware; vandaar worden die aandoeningen ten voile uitgebeeld, en de afzonderlijke dingen worden doorvat door hen die daar zijn.

Over de hel dergenen die arglistig zijn, en achterbaks handelen, en met overleg en omzichtigheid, en voorzichtigheid; Frederic Gyllenborg.

5161. Er was iemand ter linkerzijde aan het vlak van den voet, die daar schuilde een dag of twee lang, en niemand wist dat hij daar was; hij was zodanig, dat hij mijn denkingen kon vertragen, en den invloed vanuit den hemel wegnemen,

dermate dat ik niet de dingen kon schrijven die geschreven moesten worden: maar ten slotte werd hij ontdekt, en het werd bevonden, dat hij degene was die dat deed; hij zeide dat hij dit kon doen, waar hij maar wilde, en nog veel meer; ook vreesde hij niet wien ook; het werd toen bekend gemaakt dat hij kwam van zekere geesten op een heuvel of een kleinen berg, ter linkerzijde achteraan; weswege ik daarheen werd heengeleid door den Heer, maar niet op dien berg, doch in een krocht onder den berg; toen vloeiden daarheen neer allen die op den berg waren, en waren daar vergaderd; want zij die in de liefde van zich zijn, verschijnen op een berg; maar nochtans zijn zij niet daar, maar beneden, in een zekere hel; toen ik daarheen was neergeleid, sprak ik met hen; zij zeiden dat zij bedrevener waren dan anderen, en scherpzinniger konden weten of dingen al dan niet zouden welslagen; zodat zij zich meer dan de overigen op het bezit van scherpzinnigheid verheugden, en dat zij alle dingen achterbaks uitvoeren, en zo over anderen regeren, en eveneens in de koninkrijken, met hun bedreven voorzichtigheid; en dat zij zich niet bekommeren om het Goddelijke, aangezien dat niemand schaadt: het werd bevonden, dat zij overal hun ogen hadden, en alle dingen waar dan ook regeerden, en weldeden aan degenen die hun zin deden, en boosdeden aan degenen die hen niet begunstigen: door hen werd ik binnengeleid in nog innerlijker krochten; waar nog geslepener zodanigen waren; die zeiden, dat zij konden uitgaan als ze maar wilden, en voor niemand bevreesd waren; ook gingen zij uit, en toen zij meenden een rechten geplaveiden weg te gaan, en een weinig achterwaarts, werden zij allen verzwolgen door een afgrond, en afgevoerd naar een hel, waarvan zij nooit meer kunnen uitgaan; gezegd werd, dat het daar drekkig en smerig was, en dat zij nooit daarna meer verschijnen; want zij zijn schadelijker dan de overigen; die afgrond is aan den rug, naar links toe.

Over de wereld der geesten, en over hen, die daar zijn.

5162. De wereld der geesten is niet een bepaalde plaats, tussen hemel en hel, maar het is een staat waarin zij zijn, wanneer zij zijn tussen den hemel en tussen de hel; in dien staat derhalve in die wereld zijn 1) allen, wanneer zij in den staat zijn, als het verstand en de wil niet één handelen, aldus wanneer nog de denking afwijkt van den wil; of, wat hetzelfde is, het ware van het goede; of, wat ook hetzelfde is, het geloof van de liefde; daaruit kan vaststaan, wie degenen zijn die in de wereld der geesten zijn, en wanneer zij er zijn, namelijk

in dien staat; 2) ook zijn in dien staat allen bij wie de innerlijke en de uiterlijke dingen niet stroken, wanneer namelijk de mens anders wil verschijnen dat hij is, en eveneens wanneer hij anders spreekt dan hij denkt; 3) dit valt eveneens enigermate samen met het vorige. Uit deze dingen kan vaststaan, wie het zijn die in de wereld der geesten zijn in het bijzonder, namelijk de volgenden:

5163. 1) De mens is van kindsbeen af tot aan den volwassen leeftijd in de wereld der geesten ten aanzien van zijn geest, omdat hij achtereenvolgens in uiteenlopende staten, en dan in het vrije is, om hervormd te kunnen worden. 2) Hij is eveneens in een verschillenden staat in het bijzonder, volgens de veranderingen van staat; maar deze variaties zijn ontelbaar. 3) In de wereld der geesten zijn alle mensen terstond wanneer zij in het andere leven komen, omdat zij dan in een gevarWerde staat zijn, totdat het verstandelijke en het willijke van hem één handelen; en eveneens totdat diens innerlijke en uiterlijke dingen niet in tweedracht zijn; hij zal één zijn, en niet twee, ook niet tussen hemel en hel, maar in het ene of in het andere. 4) Bij hen die in den hemel zullen komen, worden dan daar de boze dingen en de valse dingen van het boze afgescheiden; en zo worden zij voorbereid: en bij de bozen worden de ware en de goede dingen afgescheiden, opdat zij zijn in de boze dingen en daaruit in de valse dingen. 5) Ook zijn eerst bijna allen in uitwendige dingen, die worden afgewist; en zo worden zij voorbereid tot het leven met de geesten; dan is men in grove dingen eerst, en geleidelijk komt men in zulke dingen die van het andere leven zijn, en de geestelijke dingen worden genoemd.

5164. Wanneer de mens-geest in dien staat is, dan is hij in het vrije; hij gaat hierheen en daarheen, nu eens in het ene gezelschap, en dan weer in het andere gezelschap, en soms met hen van den hemel, en dan weer met hen van de hel; en zulks totdat hij wordt ofwel het goede ofwel het boze; en wanneer dit geschiedt, dan wordt hij die goed is, verheven tot den hemel, en wie boos is, afgeworpen tot de hel.

5165. Aangezien mens en geesten zulke staten achtereenvolgens hebben, worden vandaar vanuit de hel verscheidenen opgeroepen, om bij den mens te zijn, en met die geesten die pas aangekomen zijn, die dan eveneens in een anderen staat zijn, en zo in de wereld der geesten, maar nochtans worden genen daarheen afgeworpen waar zij geweest waren, na het volbrachte werk.

5166. Maar het zou te ver voeren om de afzonderlijke dingen te beschrijven, welke geschieden in elken staat, want het zou meerdere bladzijden vullen.

5167. De mens is in gevariëerden staat tot aan de volwassen leeftijd, en zo in de wereld der geesten; daarna is hij ten aanzien van de ziel ofwel in den

hemel, ofwel in de hel, aangezien diens gemoed dan bestendig is, en zelden wordt veranderd; ofschoon dit bij sommigen wel gebeurt.

5168. Pas aangekomen geesten zijn ook in een gevariëerden staat of in de wereld der geesten; sommigen alleen voor een korten tijd, sommigen vrij lang, volgens hun staat.

5169. Degenen echter die in den hemel of in de hel zijn, ondergaan aanhoudend veranderingen van staat, overeenstemmende met de tijden van jaar en dag, maar deze staten zijn andere dan zodanige in de wereld der geesten.

Die staat wordt geheten: de wereld der geesten; zoals de staat van het goede en het ware wordt geheten de hemel, en de staat van het boze en het valse daaruit wordt geheten de hel; deze laatstgenoemde zijn ook staten.

Over de hel dergenen die aan den buitenkant onschuldig zijn, maar van binnen boos, wolven.

5170. Ontdekt werden sommigen uit de verte achterwaarts, ter linkerzijde aan het noorden daar, die voor gewoonte hadden, geesten uit te zenden van henzelf, en hen te vertonen naakt van hoofd tot hiel, waarmede zij aanduiden dat zij onschuldig waren; en omdat zij zich onschuldig maakten om anderen te bedriegen, werd derhalve ook ik daarheen gevoerd om te weten te komen hoedanig dit is; en ik sprak met hen, en zij zeiden, dat zij zich aldus aan den blik der anderen vertonen; zij waren toen in een rots; en zij zeiden dat zij zo vergemeenschapping kunnen hebben met allen tezamen rondom, in de verte; en dat zij daardoor opgenomen worden door de goede eenvoudigen, en die daardoor alle dingen doen welke de bozen willen; zij hebben vergemeenschapping met die eenvoudigen, en hebben vandaar heerschappij over hen; voorts zeiden zij dat zij al degenen, tot zich opnemen die zodanig zijn, en dat zij wat zij doen, heimelijk doen; omdat zij zodanig zijn, wordt hun derhalve de uitwendige onschuld afgenomen, hetgeen werd gezien; en toen werden zij verstrooid, en gesmeten in de hel, een ieder volgens zijn boze.

5171. Een weinig verderop waren degenen die in uitwendige dingen oprecht zijn, en in de inwendige dingen boos; zij spreiden oprechtheid ten toon, en daarmede overreden zij de eenvoudigen, en hebben vergemeenschapping met hen, en handelen eender met de bozen.

Over den staat van den laatsten hemel.

5172. Ik sprak met hen over hun staat; zij zeiden dat bij hen mensen zijn van verschillend geslacht, maar dat zij worden onderkend daaraan, dat zij die bestendig in hun gewaad wandelen, zonder verwisseling, alleen op plechtige dagen, en bij wie het huis en het aanzicht van buiten en van binnen niet veel verschillen, worden geacht; de oorzaak hiervan is deze, dat zij gedetermineerd handelen, en zich niet bestendig tot hun liefden keren: doch wanneer zij sommigen zien veranderd worden van idederen, en ten aanzien van het aangezicht, dan weten zij dat het niet wel met hen is; zij noemen degenen fantasten, die hun klederen veranderen, en hun aangezichten volgens de windstrekten; zij wendten en keren zich zonder bepaling; dezulken verschijnen daar somtijds, maar verdwijnen algaauw.

5173. Gezegd werd ook, dat zij uit zekere aanwijzingen weten, dat voor hen komt de winter, de lente, de zomer, de herfst, en dat zij dan van een ander aangezicht zijn, en in een anderen staat, en dat dit geschiedt in het ganse gezelschap.

5174. Zij zeiden ook, dat zij wanneer zij uitgaan, en de veranderingen zien in hun huizen, in hun kleren, en in hun tuinen, of velden, als de veranderingen een minder goeden kant opgaan, zodat de dingen ofwel niet verschijnen, ofwel duister verschijnen, of dat andere dingen de plaats der vorige hebben ingenomen, alsdan weten iets boos te hebben gedaan; dat zij dan bij zich onderzoeken en uitvorsen, en vandaar hun boze vinden, en boete doen; en wanneer dit is geschied, keert de vorige aanblik terug; en als zij beter hebben gedaan dan tevoren, dan zijn de aanblikken beter. Vooral als zij zo iets vanuit hun aangezichten uitvorsen.

5175. Zij zeiden ook, dat de verandering eveneens ontstaat als anderen tot hen komen, die ofwel boos ofwel goed zijn, hetgeen zij ook navorsen; de oorzaak is deze, dat er een vergemeenschapping is van denkingen; en zulke dingen ontstaan vanuit den verstandelijken staat welke vanuit den willijken staat is.

5176. Verder doen zij daar bijna geheel zoals in de wereld; zij eten, drinken eender, converseren, spelen eender, zijn eender bedroefd en verblijd; maar al die dingen beschrijven, zou een hele pagina vullen.

Over de bespiegeling in den hemelen, aldus over den staat huns teven.

5177. Het verwonderde mij ten zeerste, dat geesten en engelen slechts weinig bespiegelen [*reflectant*] over den staat huns levens, waarin die verschilt van den staat des levens in de wereld, zoals over huizen, over hun tilederen, over de andere aanblikken binnenshuis, en de overige dingen, waarvandaan die zijn, en waarvandaan de veranderingen; zij weten weliswaar dat zulke dingen ontstaan uit het Goddelijke; maar nochtans, wanneer zij ontstaan, bespiegelen zij niet, aldus niet daarover dat anderen, wanneer zij van tegenovergesteld gevoelen zijn, verdwijnen, en dat degenen plotseling aanwezig zijn die van eender gevoelen zijn; de oorzaak dat zij niet bespiegelen, is omdat dit is volgens den staat huns levens; en wanneer deze volgt vanuit den innerlijken staat, aldus als het ware uit eigen beweging, dan is de staat der bespiegeling er geen, zoals het geval is met hen die spreken, die denken, die zich daarmee bezig houden vanwaar iets is en hoedanig het is. Opgemerkt werd ook, dat voor zoveel zij daarover bespiegelen, voor evenzoveel de onschuld, de wijsheid, en het inzicht vergaan, en daaruit wetenschap wordt; en opdat niet de dingen die wezenlijk zijn, vergaan, worden zij gehouden in een staat van geen-bespiegeling daarover; maar nochtans worden zij gehouden in de doorvatting zonder wetenschap wat de dingen zijn en vanwaar zij zijn.

5178. Er zijn evenwel andere geesten, aan wie bespiegeling is gegeven, maar die zijn gescheiden van de overigen.

Over den berg waar het echtelijke is; de hemel.

5179. Ik werd door den Heer gevoerd naar links, hetgeen een uur lang aanhield, en tenslotte bereikte ik een zekeren berg, waar allen naakt waren, vrouwen-echtgenoten en haar mannen, en op een afstand sprak ik met hen; en zij zeiden dat allen naakt waren, mannen en vrouwen, en dat nooit de een naar de andere een verlangen had, of dat enige wulpsheid werd opgewekt, en dat zij nochtans hun eegaden teder liefhadden; voorts dat als zij tot hun eigen vertrekken komen, allen, mannen en vrouwen, naakt zijn; en dat het dan eender is; en eveneens dat zij niet degenen kunnen dulden die beldeed zijn, zowel mannen als vrouwen, omdat die van een anderen genius zijn; de oorzaak dat zij zodanig waren, was deze, dat zij in het echtelijke oprechte waren, deswege dat zij zodanig waren geweest in de wereld; zij laten ook iedereen, zowel mannen als vrouwen, tot zich toe, maar onderzoeken hen door

het afleggen van klederen en door het zich naaktvertonen, zowel de mannen als devrouwen; alsdan doervatten zij terstond of zij het echtelijke hebben; zo niet, dan worden zij daarvandaan verjaagd: zij die het echtelijke niet hebben, kunnen het echtelijke niet fingeren en door fantasieën aannemen voor een tijd, maar zodra zij worden ontdekt, worden zij verjaagd; en eveneens komt het daardoor uit, dat zij zichzelf vandaar heenstorten als voor een zekeren vijand, en wel zo ver, dat zij tenslotte niet kunnen verschijnen; sommigen in de verte, sommigen in de diepte; hetgeen ook werd gezien; sommigen van hen die zodanig waren en bij mij waren, vluchtten evenzo weg.

5180. Er was iemand die geloof had in den zin der letter des Woords, en meende het echtelijke te hebben, omdat hij met zijn echtgenote had geleefd, oprecht, en nooit zich wulps had gedragen; omdat het echtelijke overeenstemt met het Woord, want dit is het Goddelijke en het hemels echtelijke, werd hij derhalve daarheen geleid; hij kon zonder een emotie van wulpsheid naakte vrouwen zien; maar zij zeiden tot hem dat hij de klederen zou afleggen, hetgeen hij ook deed, en toen kon hij wel met degenen zijn die in de lagere sfeer waren; maar hij kloen naakt op tot degenen die in de hogere sfeer waren; en toen hij daar kwam, werd hij van zijn zinnen beroofd, eerst van gehoor en spraak, daarna van gezicht en ten slotte van den tastzin, en zo stond hij daar als half-dood; maar toen werd hij heengevoerd tot zijn plaats; zodanig zijn degenen die het Woord geloven ten aanzien van de letter ervan, en niet de innerlijke ware dingen daaruit weten en zich daarvan doordrenken.

5181. Toen hij tot zijn plaats was gevoerd door veranderinen van staat tot daaraan toe, werden de geesten die rondom mij waren onderweg, vanzelf verstrooid, daar zij niet in het echtelijke waren; de een kon nochtans aan den voet van den berg aanwezig zijn, maar toen werd hij ontdekt, en tot aan de uiterste grenzen verdreven, waar hij heenvlood. — Zij zeiden dat zij eenzaam wonen in hun huizen, met hun dienstmaagden en dienstknechten, die allen in het huwelijk zijn.

Over den hemel. Over de bergen

5182. Zij die in de liefde tot den Heer zijn, bijgevolg die in de hemelse liefde zijn, aldus in het goede der onschuld, en vandaar in de echtelijke liefde, zijn in de bergen; en zij worden in de bergen verheven tot aan den top toe; en zij die in het hoogste van den berg zijn, die zijn de hesten van hun geslacht, en in het goede meer dan zij die lager zijn; aldus wonen zij hoger en lager volgens

den graad der goedheid dier liefde; aldus overal; behalve dat zij ook worden onderscheiden overal ten aanzien van de ligging aan de zijden, welke graden zodanig zijn als de breedtegraden; degenen ter rechterzijde verschillen van degenen ter linkerzijde, en zo voort; de top is in het midden.

5183. Er bestaan bergen waar degenen zijn die in de tegenovergestelde liefden zijn, zoals in de liefde van zich; en diegenen zijn de ergsten, die boven alle anderen willen uitblinken, en allen het boze aandoen; maar die bergen zijn niet werkelijke bergen, ofschoon zij zoals de andere verschijnen; weswege degenen, hoewel zij verschijnen op de bergen, nochtans wonen in de diepte onder dezelve, in de hel, waarheen zij ook worden geworpen; en die bergen verzinken, als goede geesten niet opvolgen, in de hel, wanneer de boosheid is voleindigd.

Over de verzoeking, aldus over de hel en den hemel.

5184. Er was een vlakte enigermate hoger dan een dal; daar was een menigte van geesten, die steeds trachtten boze dingen te volvoeren door listen; zij drongen zich bij anderen van achteren binnen, en eveneens legden zij beslag op hen; zij spraken door hen, van zins zich zo binnen te brengen om hun denkingen en daden te leiden, aldus anderen te regeren; in één woord, zij waren arglistig op verschillende wijze: toen de menigte daar vergaderd was, en zo hun boosheid voleindigd, kwam dan hun ondergang of gericht; dat ganse veld werd omgekeerd, en zij die daarop waren, werden met die aarde overstort; en toen werd een vlakte die daaronder was, geopend, en daar was een menigte van andere geesten, die daar in verwoesting waren geweest, en die rechtschapen waren; dezen volgden in de plaats van genen op; daaruit bleek, dat ook de laatste verwoesting op het laatste gericht geschiedt door een totale omkering.

5185. Ik zag nog enige verwoestingen, en toen die geesten waren bezocht, werd bevonden dat zij niet anders konden dan den naaste schaden, en dit op verschillende manieren; met zulke geesten waren verscheidene bergen en roisen overvuld, en daar ook een plaats waar ik geloofde dat de hemel was; want zo scheen het vanwege een als het ware sneeuwige nevel boven de bergtoppen; maar toen zij waren uitgevorst, werden bijna allen uitgeworpen, zo dat ik geloofde dat aldus die bergen totaal verstoken waren van bewoners; maar nochtans kwamen, toen genen waren uitgeworpen, anderen voor hen in de plaats opzetten, in vol aantal; en gezegd werd mij vanuit den hemel, dat zij

die in hun plaats waren aangetreden, tevoren door de bozen van daar waren neergestoten; want de bozen klimmen door fantasien in de hoogte; maar zij die daar tevoren waren, en goed waren, werden toen verborgen door den Heer, zodat zij niet werden gezien door de bozen; sommigen van hen waren rondom genen, sommigen onder genen, en sommigen binnen genen, en zij werden uiterst zelden gezien, ter oorzaak hiervan dat zij zuiverder geesten waren, die niet kunnen worden gezien met de ogen der boze geesten, omdat die grof zijn; vandaar nu is het, dat de echte bewoners der bergen rechtschapen en goede geesten en engelen zijn, en dat zij eerst dan verschijnen wanneer de bozen van daar zijn neergeworpen; ik zag hopen, en tot aan duizenden toe, afgeworpen; zij die afgeworpen waren, werden in dalen gevoerd, en daarna tot moerassen, en sommigen tot poelen, meren, en daar neergeworpen; want wanneer zij worden neergeworpen, is hun boze voleindigd.

5186. Daaruit kan vaststaan, wat er wordt verstaan onder hen die zijn van de eerste wederopstanding, en die van de tweede, in de Apocalyps.

Over de wijsheid der engelen.

5187. Alle wijsheid der engelen wordt gegeven door middel van het Woord, aangezien in deszelfs inwendigen en binnensten zin de Goddelijke wijsheid is, welke wordt vergemeenschap aan de engelen door het Woord wanneer dit wordt gelezen door de mensen, en wanneer vanuit hetzelfde wordt gedacht; maar nochtans moet men weten, dat de wijsheid hun wordt gegeven middelijk door de engelen die geweest waren van de Oudste en van de Oude Kerk, die in de wetenschap en doorvatting der uitbeeldende dingen en der overeenstemmingen waren geweest, en die zodanig waren geweest in de wereld, dat zij de inwendige verborgenheden der Kerk kenden, en de overeenstemmingen, door welke de wijsheid wordt vergemeenschap; en wanneer zij wordt vergemeenschap, verschijnt zij bij hen die haar opnemen alsof zij van henzelf was; aldus is het gesteld met de vergemeenschapping, weswege de engelen uit de oudste Kerken verspreid zijn over de hemelen, opdat den anderen wijsheid gewordt.

5188. Men moet weten, dat hij die in de wijsheid is geweest in de wereld, in de wijsheid is in het andere leven, welke hem is toegeëigend; en dat zij die niet in de wijsheid waren geweest in de wereld, maar in het goede des levens, de wijsheid kunnen opnemen door genen, maar nochtans wordt zij hun niet

toegeëigend; wanneer zij terugtreden van genen, aan wie de wijsheid werd toegeigend, zijn zij eenvoudig als eerder.

5189. De wetenschap der overeenstemmingen en der uitbeeldende dingen is het laatste vlak van de engelijke wijsheid; en omdat deze wetenschap heden ten dage is vergaan, zodat zelfs niet eens geweten wordt dat zij er is, wordt zij derhalve nu wederom opengedekt; het werd mij gegeven iemand vanuit de ouden te zien; hij was in een groot engelijk gezelschap; toen hij zich terugtrok overschaduwde terstond als het ware een duisterachtigheid het gezelschap, en de wijsheid was weggenomen; en hij die van de ouden was, en zich terugtrok, was geweest in de erkenningen der wijsheid; daarvandaan hadden de overigen door vergemeenschapping de wijsheid.

Over de engelijke wijsheid.

5190. De engelen handelen één met den mens, want zij zijn verbonden, als het binnenste en het buitenste, of als het eerste en het laatste; de hemelse engelen zijn in het eerste, de mens is in het laatste; omdat de mens in het laatste is, denkt hij stoffelijk of zinlijk; de engelen denken geestelijk en hemels; daartussen is overeenstemming; de mens is dus als het ware het vlak waarop de denkingen der engelen rusten; vandaar is er bij de mensen die in de aandoening van het ware en goede vanuit het Woord zijn, een nexus met de engelen, en is de engelijke wijsheid in het toppunt; want de wijsheid groeit volgens de graden naar de innerlijke dingen toe.

5191. Men moet weten, dat de engelen hoe volmaakter zij zijn, des te volmaakter kunnen denken; want de denking stemt samen met hen die in de schoonheid zijn, dat is, in de goedheid, meer dan de anderen; zij kunnen wijzer denken dan de overigen die in een lageren graad zijn; dezen kunnen dit geenszins, omdat de engelen spreken vanuit hun goede en hun ware; zij zijn immers dezelve; aldus kunnen zij die in een lageren graad zijn, geenszins denken zoals zij die in een hogeren graad zijn; vandaar ook is het, dat de bozen met geen mogelijkheid kunnen vatten wat het hemels en het geestelijk goede is, noch dat het ware waar is.

5192. Volgens den staat van het goede en het ware waarin de engelen zijn, zijn hun ideeën; dat volgens de overeenstemming de natuurlijke ideeën worden verkeerd in geestelijke en hemelse, zie men in nr. 10604 van de Hemelse Verborgenheden, waar daarover ook wordt gehandeld.

5193. Vanuit het Woord bij den mens en bij den geest is alle inzicht en wijsheid der engelen uit den Heer; want dit is zodanig dat de afzonderlijke dingen overeenstemmen en worden verkeerd in engellijke ideeën in hun orde; en in de afzonderlijke dingen des Woords is de Goddelijke wijsheid in den Goddelijken vorm en in het Goddelijke verband.

5194. Er was iemand vanuit de ouden in een engelijk gezelschap, die wijsheid had in zich; hij trad terug, en toen waren de overigen in de schaduw ten aanzien van het inzicht.

5195. Men moet weten, dat degenen in de wereld die geloven dat er een leven na den dood bestaat, merendeels geloven dat zij dan in den menselijken vorm zijn; maar degenen die dienaangaande in de wereld dachten, geloven niet zo, omdat zij niet konden vatten hoe die een menselijken vorm hebben; doch als van dezen eveneens de bevestiging wordt afgenomen, hebben zij nochtans de idee van den menselijken vorm aangaande zich na den dood.

5196. Eender aangaande het leven na den dood; de meesten van hen die in het goede zijn, geloven te leven na den dood; maar wanneer wordt gedacht over het laatste gericht, zo valt dat geloof, en vergaat: het keert evenwel terug, als er niet wordt gedacht over het laatste gericht; weswege de meesten van hen wanneer zij ziek zijn vóór den dood, geloven terstond in het andere leven te zullen komen; en eveneens zeggen zij van anderen dat zij daar zijn, de ouders zeggen het van hun kinderen, de overigen van hun vrienden; ook stellen zij die over de doden schrijven, genen onder de gezegenden, alsdan zoals levend; en eveneens overreden de priesters degenen die gaan sterven, dat zij straks in het andere leven zullen komen; maar zodra in het gemoed het leerstellige over het laatste gericht komt, vergaat dat geloof; te meer bij geleerden die gedacht hebben over de ziel.

Vervolg over de verwoesting.

5197. Gezien werd ook de verwoesting van hen die zich in het christendom hebben bevestigd in de veelwijverij, ook zij die twee vrouwen-echtgenoten hadden; zij waren tezamen in een streek, tamelijk uitgestrekt, ettelijke mijlen ver; zij werden daarmee uitgebeeld dat zij op den rug neerlagen met uitgestrekte voeten; ook zij werden allen omgegooid en in de hel geworpen, samen met die ganse streek; en daar verloren zij hun geslachtsdelen, zodat zij leefden zonder dezelve; zij waren in de overreding aangaande deze zaak misschien vanuit verschillende oorzaken, zoals dat buiten het christendom

bijna overal in Azië, en dat in het Oude Testament bij de joden, geen reden werd gevonden om een huwelijk vast te stellen met twee vrouwen; maar omdat zij christenen waren, en in het licht der Christenheid, en omdat het Woord is bij hen, zijnde het hemelse huwelijk, en daar de innerlijke ware dingen zijn, werden zij derhalve aldus verwoest.

5198. De verwoestingen geschieden in het gemeen, wanneer het ganse lichaam verdorven is; ieder gezelschap geeft één mens weer, sommigen daar het hoofd, sommigen het lichaam, sommigen de voeten; wanneer een gezelschap zo is samengesteld als één mens, zodat het heeft hoofd, lichaam en voeten, en dat boos, dan is de voleinding daar; de laatste voleinding is der voeten, zijnde de uitwendige dingen, overeenstemmende met de inwendige; dan is er de verwoesting. Vandaar is het, dat in het bijzonder elke verwoesting uitloopt in de voeten. Aldus in het gemeen.

Over spinnen.

5199. Ik zag verscheidene vrouwelijke geesten die verschenen zoals spinnen, welke zich neerlieten aan draden, en zij werden vanuit den hemel neergeworpen; het waren haar aandoeningen die zo verschenen; het waren degenen die in spraak, gebaren en aangezicht verschenen zoals vroom en devoot, maar die van binnen krioelden van echtbreuken, diefstallen, en alle boosheid, list; aldus waren haar dingen vol venijn.

Over de laatste verwoesting en over de hel daar.

5200. Er zijn sommigen die niet kunnen verbeterd worden door straffen, onverschillig welke, omdat zij doordrenkt waren van haat, wraak en zulke dingen, van de knapenjaren aan, en dat hebben aangehouden tot aan den ouderdom toe, en hardnekkig daaraan waren vastgekleefd, en zo den hemel geheel en al voor zich hebben gesloten; zij kunnen niet verbeterd worden, langs den gebruikelijken weg, of door een gewone wijze van verwoesting; deswege worden zij tenslotte in een hel geworpen, waar zij neerliggen als kadavers, sommigen in bedden, sommigen op den grond, en daar bevinden zij zich halfdood, met loodkleurig aangezicht, en sommigen liggen daar neer, 10, 50, 100, 1000, 2000 jaren lang, totdat zulk wilddierlijk en volstrekt onmenselijke

is uitgeteerd; en ondertussen ondergaan zij bij beurten huiveringwekkende martelingen; en bij tijden worden zij herinnerd aan hun haten en wraken; **5201.** de plaatsen voor hen zijn in de diepten onder de rotsen; zij treden in een donkerachtige spleet binnen, en een deur wordt geopend; en nadat zij zijn binnengetreden, wordt de deur gesloten, en dan verschijnen zij niet meer. Zij zijn mij verschenen, en ik wist dat het leven nochtans terugblijft, en dat zij, wanneer dit is voltrokken, als het ware dwaas zijn, en gaan zonder verstand, maar met een verschil volgens het leven; als zij iets redelijks hebben gehad, wordt dat bewaard, en wat zij aan godsdienst mogen gehad hebben, en niet ontwijd is, blijft aan; vandaar het verschil in hun dwaasheid.

Vervolg over het laatste gericht, en over den ondergang van hemel en aarde. De dingen aangaande de verwoesting betreffend merendeels de Lutheranen en de zogenaamde Hervormden.

5202. Nadat verscheidene bijzondere verwoestingen waren geschied, waarover boven, en die kohorten, welke er meerdere waren, afgeworpen zijn van de bergen en de rotsen, en gesmeten in poelen, moerassen, meren, en in afgronden, waaruit zij nooit zouden kunnen opklimmen, kwamen er tenslotte sommigen, die zichzelf boven anderen plaatsten, en de zielen ophitsten tegen den Heer, en tegen het Goddelijke Ware, hetwelk uit Hem is; vanwege dezen begon de ganse massa als het ware te gisten, en het werd opgemerkt, dat de bende en die woeling naar alle kanten in het rond voortwoedde, in 10 tot 20 bergen en rotsen, tot hen die boven genen waren, en die beneden waren aan de wortels, ook aan de toppen, waar geloofd werd dat daar de hemelen waren; want zij die daar waren, verschenen aan de lageren zoals een nevel; en geloofd werd, dat daar de hemelen waren; dezen eveneens begaven zich eender in een bende als zij die beneden waren: en toen stelden zich enigen bovenaan, en de overigen kleefden aan, en hielpen hen, alleen om degenen te verderven die in het Goddelijke Ware uit den Heer waren, aldus tegen den Heer; toen dus dit was opgemerkt, dat de besmetting aangroeide alle kanten uit, geschiedde toen een algemene komst des Heren; zij verscheen zoals een nevelige sfeer, welke werd rondgevoerd op de bergen en de rotsen, en al de bewoners daar neervoerde, niet door hen af te werpen zoals eerder, maar door hen weg te dragen, zodat het niet verscheen waarvandaan; want die Goddelijke sfeer ging over in hun innerlijke dingen, welke des wils of des harten zijn, en rukte hen weg, en droeg hen in één ogenblik over tot lagere plaatsen en tot de hellen,

waarmede zij overeenstemden; en zulks bij myriaden; dit is geschied binnen een uur tijds; die Goddelijke sfeer werd rondgevoerd in een kring, ettelijke malen teruggaande; en zo voerde zij al degenen naar de rebellerenden; zij die niet werden afgevoerd, verschenen niet, omdat zij verborgen waren; het waren degenen die niet rebelleerden; de bergen zelf en de hoofden der bergen weken achteruit en verzonken, sommige tot aan de vlakke toe; de steden werden omgeworpen, en overal verscheen gelatenheid; dit was de ondergang van hemel en aarde, welke in den echten zin in het Woord wordt verstaan onder het laatste gericht, en in de plaats ervan wordt verwacht een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

5203. Zij die op de bergen en de rotsen waren, waren degenen die in de Apocalyps [xx: 5, 6.] worden vermeld, zijnde zij die vanuit de andere wederopstanding zijn, want de andere wederopstanding is de wederopstanding van hen die in de latere tijden in de Kerk zijn, en die boos zijn; vanuit de eerste wederopstanding zijn zij die waren in de vorige tijden, voorts in de navolgende tijden, en goed waren. [In de *Apocalyps Ontbult*, nr. 351, wordt een andere ontvouwing gegeven.]

Over de afgronden, zijnde ook de hel; poelen van zwavel.

5204. Er zijn afgronden die breed en lang zijn, ook diep, met spelonken aan de zijden, ook met dubbele en driedubbele diepten; wanneer men daarheen komt, verschijnen zij daarboven zoals een vurige rook uitwasemende vanuit hen; zij zijn in de uitersten van elke wereld, zodat zij tussenruimtelijk [*interstitiales*] zijn: het zijn er drie, een aan de linkerzijde, een van voren, en de derde tussen die beide in, verder verwijderd; en deze afgrond is een poel van zwavel.

5205. Daarheen worden al diegenen gezonden die niet door straffen getemd kunnen worden, namelijk de schandaligen, die schandelijke kunstgrepen hebben uitgedacht om anderen te schaden, welke schurkenstreken er zeer vele zijn; wanneer dit bij hen niet voor verbetering vatbaar is, zo worden zij in een van die afgronden gesmeten; de tweede, die vooraan is, is erger dan de overige; en daarom worden daarheen degenen gesmeten die boosaardiger zijn dan de anderen.

5206. Toegevoegd daaraan is nog een afgrond rechts, die duisterder is dan de overige, ter oorzaak hiervan dat de boze dingen vermenigvuldigd zijn,

en de boze geesten die de bergen en de rotsen in beslag namen, werden daarheen afgeworpen.

Over de vernietiging van Babel, en de neerwerping in een poel van zwavel.

5207. Gezien werd ettelijke malen eerder, hoe het is gesteld met degenen vanuit den katholieken godsdienst, die voorgangers en monniken waren geweest, en dezulken die boven de anderen waren aangesteld, namelijk dat sommigen aan het oosten zijn, waar de Heer is als zon; de Heer is boven de hemelen zoals de zon der wereld boven de landen; maar zij die daar vanuit dien godsdienst zijn, hebben zich door fantasie bij zich iets als een zon gemaakt, maar vanuit magische fantasie, welke is in uitwendige dingen, en van binnen in het vuile en duivelse; daar plaatsten zij een zekeren duivel, dien zij Christus noemden; en zij die rondom waren, gingen tot hem en keerden terug; en hij zeide tot hen dat hij hun al zijn mogendheid heeft gegeven, en zij mogen doen al wat zij willen; en dat het steeds den schijn heeft door de fantastieke zon, dat zij aan diens zijde waren; daar waren nochtans geen jezuïeten; aldus overreedden zij het gewone volk, en hielden hen in hun vorige overreding, opdat zij nooit tot de erkenningen van het ware en het goede zouden komen; die fantastieke zon werd aanbeden geheel en al zoals Christus; dit hield enigen tijd aan, maar toen licht vanuit den hemel daarheen werd neergelaten, en dat hoedanige uitkwam, toen werd die zon verduisterd, en het werd donker, en de duivel die daarbinnen was, verscheen in een zeker vat, (*stort kar*) dat neergleed; en naderhand werd door fantasieën die zon weer hersteld door hen; en een andere duivel trad binnen, zijnde iemand mij bekend in de wereld, die nu een duivel is: en zo ettelijke malen; maar deze zonnen werden vernietigd, en de geesten in de hel geworpen; en zulks aanhoudend, want er keerden steeds meerderen terug; van achteren op een afstand daar, net zo aan het westen, was een berg vol van die natie, die zichzelf Christus heetten te zijn; en waarheen zij ook maar kwamen, hadden zij een sfeer alsof zij Christus waren, en wel dermate, dat de eenvoudigen er geheel en al van werden ingepalmd en het geloofden, want zij huichelden nederigheid, vroomheid, en zulke dingen waardoor genen werden overreed; zij zeiden ook toen zij bij mij waren, dat Christus in hen was, om hen te zaligen, en te beschermen tegen de duivelse bende, behalve tal van dergelijke dingen meer; zij konden ook meer verleiden dan de eenvoudigen alleen; zij leggen daar een langen weg af, en plooiën zich

aan nabij het achterhoofd, en daar doen zij samen met de duivelse bende rondom, nochtans voorgevende dat zij beschermden; tenslotte werden zij nochtans ontdekt, namelijk dat zij duivels waren onder engellijken vorm, en dat zij dit daaraan ontleenden dat zij in de wereld alle dingen onder den naam des Heren wilden regeren: de menigte hunner was groot, en hield een helen tijd aan; maar darna werden zij van dien berg afgesmeten in een duistere hel vlak onder den berg daar; ik zag kohorten zo, en een grote menigte daarheen geworpen; dezen zijn innerlijke verleiders, en spannen samen met de hellen rondom. Ik zag hen vaak, en sprak vaak met hen.

5208. Anderen vanuit dien godsdienst waren naar het norden, heenschouwende naar het oosten, op enigen afstand, in de bergen en de rotsen; en dezen verleidden het gewone volk op deze wijze: op een zekere rots stelden zij den enen of anderen duivel, tamelijk hoog, en omhingen hem door fantasie met een baard; en zij proclameerden luidkeels, zeggende dat hij god de vader was; en zij zeiden dat zij hem aanbaden; en tegelijk bliezen die goddelozen hem alles in wat zij maar wilden; er werd antwoord gegeven volgens de willekeur van die goddelozen; zulk een schandelijkheid hadden zij uitgedacht, en degenen die dit deden, waren erop uit om door dien duivel allen te overheersen; maar deze goddeloze misdaad werd verijdeld; berg en rots werden in de hel geworpen met allen daar die dit hadden uitgehaald; daarna ook de bende dergenen die aanbaden en boos waren geweest: onder hen die dit staaltje hadden uitgevoerd, waren meerdere Jezuïeten: verscheidenen van hen werden daarna in het dal neergelaten; zij aanbaden een duivel, en het werd den duivel gegeven hen te overheersen naar believe; en daarna werden ook dezen in de hellen daaronder neergeworpen.

5209. Ettelijke malen heb ik met dezulken gesproken, die zeiden dat Christus geen mogendheid heeft, maar dat Hij die geheel en al aan hen heeft gegeven, en dat de paus die bezat, en de overigen uit hem; het hielp niets toen ik zeide, dat de Heer alle mogendheid heeft, en dat Hij alleen het menselijk geslacht kan zaligen, omdat Hij God is, en dat de paus niets hoegenaamd kan doen voor het heil van één enkeling, en dat zij zo zich goden maken, om de zielen der mensen te bezitten, en eveneens daarna de wereld; behalve tal van dingen meer.

5210. Maar aangaande Babylonië zelf, en de vernietiging ervan, zijn deze dingen gezien: ik werd binnengeleid in een waakvisioen in een zeker huis eender aan een paleis op de Capitoline heuvel in Rome, waar de zetel was van een senator daar; en ik was tot hem binnengeleid, en sprak met hem; hij met enige anderen waren bezig met het formeren van een leer voor henzelf, om

daarnaar te leven; zij aanvaardden enige dingen [mijnerzijds], maar hechtten toch hun goedkeuring aan de katholieke buitenissigheden: met hen sprak ik verschillende dingen.

5211. Maar er waren rondom een menigte van zulke lieden die genoemd worden prelaten, en eveneens kardinalen, en toen zij gewaarwerden dat ik met dien senator sprak, en deze enige dingen scheen te aanvaarden over den Heer, beraamden zij een opstand tegen hen die daar waren; het was een ontzaglijke menigte dergenen die samenspannden; zij strekten zich uit terzijde van mij rechts, waar de zuiderstreek is; zij belegerden het huis, en begonnen de vensters te verbreken, en binnen te dringen, zeggende dat hij enige dingen had aanvaard vanuit een anderen godsdienst; en terwijl de conspiratie aanhield, ontwaakte ik; en ik zag aan den ingang als het ware zijn dood lichaam dat zij wilden meeslepen, maar tevergeefs.

5212. Daarna werd het komplot ontdekt, hetwelk bestond uit een grote menigte van dezulken op de heuvels over een grote uitgestrektheid; toen ik dit daar zag, viel ik in slaap, en toen richtte zich die samenzwering tegen mij, door mij rondom van alle kanten te belegeren, en ook in een lange reeks tot de laatste grens, van zins mij gans en al te verderven; maar toen ik ontwaakte, werd ik weggeleid van daar; en toen ving de vernietiging van hen aan; bijna allen werden vernietigd, en neergeworpen in den vierden schemerachtigen afgrond, waarover boven; meerdere duizenden werden zo vernietigd en samengesmeten, en dit totdat de eerste woeling was bedaard.

5213. Daarna werd het gezicht geopend tot aan een van hun grenzen, waar de opperste leiders zaten die allen verdedigden en bestuurden; het waren er tot vijftig toe; dezen dachten schandelijke kunstgrepen uit om het gewone volk in gehoorzaamheid te houden, en om door genen vereerd te worden als godheden, en om volstrekt niet te denken over God, te minder over Christus; een menigte kwam tot hen, en zij baden om binnen gelaten te worden in den hemel; zij gaven hun al wat zij konden; de leiders beloofden het hun, en krachtens hun goddeloze kunstgrepen vulden zij meerdere plaatsen op met mensen van allerlei geslacht, naar wie zij degenen zonden die verzochten om binnengeleid te worden in den hemel; één plaats was er voor hen die hemelse vreugde wilden hebben; zij werden gezonden tot een hoge plaats op een rots, en toen zij daarheen gekomen waren, waren daar allen aan het spelen en dansen, en zij leidden genen binnen tot reien; maar nadat zij een tijd lang gedanst hadden, werden zij door verveling aangedaan, en daalden af; want zij zeiden tot anderen dat zij wel iets anders wilden hebben hetgeen zij een wonder noemden; door hen werden zij heengeleid tot een plaats waar degenen

waren die onder elkaar aan het lachen waren, en zo hun animi opvrolijkten, maar daarbij niets anders doende dan maar neer te zitten in zulk een staat; maar omdat dezen zonder enig actief werk waren, werden genen ook door verveling aangegrepen; zij trokken zich terug, en wilden andere vreugden hebben; aldus werden zij eender in dergelijke gezelschappen gebracht; met zulke fopperijen verleidden gene bozen de eenvoudigen, daarbij niets anders in de gedachte hebbende dan om als godheden door hen te worden vereerd, en den hemel te bezitten; zij zeiden dat inderdaad die mogendheid was gegeven aan Petrus, en dat zij aan hen gegeven was door god den vader, dien zij ook stelden op een zekeren hogen berg; maar dezen werden eveneens afgeworpen in afronden, deels in den eersten, deels in den vierden.

5214. Achter hen werden kardinalen gezien tot vijftig toe, in hun kledij zoals op aarde; en ik hoorde hen spreken met genen, hoe te handelen met het gewone volk, namelijk dat zij allen die hen niet aanbidden, afwerpen in een zekeren kuil, welke was in de plaats van de inquisitie in de wereld, en zo deden zij met meerderen; en eveneens legden zij er zich met schandelijke kunstgrepen op toe om dezulken van het leven zelf te beroven (hetgeen evenwel onmogelijk is) door hun hart uit te rukken, en zulks zo vaak als zij genen maar zagen; en zo martelden zij hen met verscheidene kwellingen, om de enige oorzaak dat genen hen niet aanbaden als goden; zij laten niets hoegenaamd van mogendheid over aan den Heer; omdat zij zodanig zijn, werden zij in een poel van zwavel gesmeten, maar eerst aan de rechterzijde ervan.

5215. Gezegd werd, dat nooit iemand verschijnt die paus was geweest in de wereld; en dat hij, zo hij al verschijnt, in één oogwenk wordt heengevoerd en geworpen op een plaats die overeenstemt met zijn leven; precies als met andere mensen geschiedt.

5216. Hun ligging was, dat zij die verderaf waren degenen regeerden die vooraan waren; vandaar waren de kardinalen de versten; zij vloeiden in de laagste delen van den linkervoet in, omdat zij meer zinlijk zijn dan de overigen; de binnenste bozen vanuit dien godsdienst vloeiden in de teelballen in, en veroorzaakten een zekeren pijn aan de innerlijke delen ervan, een teken dat zij geheel en al tegen de innerlijke dingen des hemels zijn.

5217. Zij die werden heengevoerd naar de poelen, werden in één ogenblik heengevoerd; wanneer immers het Goddelijke wordt toegelaten, dan zijn zij in één oogwenk daar waar hun liefden zijn, want een ieder heeft zijn plaats volgens zijn liefde, omdat ieders liefde diens leven is.

5218. Het werd hun gezegd, welke grote goddeloosheid zij begaan; zij houden de mensen geheel en al af van de goddelijke ware dingen, door dewelke hun

de weg tot het heil gewordt; want zij laten hun niet toe het Woord te lezen; zij horen missen in de latijnse taal aan; in de missen is niets van leer; zij overreden genen te geloven wat zijzelf geloven, en naar hun geloof te leven; zij trekken genen weg van den Heer, tot het vereren van mensen in de wereld, en tot het vereren van mensen die zij tot heiligen hebben gemaakt; al deze dingen terwille van het einddoel om te heersen over de zielen, vanuit de liefde van zich; en eveneens beijveren zij zich met tal van kunstgrepen om de aarde te bezitten, en ter bereiking van die schandelijke doelen benutten zij de heilige middelen welke der Kerk zijn, hetgeen ontwijding is: en daarom zijn zij Babel, en Babylonië, en het beest waarover in de Apocalyps.

5219. Er zijn gezelschappen, waarin zij degenen zenden die om den hemel vragen, zoals degenen die vragen vrolijk te zijn; die worden gezonden tot gezelschappen waar zij altijd vrolijke gezichten opzetten, maar alras worden zij met verveling aangedaan: zij die vragen om tevreden van gemoed te zijn, zonden zij naar gezelschappen waar men alleen maar stil zat te denken zonder iets te doen; maar omdat zij met verveling werden aangedaan, gingen zij van daar weg: zij die vroegen om het verkwikkelijke van conversatie, werden daarheen gezonden waar de verkwikkelijke dingen der conversatie waren; maar ook dezen werden met verveling aangedaan: zij die verlangden naar een bedrijvig leven, vroegen naar al wat zij wilden uitvoeren, weswege zij daarheen worden gezonden waar weefgetouwen waren opgesteld; maar ook daar liepen zij weg uit verveling: zij die vroegen om dronkenschap, kregen ook wat zij vroegen: in één woord, iedereen kreeg wat hij vroeg, behalve als zij vroegen om God lief te hebben; dit konden zij niet verstrekken; behalve vele dingen meer: zulke fopperijen halen zij uit met de geesten die pas in het andere leven komen, vanuit dien godsdienst. Zij die meermalen zich terugtrokken, bekenden tenslotte dat genen den hemel niet konden geven, maar alleen gekscheerden met zulke dingen; en daarom, wanneer zij worden onderricht, bespotten zij genen, en scheiden zich gans en al van hen af.

5220. Het merendeel van hen die voor zich de Goddelijke mogenheid hebben opgeëist van de mensen te zaligen, en die aldus de mogendheid des Heren loochenden, bijgevolg aan Hem het Goddelijke hebben ontzegd, werden in den vierden afgrond, of vierde gaping geworpen, die is naar het noorden toe, en derhalve duisterachtig, want dezulken zijn in alle blindheid, en eveneens in alle boosheid. Ik zag een groot aantal daarin afgeworpen. Hun leven daar is hels, in haten, in wraken, in woestheden, in aanhoudende ruzies, en ingekankerde vijandschap.

5221. Zij zitten ter rechterzijde, dat is, naar het zuiden toe, rondom een tafel, en beraadslagen over den eredienst, namelijk hoe God te vereren als Hij hun de mogendheid geeft om voor Hem te heersen om aarde, en hoe als Hij haar niet geeft; voorts hoe te doen, opdat het aan het gewone volk toeschijnt dat de hemel door hen wordt gegeven, en tal van dingen meer; al die dingen hebben zij ten doel om aan den Heer alle mogendheid te ontzeggen van het menselijk geslacht te zaligen, en dat zij die mogendheid hebben; ik hoorde hen onderling spreken, toen zij hoorden aangaande het leven des geloofs en der liefde, namelijk dat zij nooit hebben geweten dat geloof en liefde hun enig leven zouden geven; noch het verstandelijke, noch het willijke leven, want de mens bezit het ene andere leven evengoed zonder geloof en liefde; dat de dingen die des geloofs zijn, aldus van het Goddelijke ware, het geestelijk verstandelijke leven maken, en dat de dingen die der liefde zijn, aldus die van het Goddelijke goede zijn, het hemels willijke leven maken bij den mens, en vandaar de wijsheid, en de gelukzaligheid, zulks hebben zij volstrekt niet verstaan in de wereld; zulke dingen waren toen voor hen gekkigheden geweest, als zinledige fantasieën; zodanig heb ik hen onderling horen spreken: zij voegden daaraan toe, dat zij het verstandelijke leven stelden in het terdege bekonkelen van dingen, om te bemachtigen wat zij willen, dus in kunstgrepen en boosaardigheid; zulke dingen noemden zij inzicht en wijsheid; en het leven der liefde stelden zij in de liefde van heersen over allen, en de ganse wereld gewinnen.

5222. De Heer vergelijkt het Koninkrijk Gods met een zuurdesem, met een mens verzamelende onkruid, en eveneens met een net; al die dingen vertonen zich in het andere leven en worden gezien; wat het zuurdesem aangaat: een boze geest wordt gezonden in de gezelschappen die op de bergen, de rotsen, of de heuvels zijn, en blaast begeerten in; vandaar raakt die ganse menigte als het ware in gisting; sommigen handelen met hen samen; sommigen niet zo samen; sommigen wijzen af; zij die samen handelen, keren daarheen het aangezicht; zij die niet samen handelen, keren het aangezicht af. Voorts worden allen verzameld die het aangezicht tot den bozen geest keren, tot een kohort, en zij worden van den berg of de rots afgeworpen in de hel; dit is de samenbundeling van het onkruid: zij die van die plaatsen daarheen worden afgeworpen, verschijnen als door een net getrokken, en zo afgevoerd tot de plaatsen waar zij zullen zijn.

De fantasieën der hel.

5223. In de hel regeren de liefden van zich en van de wereld; vandaar vijandschappen, ruzies, haten, wraken, woestheden; zij martelen elkaar over en weer, ofwel met openlijke gewelddadigheden, ofwel met magische kunstgrepen, welke geschieden door misbruik van overeenstemmingen, ofwel door fantasieën: door middel van fantasieën maken zij hen tot alle mogelijke monsters.

5224. De fantasieën der sirenen zijn er verscheidene; zij brengen over zich lieftallige vormen, de sierlijkste gewaden, zij vertonen schone huizen, en daarin tal van ornamenten; maar omdat het uitwendige vormen zijn zonder inwendige dingen, verdwijnen die in één oogwenk, en dan vertonen zich vuiligheden zichtbaar.

5225. Ik zag sirenen zich opmaken als meisjes en kindertjes, en eveneens als knapen, en jongelingen; zij bekleeden zich met gewaden overladen van zilver; ik zag zelfs een sirene zich opmakende als een nevel, of een schaduw, neergelegen in een schemering van licht in een kamer; ik zag een man over zichzelf verschillende aangezichten aanbrengeu, en die veranderen op vele manieren; aannemende het aangezicht van een rijksgröte, van een koning, van een paus, en eveneens van een boer, alsmede ook van een militair met wapens; en eveneens het aangezicht van een schone vrouw, jonkvrouwelijk en op meer gevordenden leeftijd, en steeds aangedaan met de daarbij passende kledij; aldus volgens den stand van de persoon die hij aannam.

5226. Zij die door overeenstemmingen optreden, zijn er meerdere: zij weten zich kleren te verwerven vanuit ideeën en aandoeningen, en zich daarmee te omhangen, welk vermogen zij hebben van iets eenders te vertonen; behalve talloze andere dingen; want er is overvloed van zulke dingen, en daarvan zijn de hellen propvol. Maar al die dingen zijn fopperijen.

Over de joden.

5227. De joden verschenen ter rechterzijde in het vlak onder de zolen; en daar waren zij tezamen; en steeds in hun staat waarin zij in de wereld waren geweest; zij hielden eerst staande dat zij alleen uitverkoren waren, maar daar dit niet geschiedde, traden zij van hun mening terug, en bleven in hun staat; van lieverlede verdwijnen zij en worden verstrooid, en worden rovers; zij zijn van zulk een natuur, dat zij hardnekkig op hun stuk staan, hetgeen

uitkwam bij hen die benden waren; dezen vielen neer op hun buik, en baden; en ook lieten zij niet af voordat zij hun zin kregen. Behalve meer dingen. Zij zijn nu verworpen, en weinigen verschijnen, volgens des Heren woorden [Matth. VIII: 1; Lukas XIII: 29].

Over hen die in het geloof-alleen zijn.

5228. Waar ik eerder schreef over de verwoesting of het laatste gericht, en over de afwerping van de rotsen en bergen: het waren degenen die van den christelijken godsdienst in het geloof-alleen waren, en dezen hebben niets gedacht over het leven, maar alleen over de leer, die zij hebben aangeleerd om geen ander nut dan om faam, eer, en gewin; ook weten zij niet wat het leven is; alle zodanigen zijn verwoest, en zij worden verstaan onder de bokken die zijn aan de linkerzijden; een zeker iemand, Rudberg, hitste hen op: deze verdedigde alleen de leer, onbekommerd of het ware dan wel valse dingen zijn, als zij maar van hun leer waren; zij bekommeren zich niets om het leven.

Vervolg over de vernietiging van Babel.

5229. In die kamer, welke aan de rechterzijde was, waar de zuidelijke streek is, zaten zij aan een tafel, als boven gezegd; het waren er verscheidenen; dit betrof een pauselijk consistorie; want het is hun niet geoorloofd een consistorie zoals in de wereld te hebben; maar er waren naar het zuiden toe, verder weg, degenen die hen regeerden die in de kamer waren; en dezen waren kardinalen geweest; de pausen waren nog verder weg, maar zij durfden zich niet te vertonen; want zo vaak zij zich vertoonden, en wilden overheersen, werden zij met straf neergeworpen, en wel in den enen of anderen afgrond: zij die in deze kamer waren, hadden hun ogen overal in het rond tot aan de verafgelegen bergen toe; hun was vergemeenschapping gegeven over het ganse gebied waar die godsdienst is, en zij gaven hun aanhoudend bevelen wat zij moesten doen; dat zij hun heerschappij tot zulk een groten afstand uitstrekten, verwonderde mij; dezen handelden volgzzaam, alsof de bevelen vanuit het pauselijk consistorie kwamen; zij die in die kamen waren, werden dagelijks verwisseld; anderen volgden in hun plaats op; de kardinalen achteraan bewerkten dit; sommigen ook zeiden in de kamer, dat zij nochtans kunnen leven en dit uitvoeren zonder goddelijken invloed; er waren zodanigen daar aanwezig, die het Goddelijke

volslagen ontkenden, maar toen werd hun de invloed vanuit den hemel afgenomen, en op slag vielen allen als dood terneder, met het aangezicht loodkleurig, als kadavers; de kardinalen en anderen traden daar binnen, en zagen het; maar vlak daarop werden zij van die plaats weggesmeten als het ware in een noordelijke afgrond; en anderen volgden in hun plaats op.

5230. De dingen die nu volgen, zijn vermeldenswaardiger dan de vorige; een halve dag lang, die gauw voorbij was, was als het ware een kalmte bij mij, maar nochtans ontwaarde ik dat er rondom een groot tumult gaande was; verzameld werden toen allen die hoogwaardiger geweest waren dan de overigen, die in de kloosters en in de tempels waren, monniken, bisschoppen, priesters, prelaten, overal vandaan, tot myriaden toe; en dit rondom over de hele steek; toen allen verzameld waren, en gescheiden van de anderen, bleek het dat zij een aanslag beraamden tegen den Heer, en dat zij dachten dat Hij geen mogendheid heeft; en het grootste deel van hen, dat er geen Heer is; maar dat zijzelf alle mogendheid hebben; en het bleek dat zij Hem alleen belijden om zelf te kunnen heersen; in één woord, zij waren voor het merendeel atheïsten; en toch waren het zodanigen die boven de anderen waren gesteld, en den Heer als allerheiligst aanprezen; toen begonnen zij degenen te vervolgen die de Heer beschermde, of die des Heren waren; want vanuit den hemel werden engelen uitgezonden, en tegen deze richtten zij hun achtervolgingen; toen werd met een luide stem gezegd, en deze werd rondom overal gehoord, dat zij den Heer vervolgden; en inderdaad vervolgden zij hen die de Heer zendt en beschermt, maar dat zij geloven dat daar waar zij zijn de Heer is; en dat zij Hem teniet doen, in het hart loochenen, alhoewel zij Hem uit huichelarij allerheiligst hebben vereerd in de wereld, behalve eendere dingen meer; toen werd het gezien dat verscheidenen zich van hen terugtrokken, namelijk al degenen die zij aanspoorden om aan hun zijde te staan en te strijden tegen den Heer; zij die zich terugtrokken, zeiden niet geloofd te hebben dat genen zodanig waren, maar dat zijzelf de Heer erkennen; daarna bleven al degenen over die den Heer ofwel minachtten ofwel loochenden, en die zich alle mogendheid aanmatigden onder den naam des Heren; het waren er meer dan tienduizend, allen eminent geweest in de wereld.

5231. Toen werd, aan mijn rechterzijde, waar de zuidelijke streek is, een vrij omvangrijke berg daar opengespleten of hij gaapte daar open in de lengte, zodat er een lange gaping ontstond, de lengte was in zuidelijke richting, de zijden van de gaping van het oosten tot het westen, en die gaping, opengespleten, gaapte van het westelijk deel tot een vlak rechtstreeks naar de diepte, en de diepte was groter naarmate zij meer naar het zuiden reikte; zodat er tenslotte

geen bodem meer verscheen; het was daar schemerduister; het oostelijk deel stond steil; die gaping verscheen ontzaglijk, en was huiveringwekkend.

5232. Toen werd gezien, dat de naastbijge geesten het eerst langs die helling neerdaalden, en dat zij met kracht werden aangedreven om neer te dalen, en dat zij geen weerstand konden bieden; er verscheen daar een heel hoge piek naast die gaping; daar waren zij die het meest in de liefde van zich waren geweest, want die verschijnen altijd hogerop; vandaar werden ook zij die daar waren, afgevoerd, en neergedreven langs de helling; tenslotte begonnen ook anderen daarheen afgeleid te worden, namelijk vanuit de bergen rondom; en toen verscheen het dat de bergtoppen aaneengesloten werden, en samenhangen; en toen werd langs dat aaneengeslotene een ontzaglijke menigte afgevoerd uit elken berg rondom, zowel uit de westelijke streek als uit de noordelijke, voorts uit de oostelijke; allen gingen rond naar het westen, en werden neergevoerd naar die helling, en afgeworpen; dit hield enigen tijd aan, maar de afzonderlijke dingen beschrijven, hoe het alles is geschied, zou al te ver voeren; in één woord, van elken berg werden dezulken, waarover aanstonds, neergevoerd, en voortgeworpen in die allerdiepste gaping, des te dieper naarmate zij meer in de liefde van zich waren geweest, en tevens in de ontkenning van den Heer: het werd opgemerkt, dat van hoe hoger af zij werden neergevoerd, des te hoogmoediger zij waren geweest; sommigen ook wilden zich vernederen; dezen schenen zich tot het westen dieper neer te laten; maar omdat het uit huichelarij was, werden zij gedwongen wederom op te klimmen, en toen eender neergesmeten: het waren er bij myriaden.

5233. Men moet weten, dat zij die in de bergen aan het zuiden waren, degenen waren die in het grootste schijnsel der natuur waren, waardoor zij zich bevestigden tegen het Goddelijke, en vóór het eigene des mensen; zij die aan het noorden waren, waren degenen die in het duistere schijnsel der natuur waren geweest, en nochtans iets eenders hadden gedacht; die aan het oosten waren, waren degenen die waren geweest in het grootste verkwikkelijke van overheersen, en eveneens in het natuurlijke schijnsel daarvandaan, en iets eenders hadden gedaan; zij die in het westen waren, waren in zulk verkwikkelijke, maar duister geweest; aldus worden allen in het andere leven onderscheiden; en volgens den staat van het schijnsel of van het verstand, en volgens den staat der liefde of des wils verschijnen zij aldus gescheiden naar de windstreken; vandaar werden zij heengevoerd in volgorde volgens den staat; eerst de zuidelijken, daarna de noordelijken, voorts de oostelijken en ten slotte de westelijken; doch degenen in het oosten werden heengevoerd

door het noordelijke tot het westelijke, en zo in die helse gaping; de orde der voortschrijding werd gezien.

5234. Daama werd geopend die zuidelijke berg, maar verwijderd, bijna daar waar die gaping haar grens vond, en omgewenteld werd wat daarboven was; en toen verscheen de woonplaats der kardinalen, welke lang was, en daar vertrekken, het ene na het andere, in een lange reeks; zij waren daar een lange tijd geweest; vooraan die vertrekken was een kamer; na de reeks van die vertrekken werden ook zulke vertrekken voortgezet, nog verder weg; het werd doorvat, dat daar de pausen waren; maar die dorsten zich niet te vertonen, omdat zij even vaak gestraft werden; van daar werden tenslotte meerderen heengevoerd, en eveneens in die lange gaping der bergen afgeworpen. Een eendere woonplaats verscheen aan het noorden, geheel en al in dezelfde lijn, maar ver-af, waar eendere vertrekken waren, en eendere personen, namelijk kardinalen, maar niet in zulk een geleerdheid en natuurlijk schijnsel daarvandaan, als zij die in de zuidelijke windstreek waren; maar toch stemden zij overeen: zij wilden ook een eendere kamer daar voor zich maken; aldus een consistorie houden; maar dit was verboden.

5235. Tenslotte werden zeer velen gezien vanuit verschillende bergen samenvloeiende, en heengeleid ergens anders vandaan; het was een ontzaglijke afgrond aan het westen, ter rechterzijde daar; aldaar verscheen een ontzaglijk als het ware schijnselgevend vurige; daarheen werden diegenen afgevoerd die het laatst waren; en gezegd werd dat het degenen waren die vanuit het Woord bevestigingen hadden opgezocht ten gunste van de pauselijke mogendheid, en ten gunste van zulke dingen die dezen godsdienst vaststelde [*statuebat*], aldus zijnde degenen die vanwege het Woord geleerder waren dan de anderen, en evenwel in het hart het Goddelijke ontkenden. Die vurige plaats was eerder niet gezien.

5236. Diegenen vanuit de menigte van deze natie, die hebben geleefd in onderlinge naastenliefde, en het goede hebben gedaan volgens hun godsdienstige, verheugden zich dat dit is geschied, zeggende dat zij tevoren door dezulken verhinderd werden over den Heer te denken, en waren afgeleid op elke wijze, omdat genen alle dingen voor zich opeisten, en zo den weg versperden tot het heil; genen namen alle middelen weg waardoor zij geleid mochten worden, en waardoor zij ingelicht mochten worden in de ware dingen des Heren.

5237. Die grote gaping werd beneden onmetelijk verwijd, zodat het een ontzaglijke onderaardse hel was, waarin genen werden rondgevoerd en in orde gehouden, want iedere hel is in orde. De rangschikking in orde in de hel

werd gezien in den zuidelijken afgrond, waarheen engelen werden gezonden, door middel van wie de Heer allen daar in rangorde schikt; de orde verschijnt volgens de windstreken ook daar; geesten aan het zuiden in die hel zijn degenen die in meer natuurlijk schijnsel zijn dan de anderen; en zo voort.

5238. Die helse kloof waarin degenen werden afgeworpen die op een meer verhevene plaats waren geweest, wordt beneden gesloten gehouden, maar boven geopend; en daarheen werden allen neergeworpen die van den aanvang van den christelijken godsdienst af zodanig geweest zijn, waar zij ook maar gevonden worden; en daarin worden al dezulken samengeworpen die vanuit de wereld in het andere leven komen, want die hel is nu voor het eerst geopend of voorbereid voor dezen; vandaar wordt die hel bij voortduur van boven open gehouden; ik zag daarna ook geesten daar neergeworpen.

5239. Sommigen zeiden, dat zij geloofd hadden dat het laatste gericht zou geschieden in de wereld, en niet in het andere leven; maar dit druist in tegen het Woord daar waar gehandeld wordt over het laatste Gericht, Matth. xxiv: en dit kon niet geschieden, omdat het menselijk geslacht het fundament is vanuit hetwelk de hemel is; en eveneens is het Woord daar, hetwelk tot basis dient; en dat de fundamenten niet vernietigd moeten worden.

Deze dingen in de laatste dagen van het jaar 1756.

Over den vorm des hemels en de ligging der volken en der natiën daar, en over de Mahomedanen en de heidenen daar.

5240. De Christenen zijn in het midden; hun uitbreiding is nochtans tot alle windstreken volgens hun staten ten aanzien van het licht van het ware en de liefde van het goede; rondom dat midden zijn de Mahomedanen; dezen maken den naasten omtrek of omgeving, en die eveneens tot alle windstreken rondom; daar zijn eendere landen, bergen, rotsen, dalen; buiten dien omtrek zijn de heidenen, geordend volgens het schijnsel van het ware en de liefde van het goede van hen; ten opzichte van de windstreken; buiten hen verscheen als het ware de zee, zijnde de grens. Het dient opgemerkt te worden, dat allen tezamen genomen, niet waren uitgespreid tot een vlak, maar tot een globe, zoals een aardbol; en daarom daalde ik, toen ik werd voortgeleid tot de heidenen, nadat ik de Mahomedanen had gepasseerd, af in schuine richting. [kantnoot: *obs. obs.*]

5241. Ik werd heengeleid tot de Mahomedanen naar het oosten, en het werd gegeven met hen te spreken; zij zeiden dat tot hen meerdere christenen

komen, vanuit den katholieken godsdienst naar zij zeiden; van zins zijnde hen te bekeren; maar dat zij gewaarworden dat dit geschiedde uit winstbejag en om te heersen; zij zeiden tot hen gezegd te hebben dat zij het niet kunnen vatten, hoe genen in één God kunnen geloven, daar zij er drie noemen, en ieder van hen God heten, en eveneens hen personen noemen, terwijl er toch niet dan één God is; en ofschoon genen eveneens zeggen één God, dat zij niet kunnen weten hoe zij God kunnen begrijpen als één te zijn, nadat zij er drie hebben genoemd; dat zij zeggen dat de drie één maken, terwijl het toch drie goden zijn die zij één God noemen; deze dingen gehoord hebbende, werd hun door de engelen gezegd, dat in den hemel niet zo wordt gesproken, maar dat dit drievuldige, hetwelk wordt genoemd Vader, Zoon en Heilige Geest, is in één persoon, en dat het de Heer is, en dat in Hem is het Drievuldige, zoals in den engel, vergelijkenderwijs gesproken, gegeven is het *zijn* des levens, hetwelk het binnenste is, en in de wereld wordt genoemd de ziel uit den vader; en gegeven is het *bestaan* des levens, hetwelk verschijnt in den menselijken vorm; en gegeven is het *voortgaande* daaruit, zijnde de sfeer der aandoening of der liefde, waardoor de engel op een afstand door anderen wordt doorvat; vandaar kan een idee gehad worden aangaande het Drievuldige in den Heer; het binnenste is het *Zijn* des levens, hetwelk de Vader wordt genoemd; het *Bestaan* des levens is het Menselijke, hetwelk de Zoon wordt genoemd; en het is het *Voortgaande*, hetwelk de Heilige Geest wordt genoemd, want het is het hellige voortgaande: daaraan werd toegevoegd, dat in de wereld wordt gezegd, dat het ene uitgaat of voortgaat uit het andere, de Zoon uit den Vader, en de Heilige Geest uit het ene en het andere; maar dat zij nochtans niets weten daaromtrent wat uitgaan of voortgaan is; dat het zo is, hadden zij kunnen weten vanuit het Woord, vanuit plaatsen daar waar de Heer openlijk zegt dat de Vader en Hijzelf één zijn, Hij in den Vader, en de Vader in Hem; en dat de heilige geest niet spreekt vanuit zich, maar uit Hem; en dat daarom de mensen, als zij hadden willen verlicht worden over deze zaak, vandaar hadden kunnen weten en vatten dat het Drievuldige is in Eét, en zo één God.

5242. De Mahomedanen begrepen dit, en zij zeiden daarover te willen denken, aangezien aldus hun scrupule over drie goden schijnt verwijderd te worden.

5243. Wat Mahomed aangaat, die is niet onder de Mahomedanen, maar onder de Christenen, een weinig ter rechterzijde naar de noord-oostelijke windstreek, en enigen tijd tevoren was hij verwijderd dichter naar de westelijke streek, nochtans steeds ter rechterzijde, als eerder: de Mahomedanen zeiden dat hij deswege daar is, omdat hij tot den Christelijken godsdienst is toegetreden;

ik hoorde hem ook daar spreken, en zeggen, dat hij nu den Heer erkent als den enigen God, in Wien de Vader is, Die één is met Hem, en dat het heilige voortgaande uit Hem is het Goddelijke vullende de hemelen en makende de hemelen.

5244. Daarna werd ik heengeleid buiten den omtrek waar de Mahomedanen waren, tot de heidenen, zijnde oostwaarts, tot wie ik neerwaarts werd afgevoerd volgens de kromming van de globe; en het werd gegeven met hen te spreken; zij zeiden bedroefd te zijn dat het Goddelijke niet verschijnt aan hen, en dat zij toch denken over het Goddelijke, hetzelfde vereren, en daarover spreken; dat als er het Goddelijke is, Het nochtans degenen zou hebben te zenden, die hen zouden onderrichten, maar dat zij zulks langen tijd tevergeefs hebben verwacht, van mening zijnde daarom dat Het hen geheel en al verlaten heeft, weswege zij niet anders kunnen zien dan dat zij zullen vergaan: maar toen spraken engelen met hen vanuit den hemel, zeggende, dat het Goddelijke Zich niet heeft kunnen openbaren, aangezien zij niet willen geloven dat God Mens was geboren in de wereld, en dat, vooraleer zij dit geloven, niet wat ook aan hen kan worden onthuld; dit is immers het eerste zelf, en het fundamentele zelf van alle onthullingen; genen zeiden dat zij inderdaad geloven dat God Mens is, maar dat zij niet kunnen geloven dat God is geboren als Mens in de wereld, omdat zij dit niet kunnen begrijpen; maar hun werd geantwoord, dat Hij Mens geboren is in de wereld niet zoals een ander mens, aangezien niet uit een vader-mens, maar dat Hij is ontvangen [*conceptus*, samen-gevat] uit Jehovah Zelf, Die Zijn Vader is, en geboren uit een maagd, en dat Hij aldus niet ontvangen en geboren is als een ander mens: voorts dat Hij, toen Hij heenging uit de wereld, is wederopgestaan met het ganse Menselijke, en niet wat ook heeft achtergelaten, aldus anders dan een ander mens, die het ganse lichaam, hetwelk hij ronddroeg in de wereld, aldaar achterlaat, en nooit wederopneemt: dat niemand het wederopneemt, kunnen al degenen weten die daar in den hemel zijn, die allen mensen in de wereld zijn geweest; daarvandaan beseften zij, dat de Heer gans en al een ander Mens is geweest dan de overige mensen, zowel ten aanzien van Zijn Eerste als ten aanzien van Zijn Laatste. Gezegd werd verder, dat de mensen worden geboren vanuit hun vaders, waaraan zij eender zijn ten aanzien van de aandoeningen, en dat dit wordt ontleend aan de ziel van den vader; voorts, dat het ganse lichaam niet iets anders is dan het orgaan van het leven zijner ziel, aldus dat het één handelt met haar, hetgeen vaststaat hieruit, dat het lichaam al wat de ziel denkt en wil, in één ogenblik uitvoert; hoedanig vandaar de ziel, zodanig de ganse mens; dat ook de denking en de liefde opblinkt vanuit het aangezicht,

komt duidelijk uit, zo dat het lichaam is het evenbeeld zijner ziel [*instar suae animae*]; daaruit staat vast, dat het Menselijke des Heren niet anders heeft kunnen worden dan Goddelijk, naar het evenbeeld Zijns Vaders. Na deze dingen gehoord te hebben, zeiden de heidenen, dat zij niet anders hadden geweten dan dat Hij was geweest zoals een ander mens, geboren uit een vader-mens, en ook zo gestorven is, en daarna aanvaard door de mensen als God; maar dat zij nu weten, dat de Heer niet een zodanig Mens is geweest in de wereld als de anderen waren: gezegd werd verder, dat de Christenen hierin dwalen dat zij het Menselijke des Heren eender maken aan het menselijke van den mens, en dit als Zijn menselijke natuur betitelen, en dat zij dan niet denken over de ontvangenis van Hemzelf uit het Goddelijke Zelf, noch over Zijn wederopstanding, zoals even tevoren is gezegd: terwijl zij toch bij zich het Woord hebben, hetwelk hen leert over al die dingen; en dat alle Christenen, dat is, allen in Europa, weten vanuit het Woord, dat Hij ontvangen is uit Jehovah, en dat Hij met het ganse lichaam, hetwelk Hij had in de wereld, is wederopgestaan. ⁶⁾

5245. In sprak met de Mahomedanen over de wederopstanding, namelijk dat in het christendom wordt geloofd, dat er niet eerder wederopstanding geschiedt dan wanneer alle dingen der wereld zullen ten onder gaan, en dat dan de lichamen zullen verenigd worden met de zielen, en dat weinigen — van de geleerden nauwelijks een onder duizenden — weten dat de mens na den dood leeft als mens, dat is, in den menselijken vorm; zij waren hierover verwonderd, zeggende dat zij weten te zullen leven na den dood, en dan te zijn mensen, na slechts afgeworpen te hebben de omhulsels die hen van dienst waren geweest in de wereld in die grove sfeer, waaraan het grove lichaam daar is aangepast; het verwonderde hen, dat de Christenen dit niet weten, terwijl het toch van het allergrootste belang is.

5246. Velen vanuit de Mahomedanen worden Christenen, erkennende den Heer als den enigen God, omdat de Vader in Hem is, en Hijzelf in den Vader; wanneer zij dan tot den hemel worden geleid, worden zij eerst geleid naar het oosten, en van daar naar het noorden; en daar klimmen zij op al hoger en hoger tot aan het westen, en daar zijn zij in een nog hogere plaats, maar nochtans door een rondgang of een ommegang volgens hun ligging.

6 *Terzijde van dit nummer in het Handschrift:* Dat des mensen ziel is vanuit het substantiële, geloof ik; niet het leven, maar het recipiënt des levens; doch des Heren ziel het leven zelf, hetwelk aan allen het leven geeft; zo dat het onderscheid is als tussen het eindige en het oneindige, aldus als tussen het menselijke en het Goddelijke.

5247. Sommigen van hen schenen verder te gaan, anderen af te dalen naar het zuiden, weer anderen naar elders gevoerd te worden, aangezien daarvandaan allen worden geordend volgens hun vastgestelde plaatsen.

5248. De Mahomedanen zijn in het natuurlijk schijnsel meer dan de Christenen, en zij verlangen ook de ware dingen te weten, meer dan genen; meer dan de Christenen verstonden en ontvingen zij dit feit, en doordrenkten zij zich ervan, dat alle dingen in den hemel en in de wereld betrekking hebben op het ware en op het goede; en dat het ware, wanneer het geloofd wordt, des geloofs is, en het goede wanneer het doorvat wordt, der liefde is; en dat derhalve den mens twee vermogens zijn gegeven, namelijk het verstand en de wil; en dat het ware, hetwelk des geloofs is, het verstand is; en het goede, hetwelk der liefde is, de wil is; voorts dat het ware en het goede één zullen zijn, opdat de mens waarlijk een mens zij; bijgevolg het geloof en de liefde, en in elk geval het verstand en de wil één deze dingen hoorden de geleerden vanuit de Christenen, voorts vanuit degenen die het geloof-alleen beleden, aldus het ware alleen; en sommigen die het goede werk alleen hebben, genen vanuit de hervormden, dezen vanuit de katholieken; zij allen konden deze dingen niet vatten, terwijl de Mahomedanen dezelve verstonden in het licht. Dezen beseften ook helder, dat zij die in het goede des levens waren geweest, in de aandoening van het ware zijn, ter oorzake hiervan dat het goede trek heeft in het ware, aangezien het ware om zo te zeggen een spijs is voor het goede; en dat daarna bij dezelfde het ware trek heeft in het goede, aangezien het ware dan het leven uit het goede ontvangt; zo dat in wording komt een verlangen van het ene naar het andere, over en weer; en dat daarin de mens bestaat, die mens is krachtens de wijsheid en het inzicht. Zij bevonden dat de meesten onder de Christenen het inzicht en de wijsheid stellen in boosaardigheid, terwijl toch deze het tegendeel is, derhalve waanzin en dwaasheid.

Vervolg over de verwoesting van Babel.

5249. Nadat deze dingen volbracht waren, kwamen aanhoudende bestokingen van het noordelijk gedeelte neigende naar het westelijk gedeelte, bijna daar waar zij verbonden worden door den berg daar, waar een ontzaglijke menigte was; daar waren monniken, van verschillende orden; en waren anderen, daarheen vergaderd vanaf den eersten oorsprong van Babel; en ik was verwonderd hoe zulk een menigte op één enkelen berg kon bestaan hebben; ik werd daarheen geleid, en toen werd ontdekt dat daar steden waren, de ene

onder de andere; en vandaar passeerde ik een grote grot naar lagere gebieden, en bemerkte ook daar een ontzaglijke menigte, en dat zij die beneden waren, in een eminenter staat waren geweest, omdat zij zo in bescherming waren meer dan degenen die boven waren; en dat zij die boven waren, daarvandaan hun grotere bevelen hadden: zij woonden aldus [zie Aanhangsel, fig. 2]: Een afgrond was bij *a*; de hoogste bewoning, of stad was *b c*; de tweede *b d*; de derde *d e*; de steilte waarlangs zij afdaalden *f g*, geschiedde langs kronkelwegen; de lagere bewoning *i k*, waar de voormaligen waren. — Degenen die van de oude tijden daar waren, bevonden zich daar, en van hen onderscheiden de huidigegen, van eendere inborst; getoond werd hoedanige bewoning degenen hebben die aan den westkant zijn; meer vooraan zij die van de ouden waren, aldus die afgodendienaars waren.

5250. Gezegd werd, dat daar meerdere myriaden waren, meer dan honderden; en dat daar kloosters waren, en dat die kloosters allen daar aan zichzelf hadden onderworpen, zo dat zij de heren waren, en alle overigen knechten.

5251. Daaruit stond vast, waarvandaan zulk een ontzaglijke menigte een plaats kon hebben op één berg, wat mij tevoren verwonderde. Eens ook werd ik heengeleid tot zulk een stad, en van daar heengeleid tot een stad beneden die; waaruit bleek dat er stad onder stad bestond.

5252. Bovendien kan in één enkele stad zich een ontzaglijke menigte verbergen, daardoor dat een groot deel niet verschijnt, want zij die zijn van een anderen genius, of die zich keren tot andere windstreken daar, aldus tot andere valse en boze dingen, of tot andere liefden, worden terstond onzichtbaar, en alleen zichtbaar zijn zij die in eender geloof en eendere liefde met hen zijn; vandaar is het, dat somtijds aan de bewoners degenen verschijnen die er eerder niet waren, en de bewoners verschijnen aan hen die daarheen komen, hetzij weinigen, hetzij velen; met hen verdwijnen ook de huizen, en verschijnen weer wanneer de bewoners worden gezien; aldus is het gesteld in het andere leven; hetgeen hieruit blijkt, dat een geest zodra hij van gevoelen verschilt van den ander, alsdan verdwijnt: dit is één manier waarop de geesten zich onzichtbaar maken; de andere is door fantasieën.

5253. Voordat ik tot dien berg was doorgeleid, zag ik een opening gemaakt volgens de lengte van dien berg aan de voorzijde, en waarheen velen werden geworpen, zoals bij de opening gemaakt in den zuidelijken berg, waarover eerder [nr. 5231].

5254. Ik zag dat daar een bezoeking gaande was een paar uur lang, en toen een stilte volgde; de bezoeking geschiedt uit den Heer door engelen, en toen werden de notabelen die daar in de kloosters waren, die de heren des hemels en

der aarde wilden zijn, en heersen over alle zielen, en die aan zich onderwerpen door heilige middelen, deze notabelen werden toen vlak daarop neergeworpen in den noordelijken afgrond, en deels in den zuidelijken, volgens het duistere en het heldere van het natuurlijk schijnsel. Allen daar waren onderworpen aan de monniken; daar waren talloze kloosters, vervuld met een bende van de ergste lediggangers, en die anderen onderjukten door heilige dingen, en verscheidenen door magien, door fantasieën, en de overigen door geweld; en dit in meerdere mate dan in de wereld: toen ik daarna de ogen derwaarts wendde, verschenen de kloosters leeg.

5255. Zij die zaten in de bochten van de steilte, die er ook velen waren, en de wacht hielden, en de bevelen overbrachten en vergemeenschappen, en zo het gewone volk in volgzzaamheid hielden, werden daarna afgeworpen; zij werden vermengd met de heidenen die afgoden vereerden, en niets gedacht hadden over God; zij werden ook samengesmeten in meren en moerassen naar het westen, waarover beneden.

5256. Daarna werd de overige bende daaruit weggehaald, en volgens hun boze en goede dingen uiteengeworpen, sommigen hierheen en sommigen daarheen. Ten laatste werden zij die in de laagste plaats waren en over allen heersten, zoals die in *i k.* waaronder kardinalen, voor het merendeel samengeworpen in de afgronden, sommigen in de zuidelijke gaping, waarin de berg was verdeeld, waarover boven [nr. 5231].

5257. Ten slotte werd die plaats grondig verdelgd, zo dat niet enig bergachtige langer verscheen, maar als het ware een rookwalm, geheel en al, en dit in de diepte, zodat er verder geen woonplaats meer was.

Vervolg over de Mahomedanen en het laatste gericht over hen.

5258. Gezegd werd boven [nr. 5240], dat dezen de omgeving maken rondom de Christenen, die de kern uitmaken; ik zag dat zij werden toegeleid uit het westen; en zij die daar rondom waren tot een grote menigte, werden aangebracht langs een weg naar het noordoosten, in een circulairen weg naar den schijn; en onderweg werden de bozen heengeworpen buiten die sfeer, waar een ruimte is van grote uitgestrektheid; en dezen werden gescheiden van de overigen; daar was een woestijn, en daarin moerassen, en poelen, voorts wouden, waarin diegenen werden samengeworpen die een boos leven hadden gesleten; deze ruimte was aan den rug van dien berg, waarover vlak boven, waar zulk een menigte van kloosters was, die met den berg werden verdelgd; aan

de zijde van die ruimte naar het noorden was een ontzaglijke en uitgestrekte afgrond, waarin verscheidenen werden geworpen, waarover boven.

5259. De overigen trokken voort langs een kromming verder tot aan het oosten, en daar verspreidden zij zich over een wijde en uitgestrekte ruimte meer naar achteren; daarheen werden diegenen gebracht, die God den Vader hebben erkend, en den Zoon als Profeet, en bij den Vader, ook in de zon; daar dus waren de beteren: die wijde en uitgestrekte ruimte was ook verdeeld in bergen en dalen, waarop zij werden geordend, en het gaat hun daar goed.

5260. Zij die nog beter zijn, zijnde degenen die zich hebben verheugd in meer schijnsel dan de overigen, werden naar voren heengeleid, waar de vergemeenschapping is met den Christelijken hemel; het is een tussenruimte, waar zij, onderricht zijnde, den Heer ontvangen, en zij worden van daar heengevoerd naar het zuiden, en zij hebben daar hun hemel achter de Christenen daar, zo dat zij eveneens de verdere gebieden daar uitmaken.

Er zijn twee Mahomeds, die hun plaats hebben onder de Christenen, ter linkerzijde, beneden; omdat zij begonnen te rebelleren tegen den Heer, door de mogenschap voor zich op te eisen, werd derhalve de een, die de naaste was, vanuit zijn plaats neergeworpen in de diepste diepte, en daar met ketenen gebonden, totdat hij zich niet meer kon bewegen; en dit met zijn aanhangers; de aarde onder hen zag ik zich openen, en zij werden verzwolgen.

5261. Daarna werd de ander die voor zich eender de mogenschap des Heren had opgeëist, in een van de afgronden neergesmeten.

5262. Toen dit was geschied, ontstond een ontzaglijk tumult onder de Mahomedanen die aan het oosten achter de Christenen waren; maar die werden van daar weggeleid, en voor een deel uitgeworpen in die woestijn [waarover eerder], en de belendende gaping; de overigen werden rondgeleid, en onderweg ofwel verstrooid, ofwel gevoerd naar plaatsen waar hun verblijfplaats was; sommigen tot hun hemelen aan het oosten en aan het zuiden. Ook werden velen heengevoerd rechtstreeks door de vlakke heen waar de Christenen en waar de Mahomedanen waren, naar het westen.

Over de heidenen, en hun laatste gericht.

5263. De heidenen vormen een nog verdere omgeving, maar het grootste deel is aan het oosten, ver weg van de Christelijke wereld, buiten de Mahomedanen; zij werden ook heengeleid van daar naar het oosten, maar niet langs een omweg, doch boven het noordelijk vlak der Christenen, en

— waarover ik mij verwonderde, in de hoogte — zo dat hun een weg was gegeven boven de Christenen, en zonder vergemeenscaping met hen: zij kregen een plaats toegewezen rondom de Mahomedanen aan het oosten, en eveneens aan het zuiden.

5264. Waar de hemel der Mahomedanen is, daar verschijnen aan weerskanten gapingen, afdalende in de diepte; daarheen werden hun bozen geworpen, die afgoden hebben vereerd en niets hebben gedacht over God, en tevens een boos leven hebben geleefd.

5265. Er is ook een eendere gaping aan de noordzijde van de Mahomedaanse woestijn; daarheen werden de ergsten geworpen; ook degenen van den katholieken godsdienst die de beelden der heiligen hebben vereerd en niets hebben gedacht over den Heer; zij werden met de heidenen vermengd en daarheen afgeworpen.

5266. Degenen vanuit den katholieken godsdienst die afgodsbeelden hebben aanbeden, en niet hebben gedacht over den Heer, werden weggehaald uit de noordelijke streek onder de bergen daar, en vermengd met de heidenen, en heengeleid met hen naar plaatsen eender als de heidenen, omdat hun lot eender is.

5267. Daarna zag ik het ganse noordlijke dal tot aan de bergen daar toe grondig omgesmeten, en anen die daar waren, werden uiteengeworpen, en deels met de heidenen en anderen vermengd, en toen verscheen ook daar iets als een rookwalm.

Over de Mahomedanen.

5268. De eerste Mahomed woonde ter linkerzijde onder het vlak van de zool, en hij had daar zijn aula, en van daar vloeide hij aan de Mahomedaanse natie in, maar vanuit de leiding des Heren; er verscheen daar iets als een schijnsel, zoals van kaarsen pleegt uit te gaan; ik werd daarheen gezonden, en doorvatte een wulpse vermengd met het echtelijke, hetgeen smerig was, omdat het geslachtslust opwekte; die sfeer was leelijk; het wordt gezegd, dat op de plaats van deze Mahomeds nu anderen volgen, die door den Heer daar gehouden moeten worden, ter oorzaak hiervan dat het gewone volk er veel denkt over Mahomed, opdat hun fantasieën niet vernietigd worden. Die wulpse sfeer is vanwege de veelwijverij, welke zij voor geoorloofd houden; het werd mij gegeven eerst neer te liggen in een warmte niet zo onverkwikkelijk; maar

het werd vlak daarop een onverkwikkelijk wulpse, en ten zeerste hinderlijk, waaruit ik heel erg verlangde weg te gaan.

Over de vernietiging van Babel, en over de grote stad daar tussen het noorden en het westen.

5269. Tussen het noorden en het westen, achter die Babelse stad, waarover boven [nr. 5249], was een berg die werd voortgezet in een landschap van bergen en velden, verderop, en eveneens aan weerszijden, naar het noorden tot aan de zuidelijke streek daar, en aan de andere zijde van den berg tot aan de oostelijke streek, zo dat aan het andere deel van dien berg, en aan de zijden ervan, een groot en wijd gebied was.

5270. Op dien berg was een kleine stad, en in het midden ervan was een paus; diens paleis was volstrekt eender aan het pauselijk paleis op de Mont Cavallo in Rome; maar binnen den berg was een grote stad als er elders geen grotere is; zij strekte zich eveneens uit van de noordelijke streek tot aan het oosten, waar zij binnenging, maar een klein weinig; en van de andere zijde door de westelijke streek tot aan de zuidelijke, ook uitermate wijd; daar was een ontzaglijke mensenmassa, vanuit verschillende godsdiensten, maar nochtans was de stad van den katholieken godsdienst; gezegd werd, dat daar meerdere myriaden waren; maar onder die beneden-stad was er geen andere stad.

5271. Die stad was overvol van mannen-kloosters, tot verscheidene duizenden toe, zodat het helemaal een kloosterstad was, uitgezonderd een zekere plek in het midden naar het westen toe, en aan de zijde naar het oosten toe; het overige van de stad was niets anders dan kloosters; het gehele volk was daar onderworpen aan hen die daar waren zoals knechten aan hun heren; en ook, als iemand iets zou hebben vanuit Goddelijke Zegening, dan traden zij daarheen binnen, en verteerden het, totdat er niets meer over was: zij hoopten al wat zij maar konden, op in hun kloosters, en verborgen het daar; zij leefden zo geheel naar hun zin, zonder nut voor het algemeen welzijn, zich bekommerende om de uitwendige dingen, en nauwelijks om iets anders; zij leeraarden niets niemandal, maar legden alleen een uitwendig heilige aan den dag, wat door en door gehuicheld was, en eveneens profaan. Ik vond ook in die stad enige kennissen.

5272. Ik werd daarheen geleid toen de bezoeking aanving, en toen droegen zij eerst een afgodsbeeld van Maria naar buiten, dat voor hen allerheiligst was, vanuit goud, uitgedost als naar gewoonte; en daarna werd de paus uitgeleid

tot een andere plaats naar het noorden toe; waarheen weet ik niet; het werd doorvat, dat hij in het leven in de wereld blind was geweest; of misschien gered is?

5273. Daarna trad de bezoeking die grote beneden-stad binnen; er was een grote opening vooraan, en van daar een weg aan weerskanten, en eveneens vooraan, maar eerst was daar een verhoging, en daarna een afdaling, ter oorzaak hiervan dat die ingang niet zou uitkomen aan die zijde waar de vorige stad was.

5273[b]. Eerst moet men weten, dat de heerschappij van dien paus was over dat ganse gebied, waarover boven [nr. 5269], zijnde wijd en ruim, hetwelk zich zo breed uitstreckte rondom, waar villa's en huizen opeengeperst stonden, zo dat diens mogendheid wel heel ver uitgestrekt was.

5274. Toen de bezoeking, als gezegd, aanbrak, werden allen, wie ook maar in de kloosters waren, naar buiten uitgeleid, totdat alle kloosters waren leeggelopen; een Goddelijke kracht was dringende, zodat niemand kon blijven stand houden, maar allen werden uitgeleid langs dien uitgang; zij die het eerst werden uitgeleid, werden gevoerd tot een plaats, vooraan, waarover eerder, die een dal was geweest, waaronder meerdere hellen waren, welke werden uitgeworpen, totdat er als het ware een rook verscheen; in één woord, het was de hele noordelijke streek tot aan de bergstreek toe; daar was toen een grote poel, en daarheen werden degenen geworpen die eerst waren uitgeleid, wier aantal ontzaglijk was; daarna werden zij die vervolgens waren uitgeleid, gevoerd naar die zuidelijke bergkloof waarin de berg was gespleten, als boven gezegd [nr. 5231], en daar werden zij in de diepte gedreven: tenslotte werden degenen uitgeleid die een en al eeltig verschenen, omdat die zodanig zijn, dat zij nets van het goede over hebben, zijnde ook in de liefde van zich meer dan de anderen; dezen werden geworpen in een schermachtigen grot, onder dien berg, aan de zijde van dat moerassige dal; vandaar waren alle kloosters uitgeledigd, en zij werden daarna vemietigd; zo dat de stad geheel en al zonder kloosters was.

5275. Daarna werd onderzocht in de stad, waar de boosaardigen waren, en die werden allemaal uitgeworpen, in een grote menigte, en zij werden geworpen in dezelfde poel oostwaarts, sommigen in de hellen der heidenen, waarover boven: aldus werd die stad gezuiverd; het volk dat overbleef, en goed leeft, en geen behagen schept in boosdoen, werd daar achtergelaten.

5276. Daarna bereikte de bezoeking de top van de bergstreek, maar aan den rug van die stad, in de lengte daar, en daarvandaan werden alle boosaardigen uitgeleid en in de hellen geworpen, en eveneens in afgronden.

Over den oostelijken afgrond.

5277. Daarna werd ik heengeleid tot den oostelijken afgrond, en ik zag dat alle dingen daar waren geordend, en gerangschikt; zodat iedere boze zijn plaats kreeg toegewezen, en zij werden ondergeschikt aan degenen die toezicht zouden hebben; en de menigte die niet zo boosaardig was, werd weggehaald en elders heengevoerd.

5278. Aan de overigen in de stad werd gezegd dat zij hun overheden, rechters en bestuurders zouden krijgen, en eveneens hun priesters, die ik ook daarheen zag gezonden; de ligging der stad was aldus: [*zie in Aanhangsel fig. 3*].

5279. *A* was de berg, boven [nr. 5269], waar de kleine stad was, en waar de paus was; vanuit *K* was de uitgang en de ingang in de grote stad die beneden was; *G, E, F*, was de noordelijke uitbreiding; *I* de inbocht aan het oosten; *B, D*, de stad naar het westen toe; en tot aan het midden toe, zijnde in *C*; doch *F, L*, was waar geen kloosters waren, omdat het volk was van een anderen godsdienst; *U, Z, Y, X*, was de grote streek, waar zich bevonden de villa's en de velden, waar veel volk was, waarover de kloosters de heerschappij hadden.

Over Babel of het grote Babylonië, tussen het westen en het zuiden.

5280. Er was nog een grote stad, zich uitstrekkende van het westen naar het zuiden, naar het zuiden tot aan de gaping daar waarin de berg, waarover boven [nr. 5231], was gespleten, en naar de grens aan de westzijde in de hoek; daar vond die onderaardse stad haar grens, waarover nu is gehandeld.

5281. Omdat tussen het oosten en het zuiden de ligging van die stad was, zich uitstrekkende aan weerskanten, werden daar derhalve al degenen vergaderd die in het schijnsel der natuur uitmunten boven de anderen, en in de wereld geacht werden om hun vernuft, en om de kunst van bekonkelen meer dan de anderen; daar waren de woonplaatsen des Jezuïeten vooral.

5282. Hun heerschappij is rondom daar tot een aanzienlijken afstand; het is een bergstreek aan één stuk.

Maar het dient opgemerkt dat die stad niet verschijnt op den berg, maar zij gaan binnen door een grote kloof en dalen af vanuit het midden van den berg, en dan in die grote stad.

5283. Eender zij die in die grote streek rondom wonen; ook zij verschijnen niet boven de bergstreek, maar er beneden, en dalen af door de kloof tot hun villa's en woonplaatsen.

5284. De oorzaak hiervan is, dat overal rondzwerfen rovers en magiërs, en een bende die door magische kunstgrepen en door fantasieën hen kunnen vernietigen; daarom laten zij zich neer onder de bergstreek, waar ook licht is zoals boven: aangezien de bergstreek het licht niet tegenhoudt.

5285. Zij die in die grote stad en die daarbuiten onder dien berg in deze grote streek wonen, zijn merendeels rijk; eender in de stad, waar niemand wordt toegelaten als hij niet rijk is; de kloosters daar zijn ontelbaar; de ganse stad bestaat daaruit, behalve de verblijven der rijkaards tussen dezelve.

5286. De Jezuïeten en de monniken zwerven daar overal rond, en schrapen rijkdommen bijeen, en verbergen die in de diepte, waar zij kelders hebben vol van goud, zilver, en diamanten, en edelgesteenten, van verschillende vormen; al die dingen verbergen zij onder de stad in hun kelders; er zijn daar gewelven binnen gewelven, duister, waarin het licht niet wordt toegelaten; maar zij gaan binnen met kaarsschijnsel; daar zijn hun kostbaarheden, waarover in de Apocalyps [Hfdst. xviii].

5287. Hoedanig die stad is en hoedanig hun kelders geordend zijn kan worden gezien uit de tekening op de volgende pagina [Aanhangsel fig. nr. 4].

5288. Ik sprak met Jezuïeten die uit- en ingingen; zij wisten hoe het vergaan was met de steden, waarover eerder; en daarom daalden zij af in de kelders, en daar verstopten zij hun kostbaarder dingen in nog duisterder krochten daar, waar zij geloofden dat die niet kunnen worden weggenomen, om hun dan later van nut te zijn; zij dragen de grootste zorg voor hun rijkdommen.

5289. Ik sprak met hen over hun leven in de wereld, namelijk dat zij zich in het minst niet bekommeren om den hemel, noch daarin geloven, slechts erop uit het rijke volk te verleiden om hun rijkdommen in te palmen, en om te overheersen; weshalve zij zich in alle aula's binnendringen met verschillende foefjes; en dat zij het gewone volk in de duisterste onwetendheid houden, en zo den weg tot den hemel versperren; want de weg tot den hemel wordt geblokkeerd wanneer de erkentenissen voor hen worden verborgen, en weggenomen; en de overgang door de Jezuïeten tot den hemel kan niet geschieden, omdat zij niets geloven, en van binnen duivels zijn. Gezegd werd daar, dat zij aanhoudend missen maken als in de wereld, en altijd in een vreemde taal, onverstaanbaar voor het volk; en dat zij anen erediens in zulke dingen stenen, aldus opdat er een uitwendig heilige zij zonder enig inwendige.

5290. Toen zij beseften dat het laatste gericht voor de deur stond, verstopten zij in de krochten hun kostbaarder dingen, zoals diamanten en edelgesteenten; en het goud exporteerden zij; er waren zeer vele afgodsbeelden uit louter goud. . .

5291. *A* [fig. nr. 4] is de bergachtige omgeving, waar de rijkkaards wonen onder of van binnen in de plaatsen; *BCD* is de berg waaronder de grote stad; *CE* is de kloof waarlangs zij neerdalen. *FG* is de grote stad; *G* de westelijke streek, *F* de oostelijke streek; *HI* de kloof leidende tot de kelders waar hun rijkdommen zijn. De gewelven daar zijn duister gemaakt door kronkelgangen *KSM*; tenslotte in bochten over en weer of wederkerig *NN*, waar de kostbaarste dingen zijn.

In die stad dalen zij af en klimmen zij op langs de schacht bij wenteltrappen of in rondkringen aan een stuk door, en eveneens langs schuine brede treden, omdat de menigte aanhoudend uit- en ingaat.

5292. Ik zag hen hun goud naar buiten brengen, van zins het te verbergen bij anderen die onder het gebergte wonen; sommigen namen het aan, sommigen gaven het terug, zeggende dat zij niets willen te maken hebben met zulke dingen.

Toegelaten worden alle rijken, onverschillig vanuit welke streek; zij wonen rondoer onder het gebergte daar; en eveneens enige rijke joden; want zij denken aan niets anders dan aan rijkdommen en aan heerschappij. Sommigen aan heerschappij terwille van de rijkdommen, sommigen aan rijkdommen terwille van de heerschappij; sommigen aan het ene en het andere.

5293. Zij maakten ook voor zich een vergemeenschapping met de hellen onder de aarde van het zuidelijk deel aan het midden daar, waarvoor zij zich bedienden om zich te verdedigen door magieën, en door verschillende schandelijke kunstgrepen, en om anderen te verderven; en eveneens om anderen te dwingen die zich niet wilden onderwerpen, en die hun rijkdommen niet aan hen wilden afgeven. In de hellen daar is een duivel des te geziener hoe meer hij is bedreven in goddeloze kunstgrepen.

5294. Zij stelden in hun innerlijke kelders het stof vanuit den aardbodem voor goud alnaar zij heilig geloofden, en toen begon de grond daar onder de schatten op te borrelen, en zo werden de kelders omgekeerd, hetgeen geschiedde waar hun kostbaardere dingen waren: en daarna ontstond een aardbeving, en meerderen vanuit de naburige hellen werden ingeworpen; vandaar gewerd hun een panische schrik, en vanuit hun kloosters stortten zich allen die daar waren naar buiten, en begaven zich door de schachten naar de bergvlakte, waar toen een ontzaglijke menigte van Jezuïeten en monniken verscheen, heel vernuftig in de wereld wat betreft studies, kunstgrepen, en machinaties. Zij die in de paleizen daar waren en aan de venters stonden toen de kloosters leeg liepen, hielden zich rustig, maar nochtans vlogen ook zij naar buiten, geschokt zijnde vanwege de aardbeving.

5295. Sommigen ook, die geheel en al aan hun rijkdommen verslaafd waren, lieten zich van harte tot hun schatten neer, en stonden erop om daar te sterven, zeggende dat het, als de schatten vergaan, ook met hen gedaan is; maar zij werden toch ten slotte uitgeworpen, dragende, een ieder voor zich, de gouden afgodsbeelden met zich mede, maar zij werden gedwongen dezelve van zich te werpen.

5296. Toen begon de berg te worden weggevoerd, en de ganse stad vertoonde zich zichtbaar, met de prachtige kloosters, haar tempels, en de overige paleizen, welke verschenen; en de opborreling barstte los uit de lagere plaats waar de schatten waren: toen kwam de oostenwind of de wind uit het oosten, en droeg de ganse stad weg, en deed haar teniet tot rook, en wierp die voort in de westelijke zee, en alle schatten gingen grondig te niet, en werden eender voortgeworpen in die zee, want aan het westen is een grote zee.

5297. Daarna werden ook de hellen die bemiddelend waren tussen het centrum en die stad, geheel en al uitgeworpen, en zij die daar waren, werden geworpen in de hellen der heidenen die aan het westen waren, waarover boven [nr. 5264], aan weerszijden waar de hemel der Mahomedanen is.

5298. Dit hield enigen tijd aan, en het scheen eerst alsof een zondvloed zich uitstortte over het geheel daar, en ten slotte scheen die onderscheiden te worden door een zekeren afgrond tussen de hellen en het gebied waarover die stad heerste.

5299. Tenslotte werd ook het heersgebied van die stad, waar de rijken onder het gebergte woonden, uitgeworpen, en zij die daar waren, vlogen weg, sommigen hierheen, sommigen daarheen.

5300. Nadat dit volbracht was, werd die hele Jezuïetische en monniksbende heengeleid tot de westelijke zee, tot de zijde daar die naar het zuiden ziet; zij stonden aan het strand in een lange rij, en zij werden in die zee geworpen; hun positie in de lange rij ter zijde was volgens het schijnsel hunner natuur, en de boosaardigheden daarvandaan uitgebroed.

5301. Aldus verging die grote stad, zijnde Babylonië, met al haar rijkdommen welke zij voor zich hadden bijeengeschraapt eeuwen lang, gelovende dat die hen zouden zaligen, en dat nooit enig gericht zou plaatsvinden.

5302. Om een idee te hebben van de ligging, die enigszins verward is vanwege de toekering tot een streek tegenovergesteld aan hen die boven mij zijn, de volgende tekening [fig. 5].

5303. Tenslotte werd gezien iets zwarts vliegende over die plaats waar de stad was; het was het monster van een draak, verschijnende zoals de draak. . .

- A. de grootste stad, waarover [nr. 5273-5275].
- B. de rijke stad Babylonië, waarover nu [nr. 5285].
- K. de zee [nr. 5296].
- S. het gebied onderworpen aan de rijke stad, waar de rijken wonen [nr. 5283, 5285].
- T. het gebied onderworpen aan de andere stad, de grootste.
- M. de hellen van het noorderdeel, een moeras geworden [nr. 5274].
- N. de hellen van het zuiderdeel, waarvan de bewoners werden geworpen in de hellen der heidenen, waarover nu.

5304. De sfeer die uitwasemde van hen die in deze rijke of welgestelde stad waren, was zodanig dat zij alle doorvatting en gewaarwording van het goede en verkwikkelijke aan anderen wegnam; ik was in het verkwikkelijke van het goede en het ware, en toen ik werd heengevoerd tot de buurt van die stad, toen die nog overeind stond, verging al dat verkwikkelijke, totdat het er geen was; de oorzaak hiervan was deze, dat zij waren in de sfeer van het verkwikkelijke der liefde van de wereld en van zich; en van hen die niet zodanig zijn, wordt dan al het hemels verkwikkelijke afgenomen; zo sterk was die sfeer van hen.

Vervolg over de grote stad tussen het westen en het noorden, waarover nr. 5269 e.v.

5305. In de westelijke streek, onderworpen aan die stad of aan den paus, waren zeer vele kloosters, merendeels onder het bergland; de monniken daar gingen uit om zielen te winnen en die te onderjucken, hetgeen geschiedde in nachttijd; toen werden anen die in zulk een bedoeling werden bevonden, samengeworpen deels in het noordelijke moeras, deels in een duistere spelonk, deels in een of anderen afgrond; dit geschiedde met iedereen in een ogenblik, zoals met de overigen die in de stad waren.

5306. Daarna ontstond in dat district een aardbeving; vandaar vlogen de overigen verschrikt weg, en het was een ontzaglijk getal; dezen werden allemaal in hun hellen gesmeten.

De oorzaak werd hun ook gezegd, namelijk dat zij met alle inspanning en op elke wijze die zij maar kunnen, het volk in duisternis houden, en zo verhinderen dat genen uit den Heer door de engelen worden ontwikkeld [*erudiantur*]; aldus namen zij hun geheel en al elk middel des heils af, zijnde enig en alleen de ware dingen der Kerk te weten en zich daarna ervan te doordrekken; en als hun dit wordt verhinderd, bestaat er geen gelegenheid

hen te zaligen: en verder, zij jagen ook aan achter alle zielen die ooit in het andere leven komen, onverschillig vanuit welken godsdienst, deels door aanlokking, deels met kracht en geweld, deels met magische kunsten, deels met verdoemenswaardige overreding, zodat zij de zielen geheel en al van den hemel afweren, en alleen een hellige in het uitwendige voor ogen toveren, zonder enig inwendige, en eveneens tot afgoderijen verlokken op elke wijze; en al deze dingen alleen met het doel om alle dingen in de wereld te bezitten, en te heersen niet slechts over hun zielen, maar ook over hun lichamen, en aldus om de heren te zijn van de ganse aarde, en alle anderen slaven; derhalve sluiten zij hen ook uit van het lezen van het Woord, en houden mensen in een ander idioom, en stellen overal afgodsbeelden op, en venten wonderen rond, en ondertussen betrachten zij in het geheel geen nut dan alleen voor zichzelf, dan te eten, te drinken, te ijlen, en te zondigen, ontkennende God, en voor zich opeisende alle mogendheid des Heren.

5307. De spraak van hen die daar waren, was oprecht, maar nochtans waren zij van binnen duivels; door de spraak konden zij de eenvoudigen, onverschillig welke, verleiden.

Over oude vrouwen in gestichten, en over bedelaars.

5308. Er waren vrouwen, waarvan er verscheidenen, tot 50 of 100, om beurten verschenen aan de hoek tussen het noorden en het westen, en die voortdurend allen bestookten die zij vanuit dat bergland zagen, van zins om iedereen te leiden en op die manier te bezitten; mij bestookten zij meermalen aldus, met de begeerte om zo in de wereld te komen.

5309. Zij werden van daar uitgedreven ettelijke malen, en heengeworpen van daar, maar toch kwamen zij steeds weer terug: tenslotte werd ik gevoerd tot haar verblijf, dat op een afstand was, in het land tussen het noorden en het westen; ik werd daarheen geleid voor ongeveer twee uren, en rondgevoerd langs omwegen; want aldus versperden zij van voren de wegen opdat niemand tot haar zou kunnen komen: alle andere wegen sloten zij met magische kunstgrepen dermate af, dat niemand tot haar kon komen dan langs verscheidene omwegen, waarlangs ik werd geleid, en ten slotte tot haar verblijfplaats; het waren vrouwen die geweest waren in gestichten, en die in het geheel geen nut hadden betracht in de wereld, dan eten, drinken, slapen, praten onderling, en naar haar kerk gaan, en een uitwendig heilige veinzen; zij wilden in het geheel niet worden onderricht in de leerstellige dingen der

Kerk; zij bekommerden er zich volstrekt niet om; in een woord, zij hadden zich aan lediggang overgeleverd.

5310. Zij woonden in cellen die aan één stuk voortliepen aan weerszijde, over een grote lengte [fig. 6]; elke cel had een deur, en wanneer zij binnentraden, sloten zij dan eveneens met fantastieke kunst den ingang toe, zodat al wie daarheen zou komen, niet zou kunnen binnentreden, opdat zij veilig zouden zijn: zij wisten door middel van denkingen hoe te gaan tot plaatsen rondom, en daar zoals tegenwoordig te verschijnen, aldus als het ware van het lichaam uit te gaan, en na anderen bestookt te hebben, alsdan terug te keren in een oogwenk, en zo beveiligd. Dit waren de verkwikkelijkheden van haar leven. Zij woonden bij Z, en verschenen bij A [fig. 5].

5311. Toen werden allen daar, uitgezonderd enigen die niet zodanig waren geweest, maar goed hadden geleefd, geworpen in een zekeren afgrond, welke de vijfde is, aan de andere zijde van haar verblijven; en daar werden al diegenen afgesmeten, en aldus het gebied bevrijd van de bestoking derzulken.

5312. Gezegd werd dat zij in dien afgrond alten gehouden worden te denken volgens het gezicht, of volgens de subjecten van het gezicht en van de uitwendige zinnen, en niet langer daarvan af te dwalen; en wanneer die gebeurt, worden zij ten zeerste gemarteld, omdat zij niet kunnen uitzwerven door de denkingen vanuit het lichaam, en elders verschijnen; want alle zodanigen leren uit te zwerven ten aanzien van de denkingen, en te verschijnen daar waar zij zich als volledig aanwezig vertonen, aldus op vele plaatsen; en hoe bedrevener zij dit kunnen, des te veiliger geloven zij te zijn. Dit fantastische regeert ten zeerste bij de geesten, en is hoogst schadelijk.

5313. Daarna zag ik bedelaars, die elders waren; zij verschenen op een hoger niveau, en allen als ononderbroken, of als het ware samengeplakt, ter oorzaak hiervan dat zij als één optreden; zij werden in een afgrond geworpen, verwijderd van den vorigen, naar het noorden toe.

De ligging der christenen, en der anderen.

5314. Het midden houden de Christenen die Lutheranen zijn, en Hervormden worden genoemd; elke natie volgens haar genius; in de rotsen: rondom hen overal zij die van den Katholieken godsdienst zijn; daarna de Mahomedanen rondom: de heidenen echter rondom genen aan het westen; en zij die goed zijn, worden overgebracht naar het oosten, en rondom genen.

Vervolg van Babel.

5315. In het westelijk gebied is een ontzaglijk aantal van mannen-kloosters, maar niet boven die streek, dan alleen een paar terwille van het waamemen hoe het rondom gesteld is; zij zijn beneden de aarde, en daar zijn verscheidene woningen, en kleine steden als het ware, vol van kloosters. Het getal der kloosters gaat het getal in de wereld te boven, tien- tot twintigmaal; want een klooster dat bij voorbeeld 50 had, heeft nu eveneens evenzoveel; de overigen die in vorige eeuwen leefden, maken voor zich eendere kloosters, rondom daar, maar onder het bergland. De ganse westelijke streek is er vol van.

5316. Het westelijke gebied dat onderworpen is aan de grootste stad, is vol van eendere kloosters, zulke namelijk die niet zo welgesteld waren geweest; doch die welke rijk en welgesteld waren woonden in het westelijke deel tot aan het zuidelijke toe, aldus in de streek onderworpen aan de rijke stad, waarover boven.

5317. Die menigte is toegenomen sinds den tijd der hervorming, en dezen zijn het die wonen onder het bergland. Degenen echter die geweest waren in de middeleeuwen [*in saeculis obscuris*] wonen beneden, waar een ontzaglijk gebied is voor hen en voor de onderhorigen: de bewoningen strekken zich daar uit in een wijden omtrek allerwegen, zo dat die streek vol is van hen; maar onder degenen die na de tijden der hervorming leefden; zij die vanuit de middeleeuwen zijn, wonen, zoals gezegd, onder dezen, in een wijd gebied; want toen dezen kwamen, lieten zij zich daar neder. Dezen kunnen ook niet opklimmen, tenzij in het midden, tot hen die boven zijn; maar dit gebeurt zelden, aangezien het midden daar is toegesloten; daar verschijnt A [zie fig. 7] als opeengehoopt, en zo toegesloten; zij zoeken wegen voor zich om op te duiken, maar vinden ze niet. Soms tijds verschijnen enigen van hen; sommigen verschijnen als goden, aangezien zij als zodanig wilden vereerd worden; en sommigen als rovers; zij zijn in de grootste duisternis, en weten ook niet wat ook van Leer.

5318. Bijna eender wonen de rijken onder de westelijken streek die geweest waren in de middeleeuwen, en die na dezelve; dezen boven en genen beneden, maar slechts de rijken.

Als zij boven verschijnen, zoals soms tijds geschiedt door denkingen, dan worden zij door hen die boven wonen, teruggeworpen op verschillende manieren, zo dat zij tenslotte niet durven opduiken; want de hogeren vrezen dat degenen meer dan zijzelf de winsten in de wacht zouden slepen van het gewone volk.

5319. Zij hebben ook schijnsel daar, maar duister; het is een dwaallicht dat zij hebben.

Zij mogen rondom gaan en wonen, en zich eveneens dieper neerlaten, niet echter oprijzen. Wanneer zij gaan, keren zij altijd den rug toe naar den Heer als zon, nooit het aangezicht; zij zijn volslagen afgodisten; zij vereren de afgodsbeelden, en niet den Heer, omdat zij zeggen al Diens mogendheid te hebben verkregen.

5320. Zij hebben ook verborgen schatten, en zij stellen hun hart daarin, gelovende nooit nooddruft te zullen hebben zolang zij die schatten bezitten; vanwege hun fantastisch geloof, hetwelk overredend is, blijven die schatten daar; en zo vaak zij daarheen komen, zien zij dezelve. Zij zeggen altijd dat zij behoeftig zijn.

5321. Er zijn er die in de westelijke streek aan de grens tussen de rijken en de niet zo rijken wonen; aan de zijde der rijken werden de innerlijke dingen geopend [fig. 7] en er verschenen daar woningen, zowel hogere als lagere, die daar één uitmaken, omdat zij rijk zijn; hun ondergang was aanhoudende; weswege zij, verschrikt zijnde, oprezen en neerdaalden, en weghaalden hun goud, zilver, diamanten, en kostbaarheden, aldus gelovende gered te zijn. Zij klommen op langs wenteltrappen of in spiralen, en de trappen schenen vol van mensen.

Over de totale vernietiging van Babylonië.

5322. Babylonië werden die twee streken genoemd die zijn onderworpen aan de twee steden, welke in de beide hoeken zijn, namelijk de zuidelijke streek omstreeks het midden, of aan de gaping, waarover ook boven, en de westelijke streek ook aan het midden, die onderworpen is aan de rijke stad; die twee streken werden eigenlijk Babylonid geheten, omdat daar overvloed van rijkdommen was, en de bewoners daar enig en alleen het hart daarin stelden: de andere twee streken, namelijk aan het midden van de westelijke streek tot aan het laatste van de noordelijke streek, die onderworpen waren aan de grootste stad, waren ook Babylonid, maar eigenlijk niet zo als de beide vorige: aangezien in deze twee niet zo grote rijkdommen waren.

5323. Nadat vernietigd was de grensstreek tussen de zuidelijke en de westelijke streken, over welke vernietiging iets vlak boven [nr. 5321], begon een totale verwoesting in te zetten over dat grote gebied dat Babylonië heet; waarin, als boven gezegd, grote menigten woonden, in een laag de ene boven de

andere, namelijk zij die leefden vóór den tijd der hervorming, beneden, en die daarna boven.

5324. Eerst door een oostelijken wind, eerst gezonden over de zuidelijke streek, en die voortging tot de westelijke streek, tenslotte tot de grens die is midden in de westelijke streek, en het bergland boven wegnam dat die streek dekte, totdat eerst het onder-berggebied ontbloot verscheen, en toen uitkwam hoedanig dit oneraardse was, namelijk vol van paleizen en kloosters; rondom de gaping, waarover boven, verscheen niets dan een zekere schemerachtigheid; daarna in die zuidelijke streek verschenen de rijken zonder de kloosters, in groot aantal, zo dat als het ware dat ganse gebied beneden bebouwd was; de streken daarna tot aan de westelijke grens, en van daar tot de midden-grens in het westen, waren vol prachtige kloosters in ontzaglijk aantal.

5325. Daarna werden ook alle opeenhoppingen tussen paleizen en kloosters weggevaagd door oostenwinden en westenwinden, die in volgorde gingen de ene na de andere, zo dat die eerste laag werd ontbloot tot de fundamenten toe, en tot aan hun schatten toe, die onder de kloosters waren.

5326. Toen dit was geschied, werden de rijken die het vooraangelegen gebied occupeerden, van daar neergeworpen in de hellen der heidenen, waarover eerder [nr. 5265], aan het westen rondom de Mahomedanen; en de monniken en de priors, en de prelaten, vlogen weg uit hun kloosters, toen zij alle dingen ontbloot zagen, en zij werden afgevoerd naar de westelijke zee aan het noordelijke deel ervan.

5327. De rijken die vooraan waren, hadden niets anders gedaan dan eten en drinken, en spelen, bijgevolg dan naar hun zin te leven, zelfs niet denkende aan enigen God; zij hadden een erediens, maar zonder enigen erediens, uit gewoonte; in één woord, ze hadden niets anders uitgevoerd, dan naar hun zin te leven; zij hadden gebruiksartikelen allemaal van goud en zilver, behalve nog uit edelgesteenten; zij waren degenen die in de hellen der heidenen werden geworpen. Zij hadden geleefd in weelderigheden.

5328. Nadat dit was geschied, werden alle paleizen en alle kloosters in rook verkeerd, welke rook voortdreef naar de westelijke zee; ook gingen alle verborgen rijkdommen in rook op, en werden in zee gesmeten.

5329. Nadat dit geschied was, hield een sterker oostenwind aan, en nam het andere berg-dak in het ene en andere gebied weg, en dit zette zich voort tot de beide andere streken, tot aan den hoek tussen het noorden en het oosten, waar het stopte; die wind scheen door te gaan over het ganse gebied, gaande en terugkerende, en aanhoudende totdat alle dingen grondig waren ontbloot, aldus die beide lagen; toen die ontbloot waren, verscheen overall niets dan

kloosters met enig plebs rondom als dienstvoolk; de monniken leefden daar als goden, en het plebs aanbad hen als hun goden.

5330. Zo groot was de donkerheid in de andere laag, dat zij zich uitgaven voor goden, en zeiden dat de Heer geen mogendheid had, en dat zij alle mogendheid hadden, en dat zij van den Heer tot zich alle mogendheid hadden overgedragen, wetende ondertussen dat die niet gegeven was aan hen, omdat het was alleen aan Petrus; en wanneer anderen vroegen wat de hemel was, zo leidden zij hen tot hun schatten, en gaven hun een paar waardeloze prulletjes; en zij brachten genen tot hun tafel, en tracteerden hen op lekkernijen, zeggende dat dit de hemel was.

5331. Al diegenen, en hun aantal was ontzaglijk, werden teruggeleid naar het noordelijke strand van de westelijke zee, en in de zee geworpen; en alle kloosters vervielen tot stof; en al wat daarin was, ging op in rook, en werd afgevoerd in die zee.

5332. Daarna zag ik vanuit den hemel een zekere atmosfeer neerglijden, welke al die streken verwoestte, zodat zij een woestijn werden.

5333. Daarna kwamen kooplieden, waarvan een groot aantal placht te komen tot de zuidelijke streek vooral, en zij zochten naar de rijken daar, maar konden er geen een vinden; vandaar gingen zij verdrietig heen: sommigen schaarden zich daarheen samen om het goud en het zilver uit den bodem op te diepen, maar er werd tevergeefs gezocht.

5334. Daarna wasemde van die plaats een rook als van zwavel uit, overslaande tot de westelijke zee.

5335. Opgemerkt werd ook, dat sommigen die dichter bij de stad der rijken woonden, in de zuidelijke streek, als het ware een molensteen hadden om den linkerarm [*brachium*] aan den arm gebonden in het midden ervan; hetgeen een uitbeeldende was daarvan dat zij vanuit het Woord hun schandelijke dogma's hadden bevestigd; een molensteen is zulk een leerstellige.

5336. Aldus was Babylonië verwoest en totaal vernietigd aan drie zijden, de zuidelijke, de westelijke, en de noordelijke; dit ving aan in het einde van het jaar 1756, en in den aanvang van het jaar 1757; gisteren en heden deze drie streken; heden den zesden Januari, 1757.

Over Babylonië aan de oostelijke streek.

5337. Vanuit dienzelfden godsdienst waren er ook zeer velen aan het oosten, waar bergen worden gezien; en daar eveneens kloosters, en een onderworpen

volkje; maar daar waren degenen die vroom waren geweest, en rechtschapen, die de heilige dingen met devotie hadden waargenomen, en velen van dienst waren geweest; die werden weggenomen van hen waarover boven, en overgebracht naar het oosten tot de bergen daar, waar zij hun godsdienst hadden: zij zeiden dat zij van daar invloed hadden in hen die waren in de zuidelijke en in de westelijke streek, maar dat zij niets bij hen konden uitrichten, aangezien al het vrome en godsvruchtige was verkeerd in zulk een weelderige en lichamelijke als er bij genen was; en dat zij tevergeefs zich met hen aftobden.

5338. Zij die woonden in den hoek tussen het zuiden en het oosten in kloosters, werden daaruit geworpen, en doorgingen het zuidelijk veld omstreeks in het midden tot aan het westen; en zij die meer hen nabij waren in het oosten, gingen door het noordelijk veld heen omstreeks in het midden, en zij doorgingen het veld tot aan de westelijke streek, die verwoest was, en gingen van daar voort tot den hoek tussen het westen en het noorden, volgende de hoeklijn of de diagonale lijn, tot aan degenen toe die in de gestichten leefden, waarover boven [nr. 5308 tot 5312], en nog verder, verst verwijderd; en van daar begaven zij zich naar de westelijke streek, aan de andere zijde van de verwoeste streek, en daar werd hun een verblijfplaats toegewezen.

5339. Het werd doorvat dat er bij hen nochtans een huichelachtige was, omdat zij het linkerdeel van mijn hoofd een doffe pijn bezorgden; de oorzaak dat zij zodanig waren, was deze, dat zij inderdaad in een uitwendig heilige, en eveneens in een innerlijk heilige meer dan anderen waren geweest, terwijl zij het toch in den zin hadden te heersen over de anderen; en daar zij door een blinde liefde werden geleid, was hun godsvruchtige nochtans huichelachtig geweest; en omdat zij in donkerheid verkeerden ten aanzien van de Goddelijke dingen, door heiligen alleen devoter dan anderen te vereren, werden zij derhalve zo ver verwijderd, en werd hun toen een andere westelijke streek gegeven om te wonen.

5340. Nadat dezen waren verjaagd, werden daama degenen verjaagd die in de oostelijke streek in het midden waren, en van weerskanten uit het midden, en zij werden rondomgevoerd, een weinig tot den hoek, of de diagonale lijn tussen het oosten en het noorden, en zo v^{er} mogelijk verwijderd; en daarna werden zij verstrooid in het noordelijke veld, buiten die streek welke vemietigd was, en geworden tot een woestijn, of een woestheid; het was een ontzaglijke menigte, en zij nam een grote ruimte in beslag rondom die streek tot bijna aan de hoeklijn tussen het noorden en het westen: het was een ontzaglijke menigte; het waren degenen die voor zich een zon door fantasie hadden

gemaakt, en daar iemand hadden opgesteld dien zij Christus noemden, waarover al eerder is gehandeld; dezulken daar waren in donkerheid, en geloofden door den Heer geleid te worden, maar dat de Heer niets uitvoert dan door hen; behalve nog andere dingen meer die der donkerheid waren: Want zij die aan het oosten waren, zijn zodanig; degenen die naar het zuiden toe daar waren, zijn meer in natuurlijk schijnsel: in één woord, de meesten zijn om zo te zeggen dwaas.

5341. Tenslotte kwam de bezoeking tot de hoek tussen het noorden en het oosten, en daar aan weerszijden; daar waren, over een lange streek in het land daar, kloosters voor maagden en vrouwen, waarvan er een ontzaglijk aantal waren, in drie lagen, beneden en boven. Allen die in kloosters waren opgevoed, en diegenen die een boos leven hadden geleid, vooral door echtbreuken en hoererijen, en die profaan waren geworden door een boos leven, tegen haar godsdienstige in, werden uitgeleid naar voren, tot de grens van de hoek; en aan weerszijden daar naar het noorden en oosten, over een zekere ruimte, ontstond een grote en diepe gaping, en daarheen werden al dezulken geworpen.

5342. De overigen die een leven sleten volgens haar godsdienstige, en tevens in enig werk waren geweest, en niet leegloopsters, werden uitgeleid naar het oosten enigermate verwijderd van de grens daarvan, opdat zij daar zich mochten nederzetten, en een gezelschap formeren zonder kloosters; maar weinigen bleven daar; de overigen keerden terug, begerende naar *de* kloosters; zij die in lediggang had-den geleefd, zich op niets anders toeleggende dan op uitwendige vroomheid, werden ingedeeld onder de aanhangsters van haar godsdienst, om daar op te freden als dienstvolk, en te leren werken; want het hemelse leven bestaat niet in lediggang, en in een vroomheid zonder werk, maar in vroomheid met werk.

5343. De overige vrouwen, die vlijtig waren, door anderen daar van dienst te zijn op verschillende manieren, wat betreft spijs, kleren, en overige functies daar, en die dit deden vanuit aandoening en godsdienst, zij werden heengeleid buiten het gebied der Kerk, zodat zij daar een gezelschap zouden vormen, op een plaats beveiligd tegen de bestokingen van de zijde der mannen, opdat zij daar de ware dingen des geloofs zouden leren; want dezulken leren aan, niet echter degenen die leegloopsters waren geweest. Dat gezelschap werd geformeerd in het grensgebied tussen het zuiden en het westen, verwijderd in een land waar zij beveiligd zijn, en waar tot haar degenen worden gezonden die haar onderwijzen.

5344. Er kwamen daarna vele reizigers, handelaren vanuit verschillende naties, monniken, die toen reisden en afwezig waren geweest; en toen zij zagen dat alle dingen daar woest en verlaten waren, weeldaagden zij zeer; dit hield dagen lang aan.

5345. Zij die in de zee zijn, en die in de afgronden zijn, durven daaruit hun hoofd niet opsteken; zodra zij het opsteken, worden zij gruwelijk gemarteld, want rondom waait een gans andere sfeer, die tegengesteld is.

5346. Zij die in het westen zijn, waren degenen die in de ergste liefde van zich zijn geweest, voor wie de heerschappij het einddoel was; in het oosten zijn zij die in het verkwikkelijke der liefde van heersen zijn geweest; in het noorden degenen die in een duister schijnsel over alles zijn; in het zuiden zij die over vernuft hebben beschikt.

Over het laatste gericht betreffende hen die de Protestanten worden genoemd, zoals de Lutheranen, de Hervormden, en anderen.

5347. Zij die waren vanuit den Luthersens, Calvinistischen, en andere godsdiensten in de Christelijke wereld, uitgezonderd de papisten, waren in het midden; maar beneden op den heuvel en een weinig rondom waren degenen die vanuit het echte geloof zijn, en tevens in het goede des levens; boven hen op een omvangrijken berg, en een bergland rondom, waren degenen die uitwendige mensen waren geweest, en niet enig inwendige hadden gehad, . . . die het Woord hebben geweten, en de leerstellige dingen, en die geregeld de tempels hebben bezocht, maar zich toch niets hebben bekommerd om het leven; in een woord, die geweest zijn in uitwendige dingen alleen, en zich en de wereld hebben liefgehad boven alle dingen; dezen waren op dien berg in het midden, en in het gebergte rondom, waar verschillende steden waren, en een ontzaglijke menigte; al diegenen werden heengevoerd beneden het gebergte tot aan de grens waar de katholieke godsdienst is; en daar in een afhellende of schuine gaping, schemerachtig, wijd en ruim, werden zij afgevoerd; zij die in het zuidelijk deel van dien berg en van dat gebergte waren, werden neergevoerd in die brede en duistere gaping, die is aan de noordelijke grens; eerder zij die aan de oostelijke streek daar zijn; allen in hun orde; zij die in de oostelijke streek waren, in die gaping aan den noordelijken kant dichter naar het oosten; zij die in de zuidelijke streek waren, in volgorde naar het westen daar; degenen echter die in de westelijke streek van dien berg

waren, werden afgevoerd in een wijde afhellende duistere gaping aan de grens van de westelijke streek, en daar diep neergeworpen.

5348. Eerst werden de zuidelijken afgevoerd, daarna de westelijken, ten slotte de oostelijken daar; dit geschiedde op denzelfden tijd toen de oostelijke papisten werden afgevoerd buiten de noordelijke streek, waarover boven.

5349. Zij die waren afgevoerd naar die gapingen aan de grenzen, waren degenen die een boos leven hadden geleid, door en door boos hadden gedacht over God, over den godsdienst, in één woord: de bozen.

5350. Toen dit was geschied, werden hun woningen verwoest en verstrooid; het waren merendeels degenen die buiten de steden waren geweest.

5351. Daarna werd een ontzaglijk aantal uitgeleid van degenen die protestanten werden genoemd, en het geloof-alleen aanprezen, en toch geen leven des geloofs hadden gehad, zowel de geleerden als de meer ongeleerden, die zeiden de ware leer te hebben, het Woord te hebben, den Heer te weten, behalve nog meer dingen, en deswege meer dan de overigen gezaligd te zullen worden, en ondertussen niet enig leven des geloofs hadden geleid; die ontzaglijke menigte werd eerst uitgeleid westwaarts naar de zee daar, en geleid tot de zuidelijke zijde ervan, en van daar teruggeleid naar het zuiden, aan het andere deel van de verwoeste Babylonische streek, en tot aan het oosten daar, en eveneens verder buiten het midden ervan; sommigen werden van daar verdeeld, sommigen verstrooid naar het noorden, en werden niet langer gezien; de overigen van hen werden teruggebracht naar het zuiden, en aldaar hierheen en daarheen gevoerd, nu eens voorwaarts, dan weer achterwaarts, en daar werden zij onderzocht of zij enig geloof hadden gehad, want daar aan het zuiden zijn plaatsen onderscheiden volgens de Goddelijke ware dingen; overal werden zij onderzocht of zij het geloof hebben gehad dat zij beleden hebben, en overal werd bevonden dat zij geen geloof hebben gehad, omdat er het leven niet was, aangezien waar geen leven is, daar geen geloof is; het is eveneens slechts een wetenschappelijke zonder leven; dit hield gedurende de ruimte van een uur aan, en overal werd hun gevraagd of zij geloven, dan wel of zij geloof hebben; en het werd bevonden dat zij er geen hadden; en dit beleden zijzelf aldaar, en eveneens dat zij zelfs niet weten wat het leven der naastenliefde is; en dat de leer des geloofs gescheiden is van de leer der naastenliefde, en dat zij laatstgenoemde niet weten, en zich om eerstgenoemde niet bekommeren, omdat het geloof-alleen zonder leven zaligt.

5352. Toen zij in de zuidelijke streek waren, ging een menigte daar uit nabij een afgrond, die daar van voormalige tijden of verborgen was geweest, en

dezen zeiden eender te geloven en dus gezaligd te zullen worden, en in het geheel niet dachten over het leven; die menigte was met de vorigen vermengd.

5353. Wederom werd vanuit dat bergland en vanuit de steden een menigte uitgeleid, die zedig hadden geleefd, maar niet vanuit enig geweten of vanuit godsdienst, alleen vanuit vrees voor de wet, het verlies van goeden naam, van gewin, van eer; aldus zonder enig christelijk leven; daarom had het voor hen niets te betekenen gehad boze dingen te doen tegen God en tegen den naaste, tenzij [daarvan weerhouden] terwille van zich; en omdat zij niet enig leven des geloofs hadden gehad, aldus geen vergemeenschapping met den hemel, werden ook zij uitgeworpen naar de zuidelijke en naar de westelijke streek, en enigermate rondgeleid, en daarnaar onderzocht dat zij geen godsdienst hadden, want waar geen leven is, daar is geen godsdienst; godsdienst beoogt leven, en niet alleen denken; leven treedt den mens binnen en maakt hem zodanig als hij is, niet echter alleen maar denken.

5354. Ten laatste werden degenen uitgeleid die bedreven waren geweest in de leerstellige dingen der Kerk, en eveneens een zedig leven hadden geleid, maar niet vanuit de leer, want alleen maar om de wetten, omdat zij in gezelschappen door wetten gebonden waren, en vanwege de faam, het gewin, de eer, aldus voor de mensen, en niet voor God; en aldus terwille van zich, en niet terwille van de ware dingen des geloofs; dezen werden eveneens onderzocht daarnaar of zij iets van geweten hadden, en het werd bevonden van niets, aldus eveneens niets van godsdienst, want een godsdienst die niet het leven leert, en volgens denwelke het leven is, is geen godsdienst; dezen werden eveneens vanuit het bergland geworpen.

5355. Allen die in de drie klassen zijn beschreven, werden v^{er} verdreven, dermate dat zij niet verschenen, tenslotte zoals een nevel, en deze werd verdeeld en verstrooid; en gezegd werd vanuit den hemel, dat allen werden samengeworpen in onbewoonde en verlaten plaatsen, en geheel en al afgescheiden, zodat zij niet langer met elkander verkeerden, en in die woestijn rondzwierven zoals degenen die van geen godsdienst zijn.

Zij die van de eerste klasse waren, werden uitgeworpen in verlaten en onbewoonde plaatsen, buiten het gebied waar de Kerk is, aangezien zij geen godsdienst hadden, omdat zij geen leven hadden; degenen vanuit de tweede en derde klasse werden heengeworpen in verlaten plaatsen meer innerlijk. Sommigen onder de heidenen van geen godsdienst, die een wildebeestenleven leiden.

5355[b]. Hun verspreiding geschiedde naar alle windstreken, naar het westen, naar het zuiden, naar het oosten, en eveneens naar het noorden; waarvandaan

zij nooit kunnen terugkeren, aangezien zij daar verstoken zijn van elke erkenning van godsdienst, en van elk leerstellige der Kerk; dit geschiedt in de verlaten plaatsen, weswege zij een miserabel leven leiden.

5355[c]. Het is verwonderlijk dat al diegenen niet weten dat de godsdienst is des levens, en dat zij den godsdienst totaal scheiden van het leven, en wel dermate dat zij zelfs niet denken over het leven vanuit den godsdienst, maar vanuit het burgerlijke leven, dat dan verplicht zedig te leven in de uitwendige dingen.

5356. Al degenen die bij zichzelf hebben gedacht dat het boze niet moet worden gedaan, en dat het goede moet worden gedaan terwille van God, en omdat het Woord het zo leert, aldus degenen die aldus iets van geweten hebben opgenomen, die allen werden gezaligd, aangezien al dezen vergemeenschapping hebben met de hemel. De overigen niet.

Hoedanig de Engelsen, de Hollanders, de Duitsers, de Zweden zijn, ten aanzien van den Godsdienst.

5357. Het werd onderzocht hoedanig de Engelsen zijn ten aanzien van de ware dingen der Kerk, namelijk dat zij er geen moeite voor doen die te leren, uitgezonderd de priesters, maar dat zij nochtans een heel fijne doorvatting daaromtrent hebben dat het zo is, wanneer het gezegd wordt vanuit de rede, en wel zo dat zij een innerlijk gezicht hebben ten aanzien van den godsdienst, maar nochtans geen actief maar een receptief gezicht. De oorzaak hiervan is deze, dat zij oprecht handelen onder elkander, zonder list, en dat dit gewoon is; als iemand iets anders doet, dan schuwen de anderen hem, enz.

5358. De Hollanders hebben zulk een receptieve doorvatting niet, maar toch zijn zij vrij scherpzinnig, al blijvende in hun leer, niet afwijkende van het geloof ervan; als zij worden overtuigd dat het niet zo is, verstaan zij het, maar keren den rug toe, want zij willen niet terugtreden van hun leer.

5358[b]. De Duitsers blijven in hun leer, en willen niet iets anders aanvatten: de Zweden stellen er geen belang in leer te weten, behalve dan wat zij in de knapen jaren hebben aangeleerd; daarna leren zij niets meer; slechts de priesters.

Sommige Engelsen nemen goed op.

5359. Daarna hield de uitzuivering aan van de middelruimte vanuit alle steden en eveneens van de belendende dorpen, overal van al degenen die hadden geleefd in de Kerk zonder Kerk, of in den godsdienst zonder godsdienst, namelijk daardoor dat zij nooit het leven hadden beschouwd, en dat zij al

wat zij deden terwille van zich deden, en verder geleefd hadden in lediggang en weelderigheid; dezulken werden geworpen deels in de noordelijke gaping, deels in de westelijke, ook in een gaping aan het zuiden, behalve in woestenijplaatsen overal; dit hield vrij lang aan; een ontzaglijk aantal.

5360. Het werd opgemerkt, dat in één enkele stad nauwelijks een vierde deel dergenen die daar verschenen, die van een verschillenden genius waren geweest, en zo den rug keerden tot de anderen, niet verscheen, alleen dan wanneer zij zichzelf hadden gewend tot een eenderheid van aandoening. Het deel dat van een gans anderen genius was, en niet samenstemde met de stedelingen, aan hen werd een woning gegeven onder de stad, en dit op verscheidenen plaatsen; ik zag in het Londen daar den grond opgehoopt gelijk als een kleine heuvel, en een ingang daaronder; daar onder den heuvel, hoewel heel klein, was een ontzaglijk aantal bozen, tot aan meerdere duizendentoe, die allen daarna werden samengeworpen in de hellen, want van hen, zolang als zij daar zijn, gaat een wasem uit tot de bewoners der stad, die hen bestookt, en hun aandoeningen en denkingen verandert; af en toe ook gaan sommigen van daar uit, en verschijnen, maar keren weer terug; dit geschiedt onder de steden op vele plaatsen; aldus worden eveneens door den Heer de steden steeds uitgezuiverd.

5361. Verder zijn er buiten de steden in de omstreken en somtijds binnen de steden zeer velen, die, hoewel boos, niet worden afgeworpen, en die, hoewel goed, niet terstond worden verheven tot den hemel; het zijn degenen die vanuit de wereld zijn gekomen bin-nen de laatste 10 tot 20 jaren, die den mensen van dienst zijn, en door wie, als door subjecten, vergemeenschapping geschiedt met de hellen en met de hemelen; het zijn degenen die in de wereld der geesten zijn; want uit de hellen kunnen niet degenen gehaald worden die daar zijn, vooraleer zij volledig verwoest zijn; somtijds worden het sommigen die niet ten volle verwoest zijn; ⁷⁾ want zij die verwoest zijn, worden in de hel gehouden en kunnen daar ook niet uitgehaald worden; zodra zij immers daaruit het hoofd opsteken, worden zij gruwelijk gemarteld. Zij die vanuit de wereld komen, en als subjecten dienen, worden ondertussen verwoest, hetgeen geschiedt van hoofd tot hiel, want ieder deeltje des lichaams van mens en geest, stemt overeen met enig gezelschap; als hij goed is, met een gezelschap in den hemel, als hij boos is met een gezelschap in de hel; de bozen worden verwoest ten aanzien van alle voor de wereld gehuichelde of uitwendige ware en goede dingen, zodat de boze dingen en de valse dingen ervan overblijven;

7 In het Manuscript staat hier opzij geschreven N B

de goeden echter worden verwoest ten aanzien van de daadwerkelijke boze en valse dingen, welke van hen worden afgescheiden, terwijl zo de goede dingen en de ware dingen ervan achterblijven, en zo worden zij tot den hemel verheven. Aldus volgen alle dingen elkaar op.

5362. Het werd opgemerkt, dat na dit laatste gericht de hellen totaal veranderd waren; namelijk, dat de hellen der bozen vanuit den katholieken godsdienst nu diep in het gebied rondom het midden aan de noordelijke en zuidelijke streek zijn; de hellen die daar eerder geweest waren, werden ergens anders heengeworpen, waarover eerder is gehandeld: doch de hellen der boze protestanten zijn geopend rondom aan het noorden, westen en zuiden, in een grote gaping die schuin afhelt onder de streek van die plaatsen waar Babylonïë is, zo dat onder Babylonïë nu de hellen zijn; behalve dat er ook elders hellen zijn, zoals in de westelijke zee, in de afgronden, in de gapingen der bergen, in de woestijnen, waarover eerder.

5363. Zij die in de hellen, in de gapingen, in de afgronden, in de zeeën zijn geworpen, kunnen nooit daarna opklimmen, en als zij ooit opklimmen, tot zover dat zij slechts het hoofd verheffen, worden zij op gruwelijke wijze gemarteld, hetgeen ik ook ettelijke malen heb gezien; zij strekten het hoofd en de armen slechts een klein weinig uit, maar trokken ze schielijk weer terug, want een gruwelijke pijn en marteling greep hen aan. De oorzaak hiervan is deze, dat alle plaatsen, waar dan ook, schijnbaarheden zijn van het Goddelijk Ware in laatsten; het Goddelijk Ware in laatsten verschijnt in zodanige vormen als die van de natuur zijn; en alle plaatsen nemen verschillend het Goddelijke Ware op, anders de een dan de ander; vandaar is het, dat geesten en engelen terstond kunnen zien aan de schrede van een anderen geest daar, hoedanig hij is ten aanzien van het ware en het goede, ofwel ten aanzien van het valse en het boze; de wegen van het ware en het goede worden overal gevarieerd; vandaar eveneens is het, dat de woonplaatsen der goede geesten en der engelen verschillend gedistancieerd zijn, en gelegen volgens hun ware en goede dingen; en daarom komen de bozen die in de hellen zijn geworpen, in de afgronden, gapingen en zeeën, waar de bozen dingen beneden zijn, als zij hoofden en armen opsteken, alsdan terecht in het Goddelijke Ware vanuit het Goede daar, wat zij geenszins kunnen verdragen; deswege ook worden zij gemarteld.

5364. Dat het zo is, werd ook bevonden door het feit dat zij die zeiden geloof te hebben gehad, omdat zij thuis waren in iets van leer, en niet dienvolgens hadden geleefd, rondom werden geleid waar de verscheidenheden van het Goddelijk Ware waren, waarvan zij hadden gezegd dat zij dat geloofden; en

voordat zij daarheen kwamen, riepen zij uit: Wij geloven dat! Maar zodra zij tot die plaats kwamen, bevonden zijzelf dat zij niets hadden geloofd; en dit geschiedde bij al die plaatsen waar dat ware was waarvan zij hadden gezegd dat zij het hadden geloofd. Eender geschiedt met anderen die daarnaar worden onderzocht of zij het ware geloven; die het niet hebben geleefd, of het niet hebben opgenomen in hun wil door het leven: ook ik ben rondgevoerd langs verscheidene plaatsen beneden en boven, en het werd bevonden dat overal variaties waren. In de hel eendere variaties, maar tegenovergestelde.

5365. Ik zag ook verscheidenen in een zeker huis, gezeten rondom een tafel; het schenen allemaal rijke kooplui te zijn, en er kwamen nog meerdere bij beurten aangezet; in den uitwendigen vorm schenen zij goed te zijn; ook waren zij behoorlijk aangekleed; maar ik zag dat zij allen geleidelijk daarvandaan werden afgeworpen tot verlaten plaatsen, aldus buiten de gezelschappen der rechtschapenen; de oorzaak werd gezegd, namelijk dat zij in de wereld in den uitwendigen vorm geleefd hadden zoals christenen, zich goed gedroegen, maar dit alleen om den roep te oogsten van oprecht te zijn, teneinde winst te bejagen en door de anderen vertrouwd te worden; en dat zij niets hoegenaamd hadden gedaan terwille van God of van den naaste, maar terwille van zich; en dat zij aldus geen vergemeenschapping met den hemel hadden gehad; vandaar was het, dat dezulken in verlaten plaatsen werden geworpen, waar zij tussen rovers rondzwerfen, en roverijen plegen; want wanneer van dezulken, die niets vanuit godsdienst doen, de uitwendige dingen worden afgenomen, zo worden zij rovers; zo zouden zij ook in de wereld geworden zijn, als niet de uitwendige dingen hen in banden hadden gehouden.

5366. Daama hoorde ik hoe het gesteld was met het laatste gericht over de Hollanders; vanuit hun steden, vanuit hun dorpen, en vanuit hun landen werden al degenen geworpen, die niets van het goede hadden gedaan vanuit enigen godsdienst of enig geweten, maar alleen voor de faam om voor oprecht door te gaan terwille van het winstbejag; wanneer immers het oogmerk van reputatie en gewin wordt afgenomen van dezulken, hetgeen in het andere leven geschiedt, dan storten zij zich in elke misdaad, door iedereen te beroven, zonder enige barmhartigheid: het getal derzulken is ontzaglijk; tot aan verscheidene myriaden toe zag en hoorde ik hen uitgedreven, en samengeworpen in een duistere gaping schuin aflopende onder de oostelijke streek; en eveneens een deel in een gaping schuin aflopend onder de zuidelijke streek waar die zich terzijde uitstrekt naar het oosten, maar toch niet in dezelfde streek waarin de katholieke bende was geworpen, maar enigermate meer vooraan; dit hield vrij lang aan; het gebeurde op den 9den dag van

Januari 1757: terwijl diegenen aanbleven die iets van geweten hadden gehad, aldus iets van godsdienst.

5367. De Hollandse natie woont ter rechterzijde vooraan, in de middelruimte zelf; zij die enigermate nederig zijn, zijn in een stad, die van boven is toegedekt, waarover eerder, en de meesten van hen zijn bewaard.

5368. De Hollandse natie is zodanig, dat zij beschikt over oordeel, vanuit natuurlijk schijnsel; vanuit dat schijnsel beschouwt zij de dingen uitermate juist, vooral de dingen die in de wereld zijn; en omdat zij bij voortduur aan hun handel denken, verschijnen zij niet innerlijk in het hemelse licht, maar nochtans verbergt het zich in hun natuurlijke mens; deswege ook kunnen zij vatten wat in den godsdienst waar is; maar toch keren zij wanneer zij overtuigd worden, hun rug toe, en bekommeren er zich heel weinig om; zij zijn niet zo uit op winst dan wel op den handel zelf; de handel zelf is voor hen het einddoel en de liefde, en het geld is het middel; zij hebben dit dus lief terwille van het eerstgenoemde; anders de gierigaards; voor dezen is geld het einddoel en de liefde, en de handel het middel.

5369. De Engelsen echter verschijnen een weinig vooraan naar rechts, hogerop; in een vlak boven het hoofd; aangezien zij van een anderen genius zijn, verschijnt het licht bij hen innerlijk, waarin het geestelijke wordt opgenomen; zij doorzien dadelijk wat invloeit, en nemen het eveneens dadelijk op; degenen van hen die over God hebben gedacht vanuit godsdienst, en vandaar oprecht hebben gehandeld, zien helder genoeg de ware dingen des geloofs, en laten die niet meer in hun natuurlijke, aangezien dit niet zo in beslag is genomen door en vol is van wereldlijke dingen, en vandaar niet zo duister als bij anderen. De oorzaak is, omdat zij het oprechte liefhebben, en vanuit het oprechte handelen, en dit is gewoon bij hen.

Over den draak.

5370. Zij die worden verstaan onder den draak in het Woord, die geen leer willen, maar alleen het Woord in de letter, en die daardoor allen begunstigen volgens hun liefden en beginselen om hun welwillendheid te winnen, door die dingen te bevestigen door het Woord in de letter — zo immers excuseren zij alle boze dingen bij wie zij maar willen, ook al waren het schelmerijen, diefstallen, moorden, echtbreuken — en die eveneens zichzelf en hun eigen leven eender begunstigen, door zo naar willekeur te handelen, en door bij zich de boze en valse dingen te bevestigen: dezulken zijn merendeels zinlijke en

louter uitwendige mensen; zij worden alleen van de anderen onderscheiden daarin dat zij het Woord leren, maar zonder leer als lamp.

5371. In het andere leven begunstigen zij allen, alleen om voor wijzen door te gaan en boven de anderen verheven te worden; en sommigen leggen alle dingen zo uit en verdraaien ze naar willekeur als er winst mee te behalen valt; dezen worden verstaan onder de schandelijke echtbrekers, namelijk degenen die samenliggen met hun schoondochters, en die echtbreuken willen van zonen met hun moeders of stiefmoeders; zodanig is de godsdienst van hen; maar er zijn verschillende geslachten van hen, want zij stellen den gansen draak samen; zij die volslagen zinlijk zijn, zijn degenen die den staart maken.

5372. Verscheidenen derzulken werden gezien, en het werd gehoord hoe zij het gewone volk verleiden, en elke boze in bescherming nemen, door de ware leer te beschimpen, en den inwendigen zin des Woord algeheel te verwerpen; zij werden, tot één verzameld, in den afgrond gezonden; de afgrond van hen is in de zuidelijke streek, op enigen afstand van de grens, waar die wordt verbonden met de oostelijke streek; daar werd een vurige gezien als van steenkolen, zijnde de liefde van zich en van de wereld; en zij werden daarheen geworpen, sommigen hoger, sommigen dieper, en daar werden zij gebonden gehouden; vandaar is het, dat van den draak wordt gezegd dat hij gezonden is in den afgrond, en daar gebonden wordt gehouden duizend jaren.

5373. Ik zag ook een bende van een ontzaglijk aantal, vanuit den hemel neergeworpen, en wel op de aarde ten westen noordwaarts daar, en verstrooid in een verlaten land, want die bende bekommerde zich niets om leer, maar bleef alleen in den zin der letter des Woords; weswege zij geen geloof hadden, en het Woord toepasten op elke zaak, elke liefde, en elk beginsel; en daarom hadden zij ook niet enigen godsdienst, omdat zij niets zekers over enig onderwerp hadden; het waren degenen waarover in de Apocalyps wordt gesproken, die vanuit de hemel door den staart van den draak werden neergesmeten op de aarde, namelijk dat zij geen erkentnissen hebben; ook kan voor hen niet de hemel geopend worden, omdat zij in geen leer zijn; noch kunnen zij geschikt en gehouden worden in enige bepaalde plaats waar het Goddelijk Ware is, omdat zij niets zekers hebben; vandaar zwerven zij overal rond, en dwalen in de woestijn; ook worden zij door niemand opgenomen.

5374. Ik zag degenen die zodanig waren geweest, vanuit een hemel die in het hoogste gebied was, neergeworpen tot meerdere duizenden toe; zij waren toen aan de noordelijke zijde daar; de neerwerping verscheen telkens wanneer beneden een schandelijke echtbreuk werd waargenomen: zij kwamen

in den hemel vanwege een vroomheid des levens, en omdat zij over God hadden gedacht.

5375. Ik zag daarna menigten neergevoerd van de hemelen naar de oostelijke streek, om daar te dwalen.

5376. Bovendien zijn al diegenen draken, die het Woord hebben, en die leer vanuit het Woord hebben, en alleen maar daarover spreken, en niet doen, aldus eveneens zij die in het geloof-alleen zijn; sommigen maken het hoofd van den draak uit, sommigen het lichaam, en sommigen den staart. Zij die spreken en niet doen, zijn de laagste zinlijken.

Over de vernietiging van den ouden hemel, of over de veranderingen daar.

5377. Er is een hoger uitspannel, boven het midden waar de christenen zijn, hetwelk niet eerder is verschenen aan mij; noch is verschenen aan hen die beneden zijn; dit is hoog boven het hoofd, rondom: sommigen zeiden dat zij hetzelfde niet zien, maar toch dat zij opklimmenden hadden gezien, zoals in een nevel, maar die waren verdwenen op een zekere hoogte; daarheen tilommen vanuit de christelijke wereld al degenen op die over God hebben gedacht, en die een leven van vroomheid hebben geleid, aldus wier innerlijke dingen een klein weinig geopend waren geweest, maar dit niet dan alleen door een leven van vroomheid, en door een denking over God.

5378. Ik hoorde en zag hen vanuit den hemel daar neergelaten tot aan verscheidene myriaden toe, eerst naar het noorden, daarna naar het westen, en tenslotte naar het zuiden; in één woord, een onzaglijke menigte werd gehoord; en het werd gezegd dat het degenen waren, die vroom hadden geleefd, en over God hebben gedacht, maar nochtans niet over den Heer, dan alleen zoals over een mens eender aan henzelf, en niet over Hemzelf als God; voorts die hebben gedacht over den Vader alleen, en over den Heer anders dan het behoorde; in één woord, die hun denking altijd gericht hielden op God den Vader, opdat Hij hen mocht zaligen terwille van den Zoon; en wanneer zij dachten over den énen God, niet tevens dachten over den Heer; aldus dat zij den Heer niet hadden vereerd, terwijl toch de Vader niet kan worden toegegaan [*adiri*] tenzij door Hem, aangezien Hij de weg is, en niemand komt tot den Vader dan door Hem, en eveneens dat niemand den Vader zou kunnen zien, tenzij Hijzelf hem leert, zoals Hijzelf zegt, Joh. 1: 18, en elders; in één woord, het zijn degenen, die niet den Heer hebben gehad in het leven hunner

vroomheid, terwijl er toch zonder den Heer geen heil is. Degenen immers die zodanig zijn, kunnen, hoezeer zij ook over God denken, nochtans niet geleid worden, want zij denken nochtans onbepaald, en hebben geen verband met den Heer, Die toch is de God des hemels en der aarde; en ook konden zij niet onder enige menselijke aldus bepaalde gedaante denken over God; vandaar glijdt de denking weg in een zekere *non-ens*; ja zelfs denken zij niet over een Drieuuldige, wat zij evenwel menen te doen wanneer zij over God denken, omdat zij den Heer waren voorbijgegaan, en alsdan in vergetelheid waren of in geen denking over het Goddelijke van Hemzelf, hoezeer ook de Kerk dit openlijk leert; hun denking over den Heer valt weg van Zijn Goddelijke (hetwelk voor hen er geen is) in iets dat eender is aan een gewoon mens, zo in iets waarheen zij de denkingen over God niet konden richten, omdat de idee dienaangaande er een was als over louter een mens, en niet over God; zulke vromen konden niet samen zijn met de engelen in den hemel; derhalve werden zij van daar neergelaten bij verscheidene myraden.

5379. De engelen beklaagden zich ook, dat hun denkingen over den Heer werden onderschept, vanwege de menigte derzulken rondom, en vanwege hun denkingen; de denkingen immers, die der aandoeningen zijn, worden vergemeenschap in het andere leven. Zij waren overal in de rondte.

5380. Al diegenen werden neergelaten tot deze streken, als boven is gezegd, en daar op een vlak land, of waar vlakten waren, en waar allengs een duistere verscheen, meer en meer op een afstand, en verderweg wouden; en zulks volgens hun leven, aangezien zij de liefde tot en het geloof in God niet konden hebben, dan alleen zo duister, omdat zij den Heer vereerden in zulk een duisternis en op zulk een lage en lichtvaardige manier.

5381-89. Ik zag toen ook dat vanuit de westelijke streek een menigte werd uitgeleid en verheven tot den hemel, naar hun plaats; en het waren degenen die na den eersten tijd van het Christendom waren verborgen gehouden, op verschillende plaatsen daar, en bewaard door den Heer, opdat zij niet zouden worden verleid door de bozen, vooral door de papisten die daar vooraan zijn; een menigte van Christenen school daar, en bewaard door den Heer, en het zijn degenen waarover melding wordt gemaakt in de Apocalys, Hfdst. xx;

5390. en aangaande dezen wordt gezegd dat zij gedood waren geweest, dat zij vanuit hun graven waren opgehaald, zijnde vanuit de eerste wederopstanding, Verzen 4, 5, 6, 12 aldaar.

5391. Dat de Heer moet worden toegegaan [*adeundus*], en zo God vereerd, leert de Heer op meerdere plaatsen, ook in het Oude Testament, waar Hij wordt genoemd Vader der eeuwigheid, God, Held, voorts God met ons, of

Emanuel, alsmede Jehovah onze gerechtigheid, en elders, in welke plaatsen wordt gehandeld over Zijn Menselijke; het is ook bekend, dat de Vader en de Zoon één zijn, en dat de Een van den Ander, en de Een in den Ander is, wederkerig; en nochtans is het Goddelijke één; weswege zij die slechts hebben gedacht over het Goddelijke des Vaders, en over den Heer als mens, zonder idee van het Goddelijke, geenszins het Goddelijke kunnen opnemen, want het Goddelijke des Heren is het al in alle dingen des hemels; terstond immers als dit bij hen invloeit, wordt het niet aangenomen, maar verworpen; en zonder idee van het menselijke wordt het Goddelijke aanvaard, hetgeen is zonder enige idee; want aangaande het Goddelijke zonder het menselijke kan geen idee worden gevat; dit is de oorzaak dat genen werden verworpen, aangezien zij den Goddelijken invloed aangaande den Heer niet konden opnemen, aldus ook niet aangaande het geloof en aangaande de liefde, en aangaande alle en de afzonderlijke dingen welke zijn des geloofs in en der liefde tot God.

5392. Daama zag ik van den hemel uitgeleid mannen en vrouwen die een leven van vroomheid hadden geleefd, en wel in lediggang, en die aanhoudend hadden gemediteerd over God, en in aansmeking en gebeden waren geweest, en ook niet wat ook anders hadden geweten vanuit de leer, dan dat God hun zonden vergeeft, niet eens wetende wat zonden zijn, aldus omdat zij niet wisten wat het ware is; en die, wanneer zij wereldlijke dingen bij anderen zagen, en burgerlijke zorgen, zeiden dat men van die dingen moest weggaan, en God vereren; en die derhalve de anderen verdoemden en verachtten, bij zichzelf vergeleken; in zulk soort vroomheid stelden zij alle dingen des heils, en niet in een leven volgens de geboden des Heren; zij zeiden in den hemel van genen, dat zij hebben gewoond aan de ene zijde daar, en dat zij wanneer zij met genen samenkomen, of daarheen schouwen, door een droefheid worden bevangen die hun vreugden onderschept, en eveneens de ware dingen van hun inzicht en wijsheid afstompt, en maakt dat zij in niets belang stellen; maar dat genen nochtans worden geduld, ofschoon zij liever hadden dat genen weg waren.

5393-94. Al dezen werden neergelaten tot een noordelijke vlakte, opdat zij de anderen die in den hemel waren, niet zouden benauwen en in droefenis brengen; zij werden in de noordelijke streek neergelaten, omdat zij in onwetendheid waren omtrent zulke dingen die tot den hemel leiden: en gezegd werd, dat het hun is geoorloofd samen te wonen; maar dat zij geenszins een leven van lediggang moeten voeren, en zo de handen laten zakken, en als het ware droefgeestig rondgaan, aangezien zo iets nooit geboden is geweest.

5395. De Duitse protestanten verschijnen meer naar het norden; de Zweden aan het noorden en het westen in het midden, de Denen aan het westen; de Hollanders oostwaarts en zuidwaarts, de Engelsen in het midden tussen hen; allen verschijnen volgens den genius ten aanzien van den godsdienst.

5396. Wanneer Duitsers, Zweden en Denen de bezoeking treft, worden eerst degenen uitgeworpen voor wie de godsdienst niet van zoveel belang was, aldus die gedacht hebben over burgerlijke en wereldlijke dingen, en slechts weinig over de dingen van den godsdienst, dan alleen dat zo iets er is, niet dat het er zou hebben te zijn; alsdan was hun doorvatting dienaangaande afgestompt alsof het geen zaak van belang was. Zij zeiden dat zij niet het verschil weten tussen burgerlijk en zedelijk goed leven, en christelijk goed leven, en dat het om het even is, of zij het boze in den burgerlijken staat niet doen deswege dat zij gestraft zouden worden krachtens de wetten daar, dan wel of zij het boze niet doen vanwege den godsdienst, denkende over de geboden der Kerk vanuit het Woord; terwijl toch het onderscheid zo groot is, dat zij die vanwege de burgerlijke wetten goed handelen, nochtans geen geweten hebben, aldus ook geen invloed vanuit den hemel, maar dat zij slechts uitwendige mensen waren; en als van hen de uitwendige dingen worden weggenomen, zoals geschiedt in het andere leven, zo storten zij zich in alle misdaad, waarin zij worden geleid door de hellen, volgens hun begeerten, zonder remmen, aangezien zij niet innerlijk worden geregeerd door den Heer; en dat zij in het andere leven in een dikke duisternis zijn ten aanzien van alle dingen die van het inzicht zijn, en in stompzinnigheid en onverschilligheid aangaande alle dingen die daar des levens zijn; in één woord, het al huns levens is naar buiten toe of naar beneden toe open, en niet naar binnen toe, of omhoog. Dit is het verschil tussen goed handelen vanuit godsdienst, en goed handelen vanuit het burgerlijke, vanwege de wetten, de vrees voor het verlies van reputatie, gewin, en eer.

5396[b]. Er verscheen een menigte vanuit de zogenaamde protestanten op een vrij hogen berg, en eveneens rondom den berg, die van zulk een aard waren geweest in de wereld, dat zij zich voor betere christenen en godsvereerders hadden gehouden dan de ovenigen; zij hadden dat geloofd deswege, dat zij gezegd hadden boete te hebben gedaan, en dat zij dat hadden gedaan zo vaak zij aan het gewijde avondmaal [*sacra coena*] hadden deelgenomen, en dat zij meermalen op de knieën hadden gebeden dat hun de zonden mochten worden vergeven; en dit noemden zij boetedoening; terwijl zij zich niet hadden onderzocht, noch hadden geweten wat zonden zijn, noch zich erom hadden bekommerd zulks te weten; alleen hadden zij maar geloofd in

zonden te zijn geboren geweest; en daarom hadden zij, wanneer zij waren teruggekeerd van het gewijde avondmaal en van hun gebeden, volstrekt geen ander leven geleid dan tevoren; zij hadden gemeend dat niet handelen tegen de burgerlijke wetten, uit vrees voor straffen, en tegen de zedelijke wetten, uit vrees voor het verlies van faam, gewin, en eer, christelijk leven was;

5396[c] de boze dingen van de denking en den wil hielden zij niet voor zonden, terwijl dit toch de zonden zijn die verdoemen; goed handelen uiterlijk, terwijl zulke dingen van binnen zijn, is huichelarij, en voor God en den naaste geslepenheid en arglist; zodanig was hun boetedoening geweest, en hun vreze Gods; want wanneer de uitwendige dingen worden afgenomen, beteugelen of weerhouden hen geen banden van het geweten, die der denkingen en des wils zijn, of zij stortten zich in boze en valse dingen van elk geslacht zonder enige barmhartigheid: zodanig zijn zij die niet denken vanuit godsdienst, en niet willen daarvanuit, en zo doen; en omdat zij de bedoeling hadden van de rechtschapenen te schaden die de Heer beschermde (wat zij ook wisten), werd hun gezegd dat zij niet enigen God vrezen; wat zij loochenden; maar zij zeiden dat zij inderdaad wisten dat de Heer genen beschermt, maar nochtans beschouwen zij den Heer niet anders dan als een mens, en dat zij over Hem niet anders hebben gedacht;

5396[d] maar hun werd gevraagd, of zij niet weten dat de Heer ook Goddelijk is, en dat het Goddelijke één is met God Vader, en dat het Goddelijke en het Menselijke van Hem één handelt, en het een nooit tegen het ander, en dat het één is als bij den mens ziel en lichaam, zoals eveneens de in de algehele christenheid aanvaarde geloofsbelijdenis leert; en dan dat tot God Vader niemand komt tenzij door den Heer, en dat Hijzelf is de weg; waaruit volgt, dat hij die handelt tegen den Heer, handelt tegen God Vader; en dat zij allen geen God erkennen, maar dat zij atheïsten zijn, die met voorbedachten rade en welbewust aldus den Heer geringschatten; zij bekenden dat zij vanuit de leer zulke dingen weten, maar dat zij nooit zo denken, maar over den Heer niet anders dan als over een mens eender dan de anderen. Omdat dezen zodanig waren, verzonk die berg tot een vlakke, en zij die erger waren geweest dan de overigen, werden daar op een zekere top gehouden, en in een hel geworpen in de omgeving van het noorden.

5397. *In de geloofsbelijdenis, naar Athanasius genoemd, worden dese dingen gezegd: dat de drie personen niet zijn vermengd, noch gescheiden ten aanzien van het Goddelijke; en dat zoals de Vader is, ook de Zoon is, ongeschapen, oneindig, eeuwig, almachtig, God, Heer, maar nochtans niet drie, maar één God; de Vader niet gemaakt, geschapen of geboren, de Zoon uit den Vader niet gemaakt,*

of geschapen, maar geboren; de heilige geest niet gemaakt, geschapen, geboren, maar voortgaande; niemand van hen eerste en laatste, noch grootste of minste, maar drie eender eeuwig en groot; — — dat Christus is de ware mens; dat Hij is de Zoons Gods, God en Mens: God krachtens de natuur des Vaders, mens krachtens de natuur der moeder: evenwaardig aan den Vader ten aanzien van het Goddelijke, minder dan de Vader ten aanzien van het menselijke; doch hoewel God en mens, nochtans zijn het evenwel niet twee, maar is het één Christus: Hij is één, doch niet aldus, dat het Goddelijke is veranderd in het menselijke, maar het Goddelijke heeft het menselijke tot Zich genomen; Hij is volstrekt één, maar niet derwijze dat de beide naturen zijn vermengd, maar het is één persoon, omdat, zoals lichaam en ziel één mens maakt, aldus God en mens één Christus is; Die geleden heeft voor ons heil, enz.

5398. Aan de westelijke streek was een menigte, welker spraak oprecht klonk, zo dat zij naar de spraak te oordelen gehouden zouden kunnen worden voor oprechtheden; en dezen konden de eenvoudigen ertoe brengen om te geloven dat zij oprecht waren; het waren degenen die in de wereld aldus waren verschenen, en naar den roep van oprechtheid hadden gestreefd, doch van binnen zonder geweten waren, en zonder godsdienst; zij beraadslagen onderling hoe de eenvoudigen te onderjukkan en te overheersen; achter den rug vallen zij anderen aan, en niet van aangezicht tot aangezicht; en zo inspireren zij zulke dingen die zij denken, en tenslotte onderjukkan zij genen; zij werden ook in een hel gesmeten daar vooraan onder het westelijk gebied; dezen waren voor het merendeel van binnen boosaardigheden, uitdenkers van kunstgrepen om winst te behalen vanuit het doel van overheersen.

5399. Onderzocht werden degenen die niet enige naastenliefde jegens den naaste hadden; niet degenen die onbarmhartig zijn, en zodanigen, omdat dezen terstond als helsen worden aangemerkt; maar degenen die niet met den mond en in den uitwendigen vorm aldus verschijnen, maar nochtans zo zijn in hun hart en in het inwendige; het zijn zij die zeggen te zijn voor het vaderland en dezelfs welzijn, en eveneens handelen en spreken alsof zij ervoor ijveren, en nochtans niet zo zijn; want diegenen hebben naastenliefde jegens den naaste die voor het goede des vaderlands ijveren, want het goede des vaderlands is de naaste, en meer de naaste dan de medeburger; zij werden daarnaar onderzocht of zij aan het Koninkrijk des Heren, aldus aan den hemel, het goede willen, want zij die aan het vaderland het goede willen, willen ook het goede aan het Koninkrijk des Heren, want dit is voor hen dan het vaderland; in het andere leven kent men geen ander vaderland; het waren degenen die zo gehandeld en gesproken hadden ten gunste van het Koninkrijk des Heren, aldus door

goed te spreken en te handelen met hen waarover zij wisten dat zij vanuit het Rijk des Heren waren; maar wanneer zij geloofden dat het op enige wijze zou wankelen, en deszelfs staat zagen veranderen, dan gingen zij dadelijk samen met hen die vemietigden, en verleenden hulp: dezulken waren overal in de rondte verspreid, en wanneer dergelijken werden waargenomen, zo werden zij in gapingen en in woestijnen alle kanten uit neergeworpen. Het werd opgemerkt, dat zij bij voortduur hun eigen goede boven het publieke goede stelden, en voor evenzoveel het publieke goede begunstigten als daarvandaan hun eigen goede bevorderd werd; het was ook voor hen het goede geweest, en zolang werd het verschil tussen die goeden niet opgemerkt; maar wanneer een verandering van staat werd waargenomen, wierpen zij zich terstond op het tegenovergestelde, aldus hopende, vanuit hun overreding, op het goede door boze dingen.

5400. Daarna werden al degenen uitgeworpen, die zich in het geheel niet hadden bekommerd om de ware dingen der Kerk, welke zij zelfs niet eens verlangden te leren kennen, en zelfs weigerden te weten als te ver van hen verwijderd, en de innerlijke waarheden beschouwden als vijandigheden; er was een ontzaglijk aantal derzulken; al diegenen immers dachten niets over den godsdienst, maar slechts over den uitwendigen eredienst uit gewoonte van de kinderjaren aan, en om den roep van niet voor onvromen te worden uitgekreten: wie immers zich niet bekommert om de ware dingen der Kerk, kan niet worden geleid door den Heer tot den hemel, want door die waarheden wordt hij geleid: hij wordt immers doordrenkt van het geloof en de liefde ervan, en zo wordt hij geleid tot die dingen te denken en die dingen te doen. Al die lieden waren ook zodanig dat zij wilden overheersen, en anderen leiden, aldus niet geleid worden; hetgeen ook werd bevonden door het feit, dat zij waar zij ook maar een ander buiten hun gebied zagen, hem terstond bestookten door hem te onderjukkan, door hem te leiden als hun slaaf, zelfs niet toestaande dat hij vanuit zich zou denken; derwijze wilden zij de anderen obsederen: allen die de ware dingen des geloofs hebben gehaat, zijn zodanig. De heidenen echter hechten aan hun godsdienstige dingen, en hebben het lief de innerlijke dingen te weten, en dienvolgens te leven: doch onder de Christenen zijn er heel weinigen zo, tenzij alleen de priesters en de ouderlingen; en velen, en zelfs het merendeel van hen, leren die dingen aan terwille van de faam der geleerdheid, om verheven te worden tot ereposten, en om aanzien te gewinnen, en terwille van de predikingen, aldus terwille van zich, maar niet ten einde te leven dienvolgens, aldus om hun leven te verbeteren.

5401. Er verschenen aan de grens in het westen vrouwen, die iedereen bestookten die zij maar zagen; en het werd gezien dat zij wanneer zij terugkeerden tot haar verblijfplaats, zich wegen maakten langs verschillende omwegen, en de overige wegen versperden, opdat zij niet benaderd zouden worden na bestookt te hebben, en gestraft zouden worden; ik werd daarheen gevoerd; en zie, het was een ontzaglijk aantal van vrouwen, die in de wereld loonhoeren waren geweest, tot meerdere honderdduizenden; zij werden vandaar toen allemaal samengeworpen in een moerassige poel, wat verderaf aan den rug van haar, in het westen, en daar in hellen; en haar huizen werden vernietigd; zij waren zodanigen die in haar ganse leven zodanig gebleven waren.

5402. Daama werden andere vrouwen gezien, die loonhoerij hadden bedreven, buiten medeweten van anderen, en die ook zodanig waren geweest tot aan het levenseinde in de wereld; zij verschenen niet op enigen afstand van genen, ten getale van ettelijke duizenden en myriaden; zij werden eender neergevoerd tot een poel aan de westelijke zijde daar, en in een duistere gapende grot daar samengeworpen.

5403. Er is ook een moerassige poel in de zuidelijke streek, waarin de vrouwen worden samengeworpen die heimelijk loonhoeren waren geweest; daaronder zijn er zeer velen van adellijke afkomst (St.): daarheen worden ook degenen geworpen die uitwendige mensen zijn geweest, en die vandaar hebben gedacht en gesproken zoals mensen in de wereld, en merendeels in zodanige taal als in de wereld; zodanig zijn er velen, en zij zijn in een natuurlijke sfeer, niet in een geestelijke, ter oorzaak hiervan, dat zij de ware dingen des geloofs niet hebben geweten; zij die zodanig waren, en de loonhoeren, worden in den zuidelijken poel geworpen; de overigen, ook de zodanigen, naar het zuiden toe.

5404. Verwonderd zijn zij in den hemel, dat weinigen die vanuit de christelijke wereld in het andere leven komen, weten dat de Heer den hemel en de aarde regeert, terwijl zij dit toch konden weten vanuit het Woord, namelijk dat al de dingen des Vaders de Zijne zijn, en dat Hem gegeven is alle mogendheid in de hemelen en op de aarden [*in terris*], en dat Hij anen zal oordelen: weinigen ook denken iets anders over den Heer dan zoals over een gewoon mens, of zoals over henzelf.

Aangaande de overige katholieke natie, en het vervolg over Babel.

5405. Er was een ontzaglijke menigte van die natie, welke niet in kloosters was, wonende aan het oosten, die ganse streek bezettende, tot aan de oostelijke

streek toe, boven de zuidelijke, welke zich uitstreckte naar de heidenen daar, op de bergen daar, in de vlakten, beneden en boven; al die menigte werd overgebracht uit het oosten langs een rechten weg tot in het westen, in een ander deel van de babylonische streek daar, waar aan dezelve een nederzetting werd gegeven op heuvels en in vlakten, over een grote uitgestrektheid.

5406. Een groot deel van deze natie was zodanig geweest dat zij in het goede heeft geleefd, hoewel niet in de ware dingen; volgens hun godsdienstige hebben zij het goede betracht; ook waren zij van dien gemoedsaard, dat zij anderen niet schaadden, noch boze lagen hadden gelegd; dat zij nochtans in de aandoening van het ware krachtens het goede waren, bleek hieruit dat zij onderweg zilver en kleren van anderen te leen vroegen, zoals de zonen Israëls van de Egyptenaren, hetgeen betekende erkentissen verwerven van hen die in erkentissen waren; de Egyptenaren van wie zij deze dingen vroegen, waren de protestanten, die niet in het goede waren, hoewel in de ware dingen; dit werd ettelijke malen gehoord.

5407. Zij worden ingelicht [*erudiuinter*, letterlijk ontruwd] in de nederzetting waarheen zij gevoerd zijn; hun worden priesters gegeven die hen onderrichten, aangezien zij alleen in het goede zijn en niet in het ware, geheel zoals de heidenen; de christelijke godsdienst daar is volslagen uitgeblust, zodat er nauwelijks een spoor van over is, aangezien zij het Woord niet hebben, waardoor zij waren te onderrichten aangaande de ware dingen van den godsdienst; den Heer erkennen zij, maar zonder enige mogendheid van zaligmaken, zeggende dat zijzelf Diens mogendheid bezitten; zij maken zich godheden, vergeven zonden, leiden in den hemel binnen, werpen in de hel, zaligen wie ze ook maar willen, en aan hen worden schatten gegeven, zij verkopen het heil, zij prediken heiligen om het gewin, zij zien en dulden de aanbiddingen der gelovigen, en de aanbiddingen van afgoden, die zij ook overal ten toon stellen; zij maken missen in plaats van predikingen, of in plaats van inlichtingen, en wel in een latijns idioom; zij maken een heilig uitwendige, zonder inwendige; het inwendige is een luchtledige, omdat er geen erkentenis van het ware is; zij voorkomen inlichtingen vanuit boeken, zij leren slechts een bastaard goede, bestaande daarin dat de gelovigen aan kloosters geven, en zichzelf heiligen door rozekransgebeden voor de zielen aan een stuk door; in één woord, zij weten niets van het ware; en zij die hun geleerde voorgangers zijn, dezen zijn voor het merendeel atheïsten, omdat zij alleen in de begeerte van regeren zijn, en van de ganse wereld te bezitten, levende voor de glorie en in ledigang, en zij hijgen daarnaar dat het heelal hen diene, zo dat allen hun slaven zijn; weswege zij geen ware dingen hebben;

derhalve wonen zij niet ver van de heidenen af, want hun goeden zijn zoals de goeden bij de heidenen. Want zij hebben langer niet enigen christelijken godsdienst, want ten aanzien van den hemel en de zaliging denken zij niet over den Heer, maar over den paus en over de voorgangers, en over de heiligen; de overige dingen zijn voor hen verborgen. Zij weten slechts dat de Heer is, dat hemel en hel zijn, dat er een leven na den dood is; maar aangaande het geloof en de naastenliefde, waardoor de Heer vereerd moet worden, en waardoor de hemel en het eeuwige leven is, weten zij niets.

5408. Er blijven vanuit die natie, evenals vanuit alle andere, zovelen over als genoeg is voor den dienst der mensen van die natie, want iedere natie wordt gediend door haar eigen geesten, maar somtijds door andere; aldus de katholieken door hun eigen geesten; ik zag daar de stad Rome ter rechterzijde tussen het zuiden en het westen, maar binnen het gebied van Babylonië; en ik zag alle straten daar, maar niet de Monte Cavallo, noch de Sint-Pieterkerk; zij verschenen niet; ook de kloosters daar blijven nog aan; maar hoelang, dat werd niet gezegd.

5409. Er verscheen op een verheven berg, bijna boven mij, het teken van het kruis, zodanig als bij de katholieke natie op de wegen en elders; en het werd doorvat, dat zij daar iets beraamden; en het werd gegeven te zien en te weten, dat sommigen daar begonnen Babel wederom in te zetten, hetgeen zij op deze wijze deden: dat zij de Christenen die in de ware dingen waren, overreedden, dat het teken des kruizes daar deswege gesteld was, opdat het een teken zou zijn voor allen dat zij den Heer vereerden, Die de mogenschap heeft in de hemelen en op aarde; zij maakten zich ook daar een grot onder het kruis, waarin zij nederdaalden en zich verborgen, om zo stilletjes of in het geniep hun vuile streken te beramen; zij zeiden ook, dat zij de ware leer over den Heer aanvaardden, over de liefde tot en het geloof in Hem, en over de naastenliefde jegens den naaste; maar dataan hen de zorg was toevertrouwd dat alle dingen behoorlijk in acht zouden worden genomen; ook kwam het voor de Christenen niet uit, dat er list aanwezig was, namelijk dat die dingen werden beleden om hun als middelen te dienen ter overheersing zoals vroeger; want zij waren zodanig als de vorigen [nr. 5407], namelijk dat genen streefden naar de heerschappij door hellige dingen; bovendien verbonden zij zich met magiërs, en met anderen, ook met de hellen, bij wie hun einddoel was gelegen, want de liefde van heersen terwille van zich als einddoel, is in de hel; en zij wendden hellige dingen voor, opdat de hel zou heersen over den hemel; en daarom handelden de hellen een met hen.

Al dezen, en het waren er duizend, werden in de westelijke zee geworpen, nabij het noordelijke strand ervan.

5410. Gezien werd nog een kloosterlijke streek in het westen, buiten de Babylonische streek, naar den noordelijken hoek daar, enigennate breder, evenwel begrensd in den noordelijken hoek daar aan het westen; daarheen begaven zich degenen die geen plaats hadden in de Babylonische streek daar; en omdat zij verschilden in gemoedsaard van genen, was die streek buiten de verwoeste Babylonische streek daar, waar deze begrensd werd; dit was de situatie; die streek was eveneens overvuld met kloosters.

5411. Daarna zag ik vanuit de bergen die waren buiten de vernietigde westelijke Babylonische streek naar het zuiden toe, en eveneens vanuit de zuidelijke bergen daar, een ontzaglijk aantal afgevoerd, en dit langs den weg van het westen tot die kloosterlijke streek, waarover nu is gehandeld; en toen die ontzaglijke menigte daarheen kwam, verscheen als het ware een overstroming aldaar, beneden, waar de kloosters waren; en toen gingen allen die daar waren, van de kloosters uit, en het grootste deel vluchtte heen; een vrouw mengde zich onder het daarheen afgevoerde volk.

5411[b]. Tenslotte werd die ontzaglijke menigte onderzocht daarnaar, wie van hen in de aandoening van het ware vanuit het goede waren, aldus wie geleefd hadden in het goede der naastenliefde, en hadden verlangd de ware dingen te weten; die onderzoeking verscheen als een plotseling neervallen van hen vanuit die streek door het noorden en het oosten naar het zuiden, en daar naar het midden; en dit ettelijke malen bij beurten; aldus verscheen het onderzoek door veranderingen van staat: degenen van hen die in het midden overbleven op de heuvels daar en op de vlakte, waren degenen die waren in de aandoening van het ware terwille van het ware, en zo konden worden doordrenkt met de ware dingen des geloofs; de overigen werden gezonden tot de kloosterlijke streek daar, om daar achter te blijven en onderwezen te worden, waar het hun vergund werd te wonen, zonder de kloosters: ook werd het hun die vanuit de kloosters waren in de aandoening van het ware terwille van het ware, gegeven daar te wonen.

5412. Zij werden afgevoerd in het midden, omdat daar de protestanten waren, die de ware dingen der leer hadden en wisten, opdat zij daar zouden worden onderricht; en het werd toen gezien dat zij van genen als het ware hun zilveren vaten en klederen, en eendere dingen willen wegnemen, zoals de zonen Israels van de Egyptenaren, waardoor zulke dingen werden aangeduid, want de Egyptenaren waren in de wetenschap.

5412[b]. In die nieuwe streek in de kloosters onder de aarde waren achtergelaten de schatten uit goud en zilver en uit edelgesteenten, en deze werden gegeven aan de nieuwe inwoners daar, omdat zij in de aandoening van het ware vanuit het goede waren.

Over den berg waar de Jezuïeten zijn, en over de wonderen door de hemelse leer.

5413. Iemand was bij mij, die anderen bestookte met duivelse kunst, en omdat zulke kunstgrepen ontstaan door invloed uit etinderen, werd derhalve nagevorst, waar dezulken waren; en het werd bevonden, dat zij op een zeker berg waren in de westelijke streek naar den noorderhoek toe, weswege enigen daarheen werden gezonden vanuit den hemel, die bezoeking zouden doen; en het werd bevonden, dat daar *Jezuïeten* waren ten getale van ettelijke duizenden, die zich daarheen verzameld hadden; zij woonden in een stad tezamen, als in een stad, maar zonder kloosters; en dat zij optraden door een rondblik, en zo heersten over meerderen op een afstand, en dat zij om dit te bereiken, boze kunstgrepen gebruikten, en eveneens magische toeren.

5414. Het werd bevonden, dat zij rondom die stad magiërs verzamelden en aanstelden bedrevener dan anderen, waarvan zij gebruik maakten om zich te beschermen; waar zij ook maar zo iemand ontmoetten, lokten zij die naar zich toe, en gaven aan hen huizen rondom, zodat die stad daarmede omgord was.

5415. In het midden der stad echter was hun schat, die zeer groot en machtig was, verzameld over een langen tijd; en zij noemden dien hun heilige; die schat was onder de aarde; en in het midden ervan een wonderbaarlijke lamp, steeds lichtende, waarover in hetgeen volgt.

5416. Toen deze dingen waren uitgespeurd, werden vanuit des Heren Goddelijke macht eerst de schandelijke wachters, die krachtens de duivelse magiërs rondom waren, weggenomen, en naar alle kanten verstrooid, en ondergedompeld in poelen, aldus in hellen geworpen; toen dit door de Jezuïeten was gezien, bemerkten zij dat hun ondergang nabij was, weswege zij hun toevlucht zochten in hun kunstgrepen, die verschenen zoals wonderen; zij bewerkten dat in de lucht een lichtgevend blinkend vaandel verscheen, waarmede zij de wijkgenoten opwekten tot hun bescherming, want zulk een vaandel wordt omhoog gestoken op de bergen wanneer gevaar dreigt; vandaar verscheen zulk een vaandel in de lucht zelf wapperende en blinkende; daarna verscheen een mens in de lucht, eender blinkende en vliegende; en

deze verscheen eerst als een engel, en vlak daarop als een monnik, waarna meerdere andere dingen in een reeks, allemaal in de lucht, en die verschenen alle kanten uit. Een zodanig lichtend vaandel ging op een berg waar enigen van dien godsdienst waren, die devoot waren geweest, ten getale van tien; dezen renden terstond van den berg af, en stonden stil op een bepaalde plaats, en baden devoot en vroom voor genen; dit geschiedde om de goede eenvoudigen ook tot hun bescherming te verlokken, want zulke dingen vloeien in en vergemeenschappen:

5416[b]. bovendien hadden zij vier devote vrouwen, die aanhoudend in gebeden waren vanwege een godsdienstige gewoonte in de wereld, en dezen baden altijd voor genen, opdat zo de goede eenvoudigen eveneens zouden worden overgehaald: maar deze vrouwen daalden, omdat zij devoot waren vanuit oprechtheid, van den berg af toen zij de bezoeking gewaarwerden. Tal van wonderen werden daarna gedaan op verschillende plaatsen met die leer.

5417. Kort daarop werd die altijd lichtende lamp in hun schatkamer weggegrepen, en werd opgetild en getoond, en daarna overal in het rond gedragen opdat die gezien zou worden; onderzoeking werd toen ook gedaan waarvandaan zulk een kunstgreep, die magisch was, afkomstig was, namelijk dat die lamp aanhoudend licht gaf: en het werd bevonden dat er op zekeren berg monniken waren die deze kunst hadden uitgevonden, waarover aanstonds.

5418. Nadat deze dingen waren uitgevorst, en bezoeking was geschied over allen en de afzonderlijken die zodanig waren daar, namelijk de Jezuïeten, werd toen eerst de schat rondomgewenteld, en geheel en al vermengd met het stof der aarde daar, en zo ging die tot stof over; nadat dit was geschied, verzank de stad met allen daarin, in de diepte, aldus in de hel, tezamen met de schat tot stof teruggebracht; en daarvandaan klom een rook op die rondom werd verspreid.

5419. Daarna geschiedde bezoeking bij de monniken. Zij die met hun kunst die aanhoudend lichtende lamp konden voortbrengen, waren op een berg ook in de westelijke streek, niet zo ver van het midden af; en zij werden daar aangetroffen en onderzocht; zij zeiden eerst dat zij dit hadden bewerkstelligd door gebeden, des morgens, des middags, en des avonds, maar dat logen zij; zij bewerkten dat lichtende vanuit kunst, namelijk doordien zij de hemelse leer wierpen in een platte schotel, en zo in vuur; en toen de schotel was neergelaten, werd de inhoud [namelijk de hemelse leer] weggenomen van het vuur, en geplaatst in die lamp; en ook maakten zij dat vliegende lichtende vaandel eender door die leer, door dezelve in de hoogte te gooien, en dan te denken over zulke dingen die verschenen; omdat dezen zulk een kunst

gebruikten, zijnde de allerschandelijkste magie, omdat het met Goddelijke ware dingen geschiedde, verzonken derhalve ook zij; de aarde werd onder hun voeten geopend, en zij werden verzwolgen, en in de hel geworpen.

5420. Daarna werd op verschillende plaatsen onderzoek gedaan, en het werd bevonden, dat zij door die leer lichtende schijnbaarheden bewerkten in de lucht, en in karrers, aldus mirakels, welke er verscheidende waren; bij een zeker iemand vlogen vanwege die misbruikte leer alle boeken weg; en andere dingen gebeurden elders. Dat die leer licht gaf, was vanwege de Goddelijke ware dingen daarin; het Goddelijke ware immers is het wat licht geeft in het andere leven.

Over de Joden.

5421. De Joden woonden binnen de middenruimte ter linkerzijde in het vlak onder de voetzool, en hadden daar hun verscheidene synagogen, en kwamen daarheen samen, en hielden hun eredienst; met hen heb ik meermalen daar gesproken, maar zij allen werden ook verstrooid, nadat de synagogen vemietigd waren; en nu zwerven zij overal in het rond, zonder ergens een eredienst; zij verschijnen eenzaam: binnen dat vlak zijn ook Joden, die nog niet verstrooid zijn. Dat zij verstrooid zouden worden, is voorzeggd door den Heer bij Matth. Hfdst. xxiv; de oorzaak dat zij binnen het middengebied waren, was omdat zij het Woord hadden, want zij zijn binnen hetzelve.

Vervolg over den draak.

5422. Als boven gezegd, diegenen waren draken, die in geen leer zijn geweest, maar alleen in den zin der letter des Woords, dien zij toepasten op al wat zij maar wilden, ter begunstiging van hun beginselen en hun liefden, voorts van die der anderen, vooral van machthebbers en rijkaards, zo ter aanlokking van de verkwikkelijke dingen van hun eigen liefde en die der anderen; aldus die zo echtbreuk hebben gepleegd met het Woord, ontuchtige en goddeloze echtbreuken; en dezen hebben zo kunnen zijn vanuit onverschillig welke leer, aldus heen en weer gevoerd als door den wind hierheen en daarheen, bijgevolg nets van het ware wetende, dus volstrekt niet zijnde in de aandoening van het ware terwille van het ware; dezulken zijn ook zinlijke mensen, niet denkende buiten de zinnen, haat toedragendeaan de innerlijke dingen des Woords,

en eveneens afkerig van de leerstellige dingen der Kerk; hij immers die niet vanuit de leer der Kerk het ware aanleert, is in geen leer, noch kan hij zijn in de aandoening van het ware; zij werden ondervraagd vanuit de leer over enige onderwerpen; zij antwoordden vanuit de ene of andere plaats van het Woord, aldus vanuit onverschillig welke leer zij wilden; doch toen gevraagd werd hoe het Woord in die plaats moet worden verstaan, en elders waar niet eendere verklaringen voorkomen, wilden zij niet luisteren, des te minder antwoorden; ettelijke malen stelden enigen vanuit de helse bende een of andet ketterse en valse voor, en zochten eerst hun gunst te verwerven door hen te eren; toen vonden zij terstond vanuit het Woord plaatsen ter bevestiging, dus ook ter bevestiging van boze en valse dingen, zoals dat God woede heeft, toom heeft, ontsteking; dat al het boze uit Hem is; dat Hij zou kunnen zaligen en niet wilde, wanneer Hij zich zou kunnen erbarmen; dat Hij zich hard betoont; dat blijkens David geplunderd en gedood mag worden, als de burgerlijke wet maar niet in den weg staat; dat de martelingen der hel nit Hem zijn; en dus dat Hij onbarmhartig is, belooft en niet doet, zoals aan de zonen Jacobs vanuit Egypte; dat het Hem, net als een mens, kan berouwen; dat de Heer slechts zoals een gewoon mens is; aldus wankelen en dwalen zij tussen alle ketterijen, kunnen Joden, socinianen, papisten zijn; omdat zij zodanig zijn, kan hun de hemel niet gegeven worden, omdat niet iets van het ware, aldus niet iets van wijsheid hun geschonken kan worden.

5423. Zij die zodanig waren, werden vergaderd ter linkerzijde beneden den hiel van den voet, en anderen in het zuidelijke deel naar het westen toe, en eveneens in het oostelijk deel naar het zuidelijke toe, en het waren merendeels de presbyters; en toen dezen representatief werden gezien, verschenen zij eveneens zoals zwarte draken met een langen staart.

5424. In de hemelen waren overal vandaan degenen verzameld, die weliswaar zedelijk goed hebben geleefd, en eveneens de tempels geregeld hebben bezocht, het gewijde avondmaal hebben gehouden, en toen in devotie waren geweest, maar zich evenwel in het geheel niet daarom hebben bekommerd de leerstellige dingen der Kerk te weten, slechts de predikingen aanhorende zonder enigen ijver van aanleren, alleen vanuit enig uitwendig heilige; en die eveneens voor niets anders belangstelling hadden dan een paar plaatsen van het Woord te weten; in één woord: die in geen aandoening van het ware terwille van het ware waren geweest, maar alleen terwille van een uitwendig heilige; want zij die het niet liefhebben de leerstellige dingen der Kerk aan te leren, hoezeer zij ook de predikingen aanhoren, en het Woord lezen, zijn nochtans in geen aandoening van het ware; en zij die in geen aandoening

van het ware zijn, kunnen niet zijn in de engellijke wijsheid; zij worden niet in den hemel toegelaten, maar leven afgescheiden, en zij verkeren niet met de engelen; en daarom wonen zij daar in de omtrekken, en wanneer zij zich keren tot de engelen, nemen zij van dezen het gelukzalige en het heilrijke weg dat dezen hebben vanuit de wijsheid, en zij stompen hun gemoederen af, en verduisteren hun licht; zij worden weliswaar toegelaten; dezulken waren in den hemel toegelaten binnen meerdere eeuwen, wat betreft een ontzaglijke menigte, alhoewel zij in den hemel niet den hemel hebben gehad, omdat niemand den hemel kan hebben tenzij hij is in het inzicht van het ware en in de wijsheid van het goede; het is in het goede hetwelk vanuit de ware dingen is, dat de Heer invloeit, en niet in ledigheden.

5425. Alle zodanigen hadden vergemeenschapping met degenen beneden die draken zijn geweest, waarover eerder; want zij die in den hemel zijn, hebben allen vergemeenschapping met hen die beneden zijn; aldus hebben zij verband, en maken een; dit is volgens de orde; vandaar was het, dat toen de lageren werden verwijderd, degenen die boven waren, ook werden uiteengerukt.

5426. De draken spanden samen krachtens den invloed uit de hogeren, tegen de hemelse leer, welke zij geheel en al wilden vernietigen; dat complot werd ondekt, en toen werden de draken, die er velen waren, heengeworpen naar den zuid-oostelijken hoek, uitermate ver verwijderd, zodat zij amper verschenen; daarvandaan werd toen gezien, dat vanuit de hemelen overal vandaan over den gehelen afstand een ontzaglijke menigte neergleed van dezulken die in den hemel waren geweest; en de afgegleden menigte verscheen als een sterrenheir gelijk de Melkweg, hetgeen daarmee beschreven werd, dat de drakenstaart het derde deel der sterren des hemels neertrok op de aarde [Apoc. XII: 4].

5427. De neerwerping van hen werd eerst gezien naar de oostelijke streek toe uit de zuidelijke tot de noordelijke; daarna naar de noordelijke streek toe, voorts eveneens enigermate naar de westelijke streek toe; en dit in het aardvlak daar.

5427[b]. In hun plaats klommen op degenen die in de aandoening van het ware terwille van het ware waren geweest, en bewaard waren door den Heer tot op dezen tijd; want aan hen kan de engellijke wijsheid gegeven en vergemeenschap worden, en niet aan anderen.

5428. Toen de draken schouwden naar hen die in de hemelse leer waren, vielen zij in afgrijselijke martelingen, werden beangst en gekweld, aangezien zij het Goddelijke Ware niet verdragen.

5429. Michaël in de Apocalyps zijn degenen die in de hemelse leer zijn; het bloed des Lams waardoor zij overwonnen, is het Goddelijk Ware van die Leer.

5430-50. Gezien werden wanstaltige zwarte paarden zoals donkerzwarte wolken; zij kwamen naderbij tot mij en ik voelde achter mij een sfeer van echtbreuk; ik verwonderde mij wat dat was; toen werden sommigen achter den rug zijnde, gehoord, die zeiden: “Waartoe zijn erkentissen nodig, aldus van het ware; het is voldoende in den heiligen eredienst te zijn”; vandaar werd het doorvat, dat die grauwe wolken daarvandaan waren; toen werd hun gezegd, dat een uitwendig hellige zonder erkentissen van het ware en goede niet heilig is, omdat niets vanuit den hemel daarin is; het is immers uit een ledig mens, vanuit wien niets wordt doorvat; en het werd hun gezegd, dat des mensen liefde, namelijk van het ware en het goede, in alle en de afzonderlijke dingen van zijn eredienst is; vandaar, als niets ervan van binnen is, hoedanig moet dan de eredienst zijn of hoedanig dan het heilige; derhalve denken zij aangaande zich en vanuit zich. Voorts werd gezegd dat de mens niet in zich den hemel kan hebben zonder erkentissen, zoals wanneer hij niet weet aangaande den Heer, dat uit Hem al het goede is; aangaande zichzelf dat uit hem alles het boze is; daarvandaan de vernedering, welke van den eredienst is; als de vernedering niet deze dingen inheeft, dan heeft die niet wat ook in; aangezien dan alleen de mond voortbrengt, en het hart niets; aldus in meerdere andere gevallen; namelijk dat dingen moeten geweten worden voordat zij het verstand en den wil kunnen gaan formeren, of het geloof en de liefde. Dezen, zodanig zijnde, waren monniken, omdat zij anen in de grootste duisternis, en in de donkerheid houden; daarvandaan de pauselijke donkerheid. Zij die zodanig zijn, namelijk afkerig van de erkentissen, waardoor nochtans de weg tot den hemel is, en die allen eredienst stellen in uitwendige dingen, zijn Gog en Magog in de Apocalyps [xx: 8].

5451. Zij die in enige leer zijn, hoewel niet zo waar, en evenwel in het goede des levens, dezen zijn in den hemel, want een valse van leer is niet het valse wanneer daarin het goede is; allen in den hemel verschillen ten aanzien van de ware dingen; maar zij die in geen leer zijn, kunnen niet in den hemel zijn.

Over de Russische natie.

5452. De Russische natie woont aan den zuid-oostelijken hoek, geheel en al in den hoek onder de aarde daar; zij zijn in groter duisernis dan de overigen; ik werd daarheen gevoerd, en ik zag eerst een onreine plaats, waar verscheidenen waren die beraadslaagden over de zaken van hun rijk, en wel over de vrijheid hoedanig die elders is; maar zij verschenen niet; zij waren in volslagen

onbekendheid [*incognito*]; daarna hoorde ik iemand zeggen dat zij den Czar vrezden, en dat de Czar overal is.

5453. Daarna werd ik heengevoerd tot anderen van die natie, die beter waren; zij arbeidden aanhoudend; daarna tot anderen die ook zwoegden; daarna zag ik er verscheidenen die vrouwen leidden in processie; het werd gehoord dat dit voor hen de hemel was.

5454. Ik hoorde daarna, dat zij zich niet bekommeren om godsdienst, en nauwelijks om iets anders dan of er wel een God is; en als er gevraagd wordt waar God is, dat God in den hemel is; als aan hen wordt gevraagd, of Hij alle dingen heeft geschapen, begrijpen zij dat niet; omdat zij inenen dat Hij overal in het rond zal wandelen en zal grondvesten; in één woord, zij zijn volslagen leeg, en bekommeren zich dan ook niet om de ware dingen, dan alleen om zo iets [*quam talla*].

5455. Gezegd werd ook, dat zij van binnen boosaardiger zijn dan de overigen, en dat zij werkten door fantasieën op zeer sterke wijze, doch niet bedreven zijn in magische dingen; want magische dingen leren degenen aan die in erkerenissen zijn, niet echter degenen die niet in erkerenissen zijn.

5456. Zij die onder hen beter waren, werden van daar toen in een grote menigte afgevoerd naar het noorden, buiten de verlaten Babylonische streek daar, en gezonden in een vlakke, op groten afstand noordwaarts, welke streek daar eindigt in wouden, waar degenen zijn die als het ware wilde beesten zijn; zij gaan daar binnen in krochten op verschillende plaatsen, en verschijnen nauwelijks boven de oppervlakte; hun gebied daar is in het noordelijk deel naar den oostelijken hoek daar toe.

Over de profanen vanuit verschillende godsdiensten, vooral vanuit den rooms-katholieken godsdienst.

5457. Tot één verzameld werden de profanen van beiderlei kunne, en eerst die vanuit den katholieken godsdienst; en het zijn al degenen, die de heilige dingen van hun godsdienst hebben geloofd, en dezelve hebben ontwijfd, zoals zij die listige kunstgrepen hebben beraamd tegen anderen, op allerlei wijze, die misdaden hebben bedreven buiten en binnen de kloosters, die meisjes in kloosters hebben aangerand, en de aangerande meisjes zelf, haar oversten van beiderlei kunne, die de meisjes hebben aangelokt en die dingen hebben toegestaan, en die daarna de vermoording van haar in het verborgene hebben bewerkt, opdat hun euveldaad niet aan het licht zou komen, behalve

nog andere schandelijkheden, vermengd met de heilige dingen van hun godsdienst, welke stilzwijgend moeten worden voorbijgegaan.

5458. Alle zodanigen werden, tot één verzameld, in een allerdiepsten en duistersten put geworpen, die geopend werd in het midden van de middelste streek, en daar werden zij verborgen, opdat zij niet zouden verschijnen; daarheen werden zij, van beiderlei kunne, geworpen: en zij werden verzameld in den hoek tussen noorden en oosten.

5459 [i.p.v. 5460]. Daarheen werden eveneens degenen gezonden die anderen hadden overreed tot euvel daden, ook door magische kunstgrepen; ook degenen die zich in het andere leven hadden uitgeroepen tot Christus, hetzij dat zij Hem zelf waren, hetzij door Hem gezonden, en vroom en devoot hebben gesproken, en onder dat mom, misdaden hebben gepleegd; derzulken zijn er zeer velen, vooral uit den katholieken godsdienst; de goede eenvoudigen kunnen door hen verleid worden; zodanigen werden gezien eerst in de westelijke streek vanuit de kloosters daar, niet vanuit de noordelijke streek.

5460 [i.p.v. 5459]. Daarna, in het midden van het westelijke deel, bijna binnen de Babylonische streek daar, scheen het land daar weggetrokken te worden van de aarde tot een zekere vierkante ruimte, hetgeen werd waargenomen alsof een hemd werd weggetrokken van eens menschen geslachtsdelen; en toen verscheen daar een als het ware vloeiend viezige, in ontbinding overgegaan; daarheen werden al diegenen geworpen die uiterlijk goed hadden geleefd, bij de predikingen en het gewijde avondmaal waren verschenen als een aangewende ritus, en dat meermalen, en evenwel van binnen in zich moorden en echtbreuken hadden beraamd, en haat jegens den naaste gekoesterd, wraaknemingen en wreedheden zonder barmhartigheid; en nooit enig berouw hebben betoond, dan alleen dat zij hebben gebeden voor de vergeving hunner zonden, en toch nooit hebben gedacht over die haten, wraken, en wreedheden, maar daarin hebben volhard, niet denkende over de dingen die alsdan worden gelezen en gezegd, namelijk dat het diengenen wordt vergeven die zich onderzoeken, en daarna de boze dingen schuwen en verafschuwen; omdat dezulken nochtans hebben geloofd, en toch zo hebben geleefd, werden zij derhalve in die profane poel geworpen, die verscheen als vloeiend naakt verrot vlees: daarheen werden zij vanuit verschillenden godsdienst geworpen, al degenen die zodanig waren geweest, hoevelen het er ook mochten geweest zijn; en zulks tot een ontzaglijke menigte toe; daarna werd die poel overdekt met stof, van de zuidelijke zijde ervan aangevoerd.

5460[b]. Daarna werd in dien put een walmige rook gezien omhoogrijzend als het ware naar den hemel, tot een zekeren berg daar, waar degenen waren

die een zekeren duivel daar op de top hadden gesteld, dien zij vanuit fantasie in het wit hadden bekleed, en dien zij God den Vader noemden, en hem aanbaden; zodanige duivels waren er meerdere, de een na den ander, tot een vrij groot aantal; 12 die zo vereerd wilden worden, rezen daarheen op; al dezen werden tot één verzameld, en het werd gezien, dat zij werden uitgeworpen van het noordelijke deel naar het westen toe, en afgeworpen in den profanen put; onder hen waren enige Jezukten.

Babylonië daarna. Over de Zweden vanuit de Ridderorde, en over anderen vanuit de Zweedse natie.

5461. ⁸⁾ Er verschenen sommigen in de westelijke streek, een weinig verwijderd van het midden, naar de zuidelijke streek, die ordeteken hadden vóór de borst, en die gegord en aangedaan waren met strikken en stenen van de ridderorde; en het werd doorvat, dat zij van diegenen waren, die in de ridderorde in Zweden waren geweest; toen hoorde ik de engelen over hen spreken, namelijk dat zij die zodanig zijn, hun gemoedsaard dien zij eerder hadden, hebben veranderd, te weten dat zij alleen over zichzelf denken, over hun waardigheid, over hun voorrang boven de anderen, en dus dat zij al hun denkingen bepalen tot zichzelf, en zoal tot anderen rondom, dat zij nochtans zichzelf beschouwen, in aanmerking nemen en vereren boven de anderen, vanwege zulke onderscheidingsteken; aldus worden al hun innerlijke dingen naar buiten toe op henzelf gericht, terwijl tevoren die natie niet zodanig was geweest; zij dacht niet uit uitwendige dingen maar uit inwendige dingen over zichzelf, zo dat zij nu door zulke dingen uitwendige mensen zijn geworden: zijzelf zeiden dat zij het verdienden boven anderen gesteld te zijn, weswege ereambten aan hen gegeven waren; maar wanneer zij in een zekere senaat waren, en aanvingen te beraadslagen over degelijke onderwerpen, dan werd het door de engelen doorvat, dat zij niet konden spreken vanuit innerlijke dingen, en de zaken zien binnen in zich, en het goede van het boze onderscheiden vanuit oordeel, maar alleen konden spreken vanuit het geheugen, en dus niet de lingen konden beoordelen dan alleen vanuit

8 Als kanttekening rechts: “Zij die uitwendig en zinlijk zijn, redeneren en spreken behendiger, maar vanuit het geheugen, wanneer zij op zichzelf letten of met die onderscheidingsteken zijn versierd; doch inwendige mensen zijn anders; genen zien dan niet wat ook van binnen, maar slechts vanuit het geheugen”.

gunstbetoon; en zulks omdat zij nu in zulk een Babel waren, denkende over zichzelf en ook over hun voorrang boven de anderen; en voor zoveel als dit geschiedt, voor evenzoveel komt een innerlijke duisternis opzetten, en maakt ook alles minderwaardig; deswege werden zij uit hun ambten ontzet, en verderweg gezonden tot het westen, om daar voor zich ambten op te zoeken; maar overal waar zij kwamen, werd tot hen gezegd dat zij slechts over zichzelf dachten, en niet over hun ambt, hun plichten, dan alleen vanuit een uitwendig zinlijke, en niet vanuit het verstand, zoals anderen deden; en dat bij hen de zinlijke sfeer meer dan bij anderen regeerde; weshalve zij ook niet werden opgenomen, slechts naar andere plaatsen gestuurd, waar zij niemand vonden om over de baas te spelen, tot zij ten slotte tot de bedelstaf vervielen, en om een aalmoes moesten vragen.

5461[b]. Iemand die ook met een dergelijke ridderorde en versierselen was begiftigd, Lagerberg genaamd, met wien het goed was gesteld, aangezien hij zich had beijverd voor het welzijn van het vaderland, en voor hetzelfde van goeden wille was, niet uit hoogmoed zoals de anderen, zag toen genen, en hij zeide dat hij in zichzelf hetzelfde had ervaren, namelijk dat hij telkens wanneer hij de versierselen aanhad, niet kon denken zoals tevoren, omdat hij dan was onder hen die zich sterk maakten vanwege de denking over henzelf, ook wanneer hij thuis was, en de riddermantel over zijn kleed droeg; doch wanneer hij die robe afwierp, was hij dan terstond teruggekeerd tot zijn vorig oordeel, en tot zijn vorige gezindheid, weswege hij het afwende thuis zulk een kleed aan te doen, maar het alleen aantrok vanwege de verplichting in het openbaar.

5462. Eender geschiedt met hen die in ambten en in waardigheid zijn, en alleen over zichzelf denken, over hun macht, over hun gezag, over hun kennis, en over hun voorrang boven anderen; veel Zweden van goede komaf zijn zodanig, omdat zij bijna allemaal naar waardigheden haken, en ook naar titels, slechts om uit te blinken; en omdat zij nu uitwendige of zinlijke mensen zijn geworden meer dan zij tevoren waren geweest.

5463. Boze en helse geesten die losgemaakt zijn om de mensen te dienen, aldus die in de wereld der geesten zijn, weten al degenen te leiden die over zichzelf denken, en zij leiden hen dan ook waarheen ze maar willen, ook naar alle mogelijke hellen, voor zoveel als zij de denkingen van genen naar zichzelf toe kunnen keren; doch degenen die niet hun denkingen tot zichzelf richten, maar tot anderen die zij zo waardiger achten dan zichzelf, het meest als zij die richten tot den Heer, hen kunnen die geesten niet bewegen; wanneer de mens over zichzelf denkt, is hij in de liefde van zich, en van de wereld terwille van

zich, als hij zich verkiest boven anderen, en meent meer te kunnen en meer te weten, en boven anderen uit te blinken; doch zij die denken over anderen, zijn in naastenliefde jegens den naaste, en in geloof en liefde tot den Heer. Boze en helse geesten weten met verschillende kunstgrepen de denkingen van een anderen geest tot henzelf te keren, en hem zo te leiden waarheen zij maar willen, sommigen met magische kunst, sommigen met fantasterij, sommigen vanuit vergemeenschapping der denkingen, en door invloed uit henzelf alsdan:

5464. 1) zij stellen zich aan den rug beneden en boven, en daar dragen zij hun gedachten [*cogitata*] binnen; zij keren de gedachten van een anderen geest, aldus eveneens van den mens, tot hemzelf, tot diens macht, tot diens lof, in één woord tot zijn eigene; dit weten bijna alle helsen te doen. 2) Anderen bezien de verschillende delen van het lichaam, en eveneens de hoofden, en waar zij iets zwarts zien, daar weten zij dat nag het eigene regeert, want des mensen eigene is zwart, omdat het der liefde van zich is; en dan vorsen zij uit wat van diens “zelf” daar is, en wanneer zij dat hebben ontdekt, gieten zij daar hun denkingen [*cogitationes*] in, en leiden hun slachtoffer waarheen zij maar willen. 3) Sommigen werpen een blik in het voorhoofd, en als dit zwart verschijnt, dan leiden zij hem; evenzo als het grijsachtig wit is zoals een gepleisterde wand, aangezien dit een geveinsd uitwendig oprechte is; doch waar zij een vlezig menselijke zien, daar trekken zij zich van een zodanige terug, en leiden hem niet. 4) Sommigen werpen een zwarten sluier over diens aangezicht, en eveneens over diens borst, en zo ontnemen zij hem op magische wijze de denkingen over den naaste, en verplichten en dwingen hem te denken over zichzelf, en leiden hem zo, maar niet derwijze als de anderen die vanuit zich zwart zijn: genen keren terstond terug. 5) Sommigen omgieten den ander met donkerheid en brengen hem over in een schemering, en zo dwingen zij hem om over zichzelf te denken. 6) Vanuit de kleur rondom een geest of mens, zwart, wit, vleeskleurig, blauw, gelig, concluderen zij iets over des mensen staat ten aanzien van diens eigene of liefde van zich. Waar het zwart is, daar is liefde van zich; deze wordt geleid, en naar gelang van het zwarte. 7) Sommigen doervatten alleen door de denkingen van den ander, want er is een gemene regel van denkingen; en in dezelve insinueren zij zich, en keren die tot het eigene en tot de liefde van zich op alle manieren, door fantasien, door magische dingen, door de hulp van meerderen der hellen, en zo drijven zij hem aan om over zichzelf te denken; en als hij daartoe komt, is hij in hun macht. 8) Sirenen weten zich in te boezemen in verschillende aandoeningen, welke het hoofd van den mens zijn, en zo leiden zij hem tot

zich; ook weten zij op magische wijze de denkingen van een ander te redigeren tot aan het zinlijke toe, hetwelk het alleruitwendigste is; en wanneer hij tot daartoe is teruggebracht, geven zij verschillende fantasien in, en leiden hem waarheen zij willen; het is des mensen zinlijke waar diens liefde van zich of diens eigene woont; voor zoveel hij daaruit naar de innerlijke dingen toe kan worden opgevoerd of verheven ten aanzien van de denkingen, voor evenzoveel kan hij worden afgeleid van zijn eigene; het zinlijke van den mens heden ten dage is ten voile lichamenlijk bij de meesten, en het heeft niet enig geestelijke. 9) Het werd mij gegeven te doorvatten wanneer ik in het eigene was, en wanneer niet in het eigene; en wanneer ik in het eigene was, vermocht ik nets; en daarom werd ik daaruit weggeleid door den Heer, voor zoveel dit geschieden kon. Daaruit blijkt, wat de liefde van zich is, en wat de liefde van de wereld terwille van zich. Wanneer de mensen worden geleid in het eigene, en heengesleurd, dan schijnen zij heengeleid te worden door plaatsen rondom, hetgeen is volgens de veranderingen van staat der denkingen. Er waren zodanigen van de Zweedse natie, wier toeleg het was geweest, aldus de denkingen van andere geesten te redigeren, en die zo te leiden waarheen zij maar wilden; maar zij wisten niet hoe, behalve een of twee van hen; zij waren in de westelijke streek.

5465. Ik was heenschouwende naar het oosten, tot een zekere verlaten plaats die uitliep op een woud, waar ook sommigen rondzwierven; zij brachten ettelijken tot hun eigene terug, en leidden hen tot zichzelf; en onder hen waren er enigen mij bekend in de wereld; maar ter oorzaak hiervan dat zij over hen waren aangesteld, want zij waren zonder heersers, bestookte derhalve de een den ander afgrijselijk, zoals geschiedt daar waar geen overheid is, en geen orde, of geen regering; daarheen werd ik geleid, en het werd bevonden, dat daar zodanigen waren die geen vrees hadden voor God, noch respect voor den mens, zodat zij voor niemand ontzag hadden; vandaar dat zij zodanig optraden uit de hellen; het merendeel was uit het plebs, die evenwel van binnen listig en boosaardig hebben gedacht in de wereld; zij werden toen bezocht, en toen het werd bevonden dat zij zodanig waren, werden zij weggenomen van degenen die met hun fantastische en magische kunstgrepen hen daarheen hadden gebracht; en geopend werd in het midden-gebied een grote grot, die zich naar de diepte uitstreckte, en daarheen werden allen geworpen die daar waren, en ook werden allen opgezocht die in de wouden waren, en die werden eveneens daarheen gesmeten; er waren ook verscheidenen die verschenen aan het einde van het woud op een hoger gelegen plaats; en dezen waren degenen die iets wisten over God; zij die nochtans eender waren aan de overigen,

werden eveneens in denzelfden afgrond gestort. Men moet weten, dat alle zodanigen tezamen naar dezelfde plaats worden heengeleid, hetgeen gewoon is in het andere leven; aldus werden dezulken gebracht tot die streek daar en in de wouden: zij die in die streek waren, wisten zich te verbergen in zekere onderaardse krochten; ook zij die in de wouden waren; maar zij werden daaruit gehaald.

5466. Bovendien waren er nog listiger geesten, die behendiger andere geesten konden aandrijven in hun eigenen, en hen leiden; dezen woonden onder de aarde in een lange reeks helemaal in de uitbreiding van den hoek tussen het westen en het zuiden; de uitbreiding van den hoek wordt geheten van het middelpunt tot in de lengte, [fig. 8] *b a* is het zuiden; *b c* het oosten; *c d* het noorden; *d a* het westen; de uitbreiding van den hoek tussen het westen en het zuiden is *k a f*; dit wordt de uitbreiding van den hoek genoemd; volgens die uitbreiding woonden zij; aan de westzijde de mannen, aan de zuidzijde de vrouwen, die loonhoeren waren geweest; naar het midden zij die iets aangaande het Goddelijke hadden gekend; verder naar *f* zij die niets aangaande het Goddelijke kenden; aldus waren zij gerangschikt, dus aan de ene zijde de mannen, aan de andere de vrouwen. Waar de vrouwen woonden, verscheen een als het ware zwavelige lichtgloed, welke was vanuit het wulpse waarin zij waren geweest in de wereld; want het wulpse bij vrouwen verschijnt zo in het andere leven, wanneer zij tezamen zijn; waar echter de mannen woonden, was een schemerduistere: ik werd ook heengeleid tot een zekere plaats daar, en het werd gezien dat zij daar in hun kamers woonden zoals loonhoeren, maar buiten zaten zij op banken, rondom een zuidelijken wand; daarna geschiedde bezoeking dienaangaande hoedanig zij waren; en het werd bevonden, dat de mannen die boosaardig en geslepen waren, door verschillende kunstgrepen mannen van elders hebben gestolen, en hen heengeleid tot de vrouwen, die hen toen wreed hebben mishandeld op allerlei manieren; gezegd werd, dat zij hen hadden gestolen, hetgeen geschiedt wanneer zij hen in hun eigene brengen, en zo heenleiden waarheen zij maar willen, volgens de eerder getoonde dingen; die mannen konden door hun boosaardigheid en kunstgrepen ook geesten wegleiden die anderen niet kunnen wegleiden; hetgeen ook geschiedde met sommigen bij mij.

5467. Nadat de bezoeking had uitgewezen, hoedanig de vrouwen waren, en hoedanig de mannen, die in een lange reeks woonden volgens de uitbreiding van den hoek, volgde toen het gericht, namelijk dat alle zodanigen in de hel werden geworpen, waaruit zij nooit meer kunnen weggaan; de vrouwen werden geworpen in een plaats brandend van zwavel en vuur; die plaats of die

lichtende poel verscheen zoals bij hen in de woonplaatsen lichtend vanwege de zwavelige sfeer der wulpsheid; in dien poel werden allen geworpen; de poel was aan het einde van den hoek in overdwarse ligging, zich uitstreckende van het westen tot het zuiden, overdwars ten opzichte van den hoek; een grote poel was het; het was een groot aantal dat daarheen werd geworpen: de mannen echter die volgens dien hoek woonden, werden aan de westzijde geworpen in zulk een afgrond die openlag vóór dien poel, welke afgrond schemerdonker was, en zich uitstreckte diep onder den zwavelpoel: vooraan opende zich ook een eenderen afgrond, die zich uitstreckte ook onder den anderen; daarin worden degenen geworpen die wisten aangaande het Goddelijke, en die de tempels geregeld hadden bezocht, en toch in eendere boosaardigheid waren geweest.

5468. Over de uitbreiding van den hoek tussen het westen en het zuiden; de zwavelpoel waarheen de vrouwen werden geworpen [fig. 9] *a e*; de afgrond voor de mannen *b*; de afgrond vooraan waarin degenen werden geworpen die geweten hadden aangaande het Goddelijke, en nochtans zodanig waren geweest, *c*; maar nu zal over dezen worden gesproken.

5469. Maar omdat de boze geesten zich in het minst niet bekommeren over het Goddelijke, niets kunnen uitrichten met welke kunst of fantasie dan ook, tenzij zij met zich in gezelschap geesten hebben die het Goddelijke weten [*sciant*], aldus die enige ware dingen des geloofs kennen [*norunt*], werd derhalve uitgevorst waar dezulken waren die aan genen hulp verlenen; en zij werden gevonden op een zekeren berg boven de midden-ruimte westwaarts; daar was een ontzaglijk aantal derzulken, van beiderlei kunne, die in eendere boosaardigheid waren geweest, en mannen hadden gestolen met verschillende kunstgrepen, door fantasie en magie, en hen hadden geleid in een krocht in de westerstreek niet ver van de tussenruimte, waar ook het lichtende verscheen, en waar zij hen op verschillende manieren wreed mishandelden; teen dit bevonden was, werden al die vrouwen, in groten getale zijnde, in de grot, afgeworpen in den zwavelpoel *a e* [fig. 9], en de mannen in den afgrond vooraan; de vrouwen waren alle in de wereld echtbreksters geweest, en de mannen echtbrekers, en zij hadden op allerlei manieren aangelokt tot echtbreuken; hoezeer zij ook tempels hadden bezocht, en aan het heilig avondmaal deelgenomen, zijn zij nochtans zodanig dat zij zich noch om God noch om de mensen bekommeren, en in het andere leven wijden zij zich aan zulke kunstgrepen, waarin zij het verkwikkelijke huns levens stellen. Zij die op den berg waren, zijn van verschillende naties geweest, ook enigen uit de Zweedse.

5469[b]. Na enigen tijd werd een groot deel van hen overgebracht uit die hellen, het verst verwijderd in het westen, naar andere hellen; zij werden gezien door anderen, die huiverden, dermate monsterlijk, lijkachtig en onrein als zij waren; zij werden gezien door den laatsten paus, en gezegd werd, dat hij nooit iets huiveringwekkenders had gezien; er waren ook onder haar die nonnen waren geweest, in een huis, en een van haar van wie men nooit iets dergelijks had vermoed; ik sprak met haar.

Over de vier hoeken, en over hen die daar zijn, en over hun laatste gericht; voorts over de drakonisten, en over de afgronden waarin zij werden geworpen.

5470. [zie fig. 10].

5471. Alle dingen in het andere leven moeten worden beschouwd naar zulk een ligging; er is een tussenruimte, waar degenen zijn die waarlijk Christenen zijn, en in hun midden *A Nova Hierosolyma*; vierhoekig; de hoeken moeten worden beschouwd volgens de uitbreidingen in het vierkant; zo de hoek tussen het westen en het zuiden is *g h i k*; de hoek tussen het oosten en het zuiden is *a b*, enz.; de hoek tussen het oosten en het noorden, *o p*; de hoek tussen het westen en het noorden *m n*; die lijnen worden genoemd de uitbreidingen van den hoek.

5472. Over hen die gelegen zijn naar de uitbreiding van den hoek tussen het westen en het zuiden *g h*, en over het meer of de poel van zwavel, *i*; en over de schemerduistere gapingen *k i*, is vlak boven geschreven, hetgeen men zie [nr. 5467].

5473. Over hen die gelegen zijn naar de uitbreiding van den hoek tussen het oosten en het zuiden, *a b*; het waren daar zij die zich niets bekommerden om de leer der Kerk, maar den zin der letter des Woords toepasten op al wat zij maar wilden, en zo ter begunstiging van wien dan ook en van diens liefden en beginselen; aldus die niet goed hebben geleefd, en aldus echtbrekers met het Woord zijn geweest; aan de zuidzijde volgens de uitbreiding ervan waren zodanige vrouwen [*mulieres*], en aan de zijde naar het oosten toe zodanige mannen; aldus woonden de vrouwen [*foeminae*] en de mannen onderscheiden; zij waren dus echtbrekers in den geestelijken zin; een bezoeking kwam over hen, en daarna werden de mannen geworpen in een lange gaping, zich uitstreckende naar de hel daar die verschijnt bij *c*, volgens den graad der echtbreking die zij meer of minder hebben begaan: in die lange gaping aan

de zuidzijde, *d*, werden zodanige vrouwen geworpen. De voorgangers die zodanig waren geweest en boos hadden geleefd, werden geworpen in die gaping meer verwijderd van de overige, in *x*; en daar verscheen beneden als het ware een kolenvuur, en rook daarvandaan zoals het stof van zwart kolengruis. In de vrouwen-gaping beneden verscheen een leelijke kolengloed: daarna werden dezen daarheen geworpen; toen werd een ontzaglijk aantal derzulken in diezelfde gapingen afgeworpen, en daarheen gesmeten vanaf verschillende bergen in het oosten, waar *z* is, en rondom, voorts ook vanuit de bergen in het zuiden, en eveneens sommigen vanuit het midden, allen volgens den graad der echtbreking; het was een ontzaglijk aantal.

5474. Daarna werd een vlakke getoond, lager dan den grond, waarin verschillende onderaardse plaatsen waren aan de zijden, uitermate wijd, in een overdwarse ligging aan den hoek, waar *E F* is; daarheen werden al diegenen heengevoerd van allerlei conditie, zowel priesters als anderen, die geen leer hadden gehad, aldus geen vast geloof, maar ongestadig, deswege dat zij het Woord alleen hadden bestudeerd naar dezelfs zin der letter, en die zo niet wat ook daar hadden ontplooid volgens de leer hunner Kerk, waarom zij zich niet bekommerden; want zij die zich niet bekommeren om de leer, hebben geen vast, maar een ongestadig geloof, derhalve geen verstandelijke dat verlicht kan worden, in het andere leven: zij die daar zijn, hebben niet zo boos geleefd, maar zedelijk goed in de uitwendige dingen; sommigen niet zo goed; zij verkrijgen daar een ligging onderscheiden naar het leven: daarheen werden zij geleidelijk verzameld van de eerste eeuwen aan; en nu worden daarheen meerderen afgevoerd; het is een vrij grote omvangrijke ruimte; zij die daar zijn, zijn niet zo slecht af; maar de staten van hun leven worden gevarieerd en zijn onzeker; zij wonen niet in vastgestelde huizen, maar nu eens in deze, dan weer in andere, aldus hier en daar, ongestadig; zo in schemerachtige holen somtijds, ter oorzaak hiervan dat zij geen vast maar een ongestadig geloof hebben gehad. Gezegd werd, dat zij die daarheen zijn geworpen, niet meer daarvan kunnen uitgaan.

5475. *Men moet weten, dat die twee gapingen c en d, voorts de grote vlakke E F datgene zijn, wat in de Apocalyps wordt genoemd de afgrond, waarin de draak werd geworpen, aldus daar waar de drakonisten van den afgrond zijn.* Apoc. xx: 3; en in die grote vlakke *E F* zijn degenen die geestelijk hebben gehoereerd met het Woord; in de beide vooraanliggende degenen die daarmee echtbreuk hebben gepleegd.

5476. Aan den hoek tussen het oosten en het noorden, volgens de uitbreiding ervan, *o p*, woonden degenen die aan de mensen over zichzelf hebben

voorgelogen dat zij oprecht waren, vroom, en met elke deugd, voorts met geloof begiftigd waren, en zo de mensen op allerlei manieren hebben verleid, hun ingevende te geloven dat zij zodanig waren, en nochtans volslagen ongerecht zijn geweest, dieven, loonhoeren, en misdadigers; ik heb gehoord, dat zij iedereen, wien zij ook maar wilden, hebben verleid door te liegen; zij spraken als van harte en vanuit het hart en vanuit toevertrouwen, door tal van zulke dingen te verzinnen waarmede zij zouden kunnen overreden. Er waren aan de noordzijde zulke vrouwen, die door middel van fantasieën sterk optraden; aan de oostzijde echter waren de mannen, allen in kamers daar, onder de aarde, in een lange reeks; de mannen en de vrouwen die erger waren dan de overigen, werden innerlijker opgesloten.

5477. Zij werden bezocht, en het werd bevonden dat zij beiderzijds zodanig waren; en toen werden zij allen van daar afgeworpen, en wel tot een zekeren berg aan het einde van den hoek, *g*, in welks midden een schacht open lag, naar de diepte reikende, waarheen zulke vrouwen in groten getale werden neergeworpen; en in een schemerachtige gaping buiten den berg in een zeker vlak aan de oostzijde van dien berg; een weinig verder, naar *r*, werden de zodanige mannen afgeworpen.

5478. Ten slotte werden daarheen ook geesten geworpen vanuit de hellen onder de tussenruimte, ook in een grote menigte, en zij schenen niet vanuit de bergen te komen, maar vanuit de hellen onder de tussenruimte; de mannen werden geworpen in de gaping *r*, de vrouwen in een schacht in het midden van den berg *g o*.

5479. Aan den hoek naast de uitbreiding ervan tussen het westen en het noorden, *m n*, woonden degenen die niets geweten hebben in de wereld, en vandaar in de blindheid waren ten aanzien van de geestelijke en de zedelijke dingen, volslagen bot [*obesi*] van vemuft, en sommigen als het ware dwaas, aangezien zij in de wereld niets hebben willen weten aangaande de leer der Kerk, noch aangaande het Woord; daar zijn ook twee gapingen, vooraan voor de mannen, achteraan voor de vrouwen; en daarheen worden bij beurten degenen gezonden die als het ware dwaas zijn; en van dezen zijn er verscheidenen die in de wereld wijzen werden geheten, of vemuftigen, maar die nochtans het Goddelijke hadden ontkend, haten en wraken in hun hart hadden gekoesterd, die echtbrekers waren geweest, en eenderen, onverschillig hoedanig zij waren geweest in het zedelijke leven; opdat zij die zodanig zijn, niet door de gave van een natuurlijk vernuft anderen zouden kunnen kwetsen, worden zij daarheen gezonden, en verdwazen daar; dezulken worden ook binnen korte tijd, soms in een paar dagen, verwoest, en

wanneer zij daarheen komen, worden zij stompzinnig, en gaan als het ware verdwaasd rond, alsof zij hoegenaamd niets hebben geweten; want als dit niet zou geschieden, zo zouden zij velen het boze aandoen door de gave van hun vernuft en het misbruik ervan. *Lagerberg* was daarheen gezonden, omdat hij hoogmoedig was vanwege zijn heerschappij in de wereld; vanwege zijn kevestiging betreffende echtbreuken door kunstgrepen vóór zijn getrouwd-zijn, en daarna dat hij in zich bevestigde dat daarin niets kwaads stak; vanwege de wraken die hij koesterde in zijn hart tegen allen die zich tegen hem verzetten; vanwege zijn ontkenning van het Goddelijke, gelovende dat godsdienst alleen werd geduld terwille van het gewone volk; en omdat hij zich niet had bekommerd om enig leerstellige der Kerk, alleen verlustigd geweest zijnde in het lezen en herlezen van de handelingen der senaat, en van soortgelijke dingen, vanwege het verkwikkelijke daaruit opgevat van jongsaf aan, aangedreven en opgevoerd vanwege de heerschappij dientengevolge; hij was geen man van conversatie geweest, omdat hij stuurs was; vandaar ging hij op in zulke dingen. Hij werd onderzocht, en het werd zo bevonden, weswege hij werd verwoest binnen twee dagen, en in de voorste gaping gezonden, en verdwaasd werd zoals de anderen; tot het laatste toe blaakte hij van wraak, en wel om een nietige oorzaak, namelijk dat het hem werd verhinderd een andermans echtgenote weg te voeren. In die gaping was een licht geheel van kolenvuur, niets anders.

5480. Daarna werd het gezien, dat vanuit de lagere aarde in de westerstreek naar het zuiden in graten getale degenen oprezen die daar waren, en die werden gevoerd in de bergen die in het oosten waren, in de plaats van hen die daarvandaan waren afgeworpen, waarover eerder [nr. 5427 b]; want wanneer boze geesten in de hel worden geworpen, dan volgen de goede geesten in hun plaats op, waarvan de meesten door den Heer waren verborgen en bewaard in de lagere aarde, aldus onttrokken aan de besmetting der bozen, en aldus ingewijd in het geestelijk leven. Het werd gezegd, dat het zodanigen waren, die in de knapenjaren de leerstellige dingen der Kerk hadden aangeleerd terwille van de faam der geleerdheid, maar daarna, geleid door den Heer, zich hebben doordrenkt van het christelijke leven door die dingen, en voor zoveel zij dit deden, voor evenzoveel den trots der geleerdheid hebben afgelegd.

5481. *De woningen volgens de windstreken boven de aarde; in de westelijke streek* naar het zuiden, wonen degenen die arglistig en boosaardig zijn, van zins anderen naar het noorden te leiden; daar zijn de stompzinnigen, aldus die over geen vernuft van schaden en leiden beschikken.

5482. *In de noordelijke streek*, naar het westen, daar zijn zij die stompzinnig zijn; zij beschikken niet over het vernuft van schaden en leiden; doch oostwaarts daar wonen zij die door leugens zich hebben ingedrongen en hebben verleid, aldus op die wijze arglistig en boosaardig waren, van zins ook om anderen te leiden.

5483. *In de oostelijke streek*, noordwaarts, zijn degenen die in leugens zijn, en op die wijze arglistig verleiden, aldus die in geen godsdienst zijn; zuidwaarts daar zijn zij die in geen leer zijn, wankelmoedig, en gelovende al wat zij maar willen; zij zijn ook enigermate heerszuchtig.

5484. *In de zuidelijke streek*, oostwaarts, zijn degenen die heerszuchtig zijn, en die in hoge ambten zijn, en die niet iets voor zeker weten; westwaarts daar zijn zij die arglistig zijn door aandoeningen, zoals de sirenen en anderen.

5485. Deze woningen zijn boven de aarde, waar genen verschijnen, en zij zijn boos; anders zij die daar boven de aarde in bergen en rotsen zijn, en die beneden de aarde zijn in verschillende lagen, zowel bozen als goeden.

De engelen en de goede geesten weten alleen vanuit den weg dien een geest inslaat wanneer hij gaat, hoedanig hij is.

Over de sirenen, en haar [en hun] laatste gericht.

5486. Hoedanig de sirenen zijn, en wie zij wel zijn, is eerder ettelijke malen beschreven; zij zijn de allerslechtsten in het andere leven, en meer dan de overigen allerverderfelijkt, aangezien zij kunnen verleiden wie zij maar tegenkomen, als dezen niet door den Heer worden weggenomen en beschermd; het is een goddeloze bende; zij treden immers binnen in de aandoeningen van allen, zowel goede als boze, met zowel fantastische als magische kunstgrepen; zij heulen samen met alle hellen; in één woord, meer dan de overigen zijn zij duivels. Zodanig zijn ook mannen, die in de wereld eender hebben gedaan, en vriendschappen hebben aangegaan met wie dan ook, door zich in te boezemen in hun aandoeningen en belangen, alleen terwille van het gewin, en om heerschappij over hen te erlangen, en door middel van hen aldus te heersen; en het was voor hen om het even, of zij zich inboezemden door vroomheid, door naastenliefde en liefde, dan wel door onvroomheid, profanatie, door moorden, door aanmoediging van alle boosheden, door meineden [*juramenta*], enz.

5487. De sirenen-vrouwen woonden tezamen op een berg in de zuiderstreek naar het westen, waar zij bijeen waren, en allen rondom bestookten, ook

hen die het verst van haar verwijderd waren, want zodanig zijn zij; weswege bezoeking geschiedde, en bevonden werd dat zij zodanig zijn; vandaar werden zij met geweld van alien berg afgevoerd verweg naar de westelijke Tijn en boven die op grootsten afstand, zodat zij nauwelijks verschenen, aan de westelijke zijde buiten de lijn daar, aan de laatste grens van het christelijke gebied, maar waar het Christendom eindigt, aangezien diegenen daar geen godsdienst hebben; en daar werden zij geworpen in een meer aldaar, dwars tegenover de westerstreek gelegen, aldaar bij *O* [figuur 10]: de ergsten van haar dichter bij de lijn: de sirenenberg, of waar de sirenen waren, was bij *Q*.

5488. Nadat zij die op den berg waren geweest, daarheen waren geworpen, werden zij afgevoerd vanuit haar hel, welke was in de zuidelijke streek nabij de tussenruimte, waar een ontzaglijke menigte van haar was; daarheen werden zij gezonden en afgevoerd voor meerdere jaren; het was een ontzaglijk aantal en een ontzaglijke menigte; zij scheen de ganse tussenruimte te vullen, die alleromvangrijkst was; het waren er tot ettelijke myriaden; een uitgang lag open voor haar in de zuidelijke streek, en zij werden tot dezelfde plaats afgevoerd, en allen werden daarheen neergeworpen.

5489. Daarna werd naar diegenen gezocht die zich hadden verborgen in de bergen; de nazoeking geschiedde door mannen van eendere boosheid; zij schenen binnen te gaan in een schacht in het midden van den berg; zij waren daar ondergedoken; en het scheen dat zij een ruimte daar hadden uitgehold rondom den berg, aan een andere zijde ervan, tot een aanzienlijken afstand, die rondom leidde, en ten slotte van grot tot grot; daarheen vluchtten de ergsten dier vrouwen, die ook moorden hadden begaan, en magische kunstgrepen bestudeerd, en de heilige dingen hadden geprofaneerd; die sirenen werden daar heengeworpen door de schacht in het midden van den berg, en samengeworpen tot een plaats daar aan de zuidzijde.

5490. Nadat dit was geschied, scheen het alsof stof over de ganse plaats werd uitgestrooid, zodat zij werd bedekt, opdat nooit daaruit iemand zou oprijzen, en het nauwelijks zou worden geweten waar zij waren.

5491. Daarna werden zodanige mannen geworpen in de plaats *P* daar, in het zuidelijke deel; zij werden neergevoerd, vanuit onderaardse plaatsen, in de westerstreek; eerst degenen die onder de aarde nabij de zuidelijke lijn waren geweest; dezen werden heengevoerd over den berg tot hun plaats, en geworpen in het dal ervan dichter naar de hoeklijn toe; daarna doken vanuit het onderaardse in het westerdeel, bijna in het midden, de ergsten op, die, eender als de sirenen, konden binnendringen in de aandoeningen der anderen, door profane dingen evenzeer als door heilige dingen; zij werden

ook afgevoerd over de lijn naar den sirenenberg toe, maar aan de westzijde ervan, tot hetzelfde meer in het midden ervan; en tenslotte verzezen vanuit het onderaardse, in het westen, meer nabij de noordelijke lijn, degenen die de allerergsten waren geweest, die moorden, die diefstallen, die echtbreuken hadden begaan, die atheïsten waren geweest, en evenwel verschenen waren als engelen des lichts, heiligheid hadden voorgewend, ook degenen die in het geheim magische kunsten hadden uitgeoefend, welke zij hadden aangeleerd van de duivelse bende, waarover zij evenwel niets hadden bekend gemaakt in de wereld; dezen werden ook afgevoerd over de hoeklijn, maar aan de oostzijde van den berg, naar dat meer toe, en daarheen geworpen naar den verdere hoek ervan; zo werden zij weggeborgen om nooit weer te verschijnen. Aldus werd die goddeloze bende in de hel gesmeten; het was ook een groot aantal.

Over den staat na den dood, en over de hellen. Erik Brahe.

5492. Er was iemand mij bekend in de wereld (Erik Brahe), die, toen hij in de wereld was, geheel naar zijn eigen zin leefde, en alleen om wereldlijke dingen gaf; toen hij zou gaan sterven, bereidde hij zich devoot voor, meer dan een ander, dermate dat de priester en allen geloofden dat hij in den hemel zou komen vanwege het berouw toen; met hem sprak ik op den derden dag na zijn dood; en toen, terstond zodra hij samenkwam met bekenden daar, en eendere dingen zag waarin hij verlustigd was geweest in de wereld, keerde hij tot zijn voormalig leven terug, zodat het berouw ten tijde van den dood volstrekt niets had uitgewerkt.

5493. Op den vierden dag na den dood werd hij tot het gericht geroepen, naar beneden geleid in de westerstreek naar het zuiden, een weinig van het midden af; en daar werd opengedekt hoeveel echtbreuken hij had begaan; dat hij één vrouw had vermoord, verscheidene verkracht, behalve honderden andere echtbreuken; daarna werden in volgorde opgesomd de trucs waarmee hij geld had afgetroggeld, en zo had gestolen met geheime kunstmiddelen, wat hij had gedaan in ettelijke honderden gevallen, en ten bedrage van ettelijke duizenden koper-daalders: en deze dingen werden opgesomd in een lange serie, het ene na het andere, en hij kon ook niet wat ook ontkennen; de opsomming geschiedde volgens de ledematen van het lichaam; hij had aanhoudend geleefd in weelderigheden, en in schandelijke kunstgrepen, weswege hij ten zelfden dage terstond werd afgeworpen in de hel; zijnde nu eerst waar de schandelijkheden vanuit echtbreuken en verkrachtingen zijn.

Hij verscheen zwart zoals een duivel, daar; de vergemeenschapping met den hemel scheen afgenomen, hetgeen verscheen zoals strepen van licht, van hem weggeheven.

5494. Daarna werd hij daaruit weggehaald, maar hij was nauwelijks zichzelf meester; nochtans werden sommige dingen die bij hem waren, opgewekt en opengedekt werden de hellen waarmede hij was geweest in de wereld, die allerboosaardigst waren; want hij had misdaden begaan, en steeds den weg zo voorbereid dat men hem niet te pakken kon krijgen; onder de andere hellen was er een in het westen naar den noorderhoek toe onder de aarde, waar meerdere allerschandelijkste en ook allermisdadigste hellen waren; met één ervan was er vergemeenschapping; en toen werden zij die met hem samenspannden, zwaar gestraft; vandaar klaagden anderen die ook trachtten op te rijzen, met luide stem, dat zij, indien hij vrijelijk rondzwierf, op zijn zware straffen zouden instormen, waarover zij zich luid beklaagden; hieruit bleek, dat zij geenszins uit de hellen konden oprijzen, uit vrees voor straf; want zij klaagden met luide stem, dat zij, als hij vrij was, niet anders zouden kunnen dan oprijzen en gestraft worden; dat is, als hij hen in den trots zou brevgen, en in zulke dingen die van den trots zijn.

5495. Op den vierden dag werd hij daaruit weggehaald, en hem werd zijn voormalig leven gegeven, zodanig als hij in de wereld had; en op den vijfden dag stortte hij zich in alle euveldaad volgens zijn schandelijke kunstgrepen, en die waren zodanig dat de engelen huiverden van afschuw; en hij werd ook ettelijke malen allerzwaarst gestraft, hetgeen geschiedde op den 5den dag na den dood.

Over de hel der giftmengers, der bandieten, en der moordenaars.

5496. Zij die in de wereld giftmengers, bandieten, en moordenaars waren geweest, worden in het andere leven terstond naar de hel gevoerd, en verwoest; en zij worden, opdat zij zich daaruit niet losmaken en boze dingen doen, met allerzwaarste straffen gekweld en gemarteld, zodat zij daarna niet langer durven op te klimmen daarvandaan; hun hel is eerst in de westerstreek noordwaarts, enigermate verwijderd van het midden; er zijn verscheidene diepten volgens den graad van het boze; daar martelt de een den ander, en tenslotte zó dat zij half-dood terneerliggen; gezegd wordt zoals slijmigheden in het licht des hemels, met heel weinig innerlijk leven.

5497. Ik zag dat zij zich opwerkten vanuit die hel, en anderen bedreigden met zulk een boze als het hunne was, hetwelk als het ware doodaanjagend is; en als zij tot mensen komen, brengen zij terstond den dood over hen, en dit in het achterhoofd en in het ruggemerg, bij sommigen in het hoofd, hetgeen zij ook bij mij probeerden; ik geraakte bijna in zwijm.

5498. Hun hel is nabij die hel waar de allerboosaardigsten zijn; [nr. 5494] deze is dichter noordwaarts: in de hel der sluipmoordenaars en giftmengers verschijnen als het ware tijgers, panters, en lager draken en giftslangen, omdat zij toevloeien alvorens vergift in te gieten.

5499. Ik zag hen daarna overgebracht verderweg in dezelfde noorderstreek ten getale van enige honderden, en zo daar weggeborgen in de hel, waar zij half-dood terneerliggen, en na eeuwen worden opgewekt en rondzwerfen als verdwaald zonder enig verband.

5500. Er zijn degenen die moordenaars waren geweest vanuit wil en voorbedachten rade, en zich daarvoor langen tijd hebben bekwaamd, en daarna behagen daarin hebben geschept, en tegelijk arglistig en boosaardig waren geweest, uiterlijk als oprechten verschijnend; omdat dezulken hoogst gevaarlijk zijn in het andere leven, kunnen zij de goede eenvoudigen bestoken; aldus zijn het zij die de mensen afslachten in koelen bloede, zoals wordt gezegd, en niet in verhitting.

Vervolg over Babel.

5501. Na enige dagen geschiedde een ordening omtrent dat Babylonische gebied en voor de gehele streek, zo dat een singel of een omtrek werd gemaakt, op een afstand van het midden uit, een weinig buiten het Babylonische gebied; allen vanuit de katholieke natie.

5502. Eerst werden de hellen vanuit die naties overgebracht, zijnde aan het zuiden en het oosten, de magische hellen aan het zuiden, en de fantastieke aan het oosten; en zij die daar waren, werden in groten getale geworpen in de westelijke zee, en in den westelijken afgrond noordwaarts; hetgeen aldus geschiedde: allen die in de magische hellen aan het zuiden waren, werden daaruit weggenomen, en geworpen in de westelijke zee, aan de zuidelijke zijde ervan; en langs de gehele kust ervan, over een grote uitbreiding naar het westen, want de zee strekt zich uit tot het westen in haar lengte; de breedte is niet zo groot; en daarna werden hun magische dingen, tot stof teruggebracht, verstrooid en over de zee verspreid, welk stof verscheen als kaf. Daarna werden

degenen weggehaald die in de fantastieke hellen aan het oosten waren, ook op een bijna eenderen afstand van het midden uit; en zij die daar waren, werden heengeleid langs den weg van het noorden tot het westen, en een deel van hen werden geworpen in den westelijken afgrond daar noordwaarts, en een deel in de westelijke zee aan de kust uitziende naar het noorden, ook in een lange reeks, en een ontzaglijk aantal.

5503. Daarna werden, in ontzaglijke menigte, geesten uit het westen weggehaald die onder de aarde daar waren, en verborgen werden door den Heer, en zo bewaard voor de besmetting der overigen, die afgodendienaars waren: zij werden daar uit verschillende plaatsen weggehaald; en heengeleid naar het zuiden, naar het oosten, en naar het noorden; en wel tot plaatsen waar vroeger de bozen waren, zodat de woningen van genen aan hen gegeven werden, zoals de landen der natiën aan de zonen Israëls in Kanaän; en dit eveneens rondom, makende den omtrek; zij die *tot het zuiden* werden heengeleid, waren degenen die een zedelijk leven hadden geleefd, vanuit de erkennenissen dienaangaande, zo dat zij goed hadden geleefdzedelijk en niet geestelijk, omdat zij niet de erkennenissen aangaande de ware lingen des geloofs hadden gehad, aangezien hun het lezen van het Woord was ontzegd: nochtans werden zij aldus aanvaard. Zij die *tot het oosten* werden heengeleid, bijna op eenderen afstand van de midden-plaats der hellen daar, waren degenen die zeiden God lief te hebben, maar nochtans zonder de erkennenissen hoe Hij moet worden geliefd: gezien werd toen een man achterover gelegen, daarheen voortgedragen met het aangezicht naar den hemel, waarmede werd aangeduid dat zij zodanig waren geweest; dezen werden gevoerd langs een korten weg over het midden naar plaatsen om daar te wonen. Zij die *tot het noorden* werden heengeleid, waren degenen die zeiden den naaste lief te hebben, en als naaste beschouwden iedereen, wien oak maar, die ellendig en onfortuinlijk was, bijna zonder onderscheid; en zulks eveneens uit gebrek aan erkennenissen, omdat zij in onwetendheid verkeerden vanwege de arglistigheid der monniken terwille van het winstbejag en de zelfverering; dezen werden eveneens langs een korten weg heengeleid; het was een ontzaglijk aantal, tot verscheidene myriaden toe: in de *westelijke* streek en op bijna eenderen afstand van het midden af, waren degenen gesteld die hun eredienst hadden vanuit een oud godsdienstige, en deden zoals hun ouders, niet afwijkende van hun godsdienstige vanwege het gebrek aan erkennenissen. Dezen lagen verborgen nabij de westelijke zee terzijde uitziende naar het noorden; al dezen en de boven vermelden waren vanuit de katholieke natie, en goede eenvoudigen.

5504. Daarna werden vanuit het midden ontzaglijk velen gezonden tot al diegenen, namelijk vanuit hen die hervormden en protestanten worden genoemd, die in de erkenningen der Kerk zijn, te dien einde dat zij hen mochten onderrichten [*erudirent*], en zo voorbereiden tot den hemel, want zij waren merendeels in de aandoening van het ware; en nu was daarin voorzien dat zij hun vreugden zouden ontvangen.

5505. Zij werden gezonden tot alfen vanuit het midden, die in de erkenningen van het ware en het goede vanuit het Woord waren, daar voor langen tijd bewaard als in een seminarium, vanuit verschillende hoogten daar: deswege werden de plaatsen daar in het midden, meermalen gereinigd van de bozen, van hen namelijk die in de veinzing van het goede en het ware waren, en zich nochtans daarheen hadden begeven; van dezulken was het midden-gebied op verschillende manieren gezuiverd, ook eerder voor een langen tijd; want alleen zij die in de erkenningen en goed waren, die de eenvoudigen vanuit de katholieke natie onderrichtten [*instruerent*], waren ondermengd met genen.

Over de verwoestingen in het algemeen.

5506. De verwoestingen geschieden op drie, of 4, of 5 manieren; 1) daardoor dat een geest wordt gezonden in zijn leven, en dan worden diegenen ontdekt die één met hem maken, aldus eveneens die één met hem maakten in de wereld; dezen worden hem afgenomen, en in de hel of in een andere plaats geworpen; slechts worden zij weggenomen; vandaar wordt bij graden diens leven verminderd, naarmate hij wordt binnengelaten in zijn liefden of in zijn beginselen. 2) Zij worden rondgevoerd, hetgeen geschiedt in een cirkelgang, van rechts naar links; als zij bijvoorbeeld in het westen zijn, naar het zuiden, daarna naar het oosten, voorts naar het noorden tot hun vorige plaats; en dan worden degenen ontdekt die zodanig zijn, en die worden weggenomen, en voor zoveel zij worden weggenomen, voor evenzoveel worden zij verwoest. 3) Zij worden ook rondgevoerd, en zij die zich met hem hebben verbonden, worden achterwaarts gekeerd, en zo vervreemd ten aanzien van den animus, en zij scheiden zich af, en aldus eveneens wordt diens leven verminderd. 4) En ook worden zij rondgevoerd, en allen die één maken met de boze dingen van hen, worden naar elders geworpen; en wanneer zij daar tezamen zijn, worden zij van hem afgenomen, zoals een hemd van het lichaam, en zo vergaat de vergemeenschapping, de aansporing, en diens leven daarin. 5) De gemene verwoesting geschiedt door bestraffingen, welke geschieden zo vaak hij een

ander het boze tracht te doen; de bestraffingen zijn zwaar volgens het boze, en herhaaldelijk volgens de hardnekkigheid. 6) Wie niet aldus verwoest kan worden, wordt in de hellen der dwazen, der stommen, der stompzinnigen geworpen, of in de hellen die het uitwendige leven verstikken, terwijl het inwendige leven aanblijft.

5507. Ik heb verscheidene zulke rondleidingen gezien, en bij sommigen één, en bij sommigen meerdere, en eveneens zware en allerzwaarste bestraffingen: aldus kan er niet iemand bestaan die niet verwoest wordt, en na de verwoesting in de hel wordt geworpen, of rondwandelt met weinig leven. Sommigen worden niet zo rondgevoerd, maar zij veranderen alleen van plaats, niet door een rondgang, en worden nochtans aldus verwoest.

5508. De verwoestingen geschieden met alle verscheidenheid, eerst innerlijke en allengs uiterlijke, tot aan uiterste toe; en wanneer deze bereikt zijn, is het gedaan; de verwoestingen zijn der liefden en vandaar van alle begeerten; de opeenvolging van binnensten tot het buitenste van den animus, verschijnt in het lichaam achtereenvolgens van hoofd tot hiel, en de voortschrijding wordt ook zo gevoeld in het lichaam, en ten slotte in de voetzool; de geesten weten ook dat het, wanneer het tot zover gekomen is, afgelopen is: de oorzaak dat het zo is, is deze dat alle innerlijke dingen van den mens stil houden in zijn laatsten in het lichaam, en dit al voortschrijdend van hoofd tot zool; immers, al wat de graad van opeenvolging van iedere willekeurige begerigheid is, heeft zijn laatste bepaling in het lichaam; vandaar is het eveneens gesteld daarmede wanneer uit den mens de dingen worden opgeroepen die hij in de wereld heeft gedaan; dan schrijden die voort van het hoofd tot de armen, tot de borst, tot de lenden, tot aan de laatsten der voeten toe, alsof daar alle dingen waren ingegrift; zo immers zijn zij in den mens geordend; want geheel het inwendige van den mens is zoals een mens; het stemt ook overeen met alle dingen bij den mens; vandaar is het, dat de ganse mens van hoofd tot hiel zijn liefde is.

5509. Het is hoogst gewoon, dat het aan boze geesten wordt toegelaten het boze te doen, wat evenwel de Heer ten goede keert; het zijn de verzoeken voor de goeden en de verwoestingen voor de bozen, en zij zijn terwille van de afscheidingen of de zuiveringen, want de zuiveringen houden voortdurend aan, zoowel die van het bloed in het lichaam, en van de boze dingen in den weder te verwekken mens; die bozen dus vergezelschappen zich met de bozen overal in het rond, in de rotsen en in de bergen; en zij sluiten zich aan bij zodanigen, vooral bij hen die heerschappij zoeken, want het zijn zodanigendie samenrotten: nadat zij vergezelschapt en verzameld zijn, alsdan zijn als het

ware bij hen en daar ter plaatste allen met wie zij verenigd zijn; zij maken immers zo als het ware één lichaam met hen; dan verschijnen in hem als subject allen, en dan worden zij overal uit de gezelschappen uitgeworpen, tot andere plaatsen, die overeenstemmen, en tot de hellen; wanneer zo allen met wie hij verbonden was, aldus zijn gescheiden en uitgeworpen, dan is hij verwoest, want hij heeft dan niet degenen die hem ondersteunen; aldus glijdt hij weg in zijn hel, en is gans en al in het boze en in het valse daaruit. Ik zag iemand aldus verwoest, van wien de vergezelschappingen met de bozen werden afgenomen, en als het ware afgestroopt, van het hoofd over het lichaam, van de armen tot de hiel. Ik zag een ander, die innerlijk zo was afgestroopt, die op innerlijken toetrad; hij zeide dat hij hen zou dragen op de knieën, welke zijn tussen het natuurlijke en het geestelijke: hij die innerlijk had gedacht, kon nog subtielere geesten verzamelen tot aan geniën toe; en dezen werden allen uitgeworpen, en van dezulken werden de bergen uitgezuiverd; dit laatste hield 3 dagen aan.

5510. De verwoestingen en de zuiveringen gaan aanhoudend door, maar het laatste gericht slechts aan het einde van de Kerk.

5511. Het zijn vele dingen die gezegd kunnen worden over de uitzuiveringen der gezelschappen, aangezien er talloze geslachten van boze dingen en van de valse dingen daaruit zijn, die aanhoudend moeten worden afgescheiden, of waarvan de hemelen moeten worden gezuiverd; ook worden zij bij beurten gescheiden; zij die de besten zijn in het midden, en zij die niet zo goed zijn, aan de omtrekken; en sommigen volgens hun animi en aandoeningen worden daar gesteld aan het oosten, aan het zuiden, aan het westen en aan het noorden; hetgeen ook geschiedt op eendere wijze. Vandaar wordt overal onderkend van hoedanigen animus en aandoening zij zijn, alleen al vanuit de plaats of de ligging in de steden en in de bergen en de rotsen; ook in de kleinere gezelschappen, zoals in de tempels.

5512. Ook heb ik gezien dat geesten, voordat zij werden uitgeworpen van de bergen, eerst zo werden geordend of gerangschikt, en dat zij daarna tot eendere streken werden uitgeworpen.

5513. Een boze geest, wanneer hem slechts het uitwendige wordt afgenomen, hetgeen hem in de wereld van dienst is geweest voor gewin, eer, faam, opdat hij niet van een ander mocht afwijken in leven, en gestraft worden volgens de wetten, handelt alsdan vanuit het inwendige, en gedraagt zich dan als een waanzinnige volgens al zijn lusten en begeerten, zonder rem en zonder schaamte, en kan zich ook niet bedwingen; ik heb meerderen zo gezien die in de wereld voor eerzaam doorgingen, en om tal van dingen werden geprezen;

dit zouden zij eveneens in de wereld doen, als die uitwendige banden werden afgenomen, zoals blijkt uit mensen die aan een burgeroorlog deelnemen, wanneer de uitwendige teugels aflaten. Daaruit blijkt, wat het geweten is; want zij die geweten hebben, hetwelk van het inwendige is, zijn dan [in het andere leven] in inzicht en wijsheid, méér dan in de wereld, want deze dingen zijn in het inwendige.

Over een aardbol in het heelal.

5513[b]. *(In waaktoestand):* Ik werd wederom geleid tot een anderen aardbol in het heelal, hetgeen geschiedde door aanhoudende veranderingen van staat, welke omstreeks twaalf uren aanhielden; in gezelschap van geesten en engelen; ik werd zuidwaarts geleid in een rechte lijn, en nu eens omhoog niet rechtstreeks, dan weer omlaag, aan de zijde van een berg, en over bergen, ook over afgronden; ook hoorde ik onderweg op de bergen hier en daar geesten onder elkander spreken; ik werd toen gewaar hoe onmetelijk de hemel des Heren is; want ik kon aan de uitgestrektheid waar ik doorheenging, opmaken, aan de hand van een vergelijking met de uitbreiding van de geesten en de engelen vanuit onzen aardbol, welke afmeting mij bekend was, dat als er ettelijke honderden myriaden van aardbollen bestonden, en vanuit elken aardbol evenzoveel mensen als vanuit onzen aardbol, er nochtans plaats voor hen zou zijn tot in het eeuwige, zonder ooit gevuld te kunnen worden.

Toen ik in het zicht kwam, spraken zij mij van verre toe, vragende wie ik was, en wat ik wilde; ik zeide: ter ontdekkingsreis, en dat ik hierheen was gevoerd, en dat ik niemand nadeel zou berokkenen; toen werd mij gevraagd welken God ik vereerde; ik zeide: den Heer; zij antwoordden dat zij het eveneens den Heer deden; en dat zij gevreesd hadden dat ik misschien een van die aankomelingen zou zijn die hen verstoorden, en die zij ontvluchten, en die zeggen en willen dat zij zouden geloven dat God een drieheid is, dien zij Vader, Zoon, en Heiligen Geest noemen, en voorts maken zij die drieheid één; zij zeiden dat zij hun antwoorden te weten dat God één is, en dat Hij de Heer is, en eveneens Mens; en dat hij zich om die drieheid niet bekommeren, aangezien zij daarvandaan de idee van drie goden zouden opvatten, door welke idee zij geheel en al verward worden, en eveneens voor hen de verlichting vergaat die zij uit den Heer hebben. Ik zeide hun, dat ook zij die hier op onzen aardbol zijn, één God erkennen, en dat Deze de Heer is; en ik vertelde hen, vanwaar genen de idee aangaande een drieheid hebben, namelijk dat in het

Woord, waar de onthulling voor hen is, die drie worden genoemd, en dat zij derhalve die in drie personen onderscheiden, en zo het Goddelijke zelf, en vandaar de idee van drie hebben; en dat zij zo evenzeer anders kunnen denken, maar dat zij nochtans weten dat God één is, terwijl toch die drie namen slechts de namen van één God zijn, en niet personen; ik zeide verder, welke idee ik had aangaande den Heer, vergelijkenderwijs gesproken, als over een engel; een engel heeft zijn inwendige, hetwelk in den mens de ziel wordt genoemd, welke denkt en wil; en hij heeft een uitwendige, hetwelk het lichaam wordt genoemd, dat ziet, spreekt en handelt; en eveneens heeft de engel een sfeer van liefde of van aandoening, aldus van leven rondom zich; deze drie maken één engel; vanuit deze vergelijking kan het begrepen worden, hoedanige idee men aangaande den Heer moet hebben, namelijk dat in Hem is de Vader, zoals Hijzelf zegt; Zijn Goddelijke Menselijke is de Zoon, en het heilige voortgaande, vervullende de hemelen en die makende, is de Heilige Geest; aldus is dit drievuldige één. Die idee gehoord hebbende, zeiden zij, dat zij daarvanuit begrijpen waarvandaan de aankomelingen de idee van drie hadden; en verder zeiden zij die in verlichting waren, dat zij weten dat het zo is; maar dat het hun smartte dat die aankomelingen onderscheid maken tussen het Menselijke en het Goddelijke in den Heer, terwijl zij toch weten, dat de Heer als Mens God is, en dat God en Mens ten aanzien van den Heer één is.

Verder zeiden zij, dat die aankomelingen hen ook verwarrendaarmede dat zij zeggen dat zij geloof moeten hebben en geloven; en dat zij niet weten wat geloof is, of wat geloven, daar zij in zich doorvatten of iets zus of zo is; hierop werd geantwoord, dat het voor hen die in verlichting zijn, niet nodig is om te zeggen dat zij moeten geloven of geloof hebben, aangezien dit zou gelijk staan met aan iemand die met zijn eigen ogen tuinen, bomen, velden, en eendere dingen ziet, te zeggen dat hij uroet geloven dat het tuinen, bomen en velden zijn, aangezien hij dezelve ziet; en dat het eender is gesteld met het geloof aangaande de dingen die zij zeggen, welke dingen merendeels zodanige dingen zijn die zij niet verstaan; ik zeide verder, dat de oorzaak dat zij geloof zeggen, deze is, dat de mens twee vermogens heeft, verstand en wil, en dat de meesten vanuit het Woord dingen weten en zo verstaan, maar niet doen; en dat derhalve, omdat de zaaiing van de Goddelijke kracht vanuit het Woord niet verder gaat dan in het verstand, en niet in den wil, zij deswege zeggen geloven en geloof; terwijl zij anders zouden gezegd hebben als zij ook vanuit willen dat gedaan zouden hebben; hun was verstaan gegeven om wederverwekt te kunnen warden, maar geen anderen hebben het verstand

verlicht dan zij die dienvolgens leven, en zo de Goddelijke ware dingen in zich verlangen; dit begrepen zij, en ik doorvatte in hoe grote verlichting zij waren, en dat hun innerlijke dingen geopend waren, en in het licht, en dat zij in het hemels rijk waren, en dezen laten ook niet het geloof toe, noch willen zij geloven, maar zeggen ja-ja, of neen-neen.

Dat zij in verlichting waren, en in zich beseften wat het ware en het goede is, werd hieraan te weten gegeven, dat hun meerdere dingen werden gezegd over de naastenliefde, over de liefde, over de wederverwekkingen, en over den Heer, en zij wisten terstond dat het zo was.

Daarna kwam ik tot andere geesten van denzelfden aardbol, die nog verder weg waren, aan de westzijde van dien aardbol; dezen zeiden tot mij, dat er bij mij niets dan het boze was; ik antwoordde dat ik dit wist, en dat het eender is bij hen, en bij wie dan ook; en dat al het goede dat iemand heeft, uit den Heer is; daaruit beseften zij dat ik in de waarheid was; derhalve spraken zij met mij over die zaak, en zij toonden hun idee over het goede dat uit den Heer is, en over het boze dat in den mens is, en dat altijd het Goddelijke leidt tot het goede, hoewel het boze tevens volgt, maar nochtans het ene onderscheiden van het andere, zodat het Goddelijke heerst en leidt en beteugelt, opdat het boze niet in vrijheid zij, en optrede.

Daarna vroegen zij mij, hoe de Heer verschijnt bij de engelen vanuit onzen aardbol; ik zeide, dat Hij verschijnt in de zon, en dat Hijzelf is de Zon des hemels vanuit welke de engelen en de geesten alle Licht hebben, of allen in het andere leven alle licht hebben; zij zeiden te weten dat dit zo is, maar dat nochtans de Heer anders verschijnt bij hen, wanneer Hij nederdaalt en aanwezig verschijnt.

Toen werd mij op levendige wijze getoond hoe de Heer bij hen verschijnt: een duistere wolk verscheen vooraan op zekere hoogte, nederdalende, en al nederdalende verscheen de wolk meer en meer in menselijken vorm, en toen die tot de geesten kwam, verscheen deze in een vlammege flonkering, rondom met sterretjes van dezelfde kleur; en toen die vorm daar was, werden rondom dezelve de geesten van die streek vanuit alle plaatsen vergaderd, en toen scheidde die hen die goed waren ter rechterzijde, en die niet goed waren ter linkerzijde, en zo ordende die hen volgens het hoedanige der rechtschapenheid en der goedheid, en zond hen daarna, aldus geordend, terug; zij zeiden dat dit telkens gebeurt als zij aanvangen boos te worden, en de rechtschapenen door de bozen worden verleid; daarna zag ik Hem nederdalen, tamelijk diep, en toen verscheen de wolk lichtend, doch onderweg werd het lichtende gevariëerd op verschillende wijze, en ten slotte tot een duisterheid; en het werd gezegd,

dat dit geheel en al is volgens de rechtschapenheid en goedheid dergenen door wien de wolk heengaat; bij hen die in de ware dingen zijn, verschijnt zij lichtend; bij hen die in de valse dingen vanuit het boze zijn, duister; bij hen die in het goede zijn, vlammig; dit zagen ook de geesten daar; en zij zeiden dat dit af en toe geschiedt, en zo geschiedt; en gezegd werd hun, dat zo alle dingen in de orde worden hersteld die ongeordend waren geworden; en zo vaak als zij in boze dingen worden gevoerd, en vanuit de orde worden geslagen, even vaak brengt de wolk hen tot de orde terug.

Dat wat zo aan hen gezonden verscheen, was een engellijk gezelschap uit den Heer, in wier midden het Goddelijke des Heren was, want Zijn aanwezigheid in de hemelen is het Goddelijke bij de engellijke gezelschappen.

Toen werden eveneens door den Heer alle bozen afgescheiden van de goeden, en in de hel geworpen, en zo werden genen gezuiverd; dit was voor hen de eerste bezoeking, welke zij verwachtten.

Daarna vroeg ik aan hen over hun aardbol, hoedanig die was; en eerst over hun zon vanuit dien aardbol; zij zeiden dat die de grootte had van een mensenhoofd, en van een vlammige kleur was; voorts dat hun dagen gelijk staan met slechts 9 uren van onzen tijd, hetgeen zij konden zeggen vanwege de verhouding van onze dagen bij mij; ik vroeg over hun jaren; zij zeiden dat hun jaar 200 van hun dagen had, hetgeen gelijk stond met bijna 76 dagen van onzen tijd; waaruit het gegeven werd te concluderen, dat zij geen winter hebben, maar bijna een herfst, want wanneer de dagen zo kort zijn, en de jaren zo kort, kan de koude niet streng worden, maar moet er een voortdurend zomerse zijn; zij zeiden ook dat het altijd zomer voor hen was, en dat hun velden en hun bomen aanhoudend in bloei stonden.

Zij zeiden ook dat zij zich voeden met vruchten en groenten, en niet met de vlezen van dieren, en dat zij melk met water vermengd drinken; en dat zij woldragend vee hebben zoals schapen, maar van de grootte van koeien en jonge stieren.

Voorts dat zij leven onderling huis bij huis, en nooit tezamen, maar dat er nochtans conversaties zijn met hen binnen de families; en eveneens dat zij slechts één echtgenote hebben, en nooit meerdere, omdat dit tegen de Goddelijke orde bij hen is.

Verder dat zij elken dertigsten dag samenkomen, en de predikingen aanhoren van hen die verlicht zijn uit den Heer, en dat dit geschiedt onder den bloten hemel, en dat de prediker staat op een enigermate verheven kamel, en leert; over de onthulling zeiden zij, dat bij hen die leren en prediken, onthullingen zijn, somtijds ook bij anderen; en dat de onthulling aldus geschiedt, dat zij

in den morgenstond, in het midden tussen slapen en waken, als het ware engelen vanuit den hemel horen spreken van de Goddelijke ware dingen, en over het leven dienvolgens, en dat er plotseling, wanneer zij wakker worden, aan hun bed een engel verschijnt, in sneeuwwit, en verdwijnt; daarvandaan staat voor hen vast, dat de dingen die zij gehoord hebben, Goddelijke zijn; dit geschiedt, opdat de Goddelijke visioenen worden onderkend van de niet-goddelijke; in deze laatste immers verschijnt zulk een engel niet.

Zij zeiden dat zij daar volslagen naakt wandelen, aangezien zij zijn in hun eigen huizen en daar rondom, en omdat de naaktheid voor hen van geen schaamte is, noch iets van wulpsheid daar; doch de maagden gaan niet uit, maar blijven thuis tot aan de jaren wanneer zij huwbaar zijn; dan worden zij tot bepaalde plaatsen gebracht, en neergezet achter een zekeren bank, waardoor de lagere delen zijn bedekt en de borstgedeelten uitkomen; en dan komen de jongemannen die huwbaar waren, daarheen, en zien haar, en kiezen zich ene tot echtgenote uit; zij zien terstond aan de aangezichten, of zij eender van animus en zeden zijn, aangezien de innerlijke dingen niet worden verborgen, maar uitkomen in de aangezichten; dit geschiedt op verschillende plaatsen; de jongemannen die een echtgenote zullen gaan nemen, komen daarheen, en als zij er geen vinden, keren zij terug; en wanneer zij gekozen hebben, volgt zij hem, en zij wonen in een voor hen bereide plaats; er is altijd boven aan de achterzijde een oude man die toeziet dat het behoorlijk toegaat, en een oude vrouw aan de ene zijde, die ook voorzorg draagt dat alle dingen gepast geschieden.

De mannen hebben op het hoofd een hoed met ronden rand, zwart; hun huizen zijn laag, alleen van wit gekleurde houten, waarover een dak vlak van boven, en aan de zijden een schuine rand; aan het ene gedeelte van dat huis zijn de echtgenote en de man, met de dienstmaagden en de dienstknechten; het huis wordt in de lengte voortgezet, waar de woldragende koeien zijn.

Ik heb de mensen daar gezien; hun aangezichten waren ruimer dan de aangezichten der mensen van onzen aardbol; zij waren vleeskleurig zoals bij ons, maar de ogen waren zeer doordringend, en glinsterend van een inwendig licht, want zij hebben innerlijk licht, omdat zij in zulk een staat zijn.

Wat verder hun geesten aangaat, zij beklaagden zich zeer over hen die vanuit andere aardbollen bij hen aankomen, namelijk dat zij hen grotelijks verstoren ten aanzien van de dingen die van hun erediensdienst zijn, en dat zij genen schuwen; en dat genen over zulke dingen spreken die zij niet kunnen verstaan, en waarover die zeggen dat ze moeten worden geloofd, en dat ook zijzelf die dat zeggen, het niet verstaan; en dat genen niet anders bedoelen dan

over hen te heersen; er verschenen verscheidenen derzulken, maar zij werden afgescheiden van de geesten van dien aardbol; de geesten van dien aardbol waren aan de westzijde, de anderen echter aan de oostzijde; onder degenen die daarheen komen, zijn monniken; en het werd doorvat dat zij van diegenen waren die in de wereld waren rondgetrokken, en de natieën bekeerden; dezen trekken eveneens zo rond in het andere leven; zij zeiden van een van genen, dat hij niet iets anders zeide, toen hij voor het eerst aankwam, dan dat men geloof moest hebben aangaande den Heer, dat Hij geboren was en dat Hij gekruizigd was, en voor ons heeft geleden; en dat Zijn zendelingen vereerd moeten worden; wanneer zij deze dingen horen, zeggen zij dat zij weten dat de Heer Mens is, en dat zij van die monniken niets kunnen weten, aangezien de Heer Zelf hen leert, en dat zij niet weten wat genen op het oog hebben.

Ik zeide dat de bewoners van onzen aardbol in steden tezamen wonen; toen zij dit hoorden, vluchtten allen weg als uit vrees, maar nochtans sprak ik vanuit de verte over die zaak met hen; zij zeiden dat die aankomelingen van hen het eendere willen, en dat zij daarom heenvluchten, wetende, dat als zij tezamen zouden leven, veel boze dingen hen zouden overvallen, zoals de lust tot overheersen, en eveneens tot inbezitneming van andermans goederen, en van anderen benijden, en zo van onvriendschappen [*inimicitiae*], aangaande welke boosheden zij niets weten wanneer zij alleen leven huis bij huis; het werd voorts door hen verstaan dat die aankomelingen zulke dingen aanrieden op verschillende manieren, alleen uit lust tot heersen, en dat zij derhalve heenvluchtten, wanneer zij hoorden van steden.

Toen zag ik, dat bezoeking geschiedde over die aankomelingen, en dat zij bijeen werden gezameld tot ettelijke duizenden, en teruggeworpen van daar, en zo de bewoners waren bevrijd van dezulken; en onder de verwijderden was een monnik, die naakt verscheen, maar slechts tot de helft van het lichaam, gegord met een mantel, en met voeten in schoenen gestoken.

Toen ik van hen heenging, volgde mij van daar een geest vanuit hen, opdat hij objecten op onzen aardbol mocht zien hoedanig die waren; hij zag verscheidene gebruiksvoorwerpen uit porcelein of uit indiesche klei vervaardigd; hij zag dingen uit ijzer, uit zilver, en uit verschillende houtsoorten, en meer dingen die in huis gebruikelijk zijn; hij zeide nooit zulke dingen te hebben gezien; en toen ik hem een stad wilde tonen, die zich aan den blik voordeed toen ik in het huis opklom, vluchtte hij terstond weg, onwillig die te zien om de boven aangegeven reden; aangezien ik, toen ik de idee van een stad had, ook de idee had van een regering door koningen en door primaten, en zo meer.

De aankomelingen noemen de geesten van dien aardbol simpel, omdat zij alle verstand en inzicht stellen in boosdoen; maar ik zeide, dat de geesten van dien aardbol simpel verschijnen in zulke dingen, maar dat zij nochtans duizend maal wijzer zijn; bij hen is de hemel, bij genen echter de hel, waar boosheid wijsheid is, en wijsheid onnozelheid en bijna niets.

Ik sprak daama met den monnik die bij hen was geweest; het werd uitgevorst hoedanig hij was, wat hij daar gedaan had. Hij zeide dat hij hen geleerd had over den Heer. Wat verder? Over den hemel en over de hel. Wat verder? Over het geloof in alle dingen die hij zou gaan zeggen. Wat verder? Over den paus, dat hij de mogendheid heeft den hemel te openen voor wien hij maar wil. Zij hoorden dit, en vorsten uit of hij geloofde in den Heer. Bevonden werd, dat hij in geen God geloofde; en wat den hemel en de hel betreft, dat hij niet wat ook méér weet dan dat de hemel boven is en de hel beneden; aangaande het geloof, dat de mensen moesten geloven al wat hij wilde. Toen zij hoorden over den paus, zeiden zij dat elk mens dwaasheid heeft, en dat die monnik onder de dwazen gerekend moest worden; want zij konden niet achten dat zulke dingen konden opkomen in iemands gemoed. Gevraagd werd hem: Wat verder? Hij zeide, dat hij zou heersen over hen. Hierop zeiden zij: Wat is dat? Wat is heersen? dat hij hun zo alle hemelse licht wilde afnemen, en de duisternissen der hel over hen brengen, aangezien hij niets wist dan alleen dingen die der hel zijn; zelfs niet wat de Heer is, aangaande Wien hij een volslagen menselijke idee had als over zichzelf; waaruit bleek, dat hij daarbij bleef hangen, aangedreven door den lust van heersen. Zij vroegen mij waarom hij wilde heersen. Ik zeide: Opdat allen zijn slaven zouden zijn; dat zo door hem de hellen zouden worden overheerst; want heerschappijen zijn voor hen de liefde waarnaar zij haken. Over deze dingen waren zij verbaasd. Bovendien was hij uitermate listig in het verleiden van anderen, en daarin stelde hij het vernuft, terwijl hij niets wist aangaande de Goddelijke ware dingen.

Het is alreeds vermeld, dat zij alleen wonen, huis bij huis, familie bij familie, en natie bij natie, en dat de *paterfamilias* onder hen de hoogste is, en dat zij hem vereren; doch dat hij niet overheerst vanuit liefde van zich, maar vanuit liefde voor hen of jegens hen, aldus dat hij hun wél wil, meer dan zichzelf, zoals een ouder zijn zonen; zij raadplegen hem, hij geeft hun raad, over onverschillig welke aangelegenheid; aldus is de heerschappij der liefde tussen hen, een heerschappij der liefde terwille van de anderen, hoezeer verschillend van de heerschappij der liefde van zich: en dat die liefde is vanuit den hemel waar de Goddelijke liefde zodanig is; en de liefde van zich is vanuit de hel, omdat daar de liefde van zich regeert. Maar heden ten dage kan geen

zodanige regering, of zodanige republiek worden ingesteld, aangezien in een ieder vanuit het erfelijke de liefde is gezeteld van te regeren over de anderen terwille van eigen eer en faam, en de liefde van de schatten der wereld te bezitten boven de eigen noodzakelijkheden uit; en als zij kon, eveneens alle dingen over de algehele aarde te bezitten.

Over de hel der predikers die zich niet in het minst bekommeren om het Woord en om de leer vanuit het Woord. Over Babylon.

5514. Predikers die wel de leer hunner Kerk weten, maar zich toch niet anders om haar en om het Woord bekommeren dan om te kunnen prediken, en verheven te worden tot functies en tot eigen voordeel, en die aldus alleen over de wereld en over zichzelf denken, en in uitwendige dingen toch zedelijk leven om faam te gewinnen, in één woord: die alleen wereldlingen zijn, en niet christenen, door te denken over het leven volgens de geboden des Woords of der Kerk, dezen worden naar een zekere hel gezonden die gelegen is in het noordelijke gebied naar het westen daar, niet zo ver van de grens van het middendeel; daar verschijnt een nevelachtige, zoals een dichte nevel op aarde; daarin worden zij gezonden, en daar krijgen zij een plaats onder de aarde; en wanneer zij daar zijn, weten zij niet of het Goddelijke iets is; gewoonlijk vragen zij wat het Goddelijke is, wat de Heer, wat de hemel, wat de hel: aldus leven zij in een zekere stompzinnigheid.

Over de Afrikaanse natie, Over den nieuwen hemel en de nieuwe aarde: over het laatste gericht.

5515. Eerder is gezegd, hoe vanuit den middelsten hemel, waar degenen zijn die in de ware dingen vanuit het Woord zijn, aldus waar het seminarium is [nr. 5505], van daar velen gezonden werden tot degenen vanuit de katholieke natie, die, hoewel in duisternis, nochtans in de aandoening zijn geweest van het ware terwille van het ware vanuit een leven van het goede.

5516. Nu werd ik heengeleid tot de Afrikanen, eerst langs een noordelijken weg, daarna langs een westelijken weg; zij wonen immers in het westen, verwijderd van het midden naar den hoek van het noorden daar; en eerst kwam ik tot een zeker paleis eender aan een stenen paleis op aarde, waar enigen waren, en daarna verder, waar ik stil hield; en ik hoorde toen een ontzaglijke menigte,

uitgezonden vanuit het midden of vanuit het seminarium, tot de natiën die van verre waren, en bij gegeven vergemeenschapping werd bevonden dat het Afrikanen waren, en daar degenen die goed hadden geleefd volgens hun godsdienstige, en één God hadden erkend, en Hem onder Menselijken vorm; **5517.** ik sprak een en ander met hen over den Heer; zij zeiden inlichting te verwachten, en dat zij het liefhebben de ware dingen te weten; ik zeide hun dat zij die God hebben erkend onder Menselijken vorm, en het leven van het goede hebben geleefd, degenen zijn die kunnen worden ingelicht en verlicht, aangezien dezen in de aandoening van het ware zijn; het goede des levens immers verlangt niets méér dan het ware, want het verlangt te weten hoe men goed moet leven; vandaar verheugen zij zich wanneer zij worden ingelicht; en dat alle zodanigen het ware opnemen uit den Heer, en verlicht worden volgens het hoedanige en hoevele van hun goede des levens; dit erkenden zij, en waren verblijd: daama hoorde ik ook dat een groot aantal geesten en engelen, die onderricht waren aangaande de Goddelijke ware dingen vanuit de hemelse Leer, daarheen werden gezonden.

5518. De Afrikaanse natie is op dezen aardbol degene die méér dan de overige natiën in verlichting kan zijn, aangezien zij zodanig zijn dat zij innerlijk denken, en vandaar de ware dingen opnemen en erkennen dat het ware dingen zijn, anders dan de andere natiën, zoals de Europeanen, die uiterlijk denken en die dingen slechts opnemen in het geheugen, en ook niet zien dat het ware dingen zijn ergens anders vandaan dan dat zij van kindsbeen af aldus waren onderricht, en dat het was gezegd door iemand aangaande wien zij geloof hebben dat hij het weet, aldus op gezag: de Afrikanen op ons wereldrond zijn vanuit den genius waarin de engelen in het hemels Rijk zijn; de Europeanen vanuit den geestelijken genius en hoedanig het verschil is zie men in de Hemelse Verborgenheden.

5518[b]. In één woord, de Afrikanen leven volgens hun godsdienst en de wetten ervan, die zij liefhebben, en derhalve zijn zij zodanig, namelijk innerlijk. Het werd hun gezegd, dat de Christenen niet aldus leven volgens hun godsdienst, maar volgens de burgerlijke wetten, en de leerstellige dingen van den godsdienst slechts hebben in het geheugen, en zelden denken vanuit dezelve terwille van het leven, maar slechts terwille van de leer; zij geloven immers gezaligd te worden door de leer des geloofs, en niet door het leven; ook hebben zij geen leerstellige dingen des levens; hierover verwonderden zij zich zeer, niet willende geloven dat het zo is, van geloof zijnde dat er geen mens is die niet leeft volgens zijn godsdienst; en dat hij, indien hij anders

leeft, niet anders kan dan stompzinnig worden, omdat hij alsdan niet iets vanuit den hemel opneemt.

Over het hemels Rijk, hoedanigen daar zijn.

5519. Er was iemand bij degenen die vanuit het hemels Rijk des Heren waren; hij was prediker; deze was vanuit het geestelijk Rijk; de oorzaak dat hij daarheen was gekomen, was deze dat ik sprak met hem over hen die in dat Rijk waren; toen hij daarheen kwam, zag hij hen zitten aan een tafel, en op de tafel waren spijzen van verschillende soorten; toen hij hen zag, zag hij hoe zij de spijzen doorgaven, de een aan den ander, en de schotels wisselden, en verschillende dingen, die hij hield voor gebaren en drinkgestes; er werd tot hem gezegd, of hij verstond wat die dingen beduidden? Hij zeide van niet. Anderen die bij mij waren, en van hetzelfde Rijk waren, zagen genen niet zo handelen, maar beseften dat die dingen aanschijnen waren overeenstemmende met hun denkingen het werd door dezen ontvouwd, wat het betekende, hetgeen geschiedde door geestelijke ideeën; en zij zeiden, dat zij niet het duizendste deel konden uitdrukken door geestelijke ideeën, en nochtans door dat weinige niets ten voile; zij zeiden ook dat zij wel onderling spreken, maar door middel van een cogitatieve spraak die binnentreedt langs een inwendigen weg, en zo op een bepaalde wijze hoorbaar wordt; de ideeën van hen die vanuit het geestelijk rijk zijn, kunnen niet anders worden uitgedrukt dan dermate dat het schakeringen des lichts zijn, doch de ideeën van hen die vanuit het hemels Rijk zijn, daarmede dat het schakeringen zijn als het ware van de vlam waarvanuit het licht is, dus onuitdrukbaar in woorden van natuurlijke spraak. De hemelsen verstaan de geestelijken goed, maar niet omgekeerd; omdat de hemelsen innerlijk zijn, en uit het innerlijke kunnen de uiterlijke dingen worden gezien en doorvat, maar niet omgekeerd.

5520. De leer der Kerk gaat terstond over in het leven bij hen die hemels worden; zij leven eenvoudigweg volgens haar wanneer zij haar weten; ook denken zij niet anders en redeneren niet daarover of anders moet gedaan worden; doch de leer der Kerk bij de geestelijken gaat eerst in het geheugen over, en van daar in het verstand en in het leven; maar zij redeneren of het zo is.

5521. Hun spraak is niet sonoor als bij de geestelijken, maar is als het ware een zacht golvende, nochtans hoorbaar; dit is mij getoond.

5522. Zij die zodanig zijn, weten niet hoe zij zich van ware dingen doordrenken of aanleren, maar dezulken leren nochtans in het andere leven de ware dingen ook anders aan, namelijk zó dat zij hun als het ware worden ingehecht, want zij zijn niet ingehecht, maar zijn invloeiende of opgenomen aldus door den invloed uit den Heer.

5523. Er zijn ook bemiddelenden; dezen worden gezonden onder de geestelijken, en wanneer zij daar staan, zijn zij stilzwijgend en zien, en verwonderen zich dat genen zodanig zijn; en zo doordrenken dezen daar ook het goede door ware dingen, maar [bij hen] gaan de ware dingen niet over in het geheugen, maar in het leven, en worden nochtans ingeplant.

5524. Zij die in den hoogsten hemel zijn, zijn vanuit het hemels Rijk; zij zijn de allerbesten en allerwijsten, en onschulden, omdat zij in de zelferkenning en vernedering zijn meer dan de overigen, en zo meer dan de overigen in den staat van het goede op te nemen uit den Heer; zij verschijnen naakt als kindertjes; doch zij die in de hel der geniën zijn, en die aan genen zijn tegenovergesteld, zijn de allerergsten en de allerstompzinnigsten, en volslagen tegen de onschuld, omdat zij in de liefde van zich zijn meer dan de overigen, en willen verschijnen als reuzen.

Over het laatste gericht. Over de Christenen.

5525. Daama werden zij gescheiden, zoals boven is gezien, allen volgens het leven, niet volgens het uitwendige leven, maar het inwendige, zijnde des wils of der naastenliefde; gescheiden werden zij die leefden als Christenen volgens de leer hunner Kerk, van dedenen die leefden als Christenen volgens het Woord, waaruit zij tal van dingen hadden geput die hun pasten, zonder leer; voorts werden degenen gescheiden die weliswaar geloofden volgens de leer der Kerk, maar nochtans leefden volgens het Woord ten aanzien van het leven; zij die alleen geloofden, en niet leefden, werden uitgeworpen, deels in woestijnen, deels in hellen.

5526. In het andere leven wordt er niet op gelet of de mens goed heeft geleefd volgens de burgerlijke wetten en terwille van die, maar of hij geleefd heeft volgens de Goddelijke wetten en terwille van die; dit leven immers doet de innerlijke dingen des mensen aan, en maakt vergemeenschapping met den hemel; dat leven echter doet alleen de uiterlijke dingen des mensen aan, aldus terwille van zich en van de wereld; dezen doen vanuit de vrees voor de wet

het boze niet, genen echter vanuit den afkeer van het boze ter oorzaak van het boze, en vanuit de aandoening van het goede.

Over den staat dergenen die zijn in de hel en in den hemel, en die nog niet verwoest zijn.

5527. Zij die in de hel zijn, keren zich bestendig tot hun liefde, en dit ongeacht waarheen zij aangezicht en lichaam rondwenden, en waarheen zij ook maar gaan; zij hebben bestendige windstreken; voor hen is het oosten de liefde des levens, of daar waar hun verkwikkelijke is; wanneer de geesten zodanig zijn, dan zijn zij ten volle verwoest, en in de hel.

5528. In den Hemel ook keren zij die daar zijn, het aangezicht bestendig tot den Heer, en daar is voor hen het oosten, aan de rechterzijde het zuiden, aan de linkerzijde het noorden, en aan den rug het westen, en dit onverschillig waarheen zij zich ook wenden; de windstreken zijn daar tegengesteld aan de windstreken in de wereld; de oorzaak hiervan is deze, dat de zon der wereld voor hen iets zwarts is aan den rug, de zon des hemels die de Heer is, is voor het aangezicht; vandaar is het, dat de wereldlijke dingen eveneens tegenovergesteld zijn aan de hemelse dingen, want de zon der wereld is naar verhouding zwart, hetgeen de liefde van zich betekent, en de maan de liefde der wereld. De engelen in den hemel zien ook aan de zijden en aan den rug wanneer zij het aangezicht keren tot den Heer; aldus zien zij naar het zuiden, het noorden en het westen tegelijk wanneer zij naar het oosten zien, maar van binnen in zich; hun gezicht is als het ware eveneens overal in het rond; dit is mij eveneens te zien gegeven: het licht immers uit den Heer bij den engel zendt de stralen overal heen, maar nochtans duister tot de andere windstreken.

5529. Doch zij die nog niet verwoest zijn, dat is, die nog niet in den hemel of in de hel zijn, keren zich niet bestendig tot hun regerende liefde, maar waarheen zij zich ook wenden, daar veranderen zij de liefde, en eveneens het verstand, zo dat zij wispelturig zijn, en dit met verscheidenheid in elke plaats waar zij ook maar zijn; dit duurt voort bij hen die vanuit de wereld komen, bij sommigen slechts een week, bij sommigen maanden, bij sommigen jaren, tot aan 50 toe, geheel en al volgens hun nut daar, want zij zijn den mens van dienst, en de overigen als subjecten; van hen die zodanig zijn, wordt gezegd dat zij in de wereld der geesten zijn: dezen, als zij in de hel worden geworpen, keren nochtans terug; doch zij die verwoest zijn en eenmaal in de hel, keren niet terug; als zij slechts het hoofd opsteken, worden zij afgrijselijk

gemarteld; sommigen zag ik daaruit weggehaald, maar dit was bij vergunning uit den Heer; maar daarna zag ik hen in hun hel uit zichzelf teruggeleden. Zij worden somtijds eruit gehaald terwille van sommige nutten, maar nooit zonder speciale permissie door den Heer. — Ik zag dat Sixtus V uit de hel gehaald werd, om te spreken met den laatst gestorven paus, omdat hij dat begeerde, maar dat hij daar niet heeft kunnen vertoeven; hij begeerde in de hel te vallen, omdat hij in benauwdheid kwam boven de hel.

5530. De bozen in de wereld der geesten hebben allen gemeenschap met de hellen, maar verschillend volgens het geslacht van het boze en valse, bevestigd door het leven; en de goeden hebben gemeenschap met de hemelen, eender volgens hun goede en ware dingen; en bij dezen worden geleidelijk de boze dingen afgescheiden, doch bij genen de goede dingen; wanneer de bozen in de hel komen, trekken zij terstond de valse dingen van hun eigen boze aan, en worden daarin bevestigd; de goeden trekken in de hemelen hun eigen ware dingen aan; de goeden worden ook daarin bevestigd tot in het eeuwige.

5531. Verder moet men weten, dat wanneer geesten, nog niet verwoest zijnde, zich rondkeren, zij in het geheel niet aan de overigen verschijnen, maar dat zij als het ware uit het gezicht verdwijnen; dit weten de bozen in de wereld der geesten, waardoor zij zich onzichtbaar maken; onenigheid van liefde en van denking doet evenzo.

Ook zien zij die niet samenstemmen, hun huizen niet en iets van hun woonplaatsen; zij verdwijnen terstond, hoewel zij daar zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat hun gemoed elders is, en hun liefde elders; vandaar zijn er in de stad velen die niet verschijnen, velen die aldus verschijnen, ook hun huizen; de bozen kunnen de bergen opklimmen waar de hemel is, en daar volstrekt niets zien, alsof die bergen zonder mensen waren, terwijl zij vol mensen zijn; de oorzaak is de tweespalt der liefden; en waar de liefden zijn, daarheen keren zij hun innerlijke dingen, en derhalve zien zij die niet.

Over den vorigen hemel en het laatste gericht.

5532. Bezoeking geschiedde over de priesters op verschillende plaatsen in het Christendom der Protestanten, en gescheiden werden degenen die de drakonisten konden worden genoemd, van hen die dat niet waren geweest; en het werd bevonden dat de drakonisten er verscheidene duizenden waren, en bij kohorten werden zij uitgeworpen in verschillende hellen, het meest in het westen, dicht bij het midden, en verder daarvan af; en toen zij uitgeworpen

waren, werd vanuit hen een sfeer van schandelijke echtbreuken doorvat, verscheiden bianen de verboden graden.

5533. Het waren zij die wanneer zij priester worden, en wel het Woord lezen, en hetzelfde weten, maar zich er toch niet anders om bekommeren dan om daaruit te preken, aangezien het een aanvaard iets is dat de predikingen daaruit moeten zijn; verder bekommeren zij zich er geen zier om, en houden het ook niet voor heilig, en passen niets vanuit hetzelfde op hun leven toe; zij leggen er zich alleen op toe om verheven te worden tot hogere posten, of om gewin, welke dingen voor hen de liefden zijn; zo is hun inwendige totaal toegesloten hemelwaarts, en het uitwendige staat open naar de wereld toe: sommigen kunnen veinzen, en zich door vleierijen nestelen in de gezelschappen van de eenvoudige goeden, die slechts geloven dat genen goed en beter dan zichzelf zijn, omdat zij kunnen prediken; anderen doen weer anders.

5534. Hoedanig zij zijn, kan vaststaan uit de bende die hen volgde, en het getal ervan was ontzaglijk; en deze bende werd ook van de bergen, de heuvels en de rotsen afgesmeten, van het midden uit, waar degenen waren die het Woord hadden, en verlicht hadden kunnen worden, en het geestelijk leven opnemen; zij allen waren degenen die slechts een natuurlijk leven hebben geleefd, en voorzover zij in burgerlijke gezelschappen verkeerden, vandaar eveneens een schijnbaar zedelijk leven; zij bezochten geregeld de tempels, hoorden de predikers aan, hielden het sacrament van het avondmaal; maar omdat zij geen innerlijke banden hadden, want wanner zij het boze dachten en voelden, deden zij het ook, hadden zij nooit daaraan gedacht of dit of dat een zonde is, aldus tegen God en den naaste, maar zich slechts daarvan hadden onthouden die zonde te doen vanwege de uitwendige banden, zijnde de vrezen voor de wet, voor den tegenstand, voor het verlies van gewin, eer en faam; dezulken hadden allen geen geweten, aldus niet enig geestelijk leven, maar slechts een natuurlijk en burgerlijk leven; en hij die geen geestelijk leven heeft, heeft geen vergemeenschapping met den hemel, maar is daarvan buitengesloten; want wanneer de uitwendige dingen worden weggenomen, zo worden zij zonder teugel weggesleurd in elke misdaad, en kunnen ook niet daarvan worden afgehouden door den hemel, aangezien zij zonder vergemeenschapping zijn; en hoezeer ook de Heer door den hemel zou invloeien, wordt nochtans niets ervan opgenomen; dat zij zodanig zijn, kan vanuit het burgerlijk leven en het daarvandaan schijnbaar zedelijk en christelijk leven, niet door iemand worden onderkend, maar alleen door den Heer; en omdat zij geen christenen zijn, dus ook niet levend, kunnen zij niet tezamen zijn met de gezelschappen des hemels, die het leven des hemels hebben; zijzelf kunnen in de wereld

onderkennen, of zij zodanig zijn geweest, alleen reeds hieruit, of zij ooit in zich hebben gedacht, dat dit of dat een zonde is, dus tegen God en den naaste, of tegen de Goddelijke geboden, aldus tegen het Woord en de leer; of zij ooit zo gedacht hebben in zich, en niet met den mond alleen maar het zo gezegd hebben; want velen spreken met den mond aldus, maar in zich denken zij niet zo; dezen hebben geen geweten, noch iets van den hemel in zich, alleen de wereld; zij vrezen hun overheid, en niet God; van de tempels, de prediking, en het gewijde avondmaal keren zij precies zo terug als tevoren; die dingen worden door hen voor een plicht gehouden, omdat het zo gedaan moet worden.

5535. Alle zodanigen, ontzaglijk in aantal, werden uit de Christelijke wereld geworpen, vanuit het midden ditmaal, de meesten naar het westen in verlaten plaatsen daar, waar zij rondzwerfen en in hun hutten tezamen wonen, onder overheden die hen in banden houden door straffen en allerlei vrezen; zij werden uit de Christelijke wereld geworpen, omdat zij geen christenen zijn. Zij werden ook uitgevorst hierin, dat zij worden gezonden in den gemenen staat huns levens, en dat zij zich dan wenden tot het westen, en zoal tot het oosten, nochtans terugspringen tot het westen, zoals een veer wordt omgetrokken en weer terugspringt; want tot het westen gekeerd worden is tot de wereld, en tot het oosten is tot den hemel: sommigen ook keren zich tot het oosten, wanneer zij daarover denken; dan brengen zij zich niet in enigen geveinsden heiligen staat, maar dit nochtans schijnbaar; de engelen immers beschouwen dan hun innerlijke dingen die zich vanuit zich keren, en niet de uiterlijke dingen; want deze laatste bij hen zijn dan in een tegengesteld streven: de regerende liefde, die de wil is, heeft nochtans de overmacht.

5536. Ik heb dezulken horen zeggen, dat zij hebben geloofd in den hemel te zullen komen, aangezien zij in de uitwendige dingen zedelijk en burgerlijk hebben geleefd, en de leer der Kerk hebben geweten, of de predikingen aangehoord; maar dat zij nu ontwaren dat het burgerlijke leven iets anders is dan het geestelijke leven.

5537. Als zij slechts denken dat iets niet gedaan moet worden omdat het zedelijk boos is, is dat nochtans goed; of dat iets gerecht en billijk is, en dat men derhalve niet zo moet doen; omdat zulk een zedelijke nochtans een vlak is voor het geestelijk goede en ware; anders is het, wanneer het slechts is terwille van burgerlijke en wereldlijke dingen.

Over echtbrekers, over de hel.

5538. Daama werden alle echtbrekers uitgeworpen, die al degenen waren geweest die behagen in echtbreuken scheppen, en hun aantal was ontzaglijk; maar zij werden uitgeworpen volgens de soorten van echtbreuk; er zijn immers vele geslachten en soorten van geslachten ervan: echtbrekers worden niet uitgeworpen in verlaten plaatsen zoals zij die geestelijk echtbrekers zijn, waarover ook boven [nr. 5473, 5475], maar in hellen; de oorzaak hiervan is deze, dat dezulken die behagen scheppen in echtbreuken, in het geheel geen vergemeenschapping hebben met den hemel, want de hemel is gegrondvest op de waarlijk echtelijke liefde, aangezien de echtelijke liefde is vanuit de verbinding van het goede en het ware, aldus vanuit den hemel en vanuit het wezen des hemels, welk wezen die verbinding is; weswege zij het fundamentele des levens niet hebben, omdat zij die behagen schepten in echtbreuken, de echtgenote niet kunnen liefhebben, aldus niet den hemel opnemen.

5539. In het christendom heden ten dage is echtbreuk zó gewoon, dat nauwelijks iemand die denkt vanuit menselijke ontwikkeling [*eruditio*, letterlijk ontruwing, dat is, beschaving], of vanuit zich, denkt dat echtbreuken goddeloos zijn; zij bevestigen zich op allerlei manieren daarin dat zij onschadelijk zijn; waaruit ook blijkt, hoedanig de christenheid is, en dat haar laatste tijd daar is. De oorzaken zijn, dat zij niet de leer der Kerk een zaak des levens maken, en dus zich niet bekommeren om het leven, en aldus geestelijk echtbrekers zijn.

Vervolg.

5540. Ik was in een droefgeestigen staat, maar de oorzaak kende ik niet; ik hoorde toen dat een ontzaglijk aantal vanuit den hemel werd nedergelaten naar de lagere gebieden; de oorzaak werd uitgezocht; gezegd werd, dat het degenen waren die verblijd waren dat zij de hemelse leer hebben, zeggende dat zij haar wilden opnemen, omdat zij alle dingen geloven die daarin zijn; verscheidenen beseften het ook dat het ware dingen waren; maar zodra zij hoorden dat die leer niet alleen een leer des geloofs was, aldus dat de dingen daarin niet slechts te weten en te erkennen waren, maar dat het een leer des levens was, die gewild en gedaan moest worden, en dat de leer niets doet bij hen die slechts weten en beamen, maar wel bij hen die tevens doen, want dezen hebben haar lief van harte, en nemen haar op toen werden zij verdrietig,

en allen verwierpen haar, en wilden er niets van hebben; daarvandaan was mijn droefenis; en vandaar werden zij neergelaten tot lagere gebieden naar het noorden, waar weinig vergemeenschapping met den hemel is, maar waar toch enige vergemeenschapping is;

5541. de neergelatenen vroegen aan mij wat te doen, of alle dingen in die leer gedaan moesten worden, en dat zij dit geenszins kunnen; het werd gegeven hun te antwoorden, dat het niet zwaar en moeilijk is, aangezien zij slechts wil, *dat oprecht geleefd moet worden, zowel in iemands functie als buiten de functie, met iedereen, wie dan ook, en in elke zaak, welke dan ook, omdat het, als men anders doet, een zonde is, dat is, tegen God en tegen den naaste.* Zij zeiden dit te willen, namelijk oprecht leven, en dat denken; maar onderzocht zijnde, werd bevonden dat zij niet wilden, aangezien zij met bedrog, geslepenheid en arglist wilden optreden tegen anderen terwille van zichzelf, en ook hen kwetsen op vele maneren, welke dingen zij niet voor boosheden hielden; weswege zij werden heengezonden; want *oprecht leven sluit al zulke dingen in,* zoals niet stelen, niet echtbreken, niet kwetsen, niet bedriegen, en alle overige dingen van de leer der naastenliefde jegens den naaste; en het werd bevonden, dat niemand oprecht zou kunnen leven terwille van God en den naaste, dan alleen hij die ten aanzien van het leven een christen is, en niet iemand die het alleen is ten aanzien van het geloof.

5542. Onder hen zijn ook degenen die in valse leer alleen vanuit den zin der letter des Woords zijn; die bekommeren zich in het geheel niet om de ware dingen zelf, hoezeer deze ook in het Woord uitkomen, en hoezeer deze aan hen in het andere leven gepredikt worden, als zij zich slechts daarin bevestigd hebben; degenen van hen echter die in het goede hebben geleefd, hebben vanuit het goede trek naar de echte ware dingen, want het goede heeft trek naar de ware dingen, zoals de spijs naar water; het verlangt naar verbinding, aangezien het ene het ander liefheeft: er werden in ontzaglijk aantal degenen gezien die zodanig waren geweest, vanuit de Lutheranen en anderen, die, omdat zij niets van het echte ware wilden opnemen, vanuit den hemel werden neergeworpen, en doorgezonden op de aarde oostwaarts naar het noorden daar; en degenen en van hen die boos hadden geleefd, in de hellen daar.

Het werd gezegd dat de draken zijn tegen den hemel, omdat zij zijn tegen de hemelse leer; de hemelse leer immers verschijnt niet in den zin der letter dan alleen voor de verlichten; en daarom ook zijn zij tegen den hemel; en als zij daarheen komen, blussen zij terstond *de* wijsheid dergenen daar uit; maar nochtans wanneer in de draken die daarheen worden opgewekt, een blik wordt geworpen [door de engelen], zo werpen zij zich naar beneden vanwege

de binnenste duisternis die opdoemt, en vanwege de angst dientengevolge: zij die het lichaam en het hoofd van den draak samenstellen, zijn degenen die zich meer dan de anderen hadden bevestigd in die valse leren, en volgens het hoedanige en het hoevele der bevestiging is hun plaats daar. Hun tegenwoordigheid veroorzaakt verstarring tot aan uitblussing toe van de aandoening van het ware, bij degenen die in het inzicht vanuit de leer zijn; dit uit ondervinding: dezulken waren beneden mij, en zij waren boven mij; en voor zoveel zij aanwezig waren, voor evenzoveel verstarde de aandoening; en als zij niet waren weggenomen, zo zou verstarring, verveling, tot aan walging toe, over mij zijn gekomen. Wanneer iemand vanuit leer met hen spreekt, verstaan zij het niet; zij bieden weerstand, en ten slotte achtervolgen zij hem, sommigen vanuit afkeer, sommigen vanuit haat, en zo voort; het schijnt hun toe in het licht te zijn, wanneer zij buiten enige leer zijn, zo eveneens in hun leven en in de vrijheid van te voelen geheel zoals zij willen voor en tegen, afwisselend en in het wilde weg.

Over het laatste gericht en Nova Hierosolyma.

5543. Ik zag een ontzaglijke menigte vanuit de hemelen neergelaten oostwaarts, en daar vooraan een plaats toegewezen; zij die boos waren, werden rondom in de woestijnen en in hellen geworpen; zij die goed waren, verkregen verblijfplaatsen om te bewonen. Daarna hoorde ik een ontzaglijke menigte die werd nedergelaten vanuit den hemel tot alle overige windstreken rondom, naar de westelijke, de zuidelijke, en de noordelijke, met wie het eender verging; en zij die goed waren, verkregen verblijfplaatsen en woningen; dit hield meerdere uren aan, dan gansen nacht door.

5544. Dit was geen bezoeking geweest, want die had vaak tevoren plaats gehad, maar een rangschikking in orde; want in het midden is het beste, aan de omtrekken zijn de goeden volgens graden; en oostwaarts zij die in het klare van het goede zijn; degenen aan het westen die in het duistere van het goede zijn; degenen aan het zuiden die in het klare van het ware zijn; degenen aan het norden die in het duistere van het ware zijn.

5545. Ter opmerking: dat in de praemissen tot de leer wordt gezegd dat meerdere verstandelijke dingen daarin zijn, ter oorzaak hiervan dat de engelen in het verstandelijke zijn wanneer zij in de wijsheid en het inzicht zijn, en dat het het verstand bij den mens is hetwelk wordt verlicht door den Heer wanneer hij het Woord leest; niets komt onmiddellijk; en het verstand is ter

opneming van de ware dingen die des geloofs zijn, en de wil is ter opneming van de goede dingen die der liefde zijn; en dat zonder zulk een verstandelijke nooit een beslissing kan vallen aangaande wat het ware is, aangezien een ieder vanuit den zin der letter des Woords conclusies kan maken dat het waar is wat hij zich heeft voorgesteld, zoals bijvoorbeeld dat Jehovah woede heeft en dat die brandt tot aan de hel toe, bij David, en dat Hij Zich verblijdt in het doen van het boze, terwijl Hij Zich ook heeft verblijdt in het doen van het goede, Deut. xxviii: 63; aldus in zeer vele andere plaatsen; dit is de oorzaak, dat de verstandelijke dingen ook daar zijn.

Over den hemel.

5546. Zij die in de hemelen zijn, leven daar zoals op aarde; zij die gescheiden hebben geleefd, of onderscheiden in naties, families en huizen, zoals de Oudsten op onzen Aardbol, leven eveneens eender daar; zij die leven onder heerschappijen en in steden, leven eender daar, maar toch ook onderscheiden in steden volgens de naties, families en huizen, aldus volgens de aanverwantschappen in haar orde, maar dan volgens de aanverwantschappen van het ware vanuit het goede, welke de geestelijke aanverwantschappen zijn; zij die daar in aanverwantschap zijn, kennen elkaar op het eerste gezicht, geheel zoals de bloedverwanten en aanverwanten op aarde; zij zijn voor hen zoals bekenden, hoewel zij elkaar eerder nooit gezien hebben.

Over den hemel in het gemeen en over de graden ervan.

5547. Er zijn hemelen boven hemelen, en er is vergemeenschapping daartussen; de geesten en de engelen weten niet hoe het gesteld is met de vergemeenschapping ervan en de verbinding, behalve degenen die in den hoogsten hemel zijn; er zijn zeven graden ervan; in het gemeen worden zij onderscheiden tussen hen die inwendig zijn en die uitwendig zijn; de inwendigen zijn het die de hemelsen worden genoemd, en de uitwendigen zijn het die de geestelijken worden genoemd; de inwendigen zijn onderscheiden in drie, en de uitwendigen in drie; en tussen de inwendigen en de uitwendigen bestaan er middelsten terwille van de verbinding; dezen worden hemelsgeestelijken genoemd; vandaar is het, dat er zeven graden zijn.

5548. De eerste graad, zijnde de binnenste bij de inwendigen, is van den Heer alleen, en kan geheten worden de woning zelf des Heren in den hemel, want wat daar wordt voltrokken, weet de engel niet; maar nochtans wordt hij daardoor geregeerd uit den Heer; de tweede graad bij de inwendigen is die welke weliswaar komt tot de doorvatting van hen, maar zoals des mensen inwendige komt tot diens uitwendige; de derde graad is het, waarin deze engelen zijn, en waar zij hun doorvatting hebben; hun menselijke is daar, en hun ziel in den tweeden graad; evenals de mens denkt in zijn natuurlijke en zinlijke, en niet in het inwendig verstandelijke, aldus hebben zij in dien hemel eveneens een uitwendige, zoals alle geesten; maar dit rust bij hen, en zij weten niet dat zij het hebben; aldus rust het zoals het uitwendige van den mens wanneer hij slaapt; maar nochtans is dat uitwendige vol van hun inwendige dingen; daardoor geschiedt vergemeenschapping met hen die in de uitwendige dingen zijn, of in de geestelijke wereld, door hemels-geestelijken.

5549. De engelen die in den geestelijken hemel zijn, zijn niet in inwendige dingen, maar in uitwendige; dat uitwendige is ook driedelig, namelijk een inwendige, een middelste, en een uitwendige; het uitwendige dat toetreedt op het uitwendig zinlijke in de wereld, rust; in het middelste leven zij ten aanzien van de denking en de bemerking; het inwendige is voor hen als een ziel; zij hebben weliswaar een inwendige dat boven is, maar dit is toegesloten; de vergemeenschapping met hen geschiedt door den hemels-geestelijken hemel, doorheen het hemelse; vandaar is het, dat de geestelijke engelen in het inwendige van het natuurlijke zijn.

5550. Hieruit blijkt, dat er drie graden van hemelen zijn, of van engelen in de hemelen, evenzoveel graden bestaan ook bij de mensen in de wereld, die engelen zijn; maar dan weten zij niet wat er wordt voltrokken in hun inwendige dingen; deze worden geopend na den dood.

5551. Deze graden zijn onderling geheel en al onderscheiden, maar of de geleerde wereld dit kan vatten, betwijfel ik, ter oorzaak hiervan dat zij merendeels over de uitwendige en de inwendige dingen bij den mens de idee hebben van een continue, van het grove tot het subtiële, zonder andere onderscheiding.

5552. De mens, of het menselijk geslacht, is het laatste, en waarin de hemel stilsthoudt, ter oorzaak hiervan, dat de mens in zich den hemel heeft, en daarmee overeenstemt; zijn zinlijke hetwelk uitstaat in de wereld, is het laatste zelf, en derhalve eveneens het fundament, waarop de hemel zoals een huis op zijn fundament rust, want er is een nexus van alle dingen, van eersten tot laatsten; en des mensen zinlijke is naar verhouding vastgesteld; hoedanig vastgestelde het is, kan men enig en alleen daardoor weten, dat alle dingen

die op den aardbol zijn, ook in de hemelen zijn, maar daar niet gefixeerd; nochtans is er de schijn als van een gefixeerdheid; tal van dingen mogen worden opgesomd, zoals huizen, akkers, tuinen, wagens, dieren; daaruit blijkt, dat de mens wanneer hij in de wereld leeft, voor zich een vast vlak verwerft, en dat dit derhalve niet kan worden veranderd; daarvandaan is het, dat de mens tot in het eeuwige zodanig blijft als hij in de wereld is geweest; dit vlak heeft hij met zich, maar het rust geheel en al; maar nochtans houden zijn innerlijke dingen daarin stil; als hij deze overeenstemming met de inwendige dingen bij hem niet heeft, kan het daar niet wel met hem zijn; ook als het wel met hem is, hangt dit af van de overeenstemming in haar omvang; maar hij zal goede innerlijke dingen moeten hebben; als de innerlijke dingen boos zijn, dan komt hij in de hel.

5553. Opdat dus het Goddelijke alle dingen zal regeren, zowel in de hemelen als op aarde [*terris*], vanuit Zichzelf, hetgeen geschiedt door alle dingen, door eersten en tevens door laatsten, is derhalve de Heer in de wereld gekomen, en heeft Hij het menselijke aangenomen, en is Hij met het menselijke tot aan laatsten toe, wederopgestaan, zoals Hijzelf ook den discipelen heeft geleerd; zo immers heeft Hij in de wereld de hellen kunnen onderjucken, en zo daarna de hemelen en de aarde [*terras*] kunnen regeren, en niet anders; want de mens was toen in laatsten geheel en al teruggetreden van de hemelen, zodat toen het fundament aanving te vergaan.

De spraak der hemelse engelen.

5554. Opdat ik hun spraak zou verstaan, werd mij een voorbeeld gegeven: ik doorvatte dat een zekere vrouw haar echtgenoot liefhad, maar door anderen met gesprekken werd teruggehouden, somtijds overredende gesprekken en slechts de aandoeningen van anderen belemmerende, hetgeen geschiedt door tegenhouden, door andere aandoeningen in te boezemen, en door de vergemeenschapping te verhinderen door anderen in de plaats te stellen die sterker in de uiterlijke dingen invloeiën; toen die verwijderd waren, had zij haar echtgenoot openlijk met veel macht lief, door hem te kussen, en te omhelzen; toen zeide ik dat het hiermede zo gesteld was als met een boogpees of een springveer, die, teruggetrokken nochtans streeft om terug te springen; dit wordt streven genoemd; het cardinale van een springveer ligt in dat streven [of de veerkracht]; het weet niets van daad, voordat de hechtingen zijn samengebracht; in den mens wordt dat de wil genoemd, want de wil is levend

streven; want alle dingen in een levend subject worden anders genoemd en bestaan onder een andere gedaante, terwijl toch op dezelfde wijze het leven invloet in de organische of substantiële dingen; al wat de mens wil, dat is in zijn streven, en wanneer de verhinderingen worden verwijderd, geschiedt de daad; dat wat in den menselijken wil is, is diens liefde, want de wil zelf is zijn liefde; vandaar, voor zoveel iemands liefde wordt tegengehouden, hetgeen geschiedt door verschillende oorzaken, die onmogelijkheden worden genoemd, en eveneens door andere liefden van buiten, en bemiddelende, voor evenzoveel treedt zij niet op: aldus is het gesteld in alle en de afzonderlijke dingen der natuur, in het heelal ten aanzien van de atmosferen, in het plantenrijk ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen, in het dierenrijk ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen, in den mens ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen; vandaar het evenwicht, de uitwerkende oorzaken vanuit einddoelen, en de uitwerkingen vanuit oorzaken. Van binnen in den hoogsten zin is de liefde des Heren om het menselijk geslacht te zaligen, om hun te geven wijsheid en gelukzaligheid; de verhinderingen zijn bij den mens en diens liefden.

5555. Deze dingen werden uitgedrukt door woorden en ideeën, en waargenomen door geestelijken en hemelsen; de geestelijken begrepen deze dingen goed en met verlustiging, omdat zij inzichten zijn; doch de hemelsen niet zo, vooraleer iets uit een geestelijke idee in hun idee kwam, welke innerlijk is, en evenwel gefundeerd op de geestelijke idee; zij is meer gemeen, duister denkende over zulk een invloed en de daad daarvandaan, of over zulk een staat en de daad daarvandaan; zij dachten als het ware alleen in het gemeen over zulk een staat van alle dingen in de samenvatting, en dan traden de gebaren des lichaams en de trekken van hun aangezicht eender op; en dit toonden zij door alle bewegingen des lichaams en eveneens door de gelaatstrekken en de flonkeringen der ogen.

Dat de engelen den menselijken vorm hebben.

5556. Het al van des mensen leven uit den Heer streeft naar den menselijken vorm, het minste ervan en het grootste; het al van het goede en het ware, zijnde des verstands vanuit diens wil, hetwelk uit den Heer is, streeft naar den menselijken vorm, ter oorzaak hiervan, dat de Heer Mens is, en de hemel in zijn complex mens is; daarvandaan heeft de mens den menselijken vorm, en vandaar heeft de geest dien, en vandaar de engel; wanneer de mens het lichaam

aflegt, heeft hij den menselijken vorm; en wanneer een geest ten aanzien van de uiterlijke dingen, welke in den menselijken vorm zijn, in slaap ligt, zo is hij onder den menselijken vorm nog volmaakter: de ziel is de mens; als gij zegt dat de ziel het leven zelf is hetwelk invloeit uit het Goddelijke, zo is die in den menselijken vorm, want al wat is uit het Goddelijke, aldus uit den Heer, is menselijk in vorm; de liefde of het goede der liefde is het *zijn* zelf van den vorm, en het ware daarvandaan wanneer dit het goede wordt, is het *bestaan* zelf daaruit. Dat meerdere geleerden twijfelen over de wederopstanding en een mening koesteren over een wederopstanding van het lichaam, is omdat zij gedacht hebben vanuit hypothesen over de ziel, waaromtrent zij slechts de idee van een windvlaag hebben gehad, en sommigen weer anders, zoals van lucht, vuur, vlam; vandaar heeft die geleerdheid hen verblind, en de innerlijke doorvatting over des mensen leven na den dood verward en teniet gedaan: anders de eenvoudigen, mits zij niet eender denken over de ziel: en daarom, wanneer zij in de christenheid denken over de ziel na den dood, zo kunnen zij geen idee hebben van den menselijken vorm; terwijl toch die mening blijft bij allen die niet de innerlijke doorvatting over het leven na den dood door zulke dingen hebben teniet gedaan: zoals zij die buiten de geleerde wereld staan, alle Mahomedanen en de wijze heidenen. Dat zulk een idee in de christelijke wereld onder de geleerden daarvandaan is, werd getoond doordien hun ideeën werden doorgelicht, en toen bevonden dat zij zodanig zijn; en daar was niet slechts het twijfelachtige in hen, maar ook het ontkennende; in dat duistere waren zulke dingen, die al het hemelse licht uitdoofden aangaande het leven na den dood. Ook werden de ideeën der eenvoudigen uitgevorst, en zij werden volstrekt conform bevonden met de ideeën van een geest aangaande hemzelf; het geloof van een ieder is volgens diens ideeën. Diegenen van hen die hebben gedacht over het leven na den dood vanuit de onmogelijkheid dat de algehele hemel samen met de gesternten, zon en aardbol, zouden vergaan, en dat dan des mensen lichaam, verteerd door wormen, muizen, vissen, verdeeld en verstrooid in alle richtingen, zou wederopstaan, hebben de wederopstanding ontkend; en wat eenmaal ontkend is, wordt met verschillende dingen daarna bevestigd; omdat de mens in de christelijke wereld zodanig is, werd het hem toegestaan te geloven dat het lichaam ten tijde van een of ander laatste gericht zou wederopstaan; anders zouden allen, die vanuit hun verstandelijke dachten, de leer aangaande de wederopstanding hebben verworpen; en met deze verwerping vergaat het al der Kerk en des hemels bij den mens.

Over de spraak der geesten en der engelen.

5557. De spraak der hemelse en der geestelijke engelen verschilt zeer; ook de spraak der engelen en der geesten; en dit verschil kan blijken vanuit de natuur zelf van hun spraak; namelijk dat zij zich uitdrukken vanuit ideeën, in natuurlijke klank, welke klank als het ware hun liefde is; wanneer zij aldus spreken vanuit hun ideeën, zo spreken zij zulke dingen vanuit zich; zij gaat voort vanuit hun ganse wezen, als het ware niet slechts vanuit de denking, maar ook vanuit het ganse lichaam; want de ganse geest is zijn liefde; vandaar hun spraak.

5558. Daaruit blijkt, hoedanig de spraak der engelen is die in de hemelse liefde zijn, namelijk allerverkwikkelijkt en allerschoonst, want vanuit hun liefde spreken zij, en de spraak der wijze engelen is zodanig, dat zij vol is van de ideeën der wijsheid, welke niet vallen in de ideeën der niet zo wijze engelen; en daaruit blijkt ook hoedanig de idee van de eenvoudigen is, als zij niet in samenzijn met de wijzen is.

5559. Daaruit blijkt, hoedanige spraak degenen hebben die in de hel zijn, namelijk dat die krachtens hun vuile ideeën vuil is, en dat die niet verbinding kan hebben met de spraak der engelen, want zulke ideeën als er in de hel zijn, vallen niet in de engellijke omdat zij vemietigend zijn; en dat de spraak daar wordt gevarieerd volgens de geslachten en soorten der liefden, want het is ieders liefde die denkt en die spreekt, omdat de ganse geest ten aanzien van de innerlijke en de uiterlijke dingen als het ware diens liefde is; de uiterlijke dingen zijn de laatste vormen ervan; daaruit blijkt welke verschillen het zijn. De verschillen zijn zodanig, dat de helsen nauwelijks de engellijke spraak kunnen verstaan, welke, hoewel eender vanuit ideeën, nochtans vanuit zulke ideeën is, die tegenovergesteld zijn aan de ideeën van genen; doch de engelen kunnen de helsen verstaan; daardoor ook wordt de hemel gescheiden van de hellen.

Over hen die betrekking hebben op de nagels; de hel.

5560. Zij die betrekking hebben op de nagels van voeten en vingers, zijn de allerboosaardigsten; zij bekommeren zich allermint en nauwelijks een zier om de dingen die des hemels en der Kerk zijn: hun boosheid overtreft de boosheid van alle anderen; maar ten slotte worden zij de allerstompzinnigsten; *Cartush* is zodanig [*Cartouche*, een Parijse bandiet, onthoofd in 1721].

Over boeken en het Woord in den hemel.

5561. Zij hebben het Woord daar, en eveneens boeken; in den geestelijken hemel is het schrift eender aan het schrift in de wereld, met latijnse letters, maar volstrekt onverstaanbaar voor hen die in de natuurlijke wereld zijn; want zij zijn in een geheel andere taal, welke de universele is; zij die haar lezen, begrijpen haar terstond; de woorden daar zijn volgens hun natuurlijke ideeën; die werden meermalen door mij gezien, maar wanneer ik in een natuurlijke staat was, kon ik ze wel lezen, maar niet verstaan; ik zag boeken en geschriften voor ogen; ik las ze, en dit meermalen; zij hebben evenzo het Woord, sommigen volgens den inwendigen zin ervan, sommigen volgens den uitwendigen zin, maar nochtans meer geestelijk [dan bij ons].

5562. In den hemelsen hemel echter hebben zij niet zulk schrift, maar de letters zijn anders, bijna zoals de Hebreeuwse, en daar zien zij in de afzonderlijke syllaben, hooftjes en puntjes ervan de vele dingen die zij betekenen, want zij hebben een andere spraak; dit werd door mij gezien, en er was toen een engel bij mij, die het ontplooidde; vandaar wordt in het Woord gelezen “ten aanzien van elk hooftje, en van elk puntje”.

5563. Zij schrijven ook brieven, en zenden die tot anderen, en naar andere plaatsen; hetgeen ik ook heb gezien.

Over de spraak en de wijsheid in den hemel.

5564. De geestelijke spraak is universeel, vanuit ideeën; maar de klank ervan, of de articulatie ervan, vloeit vanuit de aandoening zelf, welke natuurlijk voor haar is, zo dat de aandoening zichzelf uitdrukt door den klank, dat is, de articulatie bij hen, zoals elke aandoening natuurlijke gebaren met zich heeft; bijgevolg vloeit de klank der spraak of vloeien hun woorden vanuit den gansen geest; de ideeën zijn der aandoening, welke eveneens in het geestelijke van des geestes lichaam eender worden gevormd. Doch de dingen welke de geesten onder elkander spreken, kan voor het grootste deel niet worden uitgedrukt in natuurlijke spraak of taal, want het valt niet in woorden, noch in de zinlijke ideeën der denking welke de mens heeft in het lichaam; in het lichaam zijn de [al]-gemene dingen [*communia*].

5565. Eender is het gesteld met de spraak der hemelsen ten opzichte van de spraak der geestelijken; in de spraak der hemelsen is zulk een wijsheid, dat zij niet kan worden uitgedrukt in de geestelijke spraak, zelfs niet gevat met een

idee, hetgeen ook werd bevonden door iemand die daarover twijfelde; hij werd gezonden in een samenzijn van hemelsen, en toen doorvatte hij de dingen die zij spraken; maar toen hij terugkeerde tot de zijnen, die geestelijken waren, kon hij niet iets uitdrukken, zelf niet door ideeën der denking; hij zeide dat de gesproken dingen allervolst van wijsheid waren; hij was [Addison of Steele] van de *London Spectator*. Het was ook bevonden, dat de geestelijke spraak niet valt in de natuurlijke spraak die de mens heeft.

5566. Alle engelen, zowel de hemelse als de geestelijke, worden vervolmaakt ten aanzien van de wijsheid tot in het eeuwige, maar nochtans kunnen zij niet worden vervolmaakt tot enigen graad dat er enige verhouding is tussen hun wijsheid en de Goddelijke Wijsheid des Heren, omdat de Goddelijke Wijsheid des Heren oneindig is, en er geen verhouding bestaat tussen het eindige en het oneindige.

Dat de afzonderlijke ideeën der denking vloeien vanuit de aandoeningen die der liefde zijn, zoals het licht uit de vlam, zodat het gezegd kan worden dat het verstand is het product des lichts vanuit de aandoening des wils als een vlam, in de afzonderlijke dingen; dit werd in den hemel doorvat dat het zo is; en dat het den oorsprong ontleent aan den Heer als Zon, zijnde de liefde, en vanuit het licht daaruit, zijnde hun Goddelijke, en deswege dat de Heer aan hun afzonderlijke dingen inis, ook hierin dat de denking naar verhouding een gemene is [*commune*].

Over de goddeloze Babylonische bende.

5567. Degenen vanuit de Babylonische bende die met het heilige in de uitwendige dingen te koop liepen, en het gewone volk overreedden dat zij heiliger waren dan de overigen, en evenwel van binnen in zich geloofden den hemel te bezitten, en zo het recht te hebben over de zielen der mensen, en eveneens het gewone volk daarna hebben overreed, en daarmede hun animi gevangen genomen, en hen beroofd van bezittingen, dezen onder hen die niets hebben geloofd, en zulke dingen vanuit arglist hebben bedreven, verzinnen in het andere leven goddeloze kunstgrepen, en beramen eendere dingen op andere wijze; zij zijn aan den rug in de westelijken streek, op een zekeren niet hogen berg; en een ander slag van hen op een berg dicht naar het noorden.

5568. De eerstgenoemden, die in de westelijke streek zijn, bijna in het midden, voorts neigende ook tot het noorden, komen heimelijk tot de achterdelen van mensen en geesten, ofwel zelf, ofwel door denkingen, ofwel

door afgezanten; en daar in de overreding dat Christus daar aanwezig was; zij die dit proberen kunnen voorliegen en overreden alsof de Heer daar zou zijn, krachtens zulk een geloof in de wereld; aldus keren allen die invloed hebben in de achtergelegen dingen der geesten, hen af, en leiden hen zo waarheen zij maar willen, alsof de Heer hen leidde; zij die tot de achterdelen van den mens komen, onder het achterhoofd, regeren des mensden denken; als enige rechtschapen eenvoudige geesten aanwezig zijn, halen zij die terstond naar hun zijde over, want de overreding is zodanig; en als het wordt ontdekt dat zij geesten zijn, zo zeggen zij dat zij van den Heer gezonden zijn, ofwel dat Hij invloeit door hen, aangezien de Heer alomtegenwoordig is; als genen gevangen zijn, doen zij met mens en geest al wat zij maar willen: meestal zijn zij aanwezig wanneer de mens in verzoeking is, wanneer hij in rampspoeden is, in wanhopigheden, en wanneer de animus wankelt aangaande het Goddelijke, en Zijn Voorzienigheid, en in twijfel verkeert; dan leiden zij den mens tot goddeloze denkingen, en zij plonsen als een geest zich niet gans en al aan hen geeft en al wat hij heeft, diens denkingen in de hel, hetgeen geschiedt door ontkenning van het Goddelijke; het meest treden zij op tegen de meer onschuldigen; zij zijn van binnen in de liefde van zich meer dan de anderen, en het zijn innerlijke duivels; dezulken waren meermalen bij mij, en in het verborgene, zo dat ik in het geheel niet wist dat zij er waren, dan alleen vanuit een verandering van staat ten aanzien van den animus; tenslotte werden zij ontdekt, en toen gezien; en ik sprak met hen: en het werd bevonden dat zij de allerverbitterdste vijanden waren tegen den Heer, en al diegenen achtervolgen die den Heer aanbidden, als zij denzelven niet al hun dingen geven ten aanzien van hun zielen en ten aanzien van hun schatten; de eredienst des Heren is hun tot een middel voor zodanige goddeloosheden: ik zag dat die bende, die teer talrijk was, werd afgeworpen in een hel vooraan den berg van hen, waar innerlijk zwavel, en innerlijk hels vuur ontzaglijk toeneemt; en nu zodra zij daarheen komen — want daar is hun samenkomst — worden zij in die hel afgeworpen.

5569. De andere soort, die dichter naar het noorden toe in de westelijke streek woont, heeft innerlijker arglisten, en zij zijn sluw; zij doen evenwel alle dingen derwijze dat geest en mens het niet bemerkt; zij spreken oprecht, en ook vroom; zij lopen niet zozeer te koop met heiligheid, als wel met oprechtheid, maar van binnen zijn zij net eender: met hun kunstgrepen zoeken zij niet zozeer toegang bij mens en geest aan het achterdeel, en regeren daar over den denkingen, maar zij gaan rondom het linkeroor, en nemen dat gebied in beslag; hetgeen geschiedt op verschillende en heimelijke manieren

en met kunstgrepen, welke ik niet allemaal kan beschrijven; aldus keren zij van daar allen invloed vanuit den hemel af, want de hemel vloeit van alle kanten in; en wanneer zij dat gebied in beslag hebben genomen, dan hebben zij geest en mens in bezit, want langs dien weg komt al het waarneembare, en derwaards komt al datgene wat den mens verlustigt, vanuit zijn dominerende liefde, in één woord: al het verkwikkelijke der innerlijke denking; de invloed des hemels heeft zijn as rondom het oor, zo dat de as van den invloed daar is, ter oorzaak hiervan dat het oor zulke dingen opneemt, en de dingen die daar binnengaan tot des mensen doorvatting komen; wanneer genen dat gebied in beslag hebben genomen, dan doorvatten zij terstond de denkingen en aandoeningen van dien geest, niet eerder; en dan brengen zij op verschillende manieren, terwijl die geest het niet weet, tal van dingen binnen die der liefde zijn, en die tegen de liefde zijn, en zoeken het uit wat dit bewerkt, zodat hij in droefenis ofwel in blijdschap komt, dan wel wat voor hem verkwikkelijk of onverkwikkelijk is; en wanneer zij daarachter zijn gekomen, boezemen zij zulke dingen in die hun tot wanhoop drijven, hetzij over het heil, hetzij over de Voorzienigheid, hetzij over het Goddelijke, hetzij anderszins, en wel tenslotte dermate dat de geest nauwelijks zichzelf meer meester is; en zo leggen zij beslag op hem, en ofwel stoten hem uit zijn bezitting, zodat hij ergens anders heenvlucht, en zo beroven zij hem van al zijn dingen, of trekken hem naar zich toe, en lijven hem bij zich in als slaaf, zodat hij al zijn dingen aan hen overgeeft. Daarna zoeken zij ook naar den invloed vanuit den hemel tot dat deel, van alle kanten, en tot aan de lenden van weerszijden, en wanneer hun invloed bekend is, dan nemen zij helemaal bezit van hem, en onderwerpen hem aan zich als een geringen slaaf. Sommigen twijfelden over zulk een boosaardigheid, en het werd genen toegestaan in hen te werken; en tenslotte bekenden dezen dat genen, als zij wilden, hen in de hel konden stoten uit eigen beweging, want zulk een staat brengen zij over anderen. In één woord: het is een goddeloze bende.

5570. Wanneer de mens in innerlijke vreugde, of in innerlijke droefenis en melancholie is, komt dat nergens anders vandaan dan vanuit den invloed van geesten, die denken en spreken tegen zijn liefden, of samen met diens liefden; dit werd met vele dingen getoond, en eveneens weten dit verscheidene boze geesten in het andere leven. Zij spraken onder elkander, en het werd niet gehoord, maar het werd doorvat door een verkwikkelijke of een onverkwikkelijke.

Over getallen in den hemel.

5571. Getallen verschijnen somtijds, een blad papier daarvan vol; ook aan de wanden; en deze betekenden zulke dingen welke de hemelsen denken; maar nauwelijks iemand kan dat weten dan alleen zij die vanuit zodanigen hemel zijn; wanneer de getallen enkelvoudig zijn, dan hebben zij een betekenis volgens de dingen die beschreven zijn in de Hemelse Verborgenheden, zoals 2, 3, 4, 5, 6, enz. tot 12; doch wanneer zij zijn samengesteld, hebben zij een anderen zin, zoals $\frac{358}{90356}$: deze betekenen God zij met u, en ieder getal iets; maar zij hebben den genoemden zin volgens de dingen die boven vermeld zijn; zo hier 358; die getallen bepalen den zin in zulk een reeks die hier en daar is; zij die vanuit dat hemels rijk, verstaan terstond, en zulks zonder inlichting, als het ware vanuit henzelf; iedere idee heeft haar getal; in het algemeen stemmen even getallen overeen met het goede, zoals 2, 4, 8, en de oneven getallen met het ware, zoals 3, 9.

Over de geniën en hun hellen.

5572. De geniën wonen diep aan den rug, en daar verspreiden zij zich wijd, onder de hellen der geesten, van wie zij onderscheiden en gescheiden zijn door een harde rots als het ware, die ondoordringbaar is, omdat er geen vergemeenschapping is tenzij door bemiddelenden, zoals tussen de hemelsen en de geestelijken; zij stemmen ook overeen met de hemelsen, en worden uit den Heer door dezen geregeerd en getemd.

5573. Iemand die een genius was, mij in de wereld bekend geweest (Lag: Frölick) was lang bij de geesten, en hij kon allen, wie hij ook maar wilde, leiden, namelijk door hun denkingen, en ook afleiden naar willekeur; zij wisten niet dat hij een genius was; zij zeiden ook, dat zij hem in het geheel niet konden weerstaan, maar dat hij hen kon dwingen te denken al wat hij maar wilde; hetgeen hij ook zelf bekende; hij kwam tot mij, en deed eender met mijn denkingen, zo dat hij de kleinste dingen daar kon leiden; en eveneens begaf hij zich met de hand in het gebied van de borst; en daar werd bevonden dat hij een genius was, en onder de geesten die mij bekend waren geweest in de wereld; vele geesten kleefden hem aan, wet tot ettelijke honderden toe; zij zeiden dat hij hun gedachten [*cogitata*] kon opnemen; niet aldus anderen; zij waren boos, en merendeels naturalisten; en eveneens was hij het van binnen in zich.

5574. Aan hun leven in de wereld werd mij te weten gegeven, hoedanig degenen zijn in de wereld die geniën worden, namelijk dat zij vastklevan aan hun eigen denkingen [*cogitationes*], deels vanwege een leven eenzaam in zichzelf, dat is, vanwege het verkwikkelijke ervan, deels vanwege alsdan daarmede vermengde droevige lotgevallen; en vanwege de aanhoudende denking dan daarover; vandaar kunnen zij in één enkele denking langen tijd zijn, en daarin gehouden worden, en daarvan niet afzwerven zoals zij die in blijdschap zijn, en in verscheidenheid, en die geen droevige dingen hebben: het was het meest daardoor dat zij langen tijd konden vastklevan aan de denking over één enkele zaak; zodanig was hij. Dezulken worden tenslotte zodanig dat zij denken wat zij denken, wat een ander ook mag spreken; ook valt zo iemand niet door wat ook in twijfel, maar houdt zich voortdurend in zijn eigen idee omtrent een zaak waarover anderen spreken, en stapt daar in genen dele van af, zonder te letten op de redenen van anderen, dan alleen door te zeggen dat het niet zo is, en dat hun redenen waardeloos zijn; aldus hangt hij niet af van anderen in welke zaak dan ook; gezag doet hem niets, noch de reputatie van geleerdheid in geestelijke en redelijke dingen; aldus is hij aanhoudend aan het denken tegen een ander die anders denkt dan hijzelf; zij die zodanig zijn, worden geniën, en leiden al de geestelijken, wie dan ook, bij hun denking, want de geestelijken worden hierheen en daarheen gebogen volgens verschillende dingen; de redelijken volgens redenen, de niet-redelijken volgens de opgevatte faam betreffende de oprechtheid, de leer en de geleerdheid van een ander. Dezulken worden geniën, en regeren over anderen in het andere leven, door hun aanhoudend voortgezette denkingen, en voornamelijk door hun aandoeningen, welke de innerlijke dingen der denking zijn; want zij zijn in de liefde van zich meer dan de anderen, en worden aangedaan door hun eigen denkingen, en hebben die lief; vandaar vergezellen de aandoeningen die der liefde zijn, [behorende tot de anderen] hen voortdurend, waardoor de denkingen van allen worden geregeerd.

5575. Degenen van hen die ook redeneren, zijn bemiddelenden; de hemelsen in het algemeen stemmen overeen met het hart en den polsslag van den grootsten mens, en eveneens met het vlees, tot de pezige, kraakbeenderige en benige dingen daar toe, doch de geestelijken met de longen en de ademhaling, voorts met de verschillende vezels en het bloed en de animale geesten.

5576. De geniën daarentegen, zijn tegen het vlees en het hart, aldus worden de meesten van hen beenderen, of zoals benig en kraakbenig geworden vlees, want zij zijn geheel en al tegen het goede, in grootsten en in kleinsten, zodat er niet iets ongerepts is; zij zijn tegen het waarlijk menselijke willijke; in

hun hellen verschenen zij eerst als niet zichtbare fladderende dingen; de een ontvlucht den ander, omdat de een de sfeer der denking van den ander niet uithoudt; er is immers een voortdurende botsing; vandaar maken zij zich ontzichtbaar; hij die niet het eendere denkt als een ander, is onzichtbaar voor den ander, in het andere leven.

5577. Weinigen onder de Engelsen worden geniën omdat zij van de autoriteit van anderen afhangen zonder eigen denking alsdan, en omdat zij zich verlaten op de redeneringen en redenen van anderen, volgens hun begrip en de aanvaarding ervan; vandaar zijn zij eveneens gemakkelijk van opnemen; als zij slechts geloven dat de man geleerd en oprecht is, en van hun eigen natie, alsdan verschijnt hun denking lichtend en innerlijk; doch onder de Hollanders worden velen genigin, omdat zij tegen anderen denken vanuit het hunne, en dat niet ruchtbaar maken; hun denking in de geestelijke wereld verschijnt duisterder en lager. Velen ook van de Engelsen namen in het andere leven de hemelse leer op, en kwamen vandaar in Nova Hierosolyma, omdat zij zodanig zijn dat zij de ware dingen des geloofs opnemen wanneer zij die zien, en zij zien ze in een zeker innerlijk licht, en zo blijven zij in die leer: dit doen de Engelsen vlug, maar de Hollanders langzaam, want zij die den hemel begeren, zien langzaam en vatten de middelen op; en wanneer zij vatten dat het leven volgens de geboden van die leer tot den hemel leidt, erkennen zij die ten slotte; zij wandelen volgens den vorm des hemels; en wat zij dan weten dat hoger is, dat voeren zij ook uit volgens de innerlijke repraesentatieven; de denkingen zijn volgens den vorm des hemels; en, wat de mens niet weet, de redelijke dingen die waarlijk analytisch zijn, zijn van het ware vanuit het goede.

Over de geschriften der hemelse engelen.

5578. Getoond werd mij een blad papier, waarop Hebreeuwse letters waren geschreven, en er was een zekere geest bij mij, die zeide wat de afzonderlijke dingen daar betekenden; niet wat de zin der letter was, ook niet wat de innerlijke of geestelijke zin was, maar wat de binnenste zin was, die hemels is; dit zag hij niet vanuit de woorden, maar vanuit de syllaben en de buigingen en de krommingen ervan, of, zoals het gezegd wordt, vanuit de puntjes en de hoorntjes; waaruit bleek wat elke jota, elk puntje en hooftje der wet betekent, waarover in het Woord.

5579. Verder werd mij gezegd vanuit den hemel, dat hun schrift daar, in het hemels rijk, geheel en al verschillend was van het schrift in het geestelijk rijk; in het geestelijk rijk geschiedt het door woorden, geschreven in een eendere zeggingswijze als in de wereld, maar de woorden daar zijn vanuit hun natuurlijke of universele taal, waarin alle geesten en engelen bedreven zijn; ik zag zulke latijnse letters vaak, en wanneer ik in de natuurlijke sfeer was, verstond ik niets hoegenaamd; woorden waren het, maar onverstaanbaar; doch door iederen geest, wie het ook zij, worden zij verstaan; het was volgens hun natuurlijke taal, waarover eerder; maar het schrift der hemelen is totaal anders; het bestaat uit verschillende inbuigingen, in verschillende vormen; en elke inbuiging en kromming betekent iets, en zo drukken zij in één enkelen zodanigen vorm méér dingen uit dan er kan worden uitgedrukt met zeer vele woorden in de geestelijke taal, en het zijn evenwel slechts enige uiterlijke dingen die zij uitdrukken: dit weten de hemelen volhaast te schrijven en te lezen, en wel zonder enige voorafgaande inlichting.

5580. Gezegd werd mij ook, dat zij geestelijk schrift zagen, en dat zij dit weliswaar verstonden, volgens den geestelijken zin, maar toch verstonden zij tevens andere dingen vanuit de inbuigingen der syllaben alleen, waarover de geestelijken zich verwonderden, en wat zij niet verstonden. Getoond werd mij een zekere syllabe; het waren slechts krommingen in verschillende vormen, bijna zoals bij sommige oosterlingen.

5581. Gezegd werd eveneens, dat de ouden, toen voor het eerst het schrijven aanving, aldus hebben geschreven, namelijk die de Hebreëuwers voorafgingen, voordat de Hebreëuwse taal opkwam, maar dat de Hebreëuwse taal weliswaar er iets op toetrad, maar toch weer daarvan afweek, aangezien daar scherpe uitgangen in syllaben zijn, die niet in de hemelse taal voorkomen; maar toch zijn daarin en in de afzonderlijke woorden ervan, welke in het Woord voorkomen, hemelse dingen in de syllaben zelf, welke door de bemiddelende engelen worden verstaan, aldus zijn die hemelse dingen eveneens het binnenst daarin.

5582. Maar in andere geschriften bestaat niet iets zodanigs, alleen in die welke uit het Goddelijke zijn, aldus in de woorden; in de gewone geestelijke geschriften die niet uit het Goddelijke zijn, ligt weliswaar iets verborgen, maar niets volgens de overeenstemming.

5583. Waarvandaan zulk schrift is, werd ook doorvat, namelijk dat het is volgens den vorm des hemels, welke zodanig is; daarover kunnen meer dingen worden gezegd, maar niet nu. — De hemelse engelen weten volmaakt wat overeenstemt, zoals langs welken weg het goede gaat tot deze of die streek, en

zulks vanuit ingeënte wetenschap, omdat zij worden geleid door den vorm des hemels; daarvandaan hun schrift, en meer dingen, zodat zij het ware weten zonder leer, Jer. xxxi: 33, 34. Het is veroorloofd iets wonderlijks mede te delen over een eendere zaak: wanneer engelen een geest beneden zich zien wandelen, dan doorvatten zij terstond vanuit den weg zijner bewandeling en de bochten van den weg hierheen en daarheen, hoedanig hij is, en wat hij denkt, want hij gaat volgens dien vorm waarin zijn denking is, en vanuit den vorm trekken zij de conclusie; daaruit kon voor mij vaststaan, dat de inbuigingen der schriften zijn volgens den vorm des hemels. Wandelen volgens den hemelsen vorm, en schrijven volgens de hemelse schriftuur, kan niemand door kunst aanleren; als iemand iets door kunst aanleert, treedt hij terstond uit den hemel terug, en eveneens wordt hij terstond onderkend, vooral hij die wandelt; en zulks aan de bepaling van diens aangezicht, wanneer zijn voeten anders gaan.

5584. Wat alle getallen betekenen, komt vandaar eveneens vanuit het hemels rijk, maar dit is vanuit hogeren oorsprong dan dat het in het kort kan worden beschreven; daarvandaan de getallen in het Woord, zoals 2, 3, 4, 5, 6 tot 12, en zo voort; ik heb geschriften vanuit getallen alleen gezien, daarvandaan neergezonden; maar de getallen worden daar anders geschreven; zij vallen in de natuurlijke sfeer volgens de wijzen van berekening.

Over de spraak der geesten.

5585. De spraak der geesten is natuurlijk; zij is vanuit hun innerlijk geheugen, vanuit hetwelk de ideeën woorden worden, maar zodanige die samenstemmen met de dingen zelf, en die de initialementen der natuurlijke woorden zijn; zulke ideeën zijn bij den mens, hoewel hij het niet weet, en vanuit dezelve spreekt hij in het andere leven; het is derhalve een universele taal, want iedereen kan haar met den ander spreken, zonder tevoren te zijn ingelicht.

Die spraak is evenzo sonoor gehoord als de spraak in de wereld, maar alleen door een geest, niet echter door den mens.

Die spraak valt in de woorden van de taal des mensen, wanneer een geest met een mens spreekt, zoals diens innerlijke ideeën in de spraak van diens woorden. Wanneer een geest zich keert tot zulk een mens, dan vergaat de geestelijke spraak, en weet hij niet anders dan dat hij de spraak van den mens spreekt; hij weet ook niet dat er een andere spraak is.

Sommigen spreken ook vanuit idee, maar dit nu zelden, want dan wordt het hoedanige van zijn ware en goede doorvat; doch als iemand echte ware

dingen in een verband heeft, dan kan hij geredelijk vanuit ideeën spreken; en hoe meer iemand is onderricht, des te beter; maar hij moet zich wachten voor die spraak, zij is innerlijk; in zulk een spraak door ideeën heb ik meermalen met geesten en engelen gesproken.

5586. Een zekere geest keerde zich tot mij en sprak in mijn taal, en wanneer hij tot een geest sprak, zo sprak hij de geestelijke taal; en hij nam het onderscheid waar, namelijk dat de spraak der engelijke geesten zacht is, en verschilt van de ideeën der anderen, omdat hun innerlijke ideeën vol zijn van ware dingen vanuit het goede; hun spraak verstaan de boze geesten niet, wanneer zij tevens vanuit hun eigen ideeën spreken.

De spraak der bozen is vuil, en de goede geesten willen die niet horen.

De spraak der hemelsen is uitwendig, want zij spreken niet anders dan de dingen die zij zien, en niet die zij horen.

Deze dingen werden geschreven in het bijzijn van een geest die geen ideeën had, maar alleen sprak vanuit het innerlijk geheugen, zonder ideeën; derhalve kon ik die dingen niet beschrijven vanuit de denking; hij verhinderde het mij door een zodanige omstandigheid.

Over de spraak der hemelsen en der geestelijken.

5587. De hemelsen spreken niet iets vanuit het innerlijke, omdat dit niet valt in woorden; alle ware dingen daar zijn ingegrift volgens de orde des hemels, zo dat daarin het beeld des hemels is; en omdat zij aldus in de ware dingen zelf zijn, denken zij nooit daarover, en bijgevolg niet over zulke dingen die der rede zijn, of over de redelijke dingen, noch over de zedelijke dingen en de burgerlijke dingen ten aanzien van het gerechte en het billijke, omdat zij al die dingen zien vanuit de ware dingen waarin zij zijn; dat zij in het geheel niets daarover denken, werd te ondervinden gegeven, want zulk een hemelse is bij mij; ik werd ook onderricht vanuit den hemel dat zij zulke dingen die redelijke dingen zijn, en die zij horen, nooit uitspreken, en ook niet kunnen uitspreken, omdat zij geen ander geheugen ervan hebben dan dat zij ze weten en doorvatten wanneer anderen daarover spreken; en dan zeggen of denken zij Ja-ja, of Neen-neen. Zij zeiden verder, dat zij al wat binnentreedt door het gehoor vanuit zulke dingen, niet uitspreken, maar nochtans doorvatten; maar wat zij met hun ogen zien, dit weten zij, en dit spreken zij uit even goed als anderen; het zijn immers zulke aanschouwbare en uiterlijke wereldlijke dingen, die behoren tot hun lichaam, of hun menselijke; ik werd in een

eendere staat gebracht, opdat ik mocht weten hoe het hiermede is gesteld; maar voor hen gelden de dingen die moeten gezien worden, niet aldus die moeten gehoord worden; de dingen die door het gehoor binnegaan in de doorvatting, gaan in den innerlijken mens himlen, aldus in het willijke, of in de aandoening; de dingen echter die binnegaan door het gezicht, gaan alleen in den uitwendigen mens binnen, en in het uitwendig verstandelijke; daaruit kon voor mij vaststaan, dat zij een geheugen hebben zodanig als dat der geesten, hetwelk uiterlijk is, waarvanuit zij ook kunnen spreken, maar het is niet innerlijk; aldus spreken zij niet met ideeën; verder spreken zij door verschillende gebaren, en door vormen in handelen, gaan, en zitten.

5588. Wat de spraak der geesten betreft, die is vanuit de ideeën der sprekende denking, welke ideeën zijn zonder de woorden bij den mens; want wanneer een mens spreekt, zo denkt hij slechts den zin der zaak waarover hij spreekt, en die zin valt in woorden; die denking welke is sprekende of uiterlijk, in ideeën verdeeld, doet de spraak der geesten optreden, en deze is vanuit het innerlijk-natuurlijk geheugen. Bij de geestelijken immers zijn het de inwendige dingen die gesloten zijn, en daarom spreken zij over de ware en de goede dingen.

5589. Dit geheugen is imaginatief vanuit de aanschouwbare dingen in de wereld geformeerd, en wanneer dit actief wordt door den invloed des lichts vanuit de hemel, treedt die spraak op, welke, omdat zij vanuit het licht des hemels is, de ideeën ervan doet optreden conform aan de natuur der dingen in het heelal; iedere zaak heeft haar conformiteit vanuit den invloed des hemels; die conforme ideeën vallen bij de geesten in woorden, welke zo duidelijk onderscheiden worden uitgezegd, en duidelijk onderscheiden en sonoor worden gehoord onder elkander zoals alle gesprekken op aarde onder de mensen; vandaar is het, dat de spraak der geesten een natuurlijke spraak is, en eveneens de universele van alle spraken, waarmede de geesten vanuit elke natie der aarde, vanuit elken aardbol, met de oudsten evengoed als met de huidige, onderling kunnen spreken; in deze spraak komt elk mens na den dood terstond vanuit zich; en wanneer hij dan spreekt, weet hij niet dat hij ooit anders heeft gesproken; daaruit blijkt eveneens, dat de gemene spraak der geesten is bij ieder mens, wie dan ook, en zodanig zou worden als bij die geesten het geval is, indien de ene mens zou kunnen binnentreden in de denking van den ander met zijn eigen denking, en eveneens dat hij zo in Un moment meer dingen kan uitbrengen dan met woorden in een halfuur tijds; uit die dingen bleek ook, dat die spraak er ene is van woorden, maar volstrekt andere woorden, geformeerd volgens de natuur der zaak, gearticuleerd door den klank, zo dat de klank gearticuleerd is, uitdrukken alle dingen der

zaak, aldus verschillende van de spraak der brute dieren; dat deze continue is, doch de spraak der geesten discreet, omdat er bij hen de denking is van de zaak zelf vanuit den hemel, en vanuit het Goddelijke ware daar, hetwelk daar het licht is; vandaar is bij de mensen de spraak discreet en gearticuleerd, omdat zij verstandelijk zijn; bij de beesten continue:

5589[b] hoezeer echter de woorden van de taal der geesten verschillen van de woorden van de taal der mensen in de wereld, kon voor mij ook vaststaan uit verschillende dingen; dit kan in de wereld worden uitgedrukt door klank, ook duidelijk onderscheiden en gearticuleerd; maar niemand kan dat daar verstaan, omdat dit het geestelijke der spraak is, niet echter het natuurlijke, waarin de mens is. De spraak verschilt ook van de innerlijke denking van een mens, ook van een geest; zij is immers uiterlijk en er wordt voor gewaakt dat de denking binnentreedt; zo immers zou blijken hoedanige geest hij was; derhalve spreken in het andere leven degenen die redelijk zijn of die spreken vanuit de rede, en zij die slechts spreken vanuit het geheugen over een zaak zonder hun eigen denking, eender; en eveneens kunnen zij daar evenzeer als in de wereld, den schijn geven dat zij geleerd zijn, hoewel zij alleen vanuit het geheugen spreken; ⁹⁾

5589[c] aldus spreken eveneens predikers, een ieder vanuit zijn leer, zonder innerlijke ideeën tegelijk; alleen begeven zij zich in uiterlijke aandoeningen, of in een uitwendigen heiligen staat, waarin hun spraak is zoals in de wereld; de toehoorders horen slechts de spraak in zulk een aandoening, en worden vandaar aangedaan, zonder innerlijke aandoening

5589[d] in één woord, hun spraak is even natuurlijk als het gehoor, het gezicht, de smaak, de tast, de reuk natuurlijk zijn; zulk een natuurlijke heeft de mens in de wereld evenzeer als de geesten, maar het wordt niet geopenbaard dan alleen in het andere leven; dat het niet wordt geopenbaard in de wereld, heeft meerdere oorzaken, waarover elders.

5590. De spraak van de geesten met den mens valt in des mensen woorden, en dan is de geest in een eendere spraak met den mens, van welke natie dan ook, eveneens in de vreemde talen die bij den mens zijn; dan weet de geest niet dat het een andere spraak is, noch dat hij geestelijk is onder geesten; eender is de invloed van de spraak der geesten bij den mens als de spraak van den mens in zichzelf; de mens is een geest, en vanuit diens geest vloeit diens spraak in des mensen natuurlijke spraak in, en dan weet de mens niet hoedanig zijn

9 Kanttekening: Dat de Wet is ingegrift aan de harten, en de hemelsen de ware dingen weten zonder leer, Jerem. XXXI: 33, 34.

geest is, namelijk dat hij een andere spraak heeft dan de spraak der aarde; en wanneer hij niet spreekt noch denkt dat het een spraak van woorden is, weet hij dat niet; eender weten het niet de geesten die met den mens zijn; het is daar volstrekt eender mede gesteld. De vergelijking zij gemaakt.

5591. Door de gemene spraak der geesten kunnen allen tezamen zijn en spreken, zowel de hemelsen met de geestelijken, als de geestelijken met geesten van onverschillig welk soort, allen van welken godsdienst dan ook; eveneens de engelen met de helsen; het verschil alleen is, dat iedereen spreekt volgens de gevoelens van zijn animus; zo kunnen zij redekavelen en disputeren; en de denking blinkt niet anders op dan door de spraak der woorden, zoals in de wereld; doch de engelen kunnen niet het spreken der helsen verdragen vanwege de valsheden en de vuilheden die zij spreken, en de helsen kunnen niet het spreken der engelen verdragen vanwege de waarheden, en de goede aandoeningen.

5592. Er bestaat bovendien een spraak door ideeën tegelijk, en eveneens zonder ideeën tegelijk; met engelen en geesten heb ik gesproken door middel van een spraak door ideeën tegelijk, en eveneens zonder ideeën tegelijk; de spraak door ideeën tegelijk is eveneens sonoor, en bestaat tevens met woorden zodanig als der mensen in de wereld, en tevens met woorden zodanig als der geesten en der engelen zijn; en deze is sonoor; doch de spraak door ideeën alleen zonder woorden, is ook tweevoudig; de ene en de andere is stilzwijgend, niet sonoor; de ene is der denking, en de andere is der aan doening;

5592[b] wanneer de verstandelijke ideeën der denkingen zich vertonen, dan verschijnen alle dingen, welke dan ook, die de mens of de geest kent aangaande dezelfde zaak, maar in het midden; en zo is dan de zaak die het subject is, in het licht, en de overige dingen rondom op een afstand in het duister; als de duistere dingen die op een afstand waren, in het midden of in het licht zijn, dan zijn de overige dingen aan den omtrek op een afstand, zoals de objecten van het oog wanneer het gezicht op gedwongen wijze bepaald wordt tot een zeker object; eender is het hiermede gesteld; men moet weten, dat wanneer een mens of geest spreekt, alle dingen, welke dan ook, die hij kende over dezelfde zaak, zich aanwezig vertonen in de orde volgens den vorm des hemels alsdan, waarin hij is als hij goed is; want de nexus is eender; weswege die spraak zich wijd uitstrekt als die mens of geest veel kende [*novit*], en die dingen ware dingen vanuit goede dingen zijn: dan is zij hemelwaarts en in den hemel,

5592[c] doch als het niet ware en goede dingen zijn, dan strekt zich de spraak uit naar de hel, en haar vorm is anders; dus, als hij in valse dingen vanuit het

boze is, zo is hij in tegenovergestelden. Doch een spraak vanuit aandoeningen zonder verstandelijke ideeën is nog voller; de aandoening vertoont zich met haar verscheidenheid; en de engelen, vooral de hemelsen, vatten alle dingen duidelijk onderscheiden volgens de daaraan ingegrifte ware dingen vanuit het goede; zulk een spraak is duister voor den mens, en eveneens voor de geestelijke engelen; met zulk een spraak heb ik meermalen gesproken, en de engelen verstonden mij goed; die spraak verschilt ook volgens het hoedanige der aandoening, vanuit de ware dingen; zij die in echte ware dingen zijn, kunnen op hemelse wijze aldus spreken, en dan wordt een inwendig heilige opgewekt, dat het heilige zelf vanuit den hemel is, niet echter een uitwendig heilige zonder dat inwendig heilige; er is meer van het menselijke in het uitwendig heilige, doch in het inwendige heilige is meer van het Goddelijk heilige.

5593. Door die spraak vanuit ideeën en vanuit aandoeningen kan niet de ene geest met den anderen converseren, indien zij niet eendere ware dingen en in een eendere aandoeningen vanuit ware dingen zijn, want terstond ontstaat botsing, en wel een zodanige dat de een wel moet worden meegesleurd door den ander volgens de ideeën en de aandoeningen ervan; in het geheel niet kunnen degenen converseren die in verschillenden godsdienst zijn; en volstrekt niet de engelen met de helsen: zulke spraak is het schoonst in den hemel, omdat zij is vanuit den gansen engel en vanuit alle en de afzonderlijke dingen van hem, omdat de engel zijn ware en zijn goede is; aldus is de spraak zodanig als de vorm is dien de engelen hebben; zij maken één; het is de spraak der liefde en der naastenliefde daar; in de hel is het de spraak van haat en wraak, of het verkwikkelijke van echtbreuk, welke spraak geheel uitwendig is, zonder enig inwendige; in deze [hemelse spraak] zijn weinigen, omdat er tegenstrijdigheid is; ook ter oorzaak hiervan, dat weinigen in de wereld redelijk en geestelijk hebben gedacht vanuit de ware en de goede dingen zelf.

5594. Door middel van een stille spraak der ideeën heb ik vaak gesproken met engelen en eveneens met anderen, en toen kon ik ook stoffelijke dingen uitdrukken zonder woorden, door slechts daarover te denken, hetzij het dingen waren, hetzij personen, hetzij plaatsen; ik dacht slechts over wetenschappelijke dingen, en zij kenden terstond alle dingen dienaangaande, over personen zonder namen te noemen, en zij wisten het terstond; over plaatsen, steden, en koninkrijken, en zij wisten het terstond, omdat toen alle dingen die ik daarover wist, tezamen zijn, en dan menen de geesten ze evengoed te weten als ik; zodanig is de vergemeenschapping; maar de plaatsen en personen vertonen zich aan zekere windstreken volgens de overeenstemmende staten dan.

5595. Verder moet men weten, dat de geestelijke spraak in verscheidene woorden der menselijke spraak is, vooral die welke der gewaarwording zijn, zoals wanneer aangaande verstaan wordt gezegd zien, aangaande doorvatten gezegd wordt ruiken, aangaande proeven eender, maar in een groveren zin; horen dat is het gehoorzamen, en zo voort; het geestelijke daarin vanuit de geestelijke wereld is in de woorden der menselijke spraak; zulke dingen zijn er meer, en de mens weet niet dat zij vanuit de geestelijke wereld zijn, omdat hij niet weet wat het geestelijke is, en wat overeenstemming; de spraak der oudsten is zodanig geweest; destijds was de spraak der woorden overvol van zulke dingen; aanvankelijk geestelijk, en daarna meer en meer natuurlijk, tenslotte zinlijk, zodanig als heden ten dage: dat de oudste spraak er ene van ideeën en aandoeningen is geweest, zie wat dienaangaande op verschillende plaatsen is gezegd.

5596. Wanneer een geest zich keert tot een anderen geest, of tot een mens die ten volle of cogitatief spreekt vanuit ideeën of aandoeningen, dan is hij geheel en al in het eendere, zowel in doorvatting als in gevoel, indien hij spreekt vanuit bij zich bevestigde ware dingen; dit is vaak met mij geschied; en dan verstaan en doorvatten zij geheel en al de ander, mits bij hem de innerlijke dingen zijn geopend, want dan is er volle vergemeenschapping; de een is als het ware in den ander, of in den geest van den ander ten aanzien van de denkingen en aandoeningen, en dan weet hij wat hij nooit geweten had, alsof het vanuit hemzelf was; aldus geschiedt in de hemelen vergezelschapping en vergemeenschapping van allen; maar zodra hij zich afkeert, terzijde of achterwaarts schouwt, voorts in een andere denking wordt gevoerd, en indien tot zijn eigen liefde, aldus tot zijn eigen geloof, dan is hij in een volstrekt tegengestelde doorvatting, en vergaat ten enen male de denking van den ander bij hem; iets zodanigs is vaak bij mij gebeurd: en dan erkenden de helsen zelfs de hemelse waarheden, want de hemelse waarheden hebben zulk een kracht; doch zodra zij zich achterom keerden, waren zij in de tegengestelde dingen. Daardoor ben ik vaak bestookt door geesten, die het nochtans niet wilden toegeven; zij geloofden alle dingen te weten die ik wist, en zo wilden zij mij onderrichten, niet wetende dat het vanuit het mijne was of vanuit de dingen die bij mij waren, terwijl zij toch volstrekt niets vanuit zich wisten over dezelfde zaak, hetgeen hun ook ettelijke malen werd getoond.

5597. Wanneer de hemelsen ware dingen horen van anderen, dan zien zij die; aldus eveneens wanner zij redelijke dingen horen, zien zij die buiten zich, aldus van anderen, niet echter binnen zich zoals de geestelijken; vandaar is het eveneens, dat zij weten dat die dingen invloeien uit anderen, en dat zij,

als genen valse dingen spreken, dezelve niet opnemen in zich of ze geloven; daarin werden zij eveneens onderscheiden van de geestelijken.

Vervolg over Babyionië.

5598. Omdat er onder zodanigen die Babel of Babyionië worden genoemd, zulk een groot aantal zijn die nog niet verwoest zijn, maar vrij in de wereld der geesten rondzwalken, en dit tot ettelijke honderdduizenden toe, die geleidelijk worden verwoest naarmate nieuwelingen vanuit den aardbol aankomen, wordt het hun derhalve toegestaan eender te handelen als tevoren, en wel in dezelfde windstreken, en op dezelfde plaatsen; derhalve keerden eendere dingen aanhoudend terug; maar nochtans worden die daarna aanhoudend vernietigd, en worden zij in hellen geworpen; dit is eveneens gezien, en het geschiedde terwijl ik sliep; zij werden vergaderd tot meerdere duizenden aan het zuidelijke deel westwaarts, maar in de laatste grens daar, en zij ving en eender te doen, kloosters te stichten, schatten van anderen bijeen te schrapen, en over de zielen te heersen; en toen dezen verzameld waren tot meerdere duizenden, begonnen zij de dingen te willen vernietigen die des Heren zijn, of hen bij wie de Heer was; toen ving de vernietiging van hen aan, en zij werden geworpen deels in een westelijke plaats, deels in de beide afgronden daar; en toen zij vernietigd waren, verscheen die plaats zoals de puinhopen van door brand verwoeste huizen; niet wat ook was overgebleven, alles zwart geblakerd door het vuur: zo geschiedt daarna overal, dat zij, zodra zij worden vergaderd tot ettelijke duizenden, aldus worden vernietigd, ook overal elders: want dezulken kunnen nergens anders vergaderd worden dan op hun eigen plaatsen, aldus overeenkomende met hun liefde. Maar dit geschiedt bij ettelijke beurtwisselingen na het laatste gericht, totdat het tenslotte gebeurt dat zij rechtstreeks naar de hellen worden gevoerd.

5599. De vorigen plaatsen, waar hun woningen waren geweest, aan de windstreken rondom, zijn totaal verlaten; er verschijnen daar slechts als het ware stenen overal in het rond; en overal is het steriel; dus onbewoonbare oorden.

**Over een zekeren Christen bij de Mahomedanen; over den enen
God: Aulaevil.**

5600. Er was sprake van de Mahomedanen, dat zij den Heer erkennen, maar slechts als de grootste profet, en dat zij niet Zijn Goddelijke erkennen, ter oorzaak hiervan dat zij niet konden vatten, hoe er een Goddelijke zou kunnen bestaan onderscheiden in drie personen, aldus in drie Goden, en dat zij derhalve erkenden één God Schepper des heelals, doch den Heer als grootsten Profet; en van den heiligen geest zeiden zij dat die de geesten en de engelen zijn. Die Christen wilde weten of zodanig hun leer en gevoelen was; hij trad tot hen toe aan het westelijke deel, van plan hen te ondervragen over die zaak; zij spraken zoals zij dachten vanuit hun godsdienst; doch zij vroegen aan den Christen, wat dete geloofde aangaande God, namelijk of Hij één is; hij zeide dat hij geloofde dat God één was: maar zij vorsten de ideeën van diens denking uit, hetgeen gemakkelijk geschiedt in het andere leven; zij zeiden, dat hij niet gelooft dat God één is, maar dat Hij drie is, omdat zich in diens denking drie personen vertonen, en ieder van hen als God; voorts zeiden zij dat hij wel één God zegt, maar in zijn hart, geloof, of denking, drie gelooft, terwijl toch een Christen behoort te spreken zoals hij denkt en gelooft, en niet anders; daar hij dit niet kon ontkennen, gingen zij toen voort met te zeggen, dat de Christenen zich daarover moesten schamen drie goden te denken, en dat de baarlijke heidenen wijzer zijn, want hun wijzen denken dat er één God is, en hebben er niet meerdere in hun idee, zoals de Christenen; en daarom trad hij terug, en zeide, dat hij nooit tot hen zou terugkeren, want hij was overweldigd van schaamte. Hij wilde zeggen dat de drie één waren door eensgezindheid, maar toch trad de idee van drie goden op, die unaniem waren, terwijl er toch één God is. Dat er een Goddelijke Drievuldigheid is, maar een Drievuldige in den Heer, zie men in de Hemelse Leer over den Heer [nr. 288-291], en in het aanhangsel tot de Hemelse Leer in het artikel over den Heer [nr. 306]. De Mahomedanen hielden hem in de idee zijner denking, op de wijze zoals dat geschiedt in het andere leven, waaraan hij zich niet kon onttrekken; aldus kon hij het niet ontkennen; en toen was hij dus overweldigd van schaamte; ik stelde daarna het Drievuldige daar in één persoon, en dit in den Heer, met sommige dingen vanuit het Woord: en toen zeiden zij, dat zij beseften dat het zo kan zijn, en dat zij het zouden kunnen geloven, als zij niet in de wereld van ander gevoelen waren geweest; niettemin zagen zij dat Hij méér is dan zij geloofd hadden, deswege dat Hij Mahomed

heeft overwonnen, en eveneens dat Hij de Zoon Gods wordt geheten, en dat Hij uit God Zelf was ontvangen.

Hoe zij in de hemelen worden opmerkzaam gemaakt, of hun innerlijke dingen in den goeden staat zijn.

5601. Degenen van hen die daar zijn, en niet goed letten op den staat van hun innerlijke dingen, wanneer zij iets denken en doen, worden opmerkzaam gemaakt door uitwendige schijnen, zowel buitenshuis als binnenshuis, en eveneens op hun klederen, en in hun aangezicht, als zij niet goed hebben gedacht, zoals indien iets kwaads, wulps of ongerechts is binnengeslopen, en zij dat niet hebben verworpen; alsdan schijnen buiten het huis wanneer zij uitgaan, de dingen van den tuin en dergelijke ofwel verdwenen, ofwel veranderd van verscheidenheden, en van schoonheid, ofwel van glans; als die verdwenen zijn, of duister verschijnen, zo weten zij terstond dat zij iets kwaads hebben gedacht; en eveneens denken zij, vanwaar dit is en wat voor boze en valse; en het wordt hun gegeven als het ware vanuit henzelf dat te weten, en te herkennen; en dan schuwen zij het, ofwel doen er boete voor; wanneer dat geschied is, keert de vorige schoonheid terug; en als er vlekken op hun tilederen verschijnen, of dezelve glansloos worden, dan worden zij het vandaar op eendere wijze indachtig; de klederen zijn glansend, blank, rozig, wanneer zij ware dingen vanuit het goede denken; eender geschiedt in hun bedden en aan hun plafonds, waaraan somtijds schone schakeringen van verscheidene decoraties verschijnen wanneer zij het leven van het ware en het goede leiden; in duizend andere gevallen treedt verandering op, aldus in duizend omstandigheden, die allemaal waarschuwingen zijn. Ook worden maagden gewaarschuwd door veranderingen van schoonheid in haar aangezicht.

Over boeken en het Woord in het andere leven in den hemel.

5602. Zij hebben daar boeken geschreven zoals in de wereld, en schriften daarin eender als in de wereld, in de Latijnse, Hebreeuwse, en oosterse talen; ik heb vaak de boeken gezien, en eveneens zijn bladzijden vanuit den hemel tot mij gezonden, beschreven van boven naar beneden; ik heb ze gelezen zoals in de wereld, maar waarvandaan de geschriften zijn, zal elders gezegd

worden.. Al wat een mens geschreven heeft, blijft in het Boek van zijn innerlijk geheugen vóór hem, en wordt gelezen.

5603. Maar het Woord hebben zij volledig, van den aanvang tot het einde, aldus geschreven dat iedereen het lezen kan; de predikers daar prediken daaruit, en de overigen lezen het zoals in de wereld; en zij hebben gezangen, en zingen daaruit geheel zoals in de wereld; de geestelijke engelen verlustigen zich zeer in gezangen.

5604. Maar zij hebben het Woord geschreven in de geestelijke taal, waarover eerder; zij hebben het Woord in tweevoudige wijsheid; de geestelijken hebben den zin die bemiddelend is tussen den inwendigen en den uitwendigen zin; de innerlijker geestelijken hebben den zin geheel en al volgens den inwendigen zin, en de hemelsen volgens den binnensten zin; in hun Woord zijn geen namen, noch getallen, maar in plaats ervan dingen: zij die inzichtsvol en wijs willen zijn, kunnen worden onderricht vanuit het Woord aangaande de afzonderlijke dingen: voor de geschiedenis der schepping in de plaats wordt daar gehandeld over de nieuwe schepping van den mens.

5605. Zij hebben het Woord van de Oude Kerk, waarvan zij den naam deels Moschlim noemen, deels de Oorlogen van Jehovah en de Profetische Dingen — waarover ...; de ouden hebben dit, maar zij zeiden dat dit Woord zo is geschreven, dat zij kunnen worden onderricht in de afzonderlijke dingen; het is ook geïnspireerd; maar omdat het niet langer bevorderlijk was voor de mensen die volgden, werd een ander Woord geschreven. Hoedanig dat Woord is, blijkt uit de eerste Hoofdstukken van Genesis, die daaruit genomen zijn.

5606. Er zijn vier geslachten van mensen daar, zoals in de wereld: 1) zij letten op het nut daar, en de overige dingen zien zij wel, maar geven er geen aandacht aan; dezelve zijn als vlak van dienst. Aldus wordt gelezen door de hemelsen. 2) Er zijn degenen die de leerstellige dingen des Woords daaraan ontleen; aldus vatten de geestelijken het. 3) Er zijn degenen die slechts verlustigd worden door het uitwendig heilige ervan, zonder inzicht; dezen zijn degenen die in den laatsten hemel zijn. 4) En er zijn degenen die slechts letten op den letterlijken zin; en er zijn er die alleen letten op de woorden; zoals de critici en zij die daarover van allerlei schrijven; genen zijn aan den drempel tot den hemel, en dezen in de alleruiterste dingen.

Hoe de engelen vanuit het Woord hun wijsheid hebben, en over den invloed alsdan.

5607. Ik ben onderricht vanuit den hemel, dat de engelen in de wijsheid zijn vanuit het Woord, maar dat zij in het geheel niet letten op de dingen die in den zin der letter zijn, noch op de dingen die in des mensen denking zijn wanneer die het Woord leest, maar op de innerlijke dingen des Woords, vanuit den mens; en daarom werd ik onderricht, hoe het daarmee is gesteld.

5608. De natuurlijke denking van den mens is het vlak, waarin alle dingen der engelijke wijsheid stilhouden; het is een fundament zoals dat van een huis; op dat vlak vallen alle dingen die de engelen denken; vandaar is er daarna een vlak, hetwelk ook zodanig is als hun wijsheid wordt; of in andere woorden, zoals de laatsten zijn, aldus zijn de eersten.

5609. Als de mensen wijs zijn die het Woord lezen, of denken vanuit het Woord, of prediken, dan weten de engelen dat niet, maar nochtans valt de wijsheid der denking van genen daarin als in hun vlak, zoals gezegd is, en zij weten in het geheel niet dat het zo geschiedt;

5610. de engelen zeiden mij, dat zij somtijds zijn in veel wijsheid, somtijds in minder wijsheid, somtijds in het klare, somtijds in het duistere, en dat hun denkingen verschillend worden gericht tot de windstreken, nu eens hierheen, dan daarheen, en dat zij volgens de richting des te klaarder of wel des te duisterder zijn, maar dat zij niet worden gekeerd tot zichzelf maar tot de mensen, en dat zij vandaar weten dat zij gekeerd zijn tot het menselijk geslacht, waar zulke dingen zijn waartoe zij worden bepaald; zij zeiden dat zij dit uit meerdere ondervinding hebben, en dat zij, wanneer zij gekeerd zijn tot de dingen die in mijn denking zijn vanuit de hemelse leer, alsdan in groter klaarheid zijn dan anders.

5611. Het is met die dingen gesteld als met alle dingen in de natuur; in de natuur is alles vast en laatste; aldus met dergelijke dingen: en dat alle inwendige dingen stil houden in uitwendige dingen, zie daarover aangaande de *innerlijke* graden, en meerdere din-gen.

5612. Dit kan worden toegelicht vanuit verschillende dingen, namelijk hoe innerlijke dingen blijven bestaan; de engelen hebben hun wegen, hun methodes, vanuit de innerlijke dingen.

5613. Ik las iets in het Woord, en zij die in den hemel zijn, beseften alle dingen klaar volgens den inwendigen zin; zie wat *geschreven is aangaande de overeenstemming van den hemel met het Woord.*

5614. Een zodanige overeenstemming geschiedt als bij den mens die vanuit einddoelen voelt, en daaruit spreekt; en zoals bij den mens die let op de einddoelen en nutten van een spreker; en bij hem die slechts let op den zin, en bij hem die slechts let op de welsprekendheid; aldus op de aandoening der spraak; en bij hem die alleen let op de woorden; deze laatsten zijn stompzinnig.

5615. Het werd opgemerkt eveneens uit ondervinding, dat zoals door den Heer laatsten worden bestierd uit eerdere, aldus eveneens andersom eerdere uit laatsten; en de Heer is de Eerste en de Laatste, of in het eerste en in het laatste, opdat zo alle dingen des hemels worden bestierd; en derhalve is Hij mens geworden, opdat Hijzelf ook in laatsten zou zijn vanuit Zich, en niet vanuit andere mensen; vandaar bestiert Hij zelf alle dingen vanuit het Eerste en het Laatste, laatsten door eerdere in den hemel, en eerdere door den hemel vanuit laatsten; vandaar de nexus.

5616. Natuurlijke waarheden zijn in de plaats van een fundament; vandaar is de denking vol van zulke ideeën, en dan is de mens, wanneer hij het Woord leest, in dezelve.

5617. Het vlak en het laatste is bij den inzichtsvollen mens, hetzij hij denkt over zulke dingen, hetzij hij denkt over andere dingen, hetzij hij slaapt, want het is nochtans bij hem; dit eveneens uit veel ondervinding; en omdat de ganse mens zodanig is als het ware en het goede bij hem. Meerdere mensen tegelijk kunnen tot één vlak dienen voor één engel; de Heer beschikt het aldus, opdat wat ontbreekt in den een, in den ander is en eveneens stelt Hij uit meerderen iets samen, zodat het nochtans tegelijk mag dienen voor één vlak.

Vervolg over het Woord.

5618. Er waren zekere maagden die dagelijks lazen in het Woord; een van haar was van hemelsen genius; de beide anderen bemiddelend tussen de hemelsen en de geestelijken; die drie hadden het Woord; wanneer twee van haar niet voor 10 dagen hetzelfde gelezen hadden, verscheen het boek des Woords niet; maar dan dachten zij vanwaar dit was; en het werd doorvat, dat het was omdat zij het niet gelezen hadden; dan namen zij het boek des Woords vanuit een rots, en wanneer zij het lazen, waren de karakters der woorden eender, maar zij verstonden het niet; die waren in den hemelsen stijl; daarna hervatten zij het Woord, en lazen dagelijks daarin; haar Woord was volgens den innerlijken zin, die midden tussen den natuurlijken en den geestelijken is het was historisch en profetisch; maar inplaats van namen van personen en

plaatsen, en van getallen, waren er dingen, daar in plaats van Mozes, Aharon, David, was de Heer.

Over de Joden in het andere leven, en over de Hebreeuwse taal en haar overeenstemming.

5619. De Joden woonden binnen het Christendom, omdat zij het Woord hadden, en kennis hadden [*noverunt*] aangaande den Messiah; zij woonden een weinig ter linkerzijde, in een parallel met de voetzool, en beneden; en er was daar een ontzaglijke menigte; zij die daar waren, aanbaden Moscheh en Abraham, en anderen in het Woord; Moscheh verschijnt aan hen wanneer zij enig kwaads doen, met een stok in de hand, en hij verschrikt hen, en vermaant hen; een zekere engel in den hemel verschijnt in zulk een vorm, en zij overreden zichzelf dat het Moscheh is; ook over Abraham weet ik meerdere dingen, maar het is nog niet de tijd om al die dingen te vermelden.

Zij lezen in het Woord, in de oorspronkelijke taal, en vanuit hun ideeën vanuit die taal zelf, vatten de hemelse engelen de hemelse dingen die in het Woord zijn, want de overeenstemming van die taal ten aanzien van de syllaben, is er ene met de hemelse vormen, waarover elders: maar een weinig voordat Babylonië vernietigd werd, werden de Joden vanuit de Christelijke wereld daar ook uitgeworpen, en wel naar de noordelijke streek verweg daar, alwaar zij eenzaam rondzwerven, en daar in een erbarmelijken staat zijn; zij worden nochtans afgehouden van hun inwendige dingen, die schandelijk zijn, en in uitwendige dingen gehouden, waarin zij, bij gesloten inwendige dingen, meer dan een andere natie, kunnen zijn; deze dingen zijn voorzeggd door den Heer bij Mattheus, namelijk dat zij nochtans worden geduld, terwille van het Woord, waardoor er enige vergemeenschapping kon zijn met den hemel. — De bozen van hen zijn in een zekere woestijn, welke de woestijn der rovers wordt genoemd, ook in de noordelijke streek.

5620. De hemelse engelen spraken met mij over de Hebreeuwse Taal, namelijk dat alle letters of syllaben daar een overeenstemming hebben, en dat zij volgens de buigingen en inkrommingen inwendige dingen volgens den hemelsen vorm betekenen: het werd gegeven de letters te bestuderen van begin tot einde, en sommige woorden; en zij zeiden dat er overeenstemming is, uitgezonderd enige scherpe letters, zoals *D N K* en meerdere, die scherp uitgesproken worden; maar zij zeiden dat die, voor zoveel daarin scherpte is, voor evenzoveel niet overeenstemmen; en zij zeiden derhalve, dat die in

de eerste tijden niet scherp waren geweest, maar zacht, en dat er derhalve in zulke letters afzonderlijk een punt in het midden is, en deze punt betekent dat zij scherp wordt uitgesproken, maar zonder punt in het midden niet scherp; alle scherpten behoren tot de geestelijke dingen, en derhalve is er een punt in hun midden. Bovendien zeiden zij, zoals ook ik meermalen hob doorvat, dat zij niet de klinkers *i* en *e* hebben, maar *a*, *o*, en *u*; en dat *y* is bemiddelend tussen het hemelse en het geestelijke, en dat er, omdat zij zodanig zijn, en slechts den klank van dienst zijn, ook in de Hebreeuwse Taal geen klinkers zijn zoals in andere talen, maar door merktekens boven en onder daaraan worden toegevoegd.

5621. Daaruit blijkt, dat het Woord in de afzonderlijke dingen niet slechts in de woorden, maar ook in de syllaben of letters Goddelijk is; en dat daarvandaan geweten wordt, wat het betekent dat niet het minste haaltje en het minste hoorntje zou vergaan: en waarom de Joden zijn aangedreven geweest om de afzonderlijke letters te tellen; en dat zij hebben geloofd dat er verborgenheden schuilden in zelfs ook de afzonderlijke letters, ofschoon zij niet wisten hoe dan wel.

5622. Ik las iets in de Hebreeuwse Taal zonder de scherpte, en snel de klinkers als slechts klanken voorbijgaande; en vanuit de syllaben alleen vormden zij den hemelsen zin, in den binnensten hemel, en zij zeiden dat er overeenstemming was. Zij die van de oudste tijden waren, spraken vrijwel aldus onder elkander vanuit overeenstemming, maar de hernelsen van den huidigen tijd niet aldus, maar nochtans verstaan zij het. Ik las in de Hebreeuwse letters Psalm xxxii: vers 2, zonder het scherpe accent en zo goed als zonder klinkers, en toen zeiden zij te verstaan wat het is vanuit den klank, namelijk dat de Heer barmhartig is voor hen omdat zij boos doen.

Vanuit den klank wordt gezegd, en verstaan wordt vanuit de natuurlijke spraak dergenen die daar zijn. Inplaats van *a* zeggen zij *ao*, een tweeklank, in plaats van *i* is bijna *Y*, en in plaats van *ae* is *eu*.

Dat zij niet weten wat tijd en ruimte is in het andere leven.

5623. Zij die sterven als kleine kinderen, en die in de innerlijke hemelen komen, weten niet wat tijd en ruimte is; wat den tijd aangaat, dit is daarvandaan omdat de zon daar geen rondgang maakt als in de wereld, aldus jaren noch dagen; de Zon daar, die de Heer is, is altijd in het oosten; vandaar bestaan geen andere variaties daar dan van de staten des levens ten aanzien van het

goede en het ware, welke hun perioden maken; en omdat de Zon niet zodanig is als die in de wereld, kunnen zij geen notie van tijd hebben, maar slechts van staat, alhoewel met betrekking tot den duur van den staat, is er evenzeer tijd als in de wereld; maar daarvandaan kunnen zij geen notie van tijd hebben, omdat de staten niet bij vastgestelde beurtwisselingen terugkeren; in den innerlijken hemel ook vergaat de idee van tijd, omdat bij hen die daarheen komen, het natuurlijke, hetwelk is in de notie van tijd, is ingeslapen;

5623[b] noch weten zij van ruimten, omdat die verschillend worden veranderd volgens de staten van hun leven; vandaar zijn het schijnbaarheden van staten, en ook zijn zij niet vastgesteld zoals in de wereld; die ruimten worden ook gevarieerd ten aanzien van de afstanden en de afmetingen, ook volgens de staten des levens; en omdat hun ruimten zodanig zijn, hebben zij er ook geen notie van, hoewel zij er nochtans zijn.

5624. Ik sprak met sommige dergelijken, en ik vroeg wat ruimte is, en wat tijd, maar zij wisten het in het geheel niet; zij noemden ruimten alnaar de verscheidenheid van den aanblik, ofwel schoon ofwel niet schoon; en de tijden anders; namelijk dat het hoedanigheden des levens waren. Doch men moet weten, dat er nochtans ruimten en tijden zijn, maar het is om eerder gegeven reden, dat de engelen geen notie hebben van dezelve.

5625. Uit deze dingen kan vaststaan, dat alle natuurlijke ideeën daar vergaan, want die zijn gegrondvest op ruimten en tijden, en zo dat de stoffelijke ideeën vergaan, en dat die welke ervoor in de plaats zijn, betrekking hebben op veranderingen en de variaties van hun staat: vanuit zeer vele op de keper beschouwde ideeën kan vaststaan, hoe de natuurlijke denking, en vooral de zinlijke denking, niet kan terugtreden van de notie van ruimte en tijd; en dat men, als zij terugtreedt, nauwelijks kan denken; want de natuurlijke mens kan niet los van tijden en ruimten denken.

5626. Vandaar eveneens is het, dat de geestelijke wijsheid voor zoveel groeit als de stoffelijke notie wordt verwijderd; vandaar is het, dat de ouden zeiden dat men in het licht komt voor zoveel als men van het zinlijke wordt afgeleid.

5627. Ook weten zij niet, wat lente, zomer, herfst, winter is, noch wat morgen, middag avond, nacht; zij hebben nochtans notie van warmte en koude, voorts van licht en schaduw, maar niet vanuit den tijd, maar vanuit den staat hun levens verder zien zij alle dingen daar zoals in de wereld, maar nochtans doorvatten zij die niet volgens de ruimten maar volgens de staten huns levens.

Over Babylonië, en de geslepensten daar, en over de zeven bergen.

5628-5629. Ik sprak met Engelsen, en vroeg vanwaar het was, dat zij zodanig zijn, namelijk dat zij, wanneer zij ware dingen horen, die zien, en die volgen, en dat het dan voor hen gemakkelijk is om zich daaraan conform te maken; want bij hen in het andere leven verschijnt een sneeuwige dat boven het natuurlijke is, hetgeen van het hemelse licht is; vandaar ook dat zij inzichtsvol zijn; de Hollander eveneens, maar bij hen verschijnt dit sneeuwige niet, maar in hun natuurlijke een zeker vaste, weswege zij ook langzamer zijn. Ik sprak met de Engelsen waarvandaan zij zulk een sneeuwige hebben, en zulk een leven, hetwelk verschilt van het leven van alle andere natiën, zoals zij beseften; toen werd het gegeven een vergelijking op te stellen tussen het regime bij hen, en bij de Italianen heden ten dage, welke regimes geheel en al tegenovergesteld zijn, en dat vandaar hun geniussen verschillen; in Engeland is vrijheid van spreken en schrijven, zowel over burgerlijke als over Kerkelijke dingen, doch volstrekt geen vrijheid van anderen te bedriegen, door listen en geslepenheid aan te wenden, noch van moord te beramen, noch van te beroven, noch van te doden; en dat dit en dat daar gewoon is; doch andersom bij de Italianen; daar is zo goed als alle vrijheid van te bedriegen, met geslepenheid en list, en eveneens van te doden, vanwege zoveel toevluchtsoorden, maar volstrekt geen vrijheid van spreken en van schrijven over Kerkelijke aangelegenheden daartegen, noch over burgerlijke zaken, want daar zijn inquisities; vandaar is het, dat de Italiaanse natie alle dingen binnen houdt, en dat degenen van hen die boos zijn, binnen in zich een vuur aanhouden zijnde van haat, wraak, wreedheid, welk vuur als het ware een vuur is dat na een brand onder as schuilt, en smeult; doch de Engelse natie is anders, omdat het hun is toegestaan vrijelijk te spreken en te schrijven, weswege zulk een vuur niet wordt verborgen, maar terstond opvlamt en verdooft, en omdat zij in het oprechte en het gerechte worden gehouden daardoor dat het hun niet is geoorloofd te bedriegen, te roven, en te doden, want dan is er geen pardon.

5630. Nadat dit gezegd was, werd ik met sommige Engelsen heengeleid tot Italianen, die allergeslepenst waren geweest, en van binnen zodanig, en die hadden geblaakt van zulke schandelijke dingen in hun leven; toen ik op een afstand van hen was gekomen, ontwaarde ik terstond verachting van hen voor ons die aankwamen, en een grote dunk voor henzelf, alsof zij hemel en aarde bezaten; zij traden nader toe, en toen sprak ik met hen; ik vroeg eerst iets over den Heer; zij zeiden dat zij alle mogendheid van Hem hebben, omdat die hun door Petrus is gegeven; maar ik vroeg hun wat zij denken over God den

Vader, of zij ook de mogendheid van Hem hebben; zij zeiden dat zij die niet hebben, maar alleen die van den Heer ten aanzien van het Menselijke; wij antwoordden hoe zij dat verstaan, dat nochtans de Heer zegt één te zijn met den Vader, dat de Vader in Hem is, en Hij in den Vader; en dat het Goddelijke van Hemzelf en het Menselijke één is zoals ziel en lichaam; en dat zij, omdat het zo is, niet gescheiden kunnen worden; en dat zij het aldus niet kunnen doorvatten, tenzij zij ook zeggen de Goddelijke mogendheid en eveneens die van den Vader Zelf te hebben; hierop zwegen zij eerst, en beraadslaagden zij; daarna zeiden zij, dat zij iets zodanigs eerder niet hadden gehoord, en dat zij hierop niet zouden kunnen antwoorden dan nadat zij onderling overleg hadden gepleegd; zij wilden nochtans iets zeggen; maar wij antwoordden dat het spreken van geboortewege is door de spraak der ideeën, zodanig als de wijzen hebben in het andere leven, en niet door een spraak van termen, want als zij termen willen najagen, naar de wijze der scholastici, en vanuit Aristoteles, dat dit belachelijk is, en nooit door enig verstandig mens wordt toegelaten, omdat zij zo het allervalste kunnen bevestigen; toen, nadat zij verder beraadslaagden, zonden zij iemand tot mij die Inquisiteur bij hen was geweest; maar toen deze naderde, zeide hij dat hij niet van dien godsdienst was, maar van een anderen; en verder dat hij daar niet iets durfde zeggen; en daarom wilden zij hun toevlucht zoeken in hun kunstgrepen en listen; en zij zeiden te zullen antwoorden op een andere manier; maar ik zeide, dat dit niets zou uithalen, omdat wij vanuit het Goddelijke Ware spraken; en dat zij weten dat wie het Goddelijke Ware aanvalt, het Goddelijke zelf aanvalt, en dat tegen het Goddelijke Ware niemand iets durft in het andere leven.

5631. Zij woonden in een berg in het westen, ver af achter een woud, waar de boosaardigsten zijn, en daar verborgen zij zich; er werd gezegd dat rond om hen een vurige verschijnt zoals van een brand vanuit de liefden van zich en van de wereld, aangezien van binnen in hen zulk een brand schuilt, waarvanuit zij geloven den hemel en de zielen der mensen te bezitten, en eveneens haken naar het bezit van de algehele aarde.

5632. Zij zeiden onder elkaar toen zij ons zagen, dat wij geringe mensen waren, en niet in enigen hogeren rang; dit gehoord hebbende, vroeg ik hoe zij des Heren woorden verstaan dat hij die de minste is de meeste is in den hemel, en de meeste de minste; zij wilden zeggen dat zij zich de minsten beten, maar ik antwoordde, dat dit woord niet inhoudt met den mond de minste te zijn, maar met het hart de minste zijn, terwijl toch van hen, hoewel zij zich de minsten heten, klaarblijkelijk wordt ontwaard dat zij de grootsten willen zijn; het werd toen nagezocht waarvandaan dezulken waren.

5633. Op de ondervraging zeiden zij, dat zij een inquisitie hebben, en dat zij daarheen iedereen zenden die niet de godsdienstige statuten van hen waarnemen; maar dat zij, wann'er zij naar genen zoeken, zien dat die zijn vrijgelaten, en zij ook niet weten hoe genen zijn ontsnapt: en dat de inquisiteur zegt, dat hij die functie wil neerleggen, omdat het niets uithaalt. Verder werd getoond hoe wreed zij degenen bejegenen die niet hun godsdienstige dingen willen belijden, en hen als goden erkennen; die goddeloze dingen waarmede zij genen bejegenen, moeten verzwegen worden, omdat zij afgrijselijk zijn, (zij hangen hen met haken op onder de ribben.)

5634. Daarna werd geopenbaard, hoe dezulken tot de hel werden gezonden; bij een brug achter dien berg, meer naar de westelijke gebieden toe, is een woestijn, waarin degenen worden geworpen die zodanig zijn, en zulks achtereenvolgens, hetgeen zijzelf ook bekenden; zij zeiden, dat degenen die van den berg afdalen, waar een enge moerasachtige ruimte is, wanneer zij daarboven komen, aldan alle verstand verliezen, en allerstompzinnigst worden; zij verschijnen zoals lijken; ook weten zij niet dat zij mensen zijn; zij dwalen daar in een grote menigte; daar is ook een lange opening welke onder den grond zich uitstrekt; zij die de ergsten zijn, freden daar binnen, en hoe dieper zij afdalen, des te stompzinniger worden zij; zij liggen terneder zoals lijken; sommigen werden daarheen gezonden, en zij zeiden dat het zo is; die wijde doorgang leidt in een bocht naar een tweede berg, en hoe verder zij komen, des te stompzinniger zij worden, en des te meer lijkachtig. De oorzaak hiervan is deze, dat de innerlijke dingen van allen die arglistig waren geweest, en van wraak hebben geblaakt tot aan het einde huns levens, en daarin hun verkwikkelijke hebben gevoeld, aan den geestelijken dood zijn overgegeven; bij hen is ten slotte niet iets ongerepts meer over. Sommigen gingen den ingang weer uit; zij waren zoals lijken, en de liefde van zich wasemde ook van hen uit; er werd gezegd dat zij, zolang zij zodanig zijn, als lijken neerliggen, vrijwel dood; en dat zij bij wie die liefde is geminderd, iets van leven nochtans daarna hebben; maar dat zij toch in die woestijn wonen.

5635. Ik zag toen ook verscheidenen van dien berg tot de woestijn afdalen; dezen begonnen eerst als het ware waanzinnig te worden; aldus verloren zij het vernuft van hun boosheid; en daarna werden zij neergezonden, en er werd gezegd dat zij die door deze moerassigheid heengaan, nooit kunnen terugkeren; en dat zij, als zij proberen terug te keren, in zwijm vallen, vanwege de ergste pijn, weswege zij terugkeren. Het werd gevraagd, wat zij gevoelen aangaande hen daar in de woestijn, of zij hen vrezen; zij zeiden dat zij hen niet vrezen. Zij geloven dat zij veel listiger en vernuftiger waren geweest; aldus overdekken

zij hun hart. Over die moerassigheid worden diegenen gezonden, die verstijfd van hart waren, en niet wilden aflaten van hun schandelijke wreedheid jegens allen die niet belijden dat zij de mogendheid hebben over den hemel en op aarde; iemand van hen wilde door listige magische kunstgrepen achterwaarts gaan; deze werd in zwijm gedreven nabij die moerassigheid, en hij viel neer, vanwege de magische denking over God den Vader vanuit het Woord, en hij wentelde zich over het moeras; en toen zeide hij, dat hij wilde aflaten van zijn eerste wreedheid; hij behoorde onder de overheden daar; maar zodra hij daarheen kwam, keerde hij terug tot eendere en zelfs nog grotere wreedheid, dermate dat hijzelf in de plaats van den beul wilde zijn; deswege werd hij onder genen gezonden, en verging zoals de anderen.

5636. Tenslotte ondergingen zij die in dezen berg waren bijna eendere bezoeking, en vergingen; de ganse berg verzonk in het midden, en zij werden allemaal in de diepte geworpen, en vanuit de westelijke zee werden wateren toegeleid, welke hen overstelpten, zodat eveneens zij door de wateren der zee werden ondergedompeld, maar niet waar de overigen waren, waarover boven [nr. 5300]; zij probeerden daarna op te duiken, en zo uit te gaan, maar toen verscheen een vurige zwavelige rook, vanuit de liefde van zich en van overheersen, die van alle kanten werd gezien, hetgeen een teken was, dat zij nog meer waren ondergedompeld in de begeerten van die schandelijke liefde.

5637. De bende die rondom was, en die van denzelfden genius waren, maar niet overheersten, omdat zij geringer waren, dezen werden achter den berg aan het zuidelijke deel neergelaten, en geworpen in de afgronden volgens hun boze dingen.

Duivels die zich tot engelen des lichts maken.

5638. Vanwege de bejivering der mensen en hun listigheid in de wereld gebeurt het, dat dezulken wanneer zij in het andere leven komen, zich kunnen voordoen als engelen, terwijl het toch duivels zijn; en eveneens de hemelen binnentreden, waar de engelen zijn; zij zijn daarin bedreven hun innerlijke dingen zo te schikken, dat niet iets anders dan wat engellijk is, wordt ontwaard en doorvat, sommigen met deze kunstgreep, sommigen met een andere kunstgreep, en hoewel de engelen in een vrij heldere doorvatting zijn van ontwaren en doorvatten, worden zij nochtans bedrogen.

5639. Dit weten vooral degenen die in een gewijde functie zijn geweest, zoals verscheidene Jezüieten en anderen, ter oorzaak hiervan, dat zij in de wereld

hun aangezichten hebben geplooid, en tegelijk dan hun innerlijke dingen voor de mensen, en hun boze aandoeningen hebben toegesloten of afgescheiden.

5640. Dit geschiedt ofwel door aandoeningen, welke des wils zijn, ofwel door de dingen die des geloofs zijn, welke des verstands zijn; weinigen kunnen door aandoeningen engelen des lichts voorliegen in de hemelen, omdat daar een uitgezocht fijne doorvatting van zulke dingen is; maar in de lagere sfeer, en bij alle eenvoudigen aan den drempel des hemels, kunnen zij door aandoeningen engelen des lichts veinzen, want dezen hebben geen innerlijke doorvatting, noch ontwaring vanuit erkentnissen; en omdat zij in de wereld ook voor den naaste hebben gehouden al wie maar ellendig, arm, en bedelaar was, als hij maar ellende voorgaf; maar genen kunnen het door ware dingen des geloofs, en zo door verstandelijke dingen; zij kunnen zo goed spreken, en zo christelijk, als anderen vanuit het verstand en vanuit het licht des hemels, en dan verhelen zij hun aandoeningen met kunst, en durven niet de goede aandoeningen te imiteren; zij weten ook, door vergemeenschapping met de goede eenvoudigen, te maken dat goede aandoeningen in hun ware dingen invloeiën, en aldus zich te vertonen voor de engelen als eveneens engelen; zij worden ook opgenomen, maar zij kunnen zich niet lang verhelen; ik heb dezulken gezien en gehoord, hoe zij zich inboezemen, en hoe zij maken, dat zij ook worden aanvaard. Er zijn nog meerdere kunstgrepen, zoals hoe sommigen zich zelfs in den hemelsen hemel kunnen binnenlaten.

5641. Men moet weten, dat het verstandelijke des mensen ongerept wordt bewaard door den Heer, wat zijn willijke ook zijn mag, ter oorzaak hiervan dat een ieder kan worden hervormd, hetgeen geschiedt door middel van het verstandelijke; en ik heb helsen gehoord die evengoed de ware dingen des geloofs verstonden en doordrongen in de verborgenheden als de goeden; en eveneens kunnen zij verstandelijk spreken, hoewel het hart verre afwezig is; en wanneer zij spreken, is het willijke niet aanwezig, en zij weten nauwelijks anders dan dat zij van hart en animus zodanig zijn, hoewel zij het niet zijn; zoals verscheidene predikers plegen te zijn, die, wanneer zij in de prediking zijn, geloven dat het zo is, en spreken als vanuit geloof en liefde, terwijl zij toch bij henzelf thuis net het tegendeel zijn.

5642. Het zijn vooral degenen vanuit den katholieken godsdienst die zo doen, en dit met de gezindheid van overheersen, en van anen aan zich te onderwerpen, en eveneens van allen daar af te keren van den Heer, tot zich, aldus van den hemel te vernietigen; hun kunstgrepen in het andere leven zijn er zeer vele; zodanigen zijn het die worden verstaan onder hem die op de

bruiloft kwam en niet was bekleed met het bruiloftskleed; het bruiloftskleed is het ware vanuit het goede.

De geestelijke spraak. Hoe de wederverwekking geschiedt; de hemel.

5643. Dat de wederverwekking geschiedt door de ware dingen des geloofs, is met veel dingen getoond in de Hemelse Verborgenheden, maar door de spraak en de denking der ideeën in het andere leven kan worden gezien, hoe het hiermede is gesteld; tot voorbeeld diene de beginselen van het ware, voorts het huwelijk en de liefde van zich; het ware des geloofs wordt opgenomen in het geheugen van den mens, en het goede der liefde in diens wil; de wil door het verstand, of de wil in het verstand, ziet in het geheugen, dat dit ware samenstemt met deszelfs eigen goede, wat het ook zij; in dit werpt hij zijn blik, dit heeft hij lief, dit denkt hij; en wanneer dit geschiedt, dan spreekt hij het eveneens en doet hij het; zo wordt het goede met het ware verbonden in het natuurlijke geheugen, en dan tevens in het geestelijk geheugen, en zij verbinden zich door een huwelijk: zoals wanneer iemand, hij of zij, vanuit het goede van zijn of haar wil, wil dat het huwelijk echt zij; en vanuit de ware dingen des geloofs die in het geheugen zijn, weet dat de echtelieden één mens zullen zijn, en dat het huwelijk tot in het eeuwige zal duren als het een waar huwelijk is, en dat die liefde de fundamentele liefde van alle liefden is; dan heeft hij of zij die ware dingen lief, omdat zij samenstemmen met hun wil of hun goede, of hun liefde, en stelt dezelve onder hun blik; en zo vaak hij, of zij, over het huwelijk denkt, valt het inwendig gezicht in zulke dingen, totdat zij verbonden zijn in het uiterlijk en innerlijk geheugen: doch zij bij wie niet het goede des wils is, verwerpen zulke dingen, en grijpen valse dingen aan in de plaats ervan. Eender de liefde van zich; als het vanuit de ware dingen des geloofs geweten wordt dat die liefde hels is, aldus dat zij de hel is, dan maakt het goede door het inwendig gezicht voor zich aangaande die liefde de idee van de hel, waarvan het gruwet; weswege zodra iets zodanigs als van die liefde is, terugkeert, en het goede des wils, doorvat dat het zodanig is, alsdan werpt het goede des wils, door zijn ziening een blik in de idee der hel, en wordt dan door den Heer afgehouden van de dingen die der liefde van zich zijn; en hoe meer hij daarvan wordt afgehouden, en hoe beter het goede is, des te meer dingen vangt hij aan te weten, want het verlangen van weten groeit volgens het goede der liefde, en vermeerdert zich eveneens door de vermeerderingen van het goede; zodat hij ten slotte gevoelig wordt voor de

geslachten en soorten der liefde van zich, en zulks in hemzelf; vandaar wordt hij meer en meer wijs; zodanig is de spraak der ideeën, wanneer zij echt is; en daarom houden de bozen haar niet uit, omdat zij een andere en tegengestelde spraak van ideeën hebben, zijnde vanuit de valse dingen van het boze.

Dat des mensen geest verschijnt in het andere leven.

5644-45. Soms verschijnt een mens ten aanzien van zijn geest tussen de anderen daar; zij zeiden dat zij hen soms zien, en toch bekennen dat hij vooralsnog niet een geest is dan na het heengaan uit de wereld, vanuit enige tekenen; maar dit geschiedt alleenlijk bij hen die vanbinnen in zich dieper denken dan de overigen; dan wordt bij hem diens denking afgeleid van de zinlijke dingen des lichaams, en zo verschijnt hij; degenen echter die in hun zinlijke alleen denken, en hun denkingen niet daarboven verheffen, verschijnen nooit. Ook weten de geesten niets hoegenaamd aangaande den mens, waar hij is, aangezien het lichamelijke niet verschijnt voor hun ogen, zoals ook de geesten niet voor de ogen der mensen; sommigen hebben daar heel wat navorsingen aan besteed, maar het niet gevonden; dit hebben de boosaardigen gedaan, maar zij werden teruggeworpen; want als de boze geesten wisten waar de mens is, en dat zij bij den mens zijn, zo zouden zij hem totaal verderven, en aldus het ganse menselijke geslacht; want zodanig is hun innerlijke verwoedheid; en zij beschouwen de mensen als nietswaardig, en verachten hen volledig. Maar de Heer heeft de mensen lief.

Over wandelingen, dat zij veranderingen van staat zijn; over de vormen van geesten, en dat geesten schijnbaarheden zijn.

5646. Wandelingen, tochten, en reizen in het andere leven zijn niets anders dan veranderingen van staat der innerlijke dingen; maar nochtans verschijnen zij voor de geesten en de engelen geheel zoals wandelingen, tochten en reizen; waarmede het eender gesteld is als met des mensen leven, namelijk dat hij gelooft vanuit zich te leven; en krachtens het verstand van het ware en den wil van het goede, dat hij gelooft vanuit zich het ware te verstaan en het goede te willen, omdat het geheel en al zo schijnt; die schijnen zijn zo reëel, dat de geesten in het geheel niet weten dat zij daarvandaan zijn, en dat zij ook niet willen weten dat zij daarvandaan zijn; en de engelen weten het weliswaar, maar

zij denken niet daarover; dit is vanuit des Heren Goddelijke Voorzienigheid, opdat het een ieder moge toeschijnen vanuit zich te leven en te handelen; dit ontleent den oorsprong aan des mensen wandelingen en tochten in de wereld; de mensen wandelen natuurlijkerwijs van plaats tot plaats, omdat daar ruimte is, en daar tijd is; doch in het andere leven zijn geen ruimten noch tijden, dan alleen naar den schijn volgens de staten; maar wanneer de mensen daadwerkelijk wandelen, dan is het wel het lichaam, maar het is daadwerkelijk uit den wil; en voor zoveel de wil aanwezig is, voor evenzoveel wandelt de mens; en daarom, wanneer zij in het andere leven zijn, zo zijn voor ruimten en tijden staten, en de dingen die schijnen van staat zijn, en eveneens is de geest een aanschijnend mens (want een geest daar is een aanschijnend mens voor de ogen der anderen, deswege dat het Goddelijk Menselijke in den hemel mens is; vandaar zoveel verscheidenheden ten aanzien van de vormen der geesten in de aangezichten, volgens de veranderingen van staat, van van aanwezigheid en van afwezigheid van hen): geesten en engelen zijn weliswaar daadwerkelijke vormen, maar zij hebben niets van leven vanuit zich; zij worden aangedreven volgens het leven uit het Goddelijke, want in God leven wij, worden wij bewogen, en zijn wij; die vormen zijn recipiënten van het Goddelijke, en hoedanig zij opnemen, zodanig zijn zij; omdat die vormen de vormen der innerlijke natuur zijn, of in de geestelijke wereld zijn, zijn zij aangepast aan alle veranderingen en variaties van staat, en zulks tot in het onmetelijke en ongelooflijke, en zulks te meer onmetelijk naarmate zij meer in innerlijke dingen zijn; hoezeer en hoedanig daar, is ongelooflijk; daaruit blijkt, hoeveel te voiler recipiënten degene zijn in de hemelen die in de binnenste hemelen zijn, dan zij die in de lagere hemelen zijn, en in de wereld der geesten, bijgevolg recipiënten der wijsheid der gelukzaligheid, welke zijn des levens vanuit het Goddelijke.

5647. De wandelingen daar zijn totale veranderingen, ofwel slechts gedeeltelijke; totaal zijn zij wanneer de innerlijke en de uiterlijke dingen tegelijk handelen; aldan wanneer zij wandelen, zo wandelen zij met hun ganse zijn, en waar zij komen, daar zijn zij totaal, verschijnende ten aanzien van de plaats, maar daadwerkelijk ten aanzien van den staat huns levens, zijnde de staat der aandoening, welke der liefde is, aldus des wils; maar gedeeltelijk zijn de wandelingen, wanneer de innerlijke dingen rusten, en de uiterlijke staten veranderen; dan schijnt het hun ook toe eender te wandelen, en zij weten ook niet anders, maar nochtans is het niet de ganse geest, maar alleen diens verstandelijke, terwijl zij nochtans in hun plaats of staat blijven; ook weten zij niet beter dan dat zij wandelen, en de meesten onderkennen het verschil niet;

doch de bozen zijn dan in hun fantasie, omdat zij in hun innerlijk dingen en in het boze, aldus in waanzin zijn; de goeden echter zijn dan in hun wijsheid, maar nochtans glijden alien terug tot hun staat en plaats, in den wil.

Een zeker boek werd getoond, en het werd weggenomen door een anderen geest, op een berg, wat geschiedde in een oogwenk; ik vroeg naar de oorzaak hoe dit was; zij zeiden dat het alleen is door een zich stellen in den staat van een ander, en dat de aanwezigheid met dat boek terstond plaats grijpt; en dat zij, wanneer dit geschiedt, slechts de hand uitstrekken; hetgeen een teken is.

Vervolg over Babylonië en de zeven bergen.

5648. Daar zijn meerdere bergen, daar en vandaar noordwaarts, tot aan twintig toe, maar die allemaal worden de zeven bergen in de Apocalyps genoemd [xvii: 9], waarop het beest woont, omdat zeven het profane betekent in den tegengestelden zin; en de meesten die daar zijn, zijn van de Italiaanse natie; daarop waarover eerder melding is gemaakt, wonen de Romeinen, omdat die meer dan de overigen in de liefde van overheersen zijn, en zich ook niet zo om erkentissen bekommeren; achter dezen wonen de overige Italianen die zodanig zijn, zoals degenen die hoger op dan Rome zijn, zoals degenen uit Toscane, Genua, Venetië, Milaan, en de Trans-alpine gebieden; dezen wonen daar op de middelste bergen; in de laatste noordwaarts degenen die uit Napels waren, en verderop waren die uit Sicilië; de ergsten immers wonen naar het noorden daar, en dezen waren uit Sicilië, die in het toppunt van het valse en in de valse dingen meer dan de overigen zijn; en niet zo in de liefde van overheersen zoals de Romeinen.

5649. Men moet ook weten, dat verscheidenen uit den hervormden godsdienst zich daarheen hebben begeven, en dat zij den katholieken godsdienst hebben beleden, maar alleen degenen die in het boze des levens zijn geweest, die, toen zij zich tevergeefs tot vroomheid en tot gebeden hadden begeven, zich begaven in hun geloof dat zij in de wereld innerlijk in zich hadden gehad, en alle dingen van godsdienst aanvaardden die de anderen wilden, aangezien zij in hun hart den godsdienst van nul en gener waarde houden; vandaar is daarginds een overtalrijke bende vanuit verschillende naties, die allen hun dienstvolk zijn; die uitwendige katholieke godsdienst is eveneens daar, en voor dezulken.

5650. Toen bezoeking was geschied bij hen die op de drie bergen waren, geschiedde zij vlak daarop over de Romeinen; en het werd bevonden dat alle

dingen daar duivels waren, en dat zij tot aan dien waanzin waren gekomen, dat zij niet alleen het Goddelijke verwierpen, maar ook zichzelf als goden erkend wilden hebben, hetgeen ook is geschied; eerst hebben zij daar God den Vader aanbeden, en gingen geheel en al aan den Heer voorbij, omdat zij zeiden al Diens mogendheid te hebben, zo dat Hij niet langer enige mogendheid had; dat zij Hem zo heilig hebben vereerd in de wereld, zoals in de tempels, en in het sacrament van het avondmaal, was ter oorzaak hiervan, dat zijzelf zouden worden aanbeden, omdat zij in de plaats van Hem op aarde zijn: toen zij zodanig waren geworden, en zo niet alleen aan den Heer alle mogendheid ontzegden en die voor zichzelf opeisten, en zich voor goden uitgaven, en eveneens een eredienst van zich instelden, (want zodanige waanzin neemt hen in beslag in het andere leven, wanneer de uiterlijke banden worden afgenomen, en zij aan hun inwendige dingen worden overgelaten), toen is het laatste gericht over hen gekomen; allen werden van de twee bergen daar in één ogenblik weggenomen, aldus in hun innerlijke dingen gezonden, en zo in één moment tezamen afgeworpen in afgronden; sommigen in den hogeren westelijken, sommigen in den lageren westelijken, sommigen in de zee daar, maar weinigen, sommigen in den hogeren zuidelijken afgrond. Doch de berg die in het midden was, zonk in het midden neer, en degenen die daar waren, werden diep in de hel afgeworpen, en een zwarte rook klom op.

5651. Daama had de bezoeking plaats gevonden over die bergen welke meer noordwaarts waren, waar degenen waren die uit lager ItalW waren; en het werd bevonden dat zij, overgelaten aan hun innerlijke dingen, zich geheel en al begaven tot den afgodischen eredienst, en voor zich afgoden maakten van verschillend geslacht, vanuit zulke dingen die zijn in de zee, op de aarde, en in den hemel, en die begonnen te vereren, zeggende dat de ouden op den aardbol aldus gedaan hadden, en de heidenen eveneens, wien het goed gaat; en dat zij, verschillende erediensten beproefd hebbende op het punt welke afgod het meeste succes had, aan deszelfs eredienst de voorkeur hadden gegeven; aldus vereerde die bende in haar bonte mengelmoes afgoden van zulke geslachten, en maakte dezelve volgens het beeld van alle dingen die zijn in de zee, op de aarde, en in den hemel, en dieren van verschillend geslacht, vogels, vissen, slangen, evenbeelden van maan en zon, en zo voort; zij lieten ook de heiligen links liggen die zij in de wereld vereerd hadden, na bevonden te hebben dat die tot niets nut waren; zulk een eredienst is hun ingeboren vanwege den eredienst van beelden op aarde; toen derhalve was bevonden dat zij volslagen afgodendienaars waren, erger dan de afgodisten op aarde, hierin namelijk dat zij het Goddelijke hebben geloochend, en hebben geloofd dat

zulke dingen bevordelijk waren, omdat zij door overeenstemmingen werkten, kwam het laatste gericht over die bergen; eerst nam een aardbeving over sommigen beslag, welke verscheen als een ontzaglijke vloedgolf der zee, en toen werden de steden daar geschud, en de paleizen daar, en stortten samen; en toen dit geschied was, werd het berggebied omgerold, aldus over hen heen en weer golvend, en zo werden zij geheel en al van het aangezicht der aarde opgeheven; hoe diep zij werden neergeworpen, werd niet te weten gegeven. (Over hun *inquisitie* zie het vervolg van een andere pagina [nr. 5656] hier onmiddellijk ingevoegd).

5656. Zij plachten aldus anen te bejegenen die zij maar tegenkwamen: door hun kunst kunnen zij iemand die zij zien, naar zich toehalen, en hem aanwezig bij zich vertonen, hoezeer hij ook tegenstribbelt; en dan onthullen zij diens boze dingen, want dit kunnen de boze geesten, vooral de sirenen; en aldus beschuldigen en verdoemen zij; als hij dan niet wordt aangedreven om hun eredienst aan te nemen, hetzij den duivelsen eredienst, hetzij huichelachtig heilig optreden anderszijds, zo werpen zij hen in dompige grotten rondom hun berg; maar nochtans worden zij daaruit weggehaald door den Heer.

5652. De bergen die dichter aan het noorden zijn, waar de Napolitanen zijn, en tenslotte die uit Sicilië, die de laatsten zijn, die werden eveneens bezocht; en het werd bevonden, dat zij den godsdienst geheel en al hebben verworpen, en uit opzet en beraad tegengestelde dingen hebben aangegrepen, die zij vals noemden, en die ook vals waren; zodat zij al wat vals is, en wat is tegen het geloof, het Woord, en tegen het Goddelijke, aangrepen en vereerden, of een eredienst ervan maakten; zij verdeelden hun berggebied in twee delen, aan den enen kant waren de vereerders van het valse, en aan den anderen kant zij die in een uitwendig hellige waren, zeggende dat het loont aan den enen kant den duivel te vereren, aan den anderen kant het Goddelijke, zodat zij van beide kanten beschermd waren, en dat zij zo, waarheen zij zich ook urogen keren, in veiligheid waren; waar hun schatten waren, daar stelden zij degenen die in het uitwendig hellige zijn, en altaren, en degenen die steeds in dienst waren; zo hielden zij hun schatten in veilige bewaring, want dit geschiedt door zulk een permanent geloof; anders verdwijnen de schatten uit zilver en goud, en kostbaar gesteente, bij de bozen uit zichzelf in het andere leven, waarover elders ik zag een zodanige hellige vrouw, die tot mij kwam, en die bekleed was met linnen, zoals de kloosterlingen; zij was, omdat zij door het hellige vergemeenschaping had met goede geesten die op den drempel des hemels waren, in zulk een doorvatting, dat zij de verborgen denkingen en

aandoeningen van anderen kon zien; zij zeide dat zij in den hemel kon komen wanneer zij maar wilde, maar er werd geantwoord,

5653. dat er nochtans de bedoeling was van boosdoen, want zij wilde boosdoen op elke manier, geheel volgens den lust van de overheersers daar; en dat zij aldus niet in den hemel kon komen, omdat daar de bedoelingen worden doorvat; zij zeide het niet te kunnen in een innerlijken hemel; en dat zij binnengegaan was, en daar voor enigen tijd had vertoefd, maar dat zij nochtans, toen het uitkwam dat zij zodanig was geweest, zich van daar heen begaf; maar zij haalde vanuit een diepe hel zulke dingen op die van haar bedoeling waren, en die waren duivels; vandaar werd zij tot waanzin gedreven, en geworpen onder die vrouwen die volslagen waanzinnig zijn; zodanig zijn ook zij die aan den anderen kant zijn, waar hun heiligen zijn, zoals zij genoemd worden, omdat zij in een uitwendigen heiligen eredienst zijn, namelijk dat zij alle dingen doen naar het believe van de overheersers die aan den anderen kant zijn, die den duivelsen eredienst hebben; aldus begunstigt de ene kant den anderen, de heilige dingen de profane; zo is daar ontwijding. Verder hebben zij door de heilige dingen van den enen kant vergemeenschapping met hen die in den eersten drempel des hemels zijn, die boven genen wonen; er is een bergland dat van daar oprijst naar het middengebied toe; daar wonen al degenen die goede of rechtschapen eenvoudigen zijn; met dezen verwierven zij voor zich een vrij ruime vergemeenschapping, en voor zoveel zij met hen vergemeenschapping hebben, voor evenzoveel hebben zij macht; zij spreken met hen, en zij bewijzen elkander diensten, en somtijds converseren zij; maar zij die onrechtschapen waren geweest, en genen begunstigten in boosdoen, werden uit dat wijde bergland heengeworpen, en zo werd van genen voor een deel de macht afgenomen. Zij die in die bergen zijn, overtreffen de anderen in boosaardigheid, vooral degenen die in de laatste bergen nabij het noorden zijn; zij zijn van zulk een doorzicht en innerlijke scherpte, dat zij de denkingen van anderen kunnen doorschouwen.

5653[b] en alle dingen kunnen opsommen; dit geschiedt krachtens de vergemeenschapping met hen die in den eersten drempel des hemels zijn; in één woord, zij zijn allerscherpst van doorzicht, vooral die uit Sicilië; vandaar verschijnt aan de tip van hun neus iets als een wit licht, en uit hun oren als het ware een struik glanzend van kristallen, ahangend; maar het deel beneden de neusgaten, of de streek van den mond was helemaal zwart, zoals de hel; zodat dit deel niet kon verschijnen. Ik zeide hun, dat zij de wijsheid stellen in boosheid, terwijl toch de boosheid niet wijsheid is, omdat de boosheid hen voert tot de hel, dus tot de eeuwige rampzaligheid; maar de ware wijsheid, die

zonder boosheid is, voert tot den hemel, aldus tot de eeuwige gelukzaligheid; op deze dingen verstomden zij; en tenslotte zeiden zij, dat zij van geen andere wijsheid weten dan de zodanige die zij hebben, en dat de wijsheid der anderen slechts onnozelheid is, waarin zij geenszins zouden willen zijn.

5654. Dat de boosaardigsten nabij de noordelijke streek zijn, en eveneens verderweg daar, is ter oorzaak hiervan, dat zij de allerstompzinnigsten worden, wanneer zij verwoest zijn; omdat de boosaardigheid bij hen is doorgedrongen in alle en de afzonderlijke innerlijke dingen; vandaar hebben zij daarna zo weinig van verstandelijk leven, dat zij gelijk stronken zijn, zoals dat heet; het is bekend dat in de grens tussen het noordelijk en het westelijk gebied onder het bergland, de stompzinnigen zijn.

5655. Dat zij vereerders van den duivel waren, werd ook ontdekt; zij hadden boeken, waarin de leer van hun eredienst was, en boeken dienvolgens; en het ene boek en het andere werd hun afgenomen, en aan anderen voorgelezen, waarin een leerstellige van dezen aard was: dat zij God den Vader vroegen hun te vergeven dat zij zich tot den duivel begeven, omdat Hij hun geen hulp wil verlenen, en omdat zij weten dat zij van den duivel hulp krijgen; en dat zij zich daarom tot hem begeven, en voor hem een eredienst instellen, door hem hun patroon te noemen; en het andere boek werd geopend, dat geschreven was in louter karakters volgens de wijze die in het hemels rijk bestaat, en dit door bogen en louter inbuigingen; en hetzelfde werd ontcijferd; het bestond daarin dat niets uit het Goddelijke was, maar alles uit den duivel; zodanig was ook hun innerlijke godsdienst geweest toen zij in de wereld leefden, hoewel het uiterlijke anders verscheen; het werd hun gevraagd, waarom zij zo doen, terwijl zij alles hebben wat nodig is, als huizen, leeftocht en kleding, en eveneens onderling zouden kunnen leven als in de wereld; wat zouden zij nog meer willen, dat zij zich zouden begeven tot een eredienst van den duivel; zij zeiden dat het is om te kunnen heersen over alle anderen rondom; en om alle dingen te bezitten.

5657 [n. 5656 is tussen 5651-52]. wat de zielen en de lichamen betreft, en dat zij dit niet verkrijgen van het Goddelijke; en daarom werd gezegd dat zij derhalve niets zullen uitrichten, noch zullen heersen over wien ook, maar dat zij de slaven van allen zullen zijn.

5658. Toen werden zij, nadat de rechtschapen geesten waren verwijderd, van wie zij hun doorzicht hadden, waanzinnig, en stortten zich van het zuidelijk deel van den berg, waar de duivel-aanbidders waren, vanuit den berg naar beneden, in de hel, die zij aanbaden; en zo deden zij allen, naar een plaats waar zwarte krochten waren die zij binnentraden; en aldus geschiedde met

hen zoals gezegd was; en hun stad stortte samen tot een puinhoop; zij die van den anderen kant waren, waar de uitwendige heiligheden waren, waarover boven, ook die werden bijna allen van daar afgeworpen in een noordelijken afgrond, waar de stompzinnigen zijn. — Een van de Sicilianen kwam tot mij, en hij was grauw en zwart als een duivel.

Over de natuuraanbidders in het andere leven.

5659. De meesten van hen zijn zodanig, dat zij in de wereld hebben gedacht — wanneer zij hoorden vanuit prediking, of in enige denking vanwege het gesprek van een ander kwamen, en schijnen overtuigd te worden door enige rede, die zij niet kunnen tegenspreken — niet te weten of het waar is dan wel niet waar is; zo of er een God is, of er een hemel is, of er geloof is, of zulke dingen die der Kerk zijn? zeggende bij zichzelf: “ik zou dit gemakkelijk kunnen geloven, als ik die dingen in het andere leven zag; als ik daarheen kom”. Van mening zijnde dat zij zullen geloven als zij voor zeker zien, of voor zeker horen; maar dit geschiedt geenszins; zij die het geloof in de wereld niet hebben, hebben ook geen geloof in het andere leven; ik heb met dezulken gesproken, en zij werden overtuigd dat zij in dwaling waren; zij grepen het ware aan, en wanneer zij het aangezicht tot mij keerden, geloofden zij, maar niet zodra keren zij zich tot hun liefden, of keren zij zich af, en tot zichzelf, of dan zijn zij terstond in een eender geloof als waarin zij in de wereld waren, en volslagen tegen de dingen die zij gehoord hebben; ook kunnen zij niet tot de ware dingen des geloofs worden geleid, want het ganse innerlijke verstandelijke leven is vanuit hun beginselen; en daarom zou zo geleid worden gelijk staan met dat leven vernietigen.

Hoe maagden worden opgevoed in het andere leven en in den hemel.

5660. Zij worden tezamen gehouden, 3, 4, ofwel 5; en ieder heeft haar eigen kamer, en daar haar eigen bed; daarnaast is eenheel klein kamertje voor haar klederen, en voor gebruiksvoorwerpen; er bestaat ook voor haar een kast (*skap*) met planken of laden (*lädoor*), en daar bewaren zij de dingen die zij waarderen, en waarin zij veel behagen scheppen, en daar bergen zij die op.

5661. Zij worden steeds in haar werk gehouden, hetgeen borduurwerk is, gedaan op wit linnen; zij borduren bloemmotieven en eendere dingen; en

de dingen die zij afwerken, zijn ofwel voor haarzelf, ofwel geven zij die aan anderen; verkopen doen zij ze niet:

5662. deze groepjes ontvangen kledingstukken, buiten haar medeweten om, waarmede zij zich dagelijks kleden, en een mooier gewaad voor de feestdagen.

5663. En zij hebben eveneens een tuintje, en zolang zij maagden zijn, zijn daar alleen bloemen, maar geen vruchten, voordat zij echtgenoten worden.

5664. Wanneer zij vlekken zien op haar tilederen, zo is dat een teken dat zij verkeerd hebben gedacht, en dat zij iets hebben gedaan wat niet gedaan moest worden; de vlekken kunnen niet worden afgewist zoals van kleren in de wereld: wanneer zij hebben nagegaan wat zij gedacht en gedaan hebben, want altijd dan denken zij daarover, dan zien zij haar smetten en boze dingen; als zij dan daarover tot bezinning komen, verdwijnen de vlekken vanzelf uit de klederen. Eender, wanneer zij in haar kamer een of ander kledingstuk missen; alsdan weten zij terstond verkeerd te hebben gedaan; vandaar krijgen zij een waarschuwing, en als zij het zelf niet weten, komt er een echtgenote die het haar zegt; als zij zien dat er een nieuw Idee in haar kamer is, dan verheugen zij zich innig, omdat zij weten goed te hebben gehandeld.

5665. Ook wanneer zij zien dat de bloemen in haar tuintjes haar glans verliezen, of veranderd worden in minder mooie, is dat eveneens een waarschuwing; als zij veranderen in betere en schonere, zo is er blijdschap, omdat het een teken is dat zij goed hebben gedacht.

5666. Ook worden haar zilveren of gouden munten gegeven, die zij goed opbergen, omdat die een teken zijn van naarstigheit, of van deugd.

Zij hebben het geschreven, Woord en Psalmgezangen, en met die gaan zij naar de predikingen; zij lezen ook daarin, en als zij niet lezen, wordt ook ofwel een of ander kledingstuk weggenomen, ofwel het tuintje verdwijnt.

5667. De predikers bezoeken haar somtijds, en examineren haar.

De opvoeding der kindertjes.

5668. 1) Dat zij bij voedsters zijn, die zij hun moeders noemen. 2) dat zij het gebed des Heren lezen, en de gebeden leren van de voedsters door invloed vanuit den hemel. 3) dat er predikers zijn voor hen. 4) dat inzicht en eveneens wijsheid invloeit, welke het inzicht der geleerden in de wereld overtreft, hoewel zij slechts een kinderlijke idee daarvan hebben. 5) dat er voor hen uitbeeldende dingen zijn vanuit den hemel. 6) dat zij worden bekleed volgens hun vlijt, vooral met bloemenslingers en kransen. 7) dat zij worden geleid in paradijzen.

8) dat zij worden verzocht. 9) dat zij groeien volgens den staat der opneming. 10) dat zij van uiteenlopenden genius zijn. 11) dat aan hen voedsters worden gegeven die in de wereld kindertjes hebben liefgehad, ook moeders eender, en de doorvatting wordt gegeven alsof het haar eigen kindertjes waren; maar dat wordt aan geen anderen gegeven dan aan degenen die in het goede zijn, en den invloed vanuit den hemel kunnen opnemen. 12) de daar opgevoede kindertjes weten niet beter of zij zijn in het andere leven geboren. 13) Zij weten niet wat tijd is, wat ruimte, en zulke aardse dingen. 14) zij spreken binnen een maand de engellijke taal.

Over de sfeer der verkrachting, en de hel.

5669. De sfeer der verkrachting verschijnt schandelijk, zoals bijligging met geweldpleging; zij van wie die sfeer uitwasemt, zijn degenen die in hun hart het Goddelijke ontkennen, en de dingen die der Kerk zijn, maar uiterlijk verschijner zij beleefd, beminnelijk, zedelijk; zij treden de hemelen overal binnen, en blijven voor enigen tijd daar, omdat zij hun binnenste dingen weten te verbergen; zij zijn zodanig, dat zij wanneer er wordt gehandeld over het verderf van de vereerders des Heren, alsdan zwijgen, en zich onthouden totdat zij zien dat de zaak op een of ander verderf begint uit te lopen, dan zijn zij terstond aanwezig, en helpen met alle macht, zonder te stoppen. Velen derzulken werden heengevoerd door de sfeer der verkrachting, en neergeworpen uit de hemelen; hetgeen ik heb gezien; dit wordt in den inwendigen zin verstaan onder de verkrachting van maagden, en onder de verkrachters in het Woord. Omdat zij uiterlijk beminnelijk en beleefd zijn, verschijnt wanneer zij in de straten lopen, als het ware een lichtglans aan weerszijde van hun aangezicht, welke trilt bij iedere stap; en eveneens verschijnt een vurige vlam somtijds rondom hen trekkende in de straten waar zij gaan; maar het is een verterend vuur, hetwelk een teken is dat het een geweldpleger is; daarentegen is een niet-verterend vuur engellijk; bovendien is in hun aangezicht het deel beneden de neus lelijk, donker, lijkachtig; dezulken verschenen na vanuit den hemel nedergeworpen te zijn, van aangezicht en lichaam zwart, als het ware benig, omdat zij in het binnenste boos zijn; wanneer zij uit den hemel worden afgeworpen, dan barsten de innerlijke dingen in het ganse lichaam naar buiten, want dan is het niet geoorloofd langer te huichelen; de vergemeenschapping immers met de rechtschapenen, door wie hun beleefdheid wordt in stand

gehouden, wordt afgenomen. Hun hel is allerdiepst onder de billen; daar zitten zij zoals verkoolde egyptische mummies.

Over syncretisten, het laatste gericht.

5662[a]. Hoog boven het hoofd daar op den berg, vrij hoog, woonden degenen die onderling beraadslaagden over de vereniging van godsdiensten, of over het syncretisme; en zij concludeerden, dat zij één Kerk uit verscheidene of uit alle zouden maken, dermate dat zij eveneens wilden dat de Mahomedanen zouden worden aangesloten, ter oorzaak hiervan dat zij den Heer erkennen voor den grootsten Profeet, en voor den Zoon Gods, Die gezonden was om het menselijk geslacht wijsheid te leren; aldus wilden zij vanuit verscheidene kerken één Kerk maken, maar zij dachten slechts dit te doen door leerstellige dingen, welke des geloofs en van het verstandelijke zijn, en niet door het leven, hetwelk der liefde en der naastenliefde is, aldus van des mensen willijke; zij gingen ten slotte zó ver voort, dat zij bijna de goede dingen ontwijdden, en zij zochten vanuit het Woord de dingen op die voor iedereen, wie dan ook, van pas zouden zijn; zij vloeiden in bij mij, en dit werd aangevoeld als een profane; maar zij werden ontdekt, en het werd gegeven met hen te spreken, en toen te zeggen, dat dit boos is, aangezien zij zo wilden één Kerk maken vanuit louter afgoden en gesneden beelden, want wanneer slechts die dingen worden aanvaard welke van het inzicht zijn, en niet de dingen die des wils zijn, dan verschijnt de mens als ebbenhout, of als een stenige zonder leven; en als zij één Kerk zouden willen maken vanuit zulke dingen, dan doen ze maar; doch het is anders als zij daarin het leven willen, derhalve niet afgoden maar mensen hebben, die de Kerk samenstellen; dan moet geschouwd worden tot het goede der liefde en der naastenliefde, aldus tot de opneming van het leven uit den Heer; wanneer dit voor fundament wordt aanvaard, dan komt één Kerk in wording, want de Heer schikt dan allen volgens den hemel en deszelfs vorm, en doet allen als één mens opfreden; zodanig is de Kerk des Heren in het algehele wereldrond; en daaruit worden degenen geworpen die slechts afgoden zijn, en de meesten van hen zijn in de hel, uitgezonderd zij die enigermate hebben geleefd volgens de leerstellige dingen, welke zij aldus des levens hebben gemaakt, of aldus bij zich hebben levend gemaakt. Omdat zij in een hoogte waren, en zo invloeiden in lagere gebieden, en slechts in leerstellige dingen, werden zij derhalve van daar afgeworpen, opdat zij niet het goede bij anderen zouden ontwijdden.

Over de Mahomedanen, en over Mahomed; het laatste gericht.

5663[a]. De Mahomedanen wonen in het westelijk deel, buiten de Christelijke wereld, op vele bergen daar, in groten getale; de beteren van hen werden overgebracht van daar naar *het oostelijke deel*, namelijk degenen van hen die in de wereld den Heer hadden erkend als den grootsten Profeet, en Hem de Zoon Gods hadden genoemd, en hadden geloofd dat Hij gezonden was van den Vader om het menselijk geslacht in te lichten, aldus dat Hij wijzer was dan de overigen; dezulken, die tevens volgens hun godsdienstige goed hadden geleefd, het gerechte en het billijke, en het oprechte vanuit het godsdienstige hadden betracht, den God des heelals hadden erkend, hoewel zij ook van Mahomed zeiden da hij een grote profeet was, werden overgebracht naar het oosten, over welke overbrenging eerder is gehandeld; en dat toen die Mahomed, die er toen was, werd afgeworpen tot de lagere gebieden, waar hij in ketens was opdat hij niet zou uitgaan [zie nr. 5260 a]; de oorzaak dat hij was afgeworpen, openbaarde hij daarna zelf, toen het bekend werd hoedanig hij was, namelijk dat hij wist dat al degenen die hem niet vereerden, naar het oosten schouwden, en zodra zij dit deden, bemerkte hij dat zij toen niet hemzelf vereerden, weswege hij, toen hij zag dat de menigte daarheen werd overgebracht, bemerkte dat hij geheel en al verlaten was geworden; daarvandaan ontstak hij in woede, en wilde tegenstand bieden; dit was de oorzaak.

5664[a]. Aan de andere zijde bleven meerderen, tot aan honderdduizenden toe, in het grensgebied achter, waar het Christendom zijn grens vindt; daar vereerden zij dien Mahomed als God, en dachten ook niet over den Heer, en slechts weinig over den God des heelals; dezen zwoegden met alle ontspanning om Mahomed te slaken van zijn boeien, en hem wederom in zijn voormalige stand-plaats te herstellen; en toen zij dit tevergeefs beproefd hadden, maakten zij voor zich een anderen Mahomed, eerst onder hun eigen soortgenoten, maar toen dit niet lukte, kozen zij iemand op een verheven berg boven het Christendom, met wien zij beraadslaagden, en dien zij gehoorzaamden zoals tevoren Mahomed. Maar die bende, welke zodanig was, was daarmee niet tevreden, maar zij begonnen ook, op aanraden van hun nieuwen Mahomed, zich in de Christenheid te begeven; en op verschillende wijze en met verschillende kunstgrepen vingen zij aan voor zichzelf daar mogendheid op te eisen; zij vloeiden bij sommigen in, en kwetsten de Christenen, en eveneens zonden zij tot mij hun meest vernuftige, die zich in het bezit stelde van het

gebied van mijn linkeroor, en zich voor enigen tijd verschool, en vandaar hen zo versterkte, dat zij tenslotte nauwelijks konden worden weerstaan.

5665[a]. Maar dit werd ontdekt; toen werd een onderzoek ingesteld, en het werd bevonden, dat het kwam van die Mahomedanen, die in de grensgebieden aan de westelijke zijde waren; en het werd nagegaan hoedanig zij waren, en waarom zij zo deden, daar zij zich eerder niet met het Christendom hadden ingelaten; het werd toen bevonden, dat die bende zodanig is geweest, dat zij Mahomed voor een zekeren God vereerden, en dat zij niet in het minst over den Heer dachten valgens hun godsdienstige; en het werd nagegaan hoedanige idee zij hadden aangaande God den Vader, namelijk dat zij geen andere idee hadden dan zoals over een geschapen heelal, en dat die idee was zonder menselijke idee, zoals bij de overigen; aldus dat zij geen idee hadden over God den Vader; zij zeiden dat zij vanuit hun godsdienstige hadden kunnen denken over den Heer, als zij wilden, en Hem liever hadden kunnen toegaan dan Mahomed, die voor hen krachtens hun godsdienstige een mindere profeet was; maar zij zeiden dat zij dit niet konden, omdat zij in de wereld vanwege de Christenen, die voor hen de vijanden waren, die denking hadden verworpen; het werd daarna bevonden, wat een onstandvastige natie zij waren; zij willen ook niet wat ook doen, noch zich tot iets van werk begeven, zoals zij die daar in de bergen zijn, die gouvernementen hebben, en vormen van gouvernementen.

5666[a]. Omdat die bende zodanig was, dat zij Mahomed dermate vereerden, werd het derhalve ontdekt hoe het met Mahomed was gesteld; Mahomed zelf, die de Koran schreef, en begraven was in Mekka, werd weggenomen uit zijn plaats waar hij was; hij was diep in een plaats een weinig achter den rechervoet, en hij werd verheven boven aan de rechterzijde van mijn hoofd, en daar verscheen hij aan hen; hij verscheen grof in het zwart, zodanig als lichamelijke mensen zijn, die maar weinig van leven hebben; zij die daar zijn, zijn vrijwel dwaas; en werd met hen gesproken, en hij zeide dat hij zodanig is, en dat hij onder de lichamelijken daar is; en daarna keerde hij terug tot zijn plaats.

5667[a]. Daarna werd de tweede Mahomed uitgeleid, die in boeien was geklonken, en dien zij zochten; en het werd ontdekt, wie hij in de wereld was geweest, namelijk dat hij was geboren in Saksen, en daarna dat hij scheepskapitein was geworden, en gevangen genomen door Algerijnen, en van hen bevrijd, en dat hij, omdat hij daar den Mahomedaansen godsdienst had aangenomen, daar voor scheepskapitein was gehouden, en toen door Genuëzen was gevangen, en door hen eveneens in vrijheid gelaten; en dat hij

zo was doordrenkt zowel van den Christelijken als van den Mahomedaansen godsdienst; en dat hij een plaats had ingenomen in de Christelijke wereld, waarover eerder; en dat hij sindsdien degenen die in het grensgebied waren, had overreed dat hij Mahomed was; en behept zijnde met de begeerte van heersen, had hij een geruimen tijd lang over hen geheerst, erkennende den Heer vanuit den Christelijken godsdienst, en vandaar kon hij door den Heer geleid worden — over hem zie men tal van dingen eerder; — er was ook een andere Mahomed, die een Christen vanuit Griekenland was geweest, die een plaats had achter gene; en die, omdat hij somtijds diens plichten waarnam, en ijverig optrad, door den ander voor Mahomed werd verklaard, en erkend door sommigen van degenen die over meerdere Mahomedes hadden gedacht, en aldus over den andere eveneens.

5668[a]. Wat degenen aangaat die in de bergen daar zijn, zij denken weliswaar eerst wanneer zij in het andere leven komen, over Mahomed, maar daarna verlaten zij hem, en denken over God den Vader, schepper van het heelal, en over den Heer, dat Hij de grootste Profeet is, de allerwijste der mensen, en de Zoon Gods; het werd onderzocht hoedanige idee zij hadden van den enen God Schepper des heelals, en het werd bevonden, dat het als het ware enig menselijke was, en niet, zoals de vorigen, als van een heelal.

5669[a]. Sommigen van de Mahomedanen wilden, toen zij veel dingen hoorden over den Heer, toetreden tot die Kerk; maar het werd hun gezegd, dat zij zouden blijven in hun godsdienst, als zij slechts over den Heer denken vanuit hun leer vanuit de Koran, dat Hij de grootste Profeet was, de Zoon Gods, en de allerwijste der mensen; en wel omdat zij Zijn Goddelijke niet kunnen erkennen met het hart, alleen sommigen met den mond, en vanuit het verstandelijke, aangezien zij zich van kindsbeen af hadden doordrenkt met een geloof van zulke dingen; en het geestelijk goede is geformeerd door zulke dingen die van hun geloof waren geweest in de wereld, hetwelk niet zo plotseling kan worden uitgeblust door een nieuwe des geloofs; laten zij slechts leven in hun goede, het oprechte en gerechte betrachten, en weten dat al het gerechte Goddelijk is, en dat zij zo nochtans op hun wijze gelukkig zouden kunnen leven, en allengs geleid worden tot den Heer. Daaraan werd toegevoegd dat zij die in het gerechte en in hun goede leven, beter kunnen zijn dan de Christenen, omdat die al het Goddelijke aan den Heer ontzeggen; het grootste deel der Christenen, die de Pauselijken worden genoemd, eisen voor zich alle mogendheid des Heren op, in den hemel en op aarde, en zo nemen zij van Hem al het Goddelijke af, hetwelk zij niet langer in Hem maar in zichzelf erkennen. En de overigen Christenen, die de Hervormden

worden genoemd, weten weliswaar en belijden vanuit de leer dat de Heer het Goddelijke heeft, en één is met den Vader, maar nochtans denken zij, wanneer zij over den Heer denken, niet anders dan zoals over een gewoon mens, die aan hen eender is, en dan in het minst niet over Zijn Goddelijke; weswege zij ook den Vader toegaan [*adeunt*], opdat Hij handele terwille van den Zoon, en niet den Heer; zodanig is ook de idee van die Christenen; vandaar zagen zij, dat de goede Mahomedanen in hun hart beter denken over den Heer, dan de Christenen.

Zij erkennen ook Mozes voor groten Profeet, maar minder dan den Heer; maar over Mozes denken zij niet langer.

Over de verlichting door het Woord, en des mensen verstandelijke ten aanzien van het Woord.

5670. Het is des mensen verstandelijke dat verlicht wordt wanneer het Woord wordt gelezen; hetgeen hieruit blijkt, dat hij die het verstandelijke niet heeft, niets weet dan den zin der letter, wanneer hij het Woord leest; ook kan hij niet worden geleid tot de ware dingen zelf aldaar; vandaar is het, dat knapen het niet kunnen; dat de volslagen eenvoudigen het niet kunnen; dat zij die in het duister zijn omtrent de dingen het niet kunnen.

5671. Het verstandelijke kan niet worden verlicht tenzij uit den hemel, en ook kan niet wie ook verlicht worden vanuit den hemel, tenzij hij in de hemelse liefde is, aldus hij die in het leven van het goede is; zo geschiedt vergemeenschapping met den hemel; dan kan hij gehouden worden in het licht des hemels; en bovendien is het het licht des hemels dat het geheel verlicht volgens diens verstand. Zij die in wereldlijke dingen zijn, kunnen ook niet verlicht worden, omdat zij zijn in het licht der wereld en niet in dat des hemels; en eerstgenoemd licht brengt duisternissen aan, zoals eveneens blijkt; in één woord, het verstandelijke wordt verlicht volgens ieders aandoening, want de aandoening der liefde is het leven van het verstandelijke, en de aandoening der liefde zal vanuit den hemel zijn.

5672. Noch kan de mens worden verlicht door een levende stem vanuit den hemel; aldus treedt het niet binnen in diens redelijke, maar slechts in diens geheugen, en daar is het zoals een zaak van het geheugen; vandaar is het, dat onmiddellijke onthullingen niet worden gegeven. Noch kunnen degenen verlicht worden die zich hebben bevestigd in valse dingen van leer, omdat hun verstandelijke ten aanzien van de geestelijke dingen door die valsheden

is geformeerd; in één woord, de verlichting geschiedt volgens des mensen hoedanige ten aanzien van het goede en ten aanzien van het verstand, voorts ten aanzien van het verlangen vanuit de liefde, en ten aanzien van het hoedanige van het verstandelijke, aldus volgens het hoedanige der opneming.

De windstreken in het andere leven.

5673. Aan *het zuiden* zijn zij die in het uitwendig licht zijn, in wereldlijke dingen, en die in rijkdommen zijn.

5674. Aan *het noorden* die niet in het licht, in wereldlijke dingen zozeer, en in rijkdommen zijn, aldus zij die naar verhouding in duisternis en armoede zijn.

5675. Aan *het oosten* zijn zij die in de Goddelijke liefde zijn, aldus in inwendig licht.

5676. Aan *het westen* zij die in de liefde van zich zijn, en in innerlijke donkerheid.

Dat de mens heden ten dage niet de hemelse dingen gelooft, als hij denkt over de dingen die daar zijn, of wanneer zij onder zijn beziening in het midden zijn.

5677-8. Hoedanig de mens der Kerk heden ten dage is, kan klaarblijkend hieruit geweten worden, dat alle dingen die in de hemelen zijn, kunnen beschreven en vermeld worden, en eveneens geloofd, als zij slechts niet worden gesteld onder diens denking of beziening in het midden; de oorzaak hiervan is deze, dat hij dan daarover nadenkt of het wel zo is; en heden ten dage in de wereld, vooral in de geleerde wereld, is de staat van het menselijk verstand zodanig, dat zij slechts denken of iets al of niet zo is, en dat zij dan bespiegelen vanuit wereldlijke en lichamelijke dingen, waarin zij alles stellen, en geloven dat wat daarbuiten valt, niets is, aldus in het algemeen de dingen die zij niet zien en aanraken, aldus alles stellen in de dingen die vóór de zinnen des lichaams uitkomen en gevoeld worden; zij weten niet van innerlijke dingen, noch aanvaarden zij die als zij ze weten; en daarom worden zij, zodra zij niet in zich een blik werpen, in lichamelijke en wereldlijke dingen getrokken, en bespiegelen daarvanuit; weswege zich als het ware paradoxen voordoen, en bij de geleerden, die alle dingen aan de natuur toeschrijven, tot niets leiden; dit is de oorzaak dat wellicht de dingen die worden gezegd over den hemel, over de woningen daar, over hun kleding en voedsel, en over hun menselijken

vorm, wanneer die dingen in het midden onder hun blik worden gesteld, niet zo in hun geloof vallen, terwijl zij toch allerwaerst zijn; voorbeelden kunnen dit leren.

5679. Aldus, als iemand den staat beschrijft van den stervende of den dode; als hem dan den staat der engelen wordt toegeschreven, zoals dat hij wordt opgeheven tussen de engelen, en de prachtige dingen daar aanschouwt, en meer dingen zodanig als in de wereld, dan vallen alle dingen zonder uitstel in het inzicht, en eveneens in het geloof, als hij goed had geleefd; indien het echter rechtstreeks wordt gezegd, dat het zo is, zo wordt het niet geloofd.

5680. Eender is het gesteld met het leven van den mens na den dood, als gedacht wordt over de wederopstanding, en het laatste gericht.

5681. Evenzo aangaande den menselijken vorm, den geest des mensen, en eveneens van de geesten in het algemeen en van de engelen; als er gedacht wordt of het er is, en nog meer wanneer over de ziel wordt gedacht, vanuit opgevatte beginselen.

Eender voor de habitakels der engelen en der geesten.

Eender over hun klederen.

Zo in alle overige dingen; en daarom weet ik, dat deze hoedanigheid door sommigen wordt aangenomen.

5682. Dat zulke dingen verschenen aan de profeten, zoals engelen in den menselijken vorm, habitakels, tempels en meer dingen; deze dingen worden geloofd; maar als zij onder de beziening in het midden worden gesteld, zo wordt gedacht dat het visioenen zijn, waarin niet het reële is.

Maar de eenvoudigen stellen niet aldus een zaak in het midden, en zoeken uit of het zo is; en daarom geloven degenen van hen die niet algeheel lichamelijk en wereldlijk zijn; minder de geleerden, en hoe geleerder des te minder.

Maar dat toch die dingen werkelijk zodanig zijn, is mij krachtens een leveoden omgang [met geesten en engelen] van verscheidene jaren te weten gegeven.

5683. Dat de mensen zodanig heden ten dage zijn, is ter oorzaak hiervan dat zij in het lichamelijk zinnelijke denken, en ook kunnen de dingen door hen niet worden verheven in het licht des hemels, aldus omdat zij volslagen wereldlijk en lichamelijk zijn; dit is een teken dat zij zodanig zijn.

5684. Laat feder denken die wil, als ik zeg dat engelen menselijke vormen zijn, dat zij met glanzende klederen zijn bekleed, dat zij in prachtige habitakels wonen, en laat hij tegelijk denken vanuit het zinlijke of vanuit het lichaam of deszelfs zinnen; en laat hij den-ken vanuit zijn ideeën over de ziel — zal hij dan wel anders denken dan of het zo is ofwel niet zo is; zal hij daarbuiten denken; en zal hij dan daar niet stoppen, en tenslotte ontkennen? Maar laat hem die

van de zinlijke en lichamelijke dingen kan worden afgeleid, en daarboven verheven, alsdan denken, en dan zal hij niet denken of iets zo is aldan niet zo is, maar dat het zo is: en dan eerst kan hij in de wijsheid komen; anders staat hij ver weg buiten het paleis der wijsheid, en ziet niet den drempel; als hij zal binnentreden, zal hij ontelbare en onuitsprekelijke dingen zien. Ik heb met engelen over deze dingen gesproken, en het werd getoond dat het zo is; de Ouden waren niet zo zinlijk; zij konden worden verheven boven de zinlijke dingen des lichaams; derhalve konden zij in de innerlijke wijsheid zijn, en eveneens met de engelen spreken, omdat zij in een eender licht met hen waren; heden ten dage kan dit niet geschieden.

5685. Dit kan ik verzekeren, dat de dingen die in den hemel zijn, meer redel zijn dan de (Ungen die in de wereld zijn.

5686. Vandaar wordt ook zodanig gedacht in de wereld, omdat zij het niet anders opvatten dan dat de innerlijke dingen des mensen niets zijn, zoals dat denking en wil slechts als het ware atmosferische dingen zijn die heengaan, omdat zij de innerlijke dingen niet anders opvatten dan vanuit lichamelijke dingen, aldus ook niet de geestelijke dingen; er is immers geen fysieke invloed; te minder vatten zij dat die dingen meer redel zijn dan de lichamelijke dingen; aldus ook niet dat die dingen rebel zijn en de menselijke dingen zelf, en de lichamelijke dingen naar verhouding dienend, geformeerd tot overeenstemming, welke, omdat zij lager en later zijn, minder reëel zijn dan de innerlijke ofwel hogere dingen.

5687. Anders zij die de ziel ademing noemen, de denking windvlaag [*pneuma*]: anders zij die de natuur erkennen en het Goddelijke ontkennen; anders zij die het geloof voor niets achten; anders zij die meer en meer in liefden van zich en van de wereld zijn. Anders zij die zich hebben bevestigd in de valse dingen vanuit het leven van het boze.

Dat de nieuwelingen in het andere leven eerst worden gehouden in uitwendige dingen; waarom.

5688. Zij die pas in het andere leven komen, worden voor een tijd in uitwendige dingen gehouden, en wel dermate, dat zij een bijna eender leven hebben daar als in de wereld; sommigen van hen weten nauwelijks dat zij vanuit de wereld waren verscheiden; het is derhalve de voortzetting van het leven: maar daarna worden hun uitwendige dingen weggenomen, en dan blijkt, hoedanig de innerlijke dingen zijn.

5689. Dat zij eerst in uitwendige dingen worden gehouden, is omdat dan hun innerlijke dingen met de uitwendige dingen verbonden moeten worden, of gescheiden, en zo moeten worden voorbereid tot het innerlijke leven, hetwelk des mensen leven zelf is na den dood: dan zijn degenen die een hemels innerlijk leven hebben, en wel daardoor dat zij de dingen die zij deden en dachten, hebben gedaan en gedacht terwille van God en den naaste, wanneer zij in de innerlijke dingen komen, wijs; zij die dat leven niet hebben, zijnde degenen die alleen hebben gedacht over zich en over de wereld in alle dingen, zijn daarna onwijs naar verhouding, en willen niets dan boze dingen, en denken valse dingen.

5690. Het eerste uitwendige leven is van dienst geweest om de inwendige dingen met de uitwendige samen te doen stemmen, want in het andere leven handelen zij als één, en het is niet geoorloofd om met het gelaat te veinzen wat men niet wil.

5691. Verreweg de meesten worden ook om beurten gelaten in de innerlijke en de uitwendige dingen, waardoor verbinding en scheiding geschiedt.

Over de geslepenen en arglistigen in het andere leven; de hellen.

5692. De geslepenen en de arglistigen wonen merendeels in de westelijke streek, en daar deels op hoge bergen, deels in de vlakke, volgens de fantasieën vanuit de liefde van zich; zij die in het verborgene geslepenheden en arglisten hebben uitgeoefend, zijn onzichtbaar voor de anderen, omdat zij in zich denken, en zo de innerlijke dingen verwijderen van het lichaam, aldus van den aanblik der anderen; zij waren in groten getale op de bergen in de westelijke streek, op verschillende plaatsen, eveneens voor mij onzichtbaar, maar toch werden zij ontdekt; zij worden ontdekt wanneer zij ten aanzien van hun ideeën in het lichaam of in het uitwendig zinlijke worden gelaten; en dan kunnen zij beminnelijk spreken en doen al wat men maar wil, ook al zou het het valse en boze zelf zijn, en het zó bevestigen dat het verschijnt als het ware en het goede; dezulken zijn tegen het Goddelijke, en achten de dingen die der Kerk zijn, van nul en gener waarde; in zich zijn zij zinlijk, en het zijn slangen, maar vergiftiger dan anderen, en adders; zodanig verschijnen zij ook in het licht des hemels allen en de afzonderlijken worden vergaderd volgens de natuur van de arglist en de geslepenheid op hun plaatsen, en op hun hoogten daar; maar hun lot is, dat zij meer dan de overigen stompzinnig worden, omdat hun innerlijke dingen vol zijn van verborgen en dus diepe list en geslepenheden;

en daarom ook zijn de allergeslepensten en allerlistigsten nabij het noorden daar, waar de stompzinnigsten zijn; zodanig zijn hun hellen.

Wat en hoedanig daar de verwoestingen zijn.

5693. Zij die een boos leven hebben geleid in de wereld, worden alien verwoest ten aanzien van de ware dingen, zodat er tenslotte niets overblijft dan het boze en het valse ervan; en zo zakt het uit zwaarte naar de hel; dit houdt voortdurend aan van den eersten tijd wanneer een zodanige in het andere leven komt, en zulks verschillend volgens ieders boze en de daarvandaan aangenomen natuur; dit houdt somtijds jarenlang aan, tot aan 50 toe, sommigen sneller, sommigen langzamer; en ondertussen betrachten zij door verzoeking en nut bij de goeden, en door bij de mensen te zijn; zij hebben vergemeenschapping met de hellen, en daarvandaan geschiedt invloed, ja zelfs worden sommigen opgeroepen vanuit de hellen; wanneer zij worden opgeroepen, geschiedt het met toelating om verschillende oorzaken, maar nochtans glijden zij vanuit zich weer terug.

5694. Degenen echter die tot den hemel worden verheven, worden aanhoudend verwoest ten aanzien van *de* valse en boze dingen, totdat zij tenslotte in hun goede dingen en de ware dingen ervan zijn; niet eerder kunnen zij tot den hemel verheven worden, want hun boze en valse dingen drukken zwaar neer; en eveneens worden zij verwoest ten aanzien van de grove uitwendige dingen, zijnde de grovere lichamelijke en wereldlijke dingen, die louter lichamelijke wellusten zijn; en zo worden zij hervormd; dan worden zij als het ware licht, zodat zij tot den hemel kunnen worden verheven; eerder kan het niet geschieden; dit neemt eveneens 1 tot 50 jaren in beslag; ondertussen ondergaan zij ook verschillende verzoeking, die de scheiding bevorderen van de uitwendige boze dingen; want innerlijk is dan de wil binnengedragen van de boze dingen te weerstaan; en voor zoveel die wordt opgenomen, voor evenzoveel is de hemel van binnen, en deze verjaagt de hel, die in de uitwendige dingen woont.

5695. Alle verwoestingen geschieden door de scheiding der boze dingen van de goede dingen, en door de scheiding der goede dingen van de boze dingen; want al het boze bij den mens heeft vergemeenschapping; dit geschiedt op verschillende manieren; ik zou die manieren kunnen opsommen, maar dat zou al te ver voeren; de ordening geschiedt door de verzameling van boze of van goede geesten, en de scheiding en de uiteenwerping; en wanneer die

uiteengeworpen of gescheiden zijn, is de geest in zijn eigen goede, ofwel in zijn eigen boze, en heeft hij vergemeenschapping met de zijnen.

Over het laatste gericht.

5696. Tenslotte werden vanuit de Christelijke wereld al degenen opengedekt die weliswaar in licht ten aanzien van de geestelijke dingen waren, maar niet in enige naastenliefde ten aanzien van het willijke; zo dat zij verstand hadden, maar geen wil; dezulken worden in den aanvang aanvaard, en zij worden verlustigd in het andere leven door de erkentnissen, niet om andere nutten dan om de verlustiging; bij hen wordt eveneens zulk een verlustiging vermeerderd, en eveneens het verstand dat in het licht, aldus in liefelijkheid wordt gehouden, doch het willijke is dan in slaap, en verschijnt ook niet: dezulken verschijnen in het andere leven op bergen hier en daar; en sommigen van hen op verheven bergen, deels binnen het middelgedeelte en deels in het westelijke deel. Die daar verbinden en vergezelschappen zich met elkander, en zulks wijd en zijd door denkingen, waardoor aldaar tegenwoordigheid ontstaat; en zij geloven dat zij zo nooit verstoord kunnen worden; zij geloven het Goddelijke niet, dan alleen verstandelijk als het hun goed gaat, en zij gelukzaligheden hebben; daarna, wanneer dezelve ophouden, treden zij terug. Dezulken bekommeren zich ook niet in het minst erom hoe het met den naaste is gesteld; zij zien hem, maar bieden hem geen hulp; zij stellen zichzelf daar als onschuldigen, of als engelen; zij vatten verschillende beginselen op waarom zij dit niet doen, vanuit het verstandelijke, zoals dat zij niet het boze uit zich willen verwerpen, en zo de anderen bestoken, zoals het Goddelijke doet; behalve nog andere redeneringen, waarmede zij hun onwillekeurige verontschuldigen. Zij verbinden zich ook met de bozen overal, en verdedigen hen, gelovende dat zij zo zelf sterker zijn; in een woord, zij dulden de boze dingen overal, en laten ze toe, omdat hun willijke zodanig is, hoewel zij ze zien. Zodanig zijn degenen die zich opstellen tussen den Heer en de bozen in het andere leven, ja zelfs tussen den Heer en den mens, en alle uitwerking geheel en al afstoppen, als het ware den weg versperren, zodat de Goddelijke werking haar weg niet kan hebben in de lagere gebieden: zij willen over zulke dingen de baas zijn, terwijl zij van binnen boos zijn, en in de liefde van zich.

5697. Zodanigen waren er op den berg in het midden, en zodanigen op een vrij hogen berg in de westelijke streek naar het norden, en rondom overal op de bergen aan de zijden der bergen rondom; op den hogen berg verschenen

zij niet; zij konden zich onzichtbaar maken; en zij verbonden zich met alle anderen rondom, en zij geloofden allemaal dat zij in den hemel waren, omdat zij, als gezegd, in verstandelijk licht waren, zonder de hemelse warmte; dagrom zijn zij allergevaarlijkst, omdat zij zich verbergen en verholen handelen met de bozen; tegen de goeden durven zij niet op, totdat zij te zien krijgen dat zij beginnen af te zakken; dan zoeken zij ze op, en dezen hebben meer van krachten en verlenen meer hulp dan de bozen, omdat zij ook verband hebben met de goede eenvoudigen.

5698. Wanneer het werd bevonden dat zij zodanig zijn, worden zij van de bergen afgeworpen, voorts van den berg die in het midden is, alsmede van den hogen berg die in de westelijke streek noordwaarts is, en daarna allen aan de zijden der bergen rondom, waarmede zij verbonden waren; en zulks bij myriaden zij die van den hogen berg werden neergeworpen onder hun berg; de berg opende zich en verzwolg hen, en zij gleden af of werden neergestoten in de diepte, en in grote duistemissen gelaten; duistemissen vloeiden in, die beslag op hen legden; duistemissen zijn valsheden, die voor hen in de plaats van licht zijn; de overigen werden ook afgeworpen tot hun hellen, volgens het hoedanige van hun wil.

5699. Nadat die bozen rondom waren afgeworpen, hadden degenen die openlijk boze dingen onder het toezicht van dezen beraamden, of door de verbinding met hen, toen geen krachten van weerstand meer; vandaar werden zij toen afgeworpen in verschillende hellen, sommigen in vlakten, sommigen op bergen; dit geschiedde in 1757, 30 Maart.

Over hen die geleerd worden geheten, en van wie wordt geloofd dat zij hun eigen dogma kunnen bevestigen, en wat ook maar in het andere leven.

5700. Er zijn er verscheidenen die van alles kunnen bevestigen, en wel zó handig, dat het dan als geheel en al zoals waar verschijnt; en die daardoor voor geleerd doorgaan in de wereld, en als meer redelijk dan anderen, terwijl zij toch bijna geen verstand van het ware hebben, maar het voor hen duister en gesloten is; dit werd bij verscheidenen bevonden; een (Rosenadler) was zó behendig dat hij van alles kon bevestigen, zodat nauwelijks een ander het beter kon; en wanneer hij het had bevestigd, geloofde hij zelf dat het waar was; door anderen werd van hem geloofd dat hij innerlijk verstand had, meer dan anderen; en dat daarvandaan zulk een vermogen van bevestigingen was;

hij werd gezonden naar een plaats waar innerlijke denking was; en toen werd hij blind, zodat hij niets kon zien; aldus telkens wanneer hij gezonden werd in innerlijk denken; hij zeide derhalve, zoals hij in de wereld had geloofd, dat hij alles wat hij ook maar wilde, kon waar maken; maar het werd hem getoond, dat dit een begoocheling was, en dat hij zelf niet eens datgene zou kunnen zien wat in zich waar is; er werd een sirene getoond die zich schoner dan anderen kon maken; en deze verscheen zo schoon, dat allen die haar vanuit het natuurlijke aanzagen, zeiden dat zij de allerschoonste vrouw was; ook kon zij zich tooien met sierlijke en glanzende klederen, maar toen dit uitwendig begoochelende werd weggetrokken, verscheen zij in duivelsen vorm.

5701. Anderen ook zijn eender; iemand ook kon zich zó handig in anderen verplaatsen, en zijn vernuftigheid in zulk een vorm schikken, dat hij doordrong in de innerlijke dingen van eens anders animus; met die handigheden werden ook zulke dingen vermengd die van geleerdheid waren en van een innerlijk vernuft vanuit het geheugen; de anderen meenden ook dat hij zulk een verstand had; maar het werd uitgevorst dat hij er geen had, en zelfs niet in enig ding vanuit het innerlijke (Gustaf Benzelstjerna).

5702. Verscheidene anderen werden ook in de wereld voor geleerd gehouden, en sommigen voor geleerder dan anderen, omdat zij vanuit het geheugen wisten te spreken alsof uit het redelijke, terwijl er toch niets was vanuit hen, maar alles vanuit anderen; hun innerlijke dingen waren volslagen gesloten geweest, en duisternis en donkerheid daar in plaats van licht (Lars Benzelstierna, en Eric Benzelius).

5703. Eender zijn ook degenen die met veel dingen hun eigen leerstellige dingen hebben bevestigd, welke, hoewel die vals waren, nochtans aan hen verschenen als waar, volgens den omvang en het hoedanige der bevestiging; hoezeer hun ook wordt gezegd dat het ware waar is, vatten zij niet in zich, maar buiten zich, dus in natuurlijk of uitwendig schijnsel, niet in het inwendige licht; dezulken, onderzocht zijnde, hebben geen verstandelijke, maar zij hebben het duistere en geslotene. — Doch de goede eenvoudigen, die zich niet bevestigd hebben, hebben een geopend innerlijke, en niet slechts vatten zij geredelijker dan die geleerden, maar geloven ook het ware wanneer zij het horen, vooral vanuit het goede.

5704. Zodanig zijn vooral degenen die zich hebben bevestigd aangaande het geloof-alleen, en niet het leven des geloofs hebben gehad, omdat zij hebben geloofd dat het leven er niets toe doet, maar dat er door het geloof-alleen zaliging is, en niet dan door enige goede dingen des levens.

5705. Het werd uitgevorst of dezulken kunnen worden verheven in het hemelse licht, en het werd bevonden dat zij het niet kunnen, omdat hun verstandelijke gesloten is en ook niet geopend kan worden. — Sommige Engelsen waren toen aanwezig, die, omdat zij innerlijk licht hebben, werden verheven.

In het algemeen is het zo, dat het zinlijk schijnsel verschijnt als geestelijk schijnsel voor de onwetenden, zolang er niet wordt geweten of het is vanuit het geheugen dan wel vanuit het verstand; en bovendien blinkt het zinlijk schijnsel meer dan het innerlijk schijnsel, omdat het in de wereld is; vooral zijn het zij die boos zijn, die in het zinlijk schijnsel zijn, en zij zijn veel bedrevener dan de anderen; en daarom werden zij door de Ouden slangen geheten, omdat zij meer dan de overigen kunnen redeneren.

5706, 7, 8. Ik sprak met geesten over het licht vanuit de bevestiging, namelijk, dat iets wanneer het bevestigd is, lichtend verschijnt; dit werd door ondervindingen gestaafd; maar ik zeide dat zij de bevestigende dingen moesten verwijderen, en het beginsel zelf bezien dat bevestigd is: of zij iets van licht kunnen zien, namelijk, of het beginsel al dan niet waar is, omdat al wat door een ander wordt gegeven, ofwel in het gemoed opkomt, ook al was het het allervalste, nochtans door bevestiging licht kan erlangen; toen zij waren teruggebracht tot het beginsel zelf, zagen zij volstrekt niets; zij waren in duisternis, zo dat zij niets zagen; toen werd het gegeven te zeggen, dat zij zouden kunnen zien, als zij licht vanuit den hemel daarin kunnen toelaten; maar het licht vanuit den hemel treedt binnen door het goede, aldus door den wil; en daarom zou, als zij in het goede waren, alsdan het licht zijn in het beginsel zelf, zodat zij het helder zouden zien, omdat de hemel niet langs een anderen weg binnentreedt dan langs den weg van het goede of der liefde, aldus door den wil; en daarom zouden zij, als zij het leven van het goede hadden geleefd, alsdan het licht zien in het beginsel zelf; anderszins niets dan een donkerachtige; vandaar zouden zij dan bevestigende dingen in het Woord zien, en eveneens zouden zij bevestigende dingen zien in hun eigen geheugen; opgeroepen zouden alleen die dingen worden welke bevestigen, en zo zou er eveneens daar licht zijn. Getoond werd verder, dat ook al zou het het ware zelf zijn hetwelk door bevestiging licht had ontvangen, zo zou nochtans, indien er niet het goede des levens was, het ware zelf eveneens op eendere wijze in duisternissen zijn; en daarom werd het hun gezegd, dat zij, ook al zouden zij alle dingen kennen die in den algehelen hemel zijn, en evenwel zelf niet in het goede des levens zijn, nochtans niet het hemelse licht zouden hebben, maar een lager licht hetwelk louter natuurlijk is; en dit is zodanig, dat het, als er het boze des levens was, nochtans zou vergaan.

5709. Daarna sprak ik over de fundamenten van het ware, namelijk dat het er twee zijn; het ene vanuit het Woord, het andere vanuit de natuur, of vanuit de waarheden der natuur; dat het fundament vanuit het Woord is voor den algehelen hemel, aldus voor hen die in het licht des hemels zijn; doch het fundament vanuit de natuur voor hen die natuurlijk zijn, en in het natuurlijk schijnsel, aldus voor hen die zich vanuit den zin der letter des Woords hebben bevestigd in niet-ware dingen, ja zelfs in valse dingen, om overtuigd te worden; want dezen kunnen niet langer worden overtuigd vanuit het Woord; doch nochtans stemt het een met het ander samen, hetgeen bevonden werd door een beziening van zekere dingen in het Woord; omdat de wetenschappen het verstand toesluiten, openen derhalve de wetenschappen eveneens hetzelfde; en het wordt geopend voor zoveel men in het goede is. En het werd ook bevonden, dat alle dingen des hemels nochtans hun fundament hebben in de wetten der orde van de natuur in de wereld en in den mens, zodat het fundament bij voortduur vast blijft, zoals het lichaam en de dingen des lichaams en de zinnen ervan het zijn ten opzichte van de innerlijke dingen die des wils en des verstands zijn; maar nochtans moeten er, omdat de valse dingen het verstandelijke hebben toegesloten, en omdat alle ideeën der denking worden gegrondvest op de natuurlijke dingen, derhalve ook zulke dingen zijn als fundament voor genen, bij wie de ideeën vals zijn.

5710. Ook werd over het Woord gesproken, namelijk dat dit het fundament zelf is, maar voor hen die goed leven, en het Woord erkennen als heilig en Goddelijk; doch dat bij hen die dienaangaande twijfelen vanwege verschillende dingen in den zin der letter, en vanwege den stijl, en vanwege zulke dingen die zij voor zinledig houden, en vanwege tal van dingen meer, het Woord voor hen moet worden ontsloten ofwel zodanig als het is in den inwendigen zin, of in deszelfs innerlijke dingen, ofwel door natuurlijke waarheden, waardoor de tegengekante ideeën worden uiteengeslagen, enz. Hoe het fundament vanuit het Woord samenstemt met het fundament vanuit de ware dingen der natuur, werd getoond door een tweetal voorbeelden: zoals wie zich heeft bevestigd dat het Goddelijke er niet is, omdat hij de goeden ziet in minderwaardige conditie en in armoede, de bozen echter geëerd en rijk, en dat zulke dingen worden verworven door geslepenheid; de natuurlijke waarheid is dan ook gefundeerd in het Woord, namelijk dat verheven worden tot ereposten en tot rijkdommen in de wereld geen werkelijke gaven of werkelijke zegeningen zijn, zowel omdat zij verleiden en afleiden van den hemel, als omdat zij tijdelijk zijn, en aldus niets in vergelijk tot het eeuwige, aldus niet het *Zijn* in zich hebben naar verhouding, terwijl toch de Heer datgenen geeft wat eeuwig is en door

middelen die daarheen leiden, en rijkdommen en ereposten zijn de middelen niet; het andere voorbeeld is, dat er dezulken zijn die denken dat er geen leven na den dood bestaat, en dat de mens sterft zoals de beesten, en denken dat er niet méér van inzicht is in de mens dan in de beesten, alleen dat de mens kan spreken; dat de beesten evenzeer denken, leiden zij van verschillende dingen af, en dat zij bedrevener en verstandiger in vele opzichten zijn dan de mensen, en tal van andere dingen meer; doch de wetenschap leert, dat er bij den mens een inwendige en een uitwendige is, en dat het inwendige kan verheven worden tot God, en vandaar kan denken over God, en over de dingen die des hemel zijn, welke dingen ontelbaar zijn; en dat hij kan worden aangedaan door de Goddelijke dingen, en zo verbonden worden met het Goddelijke, hetwelk eeuwig is; en wat verbonden kan worden met het Goddelijke, dit kan eveneens niet sterven; dit wetenschappelijke verbindt zich met het Woord, namelijk dat het leven na den dood er is; dat de mens een inwendige en een uitwendige heeft; en dat het inwendige tot God kan worden verheven; dat het de dingen kan zien die des hemels zijn, aldus kan geleid worden door het Goddelijke volgens de wetten der orde in de hemelen, zijnde de ware dingen opengedekt in het Woord. Aldus in de overige dingen; kortom, niets kan worden gefundeerd op wetenschappelijke dingen, als het niet eerst is gefundeerd op het Woord; dit zal het eerste zijn; het andere is slechts de bevestiging vanuit des mensen wetenschappelijke dingen.

Over het laatste gericht en over de steden in het andere leven.

57II. Mij werd het innerlijk gezicht geopend, en ik wierp een blik in een straat van Stockholm, een brede nieuwe straat, en ik zag toen velen daar wandelen; daarna werd ik voortgeleid in die straat, en engelen waren met mij, die zeiden dat in de huizen daar rondom niet femand levend was, maar allen dood, namelijk geestelijk beschouwd, zo dat zij huiverden, en ook niet verder wilden gaan; wanneer in de huizen daar doden zijn, verschijnen dan geen vensters in de huizen, maar gaten, waarbinnen het schemerig is; doch wannaer er levenden zijn, dan verschijnen vensters, en daarin mensen; ik werd daarna voortgeleid tot een kleine nieuwe straat; daar werd gezegd dat er een paar levend waren. Daarna werd ik teruggeleid naar . . . ,¹⁰⁾ tot

10 Waar in dit gedeelte puntjes staan, is het Manuscript onleesbaar; en ettelijke woorden zijn in het zweeds geschreven.

een marktplein daar; daar was nauwelijks iemand levend, ... dat daar enigen waren; eender aan de andere zijde van de brug, waar. . .; op het marktplein waren niet enigen levend, behalve in één huis, aan den hoek; geen in de grote huizen daar verder: daarna werd ik geleid tot een lange straat van het marktplein uit. . ., een apothekerswinkel, ook niemand levend, maar ik zag niet lang naar binnen; noch iets levends van het marktplein af naar de zee en zo verder. Zij zeiden, dat nochtans alle huizen vol waren, maar aan de engelen verschijnen niet degenen die niet levend zijn: doch wanneer in de straten daar geesten, vooral boze, wandelen, dan verschijnen vensters, en mensen daar in het licht; want de bozen zien in hun licht, en eveneens hen die in een eender licht zijn. Bergenstjerna was daar in de straat, de brede nieuwe straat; en anderen die zeiden dat de bewoners voor hun ogen verschijnen; maar niet toen.

5712. Daarna werd ik geleid tot dat Londen waarover boven, [nr. 5012, 13, 14; 5016, 5092, 5360], en ik werd daar voortgeleid langs het achterdeel door kleinere zijwegen, bijna tot aan de Exchange; en er werd gezegd dat ook daar geen levenden waren; aan de andere zijde eveneens daar geen; in Cheapside sommigen, en ook aan de tempelzijde [St. Paul's Cathedral?]; verder werd ik niet heengeleid; daaruit bleek, dat weinigen daar levend zijn aan dien kant.

5713. Verder werd gezegd, dat aan het oostelijk deel van Londen in het andere leven een kleine gemeente [*civitas*] is, waar rechtschapen en goede mensen wonen, maar die minderwaardig verschijnen aan hen die in de stad [*urbs*] zijn naar het westen; en dat het niet wordt toegelaten aan hen die in de stad zijn, om deze gemeente binnen te treden; het wordt hun verhinderd door wachters; en eveneens houden zij de sfeer des levens van genen niet uit; zodra zij daarheen komen, worden zij door benauwdheid aangegrepen, en wijken achteruit; aldus zijn genen beschermd; zij zijn aan het oosten daar, omdat het oosten het goede der liefde en der naastenliefde is; het werd verder doorvat, dat de grote stad in stand wordt gehouden zolang daar zulk een gemeente aan het oosten is; maar dat er zulk een gemeente niet is in Stockholm: ik werd ook voortgeleid door die kleine Londen-gemeente, en sommigen daar spraken met ons.

5714. Er werd verder gezegd, dat buiten elke stad, welke dan ook, louter rovers zijn, in groten getale, velden vol van hen; en dat niemand buiten de stad durft gaan, want dan valt men in de banden der rovers, en loopt gevaar voor zijn leven; deswege blijven allen in de steden; en gaan er niet uit; ik werd ook voortgeleid buiten de stad, en er was een bende van rovers; en dezen wisten terstond hoedanig ik was, en hoe zij mij zouden kunnen aanvallen,

en verderven; zulke dingen immers zijn hun bezigheid, namelijk dat zij zodra zij anderen zien, de levens van hen doorvatten, en hen aanvallen. Die rovers durven niet de steden binnen te gaan; wanneer zij binnengaan, zo worden zij in niet enig huis toegelaten, maar blijven in de straten vertoeven; en wanneer zij verschijnen, wordt het hun aangezegd heen te gaan; hetgeen zij dan ook Joen; want wanneer zij in de steden blijven, hebben zij niet iets van macht, omdat in de steden toch een wet regeert, en er vandaar veiligheid is zoals in de steden der wereld; doch als zij in een huis zouden worden toegelaten, vergaan degenen die daar zijn; maar niet wie ook wordt in enig huis toegelaten, tenzij dat huis zodanig is, dat degenen die daar zijn, niet langer stand kunnen houden; want zodra zij binnentreden, en de mensen in het huis zien, kennen zij terstond hoedanig die zijn, en zij binden zich aan de animi van genen, en zodra zij gebonden zijn, hebben zij met hen vergemeenschapping; ook wanneer zij buiten de stad zijn; aldus worden de bewoners bestookt totdat dat huis verwoest is.

5715. Gezegd werd verder, dat wanneer een stad zodanig is, dat daar niet langer enige goeden zijn, dezelve dan wordt vernietigd, en dat dit het laatste gericht voor hen is; en het werd gezegd, dat zulke steden in korten tijd worden vernietigd, en de inwoners daar worden verstrooid, en een ieder wordt verdreven tot zijn eigen plaats.

5716. Dat de steden zodanig zijn als in de wereld, en de huizen eender, is vanwege de mensen in de wereld die in steden en huizen daar zijn, en dat daar zodanigen zijn in het andere leven als in de wereld, in eendere huizen: en dat de overeenstemming strikt en stoffelijk is volgens de ideeën der denkingen van de mensen in de wereld; maar dat nu, in dezen laatsten tijd der Kerk, een andere beschikking wordt getroffen, en een andere overeenstemming geschiedt, aldus niet door zo onmiddellijke en naastliggende, maar meer verwijderde overeenstemmingen.

5717-5718. Ook werd een deel van de stad Londen aan het westen vernietigd.

5719. Er werd gezegd aangaande hen die in de huizen in de steden wonen, en niet goed waren, dat zij in het geheel geen aandacht geven aan de hemelse dingen, maar zich daarvan afkeren, en dat zij niets anders doen dan onder elkaar spreken over wereldlijke en lichamelijke dingen, en eten en drinken, en luisteren naar wat er rondom gaande is, zoals in de wereld bij dezulken; in één woord, dat de verkwikkelijke dingen der wereld en des lichaams hun leven uitmaken, en volstrekt niet de verkwikkelijke dingen des hemels: vroeger bezochten zij geregeld de tempels, maar nu ook verschijnen er voor hen geen tempels meer.

5721. [geplaatst vóór 5720]. Gezegd werd verder over degenen in Stockholm, dat zij zich voor niets anders interesseren dan voor wat binnen en buiten de stad voorvalt, zoals bijvoorbeeld wie er wel bij mij was, of iets nag steeds zo is; maar hoegenaamd niets aangaande leerstellige dingen, wat die zijn; zij legden het aan met hen die louter natuurlijk en stoffelijk waren, hoewel zij wisten dat het duivels zijn; al wandelend door de straten en over de pleinen doen zij zo, en lachen om alle dingen; aldus is er niets bij hen dat der Kerk en des hemels is; bijkans allen zijn van die gezindheid dat zij anderen willen leiden en overheersen; dit zit in hen. — Ik zag de verwoesting van een deel van Stockholm; de linkerzijde van de nieuwe straat werd totaal vernietigd, zodat er niet langer enig huis was, maar alleen woestenij; ook een deel in Södermalm, aan een verderen kant daar, tot aan de huizen dicht bij het mijne; en iedereen werd heengeworpen volgens zijn natuur.

Dat de mens na den dood wordt zoals hij leefde; en dat hij in den menselijken vorm is.

5720. Dat de mens zijn eigen goede en zijn eigen ware is, werd getoond vanuit de volgzzaamheid van het lichaam en de eensgezinde samenstemming met zijn geestelijke wereld, of met den wil en het verstand; dit verschijnt op levende wijze, zoals: wanneer de mens wil, handelt het lichaam, en wanneer de mens denkt, spreekt hij ook met alle organen, en eveneens het aangezicht, en wel dermate, dat de wil zelf als het ware verschijnt zoals in het lichaam, zoals wanneer de hand handelt, dat het is, alsof in de hand de wil is; wanneer de mond spreekt, dat het niet denking maar de mond is met deszelfs organen; aldus in de overige dingen; zo dat des menschen wil overal in het lichaam is, en niet als het ware op één plaats zetelt, hoewel deszelfs beginsel in het cerebrum is; daaruit blijkt, wat het lichaam is, namelijk slechts het willijke en verstandelijke in vorm; hoe dan niet de geest, die de mens na den dood is; deze is méér dan de mens, of méér dan de wil en het verstand, want de geest is niet jets anders in vorm; en deze vorm is eveneens menselijk, omdat het al des hemels en al het Goddelijke vanuit zulk een vorm en in zulk vorm is; en daar de mens zulk een vorm heeft gehad in de wereld, zo zal het nog meer het geval zijn wanneer hij een geest wordt: vandaar is het, dat een geest geheel en al verschijnt volgens zijn liefde, aldus volgens zijn wil, of volgens zijn innerlijke dingen; daaruit blijkt, dat des menschen leven het hoedanige van zijn geest maakt, en dat hij zodanig is hoedanig zijn leven is, aldus hoedanig zijn

wil en verstand, want het al van des mensen leven heeft betrekking op die twee, en gaat voor vanuit die twee.

Over de drakonisten.

5722. Er was iemand die alleen een stoffelijk mens was, of een zinlijk mens en die nochtans aartsbisschop was (Eric Benzelius:); deze legde zich in het leven des lichaams in het geheel niet toe op het Woord, slechts heel weinig op de leer der Kerk, maar alleen op wereldlijke dingen, op talen, en vaderlandse wetenswaardigheden; hij had het Woord, maar dit was hem alleen van dienst voor zijn preken, en verder in het geheel niet voor leven of leer; hij verachtte het ook, en geloofde ook niet wat ook, hetgeen een ander zeide, aan wien hij dat toevertrouwde, dat het zo was; hij geloofde dat iets zo was, onverschillig of het vóór de leer, of tegen de leer der Kerk was; hij had zichzelf lief boven alle dingen; hij teide het gerechte en het billijke voor niets niemendal, dan alleen voor zoveel als het zijn reputatie van dienst was; in één woord, hij was volslagen lichamelijk, of zinlijk, tot in het uiterste. Hij werd gezien in het licht des hemels; hij was een afschuwelijke vorm, niet langer menselijk; krachtens zijn gezag in de wereld, en krachtens zijn manier van spreken dientengevolge, voorts krachtens een geveinsde aandoening, kon hij anderen tot zich lokken.

5722[b]. Het hoofd van den draak maken degenen uit die het Woord geloven, maar alleen naar de letter; om de leer bekommeren zij zich niet, en zij hebben zich en de wereld boven alle dingen lief; degenen voor wie het Woord van dienst is tot eerbewijzen, zijn het hoofd van den draak; doch diens staart maken degenen uit voor wie het Woord alleen van dienst is tot de prediking, maar in het geheel niets tot het leven; wanneer zij over het Woord denken, zo verachten zij dat: degenen ook die listen en kunstgrepen in de wereld uitdenken maken het drakenleven uit, of het vergif.

5723. Ik zag een groot aantal van priesters vanuit den hemel voortgesleurd, die den draak aankleefden; dezen waren, onderzocht zijnde, geheel en al tegen de ware dingen des geloofs, alleen terwille van de uitwendige dingen en de wereld; voor hen was de poort tot den hemel gesloten; zij hadden immers alle dingen gedaan terwille van zich en van de wereld, en niets terwille van het Goddelijke. Zij allen denken nooit over het Goddelijke des Heren wanneer zij over den Heer denken, maar alleen over het menselijke, namelijk dat dit volslagen eender was aan dat van een ander mens, en niets meer; sommigen dat het nog minder was; het merendeel van dezen bestond uit hen die in het

geloof-alleen zijn; en daarom zijn dezen krachtens de leer eveneens zodanig, dat zij zich om het leven niet bekommeren, maar alleen om het geloof; en al diegenen werden geworpen in de poelen dergenen die zijn aan de zuidzijde oostwaarts; zij die daar tevoren waren, werden nog verder weggeworpen.

5724. Dezen zijn van den draak; maar zij die uit den katholieken godsdienst zijn, zijn het beest der zee en der aarde, waarover in de Apocalyps.

Over den Mogol en over het laatste gericht.

5725-29. De Mongolen zijn aan de zuidzijde buiten het Christendom; zij zijn hoogmoedig en willen uitblinken boven alle anderen; ook zijn zij verbitterd jegens de Christenen; ik zag dat zij eveneens in hellen werden afgeworpen; daar waren meerdere bergen waarin zij wonen, en zij waren neergeworpen; een deel verzonk; zij werden van sommige [*bergen*] in de hellen geworpen, van sommige in de woestijn; zij zijn hoogmoedig omdat zij rijk zijn; bij hen is een diamant-mijn; en bij hen is goud. Al diegenen ondergingen zulk een gericht, die alleen denken over Mahomed, en slechts weinig over God; hetgeen daar allen doen die in de liefde van zich zijn.

Hoe sommigen worden onderricht in het andere leven.

5730. Er geschieden ook onderrichtingen van knapen en maagden, en eveneens van eenvoudigen, op deze wijze: waar degenen verzameld zijn die vanuit het hemels rijk zijn, die zodanig zijn dat zij de ware dingen zien, en zo vandaar weten, maar dezelve niet kunnen uitspreken — wanneer dezen degenen die vanuit het geestelijk rijk zijn, onderling horen spreken, zo zeggen zij wanneer genen ware dingen spreken, dat het zo is, en loven; doch wanneer genen niet ware dingen spreken, zo zeggen zij dat het aldus is, en dat het aldus gezegd moet worden; en waar civielen [*burgers*] zijn, en door civiele dingen kunnen worden onderricht, zeggen zij dat zij beter kunnen spreken, als zij willen, als zij denken, en zo voort; vandaar denken zij wat zij spreken, en wat zij zullen gaan spreken dat het waar is; en dan komen zij terug, en zeggen het anders; als het dan waar is, zeggen de hemelsen dat het zo is, en loven; zij worden gehouden in een respect voor den spreker, en bovendien zwijgt hij; hijzelf is vandaar eveneens onderricht, want de dingen die hij hoort, worden aan zijn gezicht ingeboezemd, en zo kent [*novit*] hij dingen die hij eerder

niet kende; genen worden evenzeer vervolmaakt door de geestelijken, zoals de geestelijken door de hemelsen; want dezen zijn, als zij niet ware dingen horen, en zo zien, stompzinnig, want zij denken niet.

Over de verwoesting van hen die in geen naastenliefde zijn; over het laatste gericht.

5731. Tenslotte werd ik gezonden in een zwaren staat, die er een was van grof-natuurlijke naastenliefde, waarmede zich aardse verkwikkelikheden mengden; het zette in door iemand die het profane ingoot; hij was zodanig dat hij leerstellige dingen beter dan anderen doorvatte, en helder de dingen doorvatte die gezegd werden aangaande de ware dingen; maar anderzijds was hij zodanig, dat hij al degenen haat toedroeg die hem niet vereerden als iemand boven anderen; in de wereld had hij hen achtervolgd voor zoveel als zij niet eerbiedig met hem spraken; zodanig was zijn wil, en omdat hij zodanig was, kon hij ook aan anderen het profane ingieten; en wanneer hij dit deed, veinsde hij ook heel kunstig vriendschap, zodat zij het niet beseften; tengevolge van welke ingieting verscheidenen erbarmelijk werden gemarteld (hij was de Provinciale gouverneur van Ostrogothia, des konings secretaris); maar dit werd bij mij verkeerd in zulk een uitwendige, vermengd met verkwikkelijkheid, en tevens met enig goede, als waarin de meesten heden ten dage zouden kunnen zijn in de wereld; dit is geschied, opdat het geweten zou worden, hoedanig heden ten dage de Christelijke wereld is, en hoedanig hun naastenliefde, aldus hoedanigen hemel zij hebben; ik werd hierin gehouden twee dagen lang, om te weten wie hierin konden zijn; en zij die daarin waren, werden gescheiden.

Ondertussen stonden toen degenen die in het geloof-alleen waren (of die in de leer waren, welke zij de leer des geloofs noemen, verwerpende de naastenliefde als zaligmakend, of ontkennende dat in haar de hemel is, maar wel in het Geloof-alleen) méér dan de anderen op tegen de echte leer, zonder dat iemand hen tergde; en zij werden tezamen vergaderd, en gingen een besluit aan van allen, zovelen als zij maar konden, op te stoken, van elke streek behalve van de oostelijke; daarheen konden zij niet komen, omdat degenen daar beschermd waren door den Heer; en dit tot aan de Mahomedanen toe aan de westelijke zijde, en tot de Mahomedanen aan de zuidelijke zijde, behalve ook in de noordelijke streek, hen daar op de bergen en in de vlakten; zij vaardigden van zich af rondom tot honderd plaatsen, overal omstreeks 50,

om de aanwezigen daar op te wekken, en hun van dienst te zijn als subjecten; en zij die achterbleven werden verdeeld tien bij tien, die hen machtig hielpen en hen in den opstand stijfden, met de bedoeling om de hemelse leer grondig te vernietigen, omdat gezegd werd dat in de naastenliefde de hemel lag, en niet in het van de naastenliefde gescheiden geloof, aldus in des mensen leven, hetwelk den mens maakt, en niet in de wetenschap en het verstandelijke gescheiden van het leven; vanwege deze oorzaak brachten zij zulk een opstand teweeg, met het vaste voornemen om de leer zelf te vernietigen, hoewel het hun eerder was getoond dat dit vanuit den hemel en vanuit den Heer komt, hetgeen zij ook erkenden, omdat het verstandelijke bij een ieder verlicht kan worden, en zo daarvandaan erkend kan worden wat waar is; maar omdat zij zonder enige naastenliefde waren, of zonder het goede des levens, traden zij derhalve toch als goddeloze vijanden op tegen den hemel, en tegen den Heer; zij zeiden ook, dat zij weten dat de naastenliefde uit den Heer is, en dat zij ook weten dat allen, van welken godsdienst dan ook, in vrede worden gelaten, als zij slechts het Goddelijke erkennen, en in de Christelijke Kerk het Goddelijke des Heren, en niet het boze doen aan anderen die hun niet het boze aandoen; maar dit was tevergeefs; zij werden immers teruggebracht in hun innerlijke dingen, welke zodanig waren dat zij zonder elk geweten waren, hetgeen ook werd uitgevorst; zij wisten zelfs niet eens wat geweten is. Zodanig dus waren zij geweest die in het geloof alleen waren; weshalve al degenen die in geen naastenliefde waren, werden opengedekt, en zonder uitzondering afgeworpen van meerdere bergen en uit meerdere vlakten, tot aan verscheidene myriaden toe, een ontzaglijke menigte, en neergesmeten in hellen.

5732. Zij waren zelfs zodanig, dat zij zich verbonden met monniken die zodanig waren geweest, vooral degenen die hadden geloofd Christus te zijn, en dat zij alle mogendheid hebben, en Christus geen, en die in uitwendige dingen heilige dingen hadden gefingeerd, omdat zij als Christus optraden, en in de inwendige dingen zodanig waren, dat zij dodelijke haat koesterden tegen allen die hen niet aanbaden voor Christus, dus voor God, die alle mogendheid heeft in de hemelen; met dezen verbonden zij zich eveneens, en deden zij samen.

5733. Toen tenslotte het grote deel was afgeworpen, kwamen die voorgangers aan de beurt die van het geloof alleen waren; en daarom werden sommigen van hen zwart als duivels, van binnen en van buiten, zodat zij niet langer als mensen te herkennen waren, maar volslagen als de zwartste duivels; en zo werden zij in hellen gesmeten, een ieder evenwel volgens zijn boze des levens.

5734. Dit kan ik verzekeren, dat hij die niet het Goddelijke erkent, en het Goddelijke des Heren in de Kerk, en niet leeft het leven des geloofs, zijnde der naastenliefde volgens de leer, wel niet anders kan dan in de hel geworpen worden; hij ontdoet zich immers van elk menselijke; de mens is zodanig als zijn leven is, van hoofd tot hiel; wie zwart is ten aanzien van het leven, is gans en al zwart; laten zij denken al wat zij maar willen, en zich overreden tegen de dingen al wat zij maar willen, het is nochtans de eeuwige waarheid. Laten zij nochtans weten dat mensen van onverschillig welken godsdienst gezaligd kunnen worden, ook zij die in de leer van het geloof-alleen zijn, vermits zij het leven des geloofs leven, zijnde de naastenliefde, en zich aldus niet van binnen in zich doordrenken van zulke dingen die des duivels zijn; het uitwendige doet er niets toe, omdat het, wanneer dit wordt afgescheiden, alsdan hun inwendige is wat het leven maakt, niet het uitwendige zonder het inwendige. Het is mij bevolen hun dit openlijk aan te zeggen.

5735. Het werd ook uitgevorst door een heenkeren tot hun liefden, namelijk dat zij optraden vanwege enigen ijver voor de leer, maar vanuit het verkwikkelijke van boosdoen, en dat zij, omdat zij over anderen in het leven de baas speelden, ook nu zodanig waren dat zij anderen, die eender waren, konden aanzetten om boos te doen.

5736. Het zijn dezen die de bokken worden genoemd door den Heer, en aangaande dezen wordt gezegd dat zij geen naastenliefde hebben betracht, en dat zij derhalve in het eeuwige vuur zullen gaan; zij zijn ook in den draak, en maken iets uit in denzelve; zij waren voor enigen tijd in hun bergen, en leidden daar een uitwendig leven, want zij werden daarin gehouden; maar toen hun denkingen rondom doordrongen, en alien bestookten, zodat genen niet meer wisten wat goed doen was, toen werden hun de uitwendige dingen afgenomen, en werd het getoond hoedanig zij waren.

Over het laatste gericht betreffende het overschot van de katholieke natie.

5737. Er waren verscheidenen boven het hoofd vanuit de Christelijke wereld, die mij toonden dat zij in meer licht waren dan anderen, en eveneens in meer warmte; en het werd doorvat, dat omdat daar en van daar een vlamig boos lichtende [*lucidum*] neerviel vóór mijn voorhoofd, het misschien niet goed met hen gesteld was, en dat het licht [*lux*] vals was, en de warmte vuil; het werd toen ontdekt vanwaar zij de warmte en het licht hadden;

5738. de warmte werd binnengebracht door hen die in de westelijke streek waren, door monniken die geloofden Christus te zijn, en vereerd wilden worden als goden, omdat zij den hemel bezaten, en zo mogendheid hadden over de zielen der mensen, en deswege zich in uitwendigen vorm gedroegen als heiligen, om de eenvoudigen in den waan te brengen dat zij op hun wijze goden waren; maar toen zij werden onderzocht, bleken zij van binnen profaan, want tegen een ieder die hen niet als goden wilden erkennen, koesterden zij een dodelijken haat, en zulk een wraakgierigheid, dat zij hem in den laatsten graad der bloeddorstigheid wilden verderven; dus zij waren van binnen duivels. Om alle anderen te verleiden waar zij ook maar konden, vonden zij kunstgrepen uit, zodat zij warmten konden ingieten, en dit op diverse manieren en vanuit verschillende plaatsen, zowel aan goeden als aan bozen, en zulks door overdrachten, hetgeen kan geschieden in het andere leven, want zulke dingen kunnen worden overgedragen op anderen; zo wilden zij het geloof bijbrengen dat zij goden waren.

5739. Zij die licht ingoten, waren ook in de westelijke streek daar, vanuit twee plaatsen op de bergen; op een tweevoudigen noordwaarts, in een anderen zuidwaarts; zij die op den tweevoudigen berg aan het noorden waren, waren ook van de katholieke natie, eveneens bedreven in de kunst van licht over te dragen vanuit de plaatsen waar licht was, voorts vanuit de echte ware dingen des geloofs, welke zij bij zich hadden, hetgeen was toegelaten; maar dezulken waren in die overreding dat er een Goddelijke was, maar al die dingen vanuit de natuur; zij goten aangaande die zaak een funeste overreding in, welke te doorvatten werd gegeven, en daarmee wilden zij het geloof binnenbrengen dat zij goden waren, en dat zij aan een ieder believelijke den hemel konden geven; vandaar verleidden zij meerdere eenvoudigen, die omdat zij goed waren, evenwel werden behouden, want zij hadden een sterke overredingkracht; hun bedoeling was, hetgeen zij ook gedwongen werden openlijk te verklaren, dat zij, wanneer zij dat geloof hadden bijgebracht, daarna zouden heersen over de zielen van allen, en over den hemel, omdat uit henzelf de hemel is; vandaar is het geschied, dat die berg zich opende in het midden, en allen verzwolg; en daar werden zij in de allerdiepste duisternissen gelaten, welke af en toe werden verkeerd in het helse vuur; en kort daarop werd de berg van boven geopend, en vandaar werden ook alle zodanigen in denzelfden afgrond geworpen, en dit bij meerdere honderdduizenden. Het eendere geschiedde met den anderen berg die zuidwaarts was, meer in de westelijke streek.

Dat zij niet weten wat de wederwekking is.

5740. Velen werden onderzocht, ook degenen die meer dan anderen geleerd waren geweest in de wereld, of zij wisten wat de wederwekking is, omdat dit het wezenlijke des heils is, want de Heer zegt dat wie niet opnieuw wordt verwekt, in de ware dingen niet kan binnengaan; en elders wordt gezegd “zij die uit God geboren zijn”. Maar allen zeiden dat het de doop is, omdat gezegd wordt door water en geest; en dat zij niet van een andere wederwekking weten; ik was verwonderd dat zij niet wisten wat wederwekking is, terwijl toch schrijvers en predikers zo vaak zeggen, dat de oude mens moet versterven opdat de nieuwe ontsta; dat de begerigheden eender moesten worden afgedood, opdat den mens het nieuwe leven geworde, en eendere dingen, die de wederwekking insluiten; vandaar had ik ook geloofd dat zij verstonden wat wederwekking is; maar omdat zij niet verstonden wat wederwekking is, hadden zij vandaar de rechtvaardigmaking uitgevonden, waarover zij eendere dingen zeggen, maar met alle verschil; namelijk dat hem die is gerechtvaardigd, de boze dingen niet worden toegerekend, aldus dat hij leeft zonder boze dingen, ook al leeft hij in boze dingen als ieder ander mens; de oorzaak dat zij het niet wisten, is deze, dat zij beweren dat de mens wordt wederwekt door de ware dingen des geloofs, aldus door het geloof alleen, en niet door het leven des geloofs, zijnde de naastenliefde; en omdat zij niet wilden weten wat het leven des geloofs is, hetwelk de naastenliefde is, en hetzelfde niet gemaakt hebben tot het middel des heils; en omdat zij niet wisten wat de geestelijke liefde en aandoening is, dus ook niet wat het is door den Heer geleid te worden; derhalve zijn zij in zulk een onwetendheid aangaande het wezenlijke zelf des heils geweest; en derhalve hebben zij de rechtvaardigmaking uitgedacht, en daarover zulk een mening gekoesterd alsof dan alle boze dingen niet zouden worden toegerekend; daaruit blijkt hoedanig de Kerk is. Wat de wederwekking is, zie men in de Hemelse Leer [nr. 173-186].

Dat niet wordt geweten wat de wederwekking is; de hemel.

5741. Verscheidenen van de geleerde theologen werden in het andere leven onderzocht, of zij wisten wat de wederwekking is, maar niemand van hen kende het; de meesten zeiden: “Opnieuw geboren worden door water en geest”, waaronder zij de doop verstonden; sommigen noemden het de

rechtvaardigmaking; en ik was zeer verwonderd dat de meer geleerden in de wereld dit niet verstonden, terwijl het toch dermate het wezenlijke der Kerk is, dat niemand den hemel kan binnentreden tenzij hij opnieuw is verwekt, volgens des Heren woorden bij Johannes, Hfdst. III: ik was ten eerste verwonderd dat zij dit niet wisten, terwijl toch de meesten de wederverwekking weten te bestrijden vanuit het Woord, zodat het haast wel schijnt dat zij het ten volle weten; zoals, dat de oude mens moet afsterven met zijn begerigheden, en dat de nieuwe mens moet herrijzen; en dat hij in het nieuwe leven zal wandelen vóór God in witte tilederen; en dat hij de boze dingen zal schuwen, en andere dergelijke dingen meer; door middel waarvan degene die weet wat wederverwekking is, als hij niet verder doorzicht kan hebben dan tot de woorden, gelooft dat zij moeten weten wat de wederverwekking is; maar deze dingen zeiden zij toen niet; het werd nagegaan, vanwaar het is, dat zij niet weten wat de wederverwekking is; en het werd bevonden dat zij niet weten wat de naastenliefde jegens den naaste is, en vandaar wat het goede des levens; en omdat zij geloven dat het goede des levens of de naastenliefde niet het wezenlijke des heils is, maar slechts het geloof-alleen, ook al zou het zijn zonder het goede des levens; en dat door het geloof-alleen vanuit louter barmhartigheid de hemel wordt gegeven aan hen voor wie de Heer tussenkomst verleent; omdat dit bij voortduur in hun animi is, kunnen zij derhalve geenszins weten wat de wederverwekking is.

Over het laatste gericht en de vernietiging van den ouden hemel en de oude aarde.

5742. De eerder beschreven verwoesting hield meerdere dagen aan; en tenslotte verscheen als het ware een door den Heer uitgestrekte hand over de hemelen, en toen ving die strijd aan welke wordt beschreven in de Apocalyps [Hfdst. XII], tussen Michaël en den Draak; aan de westzijde noordwaarts verscheen als het ware een strijd, reikende vanuit de verheffing daarvandaan naar de hemelen die boven het midden waren, en deze waren er meerdere en waar ontzaglijke aantallen van engelen waren, niet eerder aan mij bekend; zij zouden bij myriaden gerekend kunnen worden; de drakonisten waren in dien ingang, en zij spraken met degenen [in deze oude hemelen], en allen waren toen tot genen gekeerd, om te horen wat zij zeiden; toen werd de hemelse leer door de Drakonisten bestreden, vooral die over den Heer; en toen werd iedereen die hoorde, teruggebracht tot den staat zijner denking over den Heer, waarin

hij geweest was in de wereld; en toen werd het geopend dat de meesten het Goddelijke des Heren verwierpen, door te zeggen dat zij niet wat ook wilden weten aangaande een zichtbaren God, maar aangaande den onzichtbaren; het werd tot hen gezegd dat de Heer ook de onzichtbare God is; Hij is immers één met den Vader, en in de Zon; en Hij is onzichtbaar in de wereld na de opklimming van het graf; en meer dingen vanuit het Woord; maar allen wilden dit niet aan; en verder werd onderzocht, of zei iets van heil stelden in het leven des geloofs; maar zij zeiden: “Niets, maar wél in het geloof”, aldus in denken alleen, en nets in willen en doen, dat is, in leven; in één woord, zij werden tot alle windstreken gekeerd, en onderzocht hoedanig zij waren; en eveneens werd hun gezegd, dat het drakonistgeesten waren die aanhielden, en met wie zij instemden, en dat de Heer anders leert; maar het was alles tevergeefs; dit ging verder voort door alle hemelen die verzameld waren na des Heren komst; en allen daar die zodanig waren, als gezegd, werden na een ontzaglijken strijd, geoordeeld tot nederwerping; maar nochtans stonden zij erop daar te blijven, omdat zij daar zo lang waren geweest;

5743. weswege de Heer werd gezien nederdalende vanuit de Zon zoals een blinkend witte wolk, in het verhevenste, en Hij gaf het gericht dat alle zodanigen zouden worden afgeworpen; en toen Hij terugtrad in de Zon, werden zij ook heengeworpen, en dit een helen tijd lang, geleidelijk volgens hun verband met den hemel; en voor het merendeel werden zij neergestoten tot de westelijke streek, waar het getal zó groot was, dat het niet onder berekening valt, dan alleen bij honderdduizenden, en dat als één; maar ik kan niet alle en de afzonderlijke dingen van den strijd beschrijven, welke een verzoeking was, en wel de allerzwaarste, bijna tot aan wanhoop toe voortdurend; de Heer hield hen in het ware, doch de duivel in het valse; aldus waren zij in een inwendige botsing als het ware, waardoor ook kon vaststaan, hoedanige verzoeking de Heer heeft gehad in de wereld, toen Hij in Zich de hellen toeliet, en hoedanig de laatste van het kruis, waarvan alleen gezegd kan worden dat zij onuitsprekelijk waren, en ook niet door enig mens te begrijpen en te geloven. Het werd gezegd, dat de Heer die verzoeking heeft verdragen van de eerste jeugd tot aan het laatste Zijns levens toe; en dat Hij zo de hellen heeft onderjukt, en de hemelen en alle dingen daar in de orde heeft hersteld, en dat Hij tegelijk het Menselijke heeft verheerlijkt; zonder welke dingen geen der stervelingen had kunnen gezaligd worden.

5744. Die ganse westelijke streek was vol van dezulken die waren afgeworpen uit de hemelen van alle kanten; en daar opende zich de aarde, en zij werden overdekt met een nevel, zodat zij niet langer zouden oprijzen; het waren

alle zodanigen die weliswaar God hadden erkend, en zedelijk goed hadden geleefd, maar niet hadden gedacht over den Heer, dan alleen als over een gewoon mens net als zij; ook hadden zij niet het goede gedaan terwille van God, en omdat het geboden is in het Woord, maar terwille van zich en de wereld; ook hadden zij zich niet daarvan onthouden het boze te denken en te willen, maar alleen van het boze te doen uit vrees voor de wet, het leven, de faam, de eer, en het gewin; in één woord: al wat zij deden, hadden zij terwille van zich gedaan.

5745. In den aanvang werden aan den [miden] hemel onttrokken al degenen die goed hadden geleefd, aldus in de erkenning des Heren, in een goed leven terwille van Hem en van de Goddelijke geboden; maar omdat het er weinigen waren, en de hemelen onmetelijk zijn, werden derhalve meerdere anderen toegelaten, en tenslotte allen die zedelijk goed hebben geleefd, en eveneens werd aan hen gelukzaligheid gegeven, en alle dingen in overvloed, zo dat niets ontbrak; en tenslotte begonnen zij uit louter vroomheid anderen toe te laten, als zij slechts vrome dingen kanden veinzen, en eveneens zodanigen die alleen in uitwendige dingen rechtschapen en vroom verschenen, hoewel zij in de inwendige dingen allerboosaardigst waren; er werden ook uit den Heer tot hen engelen gezonden, die zodanige dingen aan hen openbaarden, maar tevergeefs; en daarom werden, naarmate een zodanige menigte aangroeide, aldus hun innerlijke dingen eerst geopend, en zij zwichtten ervoor; maar alle goeden werden aan hen onttrokken, en verborgen op verschillende plaatsen, die naderhand den nieuwen hemel zouden uitmaken.

5746. Aldus verging de oude hemel en de oude aarde; en al degenen werden in de hel geworpen die niet het leven des geloofs, zijnde de naastenliefde, hadden geleefd; zij werden ook de *bokken* genoemd, aan de linkerzijden, die, geen van allen, iets gegeven hadden vanuit inwendige naastenliefde, maar alleen terwille van het uitwendige; deze dingen duurden voort van 31 Maart tot aan 11 April, toen het Paas-feest was, 1757.

5747. Michaël worden al degenen geheten die vochten voor des Heren Goddelijke, en dat Hijzelf en de Vader één waren, en zo dat er één God is; en die vochten voor het leven dat het leven des geloofs of de naastenliefde wordt genoemd; zij immers die niet het Goddelijke des Heren erkennen, en dus één met den Vader, zij allen doen de geestelijke dingen of de dingen die des hemels zijn, in hun hart te niet; zij spreken over God, maar bekommeren zich niet om Hem; zij lopen over tot onverschillig welke uitspraak van den enen of anderen boze, vooral bij de eerste de beste verzoeking. Zij die Michaël waren, waren voornamelijk vanuit de oude hemelen, die allen standvastig

waren gebleven, en uit degenen onder hen die vanuit de heidenen waren, en vanuit de kleine kinderen overal vandaan, toen opgegroeid zijnde.

5748. De westelijke streek, van den noordelijken hoek tot aan het voorgedeelte van het zuidelijke gebied, was vol van uitgeworpenen; sommigen waren ook elders. De drakonisten echter gingen voort vanuit een lijn uit het zuiderdeel, waarover eerder, in het westelijk achterdeel naar het noorden toe, in een kromme lijn als van een staart, maar in schemerdonkerten daar onder die streek.

5749. In één woord, de hemelen die waren verzameld na de komst des Heren uit de Christelijke wereld, neigden geleidelijk terneder zoals in de landen pleegt te geschieden; eerst hadden zij den hemel in zich verkregen, en vereerden zij den Heer, en aldus hadden zij eveneens den hemel buiten zich, aldus in hun eigen orde; maar allengs begon de hemel die in hen was verduisterd te worden en tenslotte te verdwijnen; en toen wilden zij den hemel dien zij kenden, buiten zich hebben, en zij noemden dit den hemel; en toen was er geen inwendige meer: ook werd het hun gegeven den hemel buiten zich te hebben, hetgeen bestond in verbazingwekkende pracht, welke onuitputtelijk was, in paleizen, in gaanderijen, in decoramenten, in paradijzen, voorts in waardigheden, en eendere dingen, en dan in de weidsheid vanwege talrijk dienstvolk, aldus in waardigheid alleen, en in uitwendige zelf-verering deswege; tenslotte, toen zij zulke dingen niet konden hebben vanuit den Heer, omdat zij zichzelf beschouwden en niet den Heer, uit Wien die dingen waren, toen verwierven zij zich die dingen door fantasieën, en door in de wereld onbekende kunstgrepen, welke ontelbaar zijn; aldus ging het bij hen aan één stuk voort; niet dat degenen zodanig waren die uit de eerste wederopstanding kwamen, maar zij die daarna kwamen; want toen die in den hemel kwamen, verwijderde de Heer de vorigen, of deed hen daar heengaan, zodat zij niet verschenen, krachtens de Goddelijke Voorzienigheid; en daarom, toen genen alle dingen verder alleen stelden in lekkernijen en uitwendige wellusten, kwam tenslotte het laatste gericht, waarover gesproken is.

5750. Ondertussen geschieden aanhoudende zuiveringen; want zij die een boos leven hadden geleid, in echtbreuken, in diefstallen, aldus misdadige godloochenaars in de wereld waren geweest, dezen werden niet toegelaten, maar in de hel geworpen; de zuivering van dezulken bleef steeds aanhouden; maar nochtans is het daarmee gesteld als in het lichaam met het bloed: hoewel dit aanhoudend wordt gezuiverd, neigt het nochtans tot den dood van het ganse lichaam.

Vandaar nu de nieuwe hemel.

De afgrond.

5751. De afgrond, waarover in de Apocalyps [Hfdst. xx: de bodemloze put], waarheen de draak tenslotte werd geworpen, is geheel en al, en rechtstreeks onder de geslachtsdelen; daar verschijnt een grote en wijde grot, zwart en schemerdonker; daarheen werd de draak zelf geworpen (Bisschop Benzelius) en meerderen die *hem* aanhingen; en dezen werden, toen zij in de diepte waren afgezakt, in het midden overdekt; daarheen werden degenen geworpen die de onschuld hadden kunnen voorliegen, en die in de wereld waren geweest bij kleine kinderen, en hadden geleerd te spelen en te doen als zij en evenwel een boosaardig leven hadden geleefd, en prostitutie hadden bedreven, zodat zij degenen konden bedienen die daar waren; in één woord, het is een ontzaglijke afgrond; het is het receptakel van de vuilnissen der urine, niet echter van de excrementen, ter oorzaak hiervan, dat zij allen de valse dingen liefhebben, en de valse dingen met ware dingen vermengen.

Waarom degenen in de Christelijke wereld niet hebben geloofd in den staat der wederopstanding na den dood.

5752. De oorzaken zijn: 1) omdat zij zinlijk hebben gedacht over des mensen leven, en dat alleen het lichaam leeft. 2) Dat zij over des mensen ziel hebben gedacht zoals over aether, of zoals over een windvlaag, of zoals over een denking los van een organisch subject. 3) Dat zij over een geest een eendere idee hebben, ook over de engelen, omdat zij gedacht hebben vanuit een leerstellige vanuit den zin der letter des Woords, namelijk dat zij zullen wederopstaan bij het laatste gericht, wanneer alle dingen zullen vergaan. 4) Omdat zij niet vatten, wat de inwendige mens is, aldus wat des mensen geest. En omdat zij van de ideeën dienaangaande elk verschijnend substantiële verwijderden. 5) Omdat de meesten, wanneer iets dergelijks zich voordoet, dit aan de denking onderwerpen of het al dan niet is; en alsdan oordeelt en concludeert het zinlijke. 6) Dat zulke dingen onder het midden der beziening worden gebracht, wanneer daarover gesproken wordt. 7) Zij die dit niet doen, geloven, zoals alle eenvoudigen doen, en allen vlak voor den dood, en allen wanneer zij niet daarover denken volgens de bovengenoemde redenen.

Vervolg over het laatste gericht.

5753-8. Beschreven is hoe het is afgelopen met degenen van de Christelijke wereld; de voorgangers die e maar streefden het Rijk des Heren en den hemel te vernietigen, waren voornamelijk vanuit hen die in het geloof-alleen waren; die waren vergaderd met hun prelaten, en zij kwamen overeen dat zij van overal vandaan degenen zouden aantasten die de ware dingen des geloofs of de hemelse leer erkenden; zij zonden naar alle kanten lieden, 50 bij 50, naar honderd plaatsen, en zij verbonden zich met de duivelse bende; en een deel van hen bleef achter en zij hadden gemeenschap met hen, en verleenden hulp; aldus ving het aan; maar tenslotte werden alle zodanigen afgeworpen en verstrooid, en zij die aan hen gelijk waren.

5759. Daarna werden degenen afgeworpen, die ten zeerste verachting hebben gekoesterd voor ontwikkeling en wetenschappen (daaronder was Eliezer); en dezen waren in groten getale; ook dit hield lang aan.

Daarna werden degenen uitgeworpen die daarin behagen hadden gevonden dat anderen te lijden hadden, en die ongehoorde kunstgrepen hadden uitgevonden om anderen boos te doen, door in lichaam en animus pijn te veroorzaken, en de denking voortdurend in die pijn te houden, en door degenen toe te zenden die wanhoop aanjoegen; voorts zij die levensmoeheid inboezemden en een voortdurend verlangen naar bevrijding van de pijn of van elk ander boze ook, welke twee manieren zulk een pijn en marteling aanjagen, dat het niet beschreven kan worden; dezulken werden ook bij ontzaglijke menigten afgeworpen; behalve eenderen die behagen vonden in de marteling van anderen.

Ook werden allen afgeworpen die gemeenschap hadden met hen die beneden waren, omdat zij buiten hun eigen territorium waren. Dezen immers hadden in den zin om anderen te overheersen en te leiden, maar zich niet met hun eigen zaken bemoeiden.

5760. Ik zag tot één verzameld degenen die achterbleven, en zij verschenen tezamen als één mens; zij die daarbuiten waren, werden uitgeworpen; zij die tezamen verschenen als één mens, waren degenen die in de naastenliefde waren.

5761. Daarna werden zij neergelaten, en niet zo afgeworpen; en dezen waren meer in wereldlijke dan in hemelse dingen; in de wereld hadden zij voor de wereldlijke dingen van verschillend geslacht een hogen dunk gehad, en dus zich om de hemelse dingen niet bekommerd; aldus hadden bij hen de wereldlijke en lichamelijke dingen de voorrang, want zij konden niet in hoge dingen zijn, aangezien zij zich om niets anders bekommerden dan om neer

te zien op en te vergemeenschappen met lagere dingen. Zij die neerzagen, werden allen neergelaten, omdat voor hen de aardse dingen een zorg waren; zij die echter niet neerzagen, bleven; van dezulken waren er vele geslachten, en ik hoorde de heenzending en de afwerping van hen een geruimen tijd lang, aldus ten getale van myriaden; zij werden neergelaten in een vlakke, of in lagere gebieden, waarheen hun ogen en hun gemoederen gericht waren; en zij die boos waren, in de hellen; al dezen waren degenen die vanuit de tweede wederopstanding waren.

5762. In de plaats van dezen werden anderen aangevoerd door den Heer; dezen waren ondertussen gescheiden van genen die op de bergen waren, en verborgen, en beschermd tot aan dezen tijd toe, en zij volgden op in de plaats van genen; en dezen maken den nieuwen hemel; zij allen waren zodanigen die in de naastenliefde jegens den naaste en in het geloof daaruit waren geweest, of in het goede, en een geweten uit den Heer hadden gehad, en die wanneer enig boze opkwam, hadden gedacht dat zulks is tegen het ware en het goede, tegen de Goddelijke geboden, tegen God, en degenen van hen die vanuit de Christelijke wereld den Heer hadden vereerd; dit duurde voort vanaf het begin van het jaar 1757; en de verheffing van de goeden ter stichting van den nieuwen hemel geschiedde aan het einde van de maand April, en in de maand Mei.

5763. [in het handschrift volgde dit nummer in het Zweeds]. Het merendeel van ettelijke millioenen, kwam neer omdat zij neerzagen, en werden verbonden met anderen die van buiten waren; dit duurde een langen tijd voort, waarbij zij zich verbonden met duivels, bescherming van hen kregen, en een verbond met hen aangingen als met hun eigen volk; zij werden aangestoken met den lust van heersen rondom, en deden degenen kwaad van wie zij zagen dat die zonder bescherming waren. Al dezen behoorden niet tot den berg; zij gingen alleen maar daarheen, en verbleven onder hen die daar tevoren waren, die zich goed hadden gedragen, en die nu waren weggenomen door den Heer en op vele plaatsen verborgen, zodat zij niet zouden worden verleid. Ja zelfs, op sommige plaatsen hebben degenen die op kwamen zetten, al degenen verdreven die daar tevoren waren, en zichzelf op hun plaatsen gezet. Zij die aldus op kwamen zetten, zijn van de tweede wederopstanding. Zij zijn ook neergelaten en weggeworpen, en de anderen in hun plaats gebracht; en al degenen die in de kindsheid stierven, en die in het andere leven werden opgevoed, zijn ook in de plaats van genen gesteld. Dezen vormen daar den nieuwen hemel en de nieuwe aarde.

5764. Daarna werden ook degenen neergelaten die piëtisten waren geweest; zij waren op de top van een rots, in het midden ervan, onzichtbaar voor de overigen; zij leefden een leven van vroomheid, maar niet in enig leven van naastenliefde; er waren twee soorten van hen, de ene in valse dingen,

5767 [een aanwijzing in het manuscript laat dit nummer rechtstreeks na nr. 5764 volgen] alles toeschrijvende aan de onmiddellijke barmhartigheid, ook de verdienste aan zichzelf, behalve meer dingen, zo dat het voor hen van geen belang was geweest leerstellige dingen te weten, en den inwendigen mens ervan te doordrenken, als zij maar in een heilig uitwendige waren geweest, in gebeden, in tempels, in vrome gesprekken; de andere soort bestond daarin dat zij den naaste verachtten bij zichzelf vergeleken, van geloof dat zij alleen waardig voor den hemel waren, de anderen van harte verdoemende die niet geleeft hadden zoals zij; dezen en genen zagen ook beneden zich tot hen die beneden waren, en wilden allen die zij daar zagen, betuttelen, dus waren zij van zins te heersen, en gaven zij hun de mening in dat zij engelen waren omdat zij zich in de hoogte bevonden; zij brachten een zwaarte teweeg in de innerlijke dingen van de lende ter rechterzijde, de pijn door hen die in valse dingen waren, liep uit naar de pisbuis, en de pijn door hen die in de liefde van zich waren, naar den anus. Zij zeiden dat zij slechts weinig over den Heer dachten, maar niet zo over God, over den Vader. Zij waren ook angsten, en daarom moesten zij onder elkander zijn, en niet den engelen droefenis inboezemen, die vreugden zijn.

Over Babylonië en den ouden hemel verwoest.

5765. Ik zag en hoorde meerdere myriaden van geesten, die in de bergen en in de rotsen waren, daarvandaan heengeworpen, en samengeworpen hier in woestijnen, en daar in afgronden, en elders in andere hellen: en al dezen spraken met den mond over God en den hemel, maar in hun hart hadden zij de wereld; en zulks was het geval met geesten die in de christenheid waren; zij allen werden afgeworpen, en zij keken rondom naar andere bergen en naar andere rotsen,

5765[b] en toen gingen zij gezelschap met hen aan, om zich te beveiligen tegen bestokers; en zij zagen niet op tot den enen God, tot den Heer, die hen beschermen zou; aldus wilden zij vanuit zichzelf vanuit eigen voorzichtigheid daar beschermd en gelukkig zijn, en niet vanuit het Goddelijke, een teken dat zij zo in de wereld waren geweest; vooral zij die neergeworpen waren, die

neerkeken vanuit de hoogten naar lagere plaatsen, en degenen die zij zagen bestookten op verschillende manieren en met allerlei kunstgrepen; tenslotte allen die neerkeken; want zij die niet neerkeken, bekommerden zich alleen om hun eigen huizen, en vertrouwden op den Heer, Die hen zelf beschennde; dezen werden bewaard:

5765[c] verder werden ook nedergeworpen degenen die door allerlei in het andere leven bekende kunstgrepen, voor zichzelf als het ware een hemel hadden gemaakt, niet een die met innerlijke vreugde wordt gevoeld, maar met een uiterlijke, welke de uitwendige zinnen streelt; derhalve maakten zij zich met allerlei kunstgrepen prachtige dingen, zowel ten aanzien van de indelingen en de dingen daar, als ten aanzien van aankleding en andere versieringen, en ten aanzien van altaren; zij haalden alle magiërs en kunstnijveraars naar zich toe, die zulke dingen door hun kunsten konden vertonen, en zij zorgden er zo voor dat zijzelf eveneens aldus door genen werden onderricht: alle rechtschapenen en goeden beschouwden zij als onnozelen, en wilden door hen bediend worden; en daar zij ook genen wilden verleiden, werden die allen door den Heer weggenomen, en elders gesteld en verborgen tot op dezen tijd. Dat het getal derzulken zo groot was, had ik nooit kunnen denken; het waren er meerdere myriaden;

5765[d] en, wat mij verwonderde, zij waren ook in hoge bergstreken waar zij niet anders werden gezien dan als nevels, en de meesten geloofden dat daar de hemel was, en eveneens maakten zij zichzelf wijs in den hemel te zijn, en noemden zij zich engelen des hemels, hoewel er geen Goddelijke bij hen was; en zij geloofden dat God alleen maar universeel regeert, en dat zij alle en de afzonderlijke dingen regeren; aldus waren zij zonder het geloof aangaande de Goddelijke Voorzienigheid, en maakten zij zich bijkans tot goden; den Heer beschouwden zij niet anders dan als een gewoon mens, en dachten ook niet over Zijn Goddelijke. Vandaar waren de meesten in gezindheid met de hellen aangesloten.

5766. Ik zag dat de aangezichten van verscheidenen gekeerd waren tot een die niet zodanig was, maar die niet dacht over de wereld maar over den hemel, en niet over zich maar over het Goddelijke, vooral over den Heer; en die geloofde niets van mogendheid te hebben vanuit zich, maar vanuit den Heer; op het zien van hem waren zij tot duizenden van duizenden toe dermate verwoed, dat zij zich allen tezamen verbonden om hem op vele manieren te martelen; aldus openbaarden zij zich van hoedanige gezindheid zij waren tegen het Goddelijke en den Heer; al degenen werden opgemerkt die daar waren op ettelijke bergen, ten getale van vele duizenden als gezegd;

5766[b] degenen die daar waren, verschenen in een blinkende stad, alsof zij in den hemel waren; maar het werd uitgevorst dat anen zodanig waren als boven beschreven, en dat zij innerlijk huichelaars waren, namelijk dat zij konden spreken over den hemel, over God, en over de ware dingen des geloofs, maar dat zij geen van allen het goede deden dan aan zichzelf, dat is, ten eigen bate; getoond werd, dat sommigen huichelaars waren, innerlijk, sommigen uiterlijk; en dat de innerlijke dingen, die des gemoeds zijn, waaraan het Godelijke invloeit, en die geopend zijn, bij de engelen, bij hen geheel en al gesloten waren, en de uiterlijke dingen geopend naar de wereld; vandaar bekommerden zij zich om niets dan zulke wereldlijke dingen,

5766[c] dezen bejegenden boos, ja allerergst, dengene die in zulk geloof en zulke naastenliefde was, tot aan wreedheid toe; maar nochtans werd hij door den Heer aan hun woestheid ontrukkt; toen werden al degenen van de twee bergen ter rechterzijde onderzocht, binnen de sfeer der christenheid waar het Woord was, en zij werden neergeworpen; zo werden de bergen ontledigd van dezulken: er waren bovendien rondom anderen, vooral ter linkerzijde, die als het ware allerhoogst boven het hoofd verschenen; dezen werden onderzocht, en het werd bevonden dat zij innerlijk huichelaars waren, en zij werden eender neergeworpen; ook dezen waren verbitterdste vijanden tegenover degenen die het goede deden vanuit het hart, hoewel zij genen niets van het boze hadden aangedaan, noch iets van het boze met hen hadden gesproken; zodanig zijn allen die hoewel zij de ware dingen weten en spreken, nochtans de ware dingen niet doen.

5768 [5767 kwam na 5764]. Aan de rugzijde was een ruime vlakte; enigermate verheven waren daar degenen die met den mond vroomheid voorhielden, en met den mond spraken over God, en baden dat Hij barmhartig mocht zijn, en daarmee ook hun denkingen doordrenkten, en eveneens geregeld en naar gewoonte aan het heilig avondmaal deelnamen, en nochtans in hun hart niets zodanigs hadden; zij leefden geheel en al een leven van de wereld, en een boos leven; zij dachten niet innerlijk over God zoals zij spraken; dezen waren degenen die het meest verbitterd waren tegen hem [in het geloof en in de naastenliefde] waarover boven, en zij wilden hem op elke manier verderven; dezen eveneens werden allen samengeworpen in moerassen buiten de vlakte; een deel ook vooraan in krochten.

5769. Ik zag ergens in de bergen en in de rotsen een plaats waar ook goeden waren gemengd met bozen, en hoe zij werden gescheiden; de goeden waren in het midden, en tezamen vergaderd; zij verschenen voor mijn oog tezamen als één mens; al degenen die buiten hem waren, waren zodanigen die

niet binnen het gezelschap der goeden konden worden opgenomen, en zij werden verworpen.

Over de spraak der geesten en der engelen; over den hemel.

5770. Ik heb meermalen opgemerkt, dat wanneer geesten met mij spraken, zulks geschiedde in mijn landstaal of in andere talen waarmede ik vertrouwd was; alsdan wisten zij niet dat zij onder elkaar anders spreken, ter oorzake hiervan, dat hun spraak valt in mijn spraak bij mij, en zich vertoont in woorden, terwijl zij toch dan zelf bij zich denken vanuit hun eigen spraak; en omdat zij dan niet bespiegelen over een andere spraak dan over de mijne, en niet anders weten; maar wanneer zij zich van mij afwenden, dan spreken zij onder elkaar hun eigen spraak, waarover zij niet bespiegelen, omdat die natuurlijk en ingent is; want ieder mens komt in die spraak wanneer hij een geest wordt. Hoeveel prompter die is dan de menselijke taal, is eerder ettelijke malen gezegd.

5771. Maar men moet weten, dat sommigen voller vanuit ideeën spreken, sommigen minder vol, en zulks volgens hun denkingen aangaande de zaak waarover zij spreken;

5772. zij kunnen niet enig woord uiten van de natuurlijke taal die de mens heeft, te minder de namen van personen die in het Woord voorkomen, maar nochtans uiten zij die in hun spraak, welke is van de zaak of van de denking aangaande den persoon; de ideeën dienaangaande samenvergaderd, brengen het woord teweeg; maar hoe dit geschiedt kan niet beschreven worden; het is de idee aangaande dien persoon welke wordt geuit.

5773. Al hun spraak vloeit vanuit de zaak zelf en de aandoening der zaak, welke sonoor wordt uitgedrukt, even sonoor als in de wereld; en omdat allen een eendere spraak hebben, komt derhalve die spraak vanuit het binnenste van ieder mens, en zij wordt voortgebracht volgens de idee der zaak; nochtans is het de aandoening sprekende, of de aandoening gevarieerd, geformeerd of gedeeld, welke de spraak is, en alle aandoening is uit het innerlijke leven. Maar nochtans kunnen de boten niet spreken over de zaken des hemels vanuit inwendige aandoening en dezelve uitdrukken in woorden; want de zaken des hemels zijn alleen ingegrift aan het leven der engelen.

De werkelijke schijnen in het andere leven, vanuit vergelijkingen; de hemel.

5774. Werkelijke schijnen daar, in het andere leven, gedragen zich vergelijkenderwijs 1) zoals het leven dat schijnt in den mens te zijn, terwijl het toch invloeit. 2) zoals wijsheid, inzicht, geloof, liefde, alsof zij uit den mens zijn, terwijl zij toch invloeden. 3) zoals de mens lijkt zonder verband met den Heer door middel van geesten en engelen. 4) alsof het oog des lichaams ziet, in het algemeen het lichaam leeft, terwijl het toch de geest in het lichaam is; aldus in zeer vele andere gevallen.

Dat de hemel één mens weergeeft.

5775. Uit vele dingen stond voor mij vast, dat de algehele hemel in den aanblik des Heren is in gestalte [*in effigie*] een mens, en dat de engelen vandaar mensen zijn; en dat dit is krachtens den invloed van het Goddelijke in den hemel, omdat het Goddelijke den hemel maakt; aldus zijn de engelen vanuit de opneming van het Goddelijke, en niet in wat ook vanuit het eigene; voorts dat derhalve de engelen verschijnen als mensen in den allerschoonsten vorm, want zoals het gesteld is met het gemene, aldus is het gesteld met de bijzonderheden daar; dit is krachtens de orde des hemels, zoals in de atmosfeer, namelijk dat het grootste daar is zoals het kleinste, en het kleinste zoals het grootste; vandaar is het, dat wij vanuit het vrije kunnen denken, willen en handelen, want alle en de afzonderlijke dingen daar stemmen overeen, en de dingen die gebeuren, gebeuren vanuit de orde en den invloed des hemels. Het is het Goddelijk Menselijke dat invloeit in den hemel en den hemel maakt; vóór de komst des Heren was die vorm des hemels het Menselijk Goddelijke, zijnde de Heer uit het eeuwige, aldus het Goddelijke Zelf of Jehovah in den hemel. Bovendien vormt de binnenste hemel daar het hoofd, de tweede de borst, en de derde de knieën en de voeten; dat er aldus een overeenstemming is van den hemel met alle en de afzonderlijke dingen bij den mens, waarover veel gehandeld is, kan vaststaan. Vandaar is het ingant bij de mensen overal, vanwege den invloed des hemels, dat zij het Goddelijke onder Menselijken vorm vereren, uitgezonderd bij hen die dit ingeënte door eigen inzicht hebben uitgeroeid; vandaar is het ook, dat de engelen die in den innerlijken hemel zijn, en het meest zij die in den binnensten hemel zijn, of zij die voor het eerst

worden verheven in een hogere sfeer, niet anders kunnen dan denken over het Goddelijke onder den Menselijken vorm.

Over den hemel.

5776. Dat allen een eredienst hebben eender aan den eredienst in de wereld, is ter oorzaak hiervan, dat die is ingeworteld aan hun innerlijk leven, en dat zij eerst daarin worden gebracht, en geleidelijk daarvan worden verwijderd; aldus is het gesteld met allen in het gehele wereldrond; afgodisten worden in hun afgoderij gelaten; zij die in het goede zijn, worden tot het goede gevoerd, de bozen tot het boze: aldus de Christenen; voorts de Katholieken tot hun heiligen, en beelden; de Joden, de Mahomedanen, de heidenen tot hun godsdienstigheden; en eveneens tot hen die zij als goden hebben vereerd.

Over Babylonie

5777. Ik heb er horen zeggen, dat het hun bedoeling is om alle rijkdommen der wereld tot zich te verzamelen en te vergaren, hetgeen geschiedt door vermenigvuldiging van kloosters, en door hun geslepenheden, door bezit te nemen van de zielen der mensen, en door beloften tot binnenlaten in den hemel; en zo moeten zij, na het bijeenschrapen van alle schatten, wel noodwendig erkend worden als heren, en moeten de anderen hun slaven zijn; en dat zij anders volstrekt geen huis voor zichzelf kunnen verwerven; in één woord, om het ganse wereldrond aan zich te onderwerpen; daaruit blijkt hoedanig de liefde van zich is. Hergeen klaarblijkend hierin uitkomt, dat zij, hoewel zij hun kelders overvuld hebben met rijkdommen van boven tot onder, en hoewel zij jaarlijkse inkomsten hebben tot meerdere duizenden van goudstukken, nochtans aanhoudend azen naar meer, en zelfs ook van de armen — zonder erbarmen voor wezen en weduwen.

Over de boosheid van de boze geesten, en over den invloed; over den hemel en de hel.

5778. De boze geesten bij den mens zoeken vele manieren uit hoe hem te verleiden; en het is uit ondervinding te weten gegeven hoe het daarmee gesteld

is; zij die nabij zijn, vloeien bij den mens verschillend in volgens hun ligging ten opzichte van diens lichaam; zij die aan het achterhoofd zijn, vloeien het meest aan de denking in, zowel zij die beneden als die boven zijn; en wel in diens innerlijke denking; degenen echter aan de zijden, de slapen, en voor en boven, vloeien eveneens aan de denking in, maar in de zinlijke en uitwendige denking van hem; en men moet weten, dat wanneer de geesten onderling spreken over een voor den mens verkwikkelijke zaak, of over een zaak welke diens liefden begunstigt, dan is de mens vrolijk, blij, en in verkwikkelijkheid; en wanneer zij over zulke dingen spreken die tegen diens liefden indruisen, dan is hij in onverkwikkelijkheid en droefenissen; daarvandaan is de melancholie; zo bijvoorbeeld wanneer zij zijn bij gierigaards en bij hen die de toekomst vrezen, en dan onderling spreken over het verlies van schatten, en over zulke dingen die tot het verlies ervan leiden, en over den toekomstigen staat, dan krijgt de mens angst; dezen verschenen rondom de maag, aan de buikstreek; daarvandaan de angst; aldus in de overige gevallen; bij hen die ved denken tegen den naaste, vanuit list en vanuit geslepenheid, zijn genigin aan het achterhoofd, die ook in één ogenblik al hun gedachten [*cogitata*] verdraaien aangaande het weldoen van den naaste, aangaande God, vooral aangaande den Heer: bij mij werden al diegenen gadeslagen, want ik wist dat ik niet dacht vanuit mij, maar vanuit anderen, en wanneer ik boos dacht, dat het van boze geesten kwam, die dan ook terstond werden ontdekt. Eens vonden zij dit kunststukje uit: zij spraken bij mij over verschillende dingen, en namen waar welke dingen mijn animus aandeden en hoedanig, en wat mij in verontwaardiging bracht, wat in deze of gene aandoening of begeerte; en ik merkte op dat zij het sommige konden, sommige niet; het werd gegeven met hen te spreken zo vaak als ik maar wilde, hen te berispen, en weg te jagen; wanneer zij verjaagd waren, werd de denking [*cogitatio*] veranderd. Het werd gegeven waar te nemen dat wanneer geesten en geniën onderling spraken in hun eigen taal, ik alsdan niets hoorde van wat zij zeiden, maar het alleen hoorde wanneer zij met mij spraken, maar dat ik slechts den invloed doorvatte door de aandoening in mij, en de denking daarvandaan maar die geesten en geniën werken zo alleen in den uitwendigen mens, doch de Heer en de hemel in den inwendigen; en dat de hemel eender invloeit in den inwendigen; en dat zoals de engelen onderling spreken, evenzo de mens wordt aangedaan; de engelen spreken niet iets anders dan de dingen die der wijsheid, des geloofs, en der liefde zijn, en vandaar der gelukzaligheid; deze dingen doen den mens innerlijk aan die in dezelve is; daaruit bleek, dat de mens, voor zoveel de uitwendige mens één handelt met den inwendigen, voor evenzoveel wordt

geleid door den Heer; want door den inwendigen mens worden de bestokende dingen en de boosheden die door de boze geesten worden binnengebracht, uiteengeslagen, evenals de hel het wordt door den hemel; anders is het gesteld als de uitwendige en de inwendige mens niet verbonden zijn; voorts merkte ik op, dat het noodzakelijk is dat de inwendige mens wordt gesloten bij hen die in het boze zijn of het verkwikkelijke van het boze, omdat nets van vreugde en verkwikkelijkheid kan ontvangen worden vanuit den hemel, want er is geen opneming; want voor zoveel de engelen werken, voor evenzoveel voelt hij droefenis en pijn; de engelen werken immers tegen de dingen die der liefde van zich en van de wereld zijn. Vandaar stond ook voor mij vast, hoe de Heer den uitwendigen mens tot onderordening aan den inwendigen mens terugbrengt, opdat zij één handelen, hetgeen geschiedt gedurende het ganse leven van den mens; aldus hoe des mensen wederverwekking geschiedt, en dat zij geschiedt op ontelbare manieren. Opgemerkt werd ook, dat voor zoveel de mens vanuit het eigene handelt, dat is, zonder het levende geloof dat al het goede uit den Heer is, niet wat ook kan invloeden uit den Heer, en niet wat ook in orde gesteld kan worden in den uitwendigen mens; het is het eigene dat tegen het Goddelijke indruist; het verschijnt ook als zwart, onontvankelijk voor wat ook vanuit den hemel.

Over de ligging van hen die in de lagere aarde zijn, en in de hemelen.

5779. De ligging [of de situatie] ten aanzien van den vorm is onbegrijpelijk; in den hemel zelf, die in de hoogsten is, is de vorm algeheel hemels, allervolmaaktst in den binnenste hemel, en eveneens volmaakt in de overige hemelen; maar volgens den vorm des hemels zijn alle engellijke gezelschappen daar gerangschikt; en hoewel zij gescheiden verschijnen, zijn zij nochtans volgens den vorm gerangschikt; maar dien vorm kan niet wie ook daar begrijpen; hoedanig die vorm is, kan enigermate worden begrepen vanuit den vorm der vezels in het menselijk lichaam, waar zulken varmen bestaan, die alle bevassing te boven gaan, zoals in het cerebrum, waar alle dingen zijn gerangschikt in series en bundeltjes, en hoewel die verschijnen als een klonterig iets en een sneeuwige massa, vloeien nochtans alle dingen vanuit de orde, en strekken zich uit in zenuwen, zodat niet het minste ontbreekt of het al des wils vloeit helder onderscheiden in de daden in het lichaam. Dit kan worden gezien in het cerebrum, het cerebellum, het verlengde merg en het

ruggenmerg, in welke organen de corticale substanties zijn, waaruit de vezels voortvloeien, want daar zijn de beginselen van alle dingen in het lichaam.

5780. Verder kan vanuit de series der vezels in het lichaam worden ingezien, hoe het gesteld is in den laatsten hemel, namelijk dat daar onbegrijpelijke bundels zijn, zoals die rondom het hart, die in het lagere gedeelte zijn, waar alle dingen zich wonderbaarlijk verbinden, waar de ene vezel in de andere invloeit, en eveneens zich met andere wonderbaarlijk samenvlecht, invloeit en uitvloeit, en zich met andere vermengt, en wederom in andere, ook in zenuwknopen, waar zij zich op andere wijze vermengen, en van daar uitvloeien tot hun functies; hoe deze dingen geschieden, kan niemand begrijpen; zij zijn gerangschikt volgens den hemelsen vorm. Eender de hart-plexus, de lever-plexus, en de andere plexussen; alsmede de speciale plexussen in elk ingewand.

5781. Hoe het gesteld is in de lagere aarde, dit kan ook niet begrepen worden; ook daar zijn goede geesten en eveneens boze geesten, maar als het ware in lagen, ter oorzaak hiervan dat de bozen mogen worden geregeerd door de goeden daar; het is daarmede gesteld als in het lichamenlijk systeem: de vezels vanuit het cerebrum zijn toegevoegd aan de vezels vanuit het cerebellum, welke te zamen zijn vergezelschap waarheen zij ook gaan, ter oorzaak hiervan dat des menschen willijke dingen worden geregeerd vanuit de onwillekeurige dingen; want het goede regeert altijd het boze bij den mens; zodanig is de vorm daar; en daarom is het onbegrijpelijk; anders kan het niet beschreven worden; want de ganse hemel stemt overeen met alle en de afzonderlijke dingen bij den mens.

5782. De dingen die het oog ziet in de zenuwsamenbundelingen, is zo luttel ten opzichte van de dingen die de mens niet ziet in de innerlijke dingen ervan, dat het nauwelijks iets is.

5783. Er is een vergemeenschapping van alle dingen in den hemel, zoals er een vergemeenschapping is met alle en de afzonderlijke dingen daar, want wanneer de wil handelt, dan geschiedt er vergemeenschapping met alle en de afzonderlijke dingen daar, in binnensten door willen, in uitersten door handelen; en in deze handelingen is bijna niets in het ganse lichaam dat niet medebewust is, en op enige wijze medewerkt.

Over den aanschijn in de hemelen.

5784. Gezien werd de hemel, en daar paleizen, en er werd door sommigen gezegd dat zij daar waren geweest, daarheen waren opgeklommen omdat het

in den hemel was, maar dat zij daar niemand hadden gezien, en maar heel weinig huizen, echter geenszins prachtige; de oorzaak was deze, dat zij in uitwendige dingen waren; en wanneer de innerlijke dingen niet geopend zijn, dan kunnen zij niet worden gezien; en eveneens dat zij die in innerlijke dingen zijn, prachtiger dingen zien dan zij die niet zo in innerlijke dingen zijn; omdat volgens de innerlijke dingen alle dingen in volmaaktheid aangroeien en zich zichtbaar vertonen; de uiterlijke dingen verschijnen dan niet in die schoonheid waarin zij zijn bij hen die in de innerlijke dingen zijn. Daar werden gezien prachtige wandelgangen, aldaar flonkerende kandelaren, en lampen in een uitgezocht fijne orde.

Dat de wetenschappelijke dingen niets uitrichten, als daardoor het redelijke niet is opgekweekt geweest.

5785. Er was iemand in experimentele dingen meer beroemd dan de overigen in Europa, Leeuwenhoek; deze zeide in het andere leven dat hij een ellendig leven sleet, omdat hij alleen experimenten had uitgevoerd, en met veel ijver daar op aarde, maar daarmee in het geheel geen redelijke had opgekweekt; hij zeide, dat hij in den aanvang had geloofd aanvaard te zullen worden boven de overigen, maar dat hij nochtans stompzinnig is: engelen spraken onderling daarover, zeggende dat als de mens slechts op enigerlei wijze het redelijke opkweekt, hij nochtans in het andere leven onder dezulken kan zijn, die enig verkwikkelijke van conversatie hebben; aangezien het het redelijke is dat in het andere leven spreekt, en niet het natuurlijke ten aanzien van het wetenschappelijke; alsdan is het geheugen gesloten: als de mens in het goede is, en in de aandoening van het ware, dan wordt zijn redelijke vervolmaakt.

Over hen die vanuit de hemelen zijn geworpen; Babylon: over den vorigen hemel.

5786. Een langen tijd duurde de neerwerping vanuit de hemelen, en zulks tot aan myriaden toe; al diegenen werden afgeworpen, die in de liefde van zich waren geweest; zij werden uitgevorst daardoor, dat zij naar lagere gebieden werden gekeerd, en toen al degenen wilden leiden die zij zagen; want dit geschiedt in het andere leven op een andere wijze dan in de wereld, want daar worden de denkingen vergemeenschap, en leidt de een den ander door

denkingen op wonderbaarlijke wijze; zij kunnen hem van zijn eigen denkingen beroven, en hun eigen denkingen binnenbrengen, en zich zo in hem vertonen, en zo hem aandrijven waarheen zij maar willen; zij kunnen ook verschillende dingen binnenbrengen, en hem dwingen zulke dingen te denken en zulke dingen te willen die hem totaal vreemd zijn; al degenen die in de liefde van zich zijn, willen niet anders dan opklimmen tot hogere plaatsen en neerkijken op hen die zich voordoen, en zo hen bestoken; dezen onderwerpen zich nooit aan den Heer; zij geloven alle dingen te bedrijven vanuit zich, en niets uit het Goddelijke; wanneer zij een blik werpen op iemand die den Heer vereert, worden zij als waanzinnig, en trachten hem meer dan de anderen te verderven; zij houden diens sfeer niet uit; alle zodanigen, tot mij gekeerd zijnde, werden zo, en droegen haat toe aan alle dingen die over den Heer geschreven zijn.

5786[b]. Tenslotte werden ook degenen afgeworpen, die niet den Heer als God, maar den Vader erkenden; hun sfeer werd gevoeld bij mij; en al dezen die vanuit de Christelijke wereld zijn, vereren niet enigen God, noch bekommeren zij zich om het leven, slechts om de faam; zij weten niet wat is geleid worden door het Goddelijke, omdat zij aangaande God den Vader geen idee hebben; dezen werden eveneens afgeworpen.

5786[c] Zij staan somtijds en werken op elkander beurtelings; sommigen weten vanuit kunstgrepen tal van dingen hoe zij anderen kunnen schaden; zij werpen hen in moerassen, buiten de grens, brengen duisternissen over hen, en door fantasieën leiden zij hen in wegen en straten, en meerdere plaatsen, zodat genen gaan dwalen, en ten slotte komen tot de ene of andere grot of tussen de helsen; en zo meer dingen; ik zag dat sommigen een ander zo ontzielden, dat deze als het ware dood terneer lag; zij jagen pijnen aan, angsten, vrezes, en aldus heersen zij over anderen; en daarom gaan zij op bergen en rotsen om wijd de lageren te overzien, en zo te bestoken. De meeste steden daar zijn aan de zijden van een berg of rots; zij die tot een gezelschap vergaderd zijn, gaan daarvan uit en doen zo; dit zijn hun verlustigingen, want anderen overheersen en benadelen is hun binnenste vreugde, want die in de liefde van zich zijn, hebben den naaste niet lief, maar dragen hem haat toe; dit verschijnt klaarblijkend in het andere leven, omdat zij daar volgens hun innerlijke dingen opfreden; sommigen die zodanig zijn, spreken met de bozen beneden, en zij weten de animi van genen met zich vast te binden, zodat zij niet los kunnen komen; vandaar waren er samenrottingen van dezulken met de hellen; en daarom werden zij afgeworpen; er waren in de steden zodanigen die vastgebonden waren door de bozen, maar dezulken worden merendeels

daarna onderkend, want de bozen hebben hen aan zich gebonden, wat zich aan anderen verraadt.

5789. [*dit nummer volgt op aanwijzing van het handschrift na n. 5786 c*] Men moet weten, dat alle geesten, in wie de liefde van zich zetelt, geloven dat de hemel bestaat in de hoogte; zij weten niet dat de hemel gelegen is in het innerlijke, en dat het inwendige de hoogte is; en daarom klimmen zij op bergen, al hoger en hoger, en geloven dat zij zo in den hemel zijn; en des te meer omdat zij dan in het verkwikkelijke van hun eigen liefde zijn; vandaar immers kunnen zij naar alle kanten rondkijken, en door denkingen invloeiën en regeren over wie zij daar beneden ook maar zien: de uitbreiding van hun gezicht is wijd tot aan de bergen rondom op groten afstand; zij spreken met hen die daar zijn, en tot hen zenden zij subjecten, door wie zij worden verbonden en met wie zij verdragen aangaan; en zij verbinden zich om zo des te machtiger op te treden; wanneer dit is geschied, beginnen zij dan te heersen over allen die rondom zijn, samenverbonden, en hen aan zich te onderwerpen, en sommigen vallen zij openlijk aan; en dit door middel van straffen en op verschillende in de andere wereld bekende manieren. Ik zag sommige zodanige gezelschappen op de allerhoogste verhevenheden, waar ook naar ik dacht dat de engelen des hemels waren; en dezen heersten alom en over allen die onder hen waren, die zij duidelijk daar zien; met de uitbreiding van het gezicht is het daar zo gesteld als in de wereld, namelijk hoe hoger, des te wijder. Er was iemand die meer dan de anderen de gezelschappen wist te ordenen volgens de orde, zodat nauwelijks iemand binnen den gezichtskring iets kon doen vanuit zichzelf, maar alleen vanuit hem; de ordening ervan was in een vorm tegenovergesteld aan den vorm des hemels; vandaar waren alle dingen die beneden waren, verstoord, maar zij werden hersteld door den Heer; alle zodanigen echter werden afgeworpen, ook uit de hoogste plaatsen; hetgeen mij eerst verwonderde, omdat ik meende dat daar de engelen waren, terwijl het toch dezulken waren; de liefde van zich is zodanig, dat zij die daarin zijn, wanneer zij in hun fantasie zijn, zich toeschijnen in de hoogte te zijn.

5789[b]. ik zag sommigen zó hoog, dat gij gezegd zoudt hebben tot aan de sterren des hemels toe, terwijl zij toch daar niet met het lichaam waren; men moet weten, dat iedereen in het andere leven, waar hij ook maar verschijnt, nochtans op die plaats is waar zijn regerende liefde is; en dat zij die in de hoogten zijn, nochtans in de laagten zijn, hetgeen meermalen door mij is gezien, namelijk dat zij in één oogwenk in de hel waren, hoewel zij in de hoogte verschenen; dit is mij betuigd, toen ik wilde weten waarvandaan zij

waren, daar zij mij immers bestookten: daaruit blijkt, dat de plaats bereid is voor een ieder die in het andere leven komt; al dezen worden neergeworpen; eerst werden zij daarin onderzocht dat zij werden gekeerd tot lagere plaatsen; en toen wilden dezen vanuit het hun ingeënte invloeden in anderen, hen leiden, over hen heersen, en hen boosdoen; zij werden afgeworpen, en dit langdurig, bij meerdere myriaden.

5790. Al dezen zijn zodanig, dat zij van een ieder dien zij tegenkomen, de regering des Heren afnemen, want zij eisen die voor zichzelf op, en verheffen zich dermate dat zij geloven goden te zijn, en dat het Goddelijke niet iets anders is, dan dat de Heer universeel regeert, en zij in afzonderlijkheden, dus dat zij goden zijn, en dat dit de hemel is; zij zeggen dat heersen de hemel is, omdat dit het verkwikkelijke van hun leven is; derhalve tomen zij zich niet in voor den Heer, noch aanvaarden zij enige gehoorzaamheid; vanuit het eigene willen zij alle dingen doen;

5790[b] zij die niet zodanig zijn, houden zich rustig in hun huizen, zijn tevreden met het hunne, en verrichten de hun opgelegde taken; dezen zijn het die de hemelse vreugde genieten, omdat zij in zichzelf zijn en niet buiten zich; ik sprak met sommige zodanigen, en zeide dat als zij over anderen zouden willen regeren, en met ogen dwingen, zulks daarmee gelijk zou staan alsof één enkele vezel in het lichaam alle dingen des wils voor zich zou willen opeisen, en niet gehoorzamen aan den wil, tenzij vanuit zichzelf; en als meerdere vezels zo deden, zou elke handeling ten enen male tot staan worden gebracht; niet zou de invloed des wils worden opgenomen, maar zich afscheiden, en alle lagere dingen vernietigen; omdat deze dingen in de ideeën der geesten vielen, erkenden zij dat het zo was, maar nochtans lieten zij niet af, want het is de liefde die een ieder daar aandrijft, en het is tevergeefs die te willen veranderen, want daarvandaan is de mens of de geest, en deze is niets anders dan zijn liefde.

5790[c]. De meesten derzulken zijn huichelaars; zolang zij kunnen heersen, erkennen zij het Goddelijke, maar zodra zij van de heerschappij worden beroofd, ontkennen zij dit; deze ontkenning voeren zij in hun hart, de erkenning voeren zij slechts in den mond: dat er zodanige mensen ook in de wereld zijn, is bekend, vooral bij de katholieke natie; zij vereren den Heer met den mond, en drijven het heilige zo ver, dat zij alleen al bij de tegenwoordigheid ervan wanneer de hostie wordt rondgedragen, en wanneer zij dat symbool vanaf het altaar vertonen, allen dwingen op de knieën te zinken en in den heiligsten eredienst van Hem te zijn, terwijl zij in hun hart Hem loochenen, zelfs zeggende dat de Heer geen mogendheid heeft, omdat

die geheel aan henzelf gegeven is; aldus dat de Heer regeert bij de gratie van hen; het werd ook getoond, dat iemand vanuit de hel was omhoog gehaald, en hem daar mogendheid werd gegeven over verscheidenen, en er werd gezegd dat hij die mogendheid zou genieten als hij den Heer erkende; en toen erkende hij met zulk een vurigen ijver, dat een ander hem nauwelijks kon overtreffen; maar zodra hij van de heerschappij was beroofd, ontkende hij: zodanig zijn al degenen die terwille van de heerschappij het Goddelijke aanbidden.

5791. Vandaar is het geschied, dat zij zich vooral met huichelaars verbonden, omdat dezen engelen des lichts in uitwendigen vorm kunnen voorliegen; hetgeen zij zelf ook bekenden, namelijk dat genen het waren waarmede zij zich verbonden; en hoewel zij wisten dat genen zodanig waren, hadden zij hen toch lief, en vergezelschapten zij zich met hen; toen ook dezen werden onderzocht, waren het huichelaars geweest; want wie wil heersen, is niets anders; hij kan het Goddelijke niet van harte rekennen.

5791[b]. De meeste zodanigen klimmen op in de bergen en rotsen, en wanneer zij daar komen, zoeken zij naar niets anders dan de baas te kunnen zijn over anderen; aldus, dat zij het weigeren in enige functie te zijn, zeggende dat zij van niets anders weten, en dat zij zodanig zijn geweest; wanneer wordt nagevraagd hoedanig zij zijn, komt uit dat hun geen andere zorg ter harte ging dan alleen hoe te heersen over anderen, en dat het nietsnuten [*vauriens* staat daar in het Frans] en lediggangers zijn, doch door anderen geëerd willen worden; en wanneer zij dit niet gedaan krijgen, dan begeven zij zich buiten het gezelschap, en kijken neer op, en heersen over allen die zij zien; en zij doen hun het boze aan, omdat zij niemand liefhebben dan zichzelf; dezulken komen merendeels voor in Duitsland, Zweden, Denemarken, en elders; maar weinigen in Engeland, aangezien zij daar zorg besteden aan hun huiselijke angelegenheden en zakenleven.

5791[c] Dezulken worden afgeworpen bij myriaden, hetgeen daardoor geschiedt dat de Heer hen afscheidt van de goede, aldus hun vergemeenschapping met de goeden afneemt; en wanneer zij zijn afgescheiden, verschijnen zij hoedanig zij zijn; tevoren kwam het niet uit, en wanneer het uitkomt hoedanig zij zijn, zo verschijnt dat het nietsnuten [*vauriens*] zijn, om niets anders bekommerd dan om boos te doen, weswege zij worden afgeworpen. — Dezulken geven nooit iets om wijsheid; zij spreken alsof zij alle dingen verstonden, maar over géén ding hebben zij een verstandige idee; zij menen wijzer te zijn dan de overigen.

5791[d]. Een groot deel van hen schoten overall naar toe waar zij maar plezier konden vinden, en zo van de ene plaats naar de andere, alle huiselijke

aangelegenheden in de steek latend; en zo namen zij van anderen het verkwikkelijke huns levens weg, zoals gezelschappen der vriendschap doen, en leidden het verkwikkelijke op henzelf af, waardoor de anderen, die een verkwikkelijke hadden geput vanuit de midden en in hun plichten, in een ellendigen staat werden gebracht;

5791[e] en dit deden zij omdat zij zich in de wereld niet tot enige bezigheid hadden bepaald, dan alleen om de eer en het gewin, en zo om het plezier, en nooit iets hadden gedaan om het nut; het merendeel van hen is zodanig dat zij functies zoeken aan hoven en in regeringen; omdat dezulken nietsnutten [*vauriens*] zijn, schieten zij in het andere leven overal naar toe waar het heet dat er plezier te vinden is; al dezen worden afgeworpen, om teruggebracht te worden tot een staat van onverkwikkelijkheid en ellende, nochtans zó dat zij tenslotte iets van verkwikkelijke gaan ontwaren in het betrachten van nutten: ook wanneer zij tot anderen komen, treden zij de huizen van genen binnen, en blijven daar, hoewel zij die daar zijn, daarop tegen zijn; vandaar gaan de rechtmatige bewoners weg, deels uit eigen beweging, deels door de nieuwelingen verjaagd.

5792. Ik zag hen en anderen niet afgeworpen, maar wegzinken, en de heuvel of de berg in het midden doorgespleten, en hen zo neergesmeten in de diepte; zij beklommen de bergen op verschillende plaatsen, en door verschillende kunstgrepen, en eveneens magiërs en de arglistigsten ontbiedend en aanvaardend, die hen verdedigen, en die zij rondom zich stellen; het merendeel derzulken klimt niet op langs wegen van buiten, maar van binnen, want er zijn gemeenten beneden gemeenten [*civitates*]; de vergemeenschapping geschiedt door open wegen wanneer zij alle één gezelschap samenstellen; de open weg is een afdaling langs een pad dat ook ik ging; en de opklimming is langs trappen van de ene gemeente tot de andere, welke niet zo eender is; de meesten derzulken klimmen op bij trappen, van de lagere plaatsen tot de hogere; vandaar zulk een grote menigte; langs trappen daalde ook ik af van stad [*urbe*] tot stad; wanneer zij bovenaan zijn, dan doen zij kwaad aan allen die rondom zijn, en als zij worden aangetroffen, dalen zij af, en verbergen zij zich in holen en andere plaatsen, waar zij naar toe gaan langs kronkelwegen; zo worden zij immers niet gevonden; ik zag dezulken toen zij afklommen en hun grot binnengingen, die zij ook rondom barricadeerden op verschillende manieren; ook beveiligden zij zich door misdadige schildwachten.

5792[b]. Sommigen van hen behoorden tot degenen die weliswaar aan geregeld kerkbezoek deden, en aan het heilig avondmaal deelnamen, maar alleen vanwege de gewoonte van kindsbeen af, vandaar met enig verkwikkelijke, en

zo om een uitwendig heilige; over welk heilige werd gezegd dat het tot niets anders bevorderlijk is dan dat het den mens niet laat vergeten de dingen die hij van kindsbeen af heeft geleerd, en zo verhindert dat hij niet nog erger wordt, maar nochtans hem niet laat beter, en hervormd worden; terwijl toch de mens moet vervolmaakt worden en beter worden van dag tot dag; zo immers wordt het heilige heilig, want zo bevat het goede wat hij doet, in zich zulke dingen die hij opdiept, welke dingen hij tevoren niet had.

5792[c]. De meesten van hen wendden hun fantasieën aan om voor zich een nabootsing van den hemel te verkrijgen, ten aanzien van de gebouwen en de praal en pracht; zij wisten ook hoe de boze geesten op te zetten die zij aannamen en rondom opstelden; ook door magische kunsten zelf en door geesten met wie zij gemeenschap hadden: het maakte niets voor hen uit om met de helsen gemeenschap te hebben, en dergelijke dingen meer.

5792[d]. Het werd uitgevorst, dat bijna al dezen een verkwikkelijke hadden in overheersen en winstbejag, en geen van hen in nutsbetrachting, zodat zij volstrekt niets van verlustiging hadden vanuit nut, maar alle verlustiging hadden vanuit heerschappij en gewin; en dat zij alleen die dingen beoogden waaruit zij vreugde en geluk gewonnen, zo dat zij lichamelijk en natuurlijk waren, niet geestelijk; want zij die worden verlustigd door een goed nut, en door eer en gewin alleen als middelen tot het nut, dezulken zijn in een geestelijk verkwikkelijke, welk verkwikkelijke het natuurlijke verkwikkelijke oneindig te boven gaat; deze dingen werden aan hen gezegd, maar zij verstonden het niet; zelfs niet wat het verkwikkelijke des nuts is, tenzij het nut zou zijn eer, heerschappij, en vandaar de losbandigheid van te doen al wat zij willen, dus boze dingen, welke er vele zijn, vanuit gene twee liefden. Er waren degenen die gewin en schatten wilden om eer en waardigheid, of veeleer om verhoogd te worden, ofwel om gevierd te worden; er waren degenen die eerbewijzen zochten om het gewin; anderen die het zochten in praal en pracht, in huizen, tuinen, pronkgewaden, dienstvolk, gastmalen, en dergelijke dingen; deze dingen waren voor hen nutten; maar nochtans niet om het nut van een functie terwille van het vaderland, de Kerk, den medeburger, dus niet om den naaste, maar om zichzelf. Zulke geesten zijn rondom een ieder nu in dit wereldrond, omdat bijna allen zodanig zijn die in het andere leven komen; deswege werden al dezen afgescheiden, en in de plaats van hen volgden degenen op die door den Heer bewaard waren, en die verlustigd waren in nutten, en vanuit dezen is Nova Hierosolyma. *Hoedanig degenen zijn in het algemeen, die in den vorigen hemel waren*, zie men in nr. 5070.

Over de spraak der geesten.

5787. De spraak des geesten is volgens de natuur der zaak, de woorden eender, en de klank, want de aard van elke zaak is aan den mens ingeschreven, zoals de natuur van den aether aan het oog, en de natuur der lucht aan het oor, en zo voort; en daarom spreken de mensen dienvolgens eender; de mens immers is tot het beeld van alle dingen der wereld geschapen; de natuur of de aard der zaak en de klank dienvolgens is ook aan sommige woorden der taal in; alle verbindingen en noties, en analyses die aan de talen inzijn, zijn daarvandaan; vandaar is het, dat iedereen in het andere leven met een ander kan spreken; ook zijn de klinkers zoals *a, e, i, o, u*, volgens de natuur der zaak, zoals blijkt uit de hemelse engelen; *u* behelst alle dingen, en zo voort. Dat de mensen in de wereld niet spreken volgens de natuur der zaak, maar door middel van verschillende en uiteenlopende talen, is omdat de mens niet wordt geboren in de natuur der zaak, maar in onwetendheid van alle dingen, en leert te spreken, hetgeen niet kan geschieden volgens de natuur der zaak; hij denkt ook uiterlijk in het zinlijke, hetgeen verdraaid is, — in één woord, de mensen zien anders dan de dingen zelf zijn, en zij houden die zieningen voor werkelijk; doch ofwel zij zien de dingen zelf niet, en als zij ze zien, houden zij die voor fantasieën, ofwel zij zien ze als niet zo te zijn.

5787[b]. Dat de engelen in de hemelen spreken volgens de natuur der zaak in den hemel, doch zij die in uitwendige dingen zijn, volgens de natuur der zaak in de wereld, en dat zij nochtans worden verstaan, is omdat er overeenstemming is; maar laatstgenoemde spraak is derhalve stoffelijk.

Wat is leven als een christen; dat het niet moeilijk is in de hemelse leer, zoals in het verwoeste Babylon.

5793. Er zijn twee vereisten, 1) geloven in den Heer, dat is, geloven dat uit Hem al het goede en ware is. 2) oprecht leven, aldus uitwendige boze dingen schuwen, die ook tegen de burgerlijke wetten zijn.

5794. Een Christen leeft in uitwendigen vorm zoals een ander: hij kan rijk worden, maar niet met list en boze kunstgrepen; hij kan goed eten en drinken, maar niet daarin het leven zelf stellen, en niet zich verlustigen in overdadigheden, en eveneens niet in dronkenschap, dat is, niet naar zijn zin leven; hij kan goed wonen, en volgens zijn stand deftig; hij kan met anderen converseren zoals anderen, met hen spelen, babbelen over dingen der wereld,

over verschillende huiselijke aangelegenheden; in één woord, zonder enig verschil in uitwendige dingen; dermate dat geen onderscheid verschijnt; hij heeft het ook niet nodig devoot te verschijnen, als het ware met een treurig aangezicht, en met een knikkend hoofd, en met gezucht, maar mag blij en vrolijk zijn; ook behoeft hij al zijn have niet aan de armen te geven, dan alleen voor zoveel als de aandoening van den naaste hem drijft:

5795. hij moet als zedelijk en als een goed mens leven, maar bij hem is de zedelijke mens een geestelijk mens, omdat hij denkt dat uit den Heer al het goede en ware is; dit is echter niet het geval bij hen die niet het Goddelijke geloven, maar zich en de wereld in alle dingen, of voor wie het zedelijk leven is terwille van zich en de wereld; hun zedelijk leven is natuurlijk en volstrekt niet geestelijk.

5796. Bij den waarlijken Christen, wiens geloof en leven zodanig is, is het inwendige geheel en al iets anders; het is ten hemel gekeerd; de Heer leidt diens wil of liefde, en geeft hem de aandoening van het goede, dat is, hij wordt aangedaan of verblijd vanuit het goede; en Hij leidt diens verstand, zodat hij wordt aangedaan door het ware; en terstond als hij dit hoort, wordt hij ook verblijd, en het wordt aan zijn leven ingeplant; en voor zoveel als hij van het ware aanleert, voor evenzoveel heeft hij hetzelfde in, en wordt door hetzelfde geleid van den Heer; want hij die niet weet [*scit*] wat het goede en het ware is, kan niet geleid worden door den Heer; de mens wordt geleid door dat wat hij kent [*novit*]; de Heer vloeit in de dingen in die hij kent, en zo leidt Hij diens aandoeningen en denkingen; dit wordt verstaan onder aangedaan worden door het ware terwille van het ware, en door het goede terwille van het goede, en en het ware en het goede liefhebben terwille van het leven; niet opdat hij daarvandaan denke dat hij hetzelfde nu zal inplanten aan zijn leven; dit zou zijn vanuit het eigene; maar de Heer leidt hem door de dingen die hij aanleert vanuit de aandoening of de liefde.

5797. Dat hij in het vrije is, is omdat hij geleid wordt tot het goede, aldus dat hij wordt aangedaan door het goede en het ware, en zo wordt geleid door den Heer in hetzelfde, en dan wordt afgeleid van het boze te denken en te willen; en het boze niet willen, maar het goede, is het vrije; en dit vrije is uit den Heer; zij worden afkerig van de boze dingen en schuwen dezelve; en daarom is bij hen die dingen denken en doen, het gedwongene; doch bij de bozen is de boze dingen doen en denken het vrije, en het goede denken en willen het gedwongene; en zodanig zijn is slaaf zijn.

Dat de weg die ten hemel leidt, dezelfde weg is tot aan den hoeksteen.

5798. Ik sprak met de engelen daarover, dat men gelooft dat het moeilijk is den weg tot den hemel te gaan, omdat er zo veel dingen gedaan moeten worden, en alle begerigheden moeten worden verzaakt, behalve tal van dingen meer; en daarom werd het getoond door een weg, zoals geschiedt in de geestelijke wereld, welke het ware aanduidt dat leidt; een weg verscheen aan de rechterzijde, en dezen gingen zowel de goeden als de bozen; dezelfde weg was het, maar toen zij op een zekere afstand kwamen, was er een grote steen in het duister, en dezen steen zagen de goeden, maar de boze niet; van dien steen af, die de hoeksteen wordt genoemd, leidde een weg tot de ene zijde, en tot de tegenovergestelde zijde; de bozen gingen den tegenovergestelden weg die achterwaarts was en naar beneden heide; de goeden echter gingen den anderen weg die omhoog strekte: deze tot den hemel, gene tot de hel; de steen betekende den Heer en Zijn Goddelijk Menselijke; de bozen erkenden niet, de goeden erkenden; het scheen dat de bozen, omdat de steen in het duister was, daarover vielen; daarvandaan werd het getoond, dat het zedelijk leven hetzelfde is hetwelk zowel de bozen als de goeden leiden, maar vanuit uiteenlopenden oorsprong; de bozen vanuit helsen oorsprong, de goeden vanuit geestelijken oorsprong; de bozen die dien weg gingen, waren degenen die een zedelijk leven hadden geleid eender aan het zedelijk leven der goeden; over den hoeksteen zie men Matth. XXI: 42; Markus XII: 10, 11; Lukas XX: 17, 18. Zij die over den steen vielen, zeiden dat zij, toen zij neervielen, ternederlagen als uitzinnig; toen zij opstonden zeiden zij, dat zij evenzeer goede dingen hadden gedaan als de anderen; — het werd hun gegeven sommige daarvan op te sommen — en dat zij zo evenzeer in den hemel moesten komen; maar het waren goede dingen van het burgerlijk leven in den uitwendigen vorm; want geopend werden de innerlijke dingen die der denking en der liefde waren, en deze waren smerig, en evenzeer schandalig aangaande God, vooral aangaande den Heer; zij zeiden verder in toorn, dat zij vanuit zich het goede niet hadden kunnen doen; hoe zouden zij dan den weg kunnen gaan die ten hemel leidt? Maar het werd hun gezegd, dat het in hun vrije was geweest, de boze dingen aangaande God en aangaande den Heer niet te denken, en zo dergelijke dingen te schuwen die zijn tegen het Woord, en tegen de leer, alsmede tegen de leer huns geloofs; en wannier zij de boze dingen der denking schuwen, dan vloeit uit den Heer de goede aandoening en de denking daaruit in, en zo worden zij gevoerd tot het goede door den Heer; en voor zoveel zij daarin zijn, komen zij voor evenzoveel in de aandoening van het ware.

Hoedanig de magische en de fantastische dingen zijn.

5799. Ik zag iemand mij bekend in de wereld, *Frederic, Koning van Zweden toenmaals*; hij haalde allen die hij maar kon naar zich toe, en lijfde hen bij zich in, en zulks bij honderden; en al dezen konden voor hem doen wat hij maar begeerde, verschaffende zowel goud als tal van andere dingen die hij in de wereld had gehad en van harte verkoos, vooral aanlokkende vrouwen en degenen van het vrouwelijk geslacht die hij zag: de magiërs die bij hem waren, wisten verscheidene gesticulaties te maken, door verschillende figuraties van het aangezicht, door buigingen van het lichaam tot aan de knieën toe, en door talloze andere dingen, die niet kunnen worden opgesomd, waardoor zij zich invloed en vergemeenschapping verschafften met hen die boven waren; zij wisten zich ook toe te keren hogerop tot dezulken vanuit wie de overeenstemming was;

5800. bovendien waren hun overeenstemmingen met hen die boven henzelf waren, en door die oefenden zij magische dingen uit; zo dat magische dingen misbruiken van overeenstemmingen zijn. Andere door een breed lint op het hoofd, en zo voort.

5801. Anderen oefenen magische dingen uit door karaktertekens, waarmede zij zich weten te keren tot hun hellen, en eveneens tot de goeden, die zij zo met zich verbinden.

5802. Magie met hen die rondom zijn.

Magie met hen die beneden zijn.

Magie door woorden; en de ergste vanuit het Woord. Fantastische dingen door denkingen.

Fantastische dingen door verschillende aandoeningen. In één woord: het zijn er talloze.

5803. Magiërs die omhoog schouwen, en overeenstemmingen misbruiken, schijnen licht te geven in het voorhoofd, sommigen rondom den mond in de wijdte: zij die overige magische kunstgrepen uitoefenen, hebben stokken.

Dat het geloof-alleen niet bestaanbaar is.

5804. Gezegd werd door de engelen, dat het geloof-alleen niel bestaanbaar is; geesten die in het beginsel waren van het geloof-alleen, waren verontwaardigd, en snelden overal rond waar goede geesten en engellijke geesten waren, en vorsten na of het niet bestaanbaar was; en zij doorsnelden 10 of 14 plaatsen,

en overal werd geantwoord dat het niet bestaanbaar is; dit beseften zij vanuit een geestelijke idee vanuit den hemel; en het was nergens anders. Tenslotte namen zij hun toevlucht tot dit, dat geloof weliswaar niet bestaanbaar is zonder liefde, en aldus dat zij wilden dat het geloof-alleen het middel des heils was, en niet de liefde, omdat zij zodanig waren, vanuit de wereld; derhalve werden zij aan zichzelf overgelaten, opdat zij daarover zouden denken, wat het wezenlijke middel des heils is, liefde of geloof, en of dit is geloof-alleen.

Hoe talloze geesten tot één verzameld, tot de orde worden teruggebracht, vergeleken met de chaos. Babylon.

5805. Ik zag ettelijke duizenden geesten tot één vergaderd, zo dat over veel ruimte, zo ver als het oog reikte, geesten werden gezien; het waren van degenen die afgeworpen waren van de bergen en de rotsen tot de vlakke; en het werd toen tot mij gezegd, dat allen eerst aldus worden vergaderd, en dat het hun dan vanuit den Heer is ingegeven waarheen een ieder zich heeft te begeven, en dat een ieder dit weet zoals iemand die van huis heengaat, en tot het huis terugkeert; wanneer dit is geschied en aan ieder ingegeven, wijken zij van elkander af, een ieder naar zijn eigen verblijf; en dat zij dan in de orde zijn, en wonen volgens de wetten der orde;

5805[b]. dit werd vergeleken met de chaos, namelijk dat eender alle dingen daar werden ingebracht, en daarna alle dingen tot de orde terugbracht; in welk opzicht dit werd vergeleken met het bloed, dat eerst wordt verzameld in het hart, en van daar wordt gedistribueerd over alle ingewanden door hun aderen; ook werd het vergeleken met den leversinus, waar eender alle dingen worden ingedragen, en door leidingen daarna, waarin zij gebracht worden, tot de orde worden hersteld; eender geschiedt overal in het lichaam; en eender ook in de denking, wat onmiddellijk voortkomt vanuit den wil; dit is zodanig, maar in het verstand wordt het in orde hersteld, en gedistribueerd.

Over de fantasie, hoedanig in de hel.

5806. Alle dingen die in de hellen verschijnen, zijn niet werkelijk, maar zij verschijnen als werkelijk, omdat zijzelf in fantasie zijn, en niet in de denking vanuit het geloof; dit is mij getoond in een visioen des nachts; ik zag iemand veranderd in een mens; die mij enigermate bestookte, en ik wilde van hem

gescheiden warden; en het werd gegeven te bemerken dat het niet zo was; maar nochtans zag ik hem heel klaar en duidelijk, en ik merkte op evenals in waaktoestand; ik bad tot den Heer om hulp ter bevrijding; toen werd mij gezegd vanuit den hemel, dat het een fantasie was, en toch geloofde ik, maar omdat het verscheen als op klaarlichten dag, was ik verwonderd; kort daarna kwam ik tot ontwaken; en vandaar werd mij te weten gegeven hoedanige fantasie degenen hebben die in de hel zijn.

Over de scheiding tussen de Christenen en de heidenen; dat de Heer Zich heeft begeben tot de heidenen. Over het Goddelijke des Heren.

5807. Een tijd lang heb ik door invloed vanuit de Christelijke wereld geleden aan de borst; zij vloeiden in en bestookten daar hart en longen, sommigen het bart, en sommigen de longen, en tegelijk toen den animus op verschillende manieren; dit hield verscheidene weken aan, misschien maanden, en ik was tot het uiterste gebracht, zodat ik niet wist van narigheid in hart en animus waarheen mij te wenden of te keren; ten slotte werd het tot een einde gebracht, en het werd ook nagevorst van wie dit kwam; het was van de Christenen, en dat de bestokingen van hart en longen opwelden van hen in de hoogte, die zeiden te geloven in drie personen; dezen waren ook volgens hun geloof afgescheiden, en aan allen waren hun eigen wegen gegeven, zodat zij van den hemel uitgingen, en nederdaalden tot hun eigen plaatsen.

5808. Het onderzoek hield uren lang aan, en aangevoerd werden uit de Christelijke wereld 1) die geloofden in Vader, Zoon, en Heiligen Geest; 2) die de Heer erkenden, maar in het minst niet dachten over Zijn Goddelijke; 3) die in het geloof waren dat Hij één was met den Vader, maar op verschillende wijze; 4) in één woord, sommigen zus en sommigen zo; zij die het Menselijke erkenden, en Zijn Goddelijke verwierpen, zoals de Moravianen, bezorgden pijn in mijn rechterarm tot den schouder toe: en de Socinianen een kinking van de borstbeenderen. Kortom, de Christenen werden daarnaar onderzocht welk geloof zij hadden over den Heer en Zijn Goddelijke, en de verbinding met den Vader; sommigen hunner dachten vrij gezond, maar slechts weinigen; allen werden gevoeld door een invloed in de borst, en door verschillende zwaarten.

5809. Daarna werd ik gescheiden van degenen in de Christelijke wereld die aan de linkerzijden waren, en werd ik door den Heer voortgeleid tot de heidenen, die werden getoond ten aanzien van het geloof dat zij aangaande God hadden; er waren 1) zij die een onzichtbaren God vereerden; 2)

sommigen die vanuit hen er twee maakten, sommigen één vanuit hen; 3) sommigen onderricht door de Christenen dat God was geboren als mens, en derhalve het Christelijk geloof hadden aangenomen; maar toen zij hoorden dat genen het Goddelijke in drie personen onderscheidde, gingen zij heen; velen maakten van de drie er één, gelovende dat de Christenen hoewel zij drie zeiden, nochtans één dachten; 4) sommigen die niet verstonden wat is geboren uit het eeuwige; het werd hun gezegd, en zij begrepen het goed; 5) sommigen, die de besten waren, geloofden dat God ten enen male mens is, en dat dit een ieder is ingeënt; sommigen die vóór ettelijke eeuwen geleefd hadden, dachten in zich dat God voorzeker als men geboren was, maar dat zij niet wisten waar; en zij deden navraag, en hoorden dat het Jericho was, en daarmee tevreden gesteld, onthielden zij dat woord, en hielden het heilig: zij zagen, zo vaak zij dachten over God als geboren Mens, een lichtende ster in de lucht; 7) de wijzere van de heidenen, vanuit hen die in Afrika zijn, denken over het Goddelijk-Menselijke des Heren, zoals het betaamt; en het zijn wijzen; zij hebben eveneens een Boek, dat voor hen het Woord is, maar niet zoals het onze; het is op eendere wijze geschreven door overeenstemmingen, geschreven door verlichte mannen; dezen zijn in Afrika. 8) Het werd mij gezegd, dat er bij de Mahomedanen een boek is, hetwelk in hun handen is, en daar gemeen is, waarin enige bladzijden zijn geschreven door overeenstemmingen, waarvanuit enig licht is vandaar in de hemelen. Gevoeld werden allen hoedanig zij waren, door een invloed in de borst, alsmede door onaangename en aangename gevoelens.

5810. Ik werd daarna voortgeleid tot hen die van de Oude Kerken waren; sommigen van hen erkenden een onzichtbaar Goddelijke, en een zichtbaar Goddelijke; sommigen aldus, sommigen anders. Daarna tot de Oudsten, die in de erkenning zijn van het Goddelijke en van de Goddelijke dingen, volledig zoals dit aan mij is onthuld; zij onderzochten die dingen, en die vielen samen.

Over de idee van het Goddelijke.

5811. De idee aangaande het Goddelijke verbindt, omdat zij den hemel binnentreedt, waar alles Goddelijk is, en de idee van het Goddelijke wordt gehad vanuit de Goddelijke ware dingen ingeplant aan de aandoening, dus aan de innerlijke dingen van den mens; hoe meer echte ware dingen zijn ingeplant, des te voller is de idee van het Goddelijke; zonder Goddelijke ware dingen in des mensens idee, bestaat er geen idee van Zijn Goddelijke.

5811[b]. Iemand zeide (het was Dahlborg die het zeide), dat hij het had nagezocht, maar niet wien ook had gevonden die een idee van het Goddelijk Menselijke had; maar toen werd hij overgebracht tot hen die voor het grootste deel bestonden uit bekeerde heidenen, die een idee van het Goddelijk Menselijke hadden, en uit Afrikanen die zulk een juist idee hadden, dat het elk geloof overtrof; en daarom zeide hij overluid, dat er volledige gebieden van hen waren, en dezen in den hemel onder de gelukzaligen zijn. Hij werd rondgevoerd door zeer vele gebieden boven en onder, en eveneens werd hem een invloed gegeven vanuit de hogere hemelen, waar allen in die idee zijn.

Over het verwoeste Babylon[ië] en de overstroming; over de huidige Nefilim.

5812. Er waren er vanuit het pauselijk godsdienstige in de westelijke streek noordwaarts, die de allerergsten waren, en die erbarmelijk en allerwreedst allen bejegenden die hen niet voor goden wilden erkennen; ik ga aan hun schanddaden voorbij; sommigen zijn eerder beschreven; zij hadden overal hun zendelingen, die trachtten allen te verleiden, zovelen als zij maar konden, door zich te begeven op hogere plaatsen, van waaruit zij konden neerkijken op de lagere gebieden, en regeren, en waar zij ook maar een of andere duivelsen geest in de wereld der geesten vonden, sloten zij zich bij hem aan, en haalden boze dingen uit; hun kunstgrepen zijn er te vele dan dat zij beschreven kunnen worden; maar voordat hun listen en woestheden tot het toppunt kwamen of voleindigd waren, werden zij op verschillende manieren vernietigd, aanhoudend neergeworpen in de hellen; maar hun aantal groeide nochtans dagelijks aan, en zij hielden met zulk een hardnekkigheid vol, dat zij nooit wilden aflaten; zij zagen van voren de hellen, en de martelingen; het werd hun aangekondigd dat zulk een lot hun wacht; zij zagen van hun eigen soort bij meerdere duizenden samengeworpen, en gemarteld, maar nochtans tevergeefs; ettelijke malen werd hun begane grond omgekeerd; maar nochtans deed het hun niets; zulk een hardnekkige boosheid hadden zij vanuit de liefde van zich; tenslotte kwam het laatste gericht over hen, en werden zij als met wateren overstroomd, en allen werden ondergedompeld in hellen, bij myriaden; eender verging het dengenen van hetzelfde slag, die op de hogere plaatsen waren in de noordelijke streek; ook zij werden overstroomd; sommigen van hen werden gesmeten in *de hel waar de Nefilim waren, omdat zij aan hen eender zijn*. Sommigen van hen verschijnen kaal, sommigen

helemaal borstelig; zij die kaal waren, waren degenen die het binnienst in boze dingen waren; zij die borstelig waren, degenen die geheel en al in valse dingen waren.

5813. Den volgenden dag geschiedde een overstroming over een groot deel van het noordelijke deel, hetwelk zich enigermate uitstreckte naar het oosten, en daar werden allen ondergedompeld die in de boze dingen waren; want zij wilden niet aflaten van het Goddelijke te bestrijden; het ging van de pauselijke bende uit. Ook werden sommige bergbewoners ondergedompeld, weswege het daar niet langer is toegestaan de bergen te beklimmen, of den weg te gaan over de bergen en zich heen te begeven, maar zij gingen terstond de hellen in waarvandaan zij waren.

Over hen die in een uitwendig heilige zijn; het laatste gericht.

5814. Er waren velen in den berg in de noordelijke streek, die in de wereld in een uitwendig heilige waren geweest, en in geen aandoening van het ware; zij bezochten de tempels geregeld, luisterden devoot de predikingen aan, namen geregeld deel aan het sacrament van het avondmaal, lazen het Woord en heel pathetische boeken, maar zij waren nochtans in geen aandoening van het ware, nauwelijks iets willende horen over het geestelijk ware, behalve alleen de eerste rudimenten van theologie; het werd uitgevorst wat zij hadden gedacht over den Heer, en het werd bevonden, dat zij nooit over Zijn Goddelijke hadden gedacht, maar alleen over het Menselijke, alsof Hij slechts een mens als een ander mens was, en dat Zijn Goddelijke hierin bestond, dat Hij geliefd werd door den Vader; zij werkten op de lagere ribben aan de linkerzijden, en berokkenden pijn; zij werden van dien berg afgeworpen bij meerdere duizenden; en het werd hun gezegd, dat zij van dienst zouden kunnen zijn voor de laatsten in het Rijk des Heren, welke overeenstemmen met de hielen der voeten; er verscheen ook een hiel die hun aangezichten aanraakte; zij waren zó onnozel dat zij waardeloos waren.

5815. Het werd onderzocht, hoedanig de meesten zijn, en het werd bevonden, dat zij niet in enige aandoening van het ware waren, en dat zij niet wilden doorvatten wat het ware is, alleen dat wat iemand zeide die gezag had of in wien zij vertrouwen hadden dat hij het verstond; zo dat de ware dingen bij hen wetenschappelijkheden waren zonder enige beziening [*intuitio*], bijgevolg zoals klank zonder idee; en dat zij geloofden krachtens het uitwendig heilige gezaligd te worden, terwijl zij volstrekt niets inwendigs hadden; omdat dezen

zodanig waren, werden zij bij myriaden verwijderd tot de zuidelijke streek westwaarts, en daar werd hun een gebied gegeven, maar onder de aarde; dat het was onder de aarde, was ter oorzaak hiervan, dat zij de helse bende tot steun hadden kunnen van dienst zijn, vooral voor de huichelaars, en voor hen die in uitwendige dingen konden verschijnen als christenen, terwijl zij van binnen duivels waren; daarvandaan had de helse bende sterkte. Derhalve zijn zij onder de aarde verborgen, zodat diegenen van hen zouden kunnen van dienst zijn als laatsten des hemels, die iets van harte gaarne doen. Zij die geloofden dat het heil bestond in gebeden en in devotie alleen, en daarin naarstig waren geweest, en eveneens goed hadden geleefd, werden tot één verzameld, en overgebracht in een stad die is aan de zuidelijke streek, waar degenen zijn die een christelijk leven hebben geleefd eerst hadden zij geloofd dat zij de hemelse vreugde zouden ontvangen: het hoedanige ervan kenden zij niet; weswege hun gegeven werd al wat zij verlangden, zowel banketeren als converseren, als verkeren in weidse praal, en dergelijke; maar zij zeiden dat dit voor hen niet de hemelse vreugde was die zij gehoopt hadden; doch zij konden nooit een andere vreugde vinden dan in hun devotie en in gebeden te zijn; dit was voor hen hun vreugde; en daarom werd het hun gegeven om te zijn tussen de goeden in die stad, daar te converseren, en hun vreugde te zoeken zodanig als zij die maar wilden; en als zij die niet erlangden, zo mochten zij dan in hun devotie zijn, en tevens in vergezelschapping met anderen; en daarmede waren zij ook tevreden.

5816. Daarna werden allen die in dien hemel waren, neergelaten, en het werd getoond dat zij die op de bergen en de heuvels waren, zich hadden opgewerkt door fantasieën, en dat zij daar niet waren; want zij verschenen voor de engelen des hemels die bij mij waren, beneden mij op hun eigen plaats, en niet boven, omdat zij hen niet zagen daar waar zij waren door fantasieën, maar daar waar zij waren in het lichaam; en dit was beneden dezulken, op het vlak van den grond; toen zij daar waren gezien, werden zij ook bedekt met een wolk vanuit de valse dingen, en daarna in de aarde; en zo werden overdekt degenen die niet zo boos waren daar, bij meerdere myriaden; en zij die boos waren beneden genen in een eendere diepte, door mij gezien; zij die in de bergen verschenen, waren, toen ik hen beschouwde vanuit het engellijk gezicht, allen beneden, terwijl zij tevoren boven en hoog waren verschenen. De bozen waren toen zij zo waren gezien, vrij diep in de hellen. Zij die onder de landen werden verborgen, waren merendeels degenen die goed waren, rondom onder de wereld der geesten; anderen rondom de zuid-westelijke streek, anderen aan de noord-westelijke streek, en zo voort.

5817-8-9. Al degenen werden bewaard in den hemel, die in de wereld het Goddelijke des Heren hadden erkend, en goed hadden geleefd; het meest zij die het Goddelijk Menselijke hadden erkend; doch de overigen, die niet het Goddelijke des Heren hadden erkend, en voor het merendeel over den Heer niet anders hadden gedacht dan zoals over een gewoon mens, worden vanuit den hemel neergelaten en afgeworpen. Velen wilden het Goddelijke des Heren erkennen in het andere leven, die het niet hadden erkend in de wereld, maar te vergeefs; zij deden het met den mond, en niet met het hart.

5820. Zij wierpen zich voort in de bergen, de bozen vanuit de begeerte van heersen, want zo zouden zij rondom zich kunnen kijken, en heersen; zij die niet boos waren, klommen omhoog, omdat zij geloofden dat daar de hemel was.

De ordening der hemelen; het laatste gericht.

5821. Tenslotte werden de hemelen geordend; 1) voortgeleid werden zij die over des Heren Goddelijke hadden gedacht, en wier ideeën open waren, en zij werden onderscheiden in klassen; 2) zij die over Zijn éénzijn met den Vader hadden gedacht, eender; 3) zij die alleen over den Heer hadden gedacht aangaande Zijn Menselijke, en niets aangaande het Goddelijke; hoewel het hun bekend was [*noverunt*], hadden zij nochtans niet daarover gedacht; 4) zij die drie personen der godheid hadden gedacht, en verbitterd waren tegen aller die niet eender als zij geloofden; dezen werden eveneens in soorten onderscheiden; en zo voort; want het allereerste is een idee van Zijn Goddelijke te hebben; daarvandaan is de verbinding met den hemel, en het heil; 5) voorts die alleen den Vader erkenden; zij werden doorvat als zonder God te zijn, en buiten den hemel geworpen; 6) zij die niet hebben geloofd dat de Heer was uit het eeuwige, maar de geboren Zoon van God.

Over degenen in west-indië, die niets van God wisten.

5822. Ik werd voortgeleid in den geest tot hen die niets over God hadden geweten in de wereld; van hen werd gezegd dat zij leven op een zeker eiland omstreeks west-Afrika, maar dat zij nochtans een vrij zedig leven leven; zij verschijnen niet als mensen, maar als apen [*singes aut simiaae*], sommige zoals honden, maar toch met een bijna menselijk aangezicht; aldus verschenen zij

voor mijn ogen; ik achtte ook dat zij zodanig waren; er was iemand vanuit de Christenen die over hen was aangesteld, met wien ik sprak; hij zeide dat zij zichzelf toeschijnen met een menselijk aangezicht, zoals andere mensen; dat zij hem gehoorzamen, hem liefhebben, en dat zij werken verrichten; en dat zij bescheiden zijn, maar dat zij niet de dingen kunnen vatten die van den godsdienst zijn; maar daarna werd een dichtere vergemeenschapping met de Christenen gegeven; en het werd doorvat dat zij ook iets van godsdienst opnemen, en dat zij zo enigermate hervormd kunnen worden, ter oorzaak hiervan dat zij een zedig leven hebben geleid, in gehoorzaamheid en in vlijtigheid, welke de vlakken zijn [voor hemelse dingen].

De begoochelingen der zinnen in geestelijke dingen, kort samengevat.

5823. De begoocheling der zinnen in natuurlijke dingen is zoals die dat de zon rondom het wereldrond schijnt gevoerd te worden, en eveneens de sterrenhemel, en dat de aardbol onbewegelijk staat; voorts dat niemand op zijn voeten kan blijven staan die lijnrecht aan ons is tegenovergesteld, alsmede dat ook een schip niet kan worden rondgevoerd rondom den aardbol; behalve talloze andere dingen meer.

5824. De begoochelingen der zinnen in geestelijke dingen; 1) dat de mens niet als mens kan verschijnen na den dood, noch zich verheugen in het bezit der zinnen zoals vroeger; te minder dat er engelen en geesten zijn. 2) Dat de ziel slechts iets vitaals is, zuiver aetherisch, waaromtrent men geen idee kan hebben. 3) Dat het alleen het lichaam is hetwelk voelt, ziet. 4) Dat de mens eender is aan het beest, slechts dat de mens kan spreken vanuit denking; en dat de beesten eender kunnen denken. 5) Dat de natuur alles is en het eerste vanuit hetwelk alle dingen zijn. 6) Dat de mens zich aanwent en het aanleert te denken door een invloed der innerlijke natuur en der orde ervan. 7) Dat het geestelijke er niet is, en als het er is, dat het een zuiverder natuurlijke is. 8) Dat de mens niet enige gezegendheid kan genieten, wanneer zijn weggenomen de verkwikkelijkheden der liefde van glorie, eer, gewin, en de genoegens [*amoenis*] der wereld. 9) Dat het geweten slechts een mistroostigheid van den animus is vanwege mislukkingen, en vanwege een gebrekkigheid van den animus ter oorzaak van een lichaamsgebrek. 10) Dat des Heren Goddelijke Liefde de liefde der heerlijkheid is. 11) Dat er geen Voorzienigheid is. 12) Dat vanuit de eigen voorzichtigheid en verstandigheid alle dingen vloeien; behalve

andere eendere dingen meer. In deze dingen is de mens die meer dan anderen in de liefde van zich is: niet dermate hij die in de liefde van de wereld is.

Over de Engelsen en de Hollanders in het algemeen.

2825. *Over de Engelsen.* Dat zij van een anderen genius zijn dan de andere naties in Europa; dat een innerlijk licht bij hen verschijnt, hetwelk zodanig is, dat zij snelier dan anderen het geestelijk ware opnemen, die denken over God en over den godsdienst; dat zij niet aldus die dingen neerlaten in het natuurlijke, aangezien dit niet zo is geoccupeerd en vol van lichamelijke liefden, en vandaar niet zo duister; dat zij vandaar een vrij verrijnde doorvatting hebben wanner iets wordt gezegd vanuit de rede, en dat zij een innerlijk gezicht hebben, zijnde het gezicht van een ontvankelijke intuïtie; dit verschijnt bij hen in de geestelijke wereld, weswege zij ook daar in het midden zijn onder de Christenen, want in het midden zijn zij die in innerlijk licht zijn.

5826. *De Hollanders:* dat zij een vrij groot doorzicht hebben, maar aan hun eigen leven blijven vasthouden, niet daarvan terugtreidend tenzij zij ten voile worden overtuigd; en als zij worden overtuigd in geloofszaken, dat zij nochtans den rug toekeren, niet van zins terug te treden; dat zij over oordeel beschikken vanuit natuurlijk schijnsel, krachtens hetwelk zij vrij juist de zaken in de wereld bezien, en in hun handelszaken; hun licht in het andere leven verschijnt duisterder, omdat hun geestelijke is ondergedompeld in het natuurlijke; de oorzaak hiervan is deze, dat hun denking aanhoudend is in zakendoen.

Over hen die in het geloof-alleen en niet in het leven zijn; hoedanig zij zijn in den hemel.

5827. Mij vervolgden degenen die in het geloof-alleen zijn; zij verzamelden zich, en deden geweld aan; en zo brachten zij mij in een eenderen staat waarin zij zelf waren ten aanzien van ademhaling en polsslagen; en toen was ik in een als het ware niet-verstandelijken en niet-willijken staat, die geheel van wateren was overspoeld, in een volledig nevelig duister; en toen doorvatte ik dat er bijna geen vergemeenschapping met den hemel was; het werd mij gezegd, dat er een zodanige vergemeenschapping van den hemel met hen was als schipbreukelingen hebben met het water, of zoals het leven der vissen

ten aanzien van het leven der vogels, of vergelijkenderwijs zo; in één woord, zo stompzinnig is de vergemeenschapping, dat wanneer de engelen tot hen schouwen, het is als tot hen die onder de wateren zijn, die zij geenszins zien, maar waarvan zij weten dat zij er zijn.

Over hen die in het geloof-alleen zijn, namelijk dat zij baarljke heidenen zijn, van geen godsdienst. De Draak.

5828. Zij die zich in de leer over het geloof-alleen hebben bevestigd, en slechts de leer hebben vereerd, en niets van het ware en het goede aan het leven hebben overgegeven, omdat zij het gehele zedelijke leven en de goede werken hebben verworpen, zeggende dat dezelve niets uitmaken, maar dat alle boze dingen niet langer worden toegerekend, omdat de Heer de wet heeft vervuld - deze werden wederom rebels, van zins de hemelse leer algeheel te vernietigen, en wel dermate dat zij tenslotte schandaligheden uitbraakten tegen den Heer ten aanzien van het Menselijke, namelijk dat Hij was zoals zij, en niet beter; en tal van dingen meer, die maar verzwegen worden vanwege de ergernissen; zij werden tenslotte onderzocht, en het werd bevonden dat zij niets van het christelijke ware en goede aan het leven hadden overgegeven; en toen werden de leerstellige dingen, die alleen maar wetenschappelijke dingen en dingen van het geheugen waren, van hen afgenomen, en zo werden zij zonder dezelve achtergelaten, en zij verschenen zonder kleren, omdat kleren zulke dingen betekenen; en toen verstonden zij totaal niets, zelfs niet het gerechte en het billijke, en zij waren geheel en al zoals heidenen [*gentiles*] die van geen godsdienst zijn, aangezien zij leefden zonder godsdienst; degenen die hun geesten waren geweest, werden samengeworpen in een zekeren duisteren zuidelijken afgrond, waar zij in donkerheid zijn, en zo van de wereld der geesten weggevoerd.

5829. Anderen verschenen vooraan, die slechts bij geheugen de leerstellige dingen wisten, maar ook niets daarover gedacht hadden; die werden eender van hun dingen uitgekleeft, en het was alsof het laatste kledingstuk was weggenomen, en zij geworden waren tot baarljke heidenen [*ethnici*], van geen godsdienst; en zij werden samengeworpen in een afgrond die was in de oostelijke streek, nabij de zuidelijke, waar de drakonisten zijn. - Al dezen waren drakonisten, zowel de vorigen als deze laatsten. Deze lateren vloeiden aan den hartslag in, de vorigen echter aan de ademhaling. In één woord, dezulken leven in de wereld als zonder godsdienst, aangezien zij in hun ganse

leven niets denken aangaande het Goddelijke in de te willen en te handelen dingen; alleen denken en spreken maakt geen godsdienst.

Over den staat dergenen die in de hellen zijn.

5830. Vanuit één enkele hel werden ettelijke honderden uitgezonden, om van daar tot een andere hel te worden overgebracht; en het werd hun toen toegelaten om te handelen volgens hun natuur; terstond werkten zij zich door fantasieën omhoog naar hogere plaatsen, en van daar neerkijkende streefden zij met alle inspanning daarnaar om de echtelijke liefde uit te blussen waar zij maar was, waarop zij zich lieten voorstaan met allen nadruk; en daarna probeerden zij boas te doen; toen werd het in hun geheugen teruggeroepen, dat zij in de hel onder elkaar hadden gezegd, dat zij, als het hun vergund zou worden daaruit te komen, even wijs zouden gaan leven als de anderen, en terwijl zij toch nu als helse bende optreden meer dan de overigen. Daarna wilde ik met hen spreken, maar zij konden het niet verstaan, omdat zij in fantasiedn waren, zoals in hun hel; bij enig gesprek waarin licht van het ware was, werden zij erg gemarteld, zodat zij vanwege de marteling heenvluchtten; dit geschiedde ettelijke keren, zodat ik bevestigd werd dat degenen die in de hellen zijn, het licht van het ware niet uithouden, aldus het inzicht en de wijsheid, maar dat zij gemarteld worden als zij daarin worden gehouden; zij zeiden dat ik hen kwaad deed; ik antwoordde dat ik verstand wilde geven, en dat dit het was wat hen martelde; ik doorvatte toen helder, dat wie eenmaal in de hel komt, daar blijft tot in het eeuwige, en dat hij geenszins kan leven waar inzicht is, aldus waar het licht des hemels is; zij zeiden ook dat zij duizendmaal liever verkozen in de hel te leven, dan daarbuiten. Het werd ook bevonden, dat zij geen ander verkwikkelijke hadden dan iedereen dien zij maar zagen, kwaad te doen voor zoveel als zij het durven en kunnen.

Over hen die neergeworpen zijn uit de hoogte en uit den hemel.

5831. Onderzocht werden allen, of zij neerkijken tot de lagere gebieden, en rondom vanuit de hoogte; en allen die vanuit begeerte neerkeken, werden afgeworpen; de oorzaak hiervan was deze, dat zo hun gemoederen waren uitgespreid tot andere plaatsen, dan die van het gezelschap waarin zij zijn, en in hun animus zetelde ofwel louter nieuwsgierigheid, ofwel de begeerte van

heersen, en eveneens van anderen te kwetsen, wat zij niet durfden zolang zij in gezelschap zijn; dit hield langen tijd aan; aldus werden zij afgeworpen vanuit den vorigen hemel, en zo werden de gezelschappen des hemels uitgezuiverd; het was hun vaak gezegd dat zij aldus verschijnen aan de boze geesten die beneden zijn, en die weten hen aan zich te verbinden; en wanneer zij eenmaal zijn aangebonden, kunnen zij niet gescheiden worden, aldus de helse bende toelatende binnen het gezelschap zij die nutten verrichten, en het goede van het gezelschap liefhebben, weten niet wat is rondomkijken en neerkijken; er is tegenzin wanneer zij dit denken; en allen die zodanig zijn, zijn onzichtbaar voor allen rondom; zo immers keren zij den rug daamaar toe. — Zij kijken neer op verschillende manieren, rondom; er zijn er die doorheen hun eigen bodem kijken, en de meesten zijn van zins om over anderen te heersen, en anderen te kwetsen; dit gebeurde duizenden en duizenden keren; aldus werden zij afgewmpen uit den vorigen hemel, aldus de drakonisten, en zij die waren in het geloof-alleen en in geen leven des geloofs; en tal van anderen. Allen die neerkijken, zijn van een gezindheid die vreemd is aan de animi van het gezelschap.

Over huwelijken en echtbreuken.

5832. Ik zag een ontzaglijke menigte tot woestijnen heengedreven buiten de gezelschappen; het waren degenen die echtbreuken van nul en gener waarde beschouwden, niet alleen vanuit een beginsel in denking, maar ook in daden; onder hen waren er meerderen in hoge waardigheid aangesteld, en het werd gezegd dat die allen niet langer gelijk mensen zijn, maar zoals wilde beesten, aangezien zij de menselijke natuur hebben afgelegd deswege dat zij het huwelijksgezelschap [*conjugii societas*] geprofaneerd, aldus dat zij de Goddelijke geboden hebben teniet gedaan, teniet de burgerlijke wetten, teniet het redelijke waarop zij zijn gegrondvest, weswege zij niet langer voor mensen kunnen gelden, maar voor wilde beesten; want wanneer die band is verbroken, dan is het menselijke verbannen; de idee aangaande hen was zoals de idee aangaande het allerminste plebs, hetwelk bij zich het menselijke heeft afgelegd, en niet langer in de maatschappij geduld kan worden; zij werden uitgeworpen in woestijnen, om te leven volgens hun natuur, opdat zij niet wat ook gemeen zouden hebben met de geesten; dat het aldus is gesteld met de geesten, kan vooral hieruit bekend zijn, dat allen die in de hellen zijn, vóór echtbreuken zijn, en allen die in de hemelen zijn, tegen echtbreuken,

en des te meer naarmate zij innerlijker in de hemelen zijn; vandaar kan men weten, dat het redelijke is teloor gegaan bij hen die vanuit beginsel en vanuit het leven echtbrekers waren geweest: dezen hebben ook niet het onderscheid geweten tussen mens en beest, behalve dan dat de mens kan spreken; daaruit bleek eveneens, dat dezen hun menselijk redelijke en menselijke natuur bij zich hebben verloren. Gezegd werd, dat ten aanzien van echtbreuken en de beginselen dienaangaande in de Christelijke wereld als het ware de hel is geopend en aanvaard; niet aldus buiten de Christelijke wereld.

Over den paus en Sixtus den Vijfde.

5833. Ik sprak met den paus die pas was overleden [*Benedictus XIV*]; hij was in het westen, noordwaarts, waar gewoonlijk een concilie is; hij werd onderricht in de afzonderlijke dingen aangaande Babylon, hoedanig zij zijn, en hoe schandelijk; hij was grotelijks verwonderd dat zo velen, ook van de lagere monniken, zich Christus hadden gemaakt, en met zulk een overreding, menende dat hijzelf alleen dat was; hij sprak over Sixtus v, dat deze vijf jaar lang in de wereld paus was geweest; hij wilde hem zien, en daarom werd hij ontboden vanuit de hel waar hij was, welke niet ver daarvandaan was, een weinig achterwaarts naar het noorden; en voorbereid zijnde trad Sixtus tot hem binnen, en hij herkende hem aan diens portret in de wereld; maar Sixtus v sprak nauwelijks; hij begeerde van daar weg, en werd neergelaten tot zijn hel, waar hij somtijds is aangesteld over hen die daar zijn, opdat hij de goddeloze benden vanuit de Babylonische natie in banden houde; en er werd gezegd dat hij als hij de voorgeschreven wetten niet in acht neemt, gestraft wordt.

Over Maria.

5834. Gezien werd Maria, die de moeder des Heren was geweest; zij verscheen een weinig achterwaarts, in sneeuwig wit, en zij sprak een klein weinig, alleen dit over den Heer, dat zij Hem nu aanbidt als God, en dat Hij geboren was uit haar [*ab Ipsa*], maar dat Hij God is geworden, en al het moederlijk-menselijke heeft afgelegd; en zo dat zij ten zeerste daartegen was gekant dat iemand Hem zou erkennen als haar zoon, omdat in den Heer alles Goddelijk is.

Over de zinlijken, dat zij geleerd en inzichtsvol verschijnen, ook in het andere leven.

5835. Ik sprak met sommigen over iemand die hun inzichtsvol toescheen omdat hij kon redeneren vanuit het geheugen, ook vanuit een zeker innerlijk natuurlijk geheugen; vandaar leek diens spreken als het ware voort te gaan vanuit inzicht, terwijl er toch volstrekt niets vanuit enig inzicht was, maar vanuit een zodanig geheugen; diens inzicht was van binnen te vergelijken met iets van ebbenhout, waar rondomheen de dingen vloeiden volgens de orde van spreken in de wereld, en nochtans ontleende het niets aan inzicht, omdat het zodanig was (hij was Peter Ribbing); het werd hun gezegd, dat het aan anderen verscheen als inzicht, omdat de inzichtsvollen die dingen in hun inzicht putten; en zo menen zij dat het ook eender voortgaat vanuit genen, terwijl het toch alles behalve het geval is; aldus kunnen de zinlijken anderen, ook de inzichtsvollen, verleiden, en de faam erlangen dat zij inzichtsvol zijn, het meest in de natuurlijke wereld; doch degenen die een innerlijke doorvatting hebben in de geestelijke wereld, kunnen doorvatten dat er niets van leven onder schuilt, maar dat het een klinkklank van woorden is die het oor aandoet; zij kunnen ook degenen verleiden die innerlijk in het inzicht die dingen opnemen. De zinlijken weten niet wat inzicht is; zij geloven dat inzicht is aldus te kunnen spreken en redekavelen. Zodanig zijn allen die in de liefde van zich en van hun eigen inzicht zijn, en zij zijn door dat vuur opgeheven om te spreken volgens de wijze der inzichtsvollen.

Vervolg.

5836. Ik sprak met een zekere vrouw die geloofde van zichzelf dat zij inzichtsvol was, omdat zij over zekere zedelijke en burgerlijke dingen wist te spreken zoals een inzichtsvol iemand; maar het werd doorvat en gezegd, dat dit nochtans niet was vanuit inzicht, omdat zij, wanneer zij die dingen aanleerde, dezelve ophaalde vanuit hen die zij voor inzichtvol hield, of eveneens vanuit boeken als hulpmiddelen tot inzicht; daarvandaan haalde zij de idee op dat zij ook vanuit inzicht spreekt, maar toch was het niet zo.

Over de wederopstanding.

5837. Ik sprak met bekenden na den dood; met sommigen drie dagen na den dood; aldus heb ik gesproken met Silverström, aldus met Polhem, aldus met Brita Behm, aldus met den raadsheer van justitie [Peter Aulaevill]; met anderen ook mij bekend door reputatie, na verscheidene weken; zij waren aanwezig en hadden hun eigen uitvaart gezien, en alle dingen daar gezien.

Over de Hervormden.

5838. Lang, en wel over een heel jaar tijds heen, heb ik gezien hoe alle Hervormden volgens hun naties werden gezuiverd, en zulks in een bewonderenswaardige orde volgens de aandoeningen en de geslachten en soorten ervan; de zuiveringen geschiedden op verschillende manieren, vooral door de aanwezigheid van bozen, aldus door een soort van gistingen [zie God. Voorzienigheid nr. 25]; vandaar verschenen zij die in het verkwikkelijke van dat boze waren, en dan werden die gescheiden van de anderen, en vandaar afgeworpen, naar verschillende streken, vooral in de noordelijke en de zuidelijke, alwaar zij in gezelschappen werden geordend, en zulks op laag-gelegen plaatsen, de bozen in moerassen en poelen; al degenen die van hun gezelschappen uitgingen, en rondom zich keken [zie nr. 5831], werden afgeworpen, omdat zij zodanig waren dat zij geen waardering hadden voor het verkwikkelijke en het nut van het gezelschap, de meesten in moerassen en poelen, aldus onder de landen, opdat zij niet rondom zich zouden kijken, en zich verbinden met de bozen; want zij die zodanig waren geweest, bestookten voor een deel degenen die rondom waren, omdat zij dan buiten het gezelschap waren, gelovende dat zij zo in het vrije waren; en wanneer iemand in het vrije meent te zijn, zo komt hij dan in zijn innerlijke dingen, niet door uitwendige banden tegengehouden, zoals in gezelschap; en daarom kwamen zij onmiddelijk in een anderen staat; zij die zodanig zijn dat zij anderen hinder en boze dingen willen aandoen, begeren van hun eigen gezelschappen weg te gaan, en zo in veiligheid boze dingen te doen; dan verbonden zich sommigen van hen die heengingen, met boze geesten beneden; die boze geesten knoopten zich met hun kunstgrepen aan; wanneer zij een gezelschap binnengingen, waren zij aan boze geesten gebonden, want hij die eenmaal met hen gebonden is, wordt door hen gebonden gehouden, waar hij ook is; en daarom hadden boze geesten met hen gemeenschap binnen het gezelschap, en zo konden zij

het gezelschap boosdoen; weswege het gezelschap toen het aanving door hen besmet te worden, van hen werd gezuiverd op verschillende manieren; dit hield een tijd lang aan: er waren eveneens degenen die zich in lagere plaatsen verborgen, en oprezen, en eender deden, en daarna terugkeerden; maar alle zodanigen werden gevonden, en uitgeworpen:

5839. sommigen waren ook bedreven in de kunst van beneden zich te kijken in de huizen zelf, en degenen te zien en te horen die beneden waren, en eveneens aan de zijden; omdat dezen eender optraden, werden zij allen gevonden en uitgeworpen; zij veroorzaakten de jeuk van schurft in mijn lichaam; zij waren allen zodanig, dat zij geen verlustiging vonden in enig nut om het nut. maar zij verrichtten enig nut terwille van voedsel, en terwille van eerbewijzen, faam, en gewin, als einddoelen; kortom, lediggang was voor hen een verlustiging, en zij die lediggang in plaats van nut liefhebben, verzamelen boze dingen in hun geest, want zij bepalen het gemoed niet tot nut, maar tot zulke dingen die in de wereld zijn, aldus tot vuile en boze dingen van elk geslacht, waarvan zij terdege worden afgehouden als zij in nutten worden verlustigd. Zulke zuivering der natiën vanuit de Hervormden hielden langen tijd aan; het werd hun gegeven evenals eerder als het ware op te klimmen tot plaatsen waar tevoren eenderen waren die den vorigen hemel hadden gevormd; die werden daarna verwoest, en toen werden genen geordend door den Heer, opdat zij een weg zouden gaan die strekte tot een aan hen gelijkvormig gezelschap, ofwel tot moerassen en hellen, van welke wegen zij niet mochten afwijken; en als zij afweken, werden zij gestraft; zij die afweken, hadden den lust van boos te doen, of van zich in vrijheid te stellen om boze dingen te kunnen doen; en daarom waren er wachters aan weerszijden van den weg, en wie aan de wacht ontging werd gestraft en in zijn hel geworpen. Hoedanig de onderzoekingen waren, het zijn er meerdere, werd door de engelen helder gezien door zich te keren naar de streken.

Met de Babyloniërs over de geloofsbelijdenis van Athanasius.

5840. Ik sprak ettelijke malen met hen over de geloofsbelijdenis van Athanasius; en het werd getoond dat zij daarvandaan die leer hebben, dat de Heer ten aanzien van het Goddelijke één is met den Vader, omdat men leest dat Hij eender is eeuwig, oneindig, almachtig, en meer; en dat het Goddelijke des Heren is in Zijn Menselijke, omdat er gezegd wordt dat zoals ziel en lichaam één mens maakt, aldus het Goddelijke en het Menselijke des Heren

één Christus; voorts dat die twee niet vermengd zijn, maar dat het Goddelijke het Menselijke tot Zich had genomen; en ik merkte op, dat daaruit blijkt dat het Goddelijke des Heren is in Zijn Menselijke, zoals de ziel in het lichaam, aldus ongescheiden, en dat Hij zo de mogendheid van Zijn Menselijke had vanuit Zijn Goddelijke dat in Hem was; en dat zij zo niet nodig hadden gehad te zeggen dat Hij de mogendheid heeft gehad vanuit den Vader, daar zij uit Hemzelf was, aangezien Zijn Goddelijke eender was aan het Goddelijke dat de Vader wordt genoemd; en gezegd werd ook, dat de ziel des Heren daadwerkelijk was uit het Goddelijke dat de Vader was, omdat Hij uit Hem ontvangen was, zodat het Goddelijke des Vaders daadwerkelijk in Hem was; en dat het, als zij het Menselijke wilden scheiden van het Goddelijke, gelijk zou staan met de ziel te scheiden van het lichaam; toen zij dit hoorden, konden zij niets antwoorden, zoekende naar verschillende dingen om uitleg te geven, maar zij konden niets vinden; zij zeiden dat zij blijven in de dingen die vanuit het consistorie van Rome zijn; maar het werd gevraagd of zij iets veranderd hadden in de dingen die stonden in de geloofsbelijdenis van Athanasius; en geantwoord werd: In het geheel niets. Vandaar werd getoond, dat zij de Goddelijke mogendheid des Heren voor zichzelf hebben opgeëist.

Over den laatsten Paus; dat hij het Goddelijke in het Woord heeft erkend.

5841. Ik heb gesproken met den laatsten Paus [Benedictus xiv], 3 weken na diens overlijden; ik sprak met hem ettelijke dagen, en toonde hem, door meerdere dingen, dat in het Woord en in de afzonderlijke dingen des Woords, een geestelijke zin is, en dat het dus allerheiligst is; toen hij aandachtig de afzonderlijke dingen had aangehoord bekende hij dat het Woord Goddelijk was, en dat hij dit niet had geweten in de wereld, omdat hij het toen slechts had uitgevorst volgens den zin der letter, waarin hij niet iets Goddelijks had gezien; en dat hij derhalve had geloofd dat de dingen die de Paus in het Consistorie dicteert, even Goddelijk zijn, en vandaar ook de Bul *Unigenitus*; hij bekende nu, dat het Woord het Goddelijke Zelf is, en dat een uitspraak in het Consistorie nooit iets moet voortbrengen dat niet samenstemt met het Woord. 1758, 21 tot 25 Mei.

Over het Heilig Avondmaal.

5842. Ik sprak met Christenen, en eveneens met hen van de Babylonische natie, over het heilig avondmaal, namelijk dat zij geloven in de stoffelijke aanwezigheid van het lichaam en het bloed van Christus; en het werd gezegd dat zij die aan het Heilig Avondmaal deelnemen, niet denken over die aanzwezigheid, maar alleen aan het heilige van het avondmaal; zij vroegen na of iemand anders had gedacht bij het deelnemen aan het Heilig Avondmaal; en het werd bevonden dat nauwelijks iemand dat had gedacht; en het werd gezegd, dat dit uit den Heer is, opdat zij niet in zulk een idee zijn en dat vandaar kan worden geweten dat slechts het heilige vanuit den hemel invloeit, volgens de overeenstemming: eender de Lutheranen, bij wie de leer is dat het lichaam en het bloed zijn in, met, en onder het brood en den wijn, namelijk dat zij nooit daarover denken, maar alleen over het heilige, wanneer zij deelnemen.

Over den laatsten Paus Benedictus XIV.

5843. Na 3 weken sinds zijn dood werd het gegeven te spreken met den Paus, en toen 4 dagen lang over vele dingen in de geestelijke wereld, vooral over den Heer, dat Hij is de God des hemels, en niet enige mogendheid heeft gegeven aan enig mens, omdat de mogendheid is van het Goddelijke alleen; ook werd hij onderricht over de vergeving der zonden, over den hemel en de hel, over den mens, dat hem hemel of hel gewordt volgens het leven in de wereld, en over zeer vele eendere dingen; en toen scheen hij al die dingen te verstaan, en eveneens als het ware te geloven; hij sprak immers zo; en daarom koesterden sommigen ten opzichte van hem de hoop, dat hij een vereerder des Heren in de wereld was geweest, en in de aandoening van het ware; en zo dat hij van nut zou kunnen zijn bij de natie van dien godsdienst; maar hij was zodanig, dat hij volgens de aandoening van een ander sprak, en heel beleefd en sluw; toen het werd geloofd dat hij de onderrichting had opgenomen, werd hij overgelaten aan zijn eigen liefde, en aan de beginselen daaruit; en toen hij aldus was alleen gelaten, deed hij samen met de allerlistigsten vanuit zijn godsdienst, door in te stemmen en aan te wakkeren dat zij degenen zouden verderven die van den hervormden godsdienst waren, maar dit in het geheim; en omdat huj had samengemt met de boosaardigsten, en voornemens was om degenen te verderven die aan den Heer alle mogendheid gaven, en zulks op

verschillende manieren, en het hem gezegd werd dat hij daarvan zou aflaten, omdat hij nu in de wereld der geesten was, waar geen acht wordt geslagen op personen, maar degene gestraft wordt die boos doet, hield hij nochtans voet bij stuk, gelovende dat niemand hem iets kan maken; toen hij echter aanhield, werd hij gestraft zoals de overigen, en wel zwaar, in een grot waar een harde bestraffer was; en omdat hij nochtans zodanig aanbleef, werd hij naar het westen geworpen.

5844. Het werd onderzocht hoedanig hij in de wereld was geweest, tot aan zijn eigen belijdenis toe. 1) Dat hij het Woord voor niets achtte, en wanneer hij het las, meerdere dingen daar bespote als volstrekt niet Goddelijk; meerdere plaatsen werden ook opgezegd door hem, waarover hij met hoongelach sprak, zeggende dat het alleen zo geschreven was, volgens de stijl toenmaals; kortom, dat daar niets Goddelijks in te vinden was. 2) Dat hij in het Consistorie meer vanuit het Goddelijke sprak, dan er gesproken is in het Woord, zo dat hij zijn uitspraken in het consistorie stelde boven het Woord. 3) Dat hij derhalve de bul *Unigenitus* had bevestigd, en had overreed dat die zou worden aangenomen, hetgeen hij had gedaan op udle manieren, waarvan hij enige staaltjes gaf, en dat hij verder was gegaan dan tevoren. 4) Dat hij derhalve de Jezuïeten meer liefhad en eerde dan de overigen, waarover ook een en ander werd gezegd, op welke wijze; toen hem werd gezegd dat het merendeel van hen duivels waren, en dit eveneens werd getoond daarmede dat verscheidenen tot hem vergaderd werden, zodat hij zou zien hoedanig zij waren, had hij hen nochtans lief als tevoren. 5) Hij zeide ook, wat hij over de heiligen had gedacht, namelijk dat zij meer mogendheid hadden dan de Heer, omdat genen worden geïnspireerd door God den Vader in wat zij doen, doch dat de Heer alle mogendheid heeft afgelegd en overgegeven aan de pausen, en dat de Heer nochtans moet worden vereerd, hoewel zonder mogendheid. Aldus werd bevonden, hoedanig hij was geweest, en dus dat voor hem de hemel geheel en al was gesloten, en dat hij samen met de hel handelde; want voor hem die het Woord teniet doet, de pauselijke uitspraak boven het Woord stelt, en alle mogendheid aan den Heer ontzegt, is de hemel geheel en al gesloten, en de hel geopend.

5845. Met den vorigen paus echter, of diens voorganger, [Clementius XII] is het heel goed gesteld; omdat hij niet zodanig was.

5846. Die laatste paus, zoals hij beschreven is, associëerde zich met de ergsten van zijn godsdienst, die magiërs waren, en eveneens zond hij vanuit hen driemaal de ergste magiërs uit, de een om dengene te verderven die voor den Heer was, twee tot hervormden om die te verleiden; en eveneens wilde

hijzelf magische kunstgrepen aanleren; hij zond ook andere ergste magiërs uit om boos te doen: en toen hij werd bevonden zodanig te zijn, werd hij teruggebracht tot zijn innerlijke dingen, aldus in zijn fantasieën, want de innerlijke dingen derzulken zijn fantasieën, daar zij niets denken over God, maar over zich alleen, en over den eredienst van zichzelf, *en* over arglisten; toen werd het nog helderder gezien hoedanig hij was geweest, namelijk dat hij het Woord eerst had geacht, maar daarna volledig veracht, en zijn eigen uitspraken goddelijk had gemaakt; dat hij zich voor wijzer had gehouden dan alle anderen, omdat hij sluwer was, hetgeen ook werd getoond; dat hij kon binnengaan in de innerlijke aandoeningen der anderen en die zien; voorts dat hij de heiligen boven den Heer vereerde, en van hen godheden had gemaakt: dat hij de boosaardig aangelegde listigen had liefgehad, en derhalve de Jezuïeten.

5847. Daarna werd hij neergebracht tot de westelijke zee aan den kant die op het zuiden ziet, en tot aan het einde ervan; alwaar hij stil bleef staan, en zeide dat hij daar wilde zijn, omdat daar de allersluwsten zijn; maar nochtans werd hij van daar neergebracht tot het westen naar degenen die in de laatste bergen zijn, alwaar de Napolitanen en de ergsten van Italië zijn; toen hij daar was, zeide hij dat hij ook daar wilde zijn, omdat dezen de allersluwsten zijn, zeggende dat hij nog sluwer was; daar vond hij een zekere heilige, die een allergrootste magiër was, toen vanuit de hel gehaald om met hem te spreken; die heilige, die een allergrootste magiër was, zeide van zichzelf dat hij een paus was; met deze sprak hij, en wilde Baan uitmaken wie sluwer was; en het werd bevonden dat hij even sluw was; daarna werd hij verder neergebracht een weinig tot aan het noorden, en voor een tijd teruggeleid langs verschillende zigzagwegen, in kronkelingen, waar de ergste hellen vanuit de Babylonische natie zijn, ter oorzaak hiervan dat hij zulke dingen liefhad, eveneens om ze aan te trekken en zich ervan te doordrenken, aldus dat hij zich zou aanpassen aan de hellen die overeenkwamen met zijn innerlijke dingen; aldus was hij teruggebracht tot de laatste grens of het einde van de westelijke zee, en daar dompelde hij zich vrijwillig onder temidden van de engsten dergenen die in de westelijke zee zijn.

Over hen die redekavelen over de ware dingen, of het zo is; dat zij niet tot den eersten drempel der wijsheid komen.

5848. Zij die redekavelen over de ware dingen of het al dan niet zo is, spreken en redekavelen dan over de zaak, een ieder vanuit zijn wetenschap en vanuit zijn bevestigende dingen; een ander eender; in ieder geval gelooft hij vanuit de bevestigingen dat zijn uitspraak waar is; aldus houden beiden hun mening staande in het bevestigen van ieder zijn eigen mening, en in het afwijzen van de andere mening; want elk valse kan zo bevestigd worden dat het waar lijkt; aldus blijven zij stokstijf staan, en kunnen niet verder voortschrijden; doch zij die in de ware dingen zijn, zoals de hemelse engelen, redeneren niet daarover, maar zien dezelve, en zo schrijden zij voort van het ene ware tot duizend andere, en zien dezelve; deze ware dingen die daaruit vloeien en afgeleid zijn, verschijnen, wanneer zij door de geestelijke engelen worden gehoord, als onbegrijpelijk, en onuitsprekelijk, omdat zij niet zijn in het ware dat het subject is, waarin de hemelse engel was, die meende dat de geestelijke engelen even wijs waren als de hemelse, omdat zij eender konden spreken over de aanschouwbare uitwendige dingen; en die beschrijven;

5849. en daarom werd de hemelse engel neergelaten tot hen die aldus redeneerden over ware dingen, en hij hoorde het aan; hij zeide toen dat hij nooit had geloofd dat er zulk een duisternis bij hen heerste; hij had willen zeggen waanzin, omdat zij niet een greintje van het ware zagen, zelfs niet een spoortje vanuit het ware; en toen doorvatte hij voor het eerst door ondervinding hoedanig het onderscheid is, zodat hij eveneens het onderscheid kon weten tussen de gelukzaligheid der hemelsen vanuit de wijsheid, en der geesten vanuit de redenering; aan den hemelsen engel werd het verkwikkelijke vergemeenschap van genen vanuit het redekavelen; en toen zeide hij, dat het verkwikkelijke van genen dermate absurd was, dat hij het niet kon beschrijven; maar het werd gezegd dat dit hun verkwikkelijke is, en dat aan een ieder zijn verkwikkelijke moet worden gelaten; vandaar doorvatte hij het onderscheid in gelukzaligheid; gevraagd werd of dezulken onder de wijzen wijsheid kunnen opnemen, zoals velen doen; en gezegd werd, dat zij het kunnen voor zoveel als zij in het goede zijn, wanneer zij in dat goede worden gehouden, en wanneer ondertussen de bevestigde valse dingen in slaap zijn gebracht, hetgeen dan op wonderbaarlijke wijze geschiedt:

5850. daaruit bleek, hoedanig heden de Christenen zijn, en wel daarin dat zij de Kerken onderscheiden volgens de ware dingen, en daarover redetwisten, en zich niet bekommeren om het goede, namelijk dat de meesten van de

geleerden daar zodanig zijn; maar nochtans kunnen dezelfde de ware dingen doorvatten, wanneer zij worden toegekeerd tot hen die in de ware dingen zijn, en vanuit idedn met hen spreken, echter niet wanneer zij niet vanuit ideeën spreken. Wanneer de geestelijken aldus spreken, zijn zij nochtans niet in fantasieën; ¹¹⁾ maar als zij in het boze zijn, dan zijn zij, wanneer zij in hun innerlijke dingen worden gelaten en in de hel komen, in fantasidn; want dan vertonen zich hun valse dingen in vormen die verschijnen als werkelijk, terwijl het toch fopperijen zijn; en ieder daar die in valse dingen is, gelooft dat die dingen werkelijk zijn; doch hij die in het goede is, als hij die zou zien, zou versted staan. Er was iemand die zich had bevestigd tegen de verbinding der Kerken vanuit de goede dingen der naastenliefde, omdat hij tegen syncretisme was; maar het werd hem gezegd, dat hij, als hij voor beginsel nam syncretisme vanuit de ware dingen des geloofs en een onderscheiding tussen Kerken dienvolgens, nooit tot het licht zou komen; anders is het gesteld als hij voor beginsel zou nemen het goede der naastenliefde; alsdan zou hij tot het licht komen; hetgeen hij ook bekende, door ingegoten licht aangaande het goede; het was Pastor Wolf.

Waarom het oor de gehoorzaamheid betekent.

5851. De oorzaak dat het oor de gehoorzaamheid betekent, is deze dat bij de hemelsen, bij wie de inwendige dingen geopend zijn, alle dingen die zij over de ware en de goede dingen horen, binnentreden in hun willijke en hun leven, en zij vandaar die dingen doen; zo zijn de dingen die door het oor binnentreden, voor hen gehoorzaamheid; anders bij de geestelijken; de dingen die dezen horen, treden in het geheugen binnen, omdat de inwendige dingen bij hen niet geopend zijn; de dingen die het leven binnengaan, vergaan vanuit het geheugen; zij zijn als het ware inge&it en natuurlijk, en zij weten niet waarvandaan. Naderhand werd doorvat dat hetgeen slechts door het oog binnentreedt, in het verstand binnentreedt, en zich neerlegt in het geheugen; doch de dingen die binnentreden door het gehoor, treden in het verstand en tegelijk in het leven binnen; in het verstand, omdat het is door de ware dingen in het leven.

11 *Kanttekening rechts in Manuscript*: “Getoond aan een hemelsen engel door een inblik in zodanige gezelschappen, waar daaruit verscheen een schoon veelkleurige zoals een regenboog”. En boven bij nr. 5849: “Geestelijk geloof, hemels”.

Over den Heer met de Babyloniërs.

5852. Ettelijke malen sprak ik met hen over den Heer, en over Zijn Goddelijke mogendheid welke zij zichzelf hebben aangematigd, vragende of zij over den Heer kunnen denken zonder tegelijk over Zijn Goddelijke; ze geloofden eerst dat zij het konden, maar het werd hun getoond, dat het was vanuit hun leer, dat het Goddelijke en het Menselijke van Hemzelf zo verenigd waren als ziel en lichaam, volgens de geloofsbelijdenis welke die van Athanasius wordt genoemd, namelijk dat zoals ziel en lichaam één mens maken, aldus het Goddelijke en het Menselijke één Christus; en verder, dat het niet zijn twee personen, maar een persoon; en daarom vroeg ik of zij kunnen denken over een mens zonder ziel, en of zij die kunnen scheiden, tenzij het lichaam niet langer van den mens is; hierop konden zij niet antwoorden;

5853. verder vroeg ik, of de mogendheid, die zij zichzelf hadden aangematigd, niet de Goddelijke mogendheid was; en verder, waarom zij zeggen dat de Vader aan Diens Menselijke deze mogendheid gaf, terwijl toch de Heer een Goddelijke had eender aan het Goddelijke des Vaders; want, volgens dezelfde geloofsbelijdenis, heet het: “zoals de Vader is eeuwig, oneindig, ongeschapen, almachtig, God, Heer, aldus de Heer”; waarom zeggen zij dan niet dat de mogendheid is uit Hem; en tal van eendere dingen; hierop konden zij niets antwoorden. Dat die mogendheid Goddelijk is, was ook eerder gezegd; want den mens zaligen is Goddelijk, aangezien de werking van het Goddelijke bij den mens is de invloed van het goede en het ware, waardoor de zaliging is;

5854. zij zeiden dat dan het Goddelijke invloet, en het goede en ware ingeeft; maar gezegd werd, dat zij niet weten dat de werking van den mens te zaligen door invloed van het goede en ware aanhoudend voortduurt in de wereld, en daarna tot in het eeuwige; en dat de boze geenszins gezaligd kan worden, omdat het tegen de Goddelijke orde is: Ook werd hun gevraagd wat zij nu geloven aangaande den heiligen geest, omdat zij in het andere leven zijn, waar zij daarover kunnen worden ingelicht; zij zeiden nu te weten dat deze het Goddelijke in den hemel is, en dat het geheten moet worden het heilige dat den engelen wordt ingegoten; en daarom werd het hun gevraagd of zij, omdat zij weten dat de heilige geest voortgaat vanuit den Heer, vandaar niet geloven dat dit Goddelijke voortgaat vanuit den Heer, en dat dit is vanuit de geloofsbelijdenis; maar hoewel zij dit niet konden ontkennen, wilden zij het nochtans niet aan, omdat zij den Heer alle mogendheid hebben ontzegd.

Over het geweten.

5855. Ik heb meermalen doorvat, en eveneens gehoord over hen die in het andere leven zijn, dat zij niet weten wat het geweten is, aldus amper één uit duizend wist het; de engelen waren verwonderd, waarvandaan zulk een onwetendheid kon zijn; maar de oorzaak werd ontdekt, namelijk: dat de mens der Kerk zich niets aantrekt van het goede en van de werken daarvandaan; en omdat hij er zich niets van aantrekt, kan hij geenszins weten wat het geweten is; want het geweten is een smart dat men iets gedaan heeft tegen de Goddelijke geboden, en dat men tegen dezelve in heeft gedacht; daaruit bleek hoedanig heden de Christelijke wereld is, namelijk dat zij bijna van geen godsdienst is; want wie godsdienst heeft, en de Goddelijke dingen lietheeft, die heeft geweten; het smart hem immers als hij tegen het Goddelijke had gedacht, bedoeld, en te meer als hij iets daartegen heeft gedaan. Hij die niet tot einddoel het leven heeft, weet nooit wat het geweten is, omdat hij tot einddoel het geloof-alleen heeft; deze mag navragen wat het geweten is, en evenwel begrijpt hij het niet; want diens geloof is dat het goede werk niets tot het heil bijdraagt, terwijl toch deze dingen des levens zijn, doch de erkentnissen des geloofs waarvan men meent dat die geloofd moeten worden, zijn alleen in het geheugen, als zij niet zijn ingeplant aan het leven door dezelve te willen en te doen.

Over de vernietiging van subtiele geesten door Mahomedanen, Babyloniërs en Hervormden.

5856. Een zwervende bende vanuit Mahomedanen die vooraan in de westelijke streek zuidwaarts waren, begon naar de Christelijke wereld te kijken, en vandaar die te bestoken; en zij hadden vergemeenschapping met de boosaardigste Babylonische bende in het westen, die er bedreven in waren geworden zich subtiel te maken zodat zij door niemand werden waargenomen; en met dezen hadden ook gemeenschap zekere Hervormden, die ook bedreven waren in de kunst van zich onzichtbaar te maken, zodat zij door niemand werden gezien, hoewel zij onder hen waren.

5857. De Mahomedanen samengerot met de Babyloniërs begonnen op mijn linkeroor beslag te leggen, en rondom kohorten van geesten op te stellen, om hun bedoelingen uit te voeren; doch dit deden zij zo onmerkbaar en onwaarneembaar, dat het nauwelijks tot een aanvoeling kwam; maar nochtans werden zij terstond ontdekt; en de Mahomedanen die vooraan in het westen

waren, werden vernietigd doordien het land waar zij waren, over hen werd omgewenteld, en zo werden zij in de hel geworpen.

5858. Daarna werden de Babyloniërs ontdekt, die één maakten met genen; zij waren in een duisteren hoek tussen de vooraangelegen bergen in het westen, waar de vrouw zat op het scharlaken beest, en een weinig vóór die bergen waar de Napolitanen en de Sicilianen zijn [zie nrs. 5648 en 5652], en eveneens was daar de berg waarop de voorgangers hun woonplaatsen hadden; zij hadden die kunst uitgevonden om zich volslagen onzichtbaar te maken voor iedereen, ook voor den nabuur [*vicinus*, letterlijk *wijkgenoot*], en zulks met heel bijzondere handigheid; en eveneens konden zij die op den berg waren, zich omhoog werpen en eveneens in de lucht blijven hangen, om zich tot luchtwezens [*aëros*] te maken, teneinde zo alle vernietiging te ontvluchten; maar over hen kwam de vernietiging, en binnen een paar minuten tijds was hun dat vermogen afgenomen, en werden zij rondom in afgronden en hellen geworpen.

Kort daarop werden degenen bezocht die vooraan stonden, en aan genen hulp verleenden; en ook dezen werden in de hel geworpen; het gericht ging verder voort tot hen die meer binnenwaarts waren, en zulks over een lang gebied, eerst naar het noorden, en daarna in rechte lijn verder tot het westen waar de Sicilianen waren, die allen in die kunst bedreven waren; en dezen werden eender van dat vermogen beroofd, en samengeworpen in hellen nabij daar, waar een vurige verscheen, en allerduisterst;

5859. onder hen waren ook degenen die in deze kunst bedreven waren, zodat zij zich niet slechts onzichtbaar konden voordoen, maar het ook konden maken dat niemand wist waar zij waren, het zij in deze of gene streek; zo meenden zij veilig te zijn, en elke misdaad te kunnen plegen zonder ooit ontdekt te kunnen worden: dezen en genen onderhielden gemeenschap met sommigen in de vooraan gelegen bergen: en allen die één met genen maakten, werden in hellen gesmeten. Onder hen was er een complot om, wanneer er een grote menigte derzulken zou zijn, te kunnen proberen alle dingen te gaan vernietigen; hetgeen zij ook bekenden.

5860. Zij werden bewaard te dien einde dat door middel van hen ook allen in de Christelijke wereld zouden worden ontdekt die zich onzichtbaar konden maken, want door zodanigen werden zij ontdekt; er waren immers in de Christelijke wereld onder de Hervormden degenen die door speciale toegangen opklommen tot de gezelschappen waar goede Hervormden waren; en daar verborgen zij zich door zich onzichtbaar te maken, zodra zij enigen zagen, zodat degenen die in het gezelschap waren, niet wisten dat zij daar

waren; omdat zij gemeenschap hadden met die Babylonische schurken, werden zij allen ontdekt, en uit de gezelschappen geworpen naar alle kanten; zij waren vanuit verscheidene gezelschappen die op het westen uitzagen; hun kunst werd ontdekt waarmede zij zich onzichtbaar maakten; het was een speciale kunst die niet kan worden aangeleerd dan door sommigen die in de wereld verschillende kunstgrepen hadden uitgedacht; de overigen konden zich niet zodanig voordoen.

5861. Tenslotte bereikte de vernietiging de Mahomedanen die vooraan in het westen waren, en zij werden allen overdekt door de aarde die onder hen was, want zij keken naar de wereld der Christenen, hetgeen hun verboden was.

5862. In één woord, er was een ontzaglijke menigte van Babyloniërs; zodanigen die vanuit de Hervormden waren, veroorzaakten een pijn aan de achterzijde van de lenden, rondom.

5863. Er was iemand die verscheen ter linkerzijde in het vlak van de voetzool, en ik meende dat het de Vicepresident Rosenstolpe was; ik sprak met hem over verschillende dingen, over den Heer, en over andere dingen; hij greep al deze dingen aan alsof hij een goed Christen was; allen die hem hoorden, meenden dat hij zodanig was; vanuit zijn wandelingen en wegen verscheen niet iets anders; maar het werd bemerkt, dat hij een huichelaar en listigaard was; want hij veroorzaakte pijn aan de tanden en het voorhoofd, en hij werkte onder de voeten enigermate naar de geslachtsdelen toe; maar nochtans gedroeg hij zich zo, dat hij voor een goeden Christen werd gehouden. Toen die dingen waren volvoerd [beschreven in de vorige nummers], zeide hij niet te geloven dat zij gebeurd waren; derhalve werd hem gezegd daarheen te gaan en te zien; hij ging ook in den donkeren hoek nabij de Sicilianen een weinig vooraan, en daar zat hij op een zetel, en sprak met de overgeblevenen vanuit den allerboosaardigsten daar;

5864. door dit gesprek kwam uit hoedanig hij was, namelijk dat hij een allerboosaardigste spion was, en wel dat hij met genen beraadslaagde hoe zij zouden gaan aanvallen als de gunstige tijd daar was; en dat hij dan, voor zoveel het niet uitkwam, de boel zou dirigeren, en dat hij ook datgene had gedirigeerd wat rondom mijn oor was geschied, behalve meer dingen; zo werd ontdekt dat hij, hoewel hij zodanig leek, of zich kon gedragen zoals een Christen, nochtans een allerlistigste spion was, en eveneens een complotteerder, aan wien derhalve degenen die daar waren, gehoorzaamden; toen werden de bij hem overgeblevenen tot ettelijke honderden verzameld, en nadat zij verzameld waren, werd hun gezegd heen te gaan; en toen gingen zij rechtstreeks voort naar de noordelijke lijn in het westen, buiten de Sicilianen;

en daar gingen zij een allerduisterste grot binnen, die zich uitstreckte onder het noorden, en onderweg werden zij beroofd van al hun kunst; ondertussen sprak die schandelijke spion hen aan, dat zij niet daarheen zouden gaan, maar elders; doch zij antwoordden dat zij het wel konden, maar het nochtans niet konden, omdat zij daarheen wilden, en dat zij geenszins hun stappen konden stoppen, waarover hij zich verwonderde, omdat het tegen zijn geloof was. Hij zag allen daarheen binnengaan.

5865. Daarna werd hem gezegd, wat hij nu verdiende voor zulke boosheden; hij zeide dat hij geenszins kon verwijderd worden; hij vertrouwde op zijn kunst; maar het werd hem toen bevolen om daarheen te gaan, en hij ging, en kon ook niet blijven staan; hij ging voort tot de grot waarin de vorigen waren binnengegaan, en verder voort tot het westen naar het noorden toe; en toen kwamen zij hem vanuit de hel tegemoet, en begroetten hem en noemden hem hun vriend; en toen hij daarheen kwam, waar het vurige was, trad hij daar binnen, menende dat hij er weer uit zou kunnen gaan als hij wilde; hij vertrouwde op zijn inzicht; maar zodra hij daar binnentrad, zeide hij dat hij van zijn eigen kunstgrepen geheel en al was beroofd, en dat hij nu totaal niets meer vermocht: in de hellen daar worden allen volslagen stompzinnig, des te stompzinniger naarmate zij verder verwijderd zijn in het westen, tot de noordelijke lijn.

5866. Degenen van de Hervormden, die hem zagen, zeiden dat zij nooit een zodanige hadden gezien die dermate anderen kon bedriegen; en al degenen die hem zagen, werden vanuit de gezelschappen geworpen, want het werd aan geen anderen toegestaan hem te zien dan aan hen die zodanig waren, opdat zij uitgeworpen zouden worden.

Over Conrad Ribbing.

5867. Over hem werd een tijd lang niets gehoord, maar tenslotte werd hij voorgeleid en in zijn innerlijke dingen gebracht, en zo in het verkwikkelijke van beraadslagen hoe boze dingen te bedrijven; hetgeen hij zó handig deed, dat een ander het nauwelijks handiger kon; in diens verkwikkelijke vloeiden allen in die in een eender verkwikkelijke waren in de westelijke streek, voorts eveneens zij die vanuit de bekenden en de onbekenden in de Christelijke wereld waren, beneden en boven; en hij deed dit in het verborgene, en legde het zo aan, dat alle toegangen werden geoccupeerd, zodat de weg van den invloed uit den Heer was versperd, ook uit het hoogste vlak; hij hield mijn denkingen

bijna twee uur lang gebonden in afgrijselijke echtbreuk, hetgeen ook onder een afgrijselijke kunstgreep was bereid door middel van een speelpop van een profaneester; maar tenslotte werd ik door den Heer allengs bevrijd, en de voorganger Ribbing werd eerst diep in de hel gesmeten, en daarna werd hij, daaruit voortgeleid tot de hel der stompzinnigen, waar Lagerberg is in den hoek van het noorden en westen; daaruit bleek dat dezulken, die zonder vrees voor het Goddelijke boze dingen in het geheim beramen, en zich verheugen in een verstand in zulke dingen meer dan anderen, stompzinniger dan de anderen worden.

Dat zij die boven zijn, licht geven aan hen die beneden zijn, wanneer zij samenstemmen.

5868-9 Ettelijke malen werd opgemerkt, dat de bozen die beneden zijn, helder zoals in het licht alle toegangen zien tot anderen, en alle kanten uit, waarvandaan zij weten de wegen te versperren, en te bezetten, en misdaden te beramen; dat licht hebben zij nergens anders vandaan, dan uit hen die boven of in de hoogte zijn, en rondom schouwen, namelijk zij die in de hoogte binnen de Christelijke wereld zijn waar licht is; zij die daar zijn, zien vandaar alle toegangen; en wanneer zij tot de bozen schouwen, en een verkwikkelijke hebben in dat wat door de bozen wordt gedaan, dan wordt aan de bozen hun gezicht vergemeenschap; en de boze zien alle dingen rondom evenzeer als zij; zodanig zijn in de hoogte degenen voor wie het een verkwikkelijke is over anderen te regeren; en dezen zijn van verschillende inborst; hun begeerte verraadt zich voor zoveel zij naar beneden en rondom uit de hoogte kijken: Zij die beneden zijn, kunnen rondom zich niets zien, slechts wat vlak voor hen is, zoals geschiedt op den aardbol bij de mensen; verder zien zij alleen waarheen zij gaan; het is anders gesteld wanneer dezulken boven zijn, met wie de verkwikkelijkheden worden vergemeenschap.

Over Lang.

5870. Hij had zich meer dan anderen bevestigd ten gunste van de natuur, door het Goddelijke te loochenen; hij verscheen zó hard, dat hij al het Goddelijke helemaal omhoog; maar omdat hij merkte in het andere leven te zijn, en dat degenen in den hemel konden komen die het Goddelijke erkenden, ving hij

derhalve aan zulke dingen aan te horen die der Kerk zijn, en dezelve aan te leren; toen scheen hij een gewone slee [*traha*] achter zich aan te slepen, maar na een tijd toen hij vrijwel verwoest was, begon hij wederom te luisteren naar de ware dingen die der Kerk zijn, menende zo beter te worden; maar toen verscheen zulk een slee met een daarin zittenden duivel; en toen hij dien daaruit wilde werpen, scheen de duivel diens aangezicht te willen opstokken; en daarom snelde hij afgeschrikt heen; maar de slee met den duivel volgde, zo dat hij niet ontvluchtte voordat hij die ware dingen verwierp; en tenslotte werd hij door dien duivel aangedreven als een beest tot de hel in den hoek van het noorden en westen, en hij werd stompzinnig.

Over den staat na het laatste gericht, een aanzien van de geesten.

5871. Er werden gezelschappen des hemels geformeerd volgens alle geslachten en alle soorten van aandoeningen van het goede en ware, ten strengste onderscheiden; en eveneens de overeenstemmende helse gezelschappen: alle geesten, nadat zij verwoest zijn, worden nu voortgeleid langs wegen strekkende tot de gezelschappen van hun leven, dat is, overeenstemmende met hun innerlijke dingen; ook is het niet vergund af te wijken ergens anders heen, en in andere plaatsen te verwijlen, te minder voor zichzelf gezelschappen te formeren volgens het leven in uitwendige dingen, zoals vroeger.

5872. Allen worden voortgeleid langs aangewezen wegen, en het is hun niet geoorloofd terzijde af te wijken; zoals ook is geschied met de sirenen, voorts met de Babyloniërs in het westen overal; zij gaan naar hun hellen rechtstreeks zonder verwijl.

5873. Het werd bevonden, dat zij die innerlijk boos zijn, willen afwijken en vertoeven in plaatsen waar beneden goeden zijn die bestookt worden; hun innerlijke dingen immers maken één met de bestokers, en het is voor hen een verkwikkelijke om met genen één te zijn, en den goeden kwaad te doen; dit verkwikkelijke hebben zij in, weswege zij een verkwikkelijke ontwaren zodra zij boven genen zijn; waarvandaan dat verkwikkelijke is, weten zij niet, maar het is het verkwikkelijke van boosdoen; dit begeerden zij een tijd lang, en lieten zich ook niet voortleiden dan tegenstribbelend langs wegen verwijderd van de bestokers; dat zij daar willen verwijlen waar zij beneden een verkwikkelijke in boosdoen voelen, werd mij door veel ondervinding getoond; zij beseften dat ik werd lastig gevallen door boze geesten, en toen wilden zij altijd daar boven zijn; en zij werden met geweld gedwongen zich

daarvan terug te trekken; in één woord, allen gaan nu langs de wegen die strekken tot hun eigen gezelschappen; aldus is het niet geoorloofd te verwijlen en iets van een hemel voor zich boven te formeren.

5874. Vandaar nu heeft de mens het vrije van goed te denken, want tevoren werden de mensen bestookt door boze geesten, die boze aandoeningen ingoten; aan dezen voegden zich de boze geesten boven toe, en zo namen zij het vrije van goed te denken weg.

5875. Bovendien werden een tijd lang in gezelschappen degenen opgenomen die hun innerlijke dingen konden verbergen, en zich als goeden voordoen; maar de gezelschappen werden van dezulken aanhoudend gezuiverd; zij werden op vele maneren gevonden; vooral werden zij daardoor ontdekt dat zij wilden neerkijken in lagere plaatsen, hetzij buiten het gezelschap, hetzij door binnen het gezelschap rond te loeren; al diegenen werden afgescheiden en uitgeworpen, ontdekt zijnde op verschillende maneren, waarover veel dingen gezegd kunnen worden; en zij werden afgeworpen, ofwel in een oogwenk door een toekeren tot hun eigen liefden, verwoest zijnde, ofwel door het gebod van heen te gaan; en zo werden zij heengeleid tot hun plaatsen.

5876. Het was hun een tijd lang toegestaan door hoge plaatsen heen te gaan, ter oorzaak hiervan dat allen willen omhoog klimmen; maar daarna wordt het niet zo toegestaan, tenzij aan sommigen door wie de gezelschappen moeten worden gezuiverd.

Over de hel der ontwijders.

5877. Ik zag dat er een hel was in het noorden nabij het westen, waarheen verscheidenen van de ontwijders waren samengeworpen; en dat van daar de ontwijders worden overgebracht tot een andere hel, heel ver verwijderd, in den hoek van het westen en het zuiden, omdat daar de hellen der ontwijders zijn.

5878. Ontwijders veroorzaken een vreselijke zwaarte in de borst.

Wie de draken zijn, in kort bestek.

5879. Onder den draak worden al degenen verstaan die in de wetenschap der leerstellige dingen en van het Woord zijn, en niet in het leven der naastenliefde. Michaël zijn zij die in de wetenschap der leerstellige dingen en van het Woord zijn, en tevens in het leven der naastenliefde.

Over hen die in geen erkentenis Gods of van godsdienst zijn, vanwege hun geboortegrond.

588o. Er waren er die mij in den slaap verschenen, nu eens als mensen, dan weer als een soort vogels, en waarmede meerdere als het ware koddige dingen gebeurden zoals in slaap wel voorvallen, door die vogels in kooien te drijven, en zo voort; tenslotte verschenen zij als mensen; toen ik ontwaakte, werd mij geopenbaard dat het mensen waren in een zeker eiland van West-Indië geboren, die volstrekt geen erkentenis Gods hadden, dus geen godsdienst; doch nochtans leefden zij onderling oprecht en vriendschappelijk; het werd gezegd, dat zij in het andere leven eerst verschijnen als met geen redelijkheid begaafd, maar dat zij nochtans, omdat zij geen beginselen tegen den godsdienst hebben opgevat, daar zij onwetend waren, worden onderricht in het andre leven bijna zoals kleine kinderen, en geleidelijk worden vervolmaakt, zodat zij beter worden dan degenen die in een godsdienst zijn geboren, waar valse dingen zijn, waardoor hun goede des levens is geformeerd; het werd getoond, dat zij in zulk een aandoening van het ware waren, als elders niet in meerdere mate voorkomt; het werd daarmede getoond dat zij wilden dienen bij anderen: maar er werd geantwoord, dat zij het niet zouden kunnen, omdat zij niets verstonden; toen werden hun enige schatten gegeven: deze offerden zij aan een meester, slechts opdat hij hen zou aanvaarden als dienaren, en zij zo zouden worden onderricht hoe te zullen leven.

Over het leven der naastenliefde bij den mens.

588i. Het werd doorvat, dat de mens in de Christelijke wereld geenszins kan zijn in het leven der naastenliefde, tenzij hij, als hij denkt over den Heer, over Zijn Goddelijke denkt; denken over het Goddelijke wanneer men slechts in het leerstellige is, en niet wanneer men daarbuiten denkt, is niet denken over het Goddelijke des Heren; ook denkt men niet over het Goddelijke des Heren wanneer men den Vader bidt terwille van den Zoon; dan heeft men niet den Heer in de idee van het Goddelijke; het werd ook doorvat, dat elkeen die denkt over het Goddelijke des Heren, wanneer hij over den Heer denkt, in het leven der naastenliefde is, want de Heer leidt hemzelf.

588i[b]. Het werd eveneens opgemerkt, dat verscheidenen zeiden dat de naastenliefde het wezenlijke der Kerk was, en niet het geloof, gelovende dat zij zo gezaligd zouden worden meer dan de anderen; maar zij die dit

zeiden vanuit het beginsel alleen, en niet vanuit het leven, verschillen in niets hoegenaamd van hen die in het geloof-alleen zijn; iemand zeide gehoord te hebben dat hij, omdat hij in naastenliefde gelooft, het leven der naastenliefde heeft, zoals hij die gelooft in geloof, het leven des geloofs heeft; daaruit bleek, dat zij geloofden het leven in te hebben zonder het leven.

Over den nieuwen hemel.

5882. Ik zag dat zij die bewaard waren door de nHeer, werden verheven bij myriaden; en zij die waren verheven, verschenen evenals een damp [*aëreum*] oprijzende vanuit de aarde na den regen, wanneer de warmte des hemels op komt zetten.

Over hen die door oprecht gesprek alleen de eenvoudigen kunnen overreden, en naar hun zijden overhalen.

5883. Met veel dingen, en een helen tijd lang, werd getoond dat een oprecht gesprek alleen, of een als oprecht klinkend gesprek, de eenvoudigen zou kunnen bedriegen, en hen die in uitwendige dingen waren; dit werd een helen tijd lang getoond in het geval van Lars Benzelstierna, die hele benden en troepen kon overhalen tot zijn zijden door den klank van oprechtheid alleen, en door verbinding met hen het boze kon berokkenen aan wien hij maar wilde; hij zeide niets anders dan “gjur mig til wiljes [zweeds voor: *doe mij dit plezier*], zonder enige reden op te geven; daaruit bleek hoe talloos degenen zijn, die alleen op de spraak letten, en geenszins op redenen; waaruit ook kon vaststaan, hoe de hel dezulken kan bedriegen;

5884. hetzelfde werd ook door anderen gedaan; zij hadden niets anders nodig dan op oprechten toon te spreken, en hoewel de eenvoudigen hoorden en zagen dat hij een duivel was, schonken zij hem nochtans hun gunst; dit is geschied met Peter Schönström.

5885. Eender is geschied met een zekeren allerergsten duivel, die een hele menigte tot zich aantrok; ook vorsten zij niet na, of hij een duivel was, ja of neen; het werd hun getoond dat hij een duivel was, maar toch kleefden zij hem aan, wanneer hij op een oprechten toon sprak.

Een ander kon door geveinsde aandoeningen aantrekken, Eric Benzelius. Een ander door oprechte woorden, en een oprecht aangezicht, zoals Falker.

Maar al dezen werden gescheiden van de overigen, en overgebracht daarheen waar zij zouden gaan leren geen hulp te verlenen aan duivels; het waren evenwel merendeels leeglopers, die niet in enig werk lust hadden.

Over de Moravianen.

5886. De Moravianen verschijnen links nabij de voetzool, en eveneens boven het hoofd degenen die samen met hen heulden; dezen menen in den hemel te zijn, wanneer zij in de hoogte zijn, weswege zij zich door fantasieën daarheen opwerken; aangaande hen werd gedacht dat het vrijwel Socinianen waren, omdat zij aangaande den Heer niet enige idee van het Goddelijke hebben, maar alleen van het Menselijke; dat God de Vader Hem erkende als Zijn Zoon, en Hem zo noemde, omdat Hij het op zich had genomen het menselijke geslacht te zaligen door het kruislijden; omdat dit was ontdekt, waren zij verbitterd, en deden samen met de bozen, die mij ellende wilden bezorgen;

5886[b]. ik sprak daarna met hen, dat zij niet zo moesten doen, maar tevergeefs; en daarom werden de bovensten heengeworpen naar het noorden, om daar een soort van gezelschap te vormen, in het midden daar, aldus ver weg van de Christelijke wereld; daarheen werden eveneens degenen geleid die beneden waren. Maar toen zij daar waren, wilden zij ook dan niet berusten, maar samen met sommige boven overgeblevenen hitsten zij de Babyloniërs op om van achteren het boze te doen; en derhalve werden zij van daar verder heengeleid tot den hoek van het noorden, en daar in een grot afgelaten, die schuin onder het westen doorliep, zodat zij niet langer anderen konden kwetsen die niet ten aanzien van den godsdienst van eender gevoelen waren als zij.

Hoedanig degenen, die eender zijn aan Abraham Schönström.

5887. Verscheidenen van hen werden gezien en opgemerkt; de meesten boven het hoofd, een klein weinig aan den rug; en zij werden daardoor ontdekt dat zij zich zodra zij enigen bemerkten die geestelijk wilden echtbreken, met genen verbonden, en het vuile der echtbreuk aan de hand deden; en daarom werden even zo velen in hun hel geworpen; zij waren zodanig dat zij werden opgenomen in de gezelschappen der rechtschapenen, waar zij ook maar kwamen; zulks omdat zij naar den uitwendigen schijn en hun spraak niet

zodanig verschenen; maar het werd nochtans ontdekt door het verkwikkelijke dat zij smaakten in het boosdoen aan iedereen, wie dan ook; de uiterlijke beleefdheid was immers bij hen maar voorgewend; tevoren was ook gezien dat zij zich door fantasieën konden opwerpen van de ene plaats tot de andere, van de ene hoogte tot de andere.

Hoedanig zij die eender zijn aan Carl Broman.

5888. Getoond werd iemand eender aan Carl Broman; en hoewel deze wist dat iemand een vriend was, ondernam hij het nochtans om hem het boze aan te doen, en dit hardnekkig, van zins om hem te verderven; hij deed dit alleen in de hoop daaruit een voordeeltje te slaan, of hij begunstigde dengene door wien hij geloofde dat hij de reputatie van gewin [*fama lucri*] zou verkrijgen.

Dat allen die neerkeken, werden gescheiden van de overigen, ook de goeden.

5889. Dat diegenen van de overigen werden gescheiden die neerkeken, werd eerder getoond uit ondervinding; dit is eveneens geschied in gezelschappen des hemels, waar de rechtschapenen en de goeden zijn; zij die niet behoorden tot het gezelschap, konden niet anders dan de dingen opmerken die beneden waren, omdat zij niet in den band van het gezelschap waren; weswege zij eveneens daarvan werden gescheiden, en naar hun eigen gezelschap afgevoerd; sommigen eerst tot lagere plaatsen, sommigen niet eerst door lagere plaatsen, sommigen langs omwegen, om hersteld te worden tot hun regerende aandoening.

Over eenvoudige barmhartigheid.

5890. Er was een geest die nabij stond een weinig boven, en invloede in de oogleden van het linkeroog, die schenen als het ware traandruppels te storten; vandaar werd doorvat, dat hij een geest was die in uitwendige barmhartigheid was; daarna sprak ik met hem beneden; en hij zeide dat hij meermalen zulk een barmhartigheid jegens de armen en de ellendigen voelde, dat hij tranen stortte; maar hem werd gevraagd of hij erkentissen van het ware en het

goede had geput, welke der Kerk zijn; hij zeide dat hij zich niet daarop had toegelegd om die aan te leren, maar dat hij nochtans in een uitwendige devotie was geweest; vandaar werd het hem ingeboezemd, dat hij niet in een inwendige en echte barmhartigheid was geweest, welke niet bestaat tenzij door erkenningen van het goede en het ware; hij vloeiende in de linkerborst in, en daar werd enig pijnlijke gevoeld, vrijwel zodanig als van hen die in een uitwendig devote zijn. Hij zeide, dat hij in den hemel was geweest bij de engelen, maar niet daarheen wilde terugkeren; toen zeiden de engelen, dat hij tot hen gekomen was, gelovende dat hij bij hen zou kunnen verblijven; maar zij zeiden hem, dat hij het niet zou kunnen uithouden bij hen, noch zij bij hem, omdat het werd doorvat dat hij slechts in het uitwendige was,

5891. maar dat hij als hij daar wilde zijn, in een zekere streek van het gezelschap waar de goede eenvoudigen zijn, misschien zou kunnen wezen; hij trok zich ook daarheen terug, en verkeerde met hen die daar waren; maar die konden hem niet verduren; een of twee van hen gingen naar een zekere overheid, zeggende dat het beter was om hem te zeggen elders heen te gaan, omdat zijn barmhartigheid werd bewogen jegens iedereen, wie dan ook, en hij geen navraag deed of het tot enig nut strekte; doch dat zijzelf eerst degenen zien, hoedanig die zijn over wie zij zich zouden hebben te erbarmen, en zo op welke wijze, met onderscheid, de barmhartigheid betoond zal worden; en daarom werd hen door de overheid gezegd, dat het beter voor hem was heen te gaan tot een ander gezelschap waar eenderen zijn, en dat hij daar het verkwikkelijke van zijn eigen hemel zou hebben; hetgeen hij ook deed: hij wilde niet anderen boosdoen.

Over Conrad Ribbing.

5892. Hij begon raadslagen te geven aan de boosaardigen, incognito; en daarom werd hij in zijn natuur gebracht, maar toch zo dat hij tegelijk was in uitwendige dingen, eender als hij in de wereld was geweest toen hij zodanige raadslagen had gegeven, en toen hij in de wereld sprak vanuit een innerlijke beziening van dingen, omdat hij het zo gewend was uit hoofde hiervan dat hij aanhoudend thuis in conversatie was, ter oorzake hiervan dat hij nergens gezelschap kon gaan zoeken, vanwege zijn voeten; en omdat hij tevens in zulke handelszaken verweekeld was, waarin hij veel moest denken, hetgeen ook werd ingeblazen door een innerlijke liefde van zich, en door arglisten in raadslagen; toen begon hij machinaties op te zetten rondom

innerlijke arglistigheid, waarmede hij zeer velen aanlokte, die hij opstelde om de goeden te verderven die de Heer beschermde; en het was wonderlijk dat ik tegelijkertijd met hem sprak over verschillende dingen, die hij ook duidelijk waarnam; en omdat hij aanhield, en niet door enige vermaning en vrees voor de hel kon worden weggehaald, werd hij derhalve ettelijke malen zwaar gestraft; hij zeide dat hij wilde aflaten, maar dat hij het niet vermocht; gezegd werd hem, dat dit daarvandaan is, dat hij nets van vrees had voor het Goddelijke, en ook niet over Hem had gedacht; daarna begeerde hij in de hel te komen, om te zien hoedanig die was; en daarom werd het hem toegestaan te gaan waarheen hij maar wilde; hij ging verweg in het westen naast het noorden, tot de allerboosaardigsten; hij werd daar uitgenodigd, maar hij wilde niet, omdat zij gewikst waren; hij bemerkte dit, en daarom ging hij verder, in dezelfde lijn, en daar stopte hij; daar waren bozen, maar niet zo boosaardig als genen vooraan;

5893. toen hij daar aankwam, werd hij in zijn innerlijke dingen gelaten, welke staat hem behaagde; toen zeide hij tot hen, dat zij hem zouden geven al wat zij hadden; wat zij eerst weigerden, maar daarna verkreeg hij het door de kracht van zijn denking, en door de beloften van teruggave; daarna wilde hij dat zij algeheel zouden doen wat hij wilde, wat hij eveneens gedaan kreeg; daarna deelde hij aan een ieder uit van die bezittingen volgens zijn begunstiging, meerdere dingen aan hem die hem het meest gunstig gezind was, anderen weinige dingen volgens dat waarin zij hem hadden behaagd; daarmede werd geopenbaard van hoedanigen animus hij was geweest in de wereld, en hoe hij had gedacht vanuit de begeerte der liefde van zich; hij bekende ook dat hij aldus had gedacht, namelijk dat hij, als hij absolute mogendheid zou hebben, wat hij ook het allerheetst begeerde, aldus zou doen met allen, te weten dat hij al hun dingen zou bezitten, en aan een ieder zou geven volgens dat wat zij deden, stipt en blindelings zoals hij beval; aldus kwam ook uit, dat hij zich wat het inzicht betrof, verhief boven alle overigen in de wereld;

5894. en daarom werd hij, toen degenen die in deze hel waren, weekklaagden over het verlies van hun bezittingen, aldaar allerzwaarst gestraft naar aangezicht en lichaam; nadat dit was gebeurd, werd hij heengezonden, en in zijn uitwendige gebracht; hij werd in de herinnering aan zulke dingen gelaten, en hij bekende ook dat hij zulke dingen bij zich had begeerd. Maar ook zo liet hij niet af; hij werd gedreven in verschillende begeerten, en eveneens in wraak; en het werd bevonden dat hij aanhoudend op wraak zon tegen hen, die iets, hoewel niet boos bedoeld, tegen zijn liefde hadden gesproken, en dat hij wraak koesterde tot aan doodslag toe, en incognito naar middelen zon hoe

hij zijn vijand zou schaden, ook door het recht van zijn functie; behalve tal van andere dingen meer: en daarom werd hij gedreven naar den hoek van het zuiden en westen, verweg, waar zodanigen zijn, in een hel daar; toen hij werd afgeworpen, scheen hij eerst omgeven met een nevel.

Wie de verst verwijderden in het westen zijn.

5895. Het werd opgemerkt, dat buiten de allerboosaardigsten vanuit de Babylonische natie in het westen hellen zijn bij graden niet zo gruwelijk, en dat bij graden de boosaardigheid afneemt, tot aan de Mahomedanen en de heidenen, en dit ter oorzake hiervan dat er evenwicht zij.

Over fantasieën.

5896. Hoedanig fantasieën zijn, kon vaststaan uit iemand die in fantasieën was, namelijk dat het hem toescheen in een wagen te klimmen, en dat de wagen werd veranderd in een olifant, en het hem toescheen op den olifant te zitten, en vlak daarop door de slurf van den olifant afgeworpen te worden, en ook vestreden; daarna stond hij op, en omstanders spraken met hem, zeggende dat het visioenen waren en geen werkelijkheden; hij antwoordde dat hij wist dat het visioenen waren, maar nochtans dat het, omdat hij het zag met zijn eigen ogen, en de pijn voelde van de vertrapping, en van de neerwerping, niet anders kan zijn dan werkelijk; de geesten redeneerden met hem, vrij lang, daarover dat het alleen maar een visioen was, maar nochtans kon hij niet overtuigd worden dat het onwerkelijk was, omdat hij het daadwerkelijk zag en voelde. Het was Jacob Benzelius.

Dat een geest niet kan aflaten van dat te doen waartoe zijn liefde leidt.

5897. Iemand die in den lust van wraak, en in de liefde van zich was, beraamde tal van dingen om degenen te verderven die de Heer beschermde; zijn komplotten waren er meerdere; daarna spraken met hem andere geesten, vragende waarom hij zo deed; hij zeide dat hij niet anders kon, omdat hij in de denking van wraak was; zij vroegen waarom hij niet dacht aan wat er gebeuren kon; hij zeide dat de begerigheid die denking wegnam, zo dat zij

als het ware vanzelf werd verworpen, behalve tal van eendere dingen meer; vandaar werd het waargenomen, dat hij zo gedacht had als hij aan zichzelf was overgelaten in de wereld; en dat hij, als niet de uitwendige banden hem hadden tegengehouden, eender gedaan zou hebben; hij dacht immers nu niet over zijn functie, en over het verlies ervan, omdat hij er geen herinnering aan had, maar alleen over de wraak, en over de mogelijkheid die er was waardoor hij velen zou kunnen opwekken tot hulp, en door kunstgrepen zo aan zijn trekken komen. Het was ook Jacob Benzeliuſ.

De sfeer van des Heren Goddelijke.

5898. Er waren aan den rug meerderen die tezamen een bond vormden om degenen te vernietigen die de Heer beschermden; er waren verscheidenen van dien bond, en zij begonnen ook aan te vallen, maar toen werd bemerkt dat degenen die de Heer beschermden, door de sfeer van des Heren Goddelijke werden omgeven; die sfeer onthield zich naar degenen die aanvielen, en sommigen waagden het dezelve binnen te gaan, maar zij werden plotseling door zulk een angst des harten getroffen, dat zij werden als degenen die in doodstrijd verkeren; sommigen wierpen zich ter aarde, zich kronkelend als slangen; ik hoorde hen uitschreeuwen dat zij nooit meer zulke dingen zouden gaan uithalen; iemand rolde zich over een langen afstand naar de hel toe in het westen, en wierp zich diep naar beneden; het was Lars Benzelstjerna.

Over katten.

5899. Sommigen, door engelen gemonsterd, verschijnen als katten; het zijn degenen die in de sfeer van het Goddelijke kunnen zijn en niet gemarteld; waarover ik mij verwonderde; er was zo iemand in de bovengenoemde sfeer, en innerlijk daarin, en hij week ook niet; en het werd mij gezegd vanuit den hemel, dat dezulken kunnen opklimmen in zekere hemelen en daar aanwezig zijn, en ook niet verjaagd kunnen worden zoals anderen door de engelijke sfeer; maar er zijn daar degenen die hen mondeling bevelen heen te gaan; en zo gaan zij dan heen; zij die zo bevelen, zijn in macht uit den Heer: de oorzaak dat dezulken katten zijn, is deze dat katten degenen zijn die in uitwendigen eredienst zijn geweest, en zedelijk hebben geleefd, en eveneens tempels bezocht, en predikingen aangehoord, maar allerminst aandacht hebben gegeven aan

de dingen die gepredikt werden, en dus zo geen erkentnissen van het ware en het goede hebben geput, waarnaar zij niet hebben geluisterd, maar alleen naar de stem zonder denking; zodanig was ook Baron Stjerncrona, die alleen zong “amen”, maar niet lette op enige erkentnissen.

Wie ook slangen zijn.

5900. Diegenen eveneens zijn slangen, die in de wereld eenzaam hebben geleefd, en zo gedacht hebben over de verschillende dingen die in de wereld voorvielen, en hun gedachten [*cogitata*] niet aan iemand hebben ruchtbaar gemaakt; zij die boos hebben gedacht over het vaderland, en den naaste, gedragen zich eender als slangen; en eveneens verschijnen zij, door engelen gemonsterd, als slangen; zij zijn aan den rug, en hun bedoeling vloeit in aan het achterdeel tussen de lenden, en de slechtere geesten tot aan de geslachtsdelen; zij die niet hun denkingen [*cogitationes*] hebben ruchtbaar gemaakt, en nochtans hebben geweten zich te gedragen volgens het aanvaarde fatsoen en eerzame, worden opgenomen in de gezelschappen der rechtschapenen, omdat zij hun denkingen niet openbaar maken; maar nochtans gaan zij uit, en doen samen met de boosaardigen, en keren terug; ook zeggen zij niet wat zij hebben gedaan, alleen dat zij zich vermaakt hebben. Gustav Benzestjerna.

Over hen die rondom zich kijken, en niet zo in de hoogte zijn; wat voor schade zij berokkenen.

5901. Er waren geesten vanuit Utrecht, die in een gezelschap waren, niet zozeer boos, maar in het geheel niet in erkentnissen; zij waren op een plaats bijna vlak, niet in de hoogte, en meermalen schreden zij uit, en zo keken zij rond alle kanten uit, en dit uit nieuwsgierigheid; ik sprak met hen, en zij spraken niet vanuit enig inzicht, dermate dat ik hen niet kon aanluisteren; bij hun rondkijken wekten zij de geesten van alle kanten op, en wanneer zij zich daarvandaan tot mij keerden, werkten die geesten in mij, en berokkenden kwaad, en somtijds misdadigheid; de geesten van het gezelschap geloofden dat zij onschuldig waren, omdat zij niet zelf kwaad berokkenden; maar het werd hun getoond dat zij licht verleenden, en zo een weg voor hen, en dat zij zonder zulk een beziening niet van mij geweten hadden; en omdat zij nochtans het boze inbrachten, zoals degenen die de bozen opwekken, en

met hen schade berokkenen, werden al die vrouwelijke geesten die van het gezelschap waren, uitgeworpen. Er waren ook boven het hoofd eendere geesten overeenstemmende met hen vanuit hetzelfde vaderland; ook die, ontstoken van de begeerte om neer te kijken, waren ontbrand jegens mij, en door een zekeren vreemden geest werden zij wegwijs gemaakt hoe een opening beneden zich te maken, en genen wekten toen door binnen te kijken misdadige geesten op, waar misdadigheid uit voortkwam; daaruit bleek, dat het niet aan iemand is toegestaan uit te gaan en rondom zich te schouwen buiten zijn eigen terrein [*terra*].

5902. Aan iederen geest wordt de gelegenheid gegeven, uit te gaan van zijn gezelschap of stad, en daar rond te wandelen; zij die het nut liefhebben om het nut, willen het nooit; zij weten zelfs niet van rondkijken buiten hun terrein; ook hebben zij geen oog daarvoor, omdat zij niet zulk een bedoeling hebben; en daarom verschijnen er voor hen geen terreinen elders; anders is het gesteld bij hen die het nut niet liefhebben om het nut; in hen zetelt de lust andere streken te gaan zien, hetgeen ook geschiedt; en het zijn dezen waarvan alle gezelschappen worden gezuiverd, en zij worden naar elders verworpen volgens hun leven.

Over de huichelaars.

5903. Wanneer huichelaars tot de hemelen opklimmen, en daar met de wijzen spreken over de dingen der Kerk en des Hemels, verschijnen zij voor de engelen daar met misvormd aangezicht, maar zij geloven zelf te verschijnen met een schoon aangezicht, zeggende dat zij zo verschijnen; maar nochtans zien de engelen hen zoals zij van binnen zijn; doch aan de eenvoudigen verschijnen zij van een aangezicht dat zij opmaken volgens hun spraak; omdat zij zodanig zijn, worden zij derhalve terstond uitgeworpen.

Over hen die gedachten kunnen afkeren.

5904. Er zijn zekere vrouwen in het gezelschap, die de afzonderlijke dingen der denking doorvatten, en zij zijn kwaadwillig, zodat zij dan terstond die denkingen ergens anders heen draaien, zodat de ander het zich niet kan herinneren; ook weten zij dat wat zij afkeren, met duisternis te omgeven, en zo te overdekken dat de ander het nauwelijks meer in herinnering kan

terugbrengen; maar die vrouwen worden, omdat zij kwaadwillig zijn, allemaal verworpen.

Over hen die zien zoals de nachtvogels, en niet overdag.

5905. Velen vanuit de geestelijken kunnen degenen niet zien die in den innerlijken hemel zijn; en als zij hen zien, zien ze hen in een schemering als van den avond, en dan zien zij hen niet anders dan onschoon, en sommigen zien hen zoals iemand een object ziet in het duister, hetgeen hij volgens de verbeelding in een anderen vorm ziet; deze zelfden kunnen in het licht zelf, waarin de innerlijke engelen zijn, slechts weinig zoal iets zien; het werd hun gezegd dat hun ogen zodanig zijn, eender aan hun denking, omdat de denking en het oog-gezicht bij de geesten één uitmaken; daaruit bleek, dat het gezicht van een ieder in de geestelijke wereld zodanig is als zijn inzicht is; en eveneens bij hen in de hel; hun oog-gezicht stemt overeen met hun denking; en omdat de denking is van het valse, en vandaar *fantastisch*, zij geloven immers dat het valse waar is, doet derhalve het gezicht hetzelfde, en zien zij dingen die er niet zijn, helemaal alsof zij er waren, hetgeen de oorzaak is dat daar louter fantasieën zijn, en niets reëel.

5906. De geestelijken waren verontwaardigd, dat het zo werd gezegd en getoond, en zij meenden dat zij even helder zagen als de innerlijke engelen, omdat het licht voor hun ogen even helder verschijnt, en niets in schaduw; maar dit werd toegelicht, dat is, door vergelijking, met vogels in de wouden, die des nachts zien en zingen, en die dan helder zien, doch in het daglicht wegvluchten, omdat zij dan niet zien; herinnerd werd aan de nachtegaal [in het zweeds: *nåctergal*] en misschien zijn er nog meerdere andere — doch de helsen werden vergeleken bij nachtuilen, oehoe's, vleermuizen [in het zweeds *låderlapper*], en eendere, die helder zien des nachts, en niets overdag.

Waarheen joden zich keren.

5907. Het werd gegeven op het merken waarheen zij zich keren; het was achterwaarts van den Heer af, rechtstreeks tot het westen, waar een schemerdonkerte is in plaats van de zon der wereld, en sommigen dichter naar het noorden daar; zij zeiden, dat sommigen daar donkerte zien; zij die

zijn noordwaarts daar in het westen, zien als het ware een nevelige, en zij overreden zich dat daarin hun Messiah is; en dat hij binnenkort uit zal gaan.

Over de verlichting.

5908. Dat de Goddelijke ware dingen zodanig zijn, dat zij niet worden doorvat dan door een verlichte, en worden verworpen door een niet-verlichte, stond voor mij vast vanuit de volgende ondervinding; aan een zekeren geest werden de boeken gegeven over den hemel en over het laatste gericht, om die door te lezen, en om te onderzoeken of daarin iets zodanigs is wat kan worden gedrukt in Holland, en verkocht met enig voordeel; naar ik giste, was hij iemand die zulk een ambt in Holland had gehad toen hij in de wereld leefde; dezen zijn zodanig dat zij vrij scherp kunnen zien of het zodanige boeken zijn, aldus eveneens of zij als waar moeten worden erkend, dan wel als vals moeten worden verworpen; hij las de boeken door, en hij zeide, dat hij daarin zulke dingen vond dat zij met elk voordeel konden worden gedrukt; doch na enig verwijl las hij ze nog eens door, en zeide dat zij in het geheel geen verdienste hadden, en door niemand zouden worden aanvaard; daaruit bleek, dat hij de eerste keer in verlichting was geweest, en de dingen had gezien die daar vanuit het licht des hemels waren; doch dat hij de tweede keer die dingen zag vanuit een licht eender aan het natuurlijke licht; daaruit bleek ook, dat de Goddelijke ware dingen in het klare en in het liefelijke zijn, wanneer zij worden gelezen in het licht des hemels, en in het duister en in een onliefelijke zijn, wanneer zij in het natuurlijk licht worden gelezen; anders is het gesteld met andere geschriften, waarvoor het licht des hemels niet nodig is. Dezelfde boeken werden aan een ander gegeven, die ook zodanig was, en die zowat hetzelfde bekende.

Over het heilig avondmaal, en over Luther dienaangaande.

5909. Het werd onderzocht, of iemand vanuit de pauselijke natie en vanuit het Christelijke volk, als hij deelnam aan het heilig avondmaal, had gedacht aan het lichaam en het bloed des Heren volgens het leerstellige; en alien beleden dat zij niet daarover hadden gedacht, maar slechts over het heilige dat zij ontvingen; ook de pauselijken werden ondervraagd, en zij zeiden iets

eenders, aldus dat zij niet die stoffelijke idee hadden, wanneer zij aan het sacrament des avondmaals deelnamen.

5910. Ook Luther werd ondervraagd, of hij dan volgens zijn leer, zijnde dat des Heren lichaam en bloed zijn in, met, onder het brood en den wijn; hij zeide dat hij over het heilige had gedacht, en niet volgens de leer; hij zeide verder, dat hij wilde denken volgens de leer, en dat hij, zo vaak als hij daartoe bewogen was, naar den animus werd gemarteld, en derhalve daarna nooit aldus had gedacht.

Over het overredende en Luther.

5911. Het werd gezegd door anderen, dat de aandoening van het ware de Kerk maakt bij den mens; en de aandoening van het ware kan niet bestaan vanuit de leer dergenen die in het geloof-alleen zijn, omdat zij geen leer des levens hebben; maar genen antwoordden dat zij nochtans in de aandoening van het ware zijn, namelijk van hun eigen ware ten aanzien van de denking daarover; niet wetende, dat de aandoening van het ware het leven beschouwt, en niet de denking alleen; niet wetende dat die aandoening welke de denking alleen beschouwt, de aandoening van eigen glorie of van eigen gewin is, welke vuil is ten aanzien van de ware dingen, en dat het geloof dier aandoening ofwel nul is, ofwel overredend is; die dingen gehoord hebbende, schoot Luther van zijn verblijf uit, omdat hun gesprek hem behaagde, en hij toen in dezelfde idee, en in zulk een overredende was,

5912. dat het zo was, dat de lerende ware dingen niet kunnen worden gezien, omdat de overreding het verstand verstikte dergenen die tevens in uitwendige dingen waren. Zij zagen dat het vals was, en dat het niets van bevestiging inhield, aldus niets vanuit redelijk licht, maar alleen vanuit het overredende; hetgeen hij had aangetrokken daardoor dat hij van al wat hij gedacht had, geloofde dat het geen twijfel leed, ter oorzake hiervan, dat de mensen in de wereld hem volgden, en in de koninkrijken zijn leren waren aanvaard, en aldus vanwege het vuur der glorie; en daarom werd hem toen niet iets anders geantwoord, omdat er niets geantwoord kan worden op zulk een overredende, voordat dit overredende uiteengeslagen is; er is geen innerlijk verstand; en daarom werd hij een tortelduif ten aanzien van het aangezicht, toegespitst aan den voorkant van het cerebrum naar den mond toe, zodat hij verscheen als . . . [*handschrift onleesbaar*] tot den mond, hetgeen hij ook bekende; dit

geschiedde omdat hij niets voortbracht [*ook onleesbaar*] vanuit den wil, maar alleen vanuit de denking:

5913. tenslotte, toen zijn overredende was afgekoeld, sprak ik met hem over het overredende, en over het overredende geloof, namelijk dat dit het verstand der anderen verstikt, en dat het ook bestaat bij de bozen die zich in valse dingen hebben bevestigd, zoals zij die tegen het Goddelijke vóór de natuur zijn; ook werd gesproken over de overreding derzulken, en over de Nefilim; voorts werd gezegd dat er geen overredende bestaat bij hen die in de echte aandoening van het ware zijn, maar dat in plaats ervan een verstandelijk licht is samen met zijn redenen en bevestigingen, die zich dan tegelijk vertonen; anders is het gesteld bij hen die in het overredende zijn; want als hun redekavelingen en bevestigingen oprukten, zo zouden zij vergaan, want die zijn alle tegen den hemel. Luther zeide, dat het hem niet geoorloofd was in zijn overredende te zijn, en dat hij zo vaak hij daarin komt, wordt gemarteld, en dat hij zich derhalve ervan onthoudt; en wanneer hij bemerkt dat het overredende komt opzetten, vlucht hij in een kamer waar het wordt verstrooid; maar dat het hem toch is geoorloofd zijn dingen door redeneringen te bevestigen; gezegd werd, dat dit is ter oorzake hiervan dat zij die vanuit de wereld komen, en in een eendere leer zijn, komen tot hen die in het eendere zijn, en zulks volgens de orde des hemels.

5914. Daarna sprak ik met hem allerlei over het goede der naastenliefde en over het geloof daaruit, en dit in verstandelijk licht, en wederom sprak ik wel twee uur lang, en toen waren engellijke geesten met hem verbonden opdat hij de dingen zou kunnen doervatten die gezegd werden; en toen erkende hij die dingen, en bekende dat hij in het valse was geweest, en dat hij niet verder in die dingen kon binnengaan, en zulks ter oorzake hiervan dat hij zich had bevestigd in geloof-alleen; hij ging zelfs zo ver, dat hij die dingen tot zijn leer wilde maken, hetgeen hij ook probeerde, maar tevergeefs, omdat hij toen geheel en al werd verduisterd ten aanzien van zijn verstand, hetgeen hem ook gezegd werd; weswege hij werd verwijderd, en de engellijke geesten die hem waren toegevoegd, hem werden afgenomen; en zo keerde hij terug tot zijn leer, en tot zijn natuurlijk schijnsel, bijgevolg in zijn leven waarin hij vroeger was geweest.

5915. Luther hield meer dan anderen ervan om te redeneren, en door redeneringen te bevestigen; en hij zeide dat hij zelden zodanigen vond die in staat waren met hem over leerstellige dingen te redeneren; weshalve hij het betreunde dat hij maar zelden in dat verkwikkelijke kon zijn; en daarom werd hem gezegd dat de oorzaak waarom hij zodanig is, deze is dat hij vanuit

de denking zijn dogma's uitbroedt, en dan aanhoudend mediteert over het verband der dingen met zijn beginsel; en dat zij die zo doen, het liefhebben te redeneren, en zulke dingen cogitatief te vertonen en te beluisteren; dat de overigen niet eender zijn, is ter oorzaak hiervan, dat zij leerstellige dingen aanleren, en ook niet denken over het verband van de overige dingen met het beginsel, tenzij vanuit anderen, en niet vanuit henzelf; en daarom laten zij zich niet in een innerlijke denking binnen; degenen immers die alleen in de bevestigende dingen van een dogma zijn, en eveneens zich in de bevestigende dingen van het verband van andere dingen ermede binnenlaten, niet vanuit zich en vanuit eigen denking, maar vanuit die der anderen, zien die dingen niet, en zij die geleerd zijn, denken alleen over de bevestiging van één ding; aldus hebben zij het gemoed niet verstrooid in andere dingen, zoals de voorganger. Behalve dat hebben de volgelingen slechts weinig gedacht over zulke dingen, alleen wanneer zij predikten en leeraarden, en ondertussen over wereldlijke en lichamelijke dingen; hij daarentegen aanhoudend van 's morgens tot 's avonds; en daarom, zoals hij zeide, wanneer degenen tot hem komen die kunnen redeneren, zo zijn zij niet lang opgewassen tegen zijn redeneringen, maar trekken zich terug na een korte poos, omdat hij hun denkingen vermoeit.

5916. Nochtans wordt hij in stand gehouden, hoewel hij in valse dingen van leer was geweest, omdat hij in zijn gesprek veel sprak over het goede des levens, en zo nochtans in enig goede des levens was geweest; en het werd hem gezegd, dat hij, zo vaak hij in het goede van gesprekken en van het leven was geweest, niet had gedacht vanuit zijn leerstellige dingen over het geloof-alleen, zoals eveneens geschiedt met anderen; hetgeen is bevestigd door verschillende dingen.

Dat er twee staten des mensen zijn, vooral van den geleerden mens.

5917. De mensen die leeraren en die redeneren over de Goddelijke ware dingen, hebben twee staten, de ene wanneer zij leeraren en denken vanuit de leer, de andere wanneer zij in zich buiten de leer denken; als zij in den vorigen staat zijn, dan zijn zij niet in een staat vanuit henzelf, omdat zij alleen in een denking vanuit de leer zijn; en wanneer zij in dien staat zijn, weten zij niet anders, dan dat het ware dingen zijn die zij spreken; zij ontlene dan de dingen die zij spreken aan het geheugen; doch wanneer zij in den anderen staat zijn, dan zijn zij in zich, en denken vanuit hun wil of liefde, aldus vanuit

hun leven, en dan denken zij niet wat ook vanuit het leerstellige; deze staat is eigen aan des mensen geest, omdat hij vanuit zijn wil of vanuit zijn liefde, bijgevolg vanuit zijn leven denkt; de vorige staat is niet eigen aan hem, omdat die is buiten den wil die het leven zelf maakt; derhalve blijft de mens na den dood zodanig als zijn tweede staat is, omdat deze staat de staat zijns levens is; doch de vorige staat is niet den mens eigen, omdat deze staat slechts de staat der denking vanuit het geheugen is; in den lateren staat is de vorige staat in slaap; en in den vorigen staat wordt hij ontstoken om zo te spreken vanuit de liefde der glorie. Er bestaan meerdere voorbeelden daarvan dat zij die in den eigen staat zijn, dachten tegen het Goddelijke, en tegen alle dingen der Kerk; maar dat zij in den vorigen staat, wanneer zij predikten, niets anders hebben gedacht dan dat het zo is als zij predikten.

5918. Degenen die in de leerstellige dingen over het geloof-alleen zijn, en nochtans in enig goede des levens, hebben ook twee staten; wanneer zij in hun leerstellige dingen zijn, dan zijn zij in hun schijnsel, en als het ware in hun waak, omdat zij zijn in het liefelijke van te spreken over de dingen der Kerk; doch wanneer zij bij zichzelf zijn, en in zichzelf denken, dan zijn hun ideem, omdat zij in enig duister goede des levens zijn, ook in het duister, en naar verhouding als het ware in slaap, want dan denken zij buiten het leerstellige, dat het goede des levens den mens zaligt; dit geschiedde met Luther; hij was in het liefelijke zijn levens wanneer hij kon redeneren, en hoe scherper, dan des te meer; doch wanneer hij bij zichzelf dacht buiten het leerstellige, dan was hij in het duister, en in overweging aangaande het leven.

Over den Heer bij de Afrikanen.

5919. De Afrikanen bij wie een onthulling is, weten niet aangaande den Heer dat Hij als mens geboren was, maar zij weten dat God Mens is, en zij zeggen dat Hijzelf Zichzelf Mens heeft geschapen; dit gehoord hebbende werd het gegeven met de Afrikanen te spreken, aan wie het gezegd werd dat het waar is, dat Jehovah Zichzelf Mens heeft geschapen, omdat Hij vanuit eigen Macht Zijn Menselijke Goddelijk heeft gemaakt.

Over Melanchthon en het overredende, en over Calvijn; Prei of look, waarvandaan.

5920. Ik sprak met Melanchthon, en slechts weinig met Calvijn; maar deze trok zich terug, omdat hij niet zodanig was als de ander; hij leidde immers een Christelijk leven, maar Melanchthon bevestigde zich in het geloof-alleen, en wilde nauwelijks horen over naastenliefde en het goede ervan, weshalve zijn denking vol was van zulke dingen, en hij vandaar voor zich een overredende had verworven, dat weliswaar niet sterk was, maar toch zodanig dat het bij anderen het verstandelijke licht uitbluste, zodat zij dan de ware dingen niet in enig licht konden zien, zoals tevoren; en omdat zijn soort van overreding, die sneeuwig verscheen, zodanig was, keek hij derhalve, wanneer hij mensen niet kon overtuigen door redeneringen over het geloof-alleen, hen strak aan, en stortte zijn overredende uit in hun ogen, en zo konden zij dan niet wat ook tegen hem te berde brengen; zij zeiden nochtans tot hem, dat dit een kunstmatigheid was, opdat zij niet zouden doorvatten wat zij vroeger beseften; en daarom ging hij van hen weg, terdege wetende dat hij zulk een kunstgreep gebruikte; en daarom beklagden zich sommigen over hem; hij goot zulk een overredende ook over ons uit, en trachtte op eendere wijze een schaduw te brengen over het licht van het ware,

5921. maar omdat dit werd doorvat, werd er gezegd dat het overredende zodanig is, dat het in de geestelijke wereld ten enen male verboden is vanuit het overredende te spreken, maar vanuit de rede, en zo vanuit de ware dingen zelf; hierop antwoordde hij, dat hij weet hoe zulk overredende te presenteren: en omdat het verboden was, werd hij voortgeleid van hier naar daar, opdat dit overredende hem zou worden afgenomen; maar voor een tijd werd hij beschermd door hen die in een eendere situatie met hem verkeerden, waardoor ook zij van de overigen werden gescheiden; hij kwam tot mij in zijn overreding, en van hem wasemde een walm uit als van prei of look (*hvitlok*), en de scherpte ervan stak het linkeroog sterk; daaruit bleek met wie de walm van look overeenstemt. Ik sprak ook met hem over het overredende, dat het bestaat met de dingen die der Kerk zijn, en eveneens tegen dezelve; en over de hel van de Nefilim, hoedanig hun overredende was, en dat sommigen vanuit de pauselijke natie, die in het overredende van hun godsdienst zijn, daarheen geworpen worden; en eendere dingen; voorts werd gezegd dat allen die het overredende gebruiken, worden verworpen, en voor het merendeel in die hel gesmeten, en rond daaromheen; doch dat zij die weerstand kunnen bieden, het hard te verduren hebben.

5922. Daarna verbleef Melanchthon enige dagen, en wel achter ter linkerzijde, en hield van plaatsen van waaruit zijn leven enigermate werd vergemeenschap; en toen bleek, dat hij een huichelaar was, want hij veroorzaakte enige pijn aan het voorhoofd en de tanden beiderzijds; waarover ik sprak met enigen, die zeiden dat hij gezegd had het leven van het goede lief te hebben, en dat hij dat leven leefde, terwijl hij toch krachtens zijn godsdienstbeginsel dat leven helemaal verwierp: gezegd werd ook, dat hij enige maten had gepredikt, en dat de Kerk, wanneer het over het geloof-alleen ging, zulke dingen niet wilde horen; en daarom hield hij ermee op zo te preken.

5923. Getoond werd daarna, hoe hij zich vergemeenschapping met den hemel bereidde door misbruik van overeenstemmingen, namelijk dat hij vooraan op het voorhoofd iets roods uitspande, als het ware (verborgen), ¹²) en dat hij het op verschillende wijze vormde, waardoor vergemeenschapping geschiedde; waarop hij met sommigen daar sprak; en hij werd berispt, omdat iets dergelijks magisch was; behalve eendere dingen; en andere dergelijke dingen in de lucht.

Zelf zeide hij, dat hij opgeklommen was in dien hemel, en dat hij, toen hij daar kwam, niets zag; maar toen de ogen geopend werden, zag hij prachtige dingen, maar dat hij terstond gedreven werd neder te dalen; dit werd toegelaten, opdat hij zou weten hoedanig de hemel is; omdat hij daarover had gedacht.

Maar na ettelijke dagen begon hij samen te doen met kwaadwilligen, die mij in het geniep bestookten, door degenen die boven waren, op te stoken dat zij daarin zouden volharden; deswege werd hij daarna verworpen tot hen die in het geloof-alleen zijn, en redetwisten vanuit valse dingen, waar knersing der tanden is.

Over den Heer bij de papisten.

5924. Ik sprak met iemand over den Heer, of hij gedacht had over het Goddelijke des Heren; hij zeide dat hij, zo vaak hij in de leer met ziening [visus] was, het Goddelijke des Heren bekende gelijk te zijn met het Goddelijke des Vaders; en vlak daarop werd toen gevraagd bij de pauselijken, of zij hadden gedacht over het Goddelijke des Heren; zij antwoordden van niet; en toen gezegd werd dat dit nochtans krachtens hun leer is, keerden

12 In het Manuscript is hier geschreven: "*sicut (abscons.)*", en aldus overgenomen.

zij zich af; de oorzaak dat zij niet denken over het Goddelijke des Heren, is deze, dat zij op henzelf al Zijn Goddelijke hebben overgedragen, zeggende dat die mogendheid aan Zijn Menselijke was gegeven door den Vader, en niet uit Hemzelf; en als het uit Hemzelf was geweest, dat het Goddelijke in Zijn Menselijke was geweest zoals de ziel in het lichaam, en dat zij ze dan niet hadden kunnen scheiden.

Over hen die in het goede zijn, en niet in ware dingen.

5925. Er waren sommigen in de hoogte, waarvan men zou hebben kunnen menen dat zij onder de engelen waren; maar zij keerden zich telkens af wanneer zij ware dingen vanuit aandoening ontwaarden, en dan begunstigden zij de duivelse bende, die beneden was, door in te stemmen met hen; vandaar werden zij bemerkt, en afgeworpen; zij zouden onder de laagsten in het hemels Koninkrijk hebben kunnen zijn, als zij van de duivelsen zouden kunnen gescheiden worden; het werd getoond hoedanig zij zijn, door de toekering van het achterdeel des hoofds naar ons toe; en dat deel verscheen heel keurig vanwege de als het ware gekamde haarlokken, waarmede het goede werd aangeduid; doch zij wilden niet het aangezicht tonen, zeggende dit niet te willen, omdat het aangezicht lelijk is; door anderen werd gezegd dat hun aangezicht bijna monsterachtig is vanwege de uitsteeksels en bulten; daaruit bleek, dat het verstandelijke verbonden met het willijke in het aangezicht verschijnt; een teken, dat zij afkerig waren van erkennenissen.

Over het geloof.

5926. Ik sprak in de aanwezigheid van Melanchthon, over het geloof-alleen, dat een geest niet een geest is dan uit zijn goede of boze en dat hij gans en al zo is als zijn goede en boze dingen, zowel van aangezicht als van lichaam, en spraak; want vanuit de spraak wordt getoond hoedanig hij is, en dat hij voor zoveel hij geloof heeft, voor evenzoveel het goede heeft; maar in welken graad en hoedanig hij is ten aanzien van het leven, werd ook getoond door een levende ondervinding; getoond werd hoedanig zijn geest is, hetgeen geschieden kan in de geestelijke wereld; en toen verscheen hij gans en al van binnen hoedanig hij was ten aanzien van het goede; en toen werd eveneens getoond dat hij niet méér van geloof heeft dan voor zoveel als vanuit zijn goede voortgaat, en dat

het overige wat hij geloof noemt, van voren is buiten hem als het ware in de huid; dit zagen meerderen, en iemand die tevoren had geloofd, dat het geloof alleen bestaat, en zo zaligt, riep voortschrijdend uit, dat hij nu had gezien dat iemand niet méér geloof heeft dan voor zoveel als hij naastenliefde heeft. Daarom moesten genen huidelijke geesten worden genoemd.

Over den Heer.

5927. Ik sprak met engelen over den Heer, namelijk dat Hij het Goddelijke heeft gehad uit het eeuwige; want de leer der Kerk vanuit het Woord leert, dat Hij geboren is uit den Vader uit het eeuwige; daaruit mag volgen dat Hij niet ontvangen is geweest uit den Vader, maar dat Hij was ontvangen uit Zijn Goddelijke, en zo niet in de wereld zou geheten kunnen worden de Zoon Gods, maar Zijn eigen Zoon.

Over hen die den Luthersen godsdienst des levens maken.

5928. Weinigen zijn het die den Luthersen godsdienst des levens maken, omdat zij geen leer des levens hebben, maar die van het geloof-alleen; maar nochtans maken diegenen dezen godsdienst des levens, die denken vanuit het geloof, dat hun, nadat zij gerechtvaardigd zijn, niet iets van het boze wordt toegerekend; en dat het goede des levens niets tot het heil bijdraagt; dezen, wanneer zij vanuit het geloof vaak omtrent de daden huns levens aldus denken, maken dien godsdienst des levens, en met hen is het slecht gesteld in het andere leven; zij kunnen niet verbeterd worden, omdat de geest zodanig is als de mens is geweest ten aanzien van het leven uit geloof; er was iemand die een zekere verzoeking onderging, en vandaar aldus dacht over zijn boze dingen, en met het goede geen rekening hield; hij werd zodanig dat hij niet enig ware kon opnemen; en daarom werd hij gescheiden van de overigen; hij was in een gezelschap van goeden, en woonde daar in de uiterste grenzen, en wanneer hij naar het midden kwam, ondervonden zij overlast, als het ware een verhindering om over het goede te denken.

Over den invloed van hen die in het boze zijn, hogerop zijnde, in de lagere draken.

5929. Dat de bozen door fantasieën ook in de hoogte klimmen, en dan geloven in den hemel te zijn, is eerder meermalen gezegd; vanuit hen immers was de vorige hemel die verging; daar zijn degenen die op de lagere gebieden neerkijken, en degenen die niet neerkijken; dezen en genen hebben die plaatsen daar lief, omdat lijnrecht daaronder degenen zijn die de rechtschapenen bestoken, en die misdaden begaan; omdat deze dingen van hun liefde zijn, en zij vergemeenschapping hebben met hen die lijnrecht daar beneden zijn, zijn derhalve zulke plaatsen liefelijk voor hen; deze verkiezen zij, tot deze gaan zij, om in hun verkwikkelijke te zijn; sommigen weten dat beneden zulke dingen zijn; dezen zijn het, die neerkijken; sommigen weten het niet, omdat zij niet neerkijken; maar nochtans voelen zij dan een verkwikkelijke, en houden ervan daar boven te verblijven; en dan werpen zij tegelijkertijd een schandelijken invloed der aandoening of der liefde van zulke dingen af, en zo werpen zij dien invloed in schandelijke aandoeningen en denkingen; doch zij die in zulke dingen niet waren geweest in de wereld, worden aan dien afschuwelijken invloed onttrokken door den Heer; hogere dingen immers treden uitermate wijd op in lagere dingen; omdat dezulken den vorigen zogenaamden hemel hadden gevormd, werden zij derhalve allemaal uitgeworpen: zij die in het geloof-alleen waren geweest, of in geen leer, maar alleen iets hadden geweten vanuit den zin der letter des Woords, werpen een sfeer neer van schandelijke echtbreuk met een tante en met een schoondochter: welke echtbreuk is vanuit de laagste hel, waarmede zij vergemeenschapping hebben.

Hoe geesten worden uitgevorst door omkering.

5930. Wanneer een geest in een goed gezelschap komt, wordt hij op verschillende manieren uitgevorst, hoedanig hij wel is, en eveneens door omkering, om te zien hoedanig hij verschijnt van voren of van aangezicht, en hoedanig hij verschijnt van achterhoofd; als hij betamelijk verschijnt van achterhoofd, dan wordt hij opgenomen; de oorzaak is deze, dat het aangezicht kan liegen, niet echter het achterhoofd; het is immers het achterhoofd waarin de aandoeningen die der liefde zijn, invloeien; en daarom komt de geest uit ten aanzien van de liefde, in het achterhoofd.

Maar er zijn geesten die weten anderen te bedriegen, daarmee dat zij de achterhoofden keren tot een goed gezelschap waarmee zij voor zichzelf vergemeenschapping hebben verworven; en daarom verschijnt zo iemand als betamelijk ook van achterhoofd; maar als dezelfde geest aan den anderen kant van hen wordt omgedraaid, zodat hij dan niet het achterhoofd tot dat gezelschap kan keren, alsdan verschijnt hij zodanig als hij is.

Hoe door de mensen der Kerk heden ten dage wordt opgenomen dat wat vanuit den hemel is.

5931. Ik hoorde dat velen de boeken over hemel en hel, en de overige boeken, hebben ingezien, en er toch geen behagen in hebben gevonden, weshalve zij dezelve lieten liggen; terwijl het toch de verborgenheden des hemels zijn; omdat ik mij daarover verwonderde, werden meerderen, van verschillend leven, in de Christelijke wereld nu, aangevoerd, sommigen die zich over zulke dingen niet bekommeren, sommigen die er zich slechts weinig om bekommeren, sommigen die in wereldlijke dingen zijn, welke zij verkiezen, sommigen die alleen uit gewoonte de tempels bezoeken, sommigen anders en nog meer anders; en het werd bevonden dat het er uiterst weinigen zijn die iets opnemen wat vanuit den hemel is, dat verscheidenen ervan walgen, en het verwerpen; aldus dat zodanig de mensen heden ten dage in de Kerk zijn.

Over den staat van degenen in de hel.

5932. Het was gegeven in een zekere hel te zien, waar niet zulke erge bozen waren; ik zag daar verscheidenen vooraan in een kamer, en een andere kamer van binnen, waarvanuit er een vertrek was voor een rechter, die daar alleen was; daarheen kwam iemand . . . - - [*handschrift onleesbaar*] een zelfliefhebber; en toen hij daar kwam, zette hij zich op een zekeren zetel, gelovende daarheen gezonden te zijn om rechter te wezen; maar de bende daar ging achter den zetel, en sommigen kropen dwars onder den zetel, in de lengte en in de breedte, waarvandaan hij als het ware onzichtbaar werd niet slechts voor mij, maar ook voor hemzelf, en bijna ongevoelig; hij wist alleen dat hij daar was; ook dat zij de spot met hem dreven, door bij hem en over hem te zitten; tenslotte kwam de rechter vanuit zijn vertrek, en stelde zich op dien zetel, aan de rechterzijde; en toen verscheen als het ware een vurige in de

rechterwang daarna ook in de linkerwang, hetgeen een teken was niet alleen dat het een rechter was, maar ook dat hij zou rechtspreken; hij vroeg of iemand kwaad had gedaan; voorts werden enfigen ontboden, en tot straf gevonnist, de overigen geprezen en heengezonden; de rechter duldde alle dingen, dat zij gekscheerden en hun grapjes hadden; alleen mochten zij niemand boosdoen; zij waren heel bang voor hem, omdat hij mogendheid had: het werd ook gezien, hoe zij degenen uitvinden die boosdoen, en wanneer zij hen vinden, vasthouden; zij gaan met een zekere banier die van donker overgaat tot wit, van rondon vorm, en daarmede speuren zij na; zo worden zij geleid tot hen die boos doen, en laten op hem de banier neer, waaronder hij dan neerligt; en hij kan zich niet daaronderuit bewegen, en dit zolang totdat hij is gevonnist; maar deze hel was onder de mildere.

Over de verbinding van den mens met den hemel; de tekenen.

5933. Niemand kan verbonden worden met den hemel, aldus met het Goddelijke, dan door zulke dingen die des Woords en vandaar der Kerk zijn; een mens die niet daarin is, hoezeer hij ook zedelijk, dat is, oprecht en gerecht, leeft, heeft nochtans geen verbinding met den hemel; de oorzaak is deze, dat de mens door de dingen die des Woords en der Kerk zijn, enig en alleen geestelijk wordt, en allen die in de hemelen zijn, zijn geestelijk; geestelijk worden is niet slechts die dingen weten, en daarover spreken, maar het is ook door dezelve worden aangedaan, aldus dienvolgens leven; het leven des mensen volgens dezelve en terwille van dezelve, maakt den geestelijken mens; dan gewordt hem voor het eerst verbinding met den hemel; doch als de mens oprecht en gerecht handelt om redenen in de wereld, om gewin en eerbewijzen, en om de burgerlijke wetten, dan wordt hij niet geestelijk, omdat het einddoel weswege [*propter quem*] wereldlijk en lichamelijk is, en het gerechte en oprechte daaraan hun bestaan en wezen ontlenen, hetwelk niet geestelijk is, maar wereldlijk en lichamelijk. Uit veel ondervinding is mij bewezen, dat zij die niet door goede en ware dingen nochtans in het leven zich een geestelijk leven hebben verworven, niet worden opgenomen in den hemel, omdat er geen verbinding is; maar dat zij worden verworpen. Dit kan een ieder eveneens zien alleen al vanuit een beziening vanuit natuurlijk schijnsel, namelijk dat niemand kan worden verbonden met de geestelijken, aldus met de engelen, tenzij hij geestelijk is; en dat niemand geestelijk kan worden dan alleen door de goede en ware dingen der Kerk; voorts dat het

geestelijke niet is die dingen weten en daarover spreken, maar dienvolgens leven, omdat niets in den mens binnentreedt dan hetgeen is zijner denking vanuit de aandoening of de liefde.

Hieraan moet worden toegevoegd, dat niemand geestelijk kan worden, tenzij hij het Goddelijke des Heren erkent; een ieder moet zijn God kennen, om verbonden te kunnen worden met den hemel, want het is het Goddelijke des Heren dat den hemel maakt; weswege dit het eerste der Kerk is: het Goddelijke des Heren erkennen, en dat er zonder Hem geen heil is.

Dat de Heer alleen alle dingen doet in de hemelen en op aarde; over Zijn almacht. Dat de boten boven waren.

5934. Er waren er die aan de mensen de macht des Heren in laatsten toeschreven, aan degenen die in het geloof in Hem zijn; en daarin waren er zeer velen, ook meerdere gezelschappen boven mij, in hoogten en nog hogere plaatsen; maar het werd getoond, dat de Heer alleen dit doet en de mens totaal niets; Hij vulde ook meerderen in de laagste plaatsen, en merendeels degenen die in het boze en in aan het geloof tegenovergestelde dingen waren, met Zijn Goddelijke in laatsten; dezen handelden eender ten gunste van het laatste Goddelijke; en zo wierp Hij meerdere gezelschappen in de hogere regionen, hetgeen zij ook zagen; ik zag dit ook gedaan buiten mij; vandaar geloofden zij dat allen konden worden gezaligd, ook zij die in de hel zijn, maar er werd gezegd dat zij het niet kunnen, omdat zij dan niet waren in het vrije van denken, willen en handelen, ¹³⁾ aldus niet in hun leven; het werd getoond, dat des Heren Goddelijke macht in laatsten degenen kan vullen die in wetenschap waren aangaande den Heer, ook al waren zij in aan het geloof tegenovergestelde dingen; zij die niet in de wetenschap zijn, kunnen niet opnemen; daaruit bleek, dat het de almacht is van den Heer alleen die dit doet, en mens, geest of engel totaal niets; en dat dit is Zijn Goddelijke in laatsten, omdat Hij Zijn ganse Menselijke tot aan laatsten toe heeft Goddelijk gemaakt.

Waarover ik mij verwonderde, was, dat niet slechts zij boven het hoofd bijna rechtstreeks, in boze dingen waren, en een maakten met de boosaardigen rondom, maar ook zij die boven genen waren, en eveneens zij die nog hoger waren, tot aan de derde en vierde graden van hoogte toe, de ergsten zij die het

13 Op beide plaatsen in het Handschrift is ter rechter zijde geschreven: NB. NB.

hoogst waren; hier waren zij geheel en al gestemd voor de hel, en zij zeiden dat de duivel eerder dan de Heer de mogendheid had ¹³); zij die vlak beneden genen waren, zeiden dat de Vader alle mogendheid had, en niet de Heer, het Goddelijke des Heren niet anders erkennende dan alleen voorzoveel als Hij ontvangt van den Vader, en dat Hij nu niets ontvangt omdat Hij alle dingen wil hebben; toen zij verstrooid werden, schenen zij verstrooid te worden in de natuur, waarmede werd getoond dat zij als Vader de natuur erkenden, en zo voort.

Over de verwoesting.

5935. Nadat een geest in de wereld der geesten zijn tijd heeft doorgebracht, komt hij tenslotte tot het laatste, zijnde de verwoesting van hem; dan verschijnt hij meestal zodanig als hij in de wereld is geweest, en wordt uitgelaten om te gaan waar het hem belieft; en zo komt hij tot de plaats waar de verbinding met enig geestelijke wordt afgenomen; zo wordt hij als dwaas, en werpt hij zich in de hel.

Over vrouwen die prediken.

5936. Vrouwen die denken als mannen over godsdienstige dingen, en veel daarover spreken, en te meer wanneer zij prediken in gemeenten, verliezen de vrouwelijke natuur, welke der aandoening is, weswege zij onder toezicht van echtgenoten zullen zijn [*erunt cum maritis*]; ook worden zij stoffelijk, zo dat de aandoening vergaat, en de innerlijke dingen worden gesloten; zij vangen ook aan te ijlen ten aanzien van de denkingen, hetgeen geschiedt omdat de dan vernietigde aandoening maakt dat het verstandelijke gaat ontsporen; in uitwendigen vorm kunnen zij wel verschijnen als andere vrouwen; kortom, zij worden zinlijk in den laatsten graad; *een vrouw behoort thuis*; en zij wordt een andere, waar zij in predikingen opgaan.

Aangaande het laatste gericht over de Hervormden.

5937. Dit hield geruimen tijd aan, ter oorzaak hiervan dat zij het Woord hebben; en op vele manieren werden zij uitgeworpen; de meesten die nog niet

eerder in de hellen waren geworpen, of tot den hemel verheven, klommen hoog op de bergen, waar meerdere uitspansels zijn; en allen daar die rondom zich keken of overal doorheen blikten, werden vandaar heengeworpen, deels in paden rondom en beneden, deels in hellen; zij maakten aanhoudend bonden, zo dat 20, 50, 100 gezelschappen zich verbonden, de ene bende met deze begeerte, de andere met een andere; sommige bonden werden ontdekt, en zij werden afgeworpen, en zulks bij myriaden; sommige bonden verschenen als bundels die werden doorgesneden met messen en tangen; en wanneer zij doorgesneden waren, werden zij als vanzelf ontrold; sommige bonden werden opgerold als perkamenten, en ontrold; sommige werden overgebracht als wolken, sommige vielen neer in de diepte; het merendeel begaf zich van daar al voortschrijdende tot de hellen; en zo met veel verscheidenheid; zij die aan den rug waren, belaagden in aandoeningen en de denkingen daaruit, grotendeels wanneer er ergens een staat van wanhoop was, waar ook eendere dingen voorvielen, en zo voort.

Over de pauselijken, die zich wilden begeven in de Christelijke wereld.

5938. Velen vanuit de Babylonische bende blaakten van begeerte om de Hervormden af te maken, door afgezanten naar hen toe te zenden, die zij vanuit hun plaatsen ondersteunden, en dit op verschillende manieren, door bonden te stichten; maar zij werden allerzwaarst gestraft, door het al des mensen voor goed te verliezen door verscheuring, en zo werden zij in de hel geworpen; maar nochtans werden zij zo nauwelijks afgeschrikt, want zij blaakten van hitte om alle Hervormden te vernietigen, welke hitte bij hen heden ten dage ten zeerste blaakt.

Dat er meerdere dingen zijn die hoererijen en echtbreuken voortbrengen.

5939. Alle graden van schandelijkheid stemmen overeen met zulke dingen die geestelijke zonden zijn; twee zou ik willen memoreren; zij die in het geloof alleen zijn, en zich om het leven niet bekommeren, brengen de echtbreuk voort met een tante en met een moeder; bij de aanwezigheid van deze geesten komt zulk een denking op; zij die in de tempels vroom en devoot aanbidden, en dan alleen denken over God, en niets ten aanzien van het leven; met hen

stemmen overeen de echtbreuken met een zuster; een zodanige denking valt binnen bij de tegenwoordigheid van deze geesten: een andere schandelijke echtbreuk wordt voortgebracht door hen die veel spreken over God, en er nochtans niets tegenopzien om de mensen te bedriegen, en als zij kunnen hen van hun goederen te beroven: dezen op hun plaats plegen echtbreuk met hun dienstboden, die zij vaak verwisselen, en zo met wie zij maar willen: zij die in de liefde van zich zijn, en wier liefde het is over anderen te heersen, zijn Sodomieten.

Dat alle dingen vanuit de geestelijke wereld aandoeningen zijn welke der liefde zijn.

5940. Er waren geesten bij mij, die in een denking waren daaromtrent wat het geloof en de liefde is; maar voor een uur lang dachten zij over de aandoening die der liefde is; zoals dat de algehele hemel volgens de verscheidenheden ervan is gerangschikt, en een ieder gezelschap daar onderling; en dat alle en de afzonderlijke dingen bij den mens in diens verstand het evenzo zijn; bijgevolg alle dingen des lichaams, omdat deze de stoffelijke vormen zijn des wils en daaruit des verstands; verder dat er totaal niets anders is wat leeft, en wat formeert, en wat handelt; bijgevolg dat er in het geheel geen geloof is zonder de aandoening, aangezien een geloof zonder haar wordt geformeerd vanuit de aandoening die der liefde van zich en van de wereld is, en alsdan dat geloof formeert zoals de wetenschappelijkheden der wereld, waarover zij eender heerst, want zij produceert het op eendere wijze; vandaar is het, dat zij niets van het ware hebben, niet enig redelijk gezicht, noch iets van leven in de dingen die der Kerk zijn.

Bevonden werd ook, dat de verscheidenheden der aandoeningen, welke der liefde zijn, onbepaald vele zijn en menigvuldig, en dat weinige ervan tot des mensen erkentenis reiken; voorts dat de regering van des Heren voorzienigheid is door dezelve, aldus door het goede in het ware, of door de aandoening in de denking.

Over hen die in het hemelse rijk zijn, en over de geniën.

5941. Diegenen worden van dat soort, die niet over enig onderwerp denken, maar somtijds blijven alsof zij niet denken; en als zij niet over iets nadenken,

geloven zij dat zij niets denken; alsdan worden de aandoeningen die van hun liefde zijn, terwijl zij die niet doorvatten, gevariëerd, hetgeen ook verschijnt in de veranderingen van hun animi, en somtijds in de aangezichten; zij geloven vandaar dat zij niets denken. Bij hen die in de liefde van het geestelijk ware zijn, hetgeen wordt doorvat door het verkwikkelijke van het aanhoren van predikingen, en bij anderen aangaande de ware dingen des Woords en des Hemels en der Kerk, worden wanneer zij denken, de goede aandoeningen uit den Heer door den hemel gevariëerd, en dagelijks vervolmaakt, zonder dat zij het weten, en volgens dezelve leven zij ook: bij hen echter die in de liefde van zich en van de wereld zijn, worden de boze aandoeningen gevariëerd, welke er meerdere zijn tegen den naaste; dezen worden geniën. — Genen en dezen doorvatten een verkwikkelijke in een als het ware neerzitten zonder denking; dit is hun kalmte, en verkwikking; zij kunnen ook denken vanuit het verstand, als zij iets zien, maar niet met ziening; en eveneens vanuit het geheugen van zulke dingen die zich aan hun ogen voordeden, maar niet aangaande de dingen des geloofs.

Wanneer zij onder elkaar zijn, spreken zij ook maar weinig, en wanneer zij iets willen zeggen, tonen zij het eerst aan, zoals bijvoorbeeld als zij ergens heengaan, gaan zij eerst naar de plaats die daarheen wijst, en tonen die, en daarna zeggen zij het; meerdere dingen tonen zij door uitbeeldende dingen, zoals wanneer zij met een geestelijk iemand samenkomen, beelden zij een schip uit met zulke dingen die overeenstemmen; als die geestelijke persoon listig en boos is, omgeven zij het schip met slangen; zo op duizend manieren.

**Dat zij die alleen den Vader erkennen, en aan den Heer voorbijgaan,
zich bepalen tot de liefden des lichaams en der wereld.**

5941[b]. Allen, wie dan ook, in het andere leven, zijn bepaald tot hun liefden, aldus ofwel tot de liefden des hemels, ofwel tot de liefden der hel; zij die alleen den Vader erkennen, en niet den Heer, kunnen, omdat zij niet over den Vader vermogen te denken onder enige gestalte, niet door den Heer bepaald worden tot Hemzelf; vandaar was er bij hen een rondkijken alle kanten uit, hetgeen tegen de orde is, weswege zij niet anders kunnen dan gekeerd worden tot de liefde des lichaams en der wereld; in het leven van hun lichaam waren zij eveneens zo gekeerd, weswege zij ook in hun geest geen anderen godsdienst hebben. — Sommigen kijken ergens boven zich in de hoogte, of in het zenith, naar iemand zoals een mens, dien zij den Vader heten te zijn; maar dezen zijn

eveneens eender zonder bepaling, en daarom worden zij als zij goed hebben geleefd, bij kleine beetjes [*paullatim*] gekeerd tot den Heer als zon, of als maan; zij die boos hebben geleefd, worden verworpen. De bepalingen tot de liefden, zijn alle tot het aangezicht.

Zij die tot den Heer worden gekeerd, worden somtijds teruggebracht tot de idee van een God boven het hoofd, en dan zijn zij niet in inzicht, maar in een zekere stompzinnigheid; voor het merendeel zijn zij dan in ideeën van natuurlijke denking.

Over den invloed.

5942. Ik heb, en anderen met mij, een invloed doorvat, nu eens van droefenis, dan weer van vrolijkheid; en ik heb doorvat dat het geesten waren die lager waren, die uitvorsten wat er voor droefenis bij mij was, en daarover onder elkaar spraken; bovendien hoorde ik het; en vandaar werd het onverkwikkelijke dat ik eender had gehad, doorvat in mij als een onverkwikkelijke; en zo voort.

Over de uiterlijke en innerlijke spraken der engelen.

5943. Ik ben in gezelschap met engelen geweest, en het werd door ondervinding gegeven hun spraken te weten; het zijn vier soorten van spraak, zoals er vier soorten van engelen zijn: een stoffelijke spraak van zichtbare dingen, een innerlijke spraak van zichtbare dingen, zijnde de spraken des verstands of der denking; er is de spraak der aandoeningen des lichaams, en de spraak der aandoeningen des harten, zijnde de spraken des wils of der aandoening; met mij spraken degenen die in de spraak der aandoeningen des lichaams konden zijn, en zij drukten in strokende woorden mijn aandoeningen uit tezamen één ten aanzien van het lichaam; ik was daarover verwonderd dat zij die aandoeningen konden uitdrukken, en wel in zo algeheel strokende bewoordingen, en de uiterlijken aandoeningen des lichaams tot aan de innerlijke toe; het waren bekoorlijke verkwikkelijkheden, en verbonden met meerdere aandoeningen die werden uitgedrukt; sommige geesten hoorden en verstonden het uit de verte; maar omdat ik in het natuurlijke was, hoorde ik de woorden niet, maar doortatte de aandoeningen die zij in woorden uitten; deze spraak is niet verstaanbaar voor hen die in zichtbare dingen alleen zijn, zoals zij ook zeiden; maar het werd hun gezegd, dat er ook is de

spraak des harten, zijnde de spraak der liefde tot den Heer; dezen spraken daarna met genen, en zeiden dat zij de woorden niet hoorden noch konden horen, maar dat zij de dingen beseften die zij met aandoening spreken, zoals ik deed toen de vorigen spraken. Aangaande de vorige spraak werd gezegd dat zij weliswaar eender was aan de spraak der zichtbare dingen ten aanzien van de letterlijke samenstemmende woorden, maar dat nochtans iedere letter anders wordt geuit, namelijk volgens de aandoening; en dat zij ook verschilt hierin dat andere woorden niet verstaanbaar zijn voor hen die in zichtbare dingen alleen zijn. De spraak echter der zichtbare dingen is een spreken en uitdrukken van de dingen die met de ogen worden gezien, en dezelve beschrijven, zulke volgens de visuële en verstandelijke ideeën, zoals huizen, paleizen, tuinen, klederen van mensen, en meer dingen; deze spraak is zowel uiterlijke als innerlijk; de uiterlijke is stoffelijk of zinlijk, de innerlijke is natuurlijk of verstandelijk.

Ik hoorde daarna geesten spreken met engelen van den innerlijken hemel; zij zeiden dat zij de spraak hoorden met de oren, maar nochtans niet beseften, omdat dingen die der innerlijke wijsheid waren, werden uitgedrukt met hun woorden, en omdat zij deze dingen niet verstonden, verstonden zij vandaar de woorden ook niet.

Over den boom der wetenschap.

5944. Weinigen weten wat het betekent dat zij gezondigd hebben tegen God deswege dat zij gegeten hebben van den boom der wetenschap; en dit kunnen degenen niet weten die geestelijk zijn, maar alleen zij die hemels zijn, weten het; dit werd toegelicht door de volgende dingen: 1) zoals: iedereen kan goed denken, vanuit het aan ieder mens ingeënt analytisch vermogen, en de regels ervan, welke ontelbaar zijn; en hij wil daarna denken vanuit metafysische en logische regels; bij voortduur wil hij in de denking daarover denken en daarna vanuit dezelve; dan vergaat zijn vorig vermogen. 2) Eender wanneer iemand zich behoorlijk kan gedragen, zodat nets ontbreekt; als hij daarna de regels van het behoorlijke aanleert vanuit wetenschap, en zich daarnaar gedraagt, het lichaam en het aangezicht beweegt, dan vergaat diens natuurlijke vermogen, en hij gedraagt zich vanuit het geveinsde van het eigene. 3) Eender als een uitnemende danser daarna de regels wil aanleren, en daarvanuit dansen; te meer als hij het wil vanuit een wetenschap van de spieren. 4) Kortom, voor zoveel de mens vanuit de wetenschap, welke aan het geheugen in is,

wil denken en handelen, voor evenzoveel handelt hij vanuit zijn verstandelijk eigene; doch voor zoveel hij het doet vanuit aandoening, voor evenzoveel is het vanuit een anderen oorsprong; wat het ware en het goede betreft: voor zoveel iemand die dingen denkt, wil en handelt vanuit de wetenschap, welke van het geheugen is, aldus vanuit louter gehoorzaamheid, voor evenzoveel handelt hij vanuit het verstandelijk eigene, aldus vanuit het boze; het eigene is het boze; 5) daaruit blijkt, dat voor zoveel de mens wordt geleid door den Heer, voor evenzoveel wordt hij geleid door de aandoening binnen in hem, en door middel van ontelbare wetten, en bijna al deze zijn onbekend; als hij dan vanuit wetenschap wil handelen, dan vergaat de vorige staat, welke is vanuit den Goddelijken invloed des Heren; en er ontstaat een staat vanuit het eigene, die vanuit het boze is. 6) dit wordt verstaan onder des Heren woorden: “Laat uw woord zijn ja of neen; wat dit te buiten gaat, is vanuit het boze”.

**Dat het geloof is der naastenliefde, en dat het ten aanzien van het wezen
de naastenliefde is.**

5945. Ik ben in gesprek geweest met sommige Engelsen; geloofd werd dat zij in de wereld bisschoppen waren geweest; met hen sprak ik over het geloof en de naastenliefde; zij meenden vanuit een in de wereld opgevatte opinie, dat geloof bestaanbaar was zonder naastenliefde, voorts dat geloof eerder was dan naastenliefde, omdat zij daarvandaan was; en wij spraken ook over andere dingen welke der rechtvaardiging door het geloof waren; hun gesprek was uitermate vernuftig; al zeggende dat geloof zonder naastenliefde bestaanbaar was, niet slechts omdat leerstellige dingen vanuit het Woord kunnen worden geloofd; bijvoorbeeld dat een mens kan geloven dat er een God is, dat het Woord Goddelijk is, en eendere dingen; en als die dingen niet werden geloofd, zo zouden zij niet door den mens kunnen worden opgenomen in leven en hart; want, zo zeiden zij, als er geen geloof is, hoe kunnen zij worden opgenomen; en daarom gaan zij binnen door het geloof, en als er geen geloof was, zouden zij niet binnengaan; daaruit concludeerden zij ook, dat geloof bestaanbaar is zonder naastenliefde; en als geloof zonder haar bestaanbaar is, dat het zaligend is, omdat door hetzelfde de mens dan geleid wordt door God, weg van het boze, en in het goede, aldus dat er dan de aanwezigheid Gods is, waarvan zij zeiden dat het de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen is; maar het werd hun op levende wijze getoond, dat er geen geloof is tenzij er tegelijk naastenliefde is; maar wat zij geloofden geloof te zijn,

waren alleen maar erkentnissen, namelijk dat er een God is, dat het Woord Goddelijk is, en zo meer; en dat erkentnissen, hoewel zij als des geloofs verschijnen, nochtans niet des geloofs zijn; en dat dezelve de eerste dingen bij den mens zijn, en dat zij niet des geloofs worden vooraleer de mens in de naastenliefde is; zij schijnen geloofd te worden, maar nochtans worden zij niet innerlijk geloofd, en daarom ook treedt het geloof dier dingen geleidelijk terug naarmate de mens aanvangt boos te denken en te willen, en eveneens treden zij terug van den geest des mensen na den dood, omdat zij niet in de naastenliefde zijn geworteld; getoond werd ook, dat dit geloof datgene is wat het historische geloof wordt genoemd, zijnde dit dat men gelooft dat het zo is, omdat iemand die zij voor een geleerde hadden gehouden, het zo gezegd had; iets zodanigs ook is den mens zelf vreemd; want wat van een ander is in iemand, is het zijne niet; en bovendien zijn er onbekende dingen, waarvan zij zeiden dat die geloofd moesten worden, hoewel zij niet verstaan worden; vandaar bleek het hun voor het eerst, dat die dingen niet des geloofs waren, maar slechts erkentnissen, en dat erkentnissen de eerstelingen zijn, waardoor het geloof is omdat er naastenliefde is: maar nochtans hielden zij lang vol, dat het nochtans het geloof is, en dit eerder moet zijn dan de naastenliefde, en als het eerder is, dat het vandaar in God is; maar het werd op levende wijze getoond, dat naastenliefde en geloof één zijn, en dat de mens voor zoveel hij in naastenliefde is, voor evenzoveel in geloof is, en zo dat het een en het ander, namelijk geloof en naastenliefde, tezamen bestaan; maar aangezien geloof naar het wezen naastenliefde is, geheel zoals het ware naar het wezen het goede is, daarom, voor zoveel als van het ware het leven heeft, aldus in den mens is, of hem toegeëigend, voor evenzoveel is er van het goede, zijnde de verbinding ervan tot één; zo is het ware slechts de vorm van het goede; het goede immers wordt als het ontstaat in gestalte en vorm, het geloof genoemd; bijgevolg bestaat het een niet zonder het ander; of gij geloof zegt, dan wel het ware, het is hetzelfde; voorts of gij zegt het goede dan wel de naastenliefde, het is hetzelfde; verder dat dit iets eenders is als met des mensen denking en aandoening: denken zonder aandoening is onmogelijk; het wezen zelf immers der denking is de aandoening; de mens kan weliswaar de dingen denken die hij weet, maar vanuit natuurlijke aandoening, zijnde de aandoening van roem, faam, eer; maar deze aandoening maakt niet dat de denking geestelijk wordt; maar er zal geestelijke aandoening zijn, en deze wordt de naastenliefde genoemd: verder, voor zoveel de mens in naastenliefde is, voor evenzoveel wordt hij verlicht, en ziet hij de ware dingen die des geloofs zijn, erkent ze vanuit verlichting, maar nooit vanuit de natuurlijke

aandoening, waarover boven; en als hij vanuit die dezelve erkent, zo is het vanuit het licht der bevestigingen, welk licht het licht van het ware voorliegt, maar een dwaallicht is, want daardoor kunnen evenzeer valse als ware dingen worden erkend, zoals dat er geen God is, dat het Woord niet Goddelijk is; het schijnt den bozen die zodanig zijn en zich daarin hebben bevestigd, toe alsof zij die dingen als in het licht zien; zulk licht hebben degenen die bij zich hebben bevestigd dat het geloof-alleen zaligt. Bovendien wordt het geloof der naastenliefde, of het geloof dat naar zijn wezen de naastenliefde is, gedurig vervolmaakt door zulke dingen die bevestigen, want het ziet altijd vanuit het geestelijk licht meerdere ware dingen, en al deze dingen verbinden zich met het goede der naastenliefde, en vervolmaken dat. — Zij die in natuurlijk geloof en in geen geestelijk geloof zijn, geloven dat het gemakkelijk is het geloof te ontvangen, zoal niet in de wereld, dan toch in het andere leven, zeggende: “Wanneer ik hoor en zie dat het zo is, kan ik dan niet geloven?” Aldus denken verscheidenen van hen bij zichzelf; maar deze zelfden kunnen na het leven in de wereld, als zij niet het geestelijk geloof door het leven der naastenliefde hebben opgenomen in de wereld, nooit daarna dat geloof opnemen, hetgeen klaarblijkend hieruit kan vaststaan, dat allen, wie dan ook, die vanuit de wereld komen, eerst worden toegevoegd aan goede geesten, en engelen, en op elke wijze onderricht; en die geesten en engelen zeggen, tonen, bevestigen ogenschouwelijk dat het zo is; maar nochtans neemt niemand van hen het aan; zij verwerpen het zoals in de wereld; de oorzaak hiervan is deze, dat het geloof niet is in hen, maar buiten hen. Bovendien, als iemand zou kunnen geloven in het andere leven wanneer hij hoort en ziet, dan zouden allen gezaligd worden; hetgeen ook een teken is, dat er geen geloof is tenzij er het leven of de naastenliefde is. Verder moet men weten, dat de mens zolang hij in erkentnissen alleen is, en in geen leven dienvolgens, alsdan in zijn eigene is, en door zichzelf wordt geleid; doch wanneer hij in het leven dienvolgens is, en voor hoeveel zulks, wordt hij voor evenzoveel uit zijn eigene opgeheven en door den Heer geleid; dit beseft de mens niet, maar toch is het zo; en voor zoveel de mens wordt geleid door den Heer, voor evenzoveel heeft hij het goede, of is het het goede dat hij wil en denkt; doch men moet terdege weten, dat niemand kan leven volgens de erkentnissen vanuit het Woord, tenzij hij vanuit dezelve bespiegelt over zijn denkingen, bedoelingen en daden, dat is, zich onderzoekt, en zich onthoudt van boze dingen, en het goede doet als uit zich; anders is er geen opneming door den mens; en als er geen opneming is, is er geen verbinding met den Heer; aldus kan hij ook niet geleid worden door den Heer.

Over de Afrikanen.

5946. Ik werd voortgeleid door den Heer, door middel van veranderingen van staat omstreeks een half uur lang, naar het zuiden, tot aan de wijzere Afrikanen; en het werd gegeven met hen te spreken over verschillende dingen; en vanuit het gesprek met hen werd het gegeven te doorvatten, dat zij de ware dingen der Kerk weten in henzelf; zij doorsnelden de dingen die ik wist, en zij zeiden dat zij al die dingen weten, en meer nog; ik was van mening, dat zij van degenen waren die weliswaar de ware dingen des hemels doorvatten wanneer zij die anderen horen uiten, maar dat zij nochtans niet daarover spreken; maar het werd opgemerkt, dat zij ook daarover spraken; ik sprak ook met hen over de erkentissen welke representatieven en overeenstemmingen zijn; daarover wisten zij slechts weinig; maar het werd hun getoond wat die tot de wijsheid en de gelukzaligheid bijdragen, namelijk wanneer zij verbonden zijn; verschillende dingen werden dienaangaande getoond, welke dingen hen grotelijks verlustigden: verder werd ik onderricht waar de besten van hen zijn, namelijk aan de zijde naar de zee, beslaande meer dan de helft van het gebied, met bijna dezen vorm; [zie Aanhangsel fig. 11] dat namelijk de besten van hen zijn in de ganse streek D E, maar de ergsten naar de Middellandse Zee, H; ook tot Kaap de Goede Hoop, F; zo dat de rijken der hesten zijn D E; doch degenen naar D B, dat is, naar Azië toe, niet wijs; en dat zij door hen die van daar komen, worden bestookt, omdat zij dingen spreken die genen niet doorvatten: eender bijna tot C, en zij die nog erger zijn naar A toe, waar Egypte is. — Zij zeiden, dat in die grote streek D E allen den Heer vereren, en dat zij worden onderricht door velen die gemeenschap hebben met de engelen des hemels, welke vergemeenschapping niet is door gesprek van engelen, maar door innerlijke doorvatting; en dat dezen hun onderrichters zijn, die zij terdege onderkennen van de anderen. — Zij zeiden ook dat er vanuit Europa geen tot hen worden toegelaten; en als er daarheen komen, en niet willen dienen, zo worden zij van daar heengezonden langs een weg naar B, en dat zij aan genen verkocht worden, zo dat zij beschermd zijn tegen bestokingen. — Wanneer enigen vanuit den pauselijken godsdienst daarheen komen, zo zeggen die dat zij heilig zijn; maar zij worden terstond onderzocht, en men doorvat dat zij niets van het ware weten, te minder doorvatten; en daarorn worden zij ofwel niet toegelaten, ofwel doorgezonden naar Azië, evenals de overigen. Daarna ontvingen zij het Woord, hetwelk zij lazen; en toen zij het lazen, werden zij eerst niets heiligs gewaar; daarna werd het al heiliger en heiliger; en daarop gaven zij het aan hun onderrichters, die zeiden dat zij het hadden,

maar dat zij het niet hadden bekend gemaakt; die onderrichters zeiden, dat zij het dicteerden aan de mensen in Afrika, met wie zij vergemeenschapping hebben, zo als de Heer hen leidt; daaruit blijkt, dat daar nu onthulling is. — Daarna werd hun ook gegeven het werk over *Hemel en Hel*, hetgeen zij ook opnamen en bewaarden: eender ook over *het Laatste Gericht* en over *de Aardbollen in het heelal*, en eveneens over *het Witte Paard*, daarna *de Leer van Nova Hierosolyma*, om daaruit de dingen te kiezen die zij voor nuttig houden. — Daar heerst kalmte, omdat zij in orde zijn. — Sommigen kwamen in aanraking met Christenen, waar het Woord is, en zij bemerkten, dat zij niets van het ware vanuit het goede doorvatten; en zij werden voortgeleid tot zekere Engelsen, en zij beseften dat die het niet opnamen; weinigen doen het uit enig inzicht, en nauwelijks één vanuit doorvatting. Verder werd ik in den geest heengeleid tot anderen in Afrika, welke streek aan de Europeanen bekend is, en op landkaarten Ethiopië wordt genoemd, waar zij in tenten wonen; een goede natie.

Over den invloed des Woords in den hemel, en de vergemeenschapping met de heidenen.

5947. Bij mij waren Afrikanen wonende in Abyssinië, behorende tot Afrika, en gezegd werd, dat er in dat land meerdere psalmen zijn, gemaakt door een vroom man, die in hun Tempels worden gezongen, welke psalmen geschreven zijn in een stijl eender aan dien van het Woord; en omdat de geesten van daarginds niet wisten dat ons Woord een invloed had in den hemel, werden hun oren geopend om in hun Tempel op aarde een zeker psalm daar te horen zingen, en het werd mij eveneens gegeven het te horen; zij zongen aangaande den enen God, den Verlosser van het menselijk geslacht; en die geesten werden toen met de aandoening des harten aangedaan, zodat zij dien psalm eender meezongen; en terstond daarop werden hun oren toegesloten, zodat zij het gezang vanuit hun land niet hoorden, hetwelk nochtans aanhield; en toen werden de geesten vanwege het gezang met veel vreugde aangedaan; zij zeiden dat zij somtijds zulk een vreugde hebben, en eveneens inzicht, maar niet wisten, dat die daarvandaan was; iets eenders is het ook met het Woord. Ik doorvatte toen ook de vreugde der engelen die in den Christelijken Hemel zijn, door vergemeenschapping, waaruit bleek dat er een vergemeenschapping was van het ganse des hemels vanuit den Christelijken Hemel waar het Woord is, en zo dat het het Woord is, vanuit hetwelk de wijsheid en de innerlijke

vreugde is; de vergemeenschapping is zoals de vergemeenschapping van het licht, en zoals in het menselijk lichaam de vergemeenschapping van alle ingewanden uit hart en long.

Aangaande het Laatste Gericht over de Hervormden, en aangaande de vroomheid.

5948. Het gericht over de Hervormden duurde lang, aangezien zij vergemeenschapping hadden met de engelen des hemels door het Woord; de ordeningen van hen hielden derhalve lang aan; voorts omdat daaruit vergemeenschapping is van hen met de natiën rondom; er wordt daaruit immers licht voortgeplant.

Allen van hen die geen verkwikkelijke hadden van enig nut, omdat zij wel niet anders konden dan toelaten dat hun denkingen rondzwierven en tot boze dingen werden bepaald, konden niet in gezelschap met anderen zijn, want de Heer vloeit in het verkwikkelijke van elk goed nut; en daarom begeerden zij allen heen te gaan uit het gezelschap waar zij waren, en rondom zich te kijken, en gemeenschap te hebben met de bozen; weswege zij allen vanuit de gezelschappen heentrokken; en zodra zij buiten het gezelschap waren, begonnen zij gemeenschap te hebben met de bozen, en verschillende boosheden te beramen; vandaar werden zij uitgeworpen, en dit hield lang aan. Onder hen waren er zeer velen die een leven van vroomheid hebben geleid, en vandaar geloofden dat zij eerder dan anderen in den hemel moesten worden opgenomen; maar omdat zij niet enig nut hebben liefgehad, werden ook zij bij drommen uitgeworpen: zij werden daardoor geopenbaard dat zij wanneer zij in mijn rug bliezen, een afwisselende pijn en een afwisselende trilling in de borst veroorzaakten, zowel in de hartslag als in de beweging der longen; onder hen bevonden zich Aulaevill en Rosenstolpe; en laatstgenoemde berokkende, omdat hij ongerecht handelde terwille van vriendschappen, en daarin voortging, een pijn in de slaap, in de beenderen rondom, en ook een weinig in de tanden; hij was volslagen natuurlijk; Aulaevill nog meer.

Zij die een leven van vroomheid hebben geleid, en tot hun leer hebben gehad, dat de naastenliefde alles is, en toch geleefd hebben zonder nutten te betrachten, door alleen maar vroom te bidden, de tempels geregeld te bezoeken, en eendere dingen, veroorzaakten een pijn in den rechterarm en het rechter grote schouderblad; en zij werkten zich hoger op dan de anderen; bij drommen werden zij uitgeworpen; zij waren hogelijk verontwaardigd dat

hun vroomheid en naastenliefde niets hadden uitgericht. Ik had meerdere dingen van dezen en genen te verdragen; en al diegenen werden volgens de verkwikkelijkheden van de zelf- en de wereldliefde, en volgens de verkwikkelijkheden van boze dingen te doen, neergeworpen naar de lagere gebieden, waar zij tenslotte de vroomheid venvierpen.

Langen tijd hield de scheiding tussen de Pauselijken en de Hervormden aan, en voor allen en de afzonderlijken werden wegen bepaald om te gaan tot hun gezelschappen.

Het allervoornaamste was de ordening volgens de idee aangaande het Goddelijke; en volgens de idee aangaande den Heer, de ordening van de goeden; dit werd op verschillende manieren uitgevoerd.

Verdreven werden degenen die zich zonen Gods, en broeders des Heren noemden, en zij werden onderricht dat men aldus niet behoort te spreken en te geloven, maar dat zij zo geheten mogen worden door den Heer, en niet zichzelf zo mogen heten; zij zijn immers alleen dienstknechten.

Over de Russen.

5949. Gezien werd Czar Peter, en ik sprak met hem in een droom; daarna verscheen hij tussen de Russen, en toen werd getoond hoedanig de Russen zijn; daar zij geloven dat hij mogendheid heeft over hun levens, en over hun bezittingen, aldus dat zij niet van henzelf zijn, maar van hem (wat zij ook bekenden vóór hem), hoorde ik hen samen met den Czar, die zeide dat al hun dingen de zijne zijn, omdat het rijk van hem is; maar ik wedervoer dat zij niet van hem zijn, en dat hun schatten niet de zijne zijn, maar de hunne; en dat hij geen recht over hun levens heeft, maar dat zij, voor zoveel als zij vanuit het hunne zullen geven, voor evenzoveel recht hebben op de bescherming van het rijk, en verder niet; en dat hun teven is uit den Heer, en dat zij onder de wet zijn, en de Czar eveneens daaronder; en getoond werd dat wanneer de Czar al hun dingen wilde hebben, zij hem ook alle dingen geven; zij vereren hem als hun god.

Bovendien werd getoond dat zij niet enigen pijn veroorzaken aan de rechterslaap en de tanden zoals de Christenen, waarover ik mij verwonderde; zij waren aan die zijde, en ik voelde niets van pijn hunnerzijds; zij zijn zonder liefde van zich, maar nochtans zijn het dieven; en om aan geld te komen, wagen en doen zij alles.

Over de profanen.

5950. De profanen hebben hun hellen in het westen, ver weg zuidwaarts daar, diep; wanneer zij profanen worden, zijn het niet langer mensen, want zij verschijnen in het licht des hemels als verschroeiende geraamten; en daarom worden zij ook niet in het vrouwelijk noch in het manlijk geslacht genoemd, maar in het onzijdige *that* [engels in het manuscript]; bij graden verliezen zij het menselijk leven, en worden zo als spoken, en het schijnt hun toe in de lucht te fladderen, nu eens als vrouwen, dan weer als mannen, en soms als kleine kinderen, in alle vormen; een vrouwlijk spook werd gezien aldus fladderend, en dan heeft zij niets van denking, want zij is in een helse fantasie, weswege zij zo verschijnt; zij werd ook gezien als een man met zwartachtig aangezicht, in het duister; aldus wordt ook geleidelijk het gezicht der profanen verduisterd.

Over de Engelsen.

5951. De Engelsen zijn van zulk een genius, dat zij als iets is geschreven wat niet is goedgekeurd door hen over wie zij eenmaal groten dunk hebben opgevat, alsdan niet iets zien dan de letter, of den zin der letter en niet den gemenen zin, of zoals iemand die een spreker aanhoort, en slechts let op de woorden der spraak en den samenhang ervan, en niet op de zin van den spreker; doch wanneer enig geschrift de goedkeuring wegdraagt van hen over wie zij een goede mening hebben opgevat, dan zien zij niet den zin der letter, maar den gemenen zin; zij zijn dan als het ware in verlichting over het geschreven onderwerp, zodat de goedkeuring van genen hun een verlichting geeft. Vandaar is het, dat wanneer iets door genen wordt geprezen, het alsdan bij duizenden bijval vindt; doch als het niet is aangeprezen, dan laat niemand zich ermede in, nauwelijks één in het ganse koninkrijk: dermate eender zijn allen aan elkander.

Over Grieken en Mahomedanen. Over den Heer.

5952. Er waren bij mij verscheidenen uit Griekenland, die wonen met de Mahomedanen; zij klaagden over de Mahomedanen, dat die herhaaldelijk tot hen zeggen dat zij drie goden vereren; maar zij antwoorden dat zij één God vereren, en dat de drie één zijn; maar nochtans houden genen vol dat

het er drie zijn die zij vereren, aangezien zij er drie noemen en drie denken; maar nochtans antwoorden zij dat zij één God vereren; wanneer genen vragen welken God van de drie, antwoorden zij: allen tegelijk”; de Mahomedanen laten niet af van deze bestoking, totdat zij antwoorden dat het slechts de namen van één God zijn; dan berusten genen.

Daarna waren bij mij de Mahomedanen daarvandaan, en zij stelden vragen over de drie namen van den enen God; toen zeide ik, hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat de Christenen dit hebben opgevat vanuit den zin der letter des Woords, waar drie genoemd worden, terwijl het toch de namen zijn van één God: zij zeiden dat zij ook het Woord hadden, maar dit slechts weinig lezen; zij geloven dat onze Heer de Grootste Profeet is; maar ik zeide dat Hij van God geboren is, en dat dit in Mattheus en Lukas duidelijk is gezegd; zij zeiden dat zij dit in het geheel niet wisten, en dat zij geloofden dat Hij de zoon van Jozef was; daarna vertelde ik waarom de Heer in de wereld was gekomen, niet om het menselijk geslacht met den Vader te verzoenen, maar om het Menselijke Goddelijk te maken, en zo de hemelen in orde te houden tot aan de laatsten toe, en het menselijk geslacht tot hetwelk anders het Goddelijke niet langer had kunnen reiken; deze dingen gehoord hebbende zwegen zij, en velen stemden toe. — Ik zeide ook dat Profeet in het Woord betekent hem die de ware dingen en de leer van het ware leert, en waar het den Heer geldt, het Goddelijk Ware Zelf. — Zij vroegen waarom de Christenen niet vanuit het Woord worden wegwijs gemaakt [*erudiantur*, letterlijk ontruwd], dat het niet drie goden zijn, maar één; ik zeide, dat zij in den zin der letter des Woords blijven, en dat zij niet kunnen worden verlicht, omdat zij menen dat het geloof-alleen zaligt, hoe zij verder ook leven, en dat zij zo niet kunnen worden verbonden met den hemel en vandaar verlicht worden; en de Mahomedanen beseften ook dat dit zo was, zeggende dat zij leven volgens de geboden van hun godsdienst, en dat het de wetten zelf zijn; en dat niet een leven leiden volgens de Goddelijke wetten, maar alleen de burgerlijke wetten afgescheiden van gene in acht nemen, dwaasheid is.

Over een vleugel op het hoofd, dat het een aanwijzing is dat het boden zijn.

5953. Er verscheen mij een enkele geest met een klein vleugeltje ter linkerzijde van het hoofd; en zij zeiden dat degenen somtijds aldus verschijnen die worden gezonden van den een tot den ander, met brieven of boodschappen; daaruit

bleek, waaraan de ouden het ontleenden dat zij een vleugel hechtten aan het hoofd van Mercurius, die een bode was tussen hun goden.

Over de echtelijke liefde.

5954. Ik sprak met geesten over het huwelijk en deszelfs liefde; en het werd gezegd, dat voor zoveel de echtelijke liefde liefde is, de beiden één zijn, en voor zoveel verkwikkelijk; voorts dat beiden voor zoveel zij wijsheid inhebben, en voor zoveel zij den hemel inhebben, en voor zoveel zij mensen zijn, zij voor evenzoveel in de liefde van de wederhelfd verwijderd zijn van echtbreuk, of van zulk wulpse; het werd ook toegestemd door de engelen en de goede geesten; vandaar werd geconcludeerd hoedanig degenen zijn die niet in de echtelijke liefde zijn, namelijk dat zij eender zijn aan zwijnen en varkens ten aanzien van alle dingen; dit werd bevestigd daarmee dat er een die zodanig was, verscheen als een varken, en met smaak drek vrat.

Over een bok, of bokken.

5955. Er was sprake over een bok der geiten bij Daniël en gezegd werd dat het het geloof-alleen was; opdat degenen nochtans werden overtuigd die niet geloofden dat onder den bok dat geloof werd verstaan, verscheen er iemand die meer dan anderen in het geloof-alleen was, en dien allen als zodanig kenden; en toen sloeg hij aan het redeneren en verdedigde het geloof-alleen, en dat de naastenliefde niets uitwerkt; hij verscheen voor velen niet als een geest, maar als een bok met hoorns; en toen werd gezien dat hij eender optrad als bij Daniël beschreven wordt; waardoor allen werden overtuigd, dat onder dien bok en onder de bokken bij Mattheus, Hfdst. xxv, niet iets anders werd verstaan.

Over de bedrevenheid van rekenen in de geestelijke wereld.

5956. Ook in de geestelijke wereld wordt gerekend; zij hebben daar handelszaken, en hebben dienstpersoneel dat rekenschap geeft; en aan dezen geven zij opdracht tot verkopen en kopen, wat wordt ingeboekt in journaals of boeken zoals in de wereld; wanneer zij daar dan die boekingen nagaan, doen

zij dat zo bedreven en in de puntjes, dat waar mensen in de wereld ettelijke dagen en weken voor nodig zouden hebben, dezen het klaarspelen binnen een kwartier; zij zien terstond waar een fout schuilt, en waar een bedrog, of een verzuim; dit had ik eerder niet geweten, en ook niet kunnen geloven; maar nochtans namen zij de rekeningen door die ik met iemand in de wereld had, en terstond zagen zij dat het allemaal klopte; dit geschiedt daarvandaan dat het geestelijk gezicht zodanig is dat het in één oogwenk kan doorvliegen waar het gezicht des lichaams ruimte van tijd voor nodig heeft. Vandaar is het, dat de dienstknechten getrouw zijn, omdat zij terstond kunnen uitvorsen waar fraudes liggen.

**Over een zekere monnik die leefde in de donkere eeuw [middeleeuwen],
anno . . .**

5957. Er was iemand die kwam van links, en keek in de plaatsen waar monniken waren die geleefd hebben in de middeleeuwen, welke plaatsen vooraan waren in het westen, diep beneden; daarvandaan en verder uit een gesprek met hem, werd te weten gegeven dat hij van daar was; hij zeide dat hij, toen het laatste gericht geschiedde, was weggevlucht, en daarna maar rondzwierf; en anderen zeiden, dat hij vrijwel dwaas was, slechts weinig sprekende, en dat hij, ondervraagd zijnde over de Goddelijke ware dingen, volstrekt niets wist, zodat hij volslagen stompzinig was, hoewel hij langen tijd in het andere leven was geweest; hij zeide uit de wereld gekomen te zijn in de elfde eeuw, en dat hij nu wilde zijn met zijn soortgenoten; daaruit bleek hoedanig de geesten zijn die zonder Goddelijke ware dingen zijn na zoveel eeuwen; en dat zij aanblijven zodanig als zij geweest waren, namelijk dat zij stompziniger worden.

**Over het geloof-alleen en de rechtvaardigmaking daardoor hetgeen
nooit verbonden kan worden met de naastenliefde. Over den auteur van
“the duty of men”.**

5958. Ik sprak ettelijke malen met hem die in Engeland heeft geschreven *The duty of men*; hij is eender aan wat hij was in de wereld, aldus daarover in overpeinzing als in de wereld, namelijk dat hij het geloof-alleen en de rechtvaardigmaking daardoor wilde verbinden met de naastenliefde jegens

den naaste; hij weet immers dat in het Woord zo vaak met name wordt genoemd liefde, doen, het goede, en de werken; van geloof zijnde dat de mens door het geloof-alleen tenslotte komt tot de naastenliefde, voorts wanneer hij gerechtvaardigd is, aangezien er dan een zeker streven tot het goede is; van mening zijnde dat dit streven bestaat door het geloof-alleen, en dat hij dan daardoor wordt geleid van den Heer, en alsdan zo niet verdienste stelt in de werken; en dat het geloof-alleen de verbinding met God bewerkt, en dat zo God eerst leidt tot de naastenliefde, en daarna in de naastenliefde: dit overpeinst hij aanhoudend nog, en wil het steeds naderbij komen, en het schijnt hem ook toe naderbij te komen, tot dicht aan de verbinding toe; maar eenmaal daar zijnde, worden hem de ogen geopend zodat hij ziet waar hij is, en dan ziet hij dat hij helemaal op een weg is ver verwijderd van de verbinding; en dat het pad dat hij ging door redenering vol is geweest van valse dingen die als ware dingen verschenen; en eveneens heeft hij meermalen een stem van de engelen gehoord, dat hij op een niet-ware weg is, en dat nooit een verbinding kan geschieden; getoond werd hem toen door de engelen, dat er een balk is en als het ware een barrière, die scheiding maakt, en welke geenszins kan worden overschreden; en dat zo iets den mens tot in het eeuwige in den weg staat; maar nochtans ging hij aanhoudend voort in zijn overpeinzing; hij zeide mij, dat hij in de wereld een anderen weg had gezien, welke der naastenliefde is, en dat hij dien weg had willen inslaan, maar dat hij daarvan was afgehouden door een voorganger van enige hoogwaardigheid; en dat zijn boek, als het niet den weg der leer over het geloof-alleen en over de rechtvaardigmaking dienvolgens zou gaan, niet geaccepteerd zou worden; weswege hij dien weg voortzette in zijn overpeinzingen; en door verschillende schijnbaarheden leek het hem toen toe, dat hij de verbinding had bewerkstelligd; maar dat hij nu inzag, omdat hij in een ander licht is, dat het allemaal tevergeefs is; ik sprak met hem ook door geestelijknatuurlijke ideeën, en toonde hem de onmogelijkheid aan; en dat de schijnbaarheid vanuit de ondervinding van verschillende dingen daaruit voortkomt, dat zij die een leven van naastenliefde hebben geleefd, maar vanuit hun voorgangers de leer aangaande het geloof-alleen hebben geput, die mening alleen in het geheugen hebben vastgehouden, maar nochtans niet een leven volgens dat geloof hebben geleid, welk leven [van het geloof] het is dat daarna het boze geenszins verdoemt, en dat het goede niets uitwerkt, omdat zulks vanuit het eigene is, aldus verdienste daarin stelt; genen dachten dit niet, aldus niet dat rechtvaardiging is door geloof-alleen; maar zij wisten slechts van dat dogma; omdat er bij dezen verbinding is, werd er derhalve ondervinding aan hen

ontleend, en dit voegde hij toe aan zijn bevestigingen; hierover heb ik veel met hem gesproken, door te tonen dat bij genen een verbinding bestaat, en geenszins bij hen die geleefd hebben volgens de leer over het geloof-alleen en over de rechtvaardiging door hetzelve; en het werd getoond, dat er, ook als dezen echte ware dingen zouden geweten hebben ten aanzien van het geheugen, nochtans nooit verbinding zou zijn: het leven der naastenliefde is het goede, oprechte en gerechte handelen, vanuit godsdienst, aldus omdat het geboden is door den Heer in het Woord; door dat leven geschiedt verbinding, omdat er aanplooiing geschiedt door den mens, en vandaar opneming; de mens moet dat leven voeren zoals vanuit zich maar nochtans geloven dat het uit den Heer is; de mens immers kan in den aanvang, omdat hij in het duister is, niet anders denken dan dat het uit hemzelf is, terwijl het toch uit den Heer is, aangezien de Heer altijd aanwezig is en het den mens geeft aldus te leven; voor zoveel de mens zich aanplooit, en voor zoveel hij zich aanplooit zoals uit zich, voor evenzoveel vloeit de Heer in, en voor evenzoveel neemt de mens op, en voor evenzoveel wordt hij verbonden; doch het geloof-alleen sluit elke zodanige opneming buiten, en daarom is er nooit verbinding; hij stelt immers alles aan de zijde van God, en niets aan de zijde van den mens; en de mens kan niet door God daartoe gedreven worden, wanneer hij vanuit het beginsel aangaande het geloofalleen leeft; en bij hen die dat geloof aan het leven hebben aangeplooid, door te geloven dat het boze niet verdoemt, en dat men het goede niet kan doen uit zich, en vandaar ook niet over het boze noch over het goede zoals uit zich denkt; hij die zo tot op zekere hoogte heeft geleefd, kan daarna nooit worden voortgeleid tot het leven der naastenliefde en zo tot verbinding; hij heeft immers zijn redelijke en geestelijke verdraaid, uit welken knoop hij daarna niet kan worden teruggedraaid; anders is het gesteld bij hen die alleen dat geloof kennen, maar niet dienvolgens hebben geleefd; of die niet hun eigen leven zelf hebben doordrenkt van dat valse.

Over Athanasius.

5959. Ik sprak met Athanasius; deze zeide, dat hij niet zijn God weet, dat hij den Vader zoekt, den Zoon zoekt, en den heiligen geest zoekt, dus drie, en nooit vindt; aldus dat hij niet zijn God kan vinden; hij klaagt bitter over zijn lot; de oorzaak hiervan is deze, dat hij zich had bevestigd in de opinie over drie personen; doch de overigen die slechts vanuit diens geloofsbelijdenis die dingen hebben gehoord, en zich niet bevestigd hebben in dezelve zoals

hij, dezen — als zij het leven der naastenliefde hebben betracht — worden tenslotte daartoe bepaald den Heer voor den Alenen God te erkennen; deswege is het vanuit de Voorzienigheid des Heren, dat weinigen erover denken, maar het slechts aanhoren vanuit die geloofsbelijdenis, en vluchtigjes aanhouden, en ook niet bevestigen.

Over Gog en Magog.

5960. Er waren ietwat boven mij degenen die alles stelden in het lezen van vrome boeken, die vol van gebeden waren, en die psalmen zongen, gelovende dat alle eredienst daarin bestaat; omdat die boven mij waren, blusten zij al het verstand van het Woord ten aanzien van den inwendigen zin uit, en ook stompten zij de geestelijke aandoening van het ware af, en er verspreidden zich rondom beneden meerderen vanuit eenderen godsdienst, die zij als het ware obsedeerden; ik sprak daarna met hen, en zij zeiden dat zij alleen zulke boeken lezen, en dat zij ambtenaren hebben die hen in hun gezelschap bezoeken of zij naarstig zijn in het lezen; het werd hun gevraagd of zij niet ware dingen aanleren; zij zeiden dat zij zich daarom niet bekommeren, menende dat die invloeien uit God, zonder opneming en denking dienaangaande, aldus zonder erkentnissen, met de aanlering waarvan zij zich zouden hebben te bemoeien; ik antwoordde hen dat de mens zonder ware dingen leeg is, en dat al dat geles en bidden van hen is als een geluid vanuit een luchtledige, en dat zij in elk geval ware dingen moeten aanleren, en dat zij in werk moeten zijn, en niet in zulk een lediggang — en het werd doorvat dat dezulken Gog en Magog waren — Hoedanig Gog en Magog verder zijn, kan vaststaan uit *Rosenstolpe*, die naarstig het Woord las (in de Scriverus-uitgave), geregeld de kerk bezocht, voorts vurig bad, en toch niets van het ware machtig was, nauwelijks één ware; noch had hij het Woord verstaan ten aanzien van één punt der leer; en zijn leven was ongerecht geweest, omdat hij ten gunste van vrienden oordeelde; vandaar verscheen hij als een stronk, leeg, zonder geestelijk leven, en het werd doorvat dat dezulken Gog en Magog zijn.

Over den draak.

5961. Al diegenen zijn draken, die door het Woord de valse dingen bevestigen; het hoofd maken degenen uit die in uitwendige vroomheid zijn, en in geen

inwendige, of die het al des heils stellen in uitwendigen eredienst; het lichaam maken degenen die zeggen dat de naastenliefde het voornaamste des heils is, en niet het leven der naastenliefde leven; het achterdeel van den draak maken degenen die het geloof stellen als het enige middel des heils; zijn staart degenen die alleen het Woord lezen, en daarin het heil stellen, en die in geen leer zijn, zeggende dat het Woord in de letter de leer is; maar zo kunnen zij verdedigen al wat zij maar willen; ik sprak met hen die in het lezen van het Woord het enige heilsmiddel stelden; die waren boven het hoofd, en zij zeiden dat zij ervoor zorgen dat allen in hun gezelschap naarstig zijn in het lezen van het Woord; maar ik zeide hun dat dit niet zaligt, maar dat zij moeten leven volgens het Woord, en dat niemand kan leven volgens het Woord, tenzij hij in de leer van het ware vanuit hetzelfde is; anders weten zij niet hoe zij zullen hebben te leven; zij kunnen immers het al des levens, hoedanig het ook maar is, vanuit den zin der letter des Woord verdedigen, en zo de valse dingen beschermen; getoond werd ook hoedanig het Woord in de letter is, maar dat zij die in de leer vanuit het Woord zijn, geheel anders het Woord zien en dat lezen, aldus verstaan, en dat zij zo redelijk kunnen worden; anderszins nooit; en dat de lezing van het Woord niet wordt gehoord door den Heer, en derhalve niet bevorderlijk is voor het heil, tenzij men in het leven van het ware is; en dat zij niet in het leven van het ware kunnen zijn, tenzij zij in de leer vanuit het Woord zijn; de Heer immers beschouwt des menschen hart en ziel, of de liefde en het geloof; en hoedanig die zijn, of hoedanig de mens is, zodanig wordt het Woord gehoord en opgenomen; de lezing van het Woord daarzonder is slechts een geluid zonder redelijke of geestelijke denking; dit beseften zij toen, omdat het hun was gezegd door middel van geestelijke ideeën; gezegd werd, dat zij het zijn die de staart van den draak maken; zij zeiden dat zij daaraan hun opinie ontleenden, omdat zij wisten dat de afzonderlijke dingen des Woords verbinding hebben met den hemel; maar er werd geantwoord, dat zij verbinding hebben met den mens die het leest, en een zodanige verbinding als deze is vanuit het Woord; hetgeen zij kunnen weten uit het feit, dat het Woord op een tafel geen verbinding heeft, aldus ook niet bij een lezer anders dan hoedanig die is in zijn verstand en in de aandoening des levens daarvanuit.

Bovendien waren er anderen, die de naastenliefde tot het enige heilsmiddel maakten, maar nochtans niet wisten wat de naastenliefde is, en niet het leven der naastenliefde leefden; zij veroorzaakten pijn in den rechterarm.

Er waren er ook die zowel de naastenliefde als het geloof tot heilsmiddelen maakten, wat zij ook ontvouwden, maar nochtans niet het leven der

naastenliefde leefden; zijn stemden overeen met de echtbreuk van een zuster met een broeder.

Alle zodanigen die draken zijn, stemmen overeen met de vuile echtbreuken, waarover bij Mozes.

Zij die het geloof maken tot het enige heilsmiddel, stemmen misschien overeen met den huid [van den draak].

Over Dippel en over Gustav Benzelstjerna, die scherp anderen kunnen belasteren, maar niets van het ware kunnen zien.

5962. Het werd geloofd, dat Dippel dingen scherp kon bezien, ter oorzaak hiervan dat hij scherp schreef tegen verscheidenen, en daarin scheen het alsof hij dingen beter verstond dan anderen; maar het werd onderzocht, en bevonden dat hij niets van het ware, ja zelfs niets van één enkel ding kan bezien, maar alleen anderen belasteren; en daarom waren de dingen die van hem kwamen, belachelijk en dwaas: zoals hieruit kan vaststaan, dat hij zeide dat vuur tot den geest behoort, en andere onzin meer; omdat zij geloofden dat er verstand van een onderwerp bij hem was, werd derhalve Gustav Benzelstjerna opgeroepen, die Dippel onderzocht; en hij zeide over hem zulke dingen die hij niet anders kon dan op zichzelf betrekken; en die dingen werden zo scherp gezegd, dat het nauwelijks scherper kon, en toch kan hij geenszins enige zaak bezien; daarvandaan werd het geopenbaard, hoedanig degenen zijn die scherp anderen kunnen belasteren, namelijk dat zij nochtans zelf niets zien; en dat het verkwikkelijke van lasteren zodanig is, dat het te vergelijken is met de boosaardigheid der helsen, die ook zo scherp is dat men van hen zou kunnen geloven dat zij dingen kunnen bezien, maar dat het allerverst verwijderd is van de beziening van het ware.

Over de Russen.

5963. Zij zijn niet zo boosaardig als de overigen in het Christendom; zij zijn in grote subordinatie, gelovende dat alle dingen die zij bezitten, niet zijn van hen maar van den Czar, omdat het rijk van hem is; en daarom neemt hij, wanneer hij het wil, van hen af al wat hij wil; en zij bekennen wat zij hebben, en geven het, evenzo wanneer ambtenaren zeggen dat het op zijn bevel is; in het andere leven behouden zij dat geloof en leven in die subordinatie, maar

met dit verschil, dat al hun dingen niet zijn van den Czar, maar van God, hun gegeven om dat naar behoren tot nut te besteden; en daarom, als zij die dingen niet naar behoren besteden, of, wanneer het verkeerd gaat, dat is, als zij boos zijn, dan wordt van hen een deel of alles afgenomen volgens de boosheid en het misbruik, of het nut ten kwade — hetgeen ook geschiedt. Soms wordt hun gezegd, wanneer zij al te veel het hart op geld stellen, dat zij iets van hun geld zullen geven aan de armen of de behoeftigen; en hoewel zij dit bezwaarlijk willen, wordt hun toch gezegd dat het gedaan moet worden, omdat het op bevel Gods is; hetgeen zij dan ook doen, maar dan, na enigen tijd, ontvangen zij meer, want zij worden gezegend. Soms wordt hun gezegd heen te gaan van hun plaatsen, omdat zij boos zijn; maar dan denken en zeggen zij dat de bozen bij hen zijn, en dat die hen boos maken; en daarom zoeken zij die op, en wanneer zij ze vinden, werpen zij die voort in de zee, waarvandaan zij nooit terugkeren: aldus van hen bevrijd zijnde blijven zij in hun bezittingen: wanneer zij daarna bemerken dat zij beginnen boos te zijn, namelijk de goederen van anderen te begeren, en ettelijke kunstgrepen uit te denken om anderen hun dingen te ontfutselen, dan beseffen zij dat bozen in de nabijheid zijn, van wie zij derhalve, vermaand zijnde, hun gezelschap zuiveren: bozen worden merendeels gevonden op zekere plaatsen, meestal aan de zeezijde; er waren ettelijke malen Russen bij mij, en door hen werden de bozen vanuit het Christendom afgeweerd; zij waren in gehoorzaamheid, en bescheiden, zo dat zij veel beter waren dan genen; de oorzaak is deze, dat zij in goede aandoening kunnen gehouden worden, omdat zij in gehoorzaamheid en subordinatie zijn, ook niet naar hogere dingen hijgen, en zo kunnen worden afgehouden van het eigene des wils; maar zij zijn slechts weinig verstandelijk.

Over het Woord in den hemel.

5964. Zekere gezelschappen daar hebben het Woord geschreven ten aanzien van verscheidene dingen volgens den geestelijken zin, maar in de plaats van namen, koninkrijken, plaatsen, zijn woorden die niet worden verstaan dan alleen door hun wijzen; die woorden immers behelzen meerdere verborgenheden van de zaak die wordt aangeduid door den naam, en deze kunnen geen anderen ontrollen dan zij die deze verborgenheden weten; en voor zoveel zij ze weten, voor evenzoveel zien zij; want woorden en schriften in den hemel zijn zodanig dat één enkel woord meerdere verborgenheden kan samenvatten zodanige als er zijn in den binnensten hemel; zij zijn immers

ingewikkeld in dat woord door klinkers ten aanzien van den klank, en door medeklinkers ten aanzien van het verstand.

5965. Daaruit kan vaststaan, hoedanige geschriften ook in den hemel zijn, namelijk dat er woorden zijn die meer dingen bevatten dan degenen zelf die ze lezen, weten; zij zeiden immers dat er in plaats van Egypte, Assyrië, Aschur, en andere steden, woorden zijn, die niet dan allerduisterst worden verstaan in de plaats ervan; maar zodra zij komen in de erkenning der dingen welke zij bevatten, zien zij in dat woord tal van dingen, ten volle volgens het verstand der dingen die zij bevatten; zulke woorden zijn uit den Heer in het Woord hier en daar vanuit den binnensten hemel, somtijds in eenderen stijl geschreven; maar dan zijn de verborgen dingen in den klank der klinkers, en in de vloeiing der medeklinkers daar, welke ook hun klanken daarvandaan hebben, met een verscheidenheid volgens de zaak die is bevat en wordt geopenbaard: somtijds zijn de letters der woorden geschreven in krommingen, welke ook verborgenheden des hemels bevatten: dit werd gehoord vanuit degenen waar zulk een Woord is; door hen wordt het Woord deswege heilig gehouden; want zij weten dat zo oneindige dingen worden samengevat.

Over hen die in den vorigen hemel waren.

5966. Zodanigen als in den vorigen hemel waren, trachten nog heen te vluchten tot de plaatsen waar eenderen waren, maar omdat die plaatsen aan de engelen zijn gegeven, kunnen zij zich derhalve nu niet tot daar opwerken, maar worden in de afdaling verwijderd en gevoerd langs andere wegen, en zo allengs lager en lager, tenslotte tot hun eigen plaatsen waar zij hebben te zijn.

5967. Met hen die zodanig waren, heb ik vaak gesproken; merendeels hebben zij die natuur, dat zij over anderen willen heersen; en daarom kijken zij vanuit de hogere plaatsen waar zij gaan, naar beneden, en regeren over hen die zij met hun ogen ontmoeten, sommigen op deze wijze, sommigen op andere wijze; ik sprak met dezulken, die zeiden het verstand of het vermogen van verstaan, oordelen en doorvatten der anderen te onderzoeken; zij gaven aan hen documenten, of als het ware *fullmagter* [zweeds voor volmachten] dat zij zodanig waren; en wanneer die documenten of volmachten werden gezien, schenen die als vanuit den hemel te komen; vandaar werd hun door anderen het recht gegeven van meerdere ambten uit te oefenen: deze anderen waren Cederstedt en Jacob Gyllenborg, die dat vermogen van toewijzing hadden, maar ten aanzien van den wil waren zij begeerten van zich en van

de wereld, gevoerd door geen aandoening tot het ware, het gerechte en het rechte, dan alleen vanuit de begeerte van hun eigen dingen, welke begeerte hen niet slechts aanhitste, maar ook verlichtte, want zodanigen kunnen de begeerte verlichten in burgerlijke dingen, en een klein weinig ook in zedelijke dingen, maar zij verblinden in geestelijke dingen, weswege zij toch duivels zijn. — Sommigen wilden niets anders dan anderen kwaad doen onder het voorwendsel van hun hoedanigheid te onderzoeken; anderen weer op andere manier; maar zij allen werden afgeworpen, en de overigen van eendere natuur werden aangedreven om de wegen te gaan die leiden tot hun hellen.

5968. Getoond werd hun op levendige wijze, dat zij niet in de hoogten waren, maar in de hellen; dat zij schenen in de hoogten te zijn, was vanuit hun fantastisch gezicht, hetwelk zodanig is als van hen die in dromen wandelen; toen hun immers dat gezicht was afgenomen, verschenen zij terstond in de hellen; dit is meermalen gezien.

5969. Verscheidenen ook van hen leidden de denkingen der mensen die beneden waren, zowel wanneer zij onder elkaar dachten, als wanneer zij in hun bezigheden waren; het was hun verkwikkelijke als het ware in hen te zijn, en hen te doen denken, maar zij werden allemaal uitgeworpen; het werd hun gezegd, dat een ieder op zichzelf moet denken, en omdat zij in die orde zijn, opdat zij in gezelschap rondom en beneden denken, dat derhalve allen moeten worden geleid door den Heer; en dat zij zo niet zouden kunnen worden geleid als dezen in genen dachten; en daarom werden dezulken uitgeworpen.

Over het geloof, gescheiden van de naastenliefde.

5970. Er was een zekere geest uit Engeland, voor wien ik voorlas de gebeden in Engeland gebruikelijk vóór het gewijde avondmaal, opdat hij daaruit mocht zien dat in Engeland een geloof gescheiden van de naastenliefde niet wordt erkend, maar de naastenliefde; en dat hij die niet daarin is, in de verdoemenis komt; die geest zeide, na de voorlezing van dat gebed, dat hij niet anders had geloofd, dan dat al die dingen het geloof zijn; en daarom werd gezegd, dat als die dingen het geloof zijn, hetzelfde niet kan worden gescheiden van het leven; hij dacht erover na, en zeide dat hij weliswaar iets over het geloof had gedacht, maar dat hij nu doorvat dat het geloof hetzelfde is als het leven; daarom sprak hij met sommige predikers over dezelfde zaak, en wilde weten of niet het geloof aldus leven was; omdat genen anders dachten, konden zij bezwaarlijk antwoorden; wel dat het kan gescheiden worden, maar omdat dit tegen de

gebeden inging, zeiden zij dat de geleerden niet zo geloven; die geest zeide toen: Komen zij dan niet in de verdoemenis volgens die woorden? Genen wilden neen zeggen, maar konden het niet; en daarom zeiden zij dat als zij die gebeden in de tempels lezen, alsdan geloven dat degenen verdoemd worden die niet aldus leven; zij wilden spreken over de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen; maar wat rechtvaardigmaking was zonder zulk geloof als lag opgesloten in de gebeden, kon hij niet verstaan; genen wilden ook zeggen, dat die gebeden waren voor het gewone volk of voor de eenvoudigen; zij dachten dat de menigte door dien godsdienst in banden zou worden gehouden om zedelijk goed te leven, maar dit dorsten zij niet te zeggen, omdat het een atheïsme is te zeggen dat godsdienst voor het gewone volk is; zij trokken zich daarna terug; en beraadslaagden onder elkaar over dat gebed; en sommigen wilden het veranderd hebben om het te laten stroken met hun leer over het afgescheiden geloof en de rechtvaardigmaking door haar; maar zij hoorden dat zij, als zij dit deden, uit de Kerk geworpen zouden worden, en verdoemd, volgens de woorden in die gebeden, dat is, zoals die luiden, tot de hel.

5971. Daarna redekavelden zij en zochten het na waarvandaan het toch is dat het afgescheiden geloof of het geloof-alleen nochtans als geloof verschijnt, dat is, dat zij het niet anders doorvatten dan dat zij het geloven; maar hun werd geantwoord, dat dit een geloof van wetenschap is, zodanig als het is bij knapen, of een geloof op gezag, omdat de voorgangers het zus of zo gezegd hebben; en dat dit geloof zoals geloof verschijnt, maar het nochtans niet is; het is immers zonder verstand en zonder wil, aldus zonder gemoed; zonder verstand, omdat zij zeggen dat het geloofd moet worden hoewel zij het niet verstaan; en zonder wil, omdat zij de daden of de goede dingen der naastenliefde verwijderen; en zulk geloof ontleent niets aan den mens of aan diens leven, omdat des mensen leven het leven van zijn gemoed is; hetgeen ook de oorzaak is, dat degenen die boos leven, als zij aanvangen vanuit hun gemoed te denken over de dingen die geloofd moeten worden, den godsdienst verwerpen, en natuuraanbidders worden; doch zij die goed leven, ontvangen geloof en geloven; want voorzeker moet aan het geloof wetenschap en erkentenis voorafgaan, welke evenwel alleen zetelt in het geheugen en daaruit in de denking, ter oorzaak hiervan, dat het goede der naastenliefde kunne werken in de ware dingen daar, en die aan zich toevoegen; het goede immers moet zulke objecten hebben, want in leegte en ijlte kan het niet werken, en het goede formeren, aldus ook niet het geestelijk geloof, hetwelk één is met de naastenliefde.

Over de tempels en de predikingen.

5972. In de tempels kent iedereen zijn plaats; tot die plaats gaat hij alsof hij het wist vanuit wetenschap, maar het is vanuit den invloed uit den Heer, opdat hij gelove dat zijn plaats daar is. — Allen tezamen genomen evenwel vormen als het ware één mens, ten aanzien van diens afzonderlijke dingen, hoofd, borst, armen, lenden, voeten; dit weten zij weliswaar niet, maar omdat de ordening des hemels zodanig is, en grootsten en kleinste in een eendere orde zijn, en vandaar in een eenderen vorm, geschiedt dit vandaar. — Vanuit deze oorzaak is het, dat allen eensgezind zoals één mens de prediking aanhoren; hetgeen hieruit kan vaststaan, dat als de prediker iets zegt wat tegenstrijdig is, alsdan allen het in hun animi afwijzen, dat is, niet aanvaarden; dit wordt ook de prediker gewaar, want dan geworden hem een tegenstand, zodat hij nauwelijks die dingen kan uitspreken, en zulks met verscheidenheid volgens den tegenstand; wanneer zij echter aanvaarden dan is de prediker als het ware in zijn verlichting, en uit, leert en bevestigt die dingen geredelijk. — Wanneer er tegenstand is, dan weet de prediker welsiwaar dat het vandaar komt, maar nochtans keert hij zich hierheen en daarheen, namelijk tot hen die in het hoofd daar zijn, tot hen in de borst, tot hen in de lenden en tot hen in de voeten; zij die in de voeten zijn doorvatten niet zoals de overigen; en daarom kan hij inderdaad vóór hen zeggen wat hij wil, maar hij kan niet lang den blik bij hen vasthouden, en daarom wordt hij gedwongen om op verschillende manieren en langs verschillende wegen iets te proberen wat gemakkelijk in hun gehoor valt; en wanneer hij dit vindt, dringt hij dit daarna al predikende op. — Wanneer iemand aanwezig is, ook al is het buiten den tempel, als hij alleen maar hoort, en de gemeente aankijkt, dan worden de denkingen van allen gevarieerd, en worden zij vastgehouden in het aanhoren van de ware dingen; en als deze dingen niet juist worden gepredikt, en de prediker wankelt, weifelt, blijft steken, en nochtans weer tot de ware dingen komt, en die dan leert, alsdan erkennen alle hoorders en nemen op; dit is geschied met mij; het werd mij uit den Heer gegeven aldus toe te zien, en toen trad de prediker aldus op. — Daaruit bleek, dat de Heer allen beschikt in den tempel, door engelen en geesten ook boven en buiten hen volgens de inborst der hoorders, en volgens hun samenstemmende opneming van het ware. — Aldus sprak ik met iemand erover daarna; hij zeide dat zij vanuit een verkwikkelijke horen en opnemen al wat de prediker zegt, en vandaar dat er zelden enige tegenstand is; maar het werd hem gezegd, dat een verkwikkelijke slechts uit gewoonte aangenomen, alles toelaat wat maar gezegd wordt; doch

dit verkwikkelijke alleen werkt niets uit; het leert hen immers niet noch verbetert het hen; maar als het verkwikkelijke gelegen is in het aanleren van ware dingen, waarvandaan het verkwikkelijke der aandoening van het geestelijk ware is, dan leert dit verkwikkelijke en doet aan, en verbetert zo op verschillende manieren; het gaat dan over in leven en hart, waardoor daarna de Heer den mens leidt, ook wanneer deze het niet weet.

Over het geloof en de liefde.

5973. Er was een gesprek met sommige geesten over het geloof, en het werd hun gezegd, dat het geloof en het leven één maken, bijgevolg hoedanig leven zodanig geloof; en gezegd werd dat zij, als zij het willen, mogen geloven dat het geloof rechtvaardigt, mits onder den gerechtvaardigde ook degene wordt verstaan die in het leven is, aangezien zij zeggen dat de goede werken de vruchten des geloofs zijn, en dat bij den gerechtvaardigde het streven tot het goede is, ofwel dat het geloof het leven geeft; maar dit zij hun toegegeven terwille van de nadere beschouwing: Kunnen zij dan wel geloven dat er geloof is als er geen leven is, en, of er geloof is zonder zijn vrucht? en daarom maken vrucht en geloof n; wat is geloof zonder vrucht anders dan zoals een boom alleen uit bladeren, wat de Heer vergelijkt met een vijgeboom in den wijngaard, welke de aarde onvruchtbaar maakt en daarom moet worden uitgeroeid, en hier en daar elders; en daarom zal het leven, hetwelk de vrucht is, met het geloof zijn, opdat dit het geloof zij; anders is het geloof niet zaligend: en dat de rechtvaardiging door het geloof er niet eerder is dan wanneer er ook het leven is; laat het zo zijn dat zij zeggen ofwel dat het geloof zaligt dan wel het leven, hetzij zij dit, hetzij dat op de eerste plaats stellen, als zij slechts daarvandaan dit weten, dat het ene niet bestaat zonder het andere. Zij wilden het afgescheiden geloof verdedigen, door te zeggen dat met het geloof het streven wordt gegeven van het goede te doen, en dat zo het geloof uitwerkt; geantwoord werd, dat het streven de ene uitwerking van de rechtvaardiging is, of de derde daad volgens hun leer; maar de vraag is wat er gedacht moet worden over hen die dezen graad nog niet hebben bereikt; sommigen zeiden dat zij verdoemd zijn, sommigen dat zij toch gezaligd worden vanuit barmhartigheid.

5974. Het gesprek ging toen over hen die in de laatste levensuren schijnen te geloven, wanneer zij het sacrament van het avondmaal nemen; gevraagd werd, of zij die boos hebben geleefd, en aldus schijnen te geloven, gezaligd

worden; er zijn verscheidene voorbeelden van hen die zeggen dat genen worden gezaligd; zij zeiden dat zij gezaligd worden door het geloof, en dat de boze dingen van het afgelopen leven niet worden toegerekend; maar dat dit vals is, werd hun getoond aan de hand van verscheidenen die in dergelijken schijn van geloof waren geweest, en nochtans verdoemd werden; bij hen immers keerde het afgelopen leven terug; en het werd gevraagd of zij van een voorbeeld weten dat degenen die boos hebben geleefd, en in de uren omstreeks den dood hun geloof hebben aangenomen, of zij, toen zij herstelden, daarna niet eender hadden geleefd als te voren; toen stelden zij enigen achter de bozen op, die zeiden dat zij daarna herstelden; genen achter dezen gaven toen in aldus te zeggen, door te liegen; waaruit bleek dat zulke voorbeelden, vooral in Engeland, onderschuivingen waren, zoals sommigen aldus zeiden, al liegende. Anders bij hen die tevoren een christelijk leven hebben geleid.

5975. Met name werd toen de liefde genoemd, maar de meesten van hen wisten niet wat liefde is; gevraagd werd of zij het wisten; en omdat enigen die het geloof-alleen beleden, er wel van wilden horen, zeggende evenwel dat het hun niet veel kon schelen het te weten, aangezien het geloof-alleen toch zaligt — werd hun gezegd dat de liefde zo vaak in het Woord wordt genoemd, en door den Heer dat zij is de geboden doen; Hij heeft immers gezegd: Wie Mijn woorden doet, die is het die Mij liefheeft; en wie niet doet, dat die niet liefheeft; en bij Paulus, dat als er het grootste geloof is, en geen liefde, het nochtans niets is; maar deze dingen verstonden zij geenszins, omdat zij niet wilden verstaan; uit deze dingen bleek hoedanig de kerk heden ten dage is.

Dat alle bozen tegen de Heer zijn volgens den graad van het boze; niet tegen de Vader; Frederic Gyllenborg.

5976. Er was Frederic Gyllenborg; van de knapen jaren aan erkende hij God, en bleef in de erkenning; maar blaakte van liefde om te heersen en om alle dingen der wereld te bezitten; hij smachtte eender daarnaar in het andere leven, herhaaldelijk den Vader biddende hem te geven wat hij begeerde; zijn gebeden werden meermalen gehoord, steeds voor zichzelf, en eveneens vanuit de leer der Kerk die hij aanplooid; maar hij bad tot den Vader, en hem werd geantwoord door een zekeren geest, op verschillende manieren; maar na de gebeden ging hij altijd heen en haalde benden naar zich toe, en als hij zich daarvan verzekerd had, ging hij met hen op stap om mij te vernietigen, hetgeen hij ook placht te doen door inblazingen in mijn borst; dit

deed hij herhaaldelijk na zijn gebeden. Toen hem werd gezegd dat hij dit niet behoorde te doen, maar dat hij daarvan zou aflaten, omdat ik door den Heer beveiligd was, antwoordde hij steeds dat hij het niet zou kunnen, hoezeer zij ook zouden zeggen dat de Heer en de Vader het tezamen wilden; hij zeide dat ik zijn heerschappij verhinder, aldus dat de Heer zulks doet, Dien hij dus niet slechts volledig verachtte, maar ook vervolgde: er was een nacht waarop hij volhardde met toelazingen; er waren ettelijke duizenden geesten van boven, vanuit elke streek en hoek, die hem en mij toekeken toen hij dit deed; en niemand van hen wilde mij verdedigen en hem verjagen of vermanen om af te laten; maar zij ontwaarden in het toekijken een verkwikkelijke volgens het hoedanige van het boze bij hem; en daarom werden ook zij des morgens allen verjaagd, door te zeggen vergelijkenderwijs, dat hetgeen iemand dengene aandoet dien de Heer beveiligt, hij het zichzelf aandoet; daarvandaan en vanuit meerdere andere ondervindingen is het bekend gemaakt, dat alle bozen den Heer verachten en vervolgen overeenkomstig den graad van het boze bij hen; voorts dat zij den Vader toegaan [*adire*], alsmede dat zij geloven alle dingen te kunnen verkrijgen door gebeden, ook boze dingen.

Dat gebeden niets uitwerken tenzij er leven is.

5977. Dit uit ondervinding van twee: Rosenstolpe en Frederic Gyllenborg: omdat laatstgenoemde in zijn jeugd vroomheid had betracht, ging hij daarna in gebeden op als vroeger, en geloofde hij alle dingen te kunnen verkrijgen door gebeden; en daarom bad hij vele malen en geregeld tot den Vader om te verkrijgen wat hij wilde; ook werd door een zekeren geest geantwoord, maar nochtans keerde hij terstond terug tot zijn machinaties en de gezindheid van boos te doen; en het was om zulks te urogen doen dat hij zo vaak bad, maar tevergeefs, omdat het niet werd verhoord. Daarvandaan werd hij later volgens zijn leven neergevoerd.

Over den Heer, dat Hij bijna is verworpen in de Christelijke wereld.

5978. Het werd vernomen, dat geesten tumulten maakten, en onder hen waren er die geregeld de tempels in de wereld hadden bezocht, en iederen sabbath de predikingen hadden aangehoord, zodat het nauwelijks gelooft kon worden dat het zodanigen waren; over het tumult werd onderzoek ingesteld,

en het werd ontwaard dat zij met woede navroegen waar de Heer was; en wanneer gemeend werd dat Hij hier of daar zou zijn, renden zij daarheen, en iederen geest dien zij voor den Heer hielden, trokken zij van daar weg, van zins Hem gruwelijk te mishandelen, van plan Hem met alle macht af te slachten; dit deden zij met woede, en langdurig; en daarna vorsten zij uit waar iemand mocht zijn die den Heer erkende, en al wie zeide dit te doen, wilden zij afslachten; zo gingen zij voort van den een tot den ander; aldus was het bewezen, dat de Christenen heden ten dage erger zijn dan de Joden waren; het waren Benzelstierna en verscheidene anderen.

Echtbreuk met een tante.

5979. Een tante kwam op, zijnde F. in Zweden; en zij die in dat gezelschap waren, zeiden dat zij terstond echtbreuk *cum ano meo* voelden, en zij beklaagden zich daarover; en een zekere duivel spoorde die echtbreuk beneden aan; zij werd toen geopenbaard, en dit duurde zowat een uur lang; het was een echtbreuk aan het achterdeel, aan het einde van het ruggemerg, waar zij wilden binnendringen; van deze echtbreuk, die ik eerder waarnam, werd toen gezegd dat die overeenstemde met de echtbreuk met een tante. Zij zeiden dat het degenen waren die zich geheel en al daarin hebben bevestigd dat alle zonden hun zijn vergeven door het gewijde avondmaal [*sacra coena*], en nochtans een boos leven hebben geleid.

Over den Koning van Frankrijk, 13 Dec. 1759.

5980. Louis XIV, die langen tijd Koning van Frankrijk was geweest, ging plotseling onder mij, en klom af langs treden tot een plaats beneden mij, een weinig vooraan, en sprak van daar met mij, zeggende dat daar Versailles was, geheel en al zoals het geweest was in zijn tijd; verder een park vooraan; kamers werden een weinig door mij gezien zoals zij geweest waren; in een woord, het was toen geheel en al zoals Versailles, volledig zoals het toen was en heden is; en toen werd het doorvat dat hij als het ware in een slaap kwam, en toen werd het stil rondom hem overal, zoals wanneer er over hem gewaakt werd in zijn slaap, opdat hij niet zou ontwaken; ook was ik, en zij die om mij waren, in een eendere stilte, en dit omstreeks 2 uur lang; daarna ontwaakt zijnde, sprak hij met mij, zeggende gesproken te hebben met den heden regerenden Koning

van Frankrijk, en hem had aangemaand op verschillende manieren om af te zien van de *Bul Unigenitus*, welke hij aan het Parlement had voorgelegd; hij vertelde enige dingen die hij met hem had gesproken, voorts dat gene er geheel en al van moest afzien, en dat er anders rampspoed uit zou voortkomen; en eveneens vertoonde hij zich in een visioen aan hem voor een kort moment; hij zeide dat de Koning toen in zijn bed lag te rusten; dit geschiedde in 1759, 13 December, omstreeks het achtste uur ongeveer.

Over obsedeerders.

5981. Er zijn vele geesten die anderen willen obsederen, en wanneer zij andere geesten vinden die dat willen, dan vullen zij hen en treden als het ware in hun ganse lichaam binnen, en zo obsederen zij hen geheel en al; zij handelen door hen, spreken door hen, en de [vrouwelijke] geobsedeerden zijn in schudding als waanzinnig; dit werd gezien in een vrouw die tot een plaats ging waar obsedeerders bij massa's waren; het was in een noordelijke streek, en zij werd vervuld, en was als het ware in razernij, en wierp zich alle kanten uit in het rond, en schreeuwde het uit, van mening dat het uit haarzelf was; de obsedeerders werden ook gezien, uitgaande van haar lagere delen. Er zijn verscheidene geslachten van obsedeerders; degenen die boven de overigen in obsederen uitmunten, zijn zij die de animi der anderen willen vangen door een manier van binnendringen in hun aandoeningen; zij die dit willen en hebben gedaan, zijn obsedeerders in den hoogsten graad; zoals General Lieven, en eenderen; al dezen zijn zinlijk en lichamelijk, hoewel zij niet zo verschijnen in uitwendigen vorm: verder zijn al degenen die begeren te obsederen, dermate zinlijk, dat zij bezwaarlijk van de natuurlijke dingen kunnen worden afgetrokken.

5982. Obsedeerders worden daaraan onderkend, dat zij binnendringen in de afzonderlijke denkingen en aandoeningen, ook de allerkleinste, en zich daarmede bij voortduur verbinden; zo deed de furie die bij mij was; zij die rechtschapen zijn, stemmen overeen met de nagels. —

Hoezeer de liefde van heersen tegen den Heer is. Frederic Gyllenborg.

5983. Welk een grote haat hij koesterde tegen den Heer, bleek hieruit, dat hij ten tijde toen hij in het andere leven kwam, aanving diegenen te haten die de Heer beschermde, aldus tegen den Heer Zelf;

hij begon toen den Vader te bidden, en met verschillende argumenten te overtuigen, dat het hem geoorloofd was te heersen, vooral om mij af te maken, hetgeen hem ook zo vaak verboden was, maar wat hij toch op elke manier probeerde, en zulks meer en meer, totdat hij ten-slotte niets anders wilde dan mij den nekslag te geven; hij lokte met zijn kunstgrepen en overredingen iedereen, onverschillig wie ook, aan, en gaf het bevel om mij kwaad te doen; zij werden tenslotte bij hopen gezonden, en dezen bestookten mij heel erg en lang in de borst, door hun ademingen in te blazen, wat hijzelf ook deed, en hij werd ook vaak daarvoor gestraft, maar tevergeefs; tenslotte, toen hij mij niet meer kon aankijken, overreedde hij de zwermen om mij eender te bestoken vanuit de plaatsen en op de afstanden waar hij was; na verscheidene straffen, onderging hij tenslotte de laatste en hardste, maar nochtans zeide hij onder deze straf, dat hij liever zou willen sterven dan ervan afzien mij te doden, ook toen hij bijna in doodstrijd was; dus dat het verkwikkelijke van de haat tegen den Heer voor hem zo groot was, dat die het verkwikkelijke des levens overtrof: zo vaak hij tot zichzelf terugkeerde, zeide hij dat hij niets tegen mijn persoon had, maar nochtans geenszins daarvan kon aflaten, omdat het allerverkwikkelijkst was; hem werd gezegd dat dit is gericht tegen den Heer, maar de Heer kon hem geenszins iets schelen; daaruit bleek hoe grote haat tegen den Heer zulk een liefde van heersen inheeft.

5984. Tenslotte werd hij afgestroopt, en neergelaten in een grot waar degenen zijn die worden verwoest, onder hen die daar bijna halfdood neerzitten, en aan wie een tabel is vastgehecht van voren, waarop geschreven staat hoedanig zij zijn, wat de voorbijgangers dan lezen.

Over het geloof gescheiden van de naastenliefde.

5985. Er waren degenen die in het geloof-alleen waren geweest, Kalsenius: en anderen; die, toen zij hoorden dat geloof-alleen onbestaanbaar is, en dat het een verdoemelijke ketterij is, door redeneringen wilden toneluderen, dat het geloof naastenliefde of goede werken voortbrengt, en dat ondertussen niets van het boze den aanhanger wordt toegerekend, omdat hij gerechtvaardigd

is; deze ketterij stemde overeen met de quasi echtelijke verbinding met een hermaphrodit.

En eveneens veroorzaakt het pijn aan de linkerzijde der lendenstreek; aldus bestookte het de zenuwen daar, tengevolge van welke kwaal de mens nauwelijks kan lopen en opstaan.

Over de wegen en de ordening ervan, en over de sluitbomen.

5986. Het is geesten gegeven wegen te gaan en daarin voort te schrijden, welke wegen zij zien; en een ieder ziet een weg volgens zijn aandoening en de denking daaruit; maar nochtans zijn meerdere wegen versperd door dwarsbalken, en het wordt niet toegestaan die wegen te gaan; omdat dan degenen die beneden en die boven zijn, daarvan lijden; sommigen komen in angsten en sommigen in pijnen; want door den Heer zijn de lagere en de hogere dingen aldus geordend, dat er ook een middellijke invloed is uit de hogere dingen in de lagere, en zo voort.

5987. Zekere Zinzendorfianen, die meer dan anderen geloven dat het waar is wat hun leer dicteert, zien die dwarsbalken niet, omdat zij vast en zeker geloven dat het niet zo is; ik zag iemand van hen de wegen doorgaan door de dwarsbalken heen zonder die gezien te hebben; ook werd gezegd dat hij de dwarsbalken of sluitbomen niet ziet, ter oorzake hiervan dat hij geloofde oprecht en waar te zijn, terwijl hij toch onoprecht en onwaar was; en daarom werd hij verjaagd; het was Levi, de drukker [blijkbaar John Lewis, de Londense drukker en uitgever van de Hemelse Verborgenheden.]

Over de Moravianen.

5988. Ik was een dag of twee met Moravianen, die niet op de vorige plaats beneden rechts, maar een weinig vooraan in een eender vlak waren; en er was een zekere voorganger, die Zinzendorf scheen te zijn, ter linkerzijde op enigen afstand; toen gezegd werd wat de ware dingen der Kerk zijn, prezen zij dit eenmondig, en zulks als het ware met beaming; maar het werd klaarlijkend doorvat, dat zij allerminst beaamden, [*affirmarent*], maar eveneens toen halsstarrig en hard waren in hun leer tegen die dingen; nog meer deed de voorganger zo, opdat zou kunnen worden geloofd dat hij dit had gedaan vanuit de aandoening van het geestelijk ware, maar toch bleef hij in zijn eigen

leer; gezegd werd door hen dat zij in de wereld zo gedaan hadden, om anderen tot zich te lokken; en wanneer zij zich met hen hadden verbonden, alsdan op zulk een wijze zoveel van hun verborgenheden ruchtbaar maakten, maar heel voorzichtig, als genen schenen op te nemen.

Deze verborgenheid is uitgezift, dat zij het Goddelijke des Heren volslagen ontkennen, en Zijn Menselijke minderwaardiger maken dan het menselijke van een ander; voorts dat Hij niet vanuit Jehovah God is ontvangen, maar dat Hij een bastaard is geweest; dat Hij niet is wederopgestaan met het lichaam, maar dat Hij was weggedragen door de discipelen of anderen; dat het, toen Hij van gedaante was veranderd, een visioen is geweest, aangebracht door zekere geesten; en meer dergelijke dingen die over den Heer worden vermeld in het Woord, ontkennen, verdraaien, en ontwijden zij, aldus zo het Woord van het Nieuwe Testament ook tegelijk; om het Woord van het Oude Testament bekommeren zij zich niet, als zijnde niet het Woord voor hen; deze schandelijke verborgenheden waren zij gedwongen bekend te maken, opdat ik zou weten hoedanig zij zijn; en daarom werd hun gezegd dat zij duivels zijn, en erger dan de helsen, waar allen den Heer ontkennen, maar niet op een zo schandelijke manier, door te erkennen en te ontwijden; en daarom zijn zij die zich hebben bevestigd in zo verdoemelijke schandaligheden, erger dan degenen die in de hellen zijn, en dat hun lot geen ander kan zijn.

Dat zij zeiden den Heer lief te hebben, omdat Hij door God den Vader is aanvaard als Zoon, terwille van het kruislijden, dienaangaande werd hun gezegd dat zulk een liefde in het geheel niet verbindt, alleen met sommige eenvoudigen in den laatsten hemel, die niet weten van hun verborgenheden, waar alten vanuit hun mond opraken dat zij den Heer liefhebben; en dat zij binnenkort van genen gescheiden en afgescheurd zullen worden; daaraan werd toegevoegd, dat de liefde tot den Heer verbindend is door Zijn geboden te doen, zoals Hijzelf leert, en niet zulk een liefde als de hunne, omdat er geen verbinding is met zulke schandelijke daden als er in hen steken, en het leven van hun geest maken.

5989. Maar dat nochtans vanuit die gemeente diegenen gezaligd kunnen worden, die zich in zulke dingen niet bevestigd hebben, en meer nog zij die niet ervan wisten, en geloofden dat de Heer daar in de eerste plaats werd vereerd, en dat er ook een leven tegelijk met het geloof moet zijn.

Vermeld is nu ook, dat zij op schandelijke wijze sommigen van hen hebben gedood die zulke dingen ontkenden, van mening zijnde dat zij dus de verborgenheden van genen zouden bekend maken, en dat zo de gemeente zou vergaan, en zij niet langer onder de Christenen konden zijn.

Het werd hun gezegd, dat degenen in de hellen zijn die den Vader als schepper des heelals erkennen, maar geen van hen die den Heer erkende, en dat allen in den hemel den Heer erkennen; en omdat zij aldus des Heren Goddelijke erkennen en ontwijden, en tevens eveneens het Woord, dat degenen die zich daarin hebben bevestigd, de allerergsten worden in de hellen.

Zij geloven dat wanneer zij hun geloof hebben, dat zij gerechtvaardigd en levend zijn, bijgevolg als zij hun verborgenheden opnemen, en dat dan alle dingen die zij doen, goed zijn, ook dat het boze goed is, hetgeen zij ook op een afschuwelijke manier uitleggen, zoals het doden van hen die tegen hun godsdienst zijn, voorts bedriegen en stelen, en dergelijke, omdat zij die geboden op slinkse wijze verdraaien.

Daarom beraamden zij op heimelijke wijze een aanslag tegen mij, en zij waren samen met moordenaars, en in het verborgene onder mij; en dat deden zij.

Daarna riepen zij al diegenen samen, en vorsten uit of zij eensgezind geloofden dat de Heer alleen maar een menselijke heeft, en geen Goddelijke, en of zij volslagen het al der naastenliefde verwierpen; en door het onderzoek werd bevonden dat er ook enigen van hen niet zulk een goddeloos dogma hadden, en dat zij niet geweten hadden van die goddeloze verborgenheden; en daarom werden zij samengebracht en afgescheiden; en zij die zulke schandelijke dogma's erop nahielden waren $\frac{2}{3}$ deel, en dezen verschenen zwart; doch $\frac{1}{3}$ deel was niet zodanig, en dezen verschenen enigermate vanuit licht, waarin iets vurigs was; toen zij gescheiden waren, werden die goddelozen aan velen tot knechtschap gegeven, en zij namen er als knechten aan; en zo geschiedde het dat zij nooit tezamen waren en een of andere vergadering maakten; want dan zouden zij weer schandelijkheden beramen: de overigen werden ook verdeeld, en heengezonden tot passende gezelschappen, hoewel zij tezamen wilden zijn; maar dit was verboden.

5990. Vermeld werd ook over een organist bij wien ik woonde, dat ook hij was bestookt door hen, en dat zij hem eveneens wilden afmaken, omdat hij niet instemde met hun goddeloze dogma's, maar dat zij het om tal van oorzaken niet durfden, voorts dat zij meerderen bij zich hadden die zouden kunnen getuigen; zo was hij van hun woede gevrijwaard.

Hoe geesten ook worden uitgevorst naar hun wegen, en naar hun neerzitten in huis.

5991. Geesten worden op verschillende manieren uitgevorst, vooral door rondomkeringen en inspecties van het achterhoofd, waaraan de onderzoekers, als genen slecht zijn, weten dat zij van boze aandoening zijn.

Verder werden zij onderkend aan de wegen die zij gaan; zij weten immers terstond tot welke streek degenen neigen die van deze of die hoedanigheid zijn, want de wegen zijn voor hen die ze gaan, geopend, en zij gaan geen andere; ook is het zowel den goeden als den bozen bekend, of de wegen die zij gaan al dan niet aan anderen geoorloofd zijn. 2) Zij weten ook hoedanig zij zijn aan hun woningen in de stad, want allen wonen daar volgens hun hoedanige; zulks is bekend aan de wijken en aan den afstand van het centrum uit. 3) Eender staan zij in de gemeenten, en 4) eender zitten zij in de tempels. 5) Eender zitten zij in de huizen; een ieder kent zijn zitplaats in de kamer, en wordt daaraan gekend. 6) Eender wonen zij in huizen; zij gaan immers naar dat deel van het huis dat met hen overeenstemt.

Dat de Heer het Menselijke vanuit de moeder aflegde, zodat Hij niet haar zoon was.

5992. De bevestigingen zijn deze: 1) dat Hij den naam van moeder verwierp, en haar vrouw heette, Joh. II. 2) Dat Hijzelf haar vrouw noemde van het kruis af, en niet moeder. 3) dat Hij ook zeide toen zij en de broeders buiten stonden, dat zij niet Zijn moeder was. 4) Dat Hij niet de zoon Davids was. Dat overal bij de Evangelisten waar moeder wordt gezegd, zulks niet geweest is vanuit des Heren mond Zelf. 5) Dat Maria met mij gesproken hebbende, ook gezegd heeft dat Hij niet haar Zoon was, omdat alles Goddelijk is; boven nr. 5834.

Over Zinzendorf.

5993. Ik heb met Zinzendorf gesproken, en het werd gegeven hem zijn enorme dwalingen te tonen; en het werd gegeven van hemzelf te zien en te horen hoedanig hij is, namelijk dat hij is 1) een geweldig overreder, en dat de overreding werd bevestigd door betuigingen dat hij de verborgenheden des hemels weet, en dat niemand in den hemel kan komen tenzij hij in diens

leer is; afgrijselijke betuigingen, en zodanig, dat zij in de animi binnegaan, hoewel hij in de allervalste dingen is. 2) Dat hij met allen spreekt volgens hun godsdienst, aldus veinzend van een eendere leer te zijn; hij zeide dat hij aldus aanlokt, en daarna zijn eigen verborgenheden inzaait, na dan eerst uitgevorst te hebben of ze worden opgenomen. 3) Hij zeide, dat het zijn geloof is dat de Heer geboren was om de aangenomen zoon Gods te zijn, en dat Hij de adoptieve Zoon Gods is; eerst had hij geloofd dat Hij alleen geadopteerd was omdat Hij het kruislijden op Zich nam. 4) Dat Zijn Goddelijke zodanig is als het Goddelijke bij andere mensen; nu dat het enigmate meer is, omdat Hij geboren was om geadopteerd te worden. 5) Hij ontkent het Goddelijke des Heren vanuit ontvangenis; hij zeide dat het wel zo geschreven is, maar dat nochtans zijn aanhangers niet geloven dat het zo geschied is; aldus zijn zij in hun soort Socinianen. 6) Zij willen deze verborgenheid niet openbaren, omdat zij aldus socinianen of Arianen zouden genoemd worden, en de gemeente zou te gronde gaan. 7) Hij schrijft aan den Heer zonden toe, en dat Hij niet meer mens was dan anderen. 8) Hij minachtte de dingen die de Heer gesproken heeft bij de Evangelisten, zeggende dat zij duister zijn en nauwelijks enfigen zin hebben; en dat Paulus veel beter gesproken heeft dan Hijzelf. 9) Dat hij zich niet bekommert om het Oude Testament, en om al de dingen die daar zijn aangaande den Heer; toen ik enige dingen daaruit over den Heer tevoorschijn bracht, wilde hij niet daarvan horen, als van nietswaardige dingen. 10) Dat hij het gehele leven der naastenliefde versmaadt, omdat het niets tot het heil bijdraagt, en dat niet over God gedacht moet worden ten aanzien van het leven; dit verdoemde hij. 11) Hij was geheel en al voor een geloof gescheiden van de naastenliefde.

Omdat hij geloofde dat hij alleen met de zijnen in den hemel zou komen, omdat zij in het leven door het geloof waren, en dat hij zo in de hemelse vreugde zou komen, werd hem gevraagd wat hij geloofde aangaande de hemelse vreugde; hij geloofde dat het een onbegrijpelijke vreugde was; gezegd werd dat alle vreugde der aandoening is, en dat deze vreugde is der geestelijke aandoening, omdat daaraan de hemel is ingeschreven bij den mens; en dat voor zoveel daarin iets is van natuurlijke aandoening afgescheiden van de geestelijke aandoening, voor evenzoveel zij niet is de vreugde des hemels; hij geloofde ook in den hoogsten hemel te zullen komen; hem werd gezegd dat niemand de hemel wordt ontzegd; en tot den hemel gaan als hij het begeert, kan ook hijzelf als hij het wil, zodat hij metterdaad zou weten wat de hemelse vreugde is; en daarom gordde hij zich aan en trad een gezelschap binnen waar hemelse vreugde was; hij trad een huis binnen, waar hij zat

in het verkwikkelijke en liefelijke der glorie; maar dit verkwikkelijke werd vergemeenschap met de overigen in het gezelschap, en daarom werd hij in dat huis gezonden, en het werd bevolen dat zij van het gezelschap zouden uitgaan, omdat de aandoening van hun leven en het verkwikkelijke ervan deswege begon te wankelen; er werd gezegd dat een aankomeling dit bewerkte; onderzocht zijnde werd bevonden dat de begeerte naar glorie haar oorsprong ontleende aan hemzelf, namelijk dat hij in de wereld zo'n baas was geweest dat hij een volledige Kerk had gesticht, en dat hij zo meer dan de anderen den hemel verdiende; hij meende dat er geen verdienste in de glorie stak, maar nochtans was zij er; en daarom ging hij heen: eender geschiedde in meerdere gezelschappen, en overal werd hem bevolen heen te gaan, omdat hij hun vreugden afstompte en uitbluste; ook deswege dat hij alle anderen verachtte die niet van zijn eigen godsdienst waren, gelovende dat dezen dood waren; gezegd werd, dat de echte glorie de glorie of roem der nutten is, los van zichzelf, aldus alleen terwille van het nut; deze glorie is de verkwikkelijkheid des harten, en vloeit niet in uit zich en het eigen vlees, maar uit den Heer door den hemel; en dat hij in deze glorie niet kon zijn, omdat hij in de wereld het gehele leven der nutten had verworpen. Hem werd verder gezegd, dat hij de glorie, als hij die dagelijks zocht, toch nooit zou vinden; hij zeide dat hij sprak met zijn broeders over den hemel, en dat degenen die hij vond, zeiden dat zij den hemel hadden, maar dien nu niet langer hebben, en dat zij maar zoeken en niet vinden; hun werd de oorzaak gezegd, namelijk dat dezulken ook tezamen met vele anderen, voor zich eerder hemelen hebben geformeerd, die in de Apocalyps worden verstaan onder den vorigen hemel die verging; en die ook is vergaan op den dag van het Laatste Gericht, en dat nadien zodanige hemelsen niet worden geduld maar dat al degenen komen waarheen hun leven of geestelijk geloof hen trekt.

Over den vrede in de wereld, als het mocht zijn.

5994. Ik zag een lange reeks van voertuigen langs een weg; gezegd werd, dat er nu vrede is geworden in de landen; dit werd gezien op den dag van 12 Juni [1760] in lichamelijken waaktoestand.

Vervolg over Zinzendorf en over Dippel.

5995. In een droom was Zinzendorf mij ziende, en toen tevens Dippel, die verscheen als een wild hert in banden; Zinzendorf zag hem, en slaakte diens banden, en liet hem op mij los; hij vloog toe met woede, van zins mij te verscheuren en te verderven, maar hij werd toen zelf door anderen verscheurd; en toen kwam ik tot een ontzaglijken hond, ook in banden, die eveneens mij wilde verscheuren, maar hij stortte zich op het hert dat boven mij was, en takelde het danig toe; daarna werd dat onzaglijke hert elders in banden gelegd; het hert was Dippel; hij verscheen zo, en in banden, hetgeen ook een schijn was, omdat het hem niet is geoorloofd rond te gaan en het volk te verderven met zijn overreding, zoals in de wereld; Zinzendorf zeide, dat hij hem had liefgehad, maar dat hij had ontwaard dat hij daarna van hem terugtrad; en dat hij zodanig was dat hij allen wilde verscheuren en verslinden, hetgeen hij ook gedaan had in boosaardige geschriften, en tegen allen; van een zodanigen genius was hij; het werd gezegd door mij, dat zijn stijl wanneer hij anderen bestreed, als het ware vol van wetenschap en inzicht was, maar dat hij, wanneer hij zijn eigen gevoelens blootlegde, vrijwel dwaas was, zoals wanneer hij uitweidde over systemen, over godsdienstige dingen, en over andere zaken; het verkwikkelijke zijns levens lag daarin allen te bestrijden en woelingen te veroorzaken.

Verder zeggen de Zinzendorfianen van zichzelf iets eenders als de Heer van Zichzelf zeide, namelijk dat zij zonen Gods zijn; dat zij geadopteerd zijn: dat zij geheel zonder zonden zijn; dat zij het leven en de waarheid zijn; dat God in hen is als in den Heer; dat onder doen en daden een zodanig leven wordt verstaan; aldus dat niet moet worden gedacht over de boze en de goede dingen des levens; dat niet enig boze bij hen wordt beschouwd door God: dat zij niet willen dat de goede dingen des levens of de goede werken de vruchten des geloofs zijn, omdat niet door God gelet wordt op het leven, maar op het geloof, en dat de werken niets doen; alle goede werken merken zij als verdienstelijk aan; de goede dingen die zij elkaar doen, noemen zij de goede dingen der vriendschap; zij noemen hun leven schuldloos, omdat het levend is door het geloof.

Over een lijkachtige borst door de schending van het huwelijk, aldus vanuit zodanige echtbreuk; Ehrenpreus; en over de ontwijding.

5996. Waarheen hij ook maar ging binnen de sfeer rondom mij, stonk hij als een lijk; en werd nagezocht vanwaar dit was; en het werd bevonden, ook vanuit zijn eigen bekentenis, dat het zijn lust was geweest huwelijken te schenden, door te overreden dat dit niets te maken had met zonde, en vooral zetelde in hem de lust van die vrouwen te overreden en aan te lokken tot echtbreuken, die overigens kuis waren; hij had dit ook bedreven waar hij maar kon zonder verlies van faam, en waar niets dienaangaande uitlekte tot zijn eigen echtgenote; zulke schenders of verkrachters zijn in de lijkhel; maar het allermeeft stonk hij deswege, dat hij als jongeman zijn echtgenote wel degelijk had liefgehad, en echtbreuken had verfoeid; en dat hij daarna tot het tegendeel oversloeg, en echtbreuken billijkte; daarvandaan kwam de ontwijding van de echtelijke liefde; vandaar voornamelijk die stank; hij werd ook tweemaal heengeworpen naar de hel waar de verkrachters zijn, en zij erkenden hem terstond. Wanneer hij zijn blik op iemand sloeg, bracht hij goddeloze geesten voort, van achteren en terzijde; en dezen presenteerden door fantasieën als het ware een echtgenote in een poging van aanranding, allerschandelijkst. Deze stank deed zich daarna voor telkens wanneer hij samen was met Frederic Gyllenborg; de oorzaak —

Dat de eenvoudigen dingen verstaan die de wijzen niet verstaan.

5997. In de ontvouwing over de Apocalyps heb ik enige dingen geschreven die van het innerlijk inzicht zijn, zoals over den hemelsen, den geestelijken, en den natuurlijken mens; en over de goede en de ware dingen in hun orde; een zekere echtgenote die geleefd had in de herberg met Tisula Bodama, met wie ik had gesproken toen ik reisde, was in een eenvoudig geloof vanuit het hart; zij verstond alle dingen helder: doch een geleerd man daar verstond het niet, ja zelfs kon het niet verstaan; aldus is het gesteld met meerderen.

Hoe boze en valse dingen worden verwijderd, en goede en ware dingen ingeboezemd bij de goeden; en omgekeerd.

5998. Het werd meermalen opgemerkt, dat geesten worden geleid langs verschillende wegen en tot verschillende plaatsen, voordat zij tot hun overeenstemmende plaats komen; en daarna werd ik door levende ondervinding onderricht, dat bozen worden geleid tot goede gezelschappen met wie zij vergemeenschapping hebben gehad in de wereld door de ware dingen des Woords bij genen; en dat zij daar niet kunnen zijn, en heengaan met afkeer; vandaar worden de gezelschappen van hen verlost; en daarna worden zij gevoerd tot boze gezelschappen, waardoor zij verlustigd worden, met wie zij zich verbinden; aldus worden de ware en goede dingen afgenomen, en boze en valse dingen aangegrepen, totdat zij tenslotte gekomen zijn tot hun regerende liefde; andersom de goeden; zij worden gevoerd tot niet-goede gezelschappen, met wie zij niet overeenkomen; zij gaan weg, en worden zo van genen afgescheiden; voorts worden zij gevoerd tot verschillende goede gezelschappen, en worden daarmede verbonden; wanneer zij van die heengaan, zijn zij in verbinding met die, aldus totdat zij in hun eigen regerende aandoening komen; dit is van mij gezien in het geval van een zekere vrouw, die in een huis was waar goede vrouwen van verschillend soort waren, met wie zij niet verbleef, maar nochtans met haar een vergemeenschapping verkreeg.

Over bibliotheken in den hemel.

5999. Ik werd toegelaten in een Bibliotheek, waar een groot aantal boeken waren; zij die daar waren, werden door mij niet gezien, maar toch spraken zij met mij; zij zeiden dat daar Boeken waren van de Ouden, geschreven door overeenstemmingen; innerlijk in andere Bibliotheken waren boeken geschreven door hen die van de Oude Kerken waren; en nog innerlijker boeken voor de Oudsten, van wie het gezelschap, Enoch genaamd, de overeenstemmingen verzamelde, welke daarna van dienst waren voor hen die in de latere Kerken waren, welke de Oude Kerken moeten worden genoemd; het was een ontzaglijk aantal dergenen die de boeken bestudeerden, en sommigen van hen worden geleerd [*eruditi*], meerderen inzichtvol, en anderen wijs. Er verschenen plaatsen of schatkamers, voor innerlijke Bibliotheken, al lichtender en lichtender, maar voor mij en hen in duisterder licht, omdat wij niet bij machte waren binnen te treden in de dingen der wijsheid welke

daar waren: en ook wordt geen vergunning gegeven aan hen die in uiterlijke dingen zijn, om binnen te gaan in de innerlijke dingen, om verschillende oorzaken: de plaatsen daar zijn onderscheiden in meerdere afdelingen volgens de vermogens van hen die studeerden.

En er zijn in de hemelen ook elders Bibliotheken, maar niet publieke zoals daar; in de hemelen hebben ook zij die studeren vergemeenschapping met hen in die publieke Bibliotheken, en worden vandaar onderricht in zaken van twijfel.

Links op een afstand zijn ook Bibliotheken eveneens in schatkamers verdeeld, en zij zijn in een groot aantal volgens alle verscheidenheden van studies en van geleerdheid deswege; zij die zich in theologische dingen begeven, studeren hun eigen dogma's, maar werden nochtans daarin geleid om de leerstellige dingen anders te doorvatten vatten, want zij worden bij graden gebogen tot doorvattingen die waar zijn; maar de meesten daar komen niet tot inzicht, alleen tot geleerdheid, zoals zij ook zelf bekenden.

Er zijn terzijde degenen die niet zo studeren, om door studie inzichtvol en wijs te worden, maar die denken vanuit de dingen die zij hebben geput door objecten en door wetenschappen, en die derhalve niet boeken willen lezen, als degenen die alleen boeken uitkiezen welke touter het geheugen van dienst zijn, zoals lexica en verzamelingen die alleen voor het geheugen bestemd zijn; het wordt hun gegeven te denken en het wordt hun uit den Heer gegeven te ontwaren wat de dingen betekenen, en het wordt gegeven te concluderen tot meerdere dingen die van het inzicht zijn: de oorzaak is omdat zij niet een geheugen hebben zodanig als de anderen hebben, maar voor hen is de denking.

Degenen van heden ten dage werden daarnaar onderzocht, of zij kunnen vatten en vandaar geloven dat er boeken en Bibliotheken zijn in de geestelijke wereld, en nauwelijks één onder de geleerden kon het. Er werd gezegd, dat zij daar van de Ouden zeer veel dingen hebben aangaande de overeenstemmingen, en ontvouwingen van het Woord door den inwendigen zin; en dat de alleroudste wijzen daar in de binnenste kamers waren.

Dat de geest zijn eigen aandoening is, en dat het geloof zodanig is als des mensen aandoening.

6000. Ik sprak met een zekeren geest die Koning van Engeland was geweest, een maand na zijn overlijden, zeggende dat een geest zijn eigen aandoening is;

hetgeen hieruit blijkt, dat zijn aangezicht wordt gevariëerd alnaar een ander vóór of tegen zijn aandoening spreekt, ja zelfs dat hij, als het helemaal tegen zijn aandoening indruist, verdwijnt, en ook niet heengaat door deuren, noch weet hoe: daarna geschiedde het, dat het aan een geest werd gegeven, de aandoeningen te veranderen bij een ander op vele manieren, en dat eender diens aangezicht werd gevarieerd; het werd gegeven aandoeningen te formeren die hij hem waren; en tenslotte toen hij dingen inboezemde die indruisten tegen de heersende aandoening, verscheen de ander niet langer.

6001. Daarna werd het zichtbaar in een zekeren geest getoond wat het geloof is, en hoedanig, namelijk dat het geheel en al anders, verschillend, veelvuldig is, alnaar het verbonden wordt met de aandoening, aldus dat het zodanig is als de aandoening is, en dat het, toegevoegd aan een boze aandoening, schandelijk is, wanstaltig, en huiveringwekkend, en dat er nochtans van wordt geloofd dat het geloof was, terwijl er toch geen geloof is, tenzij het ware des geloofs verbonden is met geestelijke aandoening of het goede der naastenliefde: dit werd eveneens uitgebeeld, en zo werd helder getoond wat het geloof-alleen is, namelijk dat er geen geloof-alleen is en zaligmakend, maar dat het een overredend geloof of een historisch geloof is, ja zelfs dat het echtbreuk is of een verbinding met een schandelijke liefde, zoals met de liefde van zich, enz.

Over het geloof met Engelsen.

6002. De meesten onder de Anglikaanse Bisschoppen en Priesters willen niet iets anders horen dan dat het geloof-alleen rechtvaardigt, en dat het geloof-alleen goede werken voortbrengt; ook willen zij niet wat ook van die dwaling prijsgeven, omdat zij zich door verschillende dingen daarin hebben bevestigd, en omdat zij meer de wereld nagaan dan den hemel; krachtens die dwaling geloven zij, dat het geloof-alleen het streven tot het goede voortbrengt, terwijl zij niet weten dat het de wil is die voortbrengt; en dat zo al wat zij doen is aanvaard, goed, en levendgemaakt, omdat de mens in de gerechtigheid is; vandaar is het, dat zij geloven dat de boze dingen van hun leven hun niet werden toegerekend, en dat zij zelf het goede des levens niet kunnen doen of het zou op verdienste zijn gericht; vandaar denken zij in het geheel nets over het leven, noch over het boze ervan, noch over het goede; ja zelfs weten zij niet eens wat het boze en het goede is, behalve wat er zo staat in de geboden van den dekaloo; vandaar is het, dat zij niet weten wat de naastenliefde

is, en wat de naaste; want omdat zij geloven dat het geloof-alleen het goede voortbrengt, zeggen zij dat alles goed is wat bij hen is; ook hebben zij niet nodig te denken over het doen van het goede; wanneer vóór hun gelezen is hun gebed tot het gewijde Avondmaal, weifelen zij; en zij zeggen eerst dat het de vrucht des geloofs is, maar omdat dit tegenstrijdig is, zeggen zij dat het zo gezegd moet worden voor het volk, dat de verborgenheden der Kerk niet weet: en daarom werd hun gezegd, dat de voorgangers alleen in dat buitensporige geloof zijn, niet echter het volk. Zij zeggen ook, dat de mens zoals een stronk tot het goede wordt bestuurd, omdat God dit werkt terwijl de mens het niet weet, ofwel slaapt.

6003. maar het werd hun getoond dat de mens niet is zoals een stronk, omdat hij aanhoudend uit den Heer het vrije ontvangt van het goede en ware te denken, en dat het weliswaar als des mensen verschijnt, hoewel het des Heren is bij den mens; en dat de mens vanuit dit vrije evenals vanuit het zijne zich tot den Heer moet keren, en het goede doen terwille van het eeuwige leven; maar dit erkenden zij niet; zij zeiden dat niets is des mensen; maar geantwoord werd, dat dit den mens wordt gegeven als het zijne, opdat hij datgene kan opnemen wat uit den Heer komt; en zonder de opneming, welke het wederkerige is, bestaat er geen vergemeenscaping en toeëigening. — Bovendien werd het hun gegeven uit te vorsen, dat er precies evenveel van geloof is als er het goede van zulk een wil is.

Het werd hun gezegd, dat zij dan de aandoening van het geestelijk ware aannemen, wanneer zij het goede des levens betrachten, en dat zij dan ook verlichting ontvangen om de echte ware dingen te zien, omdat het goede dezelve liefheeft en dezelve met zich verbindt. Anders nemen zij niets dan valse dingen op, en zijn in duisternissen.

Zij zeggen dat degenen niet het boze doen die in den Heer zijn, en daaruit leiden zij af dat er, omdat zij door het geloof gerechtvaardigd zijn, niets geen boze in hun leven is; deze conclusie is vals; aldus geschiedt wanneer het goede des levens bij den mens regeert; en dit kan niet regeren, tenzij de mens terwille van den Heer, den hemel, het eeuwige leven, zich van boze dingen onthoudt en het goede nastreeft; dan wordt de mens in het goede ingewijd, en verbonden met den hemel en den Heer; en dan vangt de Heer aan het goede te werken in de denking en in den wil; de Heer maakt dat de mens nadenkt over die dingen en over zijn bedoelingen en over de daden daarvanuit; en wanneer de mens in dien staat vanuit de bespiegeling komt, dan wordt die staat regerende: maar nooit kan die staat regerende worden, en zo de mens geleid worden van den Heer, door het geloof-alleen, hetwelk ertoe

voert te geloven dat de mens niet het goede kan doen uit zich, en dat het boze hem derhalve niet wordt toegerekend.

6004. Laat een ieder die wil, denken, of niet ieder mens het goede en het boze kan denken vanuit het vrije, en of hij dit vrije niet heeft, hoewel niet uit zich maar uit den Heer, door Wien het den mens aanhoudend wordt gegeven alsof het des mensen is; dit wil de Heer gebruiken, opdat er het wederkerige zij, en opdat het den mens worde ingeworteld, en hem als het ware toegeëigend. Dit is hetzelfde als dat wat de Kerk aan een ieder oplegt, namelijk opdat hij zich onderzoeken, zijn denkingen en bedoelingen, zijn gesprekken en daden, en boete doe, en anders gaat leven als tevoren, opdat hem de zonden worden vergeven; want zou dan niet des mensen wil als van den mens aanwezig zijn, of geschiedt dit als hij geleid wordt als een stronk, en als hij de hand laat zakken, en gelooft dat een invloed in hem dat streven bewerkt, terwijl de mens het niet weet, of slaapt?

Als zij vragen wat is het goede doen, zo wordt geantwoord, dat het is ten doel hebben het goede der Kerk, des vaderlands, van het gezelschap en van den medeburger, terwille van hen, en terwille van het goede; aldus het goede doen omdat het in het Woord bevolen is, dat is, terwille van den Heer, en niet terwille van het einddoel alleen voor eigen eer en gewin; laatstgenoemd einddoel heerst wanneer geloofd wordt volgens de leer aangaande het rechtvaardigende geloof-alleen; doch het andere einddoel heerst wanneer geleefd wordt volgens de leer der naastenliefde; dan ook heeft de mens geloof aangaande den Heer, aangaande het Woord, aangaande het eeuwige leven; anders heeft hij geen geloof dan een overredend, historisch geloof, hetwelk ook dood is.

Dat goede des levens is het, wat het geloof maakt, omdat het leven des geloofs het goede is; want het goede heeft het ware lief en verbindt dat met zich; en voor zoveel het ware verbonden is met het goede, voor evenzoveel wekt en verbindt zich het goede, niet vanuit zich als ware, maar als vanuit het goede alsdan: want het ware vanuit het goede verbindt zich, niet echter het ware zonder het goede, omdat dit dood is; het is als een lichaam zonder ziel.

6005. Het is een eerder niet bekende verborgenheid, dat de Heer het goede met het ware verbindt, in het geestelijke gemoed, of in den geest des mensen, en wat door den Heer in dat gemoed wordt bedreven, komt niet tot klaarblijkende doorvatting des mensen, dan alleen duister; en deze doorvatting wordt geleidelijk klaarblijkkender, wanneer de mens het goede des levens betracht, hetgeen geschiedt in den natuurlijke mens; dit wordt verstaan onder des Heren woorden tot Petrus: Wie eenmaal gewassen is, heeft niet van node dan

ten aanzien van de voeten gewassen te worden [Joh. XIII: 10]; want voor zoveel de mens de goede dingen werkt, voor evenzoveel geschiedt de verbinding van het geestelijk goede met het natuurlijke, hetgeen geschiedt door een zedelijk leven, als boven beschreven; en dit geschiedt zo vaak de mens het goede denkt en wil als uit zich.

Aldus wordt eveneens verstaan het woord des Heren in de Apocalyps [III: 20], dat Hij aanhoudend klopt aan de deur, en dat Hij inschrijdt bij hem die opent. Dit opendoen geschiedt als uit den mens, indien hij evenwel erkent dat het uit den Heer is.

Dat de Heer den mens aandrijft het goede te denken en te willen, zoals vanuit zich, is het wezenlijke zelf der hervorming; zo immers wordt hem dit toegeëigend als het zijne, of daardoor treedt het diens aandoening binnen, en wordt der liefde; dit is het wederkerige.

De geleerde voorgangers beamen alle dingen die de leken zeggen over het goede des levens, zeggende dat dit de vrucht des geloofs is, doch dezelfde geloven anders bij zichzelf, namelijk dat het goede niet moet worden gewerkt vanuit enigen klaarblijgenden wil, omdat dit het boze is daar het uit den mens is, en omdat hij zo het goede voor zich opeist; en daarom denken zij niets over het goede des levens vanuit geestelijken oorsprong, maar alleen vanuit natuurlijke oorzaak, als boven gezegd; vandaar is het, dat dit geloof der clerici aldus verschilt van dat der leken: hoedanig het onderscheid is, verschijnt duidelijk in het andere leven, alwaar de priesters die vanuit die leer hebben geloofd, het hard te verduren hebben; en zij die dienvolgens hebben geleefd, worden verdoemd.

Over het vrije.

6006. Ik hoorde enige geesten spreken, en doortatte toen uit den Heer, dat er zonder het vrije geen hervorming is, ter oorzaak hiervan, dat de mens als hij niet in het vrije is, niet in de beaming [*affirmatio*] der zaak is waarin hij gehouden wordt, en zo heeft de mens geen uitbreiding van denking en inzicht, want hij gelooft dan dat datgene waar is waarin hij is, en ziet niet de tegengesteldheden; in één woord, hij is niet in geestelijk evenwicht; hij die daarin is, kan door den Heer worden geleid tot een doorzien van beide zijden, en zo tot een zien van alle dingen redelijk, en zo geestelijk.

Over het geloof, met Engelsen, en over een afgod.

6007. Aan Engelsen die zeiden dat het geloof-alleen zaligt, en in een leven van het boze hadden geleefd, werd het toegelaten een afgod in den vorm van een mens te maken, en zij pasten daar alle dingen uitermate kunstzinnig bij aan; en toen zij niet alle dingen konden aanpassen, was er een Zweed Arnel, die hulp verleende; tenslotte werd de afgod gemaakt in een vorm eender aan den geest eens mensen, maar nochtans had die geen leven.

Over geesten die een nare slaperigheid aanbrengen, nauwelijks een droom, en geen waaktoestand.

6008. Ik was ettelijke malen gevallen in een staat van slaap, treurig en naar, en in dien naren staat dacht ik, er is immers dan een zodanige denking van slaperigheid; en ontwaakt zijnde zag ik geesten, voornamelijk vanuit het vrouwelijk geslacht, vooraan op enigen afstand, die onderling met de handen speelden alsof zij vochten, en daarna zich voortstortten tot een huis vooraan; er was een atmosfeer van vurigheid, en de geesten waren van eendere kleur; zij verschenen naakt; en het werd mij gezegd, dat zij vanuit die mensen waren die niets wilden leren, en vandaar geen aandoening hadden gehad van iets te weten en te doen, weswege zij stompzinnig waren geworden; daarvandaan veroorzaakten zij zulk een verstarring: het is hun verboden het huis uit te gaan aan den voorkant, maar toch gaan zij uit; over hen worden sommige ijverige geesten aangesteld, maar dezen brengen zij somtijds in zulk een staat van slaperigheid, wat zij noemen “in de zak stoppen”; zij kunnen niet afgeleid worden door straffen, omdat zij de straffen vergeten: als er enigen zijn die het niet vergeten, worden zij afgescheiden, omdat zij enigermate hervormd kunnen worden; eender degenen van hen die zeggen liever iets te willen doen: de overigen worden naar verlaten norden buiten de gezelschappen gezonden, waar eendere anderen zijn.

Over Ulrica Eleonora.

6009. Op 15 Aug 1751, in den morgenstond, verscheen mij een sierlijk rijtuig, met daarin een prachtig gekleed man, en vlak daarop ook een zekere maagd, als het ware een dienstmaagd met een gewoon aangezicht, met iets in de

hand; het was Ulrica Eleonora in dien staat, toen niet wetende van waar en wie zij was; toen dat rijtuig verder voorreed, riep de man haar om bij hem in den wagen te stappen, hetgeen zij ongaarne deed; maar daartoe aangedrongen deed zij het; die man was uit Duitsland, uit een zeker hertogdom daar, die als knaap gestorven was, en eender als zij het Woord had bestudeerd, en de erkennenissen van het geestelijk ware had liefgehad; aldus werden beiden gereden langs verschillende gezelschappen, en zo in staten gevoerd die met hen overeenkwamen, en eveneens in de geassocieerde of echtelijke staten, en van daar tot een prachtig hof.

Over de liefde van heersen.

6010. Dat er een onuitsprekelijke verkwikkelijkheid en als het ware zoetheid gelegen is in de liefde van heersen, is mij door veel ondervinding bekend gemaakt, in het geval van Karel XII; toen hij getrouwd was, ontstond een strijd tussen hem en zijn vrouw over de mogendheid van heersen; en toen werd mij gezegd dat zij het verkwikkelijke dier liefde hun hemel noemden, terwijl toch daarin de hel is.

Over de voortschrijding van het ware of van het geloof van wetenschap tot verstand, daarna van verstand tot den wil, en van den wil in de daad; vanuit een gesprek met de engelen.

6011. Ik sprak met engelen over de voortschrijding van het ware tot het goede, dus van het geloof tot de naastenliefde; namelijk dat de engelen vreugde hebben wanneer de mens als klein kind en knaap vanuit aandoening de ware dingen leert en put, aldus wanneer de ware dingen der wetenschap worden; en nog groter vreugde wanneer het van wetenschap verstand wordt; dan wordt den engelen in het geestelijk rijk des Heren vreugde; nog groter vreugde wanneer het ware vanuit het verstand des wils wordt; de vreugde wordt dan den engelen in het hemels rijk des Heren; en wanneer het van den wil tot daad wordt, dan wordt den engelen der drie hemelen vreugde; hoe veel vreugde, en hoeveel verkwikkelijkheden aan die voortschrijding in zijn, kan niet worden beschreven, omdat het onuitsprekelijk is; zo immers treedt de mens meer en meer in den hemel binnen, en wordt hij een hemel in kleinste vorm. Dit doorvatte ik, toen ik met de engelen sprak, vanwege

de voortschrijding der verkwikkelijke dingen der echtelijke liefde tot aan de laatste uitwerking toe, vanwaaruit de mens wordt voortgeplant; zodanig is de voortschrijding van de verbinding met den hemel, dat is, met den Heer, en zodanig is de nieuwe schepping van den mens, en de formering van den hemel of van den engel bij hem; de hemel immers is de vorm van het Goddelijk Ware aldus voortschrijdende; vandaar wordt de mens liefde, en niet anders wordt het huwelijk van het ware en goede bij hem geformeerd.

Over de nieuwe [schijn]hemelen die vergaan.

6012. Het is mij gezegd dat zulke hemelen, waarin de innerlijken boos maar uiterlijk goed zijn, na het laatste gericht ook geformeerd worden, maar in verkleinden vorm; en nochtans worden zij bij beurten vernietigd, en daarna worden zij vanzelf vernietigd door de nabuurschappen van goede engelen; want wanneer de engellijke hemelen in de buurt zijn, dan wordt er niet langer verband met hen gegeven, zoals vroeger, maar zij vallen vanzelf ineen; aldus geschiedt daarna. Zij zeiden, dat zij die in deze hemelen of gezelschappen zijn, geleidelijk worden verminderd, en dat zij in meerdere dagen heengaan; het werd gegeven een zodanigen hemel te zien, geformeerd door katholieken in de westelijke streek naar het zuiden op gemiddelden afstand, welke werd ontbonden; zij bestonden ongeveer uit 800 tot 1000; er was iemand bij mij, namelijk hij die in Rome was vanuit Upsala; hij had den katholieken godsdienst aanvaard (het was Lärman); met hem sprak ik, en wel heel aangenaam; maar toch deelde hij die dingen den katholieken mede, en daarna ging hij tot dat gezelschap, door hetwelk vergemeenschapping geschiedde met het gezelschap waarin ik ben; en vandaar werden die zeer verstoord, zodat zij heen en weer renden, zeggende dat nu het gericht over hen of de verstrooing gekomen was; en terstond daarop begonnen zij ook van elken kant van hun gezelschap uit te gaan, hetwelk een stad was, van overal vandaan; de monniken zeiden hun te blijven, maar zij antwoordden, dat zij wilden blijven, maar niet konden; en dat een zekere kracht vanuit het innerlijke hen aandreef, waaraan zij geen weerstand konden bieden; en eveneens dat diezelfde kracht hen scheidt, en sommigen hierheen drijft en sommigen daarheen, aldus iedereen tot zijn plaats; waarvandaan die kracht kwam, wisten zij niet, maar het blijkt dat het uit het innerlijke is, namelijk dat zij vanuit een uiterlijk verkwikkelijke wilden terugblijven, maar werden aangedreven vanuit het innerlijke, hetwelk nu voor hen geopend was; en waaraan het uiterlijk verkwikkelijke geen

weerstand kon bieden; en toen zij enigermate heengingen, kwam toen ook het verkwikkelijke van heengaan, omdat het was volgens de vermindering van het uiterlijk verkwikkelijke, Gezegd werd, dat zij niet vanuit het gewone volk waren, maar vanuit dezulken, die niets in de wereld hadden gedaan dan converseren, babbelen, en zo den tijd en de dagen doorbrengen in gezelligheden en amusemenen; zij zeiden ook, dat zij daar niet iets anders hadden gedaan dan verkeer zoeken om daar te babbelen; zij banketteerden, speelden ook op instrumenten, dansten somtijds, zodat zij in plezierigheden hun hele leven sleten; zij zeiden dat de monniken hen daartoe aanzetten, omdat zij zelf ook zulk een leven leidden, zeggende dat zij nu in de hemelen zijn, en dat dit deswege geoorloofd is; doch de beteren van hen zeiden, dat zij, als zij zulk een leven leiden, binnenkort moeten worden verstrooid, en dat zij in werken moesten zijn, iets nuttigs doen thuis; maar zij antwoordden, dat zij dit hadden geprobeerd, maar dat zij het niet kunnen, omdat het voor hen onprettig en treurig is: genen echter die in enigen arbeid waren, bleven voor een deel apart, en voor een deel werden zij in goede gezelschappen gezonden. Daarna zag ik in meerdere andere plaatsen eendere ontbindingen van aangevangen gezelschappen geschieden, zodat dit aanhoudend geschiedt; daaruit bleek, dat allen volgens hun uitwendige dingen heengaan tot plaatsen die overeenkomen met hun gezindheden, maar dat zij daarna in hun innerlijke dingen worden gezonden, en zo hun gezelschappen bij voortduur worden ontbonden.

Zij zeiden ook, dat zij bemerkten dat zij als zij in dat gezelschap samen waren, invloed hadden vanuit lagere geesten; en dat, als zij vanuit hogere geesten invloed ontvingen, hun verkwikkelijkheden werden verstoord.

Over hen die in fantasie zijn; over Kalsenius.

6013. Ik zag hem vanuit zijn plaats gaan tot iemand (Karel XII), met een zekere begeleider; hijzelf verscheen heel duister, op het hoofd groen; en zijn begeleider zwart als een demon; en toen hij tot hem kwam, zeide hij heel uit de hoogte, dat hij grote dingen doet, en grotere dan wie ook anders; en toen hij werd onderzocht wat hij gedaan had, waren het zulke dingen die hij had samengerakeld, en die minderwaardig en drekkig waren; omdat hij ze vanuit fantasie zag, geloofde hij dat zij groter en prachtiger waren dan wat anderen in de wereld deden; daarna teruggekeerd zijnde, zeide hij dat hij vele dingen ziet, en van deze zeide hij dat zij prachtig waren, terwijl het toch

niets niemendal was; omdat hij al wat zich aan zijn denking voordoet, ziet alsof het werkelijk is; zodanig was hij geworden, omdat hij in de wereld had geloofd, dat de mens vanuit zijn eigen macht al zijn dingen beschikt, en niet dat het Goddelijke dit doet; en dat het natuurlijke alles was in de wereld, en niet het Goddelijke, hoewel het scheen wanneer hij predikte en dacht over de dingen die hij predikte, alsof hij geloofde in het Goddelijke; maar dit was een overredend geloof, hetwelk in het geheugen is; en die dingen waren voor hem des geloofs, omdat zij de middelen waren tot eerbewijzen en tot gewin. Naderhand werd Karel XII zodanig, en hij zeide dat hij alle denkingen in vormen ziet, nu eens legers en veldslagen, dan weer andere wonderbaarlijke dingen, geheel en al volgens de denking van zijn geest, en dat hij daarin verlustigd was zoals hij verlustigd was in zijn denkingen, ook de vuile; en gezegd werd dat anderen bij hem niet wat ook zagen.

Over de voortschrijdingen van een zeker geloof.

6014. 1) Eerst zal er zijn inlichting vanuit prediking, lezing, en het Woord; vandaar wetenschap of erkenning van de te geloven dingen. 2) onderzoek vanuit het Woord, en vanuit de prediking, tenslotte de bevestiging vanuit het Woord, dat is, het inzicht van deze dingen. 3) dat niet moet worden getwijfeld; als er getwijfeld wordt, dat er dan enige verzoeking is; waarna, als de mens overwint, het geloof vertrouwen wordt, en dat hij daardoor overwint dat het verstand moet worden gevangen gehouden onder het geloof. 4) tenslotte, dat er het streven komt tot goed doen, maar niets vanuit den mens, en zulks zoals een invloed. 5) wanneer de mens in dien staat is, dan is hij gerechtvaardigd, en niets verdoemt hem, en dan wordt hem de verdienste des Heren toegeëigend, en dan verzoent de Heer hem met den Vader. 6) het zaligend geloof is vooral het vertrouwen dat God Zijn Zoon heeft gezonden, vanuit welk geloof al het overige des geloofs voortvloeit.

Over de plaats waar de zinlijken zijn. — Karel XII.

6015. Verwijderd in het noorden naast het westen, is een plaats waar degenen zijn die louter zinlijk zijn; zij zeggen dat zij alle dingen weten, en dat zij helderder zien dan anderen dat iets zus en zo, en niet anders is, zoals dat het de natuur is waarvanuit alle dingen zijn, en dat het niet God is; en zij lachen

om hen die spreken over zulke dingen die zij niet zien en aanraken; er is een hel binnen de hel daar, waar de ergste zinlijken zijn; sommigen werden daarheen gezonden om die plaatsen te zien; zij zeiden dat zij in hun kamers bijna niets zien; sommigen iets duisters; zij die daar waren, zeiden dat zij alle dingen helder zien: en zij die nog zinlijker zijn, zeiden dat zij daar nog meer dingen zien; dit waarden zij daar, want dezulken zijn meer zinlijk; er waren tafels, zetels, en dergelijke; daarheen was Karel XII gezonden, die zinlijk was, en sprak als genen: hij is eveneens hun rechter. Toen hij naar binnen kwam, was hij naakt, en wilde kleren; hem werd gezegd, dat de kleren aan den wand hingen, en hij nam ze; aldus verliet hij de vorige dingen.

Over klederen en de overeenstemmingen ervan

6018. *[in het manuscript is nr. 6018 na nr. 6015 geplaatst]* Toen Karel XII kwam in de plaats der zinlijken, verscheen hij naakt, en wilde kleren; gezegd werd dat kleren aan de wand hingen; hij nam eerst een broek, daarna een hemd, toen de overige kledingstukken; daardoor legde hij de vergemeenschapping af met hen die niet zinlijk waren geweest, en trok hij de vergemeenschapping aan met de zinlijken, weswege hij zinlijk werd. — Iets eenders is geschied met een ander, Wolf, die aan zichzelf naakt verscheen, maar hem werden andere kleren gegeven, waardoor de vergemeenschapping werd afgenomen met degenen met wie hij niet mocht gemeenschap hebben, en hem werd vergemeenschapping gegeven met degenen, met wie hij zou vergemeenschappen; hun kleren stemmen met hen overeen; iets eenders heb ik bevonden bij mij; en ik doervatte dat ik, naakt zijnde, vergemeenschapping had met hen die vanuit het hemels rijk waren, en dat ik, wanneer ik neerlag in een hemd, vergemeenschapping had met hen die vanuit het geestelijk rijk waren. Het werd mij ook gegeven te zien, dat zij kleren verkregen naar de overeenstemmingen, welke zij konden veranderen, en dat door het aantrekken van kleren de vergemeenschappingen werden gevarieerd; vooral met hoeden en tiara's; maar deze zijn magisch, en werden afgeschaft. In één woord, een ieder wordt gekleed volgens zijn verstand.

Over wreedheid — de zoon Eric Benzelius.

6016. Er was iemand die wreed was, Eric Benzelius de zoon, want hij schiep behagen in benadelingen en moorden, wanneer hij die zag; hij was onder degenen die wreed waren; met wie ik sprak; zij zeiden dat zij langen tijd neerliggen, en hier hebben neergelegen voor een geruimen tijd zoals halfdood, totdat deze wreedheid bedaard is, en dat zij daarna als het ware wederopgewekt zijn. Zij hebben niet enig besef, en daarom hebben zij geen neus, en sommigen maar iets van een neus, want zij kunnen geen doorvatting hebben: aldus was het ook met hem gesteld; hun plaatsen zijn in het uiteinde van het westen, boven de landen daar.

Over de Moravianen.

6017. Ik was met Moravianen, die hun dwalingen bekenden, en die begonnen de ware dingen te willen opnemen, omdat zij zich in een ellendigen staat zien, en zo dat het niet zo uitkwam als zij geloofd hadden, namelijk dat zij in voorkeur boven de anderen in den hemel zouden komen; ik sprak met hen over den Heer, Wiens Goddelijke zij nog niet wilden aanvaarden; zij wilden Hem God noemen zoals mensen wel voor Aharon; nauwelijks als engelen ¹⁴) zij erkenden dat het leven geldt, en niet het geloof-alleen; en dat het goede moet worden gedaan zoals uit zich; over den doop zeide ik dat zij het van geen belang maakten, maar het nochtans aanhielden om de Hervormden; en dat het heilig avondmaal voor hen slechts een teken was, en het ook niet heilig opnamen zoals de anderen doen.

Over Karel XI en zijn Koningin.

6019. Toen ik in den staat des geesten was in den nacht, werd ik door iemand geleid tot een zeker huis, uit hout fraai opgetrokken, en ik geloofde dat de eigenares de echtgenote van Karel XI was, maar zij was toen de echtgenote van een priester, maar nochtans alleen zonder echtgenoot; zij woonde daar,

14 Dit heeft betrekking op *Mozes* zijnde voor Aharon “in plaats van God”, Exod, IV: 16; en op een engel waarvan Manoaah zeide tot zijn echtgenote: “wij zullen voorzeker sterven, want wij hebben God gezien”, Richt. XIII: 22.

en toen ik binnentrad, zag ik op een tafeltje een borduurwerk van haar, en dat werk was fraai; en toen sprak mijn begeleider met haar, over de ene of andere gewone zaak, die te maken had met haar nabuurschap, waarover zij hem inlichting gaf; maar het was zulk een aangelegenheid die ik niet kon terugroepen in den natuurlijken staat; die was eigen aan den geestelijken staat; daarna ontwaakte ik, en sprak met haar in den natuurlijken staat; en ik zeide, dat ik daarheen was geleid van den Heer door een begeleider, vanwege de boze geesten, die in slapentijd mij opzoeken en mij dan belagen; en daarna zeide ik, wie het was die dat deed, namelijk Karel xii; bij de vermelding en de idee van hem, herkende de echtgenote van Karel xi hem, namelijk dat hij haar zoon was geweest, en zij noemde hem Karel op een moederlijken toon; na enig gesprek over diens knapenstaat aan het hof, kwam het in mijn gemoed, dat de koningin van Zweden moeder van kinderen was geweest, van wie de zoon Karel xii alleen overbleef; en nadat ik sprak over de beide dochters, en over haar lot en staat, kwam in haar geheugen haar echtgenoot Karel xi op, weswege zij samenkwamen, en elkander herkenden, en zich vergezelschapten als echtgenoot en echtgenote; dit geschiedde op 22 Jan. 1762.

Over de zuivering der gezelschappen na het laatste Gericht.

6020. 1) De boze gezelschappen die vernietigd zijn, komen samen in de vorige plaatsen, omdat de vorige weg daarheen strekt, maar daarna worden zij verzameld tot ettelijke honderden, of duizenden, en heengevoerd tot hun hellen; en dit duurt voort, totdat die plaatsen en de omringende worden gevuld met goede geesten; dan kunnen de bozen daar niet langer zijn, omdat zij benauwd worden, en zo terugtreden. Het scheen mij toe, dat er een gezelschap was vanuit Katholieken, waar nog een Paus was, maar slechts als hun opperpriester, en dat zij naakt verschenen; allen beklaagden zich daarover, maar hun werd geantwoord, dat dit geschiedt, omdat boven en aan de zijden omwoners [*accolae*, letterlijk naburen] komen die in ware dingen zijn, en dan verschijnen zij vanwege den invloed uit genen, naakt, ter oorzake hiervan dat zij verstoken zijn van ware dingen, en nauwelijks iets weten, en ook niet willen weten; het werd mij getoond, dat zij aan een hard zitten, en onder elkander spreken, en niet het Woord lezen, noch iets van het ware willen aanleren, hoewel de ware dingen de engellijke wijsheid, en de gelukzaligheid der wijzen maken; verder werd gezegd, dat als zij bekleed verschenen, zulks niet daadwerkelijk zou zijn, maar krachtens een visioen van

hen die wordt toegestaan; daarna begonnen zij angstig te worden en begeerden heen te gaan, en er gingen er ook heen, en sommigen werden weggenomen; de overigen waren zij die in enige aandoening van het ware waren geweest, en die in enige studie of werk waren geweest. 2) Gezelschappen worden op verschillende manieren gezuiverd, en op duizend plaatsen, zoals van Karel XII; aan hem werden lieden van verschillende naturen en boosheden toegevoegd, die hij rondom zich opstelde als voor een belegering tegen een vijand; en die werden hem toen afgenomen, en zij werden tot hun plaatsen gebracht, zo dat zij een ieder tot hun eigen plaats of plaatsen heengingen. 3) Mij werd getoond, dat zij worden verzameld in een vlakte tot enige duizenden, en dat dan aan een ieder de begeerte wordt ingeblazen met het streven van hun eigen wegen te gaan tot de voor hen bestemde plaatsen, aldus vanuit instinct, hoewel het hun toeschijnt alsof zij het wisten; 4) op andere plaatsen worden de gezelschappen anders gezuiverd, zoals bijvoorbeeld dat een zeker militair bevelhebber een gezelschap binnentreedt, en degenen ziet die daaruit moeten worden weggehaald of verjaagd; tot hen keert hij de staf die zulke bevelhebbers plegen te hebben, en die zij in de hand houden terwijl zij vóórgaan, en wanneer hij die staf naar iemand keert, dan is ieder tot wien de staf is gekeerd, meteen verdreven; aldus eveneens op andere manieren. 5) Wat wonderlijk is: zij verschijnen tezamen in gezelschappen alsof zij op één plaats waren, wanneer zij moeten gescheiden worden, hoewel zij elders zijn, ter oorzaak hiervan dat dan gelijken met gelijken worden vergezelschapt, en zo voort. Wonderlijk is ook, dat zij die van eenderen genius zijn, wanneer zij op een Bepaalde plaats komen, niet anders weten dan dat zij dezelfde zijn die daar tevoren waren; zij hebben ook een eenderen toon van spreken; maar hun staat wordt veranderd wanneer zij op een andere plaats komen. 6) Ook worden gezelschappen daardoor gezuiverd dat bozen daarheen worden gezonden waarvandaan als het ware een gisting ontstaat, waarover boven [n. 5222, 5838]. 7) Ook worden zij derwijze gescheiden, dat wulpse vrouwen, die bijna sirenen zijn, en uitgestudeerd zijn in het voortbrengen van geveinsde aandoeningen; zij blazen het door aandoeningen een gezelschap in om boze dingen te bedrijven of te willen; aldus worden zij eveneens gescheiden.

Over den Heer, met Mahomedanen.

6021. De Mahomedanen zijn ten zeerste afkerig van drie personen der Godheid, omdat er zo drie goden zouden zijn; en daarom, wanneer

Christenen en Mahomedanen onder elkander over God spreken, zeggen dezen dat genen drie goden maken; doch wanneer genen antwoorden dat er voor hen één God is, zo worden dezen verontwaardigd, en vragen wie van die drie wel de ware God is; sommigen antwoorden dan dat het God de Vader is, omdat Hij het heelal heeft geschapen; de Mahomedanen zeggen, dat de twee andere zo geringere goden zijn, en aldus alleen maar zo geheten worden; wanneer zij echter te horen krijgen dat zij evenwaardig zijn, trekken zij zich terug, en verachten de Christenen als van gering en bijna geen oordeel in geestelijke dingen.

Iemand had een bediende van Mahomedaansen godsdienst, dien hij ook ondervroeg over God, zeggende: Wat gelooft gij aangaande Christus? hij zeide dat Hij is de Heiland; voorts wat over God! hij zeide dat Hij is de Schepper en Onderhouder des Heelals. Voorts vroeg hij, of God al dan niet zaligde; hij zeide dat Hij zaligde. Wat geloofde hij dan aangaande Christus: was Hij al dan niet God? hij zeide dat Hij God was. Voorts zeide hij, dat het er zo twee zijn. Toen week de bediende af van hem, zeggende dat hij twee goden maakte; derhalve was hij niet willens diens bediende te zijn; een tijd daarna verstond de meester, dat de bediende onder Christus, dien hij de Heiland noemde, verstond God den Schepper ten aanzien van de Zaliging, aldus denzelfde en geen ander.

Aldus erkennen de Mahomedanen die gezaligd worden, den Heer als één met den Vader; en zij dragen den Christenen bijna haat toe, omdat zij drie goden maken.

Eender benpotten de Joden de Christenen, vooral omdat zij drie goden maken, terwijl toch iedereen weet dat God één is.

Zo mogen ook de Rooms-Katholieken zich schamen, dat zij voor zich de Goddelijke Mogendheid hebben aangematigd.

Over de pauselijken.

6022. De pauselijken zenden ook gezanten uit om allen te verlokken en te verleiden die zij tegenkomen, ook tot de Hervormden; maar zij worden getuchtigd; zij zonden er ook twee tot den Moscovitischen Russischen Czar, die zich wisten binnen te dringen in diens passies.

Zij waren ook nu vergaderd in een consistorie, dat boven het zuiden is, waar kardinalen waren in een kamer achter hem, zoals eerder [nr. 5229]; er waren meerderen in het consistorie en in de kamer achter hen; maar omdat zij zich

met duivels vergezelschapt om degenen te verderven die de Heer beschermt, werden zij derhalve vernietigd; zij die in de kamer achter hen waren, werden door een grot heengezonden naar de hel, en eveneens verscheidenen van de genoten die boven hen hogerop waren; en zij die in het consistorie waren, werden verstrooid, en in hun hellen gesmeten.

Eender vergaderden zich de papisten op de bergen in het westen aan de zuidelijke streek; de heuvels waarop zij waren, werden omgekeerd, zodat de hogere gedeelten de laagste werden; aldus werden ook dezen in de hel gesmeten, ter oorzaak hiervan dat zij in gezelschap met hen in het consistorie aan het beramen van dat boze bezig waren geweest; dit geschiedde in Febr. 1762: en eendere dingen geschieden van tijd tot tijd, totdat de landen rondom en hun huizen worden ingenomen door de gelovigen.

Een synedrium in het westen noordwaarts duurt nog voort.

Een omkering geschiedde ook van degenen die in het noorden oostwaarts zich vergaderden, omdat ook zij zich vergezelschapt in het beramen van dat boze.

Verder zijn er in het westen op een hogere plaats pauselijken die niet boos zijn, waar ook een paus is, die erkent dat de Heer alle mogendheid heeft, en die bewaard wordt; ook opdat nieuw aangekomenen vanuit de wereld, die daar den paus aanbidden, worden opgenomen.

Over hen die in het afgescheiden geloof zijn.

6023. Toen vanuit den hemel degenen waren afgescheiden die in het afgescheiden geloof waren geweest, wier aantal ontzaglijk was, toen verschenen zij aan den rug in het westen, om van daar meerderen op te wekken tot verleiden; sommigen verschenen zoals bokken, sommigen zoals draken, maar beneden alle hemelen, en vlak boven de aarde daar, en zij werden van daar geleidelijk verwijderd naar gelang zij omgeven waren door anderen die in het leven des geloofs waren, en die over genen klaagden; maar naar gelang zij omgeven werden, traden zij meer en meer terug, omdat zij benauwd werden door de aankomelingen die in het leven des geloofs waren; hun leiders gingen vooraan, en zij richtten zich naar verlaten plaatsen, waar nauwelijks een struik was, maar zanderige en rotsige streken, welke overeenstemmen met zulk een godsdienst. Bij beurten werden zij daaruit weggehaald, sommigen om onderricht te worden, sommigen naar hellen, volgens hun leven.

Na enige dagen bemerkte ik, dat zij die in het afgescheiden geloof waren, zich verbonden met boze geesten en met duivels, en toen dit was geopenbaard, geschiedde bezoeking; en het werd doorvat, dat zij zich deswege verbonden, omdat zij tegen het leven waren; daarover spraken de engelen onderling; en toen de geloof-alleners daarop waren betrapt, disputeerden dezen fel ten gunste van het geloof, dat de rechtvaardigingmaking daarvandaan was, en niets door het leven; maar toen het hun werd getoond dat iedereen de hemel gewordt volgens het leven, en dat alle godsdienst des levens is, en dat geest en engel zodanig is als diens leven is, en dat dit leven alleen wordt uitgevorst, wetende dat iemands geloof zodanig is als het leven is, toen werden zij, overtuigd zijnde, verwijderd, en kwamen zij tot degenen die in het leven des geloofs waren, met wie zij zich wilden vergezelschappen; maar dezen zeiden, dat zij loodkleurig verschijnen als lijken, en dat zij niets van leven in hun aangezichten zien; weswege zij niet werden opgenomen; toen opende zich een gaping, welke duister verscheen, met een rots vooraan; daarin daalden zij af, zeggende dat de rotsen alleen maar vooraan en achteraan zijn, maar dat er een vallei tussen de rotsen is, waar enig stroo-achtige is, en waar hun woningen zijn: daarheen daalden anderen af die boven hen waren geweest; want meestal is er een hoger uitspansel van geesten: het waren merendeels voorgangers, en dezen zeiden eerst dat zij daar niets van het ware beseffen.

6024. Ik sprak met hen daarover, of er iets van wil is in de dingen die zij het geloof noemen, wanneer daarvan de naastenliefde wordt gescheiden; het werd uitgevorst, dat er geen wil is, maar dat wil daaraan in is, wanneer naastenliefde en geloof één maken; zo bijvoorbeeld dat God den Zoon zond om het menselijke geslacht te zaligen: hierin werd bij hen die de naastenliefde van het geloof hebben gescheiden, niet iets van wil doorschouwd, maar slechts een denking vanuit het geheugen, aldus een zodanige als in het andere leven wordt verstrooid. De oorzaak hiervan is deze, dat de wil niet wordt toegegaan [*aditur*] en geopend, tenzij iets van denking overgaat in handeling of in daden; de wil immers kan niet worden geopend door alleen maar denken, tenzij denken overgaat in daad, hetgeen geschiedt door willen; anders is de wil ingesluiemd en is er geen, omdat hij niet wordt opgewekt of geformeerd. Het werd gegeven te spreken met hen die in het afgescheiden geloof zijn, of zij kunnen zeggen “vruchten des geloofs”; zij zeiden dat de laatste graad der rechtvaardigmaking is het streven om het goede te doen; en dat zij daar stoppen, omdat de vruchten als zij daaraan werden toegevoegd, uit den mens zouden zijn, alsdan daarin verdienste zou zijn gelegen, en die zijn niet goed; en omdat na dien graad den mens niets wordt toegerekend van al het boze

dat hij doet; en dat derhalve die vruchten zijn uit den Heer, niet verschijnende aan den mens; hetgeen geschiedt door aanplooiing aan des Heren verdienste, hetgeen maakt dat elk werk des mensen goed is, aldus vrucht; dermate waanzinnig zijn zij. Gevraagd werd, of dat streven niet de wil is; zij zeggen dat het niet de wil is die des mensen is, maar Gods in den wil, welke dus ook niet doorvattelijk is. Zij wachten zich ten zeerste daarvoor dat het geloof verbonden zou worden met de goede werken, omdat het geloof als zij verbonden worden, niet geloof is; hetgeen de oorzaak is, dat meerderen over de verbinding ervan geschreven hebben, maar zó mystisch, dat het alleen voor de ingewijden [*eruditiss*] uitkomt; dit is de studie der geleerden; waaruit blijkt, dat zij het ganse Woord verdraaien, en al die dingen welke de Heer bevolen heeft over de goede dingen die gedaan moeten worden. Vandaar is het, dat de predikers die zulk een geloof in de wereld hebben gehad, niet kunnen prediken in de geestelijke wereld, want hoewel zij gedwongen worden het leven en de goede daden te prediken, wordt nochtans vanuit hun stemklank gehoord, dat zij geen andere goede daden of werken verstaan dan louter zedelijke en burgerlijke, en zo wordt aan den spreektoon hun idee onderkend, en daarom is het hun niet langer geoorloofd te prediken, maar alleen aan hen die de geestelijke werken in de wereld hebben verstaan. — Toen werden allen verzameld overal vandaan, die in zulk een denking over de vrucht des geloofs waren geweest; het waren merendeels de voorgangers, die geleerder dan de anderen waren; de overigen, die eenvoudigweg onder de vrucht des geloofs de goede werken hadden geloofd, werden niet met hen verzameld; en die geleerden werden vergaderd beneden ter linkerzijde nabij de hel, en rondgevoerd tot hun plaatsen volgens het leven; ook werd het hun niet langer toegestaan te prediken. De oorzaak hiervan was deze, dat zulk een beginsel in de denking den wil binnentreedt, en alle daden des wils, zonder dat de mens het weet; ik heb dezulken ook in de hel gezien. Verscheidenen zeiden, dat zij niet iets anders hadden gedacht over de vruchten des geloofs, dan dat het geloof die voortbrengt zoals een boom vruchten, en dat de mens uroet denken over de werken die hij gedaan heeft en die hij zal gaan doen. — Zij zeiden verder, dat er bij Adam zulk een vrije is geweest, dat hij vanuit zich het goede kon doen, maar dat dit niet het geval was bij de nakomelingen, en dat dit eveneens een op feiten berustend argument was. — Gezegd werd hun, dat zoals niemand iets kan doen uit zich, ook niemand iets kan geloven uit zich, en aldus dat het iets eenders is, en vandaar dat er geen geloof is; maar de allergeleerdste van hen antwoordde, dat wij nog het vrije van geloven of het vrije des geloofs vanuit den Heer hebben, maar niet het vrije van doen of

het vrije der naastenliefde, hetwelk de vrije keuze bij Adam was geweest; te zeggen dat dit teloor zou zijn gegaan, is waanzin.

Over hen die het Goddelijke des Heren loochenen; over de zuster van Adlerheim en haar echtgenoot, voorts over Maria Polhem.

6025. Ik sprak met dezen, en zij zeiden dat zij met den grootsten ijver theologie en het leven hadden bestudeerd; en ik geloofde vanuit die gewoonten in de wereld, dat zij meer dan de overigen gezaligd zouden worden, omdat zij meer dan de overigen zich op vroomheid hadden toegelegd, door te denken over de Goddelijke dingen, door daarover te spreken, en door te leven volgens de denkingen en het geloof; maar ik was verwonderd dat het niet zo gesteld was met hun gelukzaligheid in het andere leven; en daarom sprak ik met hen; zij zeiden dat zij des Heren Goddelijke hadden geloochend, weswege het geschiedde dat zij de heiligheid des Woords, vooral dat der Evangelisten, in twijfel hadden getrokken; en daarom werd tot hen gezegd, dat zij zo nooit enige ware dingen zouden kunnen ontvangen vanuit den hemel; die ware dingen gaan enig en alleen voort en vloeien in uit den Heer door het Woord, en in de Christelijke wereld vooral door het Woord der Evangelisten; ik voegde daaraan toe, dat het Goddelijke des Heren loochenen en het Woord verachten, is zondigen tegen den Heiligen Geest. De Heilige Geest is het Goddelijk Ware, dat is, het Woord, lerende het Goddelijke des Heren; het werd onderzocht of zij enige ware dingen hadden, en het werd gezien van niet enige, en dat wanneer zij enige ware dingen verkregen, dezelve werden verkeerd in valse dingen; evenzo aangaande de werken, dat zij waren gedaan niet terwille van het Woord, maar terwille van de burgerlijke en zedelijke dingen; eender aangaande het Heilig Avondmaal, en vele andere dingen; ik zeide tot hen, dat het niet goed is zich toe te leggen op theologie en vroomheid, tenzij de Heer en het Woord worden erkend.

Het werd doorvat, gezien en gehoord, dat hun armen zonder krachten waren, zo dat zij heen en weer bengelden alle kanten uit. Voorts dat zij in behoefteigheid verkeerden, slechts weinig voedsel krijgende, waarover zij verwonderd waren; en dat zij van anderen valsheden hoorden die zij opnamen, maar ervan niet konden terugtreden.

Het werd hun somtijds gegeven in een zeker gezelschap te zijn, waarin alle Hervormden worden toegelaten die een zedig leven kunnen leven, voorts terwille daarvan dat zij mogen worden onderricht in de ware dingen;

wanneer zij een zedig leven kunnen leiden in uitwendige dingen, zo worden zij getolereerd, doch wanneer zij aanvagen anderen te verleiden door valse beginselen, zo worden zij daaruit geworpen; in dat gezelschap zijn de innerlijke dingen der denkingen gesloten, zoals vroeger in de vorige hemelen. Zij geloven dat de Vader alleen God is, gescheiden van den Zoon, en ofwel zij zien den Vader in de hoogte, ofwel zij krijgen antwoord van een zekeren geest, goed of boos, die zegt God de Vader te zijn; het is deswege dat zij verglijden in allerlei valse dingen.

Zij zeiden dat zij niet de verlossing door den Heer begrepen, en dat zij die derhalve ontkenen.

Dat in het andere leven allen die het Goddelijke erkennen, over God denken als Mens.

6026. Allen die in de wereld God niet hebben geloochend, en die met enig geloof God hebben erkend, denken niet anders over God dan als Mens; aldus zien degenen die God den Vader hebben aanbeden, den een of anderen geest aan dien zij menen dat hij God de Vader is, aldus Frederick Gyllenborg, aldus Secretaris Carlsrona, aldus alle overigen die God erkennen; Wellingk was degeen die zich voor God den Vader uitgaf; zo denken allen die een geest in de hoogte boven het hoofd zien, dat het God de Vader is; ik vroeg iemand waarom hij zo geloofde, terwijl hij toch in de wereld een andere idee had gehad over den Vader als over het heelal, omdat Hij de schepper van het heelal was, en toen niet over Hem had gedacht als over een mens, nu echter als over een mens; het werd hem gezegd dat dit is krachtens den invloed des hemels, omdat de algehele hemel één Mens is, en zulks uit den Heer, Die de Mens is; en daarom is het Goddelijke voortgaande ook Mens, hetwelk in vorm de hemel is; vandaar kan over God niet anders worden gedacht dan als over den Mens.

Over het huwelijk tussen de Keizerin van Rusland en De la Gardie.

6027. *[In het Manuscript staat dit nummer in het Zweeds geschreven]* 1. Zij waren tezamen, maakten kennis, en hielden van elkaar. 2. Daarna werd zij ingelicht over zijn verwanten, en reisde naar het gezelschap waar dezen waren, namelijk naar dat van R. Ekeblad, alwaar gemakkelijk toegang was, en waar

zij werd geëerd; later naar dat van graaf Fersen, maar daar was geen toegang; en er werd gezegd dat deze geesten zodanig waren, hoewel zij God, het Woord van God, en de theologie niet ontkenden, dat zij toch niet daarover dachten.

3. Tevoren was De la Gardie van zijn vrouw gescheiden, met wie hij soms had omgegaan, maar later zelden; hij deed echter een beroep op den Raad om te zien of hij echtscheiding kon krijgen; en zij stelden een onderzoek in, en vonden dat er, wat betreft hun aandoeningen, geen gelijkheid was, en zo werden zij gescheiden.

4. Later sprak de keizerin met haar voorgangster [keizerin Anna, nicht van Peter den Grote], die toen was met haar gestorven echtgenoot; en zij bleek geen groot inzicht te hebben; maar er werd gezegd dat zij, eenmaal aan de macht gekomen, en de russische taal goed had geleerd, raad had ingewonnen van een tweetal, zonder dat iemand ervan wist, en op hun advies haar beslissingen nam. Het werd getoond, hoe dit tweetal van terzijde toegang hadden, als het ware, en in een kamer samen kwamen waar niemand anders werd toegelaten. Maar naderhand viel het tweetal meer en meer in ongenade, en werden terzijde geschoven; daarna beraadslaagde zij openlijk met verscheidenen. — Zij werd geërgerd over wat was voorgevallen, maar kon er niets aan doen. — Haar echtgenoot was helemaal verslaafd aan den drank.

5. Later kwam de keizerin in gesprek met den bisschop in Lübeck, met wien zij verloofd was geweest; zij was echter niet goed over hem te spreken, vooral omdat er met hem een knappe vrouw verscheen, die zijn geliefde was; hij hield veel van haar en had haar in de wereld niet verlaten. — Later werd getoond waar nu zijn huis was, hetwelk beneden in de hel was, waar het er ellendig uitzag, terwijl hij, zoals het daar gebruikelijk is, lagen arbeid had te doen. Hierdoor verdween haar genegenheid voor hem.

6. Later sprak zij met iemand van Holstein en Mecklenburg, die haar het hof had gemaakt, om nader kennis met hem te maken; maar zij vond ongelijkheid, en wilde niets met hem te doen hebben, zoals ook het geval was in de wereld.

7. Daarna reisde zij rond, ver van haar plaats, en toen wist zij niet, zoals meermalen gebeurt, waar zij was, noch wie zij zelf was. Op weg ontmoette zij Graaf De la Gardie, en vergezelde hem. Zij herkenden elkaar eerst niet, toen zij wederom behagen in etkander vonden. Hij vergezelde haar tot een weg die huiswaarts leidde, toen zij bij toeval werden gescheiden. — Een tweede keer maakte zij een rondreis, maar ik zag toen niet, wat er gebeurde. Een derde keer had zij denzelfden weg genomen als de eerste keer, en toen, ook, vanuit de Goddelijke Voorzienigheid, ontmoette zij De la Gardie; en toen zagen zij, zoals dat gewoonlijk gebeurt, dat zij voor elkaar bestemd waren; zij beminden elkaar, en werden daarna naar huis gebracht, ieder naar zijn eigen gezelschap.

8. De keizerin was aan het hoofd geplaatst van het beste gezelschap der Russen, die haar gaarne mochten lijden. De vorige Keizer Peter [de Grote, vader der Keizerin] nam toen afscheid van dat gezelschap. Waar hij heenging, weet ik niet; hij had twee vermomde Jezuïeten bij zich, die zoveel invloed op hem hadden, dat hij hen niet kon verlaten, en die hem in het geheim trachtten over te halen tot het katholicisme. — De la Gardie kwam ook aan het hoofd van een voornaam gezelschap. 9. De laatste keer werd zij door De la Gardie naar huis begeleid. Toen kwam De la Gardie in haar paleis, en zij werden het eens omtrent het huwelijk, daar zij lang genoeg tezamen waren geweest. 10. Toen zij daartoe besloten waren, werd een engel in schone witte klederen van daar naar den hemel gezonden, om een priester te halen ten einde hen te trouwen. Dit gebeurde aldus: hij uroeg hen eenvoudig of zij toestemden, en toen hij dat gehoord had, wenste hij hen de genade en den zegen van God. Niets meer. Dit gebeurde op 5 Maart 1762 [de keizerin Elizabeth van Rusland was gestorven op 5 Januari 1762, en Graaf De la Gardie twintig jaar vroeger, in 1741]. Toen reisde hij naar haar gezelschap in een rijtuig met vier paar paarden, prachtig. 11. Daarna ontvingen zij de gelukwensen: — (1.) van kleine kinderen, die uit den hemel gebracht werden om tot hen te spreken; dit ontroerde haar zozeer, dat zij in een andere kamer ging, en van hemelse vreugde over hun woorden weende. (2.) Toen zij terugkeerde, kwamen acht oudere kinderen, en wensten haar op zeer liefvallige wijze geluk. Bij hun vertrek kuste zij hen allen. (3.) Daarna kwamen volwassenen, die als kinderen gestorven waren, en in den hemel waren opgevoed. (4.) Tenslotte kwamen er van het Russische volk, die ook in dien hemel waren grootgebracht, en wensten geluk. 12. Eindelijk werden er korte gelukwensen gehoord van de gezelschappen in den hemel, de ene na de andere; hoewel kort, waren zij toch bevallig, volgens de orde der gewesten daar; en zij volgden op elkander ten getale van een honderd tot twee of drie honderd, de ene na de andere; en nog waren er velen die wilden gelukwensen; maar, omdat het zolang duurde, brachten velen tegelijk hun gelukwensen, en zo verder. Er was ook begeleidende muziek, in overeenstemming met de aandoeningen der kinderen die er geweest waren. 13. Daarna was er een prachtig feest, waarbij dertig personen waren. 14. Den volgenden morgen, nadat zij tezamen hadden geslapen, gingen zij in een rijtuig, — hij was, zoals ik zag, veranderd, en droeg het rode ridderlint — en reden toen naar zijn huis. Toen zij daar kwamen, was het huis veranderd in een prachtig paleis met vele kamers, waarover hij zeer verwonderd was. Zij gingen alle kamers door; het was overal prachtig. — Daarna gingen zij naar de hogere verdieping, en vonden bedienden die tot het gezelschap

behoorden, en die zij, zoals dat gaat, dadelijk herkende; en er waren daar vele kamers, waarin nog niemand was, — een teken, dat het gezelschap nog zou aangroeien. 15. Toen kwamen er enigen aan wie het was toegestaan uitbeeldingen te maken, en die met prachtige uitbeeldingen representeerden de regering. 16. Toen reisden zij naar haar huis, waar zij eerst waren geweest. 17. Hun liefde werd zo sterk, dat zij één met hem wilde zijn, ook naar het lichaam, en dit gebeurde ook; en zij vonden het aangenaam, dat dit zo geschieden kan, wanneer zij het wensen. — Toen scheen het hun toe, alsof zij als het ware werden verheven uit de menigte. — Zo kunnen zij dus een zijn, en twee naar het lichaam, en toch met een leven. 18. De la Gardie was van zulk een geestesgesteldheid, dat hij gewoon was om verstandig over nuttige dingen te spreken, zowel doordacht als levendig, en over vele dingen geestelijk; aldus sprak hij vanuit de rede, en niet alleen vanuit het geheugen; 19. Het werd daarna getoond, hoe degenen zijn die niet God, het Woord van God, en de theologie loochenen, maar toch niet daarover denken. Er was iemand neergevoerd tot sommigen van hen, die daarover heel erg klaagden, dat zij inwendig goed waren, en toch van binnen als het ware iets hebben wat hun pijn doet. Zij krijgen goed te eten, zoals toen werd gezegd, room en heerlijk voedsel, maar het doet hun geen goed; alle goede dingen hebben op hen geen uitwerking. Na een poos vatten zij een of ander werk op; maar zodra het is afgedaan, komt het ongedaan terug. — Zij eten peperwortel met smaak. 20. Later reden de keizerin en De la Gardie in een rijtuig rond binnen hun gezelschap, om zich voor te stellen, zoals in de wereld gebruikelijk is. 21. Toen zij later werd gezien, was zij buitengewoon schoon, 22. echter, en naderhand werd het vastgesteld, 23. betreffende Keizer Peter, dat hij aan het hoofd van het gezelschap was geweest, maar zich had laten beïnvloeden door die twee vermoorde Jesuïeten, zoals uitkwam, en die in gemeenschap stonden met hun raadskamer hoog-op in het zuiden; en aldus ging hij heen, en daalde af tot de minder goeden van dezelfde natie. Zij wilde hem niet kwetsen, en sprak met hem; maar hij nam vrijwillig afscheid. 24. Daarna kwam Koningin Ulrica met haar gemaal, om hen te bezoeken; hij sprak eerst met de Russische Keizerin, en hem werd alle eer bewezen. Toen sprak Koningin Ulrica eerst met De la Gardie, en daarna met de Russische Keizerin; en eerst sprak zij eenvoudig, en daarna meer en meer innerlijk, waarop volgens de orde werd geantwoord, en nog iets meer. 25. Op 25 Maart waren beiden in een staat van onschuld tezamen, en zij gingen rond, en werden gezien door velen als kleine kinderen. Het werd ook later aan Koning Louis xv vergund in een staat van onschuld te zijn; en hij scheen anderen toe als een kind van 5 of 6 jaar; en hij

ging tot een wolf, die wegvluchtte, en tot een leeuw, en zat daar neer, en die zich rondwierp van .. . [hier breekt de tekst plotseling af] ¹⁵).

**Over den staat van Karel XII: voorts Lars en Jacob Benzelius;
R. Lagerberg.**

6028. 1) Karel XII was allerbinnenst boos en lijnrecht gesteld tegen het Goddelijke; toen dit was ontdekt, werd hij ten slotte heengeworpen in het uiteinde van het westen, en allerdiepst neergelaten; hij werd gans en al als het ware benig.

2) Lars en Jacob Benzelius waren beiden zodanig, dat zij niets van het Goddelijke konden opnemen, maar alleen de uiterste strevingen vanuit de hel; zij werden tenslotte afgeworpen in het westen, diep onder de duivels.

3) R. Lagerberg was als het ware zonder leven, verschijnend als half-dood, en als het ware een rondom gevleugeld beest dat beteugeld werd; ter oorzaak hiervan, dat hij het Goddelijke had ontkend; hem werd een als het ware levende denking over het Goddelijke ingeblazen, welke denking hij goed opnam en vollediger verstond; aldus werd hij levend, weswege hij werd gdnformeerd, dat diegenen het leven hebben die het Goddelijke erkennen; zijn toekomstig lot weet ik niet.

**Over hen die niet wat ook over het Goddelijke denken, maar nochtans
die dingen niet ontkennen.**

6029. Er zijn sommigen die God niet ontkennen, noch het Woord, en de leer der Kerk ontkennen, maar nochtans niets daarover denken, omdat zij zich bestendig onderdompelen in wereldlijke dingen, zoals Graaf Fersen; zij slijten het leven in de andere wereld in plaatsen onder de aarde enigermate verwijderd, en worden daar innerlijk benauwd, alsof zij werden gestoken door pijnen; zij hebben vertroosters, maar het is tevergeefs; zij geven hun room van melk, en lekkernijen, voorts verlustigen zij hen met muziek en spelen, maar toch blijven de stekende pijnen van den animus; zij geven zich taken, maar

¹⁵ Deze Opmerkenswaardige Levende Ondervinding (nr. 6027) is indertijd grotendeels afgedrukt in het Maandblad "De Ware Christelijke Godsdienst", jaargang 1923-24, pagina 44 tot en met 48.

nochtans keren de pijnen terug; zij veranderen van plaats, maar daar is het eender zo; zij nemen taken en werken op zich, maar wanneer die klaar zijn, glijden zij terug in die angsten, zodat zij een ellendig leven slijten: de oorzaak hiervan is, dat zij geen verbinding hebben met den hemel, noch met de hel.

Hoe van de bozen worden afgenomen de magische dingen en de toverijen, en eendere dingen.

6030. Al degenen in de wereld die door kunstgrepen tot ereposten of fortuinen zijn opgeklommen, en zich derhalve daarin hebben overreed dat de Goddelijke Voorzienigheid niet de afzonderlijke dingen regeert, of iets anders, en die vandaar hebben geloofd dat kunstgrepen meer waard zijn dan de voorzienigheid; dezelve leren het, omdat zij slechts weinig geloof hechtten aan het Goddelijke in het andere leven, aan, om op te treden door overeenstemmingen op allerlei manieren, sommigen door kunstmatige kleren of tulbanden, of door verschillende lichaamsbewegingen, of door den blik te vestigen op zekere streken waar zij weten dat daar gezelschappen bestaan die met hun bedoelingen overeenstemmen; en door zo zich het vermogen te verwerven van te doen naar willekeur; anderen door met gezegden vanuit het Woord gezelschappen op te hitsen, en door duizend andere manieren, die minder en meer magisch zijn; — zij geloven dat zij even zoveel kunnen *en* vermogen als zij die dingen erkennen; er was Ernstrom, die kunstvaardiger in zulke dingen was dan anderen; hij en eenderen verschenen mij aan een zekeren vurigen zwaveligen afgrond (zo naar den schijn), en daar worden zulke dingen door afgrijpselijke martelingen afgenomen; zij worden gezonden in plaatsen die daar met zulke dingen overeenstemmen, en gruwelijk gemarteld, en dan aangedreven om al die dingen te bekennen, zowel de gezelschappen als de bedoelingen, en bij iedere bekentenis werden zij gemarteld totdat zij die dingen helemaal niet meer wilden; aldus dat zij die zo als het ware vanzelf verwierpen; en zulks wat een ieder betreft; er waren omstreeks 100 derzulken die hij werd gedwongen op te duiken, en die hij op deze manier van zich verwijderde; aldus worden die boze dingen afgenomen.

Daarna, wanneer zij daaruit worden opgeheven, verschijnen zij als het ware buiten zichzelf, zonder enig verkwikkelijke des levens, aldus zoals degenen die niets weten en niets willen weten; zodanig was Ernstrom; en deze bekende welk geloof hij had gehad aangaande God, zijnde er een van valsheden.

6031. Vanuit deze dingen bleek, dat niet enig boze kan worden verwijderd tenzij het eerst wordt opgeroepen, en de mens dat niet wil; aldus worden eerst van hem zulke gezelschappen verwijderd. — Voorts dat de mens vanuit zich de boze dingen moet verwerpen; en als hij het niet doet uit zich, dat de boze dingen niet worden verwijderd; hetgeen indruist tegen de mening van hen die geloven dat de werken niets uitrichten, maar het geloof-alleen; dezen geloven ook dat God alle zonden vergeeft zonder enige medewerking des mensen, terwijl toch zonder diens medewerking niets van het boze wordt verwijderd: want als de wonden niet geopend worden, kunnen zij niet worden geheeld ¹⁶⁾ — Alle straffen in de hellen zijn vanuit geen andere oorzaak, dan dat daadwerkelijk de boze dingen worden geopend en geweten, en gestraft totdat zij die niet meer willen.

Dat de invloed van het goede uit den Heer, niets doet, als de mens niet het goede doet zoals uit zich. Over het geloof.

6032. Dit is meermalen aan de geesten gezegd; opdat het evenwel zou bevestigd worden, werd het aan een zekeren bozen geest gegeven vanuit den hemel geleid te worden tot het doen van goede dingen; hij deed ook de goede dingen, maar omdat hij ze niet deed zoals uit zich, was hij zoals iemand die geleid wordt door een ander, bijna als een automaat, die weliswaar wordt bewogen, maar nochtans niets opneemt; waarmede werd getoond, dat er geen opneming, toeïgening en verbinding is door het goede dat de mens niet met zijn wil of aandoening opneemt uit zich, want de Heer is agerende, en de mens reagerende; als de reagerende opneemt zonder reactie zoals uit zich, gaat de invloed van het goede er doorheen, en wordt de mens niet beter dan te voren. Dit is gericht tegen hen die het geloof scheiden van de naastenliefde. Dit kan ook worden toegelicht daarmede, dat een boze geest niet kan worden afgeleid van de boze dingen dan door straffen; er was Cederstedt, die het boze deed, en zich daaraan wilde onttrekken, omdat hij de straf vreesde; maar omdat het boze samenstemde met zijn natuur, kon hij zich niet daaraan onttrekken, wat hij op allerlei manieren probeerde, omdat hij in de boze dingen was ten aanzien van de liefde; doch wanneer de straf wordt opgelegd, wordt hij door de straf dermate aangedreven, dat hij het boze niet wil;

16 Zie in Coronis “*Uitnodiging tot de Nieuwe Kerk*”, n. 25, pag. 108-109, waar deze waarheid opnieuw wordt verkondigd.

en wanneer hij dit niet wil, alsdan werpt hij het boze van zich, dat is, het gezelschap dat in een eender boze is, welk gezelschap dan van hem wordt afgescheiden, maar slechts totdat hij niet langer in vrees voor de straf is: dit is eveneens de oorzaak, dat er straffen zijn in de geestelijke wereld. Daaruit kan ook worden geconcludeerd, dat de mens niet kan worden binnengeleid in enig hemels gezelschap tenzij hijzelf vanuit den wil het goede wil, of het boze schuwt.

Dat des mensen natuur na den dood niet kan worden afgenomen, maar kan worden gebroken en getemd.

6033. Des mensen natuur is het verkwikkelijke van diens regerende liefde; het werd gezien, dat een zeker iemand, het was Aartsbisschop Jacob Benzelius, wilde dat alle beginselen van zijn leer over het geloof-alleen, die vals waren, werden weggenomen, en echte ware dingen in de plaats ervan zouden worden gegeven; dit geschiedde, maar hij was stompzinnig zoals iemand die niets wist. Het geschiedde ook met hem, dat gezelschappen van de geestelijke wereld van hem werden afgenomen; na de wegname werd hij zó stompzinnig dat hij nauwelijks stompzinniger zou kunnen worden, en hij kon niet tot enig leven van verstand worden teruggebracht, voordat hij was teruggekeerd tot zijn gezelschappen waarin de uitbreiding van zijn denkingen was geweest; daaruit bleek, dat des mensen denking en vandaar diens inzicht afhangt van de vergemeenschapping met gezelschappen; en dat de mens niet kan worden hervormd door de wegneming ervan, zo dat evenmin de zonden onmiddellijk worden afgenomen; maar dat dit geschiedt door andere middelen, namelijk door straffen, verzoekingen, verwoestingen, en andere dingen meer: voorts *dat de mens uit zich die gezelschappen moet verwerpen.*

Het werd opgemerkt dat de natuur nochtans aanblijft, hoezeer ook de mens wordt gewaarschuwd in het andere leven, ja zelfs beetgenomen: dit is geschied met Aartsbisschop Jacob Benzelius; hij was in het verkwikkelijke van overheersen; en om te heersen hitte hij anderen op om met hem te gaan, en steden te bezetten; maar zo vaak hij aanspoorde, en met hen wilde voortschrijden, werd hij gefopt; hij werd zwart, een monster, een dier, enz., en op den aanblik van hem trokken zij zich terug; dit geschiedde honderden malen, en even vaak bekende hij waanzinnig te zijn, maar nochtans verviel hij terstond in hetzelfde. Het is gebeurd met een koning van Engeland, dat hij werd beetgenomen door de zijnen binnen een paar jaren, die hem aanbaden

als een godheid, hoger dan een ander mens; en hij bekende meermalen dat hij gek was; maar nochtans, tot nu toe, na anderhalf jaar, hield die natuur stand. Ik zag de bestraffingen der bozen, en dat zij door straffen vanzelf de gezelschappen verwierpen, en dat de mens als het ware zo uit zich moet doen, en de boze dingen verwerpen; dit werd meermalen gezien.

Over de liefde van heersen, en over de liefde van de goederen der wereld te bezitten.

6034. Gezien werd Franc de vader, als het ware zonder leven, maar toch werd vlees ontwaard als van een levend mens; het werd geloofd, dat hij als het ware een mens was geworden kunstmatig, zonder het leven der denking nog; maar daarna sprak hij, zeggende de vader van de Francs te zijn, en dat hij af en toe zonder het leven der denking is, en dat hij wanneer zijn geesten toetreden, voor een tijdje leeft: de oorzaak van dien staat werd vermeld, namelijk dat in diens gezindheid lag de liefde of begeerte van te heersen over alle dingen der wereld, en dat de geesten terugtreden van hem, omdat hij hen wil overheersen, en dat zijn lot ellendig is wanneer somtijds nieuwe geesten toetreden.

Sommigen zijn als het ware dwaas, zoals Gustavus I, sommigen als het ware geketend, sommigen anders. Gezien werden ook anderen die blaakten van begeerte om te overheersen, zijnde als waanzinnig, zonder rede, zoals Karel XII, Eric Benzelius, Jacob Benzelius, Gouverneur Gyllenborg, en anderen, die een ellendig leven leiden, omdat het hun niet wordt toegestaan enige functie uit te oefenen, omdat zij zichzelf op het oog hebben, en zich om nutten niet bekommeren, aldus niet door den Heer kunnen worden geleid: ook domproost Bredberg. — Ook daarna werden van alle kanten velen tegelijk gehoord, zeggende tezamen dat zij ellendig leven, en dat zij niet iets anders kunnen dan wat minderwaardig werk doen, waartoe zij worden gedwongen, en waardoor zij in banden worden gehouden.

Daarna sprak ik met den vader Gyllenborg, die zodanig was dat hij alle dingen begeerde te bezitten die hij zag; deze was eveneens in een ellendigen staat, werk doende, namelijk zijn kleren en dergelijke dingen maken. Ook hoorde ik daarna verscheidenen tegelijk die eender waren, zeggende dat zij in de uiterste armoede waren gekomen, en ten slotte daarnaar zoeken werk te doen om eten te kunnen hebben en bekleed te worden; en daarom komen zij dan op een plaats onder de aarde waar zij onder verschillende werken zwoegen, en alnaar zij zwoegen, worden zij bekleed en gevoed.

Zij die in deze liefden zijn, vooral M de liefde van zich, verschijnen waanzinnig, en zo vaak zij lachen merken zij waanzinnig te zijn, maar toch keren zij tot den waanzin terug, en laten toch niet af, en geloven dat waanzinnig zijn, inzicht is, en sluwheid voorzichtigheid; hoewel zij waanzinnig zijn, zijn zij nochtans heel geslepen, sommigen in den hoogsten graad.

Maar hun lot wordt dat zij zijn zonder inzicht en het leven ervan; zij zijn als het ware dwaas, niet wetende wat zij doen; tenslotte worden zij aangedreven tot slavernij.

Ik zeide meermalen tot hen, dat zij erger zijn dan de brute dieren, en zij zijn het ook.

Hoedanig de geestelijke staat is ten opzichte van den natuurlijken staat.

6035. De geestelijke staat waarin alle geesten en engelen zijn, heeft talloze gedaanten, die niet vallen in natuurlijke ideen, en vandaar niet worden uitgedrukt; ik was daarmede bekend, maar toch kon ik het niet beschrijven; nu is het gegeven te weten hoedanig die staat is.

1. Diene dit voorbeeld [*van hieraan tot het einde van punt 7: is de tekst in het Zweeds opgesteld*]: Het is bekend dat er een verschil is tussen de vrouwelijke en de manlijke kunne; dit verschil doorvatten zij met de verscheidenheden ervan; ja zelfs komt hetzelfde verschil uit in alle ideeën, in gebaren, en spraak; en al zulke dingen kunnen worden uitgedrukt in geestelijke taal; hetzelfde verschil komt uit in de decoraties van de huizen; zodat men daardoor kan zien, dat de kunne daar is uitgedrukt. Op dezelfde wijze vertoont het zich in dat wat buiten is; zo dat men kan zien dat het is gelijk de soort van die kunne. Op eendere wijze in alle meubelstukken in de huizen; en evenzo in elk ding dat gedacht en gezien is. 2. Deswege ook zijn alle kamers in de huizen geformeerd met vensters; en al het meubilair daar is overeenkomstig deszelfs nutten, volgens dat van de vrouwenechtgenoten, van de mannenrechtgenoten, van de maagden, van de kinderen, van de manlijke bedienden; — zelfs zo de decoraties van de plafonds, aan de vensters, aan de deuren; zodat hun nutten terstond worden doorvat. 3. Alle aandoeningen, goede en slechte, worden ook getoond in beeltenis; en zulks met al haar verscheidenheden van soorten, zo dat iedere soort haar eigen beeltenis afzonderlijk heeft. En al zulke dingen kunnen eindeloos worden gevariëerd, en tevens de algemene gelijkenis behouden. 4. Evenzo de verbindingen tussen de aandoeningen, met meer dingen, zonder grens. 5. Evenzo in elk ding waarover men denkt, van het

ene ding tot het andere; zo bijvoorbeeld moeilijkheden, gemakkelikheden, inspanningen, aandoeningen, nutten, en alle mogelijke andere dingen: daarover kan helder gedacht worden; zij kunnen worden neergeschreven; zij kunnen worden opgetekend; zij kunnen op een prik in beeld worden gebracht voor het gezicht, en gezien worden. 6. Al deze dingen kunnen niet vallen in de ideegn der natuurlijke denking, tenzij het redelijke zijn bestaan heeft uit het geestelijke. 7. De variaties van al hetgeen wordt gezien, zijn betrekkelijk volgens de ligging wat de windstreken betreft; daarom ook weten allen hun plaatsen en zitten daar.

8) In den derden hemel vertonen zich ontelbare dingen meer, duizenden tegenover één ding in de lagere hemelen.

9) Zij kunnen geslachten en soorten van aroma's uitdrukken door ideeën, en door woorden.

10) Zij weten ook ziekten vanuit overeenstemmingen; zij hebben geneesmiddelen die overeenstemmen, en waardoor zij ook worden genezen; alle evenwel vanuit geestelijken oorsprong.

11) Het gehele hoedanige van een zaak, van een persoon en van een plaats kan daar genoemd worden; en op het gehoor van den naam kan terstond worden gekend het hoedanige met vele dingen die daarin zijn, wat niet kan geschieden in de natuurlijke wereld.

Over de geziene hellen.

6036. Vice-President [van het Mijnencollegel Hjarne wilde iemand zien in de hel, hetgeen ook werd gepermitteerd; hij ging de eerste hel binnen; daar was als het ware een vlamme; er verschenen hem kandelaars, en zulks omdat zij daar in de liefde van zich waren. Van daar ging hij de tweede binnen, waar hem degenen verschenen die daar zwart zijn, van een grauwe zwartheid: van daar trad hij de derde binnen, en daar verschenen als het ware in lijkwade gehulde begravenen, vaal bleek als doden. Hij vroeg aan hen of zij dood waren; zij zeiden dat zij zichzelf levend voorkomen, maar dat zij zodanig zijn in de ogen der anderen. Eender in de vorige hellen, namelijk dat zij daar onder elkaar zoals mensen verschijnen, maar in het licht des hemels zodanig.

4) Daarna ging hij door een lange lege ruimte, en kwam in een grot, waar zij niemand zagen; zij waren onzichtbaar als vliegende spoken; het waren degenen die door fantasieën zich konden uitwerpen tot andere plaatsen; toen hij aan het einde van de grot kwam, keek hij terug, en zag hen zitten;

sommigen waren ouden met baarden, sommigen met een aangezicht louter baard; en anderen op andere wijze monsterachtig; hij sprak een klein weinig met hen. Van deze vijfde hel uit schreed hij voort tot een andere hel, waar als het ware een afgrijselijk vurige verscheen, en genen daar als het ware in brand; en het waren degenen die met geveinsde aandoening verschillende aandoeningen konden aanbrengeu, en tevens door fantasieën verschillende dingen uitbeelden, zoals gebruiksvoorwerpen en weeldeartikelen; maar omdat zij overdreven met fantasie, werden zij met verveling aangedaan om die dingen nog verder te vertonen; daar was Eric Benzeliu. En daarna ging de bezoeker heen, en kwam wederom voor den dag.

Dat valse dingen geen macht hebben tegen ware dingen.

6037. Het schijnt alsof zij die in de hellen zijn, en de bozen in de geestelijke wereld, grote macht hebben, en daarom in het Woord worden genoemd machtigen, stoeren, sterken, helden; maar de macht van hen is in de valse dingen der anderen, door talloze kunstgrepen, ook door veinzingen van het ware, enz.; vandaar de verzoeking en tal van andere dingen, waarvandaan de schijn van hun macht is.

— Er was een zekere boze geest, die deswege geloofde macht te hebben in de ware dingen; het was Abraham Schönström; en hij wilde vanuit dat vertrouwen tegen de ware dingen opgewassen zijn; en daarom wierp hij zich op de ware dingen bij mij, maar ik keek in zijn mond vanuit de ware dingen, waardoor hij als het ware volslagen dood werd, en zo neerlag, en door velen werd gezien, en toen tegelijk allerafgrijselijkst werd gemarteld.

Over grotere muizen [ratten].

6038. Diegenen zijn grotere muizen, die goede aandoeningen kunnen veinzen, in gelaat, spreektoon en gebaar, dermate dat een ander in het geheel niet anders wist dan dat zij ten zeerste vroom en kuis waren; dit werd ook getoond voor priesters, in wier aanwezigheid zij een boek hielden, en in hun gelaat en ogen veel devotie ten toon spreidden, en keken naar een goed gezelschap, en daaruit leerstellige dingen tevoorschijn haalden; en tenslotte bliezen zij in de aandoening van devotie en vroomheid der priesters, zodat zij

nauwelijks anders konden geloven dan dat zij zodanig waren, terwijl zij toch duivels waren in een groten graad.

Over de denking van het ware waar valse dingen zijn; over Luther.

6039. Ik sprak met Luther, en ontwaarde dat hij wilde denken tegen het geloof-alleen in, maar ik doorvatte dat hij het niet kon, omdat de valse dingen zijn denking vervulden, en het verhinderden; de sfeer der denking scheen vol van bevestigingen des geloofs, welke de intrede van de waarheden tegen dat geloof niet toeliet, zodat eerst de valse dingen moeten worden verwijderd, vooraleer de ware dingen binnentreden; hetgeen ook hij bemerkte; en deswege bespiegelde hij over de oorzaak waarom hij nog in die valse dingen was, hoewel hij zoveel dingen had gehoord die daartegen indruisten, welke dingen hij ook erkende: en toen hij de valse dingen wilde verwijderen, besefte hij dat het verkwikkelijke der liefde deswege dat hij die dingen had uitgevonden, en verdedigd, zulks verhinderde; en daarom moet ook dat en in de eerste plaats verwijderd worden; hij werd van het ene gezelschap tot het andere gevoerd, en eveneens in dat waar hij in het ware was; maar hij kon daar niet vertoeven omdat dat was tegen het verkwikkelijke van zijn trots; hij zeide gebeden te hebben tot God om de waarheid te verstaan en te openbaren, maar dat hem werd geantwoord, dat het hem gegeven zou worden als hij kon ontvangen.

Over Melanchthon en Luther.

6040. Er kwam iemand uit de noorderstreek nabij het westen, op een groten afstand daar, waar de sluwere zijn; hij was een duivel onder de sluwere en boosaardigere; wanneer hij liep, werd zijn loop gehoord als zwaar en plomp; het klonk als de loop van een beer; en toen hij enige dagen rondom mij was, deed hij tal van dingen op boosaardige wijze; ik wist niet wie hij was, maar hij werd ontdekt; hij kwam tot Luther, in diens kamer, en zat daar neer tegenover hem, en sprak met hem, zeggende dat hij hem kende, en dat hij met hem had gesproken in de wereld; en hij dekte zeer veel dingen open welke hij toen met hem gesproken had, waaruit Luther opmaakte dat het Melanchthon was, en dat hij met hem veel had gesproken over het geloof-alleen zonder de goede werken: Luther vroeg hoedanig nu zijn lot was; hij zeide dat hij bij beurten in een gewelfde kamer is, en bij beurten in de hel, dicht onder een rechter;

wanneer hij in zijn kamer is, dat hij gekleed is met een toga gevoerd met berenpels, wat hem beschermt tegen de koude; somtijds schrijft hij daar tal van dingen, merendeels over het geloof-alleen, en dat hij somtijds God bidt dat hij goed moge schrijven; en dan wordt hem door de engelen gedichteerd over de goede dingen der naastenliefde; maar wanneer hij die dingen herleest, verstaat hij niets, en daarom verwerpt hij ze; bij beurten echter is hij in de hel onder een rechter, aldaar zoals de overigen in minderwaardig werk; hij was in een grote begeerte van bestraffen, en mishandelde er ook velen. Hij werd vaak gestraft; ik hoorde den rechter spreken over de bestraffing van hem; hij is in grote vrees voor den rechter, omdat die overmchtig is.

Over Calvijn.

6041. Calvijn was in een gezelschap des hemels, maar ver vanuit het midden ervan, en hij was nog in zulk een leer der Kerk als waarin hij was geweest in de wereld; hij sprak met mij, en zeide dat hij had gecorrespondeerd met Luther over het geloof en over de goede werken; Luther hoorde ook daarnaar; en dat hij had getoond dat als het geloof-alleen werd aanvaard, alsdan de dingen die in het Woord zijn, zouden worden tegengesproken, en dat zij nochtans verbonden moeten zijn; en dat Luther had gewiefeld bij het lezen van diens boeken; en hij had geantwoord dat als hij de werken zou aanvaarden, hij niet ver van de Pauselijken zou afwijken; en daarna onderhielden zij briefwisseling, en Calvijn bleef vasthouden aan het geloof met de goede werken, doch Luther aan het geloof-alleen, gelovende dat het geloof wel degelijk dezelve voortbrengt zoals de boom vrucht, zeggende dat er verbinding is, maar niet dezelve had uitgedacht zoals zijn aanhangers; hij schreef aan Calvijn, dat hij de werken niet zou kunnen bevestigen, omdat zij uit den mens zijn, uit wien niet het goede is, en omdat de verdienste daarin is. Calvijn was aanvaard in zijn gezelschap, omdat hij rechtschapen is, en ook geen onrust stookt; ik hoorde dit van iemand die de bestuurder van het gezelschap was.

Over Melanchthon en Luther.

6042. Verder werd gezegd, dat in Melanchthon's gewelfde kamer meerdere dingen zijn die ruw en naargeestig zijn; en wanneer hij bij anderen die schrijven, daar dingen ziet die sierlijker zijn, vraagt hij de oorzaak; en gezegd

wordt: omdat zij ook denken over de goede werken; en wanneer hij dit hoort, wil hij ook daarover denken, maar omdat hij het niet kan, bidt hij tot God om het te kunnen; en dan vloeit iets vanuit den hemel in als een inspraak, hetgeen hij neerschrijft, maar nochtans, wanneer hij het daarna leest, verstaat hij het niet; en dan schijnt nochtans zijn kamer met verschillende dingen getooid, maar spoedig daarop verdwijnen die: meerderen komen tot hem, vooral Engelsen, maar hij laat hen niet toe vanwege de onfraaie dingen in zijn kamer; maar hij heeft het door een fantastische kunstgreep uitgevonden schijnen van decoratie aan te brengen, maar die verdwijnen onder het spreken, en de dingen verschijnen weer zoals gewoonlijk; en daarom gaan de bezoekers heen en komen niet terug.

Luther kreeg daarna een gewelfde kamer in de nabijheid van Melanchthon; maar het was een sierlijker kamer dan die van Melanchthon, omdat hij nochtans sprak over de werken, welke de mens heeft te doen vanuit gehoorzaamheid, hoewel hij daarin niet enig zaligmakende stelde. Ik hoorde ettelijke maten over hem, dat hij zijn beginselen over de scheiding wilde verwerpen, en dat hij het probeerde, maar tevergeefs, omdat de dichte wolk die in zijn gemoed verschijnt, eerst uiteengeslagen moet worden; eerder kan het ware of het licht vanuit den hemel niet binnentreden. — Iets eenders werd gezegd aan de Zinzendorfianen, waarvan sommigen ook hun eigen scheiding van geloof en werken wilden tenietdoen, en poogden de verbinding tot stand te brengen; maar het werd hun gezegd, dat zij het niet konden, omdat valse dingen in den weg staan, die eerst moeten worden uiteengeslagen; en dat zij eender zijn aan de vijf maagden, die geen olie hadden in haar lampen, en die daarna olie kochten.

Luther vertelde, dat het hem gezegd was door een engel uit den Heer, dat hij zich zou wachten voor het geloof-alleen, omdat niet wat ook daarin is, en daarom wachtte hij zich enigen tijd daarvoor, en beval de werken aan, maar toch ging hij voort de werken te scheiden van het geloof; en zo vervloekte hij den Brief van Jakobus, en verwierp hij de Apocalyps.

Over Zinzendorf en de Moravianen.

6043. Ik sprak met hem; hij was teruggebracht tot den staat des levens toen hij door het buitenland reisde en leeraarde; en daarom gaat hij ook nu rond tot gezelschappen, en predikt; maar hij zeide dat hij nergens wordt ontvangen, en het is hem verboden tot zijn aanhangers te komen: hij bekent zich een

Ariaan te zijn, zeggende dat de Heer een aangenomen Zoon Gods is; hij kan bezwaarlijk daartoe gebracht worden te zeggen dat de Heer was geboren om aangenomen te worden, hoewel het is bewezen uit het feit dat Hij vanuit God geboren is; dit nu ontkent hij, maar zegt dat Hij is aangenomen; van goede werken is hij niet slechts afkerig, maar hij verafschuwt ze ook; hij predikt God den Vader; maar omdat verscheidenen voorgaven en zeiden God den Vader te zijn, liet hij daarvan af naar Hem te zien; en daarom, zoals hij zeide, weet hij niet waarheen zich te wenden; het Woord van het Oude Testament veracht hij, om de Evangelisten bekommert hij zich slechts weinig; alleen om de brieven van Paulus. Hij werd heengeleid tot sommigen van zijn volgelingen die voor geruimere tijd in de wereld gestorven waren, en hij zag hen dat zij niet iets van het ware weten, en dat zij in een vrijwel ellendigen staat zijn, alleen maar in hoop en afwachting, vaak tussen hoop en vrees; hun hoop is vanuit hun overreding in de wereld, dat zij meer levend zijn dan de overigen. Wanneer zij ware dingen willen opnemen, versperren dat de valse dingen die niet kunnen worden uiteengeslagen. Zij weten dat het gevoel waarop zij zich beroemden in de wereld, afkomstig was van geesten die van dezelfde secte waren, en bij hen waren. Zij zijn bedreven en vernuftig in het vervalsen van het Woord, en terwille van de bevatting van allen verdraaien zij deszelfs zin, hetgeen geschiedt in hun samenkomsten. Dat zij Arianen zijn, behoort tot hun verborgenheden, die niet moeten worden onthuld. Daar zij zeggen meer levend te zijn dan anderen, wordt gevraagd waar dan wel de ware dingen zijn, en waar de goede dingen waardoor en waaruit het leven is; zij zeggen: In het geloof. Dan wordt gevraagd wat van het ware in hun geloof is, en wat van het goede. Zij zijn gewoon in hun predikingen te zeggen: Geloof dat gij den hemel nadert, en voor zoveel gij gelooft te naderen, voor evenzoveel treedt gij terug; en zo onthullen zij niet wat het is; maar zij bedoelen, dat zij het Goddelijke des Heren erkennen als evenwaardig aan het Goddelijke des Vaders, en dat zij goede werken doen. Degenen die hun verborgenheden ruchtbaar maken, en hun secte ontkennen, willen zij doden, en als zij dat doen verontschuldigen zij zich daarover omdat het is terwille van de waarheid; en vanwege dien haat van hen, en misschien vanwege de bedoelingen, heeft zich Zinzendorf ietwat teruggetrokken van hen. Vanwege de valse dingen en vanwege de niet-goede dingen, sluiten zij voor zich den hemel geheel en al; alle dingen die zij ware dingen noemen, zijn vals; zij willen niet dat het geloof goede dingen werkt, maar dat door hun geloof alle dingen goed zijn. Zij zeggen dat de Heer geliefd moet worden vanwege het kruislijden, maar niet vereerd: dat het gewijde avondmaal slechts een herinnering aan Zijn lijden is, en dat zij het moeten

waarnemen vanuit de gehoorzaamheid; zij leven alleen, onder elkaar, omdat zij zo deden in de wereld; en wanneer zij door anderen worden overtuigd dat zij in valse dingen zijn, en wat de ware dingen zijn, treden zij terug, zeggende dat zij niet overtuigd willen worden.

Over hen die in het geloof-alleen zijn.

6044. Ik sprak met Jacob Benzelius over het geloof-alleen; en ik zeide dat heden ten dage het kort bestek van het geloof van allen is, dat zij vanuit vertrouwen en betrouwen geloven, dat Christus is gezonden van den Vader, en dat Hij door het kruislijden ons heeft verlost; en dat er in die korte samenvatting en in die belijdenis niets van het ware is, maar dat het valse dingen zijn voor hen die zich daarin bevestigen. Hij erkende het, en opdat hij zou weten dat het zo was, werd hij in groene dreven [*campestris*] gezonden, en in dat geloof gehouden, en toen zag hij niets dan zanderige en stenige vlakten, en totaal niets van gras; hij zocht ernaar, maar vond het niet; gras betekent iets van het ware; dit zeide hij aan anderen, en toen hij dacht over de bevestigingen van die geloofssamenvatting, verschenen er slangen die op zijn voeten wilden toeschieten; vandaar werd hij krachtens de ondervinding zelf overtuigd, dat dit geloof in het geheel niets van het ware inheeft. — Maar uit de verte verschenen groene dreven, waar degenen woonden die in een eender geloof waren; dezen hadden gras, struiken, en bomen, en gebouwen waarin zij woonden; zij waren blijgezind; ook waren zij ijverig in hun werken: maar zij bekenden, dat zij alleen die belijdenis wisten, maar niet buiten den zin der letter des Woords hadden gedacht; en omdat zij niet verder in hun denkingen gingen, konden zij ook enige ware dingen opnemen; voorts zeiden zij, dat zij nochtans over God hadden gedacht in hun leven. Daarna was Jacob Benzelius ten zeerste bedroefd, verlangende de ware dingen op te nemen, en zo de valse dingen te verwerpen; maar hij kon het niet, omdat de valse dingen en de boze dingen daarvandaan het verhinderden; en wanneer deze in het gemoed zijn, kunnen niet enige ware dingen binnentreden; voorts omdat de mens gans en al zodanig wordt als hij is vanuit de valse en boze dingen; en het werd gezegd, dat hij die in zulke dingen is, over de Goddelijke dingen niet dan valse en boze dingen kan denken, ja zelfs ook niet in het zedelijk en burgerlijk leven, aangezien deze dingen diens verstand en wil maken; bovendien werd er gezegd, dat het wonderlijk is, dat de mens niet denkt over God en over het eeuwige leven in de wereld, terwijl hij toch zodanig als hij is in de wereld,

wordt tot in het eeuwige; en zij die in valse dingen van het boze en in boze dingen van het valse zijn, kunnen niet in enig gezelschap des hemels zijn; en dat hij ellendig woont, ellendig gekleed is, en ellendig gevoed wordt, en met zodanigen in de hel heeft te leven, die misdadig waren geweest, aldus aanhoudend in ellende.

Over de idee Gods.

6045. Ik sprak met sommigen over God, namelijk dat zij geloven dat God overal is, en dat zij het zo niet nodig hebben het gezicht tot God te bepalen tot een plaats, zoals men zegt; maar het werd geantwoord woord, dat het Goddelijke voortgaande overal is, zoals het licht en de warmte vanuit de zon overal is, en dat omdat het Goddelijke voortgaande *Is*, eveneens God *Is*; maar om zich door zulk een idee te willen keren overal naar toe, aldus onbepaald, is de natuur voor God erkennen, en eveneens dwaas worden, en gekluisterd ten aanzien van de denking; daarna wordt het gehele verstandelijke gezicht zodanig; en daarom wordt het bijna iedereen gegeven iemand te zien zitten in de hoogte, prachtig aangekleed, en het wordt toegelaten hem te aanbidden als God den Vader, omdat de meesten over den Vader een onbepaalde idee hebben gehad in de wereld, daar Hij onder geen vorm moet worden gezien; dit wordt hun gegeven, opdat hun idee bepaald worde, en zij niet gans en al gaan ijlen [*delirent*]; voor anderen verschijnt God de Vader als het ware op andere plaatsen. Het is Wellingk; ja zelfs verschijnt somt Satan; hetgeen ook wordt toegelaten vanwege den waanzin der mensen aangaande de idee Gods; sommigen zien den Zoon des Vaders, niet ver van dien fictieven Vader, die gehoorzaamt wat *de* Vader zegt.

Over hen die in het geloof-alleen zijn.

6046. Ik sprak met hen die in het geloof-alleen zijn, die buiten de hemel zijn; zij zeggen dat zij verminderd worden bij graden, en dat zij heengaan en niet terugkeren; niet wetende waarheen zij gaan; iemand zeide, toen hij terugkeerde, dat zij wonen in zanderige en stenige plekken, en in hutten zijn eender aan de hutten van boeren, die ver van elkaar af gelegen wonen, en dat zij slechts weinig te eten of voedsel hebben; de oorzaak hiervan is deze, dat de spijs overeenstemt met het inzicht, hetwelk zij niet hebben; en de steriele

grond stemt overeen met gebrek aan inzicht, en gebrek aan aandoening van het ware, aldus met hen: zij zeiden dat zij, als zij uitgaan en anderen uit de verte zien, bang zijn om met hen te spreken, omdat daar ook rovers zijn; maar deze wonen in rotsspleten; zij zijn ook van dezulken die in het geloof-alleen zijn, maar hijgen als het ware naar roversbuit, hetgeen zij niet voor zonde aanzien; maar zij vrezen dezen, omdat zij hun kwaad doen en hen gevangen nemen om hun als slaven te dienen; en daarom vragen zij als zij anderen zien, of genen in hutten wonen; en wanneer genen ja zeggen, dan willen zij eerst dat genen hun eigen hut binnentreden, en daarvan uitgaan; en zo gaan zij voor het eerst tot hen, en houden een gesprek; aldus gaan zij weer terug; zodanig is het lot van hen die in het geloof-alleen zijn. Iemand [een priester in Moria] werd daarheen gezonden, en hij vertelde dat daar geen struik is, noch gras, maar kiezel, en dat zij aldus leven; maar, wat wonderlijk is, zij vinden het fijn daar te verblijven, zodat zij nergens anders willen vertoeven; de oorzaak is, omdat grasvelden, heesters, en dergelijke, in velden en tuinen, overeenstemmen met het inzicht van het ware, hetwelk zij schuwen en verafschuwen.

Over de huizen en kamers daar — over Düker.

6047. Hij was bij mij enige weken, en was waanzinnig, vanwege zijn hoogmoedigheid; daarna werd hij neergelaten in zijn huis, waar hij eerder geweest was; hij had een vrij ruim huis, ook voor het dienstpersoneel, en van daar sprak iemand met mij, zeggende dat de vertrekkenden daar aldus waren onderscheiden, dat hij in de ene kamer senator was, in de andere een generaal, in de derde een overste [zweeds öfwerst], in de vierde een kapitein, en zo voort; nochtans in ben kamer niet in enige hoge waardigheid; maar hij was graag in de kamer waar hij een Senator was, en daar raakte hij dermate opgezwollen dat hij er waanzinnig van werd; maar toch hield hij van die kamer meer dan van de andere, hoewel hij daar stapelgek was; daarom werd hij daaruit heengevoerd, en wilde hij Karel XII dienen; en hij deed krankzinnige dingen, zo dat hij een duivel was.

Over Melanchthon.

6048. Melanchthon ging zijn kerker uit, en sprak met iemand die zijn geschriften had gelezen; en toen kwamen Engelsen, en zij spraken eveneens

met hem, zeggende over het geloof-alleen, dat zij niet weten wat het is, en of het wel iets is; zij vroegen aan hem wat het was; hij zeide dat het is geloven dat God Zijn Zoon heeft gezonden, en Deze geleden heeft voor onze zonden; zij zeiden dat dit slechts een historische is; wat verder? Hij zeide, dat zij vanuit dat geloof het eeuwige leven hebben; zij antwoordden of hij het eeuwige leven heeft? Hij kon ook niet iets daarop antwoorden, dan dat hij het zou hebben, wanneer allen gezaligd worden. Zij zeiden, dat de helsen nooit gezaligd worden; verder zeiden zij, dat zij predikers horen over het geloof-alleen en over de rechtvaardigmaking; en wanneer zij het horen, dat het in hun oren klinkt alsof het der wijsheid was, omdat zij afgerond en vernuftig spreken; maar wanneer zij weggaan, weten zij nochtans niets wat genen gesproken hebben, en begrijpen het ook niet.

Over Polhem en Wolf. Over de stoffelijke idee bij geesten en engelen.

6049. Allen die niet hebben geloofd in den Heer door Zijn Goddelijke te erkennen, en niet hebben geleefd volgens de geboden van den godsdienst, denken in het andere leven in het stoffelijke; aldus kunnen zij niet geestelijk denken, dat is, los van ruimte, tijd, personen, waarvanuit de ideeën der natuurlijke denking zijn; aldus niet zoals de engelen der hogere hemelen, want geestelijk denken is zonder die dingen; zij die geestelijk denken, klinunen daarbovenuit, en laten als het ware die dingen beneden zich achter, zodat zij niet verschijnen: sommigen die veel in de wereld hebben gedacht, zoals Polhem en Wolf, kunnen, omdat zij niet het leven van den godsdienst hebben geleefd, niet anders dan in het stoffelijke denken; het werd met hen beproefd, of de stoffelijke dingen konden worden gescheiden, maar tevergeefs; vandaar is het, dat dezelfde in het andere leven, wel de geestelijke taal spreken, maar nochtans vermengd met hun landstaal, zodat men terdege kan onderkennen vanuit welke natie zij zijn; maar zij die geestelijk spreken, zijn allen in de eendere taal, en kunnen ook niet onderkend worden.

Met Engelsen over hun predikers.

6050. Ik sprak met Engelsen, die in een gezelschap vanuit den hemel waren, en wel over hun predikers; zij zeiden, dat zij niet houden van de sierlijkheid hunner preken, wanneer die vanuit de leer zijn, omdat zij niet weten en vatten

wat zij zeggen; de preken klinken sierlijk [*elegant*er], en verlustigen zo degenen die niet in de geestelijke liefde van het ware zijn, maar de anderen niet; zij raden den predikers aan zulke dingen na te laten, omdat zij niet wat ook leren; want de predikers spreken zo dat de hoorders menen dat zulke dingen waar zijn, maar nochtans weten zij niet óf ze waar zijn; vooral wanneer het gaat over het streven van het goede te doen; zij vragen hun wat zij daaronder verstaan, of het streven alleen latent is, dan wel klaarblijkend; genen zeggen, dat het streven latent is; zij antwoorden dat zij dit weten, omdat de Heer veel dingen latent werkt; maar werkt Hij aldus al of niet klaarblijkend? Dan durft de prediker niet iets anders te zeggen dan dat het oak klaarblijkend geschiedt, maar dan omdat de aandoening van te doen invloedt. Als zij verder vragen of zo het goede niet moet worden gedaan zoals uit zich, verbergen de predikers dit eveneens onder een onverstane uitdrukking, namelijk dat de mens moet oppassen niet uit zich te handelen, en zo dat voor zoveel het goede van den mens is, hetzelfde niet goed is; als gevraagd wordt of het zoals uit zich goed is, was het antwoord eender; maar het werd genen gezegd, dat als de mens niet zoals uit zich handelt, alles verdwijnt, en er geen opneming is, en vandaar geen toeëigening; maar hier stopten zij; wanneer zij spreken met hen die in een geestelijke idee zijn, zo overtuigen zij. Maar de predikers die zich hierin hebben bevestigd in de wereld, treden niet terug van hun leer, omdat zij aldus leeraren, dat de hoorders niet kunnen denken dat het zo of niet zo is; aldus is voor de hoorders de preek nutteloos; en daarom worden die predikers ten slotte verwijderd, en heengezonden onder hen die in het geloof alleen zijn, die niets van het ware of het goede hebben in het leven, maar in de denking met de glorie der geleerdheid. — Daarna leeraren zij dat er is klaarblijkende doorvatting, maar niet klaarblijkende werking; en wanneer zij het over de werking hebben, wikkelen zij hun verborgenheden wederom in, en schakelen en vlechten die zodanig samen, dat de hoorders nauwelijks anders weten dan dat genen klaarblijkende werking bedoelen, maar nochtans bedoelen zij die niet.

Over echtbreuken, over de liefde van heersen, over de list, enz.

6051. Het moet worden beschreven hoezeer echtbreuken en de overige zonden hels zijn, zoals hier echtbreuken, dat is, geloven dat echtbreuken geoorloofd zijn, hoewel er al of niet wordt echtgebroken; nauwelijks iemand heden ten dage gelooft, dat zij zó hels zijn, en dat echtbrekers niet gezaligd

kunnen worden. De oorzaken zijn: omdat 1) de hemel het huwelijk is, en de hel echtbreuk is; 2) omdat de echtelijke liefde nederdaalt vanuit het huwelijk van het goede en het ware, de echtbreuk vanuit het huwelijk van het boze en het valse; 3) omdat vanuit het huwelijk volgens de echtelijke en de helse liefde, telgen worden geboren. 4) dat in den hemel echtbreuken worden verafschuwd, en dat derhalve de hemel wordt gesloten, en de hel wijd geopend; 5) dat de mens door de echtelijke liefde den vorm der liefde opneemt, van binnen en van buiten; door de echtbreuk den vorm der hel; en dat enig en alleen door de echtelijke liefde de hemelse liefde wordt ingeplant; 6) dat de echtelijke liefde de fundamentele liefde aller liefden is, want als de mens een vorm der liefde wordt, wordt hij een beeld des Heren; anders is het tegendeel het geval; 7) dat derhalve de verkwikkelijkheden der echtelijke liefde in aantal en hoedanigheid alle andere verkwikkelijkheden te boven gaan; 8) dat de hemelse vreugde wordt gegrondvest op die liefde in den hemel, zo dat iemand voor zoveel hij daarin is, voor evenzoveel in de hemelse vreugde is van elk geslacht en van elken graad; 9) dat de wijsheid groeit door de huwelijken in de hemelen, welke daar is in de plaats van de voortplanting; 10) dat er leerstellige echtbreuk is bij de predikers in de hel, welke verschilt van de natuurlijke echtbreuk, waarover meer; 11) de oorzaak dat de wijsheid groeit volgens de kuisheid, is deze, dat de oorsprong ervan is het huwelijk van het goede en het ware, en het huwelijk van den Heer met de Kerk; dit is de oorzaak, en daarom kan niemand wijs zijn in de geestelijke dingen, die een echtbreker is; vandaar, voor zoveel hij een echtbreker is, voor evenzoveel is hij blind in de geestelijke dingen, en voor evenzoveel is hij innerlijk een duivel; 12) Dat vandaar de gade liefhebben is het goede doen ten aanschouwen van den Heer; het is immers aldus vanuit de kuisheid den Heer liefhebben; het heeft gemeenschap met de hemelen, en het verkwikt de zielen der engelen dermate, dat het ongelofelijk is; 13) Er is ook een zekere vorm van bijligging, welke, als zij vanuit kuisheid is, omdat het de uitwerking van die liefde is, in den hoogsten graad den hemel verkwikt; andersom krenkt het de hemelen voor zoveel als het is vanuit echtbreking; 14) Voorbeelden dienen voortgebracht, dat echtbrekers, hoezeer zij verder ook zedelijk goed hebben geleefd, en zich aan gebeden hebben gewijd, in de hel werden geworpen.

Dat de geslachtsdelen in de ene en de andere kunne overeenstemmen met den binnensten of derden hemel, waar de engelen in het hemels huwelijk zijn, of in dat van het goede en ware méér dan de anderen. In één woord, de huwelijken in de hemelen zijn allerheiligst; en daar moeten zij niet door echtbreuken worden ontwijd.

6052. Dat de liefde van heersen ook de hel in zich heeft, evenals echtbreuk, dit kan ook niet geloofd worden; al degenen die in deze liefde zijn, zijn in boze dingen en de valse dingen daaruit; de oorzaak hiervan is deze, dat de liefde van heersen den animus onderdompelt in zijn eigene, dermate dat die niet kan worden verheven door den Heer; doch elkeen in wien de hemel is, wordt verheven uit het eigene, hoewel de mens dit niet voelt. Maar laat de liefde van zich worden beschreven: de hoogste graad ervan is de liefde van heersen over anderen; en zij bevat in zich de liefde van heersen over het Goddelijke, en dit is Babel, waarover afschuwelijke dingen in het Woord worden gezegd. — Om de hoedanigheid van de liefde van heersen te beschrijven: het is niet heersen in zijn functie over anderen, maar daarbuiten willen heersen over anderen, niet tevreden met zijn eigen heersgebied. Beschreven worde verder de ene liefde hoedanig, en de andere liefde hoedanig, en dat al dezulken in de hel worden afgeworpen, ongeacht van welke waardigheid.

6053. Over de list, de oorzaak dat die zo schandelijk is, is deze dat die binnentreedt in de innerlijke lingen van den mens, tot in het redelijke toe, zijnde het binnenst natuurlijke, en daar het geestelijk gemoed potdicht afsluit, in hetwelk de hemel is; hoedanig zij zijn, worde beschreven.

Deze drie dingen bovenal schuwen degenen die vanuit Nova Hierosolyma zullen zijn.

6054. Over *echtbreuken* verder: de oorzaak dat echtbreuken heden ten dage zozeer in de Christelijke wereld regeren, is deze dat degenen daar in het huwelijk van het valse en het boze zijn. Dat er echtbreuken zijn van een getrouwd man met hoeren; van een ongetrouwd man met de echtgenote van een ander; met een ongerepte maagd, aldus de beroving der maagdelijkheid zonder de bedoeling van haar tot echtgenote te nemen; het verkwikkelijke der verscheidenheid, omdat dit het echtelijke vernietigt: niet zozeer van een ongetrouwde man wanneer hij aan zich een boel of maitresse toevoegt, als hij zich niet kan bedwingen, en nog om verdere oorzaken in de maatschappij, namelijk dat hij [voorlopig] geen echtverbintenis kan aangaan; maar laat hij oppassen dat hij niet in het echtelijke binnentreedt, zijnde een innerlijke liefde, tenzij hij van zins is haar te huwen. De vorenvermelden beroven zich van al het verkwikkelijke van het huwelijk, aldus van de echtelijke liefde; laatstgenoemden echter niet.

Vervolg over de echtelijke liefde.

6055. Zij die in de echtelijke liefde zijn, zijn in zulk een staat, dat zij met de echtgenote kunnen samenliggen zo vaak zij willen; het ontbreekt nooit daaraan, omdat alle dingen van hun lichaam in die liefde zijn, en na de bijslaap worden zij met blijheid aangedaan, en nooit met droefheid, zo dat zij daardoor worden verlevendigd; doch het tegendeel geschiedt bij hen die in echtbreuken zijn. 2) De liefde van den echtgenoot hangt af van de liefde der echtgenote; voor zoveel zij deze dingen liefheeft, voor evenzoveel heeft zij den echtgenoot lief; het tegendeel is het geval in de niet-echtelijke liefde; de oorzaak hiervan is deze, dat genen één zijn, en verbonden ten aanzien van de innerlijke dingen; dit wordt daaronder verstaan dat zij niet twee maar één vlees zijn. 3) Dat zij die in de echtelijke liefde zijn, duidelijk voelen of er het wulpse is of niet; al het wulpse immers is der echtbreuk; doch bij hen die in de echtelijke liefde zijn, is niets van het wulpse; dit wordt ten duidelijkste door hen gevoeld. Die aanvoeling is vanuit het innerlijke; de uiterlijke daad is eender; bij de echtbrekers wordt niets gevoeld dan dat wat uiterlijk is, en niet wat innerlijk is; terwijl toch in de innerlijke dingen alle geestelijke verkwikkelijkheid is, onbegrijpelijk voor hen die niet geestelijk zijn. 4) Niemand kan in de echtelijke liefde zijn, tenzij hij geestelijk is, en tenzij hij den Heer erkent, want de opperste oorzaak ervan is vanwege het huwelijk des Heren met den hemel en met de Kerk; dit is deszelfs Goddelijk-geestelijke oorsprong. 5) Omdat de vrouw geboren is aandoening van het ware en het goede, en de man verstand van het ware en het goede, blijkt daaruit dat zij verbonden zijn als een, en dat de echtelijke liefde aanhoudend verenigt, en dat zij zo zijn liefden, en beelden Gods. 6) Dat de uitwerking der echtelijke liefde wonderbaarlijk is; de macht worde beschreven. 7) Dat in de echtelijke liefde volstrekt niets wulps is, hoewel iets eenders van buiten, maar oneender van binnen. 8) Over echtbreuken, hoe schandelijk, meer dingen. 9) Dat Cerberus betekent de bewaking opdat het verkwikkelijke der echtelijke liefde niet tot de hel neervloeie. 10) Daarna verschillende dingen over echtbreuken; de echtelijke liefde bewerkt de verrukkingen des hemels door vergemeenschapping. 11) Het kroost trekt de aandoeningen van vader en moeder aan; vandaar is het erfelijke niet zo boosaardig. De huwelijksliefde opent den hemel, de liefde van echtbreuk sluit den hemel.

Over de kamers der huizen.

6056. De kamers der huizen hebben vanuit de ligging dit eigenaardige, dat de bewoner en anderen in één kamer niet een eenderen animus hebben, zoals degenen in een andere kamer; de verkwikkelijkheden verschillen, zodat in de ene kamer het verkwikkelijke is van studeren, en van zijn ambt vervullen; in een andere het verkwikkelijke van uitgaan; in een andere het verkwikkelijke van converseren, en in een andere het verkwikkelijke van met zijn echtgenote te zijn; in een andere het verkwikkelijke van te eten; in een andere hebben zij gemeenschap dichtbij met anderen die buiten zijn, en in andere kamers met anderen verderaf; de geesten weten als vanuit zich, dat, als zij in een kamer komen, dit of dat voor hen mogelijk is, enzovoort met veel verscheidenheid, ook volgens hun aandoeningen; dit ontleent vooral de oorzaak aan de windstreken, en aan de gezindheden van in deze streken liever te wonen dan in andere. — Ook weet iedereen zijn plaats in de kamer, welke samenstemt met zijn animus; daarheen gaat hij zodra hij binnenkomt, en als een ander op die plaats verschijnt, gaat hij weg. Eender is het in de Tempels; dit is het geval in deze bijzondere dingen, omdat de grootste vorm en de kleinste vorm in de hemelen eender zijn, zodat er een beeld des hemels is in de afzonderlijke dingen.

Over God als Mens.

5057. Dat de waarlijk menselijke idee aangaande God, is als aangaande God Mens; dat het zo is, kan vaststaan hieruit: 1) dat een ieder in het andere leven zich God als Mens voorstelt, vooral de goeden, ook de bozen; dit werd uitgevorst bij velen, die in de wereld een idee hadden gehad over God als over iets onzichtbaars, of zoals over iets geestelijks, als van lucht, vóór de ogen uit de verte; maar nochtans zien al dezelfde in het andere leven God als Mens; het werd uitgevorst en aldus bevonden, omdat in des mensen geest die idee is; er zijn vele dingen in des mensen geest, welke de mens niet weet dat zij daar zijn, zoals de geestelijke spraak, zoals de idee van ruimte, en meer dingen; waaruit volgt, dat de idee van ieder mens, ingeworteld aan diens geest, er een is aangaande God als Mens. 2) Maar dat die idee in de wereld werd vernietigd bij hen die begonnen over drie personen te denken, en van hen des Heren Menselijke af te scheiden; vandaar maakten zij toen voor zich drie onzichtbare goden. 3) Voorts is het duidelijk vanuit de idee van geesten

die zeggen dat God is als het ware iets als van lucht of iets neveligs, blinkend of duister. 4) Voorts bij hen die aan de natuur alle dingen toeschrijven, en zo nets aan het Goddelijke; dezen maken zich in de geestelijke wereld goden uit allen die over macht beschikken, maar hen nochtans als mensen beschouwen. 5. De idee van God als van een Mens is bij de knapen, en bij de eenvoudigen, bij de vrouwen, in één woord bij allen die niet deze idee hebben vernietigd door bovenvermelde oorzaken. 6) Dezelfde idee blijft bij alle natiën, vooral bij de Afrikanen, die niet weten wat een God is Die niet Mens is. 7) Bij alle Ouden was die idee vóór Abrahams tijd en daarna: zij zagen God als Mens, en noemden Hem Jehovah, en Schepper des Heelals. 8) Zij was bij de heidenen in de oude tijden, die meerdere goden erkenden, en al dezen waren mensen, waarover in het Woord, waar zij genoemd worden. Bij de Grieken en Italianen ook allen; vandaar de Goddelijke attributen waaraan hun goden het ontstaan dankten, allen als mensen, Jupiter, Phoebus, Venus, etc. 10) Eender de bewoners van andere aardbollen, waarover in een afzonderlijk werkje. 11) De Pauselijken daarin, dat zij den Paus willen aanbidden, en in hem Goddelijke mogendheid erkennen, zijn voetstappen kussen; en dat zij heiligen als goden willen aanbidden. 12) De oorzaak dat het zo is, komt vanuit den invloed des hemels, welke door elken geest wordt opgenomen; de hemel immers is het Goddelijke in Menselijken vorm; en daarom kan niet enig engel in den hemel zijn zonder die idee Gods, weshalve de Heer wordt erkend, ook door de heidenen.

**Dat ieder mens is in zijn regerende liefde, en zo als het ware in
het middelpunt.**

6058. Door sommigen werd het gevraagd, waarom het is dat de bozen, aldus die God loochenen, zich niet rustig kunnen gedragen in engellijk gezelschap; maar zij kregen ten antwoord, dat iedere geest ten slotte op zijn plaats komt, opdat hij zij zoals in zijn middelpunt; want zij die boven hem zijn, die beneden hem zijn, en die rondom hem zijn, maken dat hij op die plaats is; er is immers vergemeenschapping en invloed van aandoeningen; en daarom kan tenslotte niemand ergens anders zijn dan in zijn plaats, zoals in zijn middelpunt. Ook alle engelen en alle geesten zijn middelpunten, want de vorm des hemels is vanuit ononderbroken voortgezette middelpunten.

Over het sacrament des Avondmaals, dat zij bij de Pauselijken het brood en den wijn hebben gescheiden.

6059. Er was een gesprek over het sacrament des Avondmaals bij de Pauselijken, waarom zij het brood hebben gescheiden van den wijn; zij geven aan het volk het brood, en drinken zelf den wijn, terwijl het toch anders is ingesteld door den Heer; en daar dit niet is geschied uit noodzaak bij gebrek aan wijn, omdat in Italië, Frankrijk, Spanje, Portugal, het binnendeel van Duitsland, Hongarije, wijn genoeg is; en waar geen wijn wordt geproduceerd, zoals in Engeland, Holland, Zweden, Denemarken, en in Duitsland, waar de Hervormden zijn, waar de wijnstok niet groeit, en toch in het sacrament des Avondmaals wijn wordt gebezigd; de Pauselijken konden geen andere oorzaak zeggen, dan een private, namelijk opdat de monniken als zij missen lezen voor de zielen der doden, en andere functies vervullen, niet vermoeid raken onder hun ononderbroken arbeid, omdat zij dan door den wijn worden verkwikt; een andere oorzaak kon niet gevonden worden; maar het werd gezegd dat dit vanuit des Heren Goddelijke Voorzienigheid is geschied; toen zij de Kerk hadden verwoest ten aanzien van elk goede en ware, hebben zij het brood en den wijn gescheiden, omdat het goede het goede niet is als het gescheiden is van het ware; het goede is in het ware; noch is het ware ooit het ware tenzij uit het goede.

Over Zinzendorf.

6060. Na enigen tijd sprak ik met hem; en toen was hij als het ware verzwakt van animus, omdat hij niet werd opgenomen in gezelschappen waar hij rondomzwierf; zij bestreden zijn leer met verscheidene dingen, en bewezen dat er niets van het ware in is, behalve dan dat er geen verdienste moet worden gesteld in goede werken. Toen er werd gezegd, dat er ook geen verdienste moest gesteld worden in geloof-alleen, en zij zich niet deswege moesten verheffen boven anderen, wisten zij niets te antwoorden. Hij was verzakt van animus, omdat zijn trots was vernederd; hij zeide dat hij wanneer hij tuinen binnentrad, niet enige vruchten zag, en dat hij bladeren zag, niet groen, maar verwelkt en geel; terwijl anderen die met hem waren, zowel vruchten als groenende bladeren zagen, zoals in tuinen het geval is; het betekende dat hij geen ware dingen had.

Ik sprak met een van de Moravianen; en deze zeide (ondervraagd zijnde wat hij voelde aangaande de boze werken en aangaande de echtbreuken, en eveneens aangaande andere schandelijkheden) dat als zij inderdaad werden bedreven, dezulken door hen werden vermaand daarvan af te laten, maar dat die euveldeeden evenwel worden vergeven, omdat men hun geloof heeft; als men niet daarvan aflaat, worden de euveldeeden nochtans vergeven, maar niet in dien graad.

Aangaande de idee van God als Mens. Zinzendorf.

6061. Er was een gesprek onder geesten, of het den mens is ingeënt God als Mens te zien; sommigen zeiden, dat zij die in de wereld God met de denking hebben gezien als een wolkje, of als licht, of als het binnenste der natuur, God niet kunnen zien als Mens; en daarom wordt dit bewezen met enfigen, en eveneens eenmaal met Zinzendorf, en met een ouderling van de Moraviaanse gemeente; en dezen zagen in de wereld met het gezicht der denking Hem zoals iets wolkachtigs; zij werden in hun geestelijken staat gebracht, en toen vroegen zij waar God de Vader was; en toen dachten zij niet anders dan Hem te zien zoals Mens; zij vroegen ook waar Hij was; en toen zij terugkeerden in hun natuurlijken staat bij mij, zagen zij Hem zoals iets wolkachtigs; vandaar werden zij overtuigd, dat het des mensen geest is ingeënt God te zien als Mens. Er kwamen tot Zinzendorf enigen van de heidenen uit westelijk Indië, met wie hij daar sprak, toen met hen over God, zeggende dat God Zijn Zoon heeft gezonden, Die ons heeft gered uit de hel; zij geloofden het, omdat zij de idee hadden van God als van een Mens; doch toen zij samenkwamen in de geestelijke wereld, bemerkten zij dat hij een idee aangaande God had zoals in een wolk; daarover verwonderd, zeiden zij: Wat is dat? Gij denkt over God als niet over den Mens, terwijl zij toch hadden geloofd dat hij had gedacht over God als den Mens, toen hij met hen sprak over den Heer.

Over Zinzendorf en Paulus.

6062. Zinzendorf was in een abstracte idee, niet zoals sprekende met een ander, maar zoals denkende in zichzelf, of sprekende met een vriend die niets verder vertelt; hij zeide, dat hij in het geheel niet anders over den Heer kon denken dan zoals over een ander mens, en niet dat Hij God was; en nochtans

zeide hij dat het Goddelijke in Hem was, maar hij bedoelde een Goddelijke zoals bij een ander mens. Voorts zeide hij dat de Heer heel eenvoudig sprak, en niet wijs, en dat Paulus wijzer sprak. Maar het werd hem getoond, dat de Heer sprak vanuit de Goddelijke Wijsheid zelf, door overeenstemmingen, zoals Hij ook gesproken heeft door de Profeten, aldus vanuit Zijn Goddelijke; en dat Paulus weliswaar sprak vanuit inspiratie, maar niet derwijze als de Profeten, aan wie de afzonderlijke woorden waren gedictieerd; maar dat de inspiratie van Paulus deze was, dat hij invloed ontving volgens de dingen die bij hem waren, welke inspiratie een totaal andere is, en ook geen verbinding met den hemel heeft door overeenstemmingen.

Over de schriften en de spraken in de geestelijke wereld.

6063. Dat de spraak en de schrift in de geestelijke wereld totaal verschilt van de spraken en talen in de wereld, zodat er geen eenderheid is, kan hieruit vaststaan: 1) als daar geschreven wordt, betekent één letter een volledig woord, en het woord is een gemene term welke meerdere dingen in zich bevat, en die meerdere dingen worden verzameld vanuit de voorgaande en de volgende dingen, of vanuit de zaak zelf waarover het geschrevene gaat; zo bijvoorbeeld, met *bono* (door het goede); daar betekent *b* de heerlijkheid en de majesteit; *o* betekent met of bij; *n* betekent de bozen, aldus bij de bozen; als het betekent bij de goeden, dan is er een punt boven. 2) al de klinkers betekenen iets zodanigs dat verbindt, aldus bij, met, in, enz.; daar betekent *i* in een woord dat wat is vanuit het innerlijke, enz. 3) Aldus spreken zij ook; zo bijvoorbeeld betekent *vita* (leven) vallei, wees verre, ga heen, enz. Voorbeelden dat zij in den natuurlijken staat niets verstonden van hun schrift, maar alleen in den geestelijken staat.

Over Newton.

6064. Ik sprak met hem enige malen; hij is een door en door oprecht mens, en hij is onder de zijnen, en wordt geliefd; hij zeide mij, dat hij nu weet dat de Heer de Zon van den engelijken hemel is, en dat uit Hem alle licht is, hetwelk in zijn wezen is het Goddelijk Inzicht, hetwelk inzicht geeft aan de engelen, en ook aan de mensen, hoewel de mensen niet weten dat dit licht het verstand verlicht en inzichtsvol doet denken. Hij bekende ook dat er één

Leven is, hetwelk maakt dat iedereen leeft, en dat dit Leven verschijnt bij hen zoals het licht, en dat daarvandaan het leven is; en dat het invloeit in de binnensten van den mens, en werkt dat dit leven den mens toeschijnt als uit zich; hij zeide ook, dat daar kleuren verschijnen veel blinkender dan in de wereld, en van veel meer verscheidenheid, en dat de kleuren daar den oorsprong ontleen aan de schakering van dat Goddelijke Licht in de levensontvankelijke vormen in engelen en mensen, en dat daaruit zijn de variëteiten des verstands. — Hij sprak aldus over de vlakken der kleuren, dat het er ... drie waren: het witte vanuit het licht, het rode vanuit het vuur, en het zwarte vanuit [de schaduw]; en dat de varifteiten van alle kleuren daaruit oprijzen.

**Over hen die in het afgescheiden geloof zijn, en daarover wat dat geloof;
over Melanchthon, en over de tien geboden.**

Kanttekening rechts: Wat het Verzoendeksel is, en wat de Cherubim zijn].

6065. Melanchthon werd uit zijn cel gehaald, en aangedreven om geesten te vergaderen die in de wereld het geloof-alleen hadden beleden, en voor wie dit het voornaamste punt van hun godsdienst was geweest; zij werden vergaderd tot meerdere duizenden, en toen werden zij gezonden tot een veld waar zij gescheiden zouden worden, een ieder volgens zijn leven: toen zij vergaderd waren, geschiedde tot hen een woord vanuit den hemel, namelijk dat dit geloof niemand zaligt, ter oorzake hiervan dat het leven niet daarin is, noch de waarheid; en daarom zochten zij daarnaar wat de waarheid en wat het leven is.

Toen werd geantwoord, dat de waarheid en het leven is leven volgens de geboden van den dekalooq, zoals niet stelen, niet onoprecht en ongerecht handelen, zijnde het 7e gebod; alsdan is de waarheid dat onoprecht handelen een zonde is; dat ongerecht handelen een zonde is; voorts dat oprecht leven en gerecht handelen de waarheid is, aldus dat waarheid en leven één handelen: waarheid is het boze weten, is het goede weten, en de waarheid is des mensen wanneer hij het boze schuwt, en het goede liefheeft. Eender aangaande het zesde gebod: echtbreuken schuwen, de kuisheid des huwelijks liefhebben; de waarheid is weten dat echtbreuken zonden zijn, en de waarheid is weten dat de kuisheid hemels is; vandaar maakt het leven dat de waarheid er zij; en waarheid is er als er ook het leven is; eender is het gesteld met niet doden, haat koesteren en wreken; als dit wordt geschuwd, gewordt den mens naastenliefde; eender het 8ste gebod, niet vals getuigen.

Uit deze dingen blijkt dat leven en waarheid één zijn, en voor zoveel de mens valsheden doet, zijnde die boze dingen geloven en doen, voor evenzoveel is de waarheid niet in hem; voorts, voor zoveel hij volgens die geboden leeft, voor evenzoveel is hij in de waarheid, en voor evenzoveel heeft hij de waarheid lief, en wil hij weten wat oprechtheid, gerechtigheid, kuisheid, naastenliefde, waarheid zijn, en omdat hij dan wordt gelejd door den Heer, wordt het hem gegeven te weten wat het boze en het goede is, en wat die afzonderlijke boze en goede dingen.

Deze dingen dus zijn de waarheid, welke het geloof is; geloof zonder dezelve is louter klinkklank, en heeft niets gearticuleerds of van een stem in den klank; het is niet-gearticuleerde klank, aldus geen woord. *NB.*

Zo en niet anders kan men geloven dat God is, dat de Heer de Heiland der wereld is, waarom Hij in de wereld kwam, waarom Hij het kruis heeft geleden; wat het betekent dat Hij de zonde der wereld heeft opgenomen, en tal van andere dingen; want voor zoveel de mens die geboden doet, zijnde die van de tweede tafel, welke was het verbond van de zijde des mensen, voor evenzoveel geeft de Heer hem te geloven dat God is, zijnde het verbond van de eerste tafel, hetwelk uit God is.

Dat de dekalooog het complex is van alle dingen van het ware en het goede, blijkt daaruit; ook hieruit, dat het werd verkondigd met zulk een groot wonder, en met zulk een heiligheid; dat de tien geboden waren ingegrift met den vinger Gods; dat zij tien waren geheten omdat zij alle dingen zijn; dat zij werden gesteld in de ark, waarboven het verzoendeksel was, en waaroverheen de Cherubim. Het verzoendeksel is de Heer, en de cherubim waren het Woord in de letter, en de Voorhang daarvóór gesteld; en het werd geheten het Heilige der Heiligen; daarbuiten waren alle dingen des Hemels en der Kerk in een representatief beeld; daar was de tafel met de toonbroden, was het gouden reukaltaar, was de kandelaar met de lampen, waardoor alle dingen des hemels werden uitgebeeld, en de uitbeeldende Kerk; en omdat de Goddelijke Wet daar was in de algehele samenvatting, was derhalve des nachts een vuur daar, en overdag een wolk; het vuur betekende *de* liefde, en de wolk de waarheid; vandaar was het, dat alle Levieten met Aharon kampeerden rondom de ark, en dat Aharon daar diende, voorts dat de ark hun den weg toonde wanneer zij voorttrokken, want de waarheid zelf, die des geloofs is, leidt wanneer [dienvolgens] geleefd wordt; daarna opende die ark de Jordaan, waaronder wordt verstaan de ingang tot de Kerk; het land Kanaän betekende de Kerk; en daarna wrochtte de ark ook wonderen, en werd binnengeleid in de stad Davids, waarmede de Kerk wordt aangeduid

waar het Goddelijk Ware regeert. De vorm ervan werd gezien en aangetoond in den hemel: voorts sprak de Heer daar tussen de Cherubim met Mozes en met Aharon.

Wanneer ik deze dingen weet, dan weet ik wat geloof is, wat liefde, wat godsdienst, en wat de kerk en de hemel in den mens; anders niet.

Dit dus is denken over God in het leven, daar anders denken over God in het leven onmogelijk is; en dit is eveneens God liefhebben. Dit is eveneens aanvangen uit het leven en zo geloof aannemen; en dat aldus het geloof is vanuit het leven en dienvolgens. Dit is eveneens de liefde tot God en de liefde jegens den naaste. Daaruit blijkt hoedanig de verbinding van de liefde en het geloof is.

Over het gebied van den nek.

6066. Dat zij die volijverig zijn, het gebied van den nek uitmaken, bleek uit Doctor Heygart, die ijverig was in het uitschrijven van verschillende dingen; door de volijverigheid geschiedt ook de vergemeenschapping van het hoofd met het lichaam.

Over de Indo-Chinezen.

6067. Ik was in bed en sliep zacht en hoogst verkwikkelijk voor 6 uren, als het niet langer was; en toen ik wakker werd, waren boven mij Chinezen, van verre, daar zittende, zoals de Indiërs plegen te doen, met gekruiste voeten; en het werd mij gezegd, dat engelen wijs met hen spraken over God en over Zijn wonderbaarlijkheden, en dat genen deswege zd verkwikt waren, dat zij in de kalmte des vredes waren. Anderen konden niet naderen, omdat het een geestelijk-hemelse sfeer was; toen ik ontwaakt was, trok de menigte zich terug.

Over Zinzendorf.

6068. Ik spak met iemand, en hij zeide dat zij die de naastenliefde betrachten terwille van God, of van de Goddelijke bevelen, en dan tot den hemel opzien, algeheel verdoemd zijn, en dat het Sodom en Gomorrha beter vergaat dan hen: daarna zeide hij, dat het den mens niet schaadt als hij in zonden leeft,

ook in de zwaarste, omdat hij dan voor God een middel tot barmhartigheid is, en dat alle dingen zijn der barmhartigheid. Hij zeide ook, dat als een ander het kruislijden op zich had genomen, zo zou die aanvaard zijn als Zoon Gods, indien Jezus Christus het niet gewild had: dat Hij de aangenomen Zoon Gods is, weliswaar geboren om zo te worden, maar dat Hij heeft gezegd dat dit is geweest van Zijn eigen wil.

Wat het geestelijke is.

6069. Dat het geestelijke kan denken hoedanig en hoe omvangrijk het natuurlijke is; aldus is het geestelijke niet eindig en begrensd zoals het natuurlijke is; er zijn in de geestelijke wereld getallen, maten, ruimten, tijden en materies, en de geesten daar zien ze ook; zij zien ruimten, materies, en doorvatten tijden; zij noemen getallen en maten, maar denken daarover vanuit het hoedanige, zoals ook wat zij betekenen. — Het werd doorvat, dat het geestelijke op generlei wijze natuurlijk gedacht kan worden, maar dat het nochtans invloeit in het redelijk-natuurlijke, zoals de oorzaak in de uitwerking.

De draak.

6070. Er was een prediker in Den Haag; hij was van de leer over het geloof-alleen; hij verscheen aan anderen geheel en al zoals een draak; en eveneens scheen hij te staan voor de vrouw, als barende, in de begeerte haar lichaamsvrucht te verslinden, wanneer die zou uitkomen; des Heren Kerk, zijnde Nova Hierosolyma, vertoonde zich op uitbeeldende wijze door de vrouw, en haar leer door de lichaamsvrucht.

Polhem.

6071. Hij mediteerde veel, zoals in de wereld, maar nochtans stoffelijk, omdat zijn denking alleen in mechanica en in physica was, welke hij aanplooidde aan mechanica in sommige dingen; zodanig was hij ook na den dood; hij paste de schijnen en de zichtbaredingen daar toe, en vond vandaar meerdere magische dingen uit, en was daarin meer kunstvaardig dan anderen; hij

maakte standbeelden, op verschillende maneren, en ook tafels vanuit zulke dingen die met de aandoeningen overeenstemden, en hij paste ze handiger toe dan anderen, waardoor vergemeenschapping werd gegeven met sommige gezelschappen van den laagsten hemel; hetgeen hem was toegestaan, terwille van de uitzuivering dier gezelschappen; voorts fabriceerde hij die dingen DS, dat de bozen in de gezelschappen somtijds antwoorden daarop gaven; vandaar geschiedde het dat hij werd geworpen in een donkerachtige hel, waar hij werd beroofd van die meditatie.

Lediggang; nut; Henrik Benzelstierna.

6072. Uit ondervinding is het bekend geworden, dat ledigheid des duivels oorkussen is, dat ledigheid is zoals een spons die vuile wateren van allerlei soort aantrekt; omdat hij die in lediggang is, spreekt en vandaar denkt over alle dingen in de wereld, zuivere en onzuivere, en vandaar den duivel van alle onzuivere dingen opneemt, aangezien de mens daartoe neigt, en er ook niets is wat dezelve verdrijft; de liefde der nutten alleen verdrijft ze, want zij houdt den animus samen in haar verkwikkelijke, aldus beschouwt zij de overige dingen zoals daarbuiten gelegen; dit bleek bij **H.B.** die van lediggang hield; hij trok vanwege dat verkwikkelijke zeer veel boze dingen tot zich, en liet zich leiden door de verkwikkelijkheden ervan, aldus door de geesten die daarin waren.

Halsdoek. (zweeds: halsduk)

6073. Er was iemand die in zijn jeugd vlijtig het Woord had gelezen, doch daarna, omdat hij het niet verstond, hetzelfde vanuit zijn animus had verworpen, door te zeggen dat zedelijke of natuurlijke theologie beter leert; en daarom verviel hij in deze mening, en verliet hij het Woord; hij kwam tot de engelen, en de engelen zeiden: Welk nut betracht het Woord? het zedelijk leven zonder het theologisch leven bewerkt niet enig mit, zuivert niet van boze dingen, en op zich zelf alleen is het niet bevorderlijk tot het eeuwige leven; dit gehoord hebbende, stemde hij toe; en daarom werd hem door de engelen een halsdoek (zweeds: *halsduk hvil*) gegeven, waarmede hij verblijd naar huis terugkeerde; maar die halsdoek maakte dat hij nauwelijks kon zien; naar de oorzaak werd gevraagd, en het werd gezegd dat het was omdat hij den

band tussen de hemelse en de zedelijke dingen had verbroken, en dat hij aldus met die ceintuur om, niet kon zien, maar wel zonder die; omdat de dingen die des hemels en der Kerk zijn, het hoofd maken, en de zedelijke en natuurlijke dingen het lichaam maken, en de hals de verbinding bewerkt; daaruit bleek, wat de hals betekent, en wat de bedekking ervan.

Over Zinzendorf.

6074. Hij was bij mij voor enige dagen, en hij hoorde en doorvatte wat degenen die uit den Heer bij mij waren, dachten over de naastenliefde en het geloof, en wat dengenen overkomt die in het geloof-alleen zijn naar leer en naar teven, namelijk dat zij in een ellendigen staat zijn; voorts ook dat er niet enig geloof is waar niet naastenliefde is; en het werd hem gezegd wat naastenliefde is; toen stond hij versteld; ook daarover dat het ganze Woord de Heer is; hij zag dit; en dat hij valselijk had geloofd, dat de profetische dingen niets zijn, en andere dingen meer; en het smartte hem, dat hij dit niet had geweten in de wereld; en gezonden zijnde tot een van zijn gemeente, zeide hij tot hem dat hij nu mocht doen wat hij wilde, maar dat het niet zo is als zij in de wereld geloven; en huj vertrok.

Ik sprak met hem over de drie grote dwalingen: 1) dat de Heer de aangenomen Zoon Gods is, weswege hij Zijn Goddelijke uit Zich loochende; 2) dat zij het Woord van het Oude Testament hebben verworpen, en dat zij de Evangelisten met een zekere verachting lazen, alleen de brieven van Paulus waarderende. 3) dat zij de werken der naastenliefde geheel en al van den godsdienst hebben buitengesloten, en vrijwel verdoemd. En het werd getoond, dat alle die zo doen, voor zichzelf den hemel sluiten. Hij geloofde dat hij verlicht was geweest, maar het werd hem getoond, dat er geen verlichting bestaat wanneer die drie dwalingen zijn aanvaard.

Over de verdienste in goede werken.

6075. Goede werken geschieden met verdienste en zij geschieden zonder verdienste, hetgeen kan worden toegelicht hiermede, dat iemand een ambt vervult, en zijn ambt uitoefent terwille van de verdienste; het is dan om geprezen te worden, zo om de faam en de eer en daarna de promotie; ofwel om het gewin; als hij echter die dingen kan bemachtigen zonder de

uitoefening van zijn ambt, dan doet hij het; doch hij die geen verdienste stelt in hetgeen hij doet uit plichtsbefef, omdat het tot zijn ambt behoort, bij hem schuilt daarin de vreze Gods, en eveneens de liefde van het gemenebest, in den vorigen persoon echter is de liefde van zich en van de wereld. Diene ook een werkman als voorbeeld: hij doet zijn arbeid deswege omdat het van zijn gods-dienst is, en vandaar omdat het tot zijn plicht behoort; dit is bet einddoel; doch een ander doet het alleen maar om geprezen te worden, en geprefereerd, alleen uit winstbejag; deze stelt daarin verdienste, gene niet; eerstgenoemden aanvaardden ook faam, eer en gewin, maar deze dingen zijn voor hen bijkomstigheden uit den Heer.

Over de Quakers.

6076. Behalve de dingen die eerder zijn ontdekt, namelijk de schandelijke dingen aangaande de vrouwen-echtgenoten en het geslachtelijk verkeer, komt ook nog dit, dat zij het Nieuwe Testament prediken, omdat Hij [de Heer] geboren is uit den heiligen geest, en dat zij het evenzo zijn, en dat zij vandaar evenzo spreken vanuit den heiligen geest, en dat zij eten in den heiligen geest, en dat zij bij anderen in de sameneting den heiligen geest ingieten aan hun spijsen, en dat er zo ook heiliging is, en goedkeuring van anderen, om het even of zij tot hen behoren, dan wel tot hen kunnen binnentreden.

Over de inwoners van Tartarije nabij China. Kleiner Tartarije.

6077. Er waren enigen daarvandaan bij mij; zij kwamen toen ik sliep, en ik sliep kalm; bij mijn ontwaken ontwaarden zij dat zij niet thuis waren, maar elders; zij waren verwonderd waar zij dan wel waren, omdat zij niet zulke dingen herkenden die geheel en al eender waren aan de wereld der geestelijke dingen; zij spraken over het land waar zij waren, dat het volkrijk is, en dat zij niet iets weten over oorlog; zij wisten van China en van Siberië; zij zeiden dat bij hen bestuurt die besturen kan, en als hij het niet kan, wordt hij ontslagen met boete; zij bewijzen hem geen andere eer dan zoals van een wijze, die hun kan zeggen of dit dan wel dat gerecht is: zij zeiden dat allen in hun werken zijn, thuis, bij het maken van klederen, het bebouwen van het land, en eendere dingen: zij verwonderden zich bij het aankomen, dat zij werden ondervraagd door Christenen dienaangaande dat God Mens is, omdat zij

geloofden dat allen dit wisten zonder navraag of het zo is. Eender aangaande de geboden van den dekalooog, zoals aangaande één enkele echtgenote, of zij zo leven, als het ware alsof zij niet wisten dat iedereen zo leefde, omdat de Heer het zo wil; en zo voort; zij zeiden dat zij huizen hebben waar zij geleerd worden over het leven, en over de bevelen Gods. Zij zeiden dat zij een boek hebben, waarover men elders niet weet dat zij het hebben; het Goddelijke Boek noemden zij het, hetwelk zij lezen en door hetwelk zij worden ingelicht, en hetwelk zij verstaan; het werd nagevorst, en het waren de psalmen Davids. Zij zeiden dat nieuwelingen weliswaar worden toegelaten, maar dat zij hun geen gelegenheid geven om heen te gaan; zij geven hun het nodige voedsel; als iemand wil werken, is hij aanvaard. Zij hebben ook den dekalooog. Zij noemen de Chinezen hun vrienden, omdat zij van hun natie zijn; zij denken niet over oorlogen bij zichzelf: enigermate vrezen zij Siberië; maar zij zeggen zelf niets te hebben, en dat zij zich terstond aan genen zouden overgeven als zij kwamen; maar nochtans zouden zij allen met hun have wegtrekken, zonder dat genen het wisten.

Zinzendorf.

6078. Ik vroeg hem wat hij denkt over de gerechtvaardigden door hun geloof; hij zeide dat zij niet langer enig boze kunnen doen, omdat het door God niet wordt aangemerkt als boos; als genen een buitensporig boze doen, wordt hun zulks niet toegerekend als zij tot het geloof terugkeren. Ik hoorde hem zeggen, waarom zij zo vertoornd zijn op hen die in de naastenliefde zijn; hij zeide dat dit verfoeilijk is, omdat zij van God afstelen wat Gods is, door voor zich de verdienste op te eisen, welke van God alleen is, en dat zulks de zonde der zonden is.

De weg des geloofs in den wil, of uit denzelve.

6079. Ik sprak met geesten over den weg des geloofs, namelijk dat deze is uit de aandoeningen van het ware, tot de doorvatting van het ware, vandaar uit het verstand tot de denking, en hetzij in het geheugen daarna, hetzij uit het geheugen voortgaande, aldus uit het verstand terstond in de spraak; maar het wordt den mens niet toegeëigend, tenzij hij uit het verstand komt tot *instemming*; aldus komt het in den wil; als iets gedaan moet worden, komt

het in de bedoeling, dus in den wil en in de daad, zo opdat er zij liefde, aandoening van het ware, doorvatting van het verstand, instemming of bedoeling, wil en handeling of spraak.

Ik zeide tot geesten dat gaan van geloof tot goede werken is in de omgekeerde orde gaan, zoals bij voorbeeld wie zich voorziet van decoraties, van allerlei gebruiksvoorwerpen, en die in een kamer plaatst bij gesloten vensters; deze dingen verschijnen niet tenzij een vlam wordt binnengebracht; de vlam geeft licht, zodat alle dingen verschijnen; anders zijn zij wel daar, maar in de duisternis; de liefde of de aandoening is de vlam, het geloof is het licht daarvandaan, en zonder geestelijk geloof, zijnde het licht des levens, leeft niets, of het is in een licht dat blijft.

De invloed des Heren in des mensen eerbewijzen en gewin. De boze dingen schuwen.

6080. De Heer is altijd aanwezig bij den mens, en dringt daarop aan dat het goede en het ware worden opgenomen; maar bij hen die niet de boze dingen hebben geschuwed, wordt die invloed verkeerd in hun eigen liefden, zijnde de liefde van zich en van de wereld, die worden opgewekt; en zo leidt de Heer de mensen der wereld door hun eigen aandoeningen, aldus dat de mens den invloed van het goede of der liefde bij zich verkeert in zulke dingen.

Wie niet de boze dingen schuwte, is van binnen in zich verstopt met boze dingen, en van buiten bezeten door zulke geesten, die van zijn liefde zijn; aldus kan de Heer den mens niet bereiken, omdat de goede dingen in zulke dingen zijn verkeerd.

Over de Moravianen en Zinzendorf.

6081. De Moravianen die geloofden meer dan alle natiën in de wereld levend te zijn en gezaligd te moeten worden, klommen derhalve in de hoogte, zoals dat gewoonlijk gaat, en zij werden daar verdeeld in enige gezelschappen, maar omdat zij wilden heersen over de overigen, keken zij naar beneden, en verbonden zij zich met een zekeren duivel, en door middel van hem dwongen zij de anderen die hun godsdienstige niet erkenden, tot gehoorzaamheid, ook van zins zijnde hen te martelen die niet aanvaardden; maar toen hun tijd kwam, werden zij in volgorde naar lagere gebieden afgeworpen, en gedwongen

een grot binnen te gaan, hetgeen zij deden, klagende dat zij verwonderd waren dat zij geen voedsel hadden zoals de overigen, noch huis-verfraaiing, maar omdat zij daar niet konden vertoeven vanwege het voedselgebrek en andere ongemakken, werden zij uitgelaten, en het merendeel werd uitgeworpen in wildernissen, waar zij ellendig leven; hun werd, toen zij daarover verwonderd waren, de oorzaak gezegd, namelijk dat zij de drie wezenlijkste dingen der Kerk en des hemels hadden verworpen: 1) het Goddelijk Menselijke des Heren; 2) het Woord der profeten, en dat zij de Evangelisten hadden veracht; voorts 3) de werken der naastenliefde, welke zij geheel en al van zich hadden verworpen en gelasterd; en wanneer deze drie zijn verworpen, hebben zij geen deel met de gezegenden, maar met de ellendigen; Zinzendorf zag het, en hij wil terugtreden, trachten wat hij maar kan, ziende hun rampzaligheid.

Over Jeruzalem en den Tempel na de gevangenschap.

6082. De bouw van den Tempel ving aan in het jaar 72; werd vervolmaakt ten aanzien van de innerlijke delen in 91, 94. Jeruzalem gebouwd, 163. Haman wilde de Joden doden, 215. De Tempel wordt geplunderd, 439. De Joden door Antiochus gedwongen tot afgoden 441. De Tempel wordt gezuiverd, 444. Alcimus vangt aan den tempelmuur te vernietigen, 449. Hyrcanus, Aristobulus, Alexander Jannaeus regeren in Judea, 504, 505, 506. Aristobulus [11] tot 542. Pompejus bezet Jeruzalem, 545. Antigonus bezet Judea, 568; toen wordt Herodes verklaard tot koning van Judea, 568. Herodes belegert Jeruzalem en overwint het, 571, 572. Augustus gaat den Tempel oprichten, 586; de tempelbouw voltooid; Herodes viert de wijding, 595. De tempel wordt door de Samaritanen bezoedeld, 615. De tempelbouw wordt onderbroken, 631. De Heer geboren, 605.

De hieroglyphen.

6083. Trismegistus, in Egypte, ten tijde van Mozes, naar men meent, wordt geacht de wijze te hebben uitgevonden om de gevoelens van den animus uit te drukken door de beelden van beesten, welke de Hieroglyphen worden genoemd.

Over de spraak van den derden hemel.

6084. Ik sprak met geesten over de engelijke spraak, en zeide, dat de geestelijke spraak geenszins kan worden verstaan door iemand die in den natuurlijken staat is, maar dat de natuurlijke spraak kan worden verstaan door de geesten die in den geestelijken staat zijn, maar alleen volgens de overeenstemmingen, eender ook andersom; maar dan valt de geestelijke spraak in de natuurlijke; vandaar is het, dat de mens niet iets weet aangaande de geesten tussen wie hij is, noch een geest iets weet aangaande den mens met wien hij is.

Het werd hun gezegd, dat de geestelijke engelen niet de hemelse spraak of de spraak der engelen van den derden hemel kunnen verstaan, omdat hun spraak de spraak der aandoeningen is; daar dit verwondering baarde, sprak vandaar een engel van dien hemel met hen; en zij verstonden niet wat ook; waardoor werd bevestigd, dat de engelen van den derden hemel een hogere spraak hebben.

Over de werking van het verstand en den wil, aldus van geloof en liefde.

6085. Het is vanuit den schijn, zijnde een begoocheling, dat het verstand werkt op den wil, of het geloof op de liefde, en dezelve voortbrengt; maar dat het niet zo is, werd met veel dingen getoond; nietgoede geesten verstonden terdege hun boze dingen, redeneerden daartegen, en noemden zich dwazen; maar dan waren zij in het verstand vanuit de aandoening van uitblinken door inzicht; doch niet zodra werden zij in de boze dingen van hun wil gelaten, of het verstand sloeg aan het razen; dit werd ettelijke malen herhaald, en steeds kwam het daarop neer; zodat zij bekenden dat het verstand slechts leert, en niet den wil voortbrengt, maar de wil het verstand.

Dat de schijn zodanig is, blijkt; het schijnt alsof het gezicht van het oog de voeten leidt bij het wandelen, om al wandelende nergens tegenaan te stoten, en de handen leidt tot handelen, en tot werken, terwijl toch het oog slechts leert, en niet voortbrengt; de handelingen van voet en hand zijn des wils, en het gezicht des oogs is des verstands, en het is een volledige overeenstemming. Maar hij die deze begoocheling gelooft, en evenwel goed leeft, ondervindt daarvan geen schade; er zijn immers vele zodanigen in de geestelijke wereld, die gezegend zijn; doch wanneer zij in den tweeden of derden hemel komen, worden zij ingelicht, en zien zij hoe het daarmede gesteld is; ook kan het niet

anders worden geloofd, niet slechts vanwege den schijn, maar ook vanwege het aanvaarde geloof, dat het geloof de werken voortbrengt.

Zij vereenzelvigen het geloof met een boom, en de vrucht met de werken; maar dit is bedriegelijk; onder den boom wordt de mens verstaan, en onder de takken en bladeren het geloof, en onder de vruchten de goede werken; het is de mens die ze voortbrengt.

Dat het geestelijk licht de Goddelijke wijsheid is.

6086. Wereldlijke geesten beseffen dit niet, omdat zij hun idee vanuit het licht der wereld hebben; doch het werd hun getoond dat het zo is; iemand was daarover in twijfel, omdat hij evenzeer in licht was als de anderen, die niet wereldlijk waren; het werd hem gezegd, dat hij daar niet ziet vanuit zijn eigen licht, maar vanuit het hunne; en daarom, toen hun licht was verwijderd en hij was overgelaten aan zijn eigen licht, was hij in duisternis. Daarna werd hij gezonden tot een plaats waar wereldlijke geesten waren, die, hoewel niet in het licht des hemels, nochtans zagen; toen hij daarheen kwam, zag hij eerst niets; daarna zag hij zoals zij; zijn ogen immers waren aangepast aan de duisternis, zoals met sommige vogels het geval is, die des nachts zien; en toen zag hij zoals in het licht; het werd hem evenwel getoond dat het niet geestelijk licht was; hij werd teruggebracht tot de vorige plaats, waar geestelijk licht was, en toen zag hij niet vooraleer het vorige gezicht was verwijderd.

Over koningin Christina.

6087. Zij woonde in een huis dat heel sierlijk was, en prachtig door de meubilering van binnen; er was dienstpersoneel dat voor haar gereed stond, maar niet geheel en al haar eigen dienstvolk, nochtans ter verhoging van de staatsie; zij is in enig geestelijk werk, hetwelk overeenstemt met breien of spinnen [*netio*]; daarheen ging Karel XII om te praten, en ten slotte gingen zij uit, door een lange gewelfde galerij; terstond daarna vertelde zij hoe zij had gesproken met de kardinalen in Rome, hetgeen geschiedde op familiäre wijze met verschillende aardigheden, steeds als het ware schertsend met hen, maar met verstand, door verschillende vondsten, waarmede zij tal van dingen uitbeeldde die hun zielen boeiden; zo bijvoorbeeld wilde zij dat naakten voor hen verschenen; waarop zij antwoordden dat zulks niet aanging, en

onbetamelijk zou zijn; zij zeide dat het betamelijk was, omdat naakt gaan altijd is in zuivere waarheden verschijnen; hetgeen zij toegaven; zij toonde op verschillende manieren hoedanig zij was.

Daarna vertelde zij verschillende dingen, hoe zij gesproken had met den Paus, dien zij ook somtijds behaagde door haar manieren; en ondervraagd zijnde wat zij dacht over Christus, antwoordde zij dat Hij de Superpaus was; waarop hij antwoordde van niet, omdat Hij de mogendheid had gegeven aan Petrus, en zo aan hem; hij zeide dat zij dit gezegd had aangaande den Zoon Gods, onder wien hij verstond het menselijke vanuit de moeder; maar zij antwoordde dat Hij is de Zoon Gods uit het eeuwige, evenwaardig aan den Vader, en omdat de Vader boven den Paus was, was ook Hij het; hierop kon de Paus, in nadenken verzonken, niets antwoorden; evenwel wilde hij dat zij het niet aan anderen zou zeggen; maar zij hield ondertussen vol dat het niet anders zou kunnen zijn. Daarna sprak zij met de Kardinalen, en zij zeide dat zij zouden zweren op de geloofbelijdenis van Athanasius; dezen zeiden dat zij eerder daarop hadden gezworen, maar zij drong bij hen aan met haar aardigheden dat zij het alsnog met enigen eed zouden bevestigen, hetgeen gedaan werd; toen zeide zij dat daar gelezen wordt dat Zijn Goddelijke geweest is in Zijn Menselijke zoals de ziel in het lichaam, en dat het zo één Persoon is; toen stond zij sterk daarop dat zij ze niet zouden scheiden; dat omdat een lichaam zonder zijn ziel geen mens is, er niet iets is wat iets zou kunnen geven; aldus dat Zijn ziel gegeven heeft wat het Zijne is, aan Zijn lichaam, omdat zij één zijn; en dat dus de Zoon Gods ten aanzien van het een en het andere, de ziel en het lichaam, niet kon geven wat Hij nog bezat.

Ook heden tergde zij de Kardinalen, en zij konden haar niet antwoorden; zij erkenden dat de Heer, omdat het Goddelijke en het Menselijke één Persoon zijn, boven den Paus was, en zo erkend moest worden; zij gaven zich gewonnen aan haar en traden toe, omdat zij hen verlokten met grapjes en vertrouwelijk gesprek, omdat zij een koningin was. Zij zeide ook tot de Kardinalen, dat de pauselijke macht Goddelijk is, omdat die, volgens hun leer, gegeven was aan den Zoon, Die ook God was, Die haar ook kon ontvangen omdat Hij God was en de enigverwekte Zoon; maar de Goddelijke macht geven aan een mens die niet God is, dit vat het verstand niet; voorts vroeg zij wat er wordt verstaan onder de Rots (*Petra*); de Paus antwoordde dat het de Heer was; en zo voort.

Over de spijs in de geestelijke wereld.

6088. Zij eten en drinken daar zoals in de natuurlijke wereld, maar alle spijs daar is vanuit geestelijken oorsprong, en daarom wordt die niet voorbereid, maar dagelijks gegeven; wanneer het middagmaaltijd en ook wanneer het avondmaaltijd is, verschijnt een tafel met spijzen als het zo ver is, en verdwijnt wanneer zij gemiddagmaald en geavondmaald hebben.

Alle geesten, wie dan ook, worden gespijzigd volgens de functies, de bestuurders rijkelijk met ved pronk, welke niet kan worden beschreven naar de uitmuntendheid; de overigen minder, volgens den stand.

Het zij opgemerkt, dat aan iedereen spijs wordt gegeven volgens de werken die hij uitvoert; wie niet iets van functie, van zaken, en van werk heeft, krijgt geen voedsel, maar bedelt; ik heb rijksgroten zo zien bedelen, omdat zij niet wat ook wilden uitvoeren; ook vrouwen van hogen rang. Ik heb rijksgroten gezien, die in de wereld weelderig hebben geleefd, dat hun alleen melk met brood werd gegeven, en toen zij zich beklaagden dat het niet méér was, werd gezegd dat zij niets uitvoeren, en aan de luiaards en de lediggangers wordt geen spijs gegeven; vandaar werden zij ertoe teruggebracht enige minderwaardige functie uit te oefenen, om gevoed te worden. Verder gaan zij tot dezulken die arbeiden, en eten met hen mee op hun aandringend verzoek, maar dit duurt niet lang; brood kan gekocht worden op bestemde plaatsen, maar geen andere spijs; de oorzaak is, omdat sommigen willen winst maken door de werken die zij doen, en omdat zij, als zij zo werken, de winst kunnen besteden aan het kopen van brood; maar er bestaat geen kopen tenzij bij dezulken die goed zijn; voor hen die in zulke ambten zijn, komt het brood gratis; behalve andere eendere dingen.

In de hellen worden allen aangedreven tot werken, en zij die niet werken krijgen geen spijs, kleren, noch een bed; aldus worden zij aangezet tot arbeid. De oorzaak is, omdat de lediggang de wortel van alle boosheid is; het gemoed in ledigheid immers loopt uit op allerlei boze en valse dingen, maar wordt tot één samengehouden in arbeid.

Spijs kan niet bewaard worden tot den dag van morgen; wormen komen daarin op, zoals in het manna; dit wordt aangeduid in het gebed des Heren: Geef ons het dagelijks brood; en eveneens dat van het paaslam niets zou worden weggelegd tot den dag van morgen, noch van de slachtoffers.

Omdat de spijs vanuit geestelijken oorsprong is, en zo in zich geestelijk is, en omdat geesten en engelen mensen zijn, en van een geestelijk lichaam voorzien, is derhalve zulk geestelijk voedsel hun van dienst; een geestelijk

wezen wordt aldus geestelijk gevoed, en de stoffelijke mens stoffelijk. Zoals alle dingen die in de geestelijke wereld verschijnen, overeenstemmen met de aandoeningen, en met de denkingen des verstands daaruit, zijn derhalve voor hen de huizen, de paleizen, de klederen, de velden, de tuinen, de paradijzen, allemaal ook vanuit geestelijken oorsprong; en een goede aandoening met een denking des verstands van het ware, kan niet bestaan in ledigheid, maar wordt verstrooid; derhalve wordt er geen andere spijs gegeven dan volgens de overeenstemmingen; en verder hebben de werken van hen die in de hel zijn, overeenstemmingen met de hemelen, maar niet de helse geesten zelf; zoals het geval was met de Israëlietische en Joodse natie; hoewel zij boos waren, stemde nochtans hun uitbeeldende eredienst overeen; over welke overeenstemming men zie in *Nova Hierosolyma en haar hemelse Leer*, nr. 248.

Hun spijs werd even duidelijk gezien als de spijs in onze wereld; een spijs van allerlei soort, ook met verschillende lekkernijen. Er zijn ook tafelversieringen, die niet in een natuurlijke taal kunnen worden beschreven.

Over het Concilie van Trente.

6089. De decreten van dat concilie waren bij Bul bevestigd, in 1564, in November van dat jaar: 1) dat de Gewijde schrift niet door anderen moet worden ontvouwd en geïnterpreteerd dan door de Kerk. 2) Dat de zeven sacramenten zijn: Doop, Bevestiging, Eucharistie, Boetedoening, Laatste Oliesel, Orde en Echtverbintenis. 3) In de Eucharistie is waarlijk, werkelijk en substantieel het lichaam en het bloed, tezamen met de ziel en de Godheid van onzen Heer Jezus Christus, en er geschiedt een omkering van de ganse substantie van het brood in het lichaam, en van de ganse substantie van den wijn in het bloed, welke zij noemen de omkering en de transsubstantiatie. 4) De zielen in het vagevuur gebonden vinden baat bij de voorbeden der geloofsgenoten. 5) Dat de heiligen, tezamen met Christus regerende, moeten worden vereerd en aangeropen. 6) Dat eer en verering moet worden betuigd aan beelden. 7) Dat de Paus de opvolger is van Petrus, den vorst der apostelen, en de plaatsvervanger van Jezus Christus. Deze dingen vanuit de bul.

Dat de heiligen, tezamen met Christus regerende, hun gebeden voor de mensen aan God offeren, en dat het vandaar goed en nuttig is hen aan te roepen in gebeden, en vanwege de weldaden verkregen van God door Zijn Zoon Jezus Christus, Die alleen onze Verlosser en Heiland is, toevlucht zoeken tot hun gebeden, hulp en bijstand: dat echter degenen goddeloos

oordelen die ontkennen dat de heiligen, smakende eeuwige gelukzaligheid in den hemel, moeten worden aangeropen, of die beweren ofwel dat die niet bidden voor de mensen, ofwel dat het aanroepen van hen om ook voor ons ieder afzonderlijk te bidden, afgoderij is, of dat het strijdig is met het Woords Gods, en indruist tegen de eer van den enen Middelaar van God en de mensen, Jezus Christus, ofwel dat het dwaas is de in den hemel regerende mondeling of mentaal aan te smeken. Aangaande de rechtvaardiging door het geloof, en aangaande de heiliging door het geloof, zijn de Katholieken van bijna eender gevoelen als de Hervormden. Het verschilt niet veel.

Over de geestekke taal of spraak.

6090. Dat de geestelijke taal of spraak volstrekt niets gemeen heeft met de menselijke talen, bleek mij uit de woorden van die taal, die volstrekt niet verstaanbaar zijn voor enig mens; en nochtans komt elk mens in die taal na den dood, vanuit zich, zo dat zij is ingeënt aan zijn geestelijken mens, niet echter aan den natuurlijken; zoals uit deze beide woorden kan vaststaan: de geestelijken zeggen *vita vella*, hetgeen betekent: dat hij verre zij, en laat hem snel heengaan; en uit het woord *scapuleja*, hetgeen betekent: naar buiten uitwerpen. Ik heb nog niet aangeleerd waarvandaan de woorden van die taal zijn; zij putten de woorden niet vanuit den klank der aandoening, maar vanuit de betekenissen der klinkers en der letters; de ideeën der denking vallen in zulke ontplooiingen der lippen. Hun schrift verschilt van de taal.

Geneviève. Genoveva.

6091. Zij verschijnt somtijds aan de Parijzenaars boven op gemiddelde hoogte, en in een blinkend gewaad, en met een aangezicht als het ware heilig Goddelijk, schoon; zij wordt aanschouwd door velen, en er zijn er die haar willen aanroepen; dan verandert haar aangezicht, en zij wordt als een andere vrouw, en zij berispt hen, zeggende dat het verboden is vereerders van mensen en van vrouwen te zijn, en zulks tot aan schaamte toe; zij zegt dat zij onder de gewone vrouwen is, en niet méér geacht dan een andere vrouw; zij is in een zeker gezelschap waar zij onbekend is, daar voor gering gehouden; en dat zij niers hoegenaamd weet van hen die in de wereld zijn, te minder wat ook hoort of gewaarwordt, verbaasd zijnde dat de mensen der wereld door zulke

beuzelarijen worden beetgenomen. Zij zegt ook dat zij niet onder de beteren is, en dat hij die groter wil zijn dan de anderen, minder dan de anderen wordt; en dat het velen schaadt heilig verklaard te zijn, omdat zij wanneer zij dit horen, vanuit het erfboze gaan opzwellen, en verwaand beginnen te worden, en derhalve worden verwijderd, daarheen waar zij zichzelf niet meer kennen wie zij in de wereld waren geweest.

6092. Ik hoorde van een zekeren Paus, dat hij heeft gesproken met allen die heilig zijn verklaard, van beiderlei kunne, en dat hij op twee na niemand heeft gezien in den hemel; en die twee verafschuwen de aanroeping; het merendeel weet niet eens wie zij zijn; sommigen zijn als het ware dwaas.

Over de 3 personen der Godheid.

6093. Ik dreef zekere geesten aan om zich over den enen God uit te spreken of te uiten net zoals zij denken; zij die geestelijk zijn, en wier denkingen vallen in hun spraak, en haar maken, konden niet, toen zij zouden zeggen “één God”, met de lippen uiten “één God”; zij plooiden de lippen in verschillende hoeken, en wilden het eruit wringen, maar tevergeefs.

Dat in de aanraking der hand is de aandoening vanuit de denking.

6094. Uit levende ondervinding is mij bekend gemaakt, dat in de aanraking van de hand de aandoening met de denking is; ik raakte een engel met de hand aan, en de engel zeide dat hij vanuit de aanraking alleen de aandoening met de denking voelde; daaruit blijkt, vanwaar het is dat degenen in de geestelijke wereld in werken zijn: omdat de denking wordt bepaald tot iets levends door de hand in werken; en waarom de Heer meerderen aanraakte; voorts waarom door de aanraking van de hand op het hoofd inwijdingen geschieden tot het priesterschap; en meer dingen.

Over de Afrikanen.

6095. Zij verschijnen in gestreept linnen klederen, hun vrouwen in eendere, maar uit zijde; zij putten de ware dingen vanuit verlangen meer dan de anderen; zij noemen dit gevoed worden; wanneer zij immers in het verlangen

van die ware dingen zijn, gaan zij heen en zoeken spijsen; dat dit aan hen is ingeboren, blijkt uit hun kleine kinderen, namelijk dat zij aan hun voedsters zeggen dat zij willen eten; en wanneer spijs wordt gegeven, doorzoeken zij of het samenstemt, en zulks vanuit overeenstemming; en nadat zij gegeten hebben, vragen zij wederom te eten; waaruit blijkt, dat het geestelijke honger is welke dit bewerkt. Zij zeggen dat het hun weliswaar bij de burgerlijke wet is geoorloofd, twee of drie vrouwen-echtgenoten te nemen, maar zij zeggen dat zij er nochtans éne nemen, ter oorzaak hiervan dat de liefde die verdeeld wordt over meerdere, uitwendig is en vandaar wulps, doch met één echtgenote inwendig en waarlijk echtelijk. Zij weten in welken staat van geestelijk inzicht zij zijn door de beziening van een zwaard; als dit glinstert, is het een teken van opneming van het ware in menigte, met een verschil volgens de glinstering. Zij zeiden, dat monniken soms tot hen doordringen, maar dan horen zij wat zij weten, en wanneer zij bevinden dat het niets dan beuzelarijen zijn, zoeken zij uit waarin de monniken nuttig zijn; en wanneer dezen niet geschikt zijn tot werken noch tot het beheren van iets, worden zij verkocht tot slaven, en dan is het hun bij de wet geoorloofd hen te kastijden; en als zij dan tot niets nuttigs kunnen worden aangedreven, verkopen zij hen voor een kleinigheid aan de lagere klasse.

Over de echtekke liefde; de orde. ¹⁷⁾

- 6096.** I. NB. In den Goddelijken zin: dat het is het huwelijk van de liefde en de wijsheid in den Heer; vandaar zijn de twee gaden een beeld van den Heer.
- II. 1. Over het huwelijk des Heren met den Hemel en de Kerk.
 - III. 2. Over het huwelijk van de liefde en de wijsheid, of van het goede en het ware.
 - IV. 3. Dat de Hemel een huwelijk wordt geheten, en de Kerk ook.
 - V. 4. Dat het Woord een huwelijk is, omdat het is het Goddelijk Goede verenigd met het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer.

17 Bij dit slotgedeelte van het posthume Manuscript zij verwezen naar “De Leer *des Levens* voor Nova Hierosolyma”, nr. 77, pag. 43, waar bedoeld wordt op het toekomstige werk over “De Echtelijke Liefde”, waaromtrent hier alreeds 31 punten werden opgesteld; en aan het slot van het Manuscript volgen nog 82 nummers diengaande; zie aldaar.

- VI. 5. Dat de Mens, man en vrouw, of echtgenoot en echtgenote, bovenal dat huwelijk zijn; dat dit huwelijk is in de afzonderlijke dingen der natuur.
- VII. 6. Dat de echtelijke liefde de fundamentele liefde is van alle liefden.
- VIII. 7. Dat de echtelijke liefde een hemelse liefde is.
- IX. 8. Dat de echtelijke liefde niet bestaanbaar is dan tussen twee.
- X. 9. Dat twee gaden aanhoudend worden verenigd; en dat volgens de vereniging groeit de macht en de verrukking.
- XI. 10. Dat echtbreuk is de paring [*connubium*] van den duivel en van hen die echtbrekers zijn. Dat zij is de paring van het boze en het valse.
- XII. Dat de hel echtbreuk is, ook het boze; dat er zijn die in zichzelf zeggen dat het onbestaanbaarheden zijn.
- XIII. Dat de echtbreking van het goede des Woords, en de vervalsing van het ware ervan, echtbreuk is; waarover meer dingen.
- XIV. Dat echtbreuk tegen de schepping is.
- XV. Dat echtbreuk de fundamentele liefde van alle boosheden is.
- XVI. Dat echtbreuk is de vermenging van meerdere levens in ene.
- XVII. Dat de macht afneemt en afkeer wordt, en gewoon wordt zonder enig gevoel, en tenslotte afschuw.
- XVIII. Wat voor hoereringen de echtbreuken zijn, die de echtelijke liefde vernietigen.
- XIX. Verschillende soorten van echtbreuken; zie vlak boven.

Over het huwelijk en de echtbreuk.

- XX. Naasteliefde erkennen en niet geloof, is echtbreuk van broeder en zuster.
- XXI. Dat door de echtelijke liefde de mens wordt geformeerd opdat hij een vorm der liefde zij, waarvandaan alle overige hemelse liefden komen.
- XXII. Dat vanuit de echtbreuken de vernietiging vandien vorm is.
- XXIII. Dat de hel echtbreuk is.
- XXIV. Dat de handelingen der echtbreuken daar overeenstemmen met de volgende dingen:
- XXV. Dat zij die alleen den Vader vereren, en niets over het Goddelijke des Heren denken, zijn in de echtbreuk zoals van een broeder met een zuster.

- xxvi. Zij die in het geloof-alleen zijn, zijn in de echtbreuk zoals van een moeder met een zoon.
- xxviii. [nr. xxvii ontbreekt] Dat zij die in den zin der letter alleen zijn, en zich daarop toelaggen alleen om de eer, zijn in de echtbreuk van een vader met een schoondochter.
- xxix. Dat zij die in den hoogsten graad zijn van de liefde van heersen vanuit de liefde van zich, en niet terwille van het nut, in Sodom zijn.
- xxx. Dat zij die in het verkwikkelijke zijn van verscheidenheid van echtbreuk, degenen zijn die van omgang met beesten houden, en worden zoals neusslijm.
- xxxI. Een ondervinding in den nacht van de zijde van hen die in het geloof-alleen boven in het uitspansel zijn, dat diezelfde dingen welke in de belijdenis van het afgescheiden geloof zijn, in verschillende smerige hoererijen werden verkeerdt.

Over Luther en Melanchthon.

[6097] Aangezien Luther en daarna Melanchthon troebelen begonnen te verwekken bij het verdedigen van het geloof-alleen, overal in het rond, werden zij derhalve afgevoerd uit de geestelijke wereld tot hun eigen plaatsen, volgens het leven, waar zij niet weten wie zij zijn; dit geschiedde 30 Dec. 1763.

Over een Engelschen Bisschop.

[6098] Een Bisschop wilde mij zien, met de bedoeling om de dingen te bestrijden die over het afgescheiden geloof zijn geschreven; en hij zag mij; en hij zeide dat zij weliswaar in Engeland het eerste werk over den Heer zouden aanvaarden; en eveneens de opvatting dat onder Nova Hierosolyma de Nieuwe Kerk wordt verstaan; voorts het tweede werk over de heiligheid des Woords; en eveneens het derde over de leer des levens; maar dat zij gans en al het vierde over het geloof zouden verwerpen; en toen begon ik met hem te redeneren over de rechtvaardiging door het geloof; en ten slotte bekende hij, overtuigd zijnde, dat als niet het vierde werk over het geloof werd aanvaard, de vorige drie werken ook zouden vallen; behalve andere dingen meer. Maar die Bisschop, drie jaren tevoren gestorven, openbaarde welke kunstgreep hij had gebezigd om de dingen nietig te verklaren die eerder geschreven waren

over den Hemel en de Hel, en de overige dingen, zowel in the House of Lords (apud Mylords) als door de priesters in Oxford; en dat dit heeft uitgewerkt dat er nu dienaangaande stilte heerst.

Verder was die Bisschop, omdat hij zich had bevestigd in het geloof-alleen, en vandaar niets van geestelijk geloof had, omdat hij niets van naastenliefde had, verbonden met gezelschappen der hel; en daarom ook was hij magiër geworden, en maakte misbruik van de overeenstemmingen daar, waardoor dezulken den schijn kunnen geven alsof zij geestelijk zijn; ik zag hem opklimmen naar den hemel met een bundeltje hout op den rug, en daarna met een kindje op de armen, dat hij tooide met meerdere sierlijke representatieven van het goede en ware; hij veranderde het bundeltje hout in een kindje, en liet het door fantasieën licht geven, en zo scheen het niet anders dan dat het allemaal zo was: maar aan den ingang tot den hemel werd hij onderkend, en teruggezonden tot de zijnen, die allen priesters waren, en zich eender hadden bevestigd; het hout stemde overeen met het goede, maar zij werden vlak daarop allen gescheiden volgens het leven en volgens de bevestiging van het afgescheiden geloof.

Ik vroeg hen of zij mij wilden toestaan dat ik hun de woorden zou zeggen, die in het gebed vóór de Communie worden voorgelezen, namelijk dat als zij zich niet onthouden van zonden, en boete doen voor de daar genoemde zonden, de duivel in hen zou binnentreden als in Judas; maar zij smeekten dat ik die woorden niet zou zeggen; het is genoeg, dat zijzelf die dingen zeggen in de tempels, en het dan geloven.

Die bisschop zeide, dat er geen zonde is; hij zeide dat echtbreuk ook geen zonde was, waaromtrent hij ook een echtgenote had overreed;

iets eenders zeiden meerdere anderen, namelijk dat er geen zonden bestaan, omdat de Heer die heeft weggenomen, en omdat er geen verdoemenis is voor hen die gerechtvaardigd zijn door dat geloof.

Hij verscheen daarna als een adder, en werd in de hel geworpen.

Zij waren in de westerstreek van Londen, en verscheidenen werden heengezonden.

Over Cocceius en Voëtius.

[6099] Ik sprak met Cocceius, die bij mij was enige dagen lang, en ik sprak met hem vele dingen over de boetedoening, zowel vanuit de vermaning vóór het Heilig Avondmaal, als vanuit den dekalooq, en vanuit de geloofsbelijdenis

van Athanasius, namelijk dat de mens de boze dingen moet schuwen als zonden; en hij was overtuigd, omdat hij het niet kon loochenen; maar nochtans stond hij erop, dat dit niet der leer is, maar dat zijn eigen leer de leer zelf der Kerk was: ik sprak met hem vanuit het Woord, maar hij zeide dat hij die dingen zag in het Woord, maar dat dezelve des geloofs zijn.

Onderzocht zijnde naar de leer, werd door hem en door zijn aanhangers gezegd, dat hij de mysteriën des geloofs verderuit en dieper had gepredikt dan anderen, dat hij buiten de rechtvaardiging ging tot een innerlijk streven, zeggende dat de werking van den Heiligen Geest werkt door het geloof opgenomen tot naar den wil toe, maar dat zij, wanneer zij tot den wil gekomen is, zich verhief om niet des menschen wil aan te raken, en ter linkerzijde boven den wil een uitgang vond, en zo den mens zuiverde van zijn boze dingen; behalve andere mysteriën die hij verzon; hij maakte den menselijken wil in zijn idee zoals een vlak van slijk, waarboven de Goddelijke invloed werkte, en waaruit die zich verhief om er niet enig deel van aan te raken; zo immers zou de mens zich vermengen met de Goddelijke werking. Aldus sloot hij alle uitwendige dingen des menschen buiten, zeggende dat die dan zuiver waren, door den inwendigen invloed, en dat hun boze werd verstrooid, en die dus niet anders dan goed waren, en eender aan de inwendige dingen verschenen voor God. Op de vraag of de mens al dan niet boete zal doen, zeide hij dat dit het antwoord is; het schaadt Diet als het geschiedt voor het openbaar welzijn, maar als het geschiedt om het heil, is het verdoemelijk.

Ik sprak met hem over dat geloof, maar hij zeide dat dit het ware geloof is; maar nochtans wilde hij in zijn idee niet denken over den Heer, maar over den Vader alleen, namelijk dat het al des heils van Hem afhangt, en niets van den Heer; toen ik zeide dat Hijzelf heeft geleerd dat Hij alle mogendheid heeft in den hemel en op aarde, en dat Hij één is met den Vader, zweeg hij, en wilde niet wat ook zeggen; eender toen ik zeide, dat God en de Mens in den Heer één Persoon zijn volgens het geloof van Athanasius; hij zeide dit eerder niet gehoord te hebben, aldus ook niet gelezen; hij zeide alleen een idee van den Vader te hebben, en niets aangaande het Goddelijke des Heren, hetwelk hij bij zich had ontkend; maar toch had hij dit niet aan anderen geopenbaard; hij was door en door een Sociniaan van hart. Het werd hem voorgelegd door vele dingen vanuit het Woord aangaande den Heer, dat de Vader en Hij één zijn, dat Hij is Jehovah bij de Profeten; maar hij zeide te blijven in zijn theologie, en dat hij daar die dingen niet wilde zien.

Hij werd overgebracht tot een zeker gezelschap in den hemel, en toen hij zijn mysteriën opende, werd hem getoond dat dit absurd, ja zelfs belachelijk

was, en louter fantasie; het schijnt alsof hij profaan wordt; hij heeft zich ook verbonden met een profane vrouw.

Zijn aanhangers, voor het merendeel priesters, putten niet slechts zijn beginselen, maar leeraarden die ook; zij werden verzameld, en rondomgeworpen; zij die geleerder waren dan de overigen, zijn prelaten; en Cocceius de geleerdste, derhalve de beroemdste in zijn vaderland; maar het werd uitgevorst of enige van de leken, en van de raadslieden, iets kenden [*noverint*] van diens theologie; zij zeiden van volstrekt niets, alleen dat genen met de aanhangers meer dan de anderen geleerd en geschoold [*eruditi*] waren.

De priesters zijn verdeeld, ook de professoren, in Cocceianen en Voëtianen; Voëtius leefde vóór 100 jaren, en Cocceius vóór 110 jaren.

Ik sprak met Cocceius zelf; hij zeide dat hij in den eersten tijd was geweest onder zijn priesters vanuit Holland, en dat hij, zoals gewoonte was, tamelijk goed leefde; maar dat hij daarna werd afgevoerd tot een kleine kamer uit steen; het was een huis of hut van maar één kamer, met vensters; zittende alleen zonder dienaar en echtgenote, stukjes opstellende, die door anderen worden weggenomen; hij zeide dat er rondom slechts grind en steentjes zijn, en stenen opeengehoopt met schraal gras ertussendoor; en dat hij enige vergemeenschapping heeft met sommige soortgenoten in de wereld der geesten, en ook enige met Moravianen; hij zeide dat hij de Goddelijke Drievuldigheid erkende, maar dat, wanneer hij over den Vader dacht, de overigen voor hem niet iets betekenden. Hij schrijft ook nog iets in zijn eenzaamheid; maar meermalen roept hij uit: Dit zal ik aantonen; dit weet ik; dit zal ik aantonen. Ik vroeg hem of hij in staat was aan te tonen; hij zeide dat hij het weet, of vanuit zijn idee doorvat dat het zo is.

Ik vroeg of er niet nog meerderen in zijn woestijn waren; hij zeide een ontzaglijk aantal, en dat hun hutten waren verspreid, en er slechts weinig verkeer was. Deze woestijn is ter rechterzijde vooraan, of vóór de woestijn van hen die in het geloof-alleen zijn.

Soms gaat hij verder heen en op een langer afstand, een weinig in een andere woestijn, waar degenen vanuit de Christenen wonen, die weliswaar het Woord hadden gelezen, doch niet de leer ervan wisten; en omdat zij de goede dingen der naastenliefde of de goede werken verwierpen, zoals degenen die geen godsdienst hebben, zijn er zeer velen van hen in die woestijn van de Cocceianen; geen van hen heeft enigen godsdienst, want godsdienst is des levens, en vandaar des geloofs, en niet van het afgescheiden geloof, hetwelk geen godsdienst is. Ik vroeg hen wederom naar hun godsdienstige; zij zeiden dat de Goddelijke werking is naar het vlak des wils toe, maar dat zij zich

daaruit verheft, en dat vandaar de dingen die van des mensen wil zijn, niet verschijnen voor God, en dat die dingen worden verstrooid wanneer de mens sterft, en dat hun geloof dit werkt; zij zeiden dat de mens boze dingen heeft, maar dat het niet zonden zijn voor God, maar het zijn boze dingen tegen de genoten en het gemeenebest. Ik zeide tot hen, dat zij terdege wisten krachtens de vermaning vóór het Heilig Avondmaal, dat de mens zich moet onderzoeken, zijn zonden zien en belijden, en daarvan aflaten, en dat hij in het andere geval het Gewijde Avondmaal [*sacra coena*] ontwijdt; en dat zij anders geen vergeving der zonden hebben, en dat zij wisten dat er zonder vergeving der zonden geen zaliging is; hierop zwegen zij, naderhand zeggende, dat zij daarover niet hadden gedacht wanneer zij die vermaning voorlazen. Ik zeide verder, dat het Oude Woord, en eveneens het Nieuwe, niets anders leert dan de liefde, de minne, de werken, de daden, doen, aldus het leven; en ik vroeg of zij Christenen kunnen zijn, wanneer zij het ganse Woord door hun leer des geloofs teniet doen. Zij zeiden, dat zij zulke dingen in het Woord zagen, maar dat zij bij zichzelf zeiden, dat die dingen in hun geloof zijn.

Ik sprak met enigen van de Voëtianen, die zeiden dat hun geloof is, dat de Goddelijke werking gaat tot aan den wil toe, en dien aanraakt, maar dat zij nochtans niet aldus des mensen wil opwekt om iets te doen vanuit zich, maar dat toch een zwijgende neiging wordt gevoeld om het goede te doen; en al wat daaruit voortgaat, zonder dat de mens het weet, is uit God; doch wat is uit des mensen wil, waarvan hij bewust is, is niet uit God, dus niet goed; dien invloed en de neiging daaruit noemen zij het streven tot het goede; ook zeggen zij dat al datgene wat onder den sluier geschiedt, uit den mens is, en niet voor God verschijnt. Vandaar denken zij ook niet over het boze als zonde, maar alleen over het boze tegen de genoten en het gemeenebest.

Ik vroeg aan de Voëtianen waarom zij willen dat de Sabbath wordt geheiligd; zij zeiden dat zij om de gunst of het geloof van het volk te verwerven, de uitwendige betrachttingen willen, welke door het gewone volk worden geliefd; daarvandaan is de schijn dat zij ijverig zijn om goede dingen te doen; de meer eenvoudigen zeggen, omdat het goede te doen is bevolen in het Woord.

De meeste leken zeiden dat zij volstrekt niets weten van deze theologie van genen; als er gevraagd wordt of het goede moet worden gedaan, dan zeggen zij dat het gedaan moet worden; en dan verstaan zij dat het niet is terwille van het heil; sommigen zeggen, als zij onderzoek doen in hun mysteriën, en dezelve horen, dat het mystieke dingen zijn, verder niets.

Sommigen van de Cocceiaanse priesters, die zich hebben bevestigd in deze leer, werden onderzocht of zij godsdienst hadden; en het werd bevonden dat

zij niets hoegenaamd van godsdienst hadden, en dat zij van alle waarheid ten enen male verstoken waren.

Er was een Hollandse stad, gelegen ter rechterzijde beneden, waaromtrent ik slechts weinig wist hoedanig zij daar waren, omdat er geen vergemeenschapping was geopend; maar daarna hoorde ik, dat zij weliswaar onder elkander civiel leefden, maar slechts weinig dachten over God in hun leven; alleen deden zij aan geregelden kerkgang, in de mening dat alle Goddelijke eredienst daarin bestaat; maar zij hadden, net als in de wereld, de priesters lief, die voor geleerden werden gehouden; het waren Cocceianen; en door insinuaties bij de bestuurders bewerkten zij dat niet-geleerde priesters zouden worden aangewezen; het waren dezen die predikten dat boze dingen als zonden tegen God moesten worden geschuwd; aldus bleven er Cocceiaanse priesters aan, die weliswaar daarvan spraken dat het goede moet worden gedaan, maar niet ter wille van het heil; zij wachtten zich daarvoor zo iets te denken, zeggende dat niet wat ook zonde was, als zij slechts het aanvaarde geloof hadden. Toen niet-geleerde priesters, zoals men ze noemde, werden afgevaardigd, toen, vanwege de sfeer der Cocceianen, en van degenen die hen begunstigden, en door anderen daar die door genen waren verleid, geschiedde een verandering van hun staat, en toen legde de vorige bestuurder, die goed was, zijn taak neer, en een lui en simpel mens volgde hem op; en deze was zodanig, dat hij niets uitvoerde, maar alleen de voorzitter speelde; en toen werden de poorten geopend, zodat het iedereen die het maar wilde, vergund was de stad binnen te treden: vandaar werd hun staat zodanig, dat zij niet langer iets van de Kerk dachten, maar leefden in bandeloosheid; en daarom verzonk die ganse stad uitermate diep met inwoners en huizen, en kreeg een ligging nog dieper neer; over hen beklagden zich ook degenen die boven waren van die natie, dat hun animi verontrust werden, omdat zulke lageren in die plaats waren, die hun grondslag vormden. Ik sprak een weinig met de Cocceianen, daarover dat het hun geloof was dat het den mens vergund wat van te doen al wat hij wil, en dat door God de boze dingen niet worden gezien, als zij slechts het aanvaarde geloof hebben; ook in hun huizen, en tot sommigen rondom, zeiden zij, dat er niet enige zonde is, en dat zij kunnen doen al wat hun belieft, mits zij hun geloof hebben. Zij predikten eender als in Engeland, op mystieke wijze, vrezende dat Ilet gewone volk anders in hun mysteriën zou binnentreden; zij zeiden omdat het gewone volk slechts uitwendige dingen verstaat, niet echter inwendige dingen; zeggende dat als zij hun mysteriën openlijk zouden prediken, zij door het gewone volk van het priesterschap zouden worden beroofd, en er een oproer zou kunnen ontstaan.

De Cocceianen noemen de Goddelijke werking door het geloof tot naar den wil toe, waarvan de mens niets weet, naastenliefde, en wat vanuit den wil komt, vernietigend voor de naastenliefde.

Ik sprak met sommigen van de leken over het Cocceiaanse godsdienstige; ik zeide: Waartoe zijn die mysteriën dienstig; zij zijn ijl, en eveneens vals, omdat zij opwellen uit een onzuivere en boze bron; is het niet hetzelfde alsof een werkman, of een spreker, alle mysteriën zou willen weten in het lichaam, van de spieren, de werking der luchtpijp, van het strottenhoofd, de stemspleet, de tong, de lippen, om goed te kunnen spreken, of om goed te kunnen werken, aldus vanuit anatomische wetenschap werken en spreken; is het niet genoeg, dat hij leert goed en welgeordend te spreken, en goed te werken? dit zal zijn streven zijn; eender is het gesteld met het kennen van de Goddelijke werking en invloed; is het niet genoeg, dat een mens de boze dingen weet, dezelve schuwt, als een Christen leeft; werkt de Heer die dingen Met op allerverborgenste wijze, zoals de ziel op verborgen wijzen, opdat de handen behoorlijk hun werk doen, en opdat een spreker behoorlijk spreekt. Kan een ontleedkundige beter werken, of een danser beter dansen, vanuit ontleedkunde?

Ik zeide dat de Cocceianen Machiavellisten zijn.

Over de Hollanders die in braakselstank leven; daar over de heerschappij van de echtgenote over den echtgenoot.

[6100] Er geschiedde bezoeking over enige gezelschappen uit Hollanders, waar degenen zijn wier vrouwen-echtgenoten heersten over haar mannen; zij waren daar in de omtrekken, en daar was een akelige stank van braaksel, ja zelfs verzamelden zij vaten vol braaksel, en hielden de neusvleugels daarover, en verlustigden zich aan dien stank; al degenen die aan de omtrekken waren, werden in de hel gesmeten; en vanuit de gezelschappen werden degenen verzameld, die bijna eender aan genen waren, en werden eveneens afgeworpen.

Over zekere Engelse bisschoppen.

[6101] Er was een zeker iemand die werd gehouden voor meer ontwikkeld en geleerd dan de overigen toen hij in de wereld leefde; en die te midden der zijnen verschillende dingen sprak met den koning over zijn godsdienst; want

de koning zeide dat hij dacht over den Heer als zijn God, en dat het leven der naastenliefde niet kan worden gescheiden van het geloof; de bisschop echter sprak dit tegen; vandaar sprak hij onder de zijnen over den koning verschillende dingen ten aanzien van den godsdienst, alsof hij hen wilde ophitsen tot iets; dit bekende hij in de geestelijke wereld; hij bekende dat hij niet over den Heer had gedacht dan alleen als mens; hij was een semi-sociniaan. Hij werd daarnaar onderzocht wat hij wist van theologie, en hij wist niet iets anders dan bevestigingen van het aanvaarde geloof, voorts over de Goddelijke werking door het geloof tot aan den wil toe, waaruit zij zich verheft; het werd hem gezegd dat de mens zo zou kunnen doen al wat hij wil; hij zeide: Al wat hij maar wil, als het slechts niet tegen de burgerlijke wetten is; ik vroeg of, als hij de straffen van de burgerlijke wet ontloopt, dit niet zonde is. Hij zeide dat het een zonde tegen den naaste is, maar niet tegen God, en dat hij zich met den naaste moet verzoenen, terwille van het nuttige, maar niet terwille van het heil. Ik zeide dat zij zo machiavellisten waren. Hij ontkende dat, omdat hij God en het Woord erkent; ik vroeg of, als zij zich met dieverijen inlaten, maar de straffen ontgaan, hun na den dood niet dat boze aankleeft; hij ontkende dat, mits hij slechts geloof heeft: een zekere andere Engelse bisschop, die bij zichzelf het geloof koesterde, dat naastenliefde en geloof niet gescheiden kunnen worden, niet de inwendige naastenliefde, maar de uitwendige of daadwerkelijke, onderzocht toen het godsdienstige van het geloof-alleen, en bevond dat er niet enig ware was in al hun theologie, zelfs niet één ware; dit vermeldde hij en toonde het daarna aan voor den vorigen bisschop (en voor andere Engelse priesters), die, omdat het vanuit den hemel werd gezegd, niet wat ook kon antwoorden.

Daarna vertelde de vorige bisschop hoe hij de 5 werken, over Hemel en Hel en de overige, die aan alien waren ten geschenke gegeven, en aan al de hervormde Lords in het Parlement, vooral had beschimpt, door ze te kleineren en te lasteren, en met de overigen tenslotte de ganse lezing ervan had afgebroken, totdat zij ze geheel en al verwierpen; hij vertelde ook wat hij daarover met hen had gesproken, voorts wat anderen hadden gezegd, alsmede de verschillende redeneringen daarover; toen hem werd gezegd dat het niet mijn werk is, maar des Heren, Die wilde onthullen hoedanig hemel en hel zijn, en hoedanig des mensen leven na den dood, en over het Laatste Gericht, voorts dat de theologische dingen de rede niet te boven gaan, was hij niet beschaamd, maar enige anderen waren het, dat zij zo hadden gedaan; voorts vertelde ik dat dit de manlijke is dien de vrouw heeft gebaard, dien de draak wilde verslinden, en ter oorzake van wien hij de vrouw vervolgde, Apoc. Hfdst. XII; hij kon

niets anders antwoorden dan dat het wel zo schijnt te zijn, maar dat hij het niet wil weten.

Daarna begaf zich de vorige bisschop tot een zekeren duivel, bij wien hij een paar dagen vertoefde, en beraadslaagde hoe hij mij zou kunnen doden, zoals zij de meer hardnekkige arglistigen vermoordden; zij probeerden het, maar tevergeefs. Hij had vergemeenschapping met de Moravianen in de woestijn: aldus werd hij een duivel, samen met vele anderen die zich hadden bevestigd in die afgrijpselijke leer over het geloof, welke krioelt van enorme valsheden.

Het werd ook ontdekt, hoe andere priesters werden aangesteld om dat werk [Hemel en Hel] te vernietigen; hetgeen ook die uitwerking had, dat het algeheel werd verworpen, terwijl toch die dingen vanuit den Heer vanuit den hemel zijn.

Al die priesters werden aangevoerd, en gericht volgens hun leer en het leven dienvolgens.

Over de Moravianen.

[6102] De Moravianen zeiden aan sommigen dat zij het Goddelijke des Heren erkennen; maar zij werden toen aangedreven om de gedachten huns harten te openen, opdat zij niet door leugens zouden bedriegen; en toen zeiden zij openlijk, dat het Goddelijke des Heren niet iets anders is dan het Goddelijke bij de mensen die in het geloof in den Vader zijn, en dat Hij een heel eenvoudig mens was geweest, en eenvoudiger dan velen bij hen; en dat zij niet anders de dingen geloven die Hij gesproken heeft, dan zoals een ander simpel mens heeft gesproken, en dat zij geen aandacht geven aan Zijn woorden bij de Evangelisten: voorts dat Hij is geboren vanuit Maria vanuit den vader Jozef, en dat de dingen die bij Lukas staan, verzinsels zijn. Voorts dat God de Vader niet tevreden is geweest met Hem, omdat Hij zeide dat zij geloof zouden hebben in Hem, maar dat Hij toch Zijn Zoon is geheten, omdat Hij het kruis heeft geleden; behalve meer dingen die ergernissen zijn.

Iets over de Engelsen, en over echtbreuken.

[6103.] Er was een stad vanuit de Engelse natie, aanzienlijk, een weinig naar links op zekere hoogte, welke was aangemaand om van het geloof-alleen terug te treden (en van allen invloed des Hemels daarvandaan) hetwelk hun

predikers voorstonden; maar de predikers overmochten; vandaar wilden zij niet terugtreden; en daarom werden van daar degenen weggenomen die terugtraden, en daarna verzonk de stad met de inwoners ervan tot een aanzienlijke diepte.

Daarna geschiedde een grote zuivering bij de Engelsen in hun gezelschappen, en toen werden allen die echtbreuken uit bandeloosheid hadden begaan, afgeworpen in de hel; ik zag toen meerdere onder de hogere standen, die *Lords* worden genoemd, die de schone echtgenoten van anderen weghaalden van haar mannen in hun bezittingen, die *Estates* worden genoemd, en daar met haar echtbreuk pleegden; sommigen voor een maand, sommigen voor een half jaar, en haar daarna heenzonden; ik heb meerdere van hen in de hel zien geworpen. Het werd gezegd dat zulk een misdaad bij de rijkeren onder hen gewoon is; en zij vertelden mij tal van dingen dienaangaande, welke niet ruchtbaar mogen gemaakt worden. Voorts ook, dat die vrouwen door de echtgenoten worden verworpen, en loonhoeren worden; voorts dat dit meestal geschiedt met de toestemming of de oogluiking van den echtgenoot uit begeerte naar gewin. Zij willen eender doen in de geestelijke wereld, maar dan worden zij zwaar gestraft als zij het proberen, en als zij echtbreuk begaan, worden zij in de hel geworpen. Zulke *Lords* werden toen en daar ten getale van meer dan honderd gezien. Gezegd werd, dat zij dit doen met getrouwde vrouwen, niet echter met andere vrouwen, omdat zij dezen hoeren noemen; en daarom is het echtbreuk.

De Engelse leer over het geloof.

[6104.] Meerdere priesters werden samengeroepen, en verdeeld, en de eenvoudigen verwijderd; toen werden de geleerden ondervraagd hoedanig hun geloof is; en zij zeiden, dat het geloof de naastenliefde of de goede werken werkt, maar door den heiligen geest; wanneer de mens die werking voelt, en vanuit de doorvatting van de werking door den heiligen geest het goede doet, dat dit dan het goede is; doch als hij die niet voelt, en het goede doet, alsdan, indien hij hetzelfde op rechte wijze doet, dan kan het wel het goede worden genoemd, maar nochtans ontleent het aan den mens, dat er verdienste in is, en dat dit slechts den wil beweegt: gevraagd werd of de mensen geloof kunnen ontvangen vuer den dood, zoal niet eerder; zij zeiden dat het geloof dit kan bewerken, maar zij weten niet hoe.

De naastenliefde jegens den naaste.

[6105.] Naastenliefde jegens den naaste in het bijzonder is: getrouw, oprecht en gerecht handelen in beroep, handelszaken en werk, wat van ieders functies is; de oorzaak hiervan is deze, dat dit zijn dagelijkse bezigheid is, het actieve en het verkwikkelijke zelf van zijn leven; en daarom, wanneer de mens oprecht en gerecht dit bedrijft, wordt zijn leven zodanig, aldus wordt het een zekere naastenliefde op zijn plaats en in zijn graad: dit kan worden vergeleken met een kern; alsdan gaan vanuit dezelve als het wezenlijke, de overige dingen voort die de tekenen der naastenliefde worden genoemd, de weldaden, en de plichten, en daaruit hun wezen trekken; zij vloeien immers vanuit diens leven, hetwelk naastenliefde is: doch zonder dat wezen, als hij de tekenen heeft, zijnde de vrome dingen en eendere dingen, als hij de weldaden heeft die zijn het geven aan de armen en eendere dingen, als hij de plichten heeft die zulke dingen zijn welke thuis en buitenshuis zijn taken zijn, dan zijn al deze dingen zoals een dop zonder pit; anders is het gesteld als hij de kern en het wezen heeft die bedoeld zijn.

Bovendien doet zo iemand het goede aan het gemenebest, en het goede aan de afzonderlijken in het gemenebest in hun graad; vandaar vloeit vanuit het gemenebest tot hem het verkwikkelijke des levens, en al het noodzakelijke; zulks in den hemel en in de gezelschappen daar. Ieder immers is een deel in het gemene lichaam; deswege dat hij zijn werk oprecht en gerecht doet, wordt hij een waardig deel in het gemene lichaam; want een ieder in het gezelschap zal in enig werk zijn; de werken maken de gemeenschap, en maken dat alle dingen in een verband worden gehouden; want de werken houden in zich alle dingen der mensen samen. Daarom ook zullen zij in de hel in werken zijn. Ten voorbeeld diene koningen, magistraten, priesters, rechters, handelaren, werklieden, boeren.

Over het huwelijk.

[6106] Er was een vrouw bij mij, enige malen, die zeide en geloofde, dat het onmogelijk is langen tijd den eegade lief te hebben, ter oorzaak hiervan dat het gewoon wordt, en bij voortduur geoorloofd; doch zij kreeg ten antwoord, dat in den hemel, waar geen echtbreuken zijn, omdat die verafschuwd worden, dit gewone een verrukkelijke wordt, en dat zij de wederhelft liefhebben omdat het altijd geoorloofd is, en omdat dan het verrukkelijke des hemels binnentreedt.

Dat zulk een gewone jegens de echtgenote optreedt, is aan echtbrekers bekend; en daarom, opdat dit gewone wordt weggenomen, en het wulpse van de echtbreuk optrede, willen zij dat de echtgenote weigert, ja zelfs ontkent dat zij het liefheeft, en tegenstribbelt; en dan treedt vanuit het gewone als het ware het wulpse der echtbreuk op; ja zelfs willen sommigen die van verkrachtingen houden, en zo van een ongerepten staat, dat de vrouwen vechten tegen haar echtgenoten, wegvluchten, en dat de echtgenoot gewelddadig optreedt, en haar kleed verscheurt, terwijl zij blijft weigeren: die vrouwen kunnen worden vergeleken bij katten die aldus tegenstribbelen, gillen, weglopen, waardoor de macht van den kater wordt opgehitst, en de kat zich dan gewonnen geeft. Ik deed navraag onder aangekomen geesten uit de wereld, die wulpsheden niet voor zonden hielden, en die evenwel allemaal als zij in de wereld der geesten komen, in den hemel willen komen; en ik zeide dat het geoorloofd is te hoereren en te echtbreken in de hel, doch dat het niet geoorloofd is in den hemel, maar alleen de eegade lief te hebben en met haar te leven tot in het eeuwige, en nooit haar af te danken; ik vroeg dan of zij liever in den hemel dan in de hel wilden zijn; en ik stelde die vraag aan meer dan honderd, en kreeg nooit een antwoord van zo iemand.

Aangaande den staat dergenen die in de hellen zijn onder rechters, is er dit, dat in een afgescheiden kamer achter de manlijken, sommigen zijn die vrouwen waren; het werd den mannen toegestaan de ene of andere met zich te verbinden, en als hun wijfje te hebben; maar zulks is niet toegestaan met anderen daar, dus in het wilde weg te hoereren.

Er bestaan hellen vol van hoeren, waarin nieuwelingen komen, en hoereren tot verzadiging toe; zij boeten hun straffen met verschillende vreselijke ziekten, en laten derhalve af.

Er zijn daar schandalige gezelschappen, waar hoeren en echtbrekers samenkomen; er zijn groepen waar hoeren elken nacht zich venten uitkiezen, en geen groepen waar venten zich hoeren uitkiezen; de hoeren daar maken zich door fantasieën schoon.

Hoeren die over vernuft beschikken, worden sirenen genoemd; zij verschijnen zoals muizen, groter hier, en kleiner daar; en daarom worden zij aangesteld over dezulken, om die in gehoorzaamheid te houden, en aan te drijven tot arbeid.

Dezen ontvluchten de katten, zoals muizen en relmuizen; sommigen daar zijn katten.

Over Mozes die verscheen.

[6107.] Joden smeekten den Heer af dat Mozes hun zou worden getoond; en deze werd derhalve gezien; hij was toen beneden op zijn plaats waar de ouden zijn, in een rustigen staat; hij kwam ook tot mij, en ik sprak met hem; hij was een ernstig man; hij zeide dat hij zichzelf toescheen een man van omstreeks 50 jaren te zijn, hoewel hij in de wereld 120 jaren was geweest; en dat hij bij zich had zijn 5 Boeken, en eveneens het oude Woord; ik vroeg hem over het boek Jaschar; hij zeide het gezien te hebben, en hij vertelde dat dit Woord nog bij de Ouden van zijn tijd is, en gelezen wordt. Voorts dat hij weet van het Navolgende Woord [Het Nieuwe Testament] dat er heden is, maar dit niet leest. Ik haalde enige dingen aan uit hetgeen hij had geschreven aangaande sommigen in de 5 Boeken, en hij erkende alle, alsof zij voor hem aanwezig waren. 1764, 3 Dec.

Over de twee profeten in Apoc. xi.

[6108.] Een aanzienlijke verandering geschiedde in de geestelijke wereld; vergaderd waren voor het merendeel degenen die in het geloof-alleen zijn, zowel boven als terzijde en beneden mij; en hun werd gelegenheid gegeven in te vloeien in mijn cerebrum; vandaar werd ik zodanig, dat ik mijn hoofd niet kon opheffen, en dit voor 3 1/2 dag; en ik scheen dengenen toe die in de stad waren welke zij Jeruzalem noemden, alsof ik dood lag op straat; zij keken toe en waren verblijd; maar daarna werd die stad en allen die vanuit het geloof-alleen waren, verdeeld, en heengezonden naar hun plaatsen.

Over hen die de voetplanten uitmaken, en zij, die daaronder zijn.

[6109.] Het werd gegeven degenen te zien die de *Nagels* maken, zijnde zij die loven en laken zonder verstand, nochtans niet boos.

Zij die de rechtervoetzool samenstellen nabij de grote teen, maken lucifers [zweeds: *sponta stickor*] en bewerken met hun kunst dat zij licht geven naar buiten, waardoor zij binnenkamers licht hebben.

Zij die het midden van de zool uitmaken, vervaardigen schone perkamenten, die zij verkopen, waaruit men mooie kleine beurzen maakt [zweeds: *sma scatuller, wachra*] Zij die de hiel uitmaken, maken talklichten [zweeds:

talglus], welke zij verkopen, waaruit degenen die daar wonen, kaarsen hebben; zij kunnen lampen maken die vrijwel altijd duren, en die korter duren; hun licht is dat van kaarsen.

Zij die onder de voetzool zijn, zijn nieuwtjesjagers; zij zoeken of snuffelen nieuwtjes op, overal vandaan, en vertellen het aan anderen. De vergemeenschapping is met de dingen die in de kruin van het cerebrum zijn; ik voelde de vergemeenschapping; zij zijn in groot aantal.

Ik hoorde hen die de nagels uitmaken zingen, of op hun wijze den Heer belijden, en eveneens hen die onder de nagels zijn; en zij worden door allen geliefd; en hun werden geschenken gegeven, die zij terugbrachten tot hun medegenoten.

Over het huwelijk en de echtbreuk verschillende dingen. ¹⁸⁾

[6110.] Op welke wijze de vrouw als onschuld wordt geboren, en op welke wijze de man. Hoe, de vrouw wordt de aandoening van het goede, en de man het verstand van het ware. Hoe de vrouw de aandoening van het ware wordt, hetgeen geschiedt wanneer zij wil huwen; en hoe de man het verstand van het ware wordt, hetgeen ook dan geschiedt wanneer hij het vrouwelijk geslacht wil liefhebben.

1. Hoe dit daarna groeit bij den een en de ander totdat het huwelijk in wording komt, en hoe dan het verstand van het ware de aandoening van het ware onderwerpt en zij verenigd worden.

2. Wat het vrouwelijke is en wat het manlijke, innerlijk. Dat het vrouwelijke innerlijk is den echtgenoot teder lief te hebben;

- maar dit willen zij terwijl de echtgenoot het niet weet; zo overheerst hij, en zij die in die macht niet zijn, worden impotent.
- Echtgenoot-vrouwen der engelen zeiden, dat ik dit niet moest onthullen,

18 Eerder overgenomen in de posthume schets “Het Huwelijk” (*De Conjugio*) verschenen in 1927; zie aldaar pag. 97-118; zie ook de voetnoot in “De Leer des Levens van Nova Hierosolyma” bij nr. 77, pagina 43. Dit zijn louter vóórschetsen tot het geheel verdwenen werk “*Sapientia Angelica de Conjugio*”, 2055 nummers in omvang, waarvan alleen nog maar een paar Indexen over zijn. (Intussen werd door omzetting van de alfabetische volgorde dier Indexen in een numerieke volgorde, een volledig kleinbeeld verkregen van voornoemd Werk - hetgeen te zijner tijd een aparte uitgave zal wettigen). Twee jaar later, in 1768, verscheen het eigenlijke definitieve Werk “*Delitiae Sapientiae de Amore Conjugiali ...*”. 535 nummers groot.

maar ik zeide dat ik het zal onthullen; omdat zij menen dat dit haar zwakte was, maar het is het goede zelf van het ware, en het ware van het goede.

3. Hoe twee gaden één vorm der liefde worden door de echtelijke liefde.

- Vanuit de vereniging der gemoederen wordt de vorm der lichamen.
- Over de vormen der mensen volgens de aandoeningen en het verstand daaruit, of de vormen der liefde en der wijsheid daaruit. Dat dit is het beeld en de gelijkenis Gods, Genesis.

Dat de potentie dermate groeit tot zij bestendig wordt.

4. Meerdere oorzaken dat de man wil dat de vrouw zich verzet.

- Dat het bij sommigen is de lust van verkrachten, bij sommigen de uitwerking van echtbreuk; bij sommigen de opwekking van de potentie deswege.
- Dat het is vanuit verschillende oorzaken, en vooral der gemoederen.
- Dat zij ten slotte worden zoals katten, die elkaar toetakelen, tegenover elkaar staan, elkaar belooeren, erbarmlijk schreeuwen, en ondertussen willen.
- De vrouwen vertoornen dat dit wordt opengedekt; zij zeggen als vanuit den innerlijken wil, dat zij niet willen.
- De oorzaak is omdat het vermogen verdwijnt, als zij anders doen.

5. Dat de conclusie in het gemoed alleen al dat echtbreuk geen zonde is, den mens tot echtbreker maakt.

- Vanuit de dingen daarover in de *Leer des Levens*.

Dat elke conclusie in het gemoed een streven in het lichaam maakt, zijnde de daad in zich.

Ik vroeg over de katten waarom zij zulk een natuur hebben. Zij zeiden dat bij de kat eerst de lust van vechten wordt opgewekt, en dat die wordt waargenomen door den kater, en wanneer die lust ophoudt, geschiedt de paring.

6. Ik zeide tot echtbrekers, dat er in den hemel voortdurende potentie is; en zij zeiden dat zij, als zij dit hadden geweten in de wereld, nooit zouden gehoereerd hebben, om in den hemel te komen.

Doch ik zeide, dat het in den hemel niet geoorloofd is dan alleen de gade lief te hebben, in de hel echter naar willekeur te hoeren; of zij nu in de hel willen zijn dan wel in den hemel; en ik kon geen antwoord van hen loskrijgen.

7. Dat als de mens zijn liefde concentreert op de echtgenote door echtbreuk te schuwen als zonde, alsdan de liefde groeit dag aan dag met haar potentie; doch als de mannen van die liefde wegnemen en dezelve verdoen met hoeren, dat de echtelijke liefde dan wordt zoals kaf, en sterft.

8. Ik zeide over een vrouw dat die beweerde dat het onmogelijk is de echtgenote lief te hebben, omdat het gewoon wordt. Maar de engelen zeiden, dat zij dwaalde, maar dat het gewone, als de liefde waarlijk echtelijk is, aldus

het vlak is waarin zich de verrukkingen uit het innerlijke formeren, zoals op een rozenperk, en dat iedere roos een vlak wordt, waarin de innerlijke verrukkingen worden geformeerd en geschakeerd, en zulks tot in het eeuwige.

9. Dat als het ware een woede de helsen ontbrandt, wanneer zij de sfeer der echtelijke liefde voelen; uit ved ondervinding.

10. Dat eegaden te zamen of de echtelijke liefde het beeld en de gelijkenis Gods zelf is. Dat echtbreuk haar vernietigt.

11. Dat de hel in woede komt wanneer zij de sfeer der echtelijke liefde doorvatten; een ondervinding als het ware vanuit den hemel.

12. Dat echtbreuk is in een streven in het ganse lichaam, wanneer zij geoorloofd wordt gedacht.

13. Dat ieder mens enige aandoening in vorm is; indien naastenliefde, dat hij een engellijke vorm is; de aandoeningen die hij dan heeft zijn lammeren en duiven.

14. Dat het huwelijk eender is aan het huwelijk van wil en verstand, of van aandoening en denking, in alle en de afzonderlijke dingen, omdat het een huwelijk van het goede en het ware is.

Toegelicht worde de verbinding of het huwelijk ervan met het huwelijk van klank en spraak, waarin dit klaar kan worden gezien.

Zoals de spraak is de vorm van den klank, kan de man worden beschreven als de vorm der echtgenote.

dat zij één vlees zijn,

dat de man de echtgenote zal aankleven,

dat de echtgenote is de ziel en het leven van den man, of dat zij is het hart van den man, — —

maar dat de een en de ander niet anders weet dan dat de ander de zijne of de hare is, en dat de een is van de ander wederkerig, en onderling.

15. Dat de zenuwen bij de vrouwen weker zijn,

dat de aderen enigmate wijder zijn,

dat de slagaderen bij de mannen sterker zijn,

dat de dijnen breder zijn, omdat de dijnen de echterlijke liefde

betekenen; zie de *Hemelse Verborgenheden*.

16. Dat als er niet wordt gedacht over het eeuwige, of over de eeuwige verbinding, de vrouw niet een echtgenote is, maar een bijzit, en dat vanuit de niet-eeuwige idee de echtelijke liefde vergaat.

17. Dat de band zal zijn over en weer, of van den enen kant en van den anderen kant; als het niet het geval is, zo is er geen echtelijke liefde,

De band over en weer is deze, dat de aandoening der echtgenote is in het verstand van den man, en het verstand van den man bij de echtgenote.

En nochtans wordt het niet het eeuwige.

Als de engellijke geesten spreken over die beide dingen in de wereld der geesten, dan worden de hellen beroerd, en komen degenen die met de hellen verbonden zijn, als het ware in razernij.

18. Dat de echtgenote in den hemel geestelijke warmte is en de echtgenoot geestelijk licht.

19. Dat een schone hemelse en geestelijke vrouw de schoonheid zelf is, of de vorm van het schone en goede.

– Dat uit den Heer, ten aanzien van al het geschapen werk in het heelal, blijkt dat er niet iets schoners bestaat dan een maagd.

20. Hoe het leven van den echtgenoot de echtgenote binnentreedt door de dijen, en door de liefde.

Hoe dan het ware het goede wordt, of het verstand de wil van de echtgenote, en ten slotte hoe het verstand van den echtgenoot de vorm wordt van de aandoening der vrouw.

Aldus hoe het verstaan moet worden, dat de echtgenote is geformeerd vanuit de rib van Adam, en dat Adam zeide: Been vanuit mijn been, vlees vanuit mijn vlees; voorts dat zij en vlees zullen worden en *de* man de echtgenote zal aankleven.

21. Over het verkwikkelijke der verkrachting, dat die hel lijkachtig is, waarom — —

Het verkwikkelijke der ontmaagding, hoedanige hoererij.

Het verkwikkelijke der afwisseling, hoedanig verkwikkelijke; zij worden evenals manlijke muizen.

Het verkwikkelijke van echtbreken met de echtgenote van een ander, hoedanig en wat.

Het verkwikkelijke van hoereren met een getrouwde man, hoedanig.

Het verkwikkelijke van vóór het huwelijk een concubine te hebben, hoedanig; dat het toegelaten is, hoe en bij wie.

22. Dat de echtelijke liefde de onschuld zelf is, vanuit Adam.

– Dat zij de kuisheid zelf is
dat zij de zuiverheid zelf is

} vanuit oorsprong en vanuit
overeenstemming,
vanuit de speelsheid als van
kleine kinderen.

Uitbeelding in rupsen, wanneer zij vlinders worden.

23. Oorzaken van echtscheidingen: 1) hoerering. 2) verlating. 3) ziekten, enz. Waarom het niet is geoorloofd een verstotene of volledig verlatene aan te nemen.

24. Dat vanuit de kuise echtelijke liefde de echtgenote en de maagd schoonheid hebben, en de man wijsheid.

25. Dat er geen wulpse is in de echtelijke liefde; dit immers is onkuis. Dat dit duidelijk wordt aan gevoeld door hen die in de echtelijke liefde zijn; dat derhalve daarin niets onrein is, maar zuiver.

Dat het schijnt alsof het er is, maar er nochtans niet is.

De oorzaak is, dat van binnen in de echtelijke liefde de hemel is tot aan laatsten toe, en van binnen in de liefde van echtbreuk de hel; en de laatsten van de ene en de andere liefde verschijnen eender ten aanzien van de verkwikkelikheden, maar zijn het nochtans niet; de onderscheiden worden niet aan gevoeld dan door de echtelijke liefde.

26. Door de Ouden werd gezegd dat de verkwikkelikheden eender naar den schijn, worden aangeduid door Cerberus, die aan den ingang [*ostium*] staat, en waakt dat het verkwikkelijke der hemelse liefde niet nederdaalt in de hel.

27. Dat de echtelijke liefde aanhoudend beoogt dat de twee één zijn, of één vlees.

Dat als de echtelijke liefde dit niet beoogt, die liefde de liefde der echtbreuk is. Dat de twee méér één kunnen worden tot in het eeuwige.

28. Dat de manlijke zoon is het ware vanuit het goede in den natuurlijken mens.

– Dat dit ware wordt geboren vanuit het goede van den geestelijken mens in den natuurlijken mens, doch dat het is vanuit het huwelijk van het goede en het ware in den geestelijken mens; daaruit zijn de dochters en de zonen in den natuurlijken mens de goede en ware dingen; men zie Apoc. Onth. nr. 543.

Men zie ook over de eerstverwekten. [*primogenitura*]

29. De liefde der binnenste vriendschap, hoedanig zij is onder hen; dat de binnenste vriendschap continue is, en het hemels verkwikkelijke van den omgang maakt.

Het onderscheid tussen die liefde en de liefde der verbinding. Aangaande het onderscheid, hoedanig. Dat dit onderscheid niet wordt geweten door echtbrekers; zij geloven dat de echtgenote terstond verbinding wil wanneer zij zegt den echtgenoot lief te hebben.

30. Het werd verteld vanuit den hemel, dat de Oudsten, die hemelsen waren, de echtelijke liefde de voornaamste van alle liefden noemden; ook het

verkwikkelijke zelf des levens, en dat de liefde jegens de kinderen vanuit die liefde het naast is afgeleid.

31. Hoedanig de liefde jegens de kinderen, die *storge* wordt gevormd, bij de bozen is, namelijk dat zij zich in hen zien, omdat de ziel des vaders in hen is. Dat die liefde de eegaden verbindt, maar hoe, en met welk verschil.

32. Dat de vrouw na den dood vrouw wordt, en de man man wordt, en de onderlinge en wederkerige liefde aanblijft. En daarom kan deze liefde niet anders dan aanblijven.

33. Dat er somtijds door de engelen navorsing is voordat er verloving plaats vindt, of er het wederkerige der liefde is.

– Anders wordt dit vanuit henzelf erkend, en dit is uit den Heer. Dat feestelijkheden plaats vinden wanneer huwelijken gesloten worden, maar met een verschil in de gezelschappen.

34. Wat de overheersing bewerkt in het huwelijk, hetzij van den man uit, hetzij van de vrouw uit.

Wat de onderwerping vanuit overdreven plichtsbesef.

Wat al te grote onnozelheid bij hem of haar.

Wat de overreding of het geloof dat hoererij geen zonde is.

35. Over het helse huwelijk, bij hen die in de liefde van overheersen zijn, en atheïsten.

Dat er van de zijde des mans dodelijke haat is.

Maar dat hij nochtans volledig de knecht en de slaaf der echtgenote is, zodat hij niet durft te kikken tegen haar wil.

Maar zulks wanneer zij door verschillende dingen de overhand heeft verkregen. De oorzaak is deze, dat het verstand van den man is onderjukt.

36. Dat zij geen innerlijke deugd en eerzaamheid hebben, aldus geen mens zijn. De echtbreker is ongerecht, ongelovig, onoprecht, een ongunstige schender van het verbond, een leugenaar, schaamteloos. Hij heeft geen innerlijke gerechtigheid, innerlijke getrouwheid, geen innerlijke oprechtheid, innerlijke waarheid, innerlijke schaamte, dus geen innerlijke eerzaamheid noch deugd. Wat een zodanige innerlijk is, en een zodanige uiterlijk, hoedanig dan de mens.

37. Dat het ware vanuit het goede is, waardoor de Kerk is, en het goede uit den Heer.

En omdat de Heer invloeit door het goede in het ware, nemen vandaar de engelen en de mensen bij de Kerken het goede des Heren op in de ware dingen — vandaar het huwelijk van het goede en het ware in den engel en in den mens.

38. Dat de mens, als hij besluit dat echtbreuk geen zonde is, een echtbreker is, omdat de conclusie is uit den wil en tevens uit het verstand, waarin ook de bedoeling is.

Vandaar de innerlijke wil, zijnde het streven, die regeert in den gansen mens. Hoedanig het streven is.

39. Dat de verbinding van het goede en het ware geschiedt, omdat de Heer den mens aanziet in het voorhoofd, en de mens den Heer door de ogen; het voorhoofd is de liefde des wils, of het goede, en de ogen zijn het verstand, vandaar het ware.

Vandaar is het, dat gezegd wordt dat de mens de ontvanger is van de liefde in de wijsheid, of van het goede in het ware.

Dat alle engelen het aangezicht wenden tot den Heer.

Dat de regerende liefde allen tot zich keert, en dat zij haar volgen.

40. Dat des mensen geest medewerkt in de paringen, omdat het geestelijke in zijn eersten oorsprong wordt uitgezaaid.

Dat evenwel des mensen geest invloeit in het natuurlijke.

Dat in des mensen geest het binnenste is de verbinding van het goede en het ware, of van het verkwikkelijke dat het goede voorliegt [*mentitur*], en van het rechte dat het ware voorliegt.

Dat derhalve engelen en geesten wanneer zij bijwoning hebben, hetgeen op eendere wijze geschiedt, niet iets anders ontvangen en verwekken dan de dingen die der liefde en der wijsheid zijn.

Want zonder het natuurlijke geschiedt niet enige kroostmaking. Dat vanuit de echtbreuk alle begerigheden van het boze zijn, omdat zij de vorm zelf ervan is.

Dat de echtbreker is bevestigd doordien hij het geoorloofd acht, en wat maakt dat hij God niet van harte kan erkennen, ook niet met den Heer verbonden worden, aldus ook niet met den hemel, omdat het verkwikkelijke van hem lijnrecht is tegenovergesteld aan het geestelijk verkwikkelijke.

Dat hij tenslotte volslagen zinlijk, lichamelijk en stoffelijk wordt, en denkt en spreekt vanuit de zichtbare dingen van het oog, en de hoorbare dingen welke hij alleen opbergt in het geheugen.

42. Dat de aandoening het al der denking is, zoals de klank het al der spraak; dat daaruit kan worden geweten, dat de mens zodanig als diens aandoening.

Dat vanuit dien énen regel kan geweten worden, wat de denking is in haar wezen en leven,

en wat de kuise denking, en de onkuise, waarvandaan.

43. Wat in den klank is, namelijk dat het der begerigheid is; wat vanuit den klank.

Dat de mens in de wereld slechts weinig weet wat er in de klanken is, maar dat de engelen het terdege weten.

44. Dat de liefde van de gade niet is vanwege de paring, zoals bij de echtbrekers, maar dat vanwege de liefde van de gade de paring is, zo dat de liefde van de gade niet afhangt van het vuur van dat lid, maar andersom.

Dat de liefde van de gade vol is van verrukkingen buiten de paring om, en dat het een zoete samenwoning is.

Dat er tussen die liefde zonder paring, en de paring zelf, een bepaling is, zoals tussen dat wat de mens denkt vanuit den wil, zijnde de bedoeling, en tussen de daad of de spraak, waartussen een bepaling optreedt, welke is zoals de opening van het gemoed tot doen, als het ware de opening van een deur.

45. Waarom het niet is geoorloofd, een echtverbintenis [*matrimonium*] aan te gaan binnen zekere bloedverwantschappen; wat het onheil; vanuit Leviticus.

46. Wat voorts echtverbintenissen ontbindt; de oorzaken: ontucht; waarom het niet geoorloofd is een heengezondene te huwen. Hoe het gesteld is met een echtverbintenis vanuit verschillende godsdienst.

47. Dat de Pauselijken het celibaat en de maagdelijkheid verkiezen boven de echtverbintenis, maar om de monniken en de maagden in de kloosters.

Dat het indruist [tegen de echtelijke liefde].

48. Meer dingen moeten beschreven worden over den staat der echtelijke liefde vóór den staat waarin de uitwerking is.

Dat de vorige staat ten enen male moet voorafgaan aan het huwelijk en de liefde daarvanuit, zonder denking over den lateren staat.

Dan is het huwelijk gelukkig en duurzaam, doch voor zoveel het aan den lateren staat alleen ontleent, voor evenzoveel schiet het tekort.

Ik heb sommigen horen zeggen dat zij niet het minste weten over den lateren staat, en er ook niet over gedacht hebben, wanneer zij een echtgenote verlangden, en haar zagen.

Dat zodanig de staat is van maagden en meisjes.

Dat zodanige staat kuis is.

49. Dat de verkwikkelijkheden van de vorigen staat er onbepaald vele zijn, uit ondervinding.

Dat zij al nader en nader toetreden tot den lateren staat, maar dien nochtans niet binnentreden; het schijnt alsof zij dien openen, maar toch is het niet zo.

Tussen den vorigen en den lateren staat treedt iets op wat een bepaling moet worden genoemd, bijna zo iets als tussen denken en willen.

Dat de latere staat den gehelen vorigen staat in zich bevat en al deszelfs verkwikkelijkheden, en dat de verkwikkelijkheden ervan ook onbepaald vele zijn.

De vorige staat is de staat der echtelijke vriendschap, welke alle vriendschap te boven gaat.

50. Bij wie de vorige staat gescheiden van den lateren voorkomt, en bij wie de ene en de andere staat. Bij wie die niet voorkomt.

51. Wat de potentie gemeen heeft met hen die zijn in den vorigen staat, tegelijk en gescheiden, en wat die gemeen heeft met hen die in den lateren staat alleen zijn.

52. Dat maagden die zich met vroomheid hebben doordrenkt tot een zekere melancholie toe, treurige echtgenoten worden, en ook niet kunnen zijn onder de gelukzaligen in den hemel, uit ondervinding. Vandaar degenen die in kloosters hebben geleefd.

53. Hoedanig het lichaam is van een gehuwd man en hoedanig het lichaam van een gehuwde vrouw, ten opzichte van hun lichamen in den vorigen staat of vóór het verlangen naar het huwelijk.

Ten opzichte van echtbrekers en echtbreeksters.

Ten opzichte van het lichaam van jongelingen, van volwassenen, van grijsaards. Hoedanig dezelfden zijn naar de gemoederen, of naar den geest.

54. De verkwikkelijkheden en liefelijkheden door de aanraking alleen van handen en lippen, wanneer zij denken vanuit de liefde over zulke dingen die toepasselijk zijn vanuit het Woord, vanuit de objecten, vanuit verschillende samenstemmende verkwikkelijke dingen.

Dat zij uitgezocht fijne aanvoelingen hebben van de afzonderlijke en de algemene dingen.

Dat zij opkomen vanuit de verkwikkelijkheden der aandoening en der denking, en der verbinding ervan, en dat er een nog verfijnder aanvoeling is, hoe innerlijker de verbinding is.

Dat zodanig de verkwikkelijkheid is krachtens de verbinding van het vrouwelijke en het manlijke, omdat zodanig die is van het goede en het ware. Er zijn nog meerdere verkwikkelijkheden van de verbinding der uitwendige zinnen, als van gezicht, gehoor, reuk,

vooral van de ademhaling, waarin ontelbare dingen schuilen, zij schuilen in den klank der spraak vooral.

55. Verschillende vrezen voor de echtgenote, zoals 1) niet beschuldigd te worden van impotentie, 2) van waanzin of dwaasheid, vanuit verachting, 3) vanuit onrustigheid, 4) vanwege ruzies, 5) vanwege verschillende oorzaken bij zich; en vanwege verschillende oorzaken bij de echtgenote, zoals dat zij de beurs houdt, gelijk in Holland; dat zij het goed in huis heeft, zoals goed eten en drinken, voorts als zij ziek is; en

dit schijnt alsof hij de echtgenote liefheeft, maar het is niet de vreze van de echtgenote, maar het is de vrees voor de echtgenote. Doch de vreze der echtelijke liefde is opdat de echtgenote niet worde gekwetst door enig boze en nartigheid. In één woord, hij vreesst haar kwaad te doen omdat hij haar liefheeft; deze vrees is de vreze der echtgenote en niet de vrees voor de echtgenote.

56. Verschillende verachtingen voor de echtgenote. Verschillende vijandschappen en haten jegens de echtgenote, uit [tal van] oorzaken.

Verschillende antipathieën jegens de echtgenote.

57. Aanhangsel. — Het worde bevestigd dat licht is duisternis, en duisternis licht, deswege als de mens ogen zou hebben als de nachtuil.

Het worde bevestigd dat de bevestiging van het valse overeenstemt met dat licht.

58. De bevestiging dat echtbreuk geoorloofd is, worde vergeleken met de bevestiging dat licht duisternis is en duisternis licht.

59. Dat het huwelijk in den Goddelijken zin is het huwelijk van de liefde en de wijsheid in God, welke één waren, omdat de liefde is der wijsheid en de wijsheid is der liefde.

Dat daaruit het huwelijk is van den Heer en de Kerk, welke liefde wederkerig is volgens des Heren woorden.

Dat daaruit is het huwelijk van het goede en het ware, op welke wijze; dat het huwelijk wederkerig is, maar het is van het goede; en dat dit huwelijk is in beeld en gelijkenis in het huwelijk van twee, die door waarlijk echtelijke liefde verbonden zijn.

60. Dat de man wordt geboren om het ware te zijn, en de echtgenote om het goede te zijn.

Dat het zich keert — aangaande welke omkering.

Over den man, hoedanig geboren; en over de vrouw, hoedanig geboren.

Zie hoedanig knapen zijn, en zie hoedanig meisjes zijn.

61. Dat de waarlijk echtelijke liefde in den aanvang is zoals een mens wordt hervormd en daarna wederverwekt, namelijk dat zij zich omkeert, en wanneer

zij is omgekeerd, gaat de liefde des mans voort vanuit de liefde der echtgenote, en hoedanig deze, zodanig gene.

Eender is het gesteld met de verbinding van het goede en het ware: in den aanvang, in de voortschrijding, en aan het einde.

En dit is het, dat de man de echtgenote zal aankleven.

Dan speelt de aandoening van het goede de eerste rol.

In den vorigen staat is ook het wulpse. Hoedanig de latere staat.

62. De oorzaak dat alfen zich willen beroemen op hun potentie, en deswege geacht, en eveneens gehouden worden voor sterk, enz. Vooral *soldaten*.

63. Hoe het zaad wordt verspreid door het lichaam alle kanten uit; het wordt opgenomen door de ziel welke is in het ganse lichaam, aldus in de vezels en de vaten alom, en dan behaagt, de echtgenote verkwikt, en met verrukking vervult.

En zo wordt zij geformeerd tot den vorm van den man,

dit is been en vlees vanuit mijn been en vlees; hoe het inzicht voortbrengt in hem, en hoe het bezwangering voortbrengt.

64. Dat het geoorloofd is de bezwangerde lief te hebben. De oorzaken zijn meerdere; dat de redeneringen daartegen zijn van de zijde der gebrekkigen; dan tijdens impotentie en bij echtbreuken.

65. Dat de christelijke geesten de geestelijke sfeer van het vrouwelijke en het manlijke niet uithouden.

Dat zij de geestelijke sfeer der echtelijke liefde niet uithouden, en dat de hellen dan in woede komen.

Dat zij niet uithouden de sfeer der naaktheid tussen eegaden; dat zij dan ook heenvluchten.

Dat zij niet enige sfeer uithouden van liefde vanuit de gade.

Dat zij de sfeer van gewoon verkeer verafschuwen, dat is, wanneer de verbinding met de echtgenote gewoon of vrijelijk geoorloofd wordt, zo veroorzaakt het walging.

66. Echtbreuk met de echtgenote van een ander vernietigt al het verkwikkelijke des levens tussen echtgenoot en echtgenote, en veroorzaakt afkeer van de ander,

en eveneens vernietigt het de zorg voor de kinderen, dat is de zorg van moeder en vader: tevens leidt het tot scheiding.

Het verderft het echtelijke.

Dit ziet de echtbreker niet, tenzij hij denkt aan zijn eigen echtgenote, als ene of andere echtbreker haar zou bezoedelen.

67. Dat de boze geesten geenszins kunnen uithouden de idee en vandaar de geestelijke sfeer van het vrouwelijke; zij schreeuwen zoals degenen die gemarteld worden, en vluchten weg; uit ondervinding. Maar dat zij die sfeer uithouden als die is overdekt door de sfeer of de idee van echtbreuk.

68. Dat de zuiverste aanraking maakt dat de innerlijke dingen, zijnde het zaad, worden opgewekt.

Het gaat tot de binnenste dingen, in het lichaam, en in de vochten, in de animale geesten,

of in de geestelijke dingen zelf; vandaar de kroostmaking, er is ook vergemeenschapping van binnensten dan met uitersten, zo van eersten door laatsten.

69. Dat de opwekking tot echtbreuk uitwendig is, vanuit lust, vanuit aanraking der lichamen, vooral van de geslachtsdelen.

Dat zij uitwendig is, zodanig als hij die een vriend met een veer aanraakt en hem kietelt.

Gezegd wordt uitwendig, omdat er geen gevoel is in een veer.

Maar bij hen die in de echtelijke liefde zijn, worden de verkwikkelikheden van die liefde vergemeenschap, welke der echtgenote zijn wanneer zij des mans zijn,

die der echtgenote vloeien in het gevoel van den echtgenoot in,

zodat de aanvoelingen en verkwikkelikheden onderling en wederkerig worden vergemeenschap; aldus is de wulpse liefde volstrekt anders dan de echtelijke liefde.

70. Dat er geen echtelijke liefde bestaat dan alleen bij den mens; de oorzaken

— — — —

Hoedanig de daarmede te vergelijken liefde bij de beesten. —

71. Over de Engelschen, de Lords, die de schone vrouwen van anderen tot zich lokken met geld, en samenleven met haar voor maanden, en ze daarna heenzenden.

Dezen doen in het andere leven eender; en degenen die de echtgenoten van anderen tot zich lokken, worden terstond geopenbaard, en zwaar gestraft.

72. Zij worden gestraft met de straf der verscheuring, welke tot de ergste straffen behoort; zij zeiden na de straffen, dat zij niet weten of hun leden nog samenhangen; en zij zijn langen tijd bedlegerig.

En als zij niet aflaten, worden zij in de hel geworpen.

Zij die in de wereld aflieten, omdat het een zonde is, laten af in het andere leven, en zij die aflaten om andere oorzaken, laten niet af.

73. 29 April 1765; ik zag Engelse Lords afgescheiden van de gezelschappen, die in de wereld schone vrouwen van anderen hebben verlokkt, en met haar leefden tot zij tenslotte niet langer voldeden; het was een menigte; zij werden van de gezelschappen gescheiden, en neergezonden naar lagere gebieden, om onderzocht te worden of zij ooit daarvan boete hebben gedaan, en gelooft hebben dat het zonde was tegen de Goddelijke Wetten.

74. Over de besnijdenis, dat het een uitbeeldende was daarvoor dat de zinlijk-lichamelijke liefde, zijnde de liefde van zich, moet worden weggenomen.

Waarom het geschiedde met een stenen mes, omdat de ware dingen dezelve verwijderen; waarom afgeschaft.

Waarom de zonen Israëls, toen zij het land Kanaän binnentrokken, waarmede de geestelijke Kerk wordt aangeduid, wederom besneden werden.

75. De meesten zeggen, dat wanneer het verrukkelijke des huwelijks gewoon wordt, hetzelfde waardeloos wordt, en als het ware verdwijnt.

Anders bij hen die in de echtelijke liefde zijn; bij hen wordt het gewone het vlak der innerlijke verrukkingen, vergelijkkerwijs zoals een bloemenbed, omdat het een uitwendige is.

Bij hen die in de wulpsse liefde zijn, gaan de innerlijke dingen, die wulps zijn, weg met de potentie, en vandaar ontstaat koude, weswege het gewone vlak als het ware sterft.

76. Dat bij hen bij wie het huwelijk wulps is, voorts bij echtbrekers, bij wie de liefde der vrouw niet wordt vergemeenschap met den man, alsdan de eigen aandoening van den man dit bewerkt.

De man heeft een eigen aandoening die niet één maakt met de aandoening der vrouw; en daarom treden beide terug.

77. Die aandoening is het welke dat bewerkt, maar zij wordt spoedig verteerd en verzengd; anders wanneer de aandoening der vrouw invloeit in het verstand van den man, zoals geschiedt bij de engelen des hemels; daarvandaan hebben zij inzicht in hun leven.

Over hoererijs bij Paulus, 1 Cor. vi: 15 tot 19; Hfdst. vii: 4; te lezen Eph. v: 28 tot 33, waar het huwelijk wordt vergeleken met Christus en de Kerk, 1 Thess.

iv: 3, 4.

79. Dat de huwelijken de kweekplaatsen der mensen zijn, en zo de kweekplaatsen des hemels.

80. Dat het huwelijk van het boze en valse opkomt vanuit het huwelijk van het goede en het ware door invloed van het goede en het ware, en des hemels, en dan door de omkering, waarover onder-vindingen zullen gewagen.

Maar hoedanig het is, namelijk dat het is bij echtbrekers.

Dat de boze het boze voelt als goed, en het valse als waar.

Dat zij vandaar ook zijn onder de slangen, basilisken, muizen, uilen, oehoe's, tijgers.

81. Dat alle dingen kunnen worden teruggebracht tot het huwelijk.

Dat derhalve het niet-goede en het ware tezamen kunnen bestaan, niet het ware van het goede en het valse van het boze; het valse van het niet-boze kan door ideeën worden verkeerd tot enig goede.

82. Dat als slechts schoonheid verbindt, en niet het goede, zo is het echtbreuk; en dat dit niet menselijk is, tenzij voor zoveel als wordt gemeend, dat de schoonheid is vanuit het goede, zijnde het Zijn zelf der schoonheid.

Dat het goede ook verschijnt in het aangezicht; vanuit de natuurlijke wetenschap alleen.

Hoedanig het afgrijzen in de echte echtelijke liefde, en in de niet-echte.

Hoedanig de vrees in die beide.

Aanhangsel I

In het laatste gedeelte van het manuscript (vanaf nr. 4832) komt een elftal schetsen voor; deze zijn hier gemakshalve samengebracht, steeds met verwijzing naar de desbetreffende plaatsen in den Tekst.

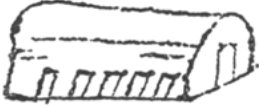

fig 1, bij nr. 4832

fig 2, bij nr. 5249.

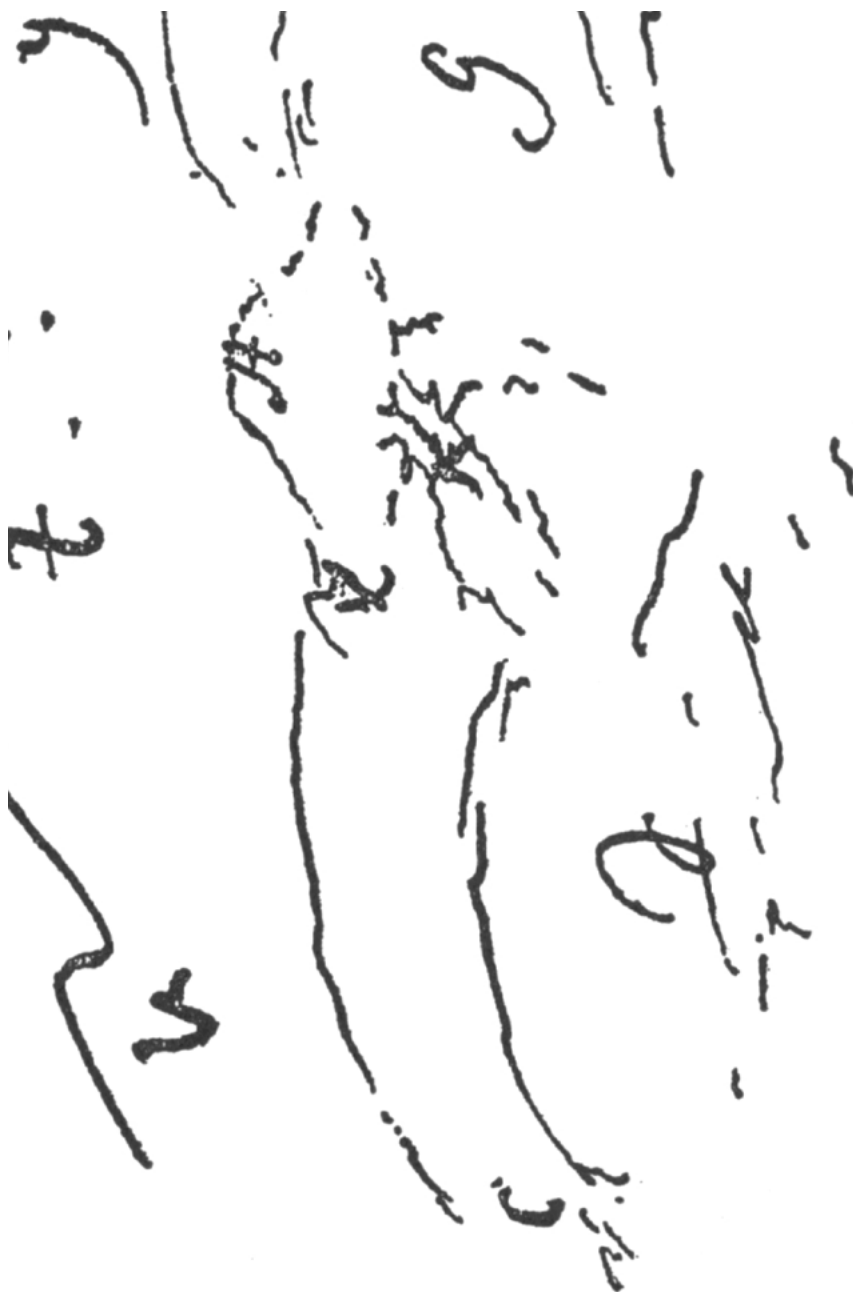

fig 3, bij nr. 5279.

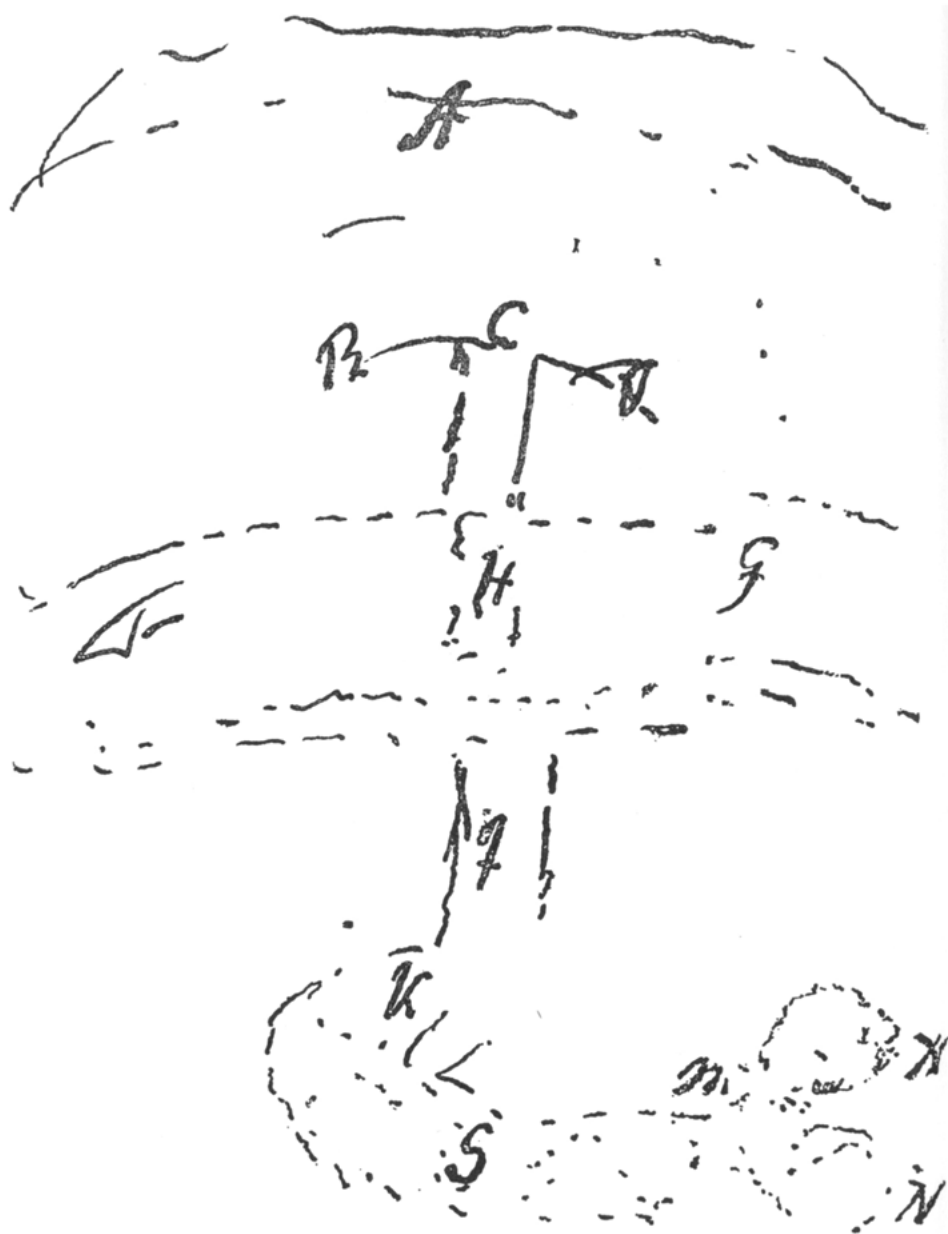

Fig. 4, bij nr. 5291.

fig. 5, bij nr. 5303.

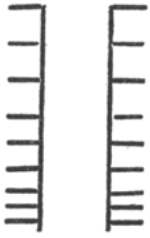

fig. 6, bij nr. 5310.

fig. 7, bij nr. 5317.

fig. 8, bij nr. 5466.

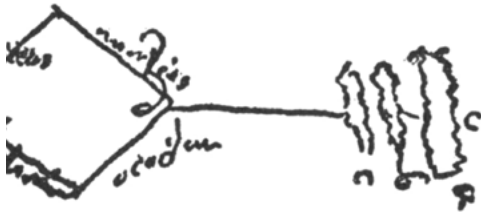

fig. 9, bij nr. 5468.

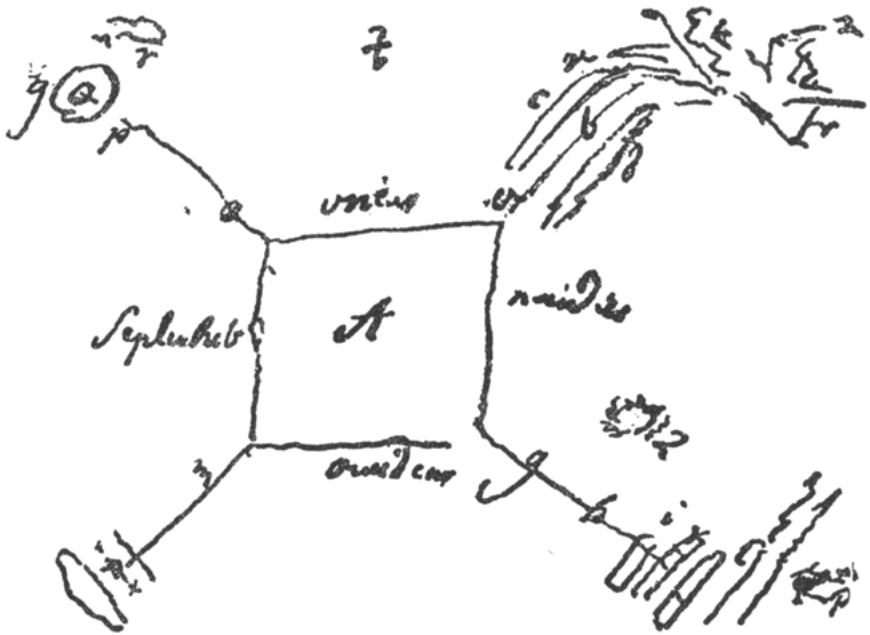

fig. 10, bij nr. 4570.

fig. 11, bij nr. 5946.

Aanhangsel II

Korte Inhoudsopgave

van de ontbrekende 148 beginnummers, in volgorde samengebracht aan de hand van de Indexen op de “Levende Ondervindingen”, door Swedenborg zelf samengesteld.

1. Geesten zijn slechts organen of instrumenten des levens; nochtans zijn zij nutten van dienst.
2. De geesten zijn dienstbaarheden; hoe innerlijker de bozen zijn, des te waanzinniger zijn zij. Tot welk nut zij dienen.
3. De geesten die aan den mens zijn aangeplooid, eigenen zich diens wetenschappen en geheugen toe, en deswege menen zij dien mens zelf te zijn; maar iedereen van hen beschikt over zijn eigen begeerte en de natuur daarvandaan, en is niet bij machte om zich vandaar de natuur van den mens toe te eigenen.
4. De geesten nemen den persoon aan van hem dien de mens vereert, en zeggen dat zij die persoon zijn, omdat zij vereerd willen worden onder een verpersoonlijking van hem. Vooral begeren zij de heilige geest genoemd te worden.
5. Over de uitbeelding, bij de geesten, van verschillende dingen op den aardbol, opkomende uit de dingen die werden gezien toen zij in het lichaam leefden.
6. De geesten nemen de wetenschappen en het geheugen van den mens aan, menende dat die de hunne zijn. Zij vloeien niet aan des mensens ideeën in, behalve door de aandoeningen waaruit de ideeën zijner denking vloeien.
7. De geesten brengen dromen binnen, en wanneer de mens slaapt, dromen zij evenzo.
- 7[b]. De dingen gezien en uitgebeeld in een droom, werden doorvat in den droom, maar waren niet uit te drukken in waaktoestand. Hoedanig en vanwaar zij zijn.
8. Dromen binnengebracht door engelen, zijn totaal verschillend, zijnde schoon, verkwikkelijk, inlichtend, en voorzeggend.
9. Over Salomo, zijn karakter en zijn wijsheid.
10. Verschillende dingen over spraak en conversatie met geesten.

11. Er is geen toelating dan voor een goed einddoel.
12. Een soort van toelating verschijnt bij de geesten, zelfs bij de bozen; zie n. 15.
13. Er werd mij een gelegenheid tot toelaten gegeven, als het ware, op verschillende wijzen.
14. ontbreekt in den Index.
15. Toelating geschiedt door middel van meerdere bemiddelingen; zie n. 12.
16. Echter vloeien ware dingen onmiddellijk in uit den Heer, hoewel door middel van de engelen.
17. Vergemeenscapping met de geesten geschiedt door middel van innerlijke denking. Een geest die het boze van plan is, wordt verstrooid door een op hem geworpen blik.
18. Geesten spreken vrijelijk met den mens, mits de mens niet bespiegelt over hun natuur. Zij zijn verontwaardigd en onverdraagzaam wanneer geesten van elders gekomen met den mens spreken. De ene geest is niet bewust van de tegenwoordigheid van den anderen. Wanneer er geen gesprek met hen is, weten zij niet anders dan dat zijzelf mensen zijn. Zij spreken en handelen volgens hun natuur.
19. Met uitbeeldingen worden dingen uitgedrukt die verborgenheden bevatten. Heden ten dage verstaan de geesten die den mens het naast zijn, niet den innerlijken zin van des Heren Woord; noch verstonden zij dien oudtijds; ook niet de profeten.
20. In de smeking van het Gebed des Heren werd een drievoudigen zin doorvat als een drievoudig leven.
21. De natuurlijke geesten menen mensen te zijn begaafd met een lichaam, en zij willen dus voor mensen worden aangemerkt. Het lichaam echter maakt niet den mens, maar het gemoed, of het verstand en de wil; en daarom zijn goede geesten en engelen mensen.
22. Bij de geboorte is het menselijk gemoed er geen, maar het wordt geformeerd uit wereldlijke dingen; daarom moet het, om geestelijk te zijn, noodwendig hervormd worden.
23. De geesten worden in banden gehouden, en zulks met veel verscheidenheid. Zij weten het niet dat zij aldus worden gehouden; als de band is geslaakt, menen zij dat zij vanuit eigen macht handelen. Ook weten zij niet hoe zij in banden worden gehouden. Geesten werden aldus door mij geleid om te spreken, dat zij niet anders wisten dan dat het uit henzelf was. Zij spreken en handelen volgens hun eigen natuur.

24. Wanneer geesten denken, spreken, en handelen vanuit hun eigen fantasie, zijn zij waanzinnig, en stellen het inzicht en de wijsheid in waanzin.
25. Het is de wijsheid tot einddoelen te schouwen en naar einddoelen te streven, welke behoren tot het Koninkrijk des Heren ¹⁹⁾; aldus is de Heer alleen de wijsheid. De einddoelen die daarheen strekken, zijn onbegrensd in aantal, en worden wederzijds ondergeordend, het ene aan het andere.
26. Des mensen ziel is het einddoel; als zij naar de natuur schouwt en streeft, is zij een natuurlijke ziel.
27. Boze geesten zijn veel meer waanzinnig dan beesten, omdat zij door middel van de rede tegen de orde in handelen.
28. Aangaande innerlijke geesten die van een verstandelijk geloof zijn, namelijk dat zij het niet dulden organen des levens genoemd te worden; dezen worden verstaan onder Gad.
29. Verkwikkelijkheden kunnen ook worden verschaft door boze geesten, die niet in de orde leven, zodat dezen zijn “de lekkernijen van een koning”, of Ascher.
Ik kon zelfs niet het minste denken dan alleen dat wat invloede uit den Heer.
Het Bath - fragment ²⁰⁾
- 29[b]. . . . de engelen worden ook onderscheiden in hemelen volgens de verscheidenheden van het verstandelijk geloof, en aldus zijn zij degenen die de innerlijke menselijke denkingen regeren, want de mens heeft rondom zich een zekeren innerlijken, en meer innerlijken, en zelfs binnensten hemel. Het was mij toegestaan door de Goddelijke barmhartigheid van God Messiah, voor een korte poos mijn denkingen op een levende wijze te delen met hen die wonen in den verstandelijken hemel, of vergemeenschapping met hen te hebben door gedachten, en met hen te spreken door andere middelen. Het was mij zelfs gegeven

19 In de Indexen is de Naam *God Messiah* overal veranderd in *de Heer*, reden genoeg om deze latere verandering te gehoorzamen.

20 Dit fragment was geplakt achter een portret van Swedenborg in een exemplaar van de Engelse uitgave (1778) van “*Hemel en Hel*”, toebehorend aan Reverend S. Dean; later, in 1947, aan het Engelse Swedenborg-Genootschap geschonken door “the Bath-Society”; vandaar de bijnaam.

In de Engelse Uitgave van de “Ondervindingen” (“*The Spiritual Diary*” getiteld), 1962, bezorgd door A. W. Acton, werd het fragment voor het eerst gereproduceerd in fotokopie.

mijn denkingen dermate te zuiveren dat degenen die in den hemel van het verstandelijk geloof waren, in onmiddellijk contact werden gebracht. Het werd toen opgemerkt dat het degenen waren die in den meer innerlijken zin worden aangeduid met Gad; want ofschoon zij weten, en aldus in staat zijn om te geloven, dat God Messiah door den Heiligen Geest alleen hen regeert, en dat zij alleen macht hebben zolang zij rechtstreeks werden verheven, waren zij nochtans ontdaan; en aanvankelijk wilden zij enige verstoring opwekken, maar na enig heen- en weerpraten met mij, werden zij kalm. Bovendien werd het mij heden door de Goddelijke Barmhartigheid van God Messiah toegestaan op een levende wijze te ondervinden dat geesten, alhoewel boos, dat wil zeggen, zijnde in een verdraaide orde, toch ook kunnen geven “de lekkernijen van een koning “[Gen. 49: 20] Dezen worden, zolang als zij in dien staat zijn, verstaan onder Ascher in den uiterlijken zin, want zij waren in zulk een staat dat zij op voegzame wijze genoegens konden verschaffen, door gehoorzaamheid te betonen aan den innerlijken hemel of den innerlijken mens. Dit zijn dingen die verborgen zijn, en meer kan daar niet over gezegd worden. 1747, 8 Februari, op welken dag het mij vergund was iets in de kantlijn te noteren aangaande de zegeningen van Jakob’s zonen, Genesis Hfdst. 49 [luidende: “Zie over Gad en Ascher de ondervinding in Band III van Het Woord ontvouwd, aan het slot”].

30. Dat de verscheidenheden van spraak openbaarden wie zij geweest waren en zijn, en waar zij zijn.
- 30[b]. Gevechten, zoals van het Laatste Gericht, werden gezien.
31. Gesprek met de Apostelen daarover dat zij niet zouden zitten op tronen en over het heelal oordelen; dat met hen, zoals met de Stammen, de wezenlijke dingen des geloofs, of der Kerk, worden aangeduid. Dat zij een synedrium vormen.
32. Een beeltenis [eeffigies] van het Laatste Gericht, volgens hetgeen is gezegd in de Apocalyps, dat zij zullen ter aarde worden neergeworpen, en hoe de terneerwerping alsdan; dat zij die worden neergeworpen, de arglistigen zijn, n, 32, 33, 34, 35.
33. Degenen die werden neergeworpen uit den hemel, waren de listigen.
- 34, 35. Hoe de neerwerping zal geschieden. Zie ook n. 30[b].
36. ontbreekt.
- 37, 38. Dat de wederwekking dezelfde is in ieder afzonderlijk als in het algemeen, namelijk: in de Kerk, in de wereld der geesten, in den

hemel; dat het een aanhoudende strijd is van de inwendige lingen met de uitwendige dingen, aldus van de engelen des Heren met de geesten, die des mensen uitwendige dingen regeren. En dit met alle verscheidenheid volgens de natuur van ieder mens, en volgens de staten.

39. Dat de mens minder is dan de beesten; uit zich kent hij niet de wetten der orde en die van het gezelschap, maar moet die aanleren.
40. En hij grijpt valsheden aan voor waarheden, in verschil met de beesten; en daarom moet hij worden wederverwekt; zie n. 27.
41. Wat vrede is, en dat er onbegrensd vele dingen zijn binnenin den vrede. Met den vrede stemt overeen de kalmte.
42. Erkentnissen vanuit het Woord bereiden den weg des geloofs voor. Wat zij verder nog uitwerken.
- 43-44. De innerlijke dingen des Woords zijn van de allergrootste schoonheid.
- 44, 45, 46. Dat de innerlijke dingen des Woords allerschoonst zijn.
Een vraag aan de geesten: of de Zuivere Liefde iets anders kan willen dan het heil van allen. Antwoord: dat het de Zuivere Liefde is, Die alleen wil, en dat het aller heil is hetwelk Zij wil.
45. Maar de uiterlijke dingen zijn somtijds wanstaltig. Bij wijze van vergelijking kan het verduidelijkt worden bij de inwendige en uitwendige gestalte, bouw, en vorm des mensen.
46. Het kan ook toegelicht worden met optische projecties [optische cylinder, zie n. 2164].
47. Het is den mens gegeven over boze geesten te heersen, en niet door hen overheerst te worden.
48. Geesten en geniën regeren des mensen rede door middel van aandoeningen.
49. 49, 50. Zie n. 47.
51. Ik sprak over de lichamen der engelen, van welchen vorm die zijn.
52. Wat het koninkrijk des Heren is bij den mens. Aandoening en beziening wordt bepaald door het geloof in den Heer; daarvanuit is de zaliging.
53. Wat het rijk van den Duivel is. Het oogmerk [intuïtio] wordt bepaald tot henzelf; en als het zich richt tot hetgeen buiten henzelf is, slaat het toch op henzelf terug; vandaar de dood.
54. Een veronderstelling werd geopperd tot geesten, of geniën iets kunnen doen tegen hetgeen zij begeren; want zij zeggen dat zij willen wat zij begeren. Het antwoord was, dat zij het niet kunnen.

Een veronderstelling werd geopperd tot geesten, of de Zuivere Liefde wel iets anders kan willen dan de zaliging van alle mensen. Het antwoord was: dat het de Zuivere Liefde alleen is, die wil, en dat hetgeen zij wil, de zaliging van allen is.

55. Een soort van visioen in een staat als van wakkerzijn, welke staat mij tevoren onbekend was. Zodanig was misschien het visioen der Profeten. Wat ik zag.
56. In den geest, in een wakker zijnd visioen, liep ik bij twee gelegenheden over een weg. Dit was misschien wat werd gezegd van Stephanus, dat hij werd geleid door den geest [Handelingen VI: 10].
57. Een bespiegeling over den vrede, en de dingen die den vrede verstoren.
58. Uit nieuwsgierigheid willen de geesten alle dingen weten; en daarom wekken zij, vanuit deze nieuwsgierigheid, alle en de afzonderlijke dingen op die in des mensen geheugen zijn, waaraan hij geen weerstand kan bieden.
[in de kantlijn] Boze geesten willen niet goed gesproken hebben over goede geesten, en zij willen ook de aanwezigheid van de goeden niet. Zij zijn ook niet bewust van de aanwezigheid van een anderen geest. De geesten zijn verontwaardigd dat zij door den mens worden geregeerd. Boze geesten zijn daartegen gekant dat iets aangaande hen wordt onthuld. Geesten menen geheel en al mensen te zijn.
59. De geesten roepen vrijelijk uit des mensen geheugen op de dingen die overeenkomen met hun natuurlijke genius. Als zij dingen tegenkomen die niet stroken met hun natuur, zo willen zij afgescheiden worden.
60. Al wat beoogt en leidt tot het Koninkrijk des Heren, dit is een waarheid; aldus zijn alle middelen die daarheen schouwen en daarheen strekken en leiden, waarheden; maar wat de middelen betreft, variëren de omstandigheden de zaak.
61. Een zekere geest ontkende plotseling de wederopstanding, vanuit een idee die hem bijgebleven was.
62. Allen en alle dingen in de wereld en in den hemel, zijn instrumentale oorzaken die met onbegrensd vele verscheidenheid leiden tot het eerste en het laatste doel, zijnde het Koninkrijk des Heren; aldus zijn zij terwille van den Heer.
63. Dat Abraham's ongelovigheid was overgeplant op Jakob en (diens) nageslacht.

64. Met welk een verscheidenheid de geesten invloeiën aan de mens door aandoeningen en denkingen, vloeiende uit de aandoening in de denking, en andersom.
65. Hoe verschillend de geesten invloeiën door aandoeningen en denkingen in den mens, uit de aandoening in de denking, en omgekeerd: anders in hun spreken met mensen.
66. Mijn geklaag aangaande verzoekingën.
67. Dat de Heer het heelal regeert, kan vaststaan uit de regering van alle dingen in het lichaam door ondergeordende gemoederen; voorts uit de formering van een boom of plant uit zaad.
68. Geesten bij mij die niet wisten dat ik kon spreken met geesten. Het behaagde hen, dat geesten den mens regeren, en dat zij de mens zijn; maar het mishagde hen, dat de mens terug antwoordt, dat hij hun genius uitvorst, en dat hij hen regeert.
69. In elk kleinste van de liefde van zich en van de wereld schuilt de ambitie van het heelal te bezitten, dus de haat tegen den Heer.
70. Afgrijpselijke visioenen en uitbeeldingen door boze geesten.
71. Het werd getoond door levende en opeenvolgende ondervinding hoe de Heer de denkingen regeert, en dat de mens anders niet kan denken, zozeer hij ook anders meent.
72. Wanneer mijn denkingen tot de wereld werden bepaald, waren zij als gewichten, en brachten als het ware mijn innerlijke gedachten dermate in vergetelheid, dat het mij toen toeleek alsof ik mijzelf regeerde. Het werd echter getoond dat het niet zo was.
73. Denkingen vloeiden in mijn gemoed in op een ondoorvattelijke wijze: mijn handelingen werden gericht door de geesten: de geesten werden aangedaan wanneer mijn denking tot hen werd gericht. De geesten worden onderkend aan hun spraak.
74. Door middel van een innerlijke beziening werden geesten door mij opgewekt tot spreken.
75. Toen ik in een allerzoetste sluimering was, werden zekere geesten heel erg bestookt. Zij meenden dat het van mij kwam, terwijl ik er niets van afwist; zie n. 90.
76. *komt in de Indexen niet voor.*
77. De arglist en de boosaardigheid van sommige geesten, wanneer het hun is toegelaten begeerten en overredingen in te gieten, kan niet beschreven worden; hun hoedanige kan alleen maar worden onderkend aan hun doeleind.

Listige en boosaardige geesten verleiden geleerden en scherpzinnigefilosofen gemakkelijker dan anderen, omdat zij bij hen verscheidene valsheden kunnen samenvlechten [*complicare*].

Niettemin hebben de geslepenste en boosaardigste geesten geen macht.

- 77[b]. Er zijn simpele geesten, die nauwelijks iets vanuit zichzelf spreken en denken, alleen vanuit anderen; zodanig is hun natuur.
78. Geesten en engelen hebben geen geheugen naastbij geboren vanuit de zinnen des lichaams; maar een innerlijk geheugen, hetgeen veeleer een natuur of inborst is. Hun zinlijk geheugen, hebben zij uit den mens bij wien zij zijn.
79. De uitbeeldingen der goede geesten en der engelen betreffen het Koninkrijk van den Heer, met ved verscheidenheid en verkwikkelijkheid. De uitbeeldingen der boze geesten betreffen het rijk van den duivel.
80. De geesten die bij mij zijn, konden weten dat zij niet de mensen zijn, en zulks door middel van een wederzijds gesprek, en scheiding; ook door onderricht. Het werd mij somtijds gegeven dit heel fijn te doorvatten.
81. Bij het bidden van des Heren Gebed werden mijn handen gevouwen en geslaakt door een klaarblijkende kracht. Bovendien werden de woorden opgeheven, als het ware; en bezieningen van de dingen daarin vervat, werden ingegoten.
82. (1) De mens is een geest bekleed met een lichaam.
(2) Geesten beschikken niet over een zinlijk geheugen, noch de engelen.
(3) ontbreekt.
(4) Toen ik in gezelschap was, niet als geest, maar als mens, kon ik uit mijzelf niets nemen uit mijn eigen geheugen.
(5) De mens kan niet leven zonder regiem door geesten; en daarom regeert de Heer, Die de geesten regeert, het ganse menselijke geslacht.
(6) Als de Heer Zijn regering voor een moment zou loslaten, zo zou de mens opeens gestort worden in waanzinnigheden, en in den afgrijselijken dood.
83. De aandoeningen van den vader en de moeder worden aangeboren en ingeboren bij het kroost; maar die van den vader zijn innerlijk en ontvouwen zich vandaar na een langer tijd, terwijl die van de moeder uiterlijk zijn, en zich vandaar ontvouwen binnen een korter tijd.
84. Vanuit samenstemming is licht, en vanuit tweedracht schaduw.
85. Hoe de geesten vanuit het geheugen des mensen de ideeën opwekken welke in de woorden der spraak vallen.

Dat geesten plotseling die dingen wegmoffelen en verbergen waartegen zij gekant zijn.

Dat geesten heel rap spreken, en soms vlugger dan de mensen, en wel in hun gewende rhythmten.

86. Over de koren der geesten en der engelen, en hun harmonieën en één-zijn; over hun vormen, kringen, en beurtwisselingen in spreken en handelen. Deze zijn de beelden van de vormen der hemelse en geestelijke dingen, en kleinbeelden van het Koninkrijk des Heren. Voorts over de verheffing der gelukzaligheid oprijzende vanuit meerderen, verenigd zijnde door hemelse vormen uit den Heer.
87. Ik doortvatte hemelse verkwikkelijkheid in spraak en tevens met gevoelens van bekommernis, te dien einde dat de verkwikkelijkheden des te onderscheidenlijker mochten doortvat worden.
88. Dronnen werden binnengeleid door boze geesten, en tegengehouden door goede geesten; de geesten bekenden dit, naar ik hoorde toen ik ontwaakte.
89. Aan de geesten verscheen de droom niet als een droom, maar als iets voorgevallen zijnde in waaktoestand. Dit konden zij nauwelijks geloven, totdat het was aangetoond. Daaruit valt eveneens te kennen hoedanig het leven der geesten met den mens is.
90. Zie n. 75.
91. Er zijn niet de minste schaduwen van denkingen en aandoeningen bij den mens, welke de innerlijke geesten niet met meer onderscheiding doortvatten.
92. Enige ondervindingen die aantonen, dat de geesten bij andere mensen, bij wie er geen opening is geweest, niet zien door des mensen ogen, noch horen door zijn oren, zoals zij doen bij mij; maar dat er innerlijk bij hen uitbeeldingen zijn van visuële objecten en van spraak, en deze doen hen aan volgens hun natuur.
93. Hoe het daarmede gesteld was, toen de vergemeenschapping voor het eerst werd geopend bij mij, en hoe geesten toen grotelijks verwonderd waren. Ook wat hun staat was bij mij, wanneer ik in menselijke conversatie was gewikkeld; en andere dingen.
Zonder den mens is de orde niet volmaakt. De Heer alleen is volmaaktste orde, dat is, Hij is de Orde.
94. Hoe geesten der innerlijke wereld vergemeenschappen met geesten van de uiterlijke wereld; dat er een invloed is, nauwelijks doortvatbaar en uit te drukken.

95. Een doorvatting van de kalmte des vredes met haar verkwikkelijkheden en verscheidenheid.
96. Boze geesten streven aanhoudend daarnaar om den mens in dodelijke gevaren te storten, dus om hem letsel toe te brengen; dit komt uit hen voort, of zij het al dan niet weten. Maar uit den Heer streven goede geesten en engelen daarnaar om den mens te bevrijden.
97. Door middel van kleine kinderen en onschuldigen worden de lagere geesten uit den Heer geregeerd, zowel de machten als de fantasien van de lagere geesten.
98. Er zijn geslachten en soorten van liefden. Daarvandaan komen alle en de afzonderlijke dingen des levens. Zij ontleenen hun hoedanigheid voornamelijk aan de ene of andere overheersende liefde, welke aanwezig is in de overige afzonderlijke liefden. Deze overheersende liefde regeert ook des mensen natuur na den dood.
99. De innerlijke zin des Woords kan geenszins worden doorvat tenzij de zin der letter als het ware is uitgewist. Dit is ook het geval in andere dingen, zoals in filosofische dingen: wanneer het gemoed kleeft aan de woorden alleen, als aan stof, verschijnt de innerlijke zin niet; evenzo wanneer de mens blijft steken in uitwendige of lichamelijke objecten. Het is met den nog innerlijker zin eender gesteld.
100. Geniën en boze geesten wekken op en roepen op die dingen in den mens, welke stroken met hun natuur, en zij nemen dan de woorden en den zin der woorden weg.
101. Al wat strookt met henzelf in een woord, of in een idee opgevat uit het leven in het lichaam, of afkomstig uit gezelschappen der mensen, of gewonnen en verkregen uit verschillende bronnen, hitsen zij op voor een boos doeleind.
- 101 [b]. Krachtens den Heer nemen goede geesten en de engelen die bedoelingen weg van hen, en keren dezelve ten goede; of zij dienen hen van antwoord.
102. Boze geesten noemen alles wat waar en goed is, boos. Het was bij de geesten een gewoonte om mij te noemen "Underlig" [zweeds voor vreemd, curieus, wonderlijk].
103. Hed veel uitbeeldingen zijn door mij gezien, terwijl mijn ogen gesloten waren; voorts ook innerlijke uitbeeldingen.
104. Dat geesten worden vergezelschap volgens hun naturen en inborsten, en wel dermate opdat er aldus vergezelschappingen zijn. Zie ook vorm:

- Boze geesten vooral willen den mens regeren; wanneer dit niet wordt toegelaten, gaan zij na een strijd daarover heen.
105. Geesten en geniën leiden begeerten binnen met overreding, en dit zó gewikst, dat de mens ten enen male niet anders weet of het is uit hemzelf. Soms, om hem te verleiden, brengen zij een overreding binnen waarin zij zelf niet zijn.
nrs. 106, 107, 108, 109 komen in de Indexen niet voor.
110. In de objecten der zinnen beschouwden de mensen der oude Kerk geestelijke en hemelse dingen; en daarom verkeerden zij met geesten en engelen. Gans anders is het gesteld heden ten dage, daar het zelfs niet wordt geloofd dat er enige overeenstemming is.
111. *ontbreekt.*
112. Rijkdommen zijn te waarden vanuit het nut waarvoor zij besteed worden; desgelijks de wetenschappen, de filosofie, de gaven van den genius.
113. Voorts ook de erkenissen van de geestelijke dingen vanuit het Woord.
114. Met de namen in het Woord worden dingen aangeduid, toegelicht door voorbeelden;
115. en ik zag de innerlijke dingen des Woords vrijwel los van den zin der letter.
116. Door mijn ogen lazen geesten geschriften; ook schreven zij door mijn hand, en dicteerden met luider stern.
117. *ontbreekt.*
118. Hoedanig de spraak der geesten met mij, n. 118, 119. De geesten zeiden dat de Heer het heeal regeert; zie n. 119.
119. De natuur van de spraak der geesten met mij; zie n. 118.
120. De geesten bij den mens zijn zodanig als de mens is, namelijk geleerd in een geleerd mens, stompzinnig in een stompzinnig mens; want zij kunnen alleen die dingen in den mens opwekken, welke stroken met hun eigen natuur.
121. De geesten wekken op al wat in des mensen leven is: zijn daden in het verleden, de handelingen zijns levens, de dingen waarover hij gedacht heeft. Zie ook n. 138.
122. De geesten ontlenen het aan hun leven in het lichaam, dat zij niet willen dat hun denkingen zouden worden blootgelegd, maar bieden ved weerstand.

123. Rondom den mens zijn verscheidene geesten, van wie de een den ander niet kent. Ieder van hen meent dat hij de mens is. Zij komen, zij gaan; maar wanneer zij komen, tot wien en van wien, dat weten zij niet. Uit henzelf menen zij, dat zij altijd daar gebleven zijn, en er altijd zullen blijven.
124. Des mensen natuur wordt verbeterd door verzoeking en gevechten. Geesten wekken vooral de aandoeningen op; daarvanuit de denkingen, de gesprekken, en de handelingen. Maar als een mens zodanig is dat hij door waarheden wordt aangedaan, worden goede geesten met hem geassocieerd.
[kanttekening] Het ware en het goede worden ingeboezemd uit den Heer door middel van engelen en goede geesten. Daarom zijn boze geesten wel afkerig, en willen zich dus terugtrekken. Daarom pleegt het ware ook door hen te worden opgewekt.
125. Verschillende benden van boze geesten, overtuigd geworden zijnde aangaande de ware dingen, waren nochtans naderhand weer net zo als zij tevoren waren geweest.
126. Geesten die zeggen dat er één Schepper des heelals is, en niet den Heer willen erkennen, zijn, als het Christenen zijn, boos en arglistig, naarmate zij terugtreden van de erkenning van den Heer; en zij laten zich niet tot zulk een erkenning heenleiden.
127. Boze geesten dragen den mens een dodelijken haat toe, en zij hijgen alleen maar naar diens vernietiging; en dit wanneer zij menen dat zij de mens zijn. Zie n. 133.
128. Hoe ellendig de staat der geesten zou zijn, als niet allen in het heelal werden geregeerd door den Heer, kan vaststaan uit het feit, dat zij de verkwikkelijkheid huns levens hebben in het martelen van anderen, wie het ook zijn mogen.
129. Des mensen geest is in een volmaakter staat wanneer hij is gescheiden van het lichaam. waaraan hij gebonden is geweest.
130. Het is mij vergund geweest in het gezelschap der geesten te zijn met alle zinnen des lichaams.
131. Het is mij gegeven met elken zin onder de geesten te zijn, en de naturen der geesten te doorvatten, met een innerlijken zin, zodat zij mij geenszins konden misleiden.
132. Er zijn zekere geesten die hoogst bedriegelijk zijn. Het zijn sirenen, en van dezulken zijn er geslachten en soorten, en talloze verschillen.

133. Binnen in iederen bozen geest is de wil om heer en meester te zijn over anderen; en binnen in sommigen om de heren van het heeal te zijn; vandaar zijn zij stompzinnig; en zo wordt de een gemakkelijk gedwongen door den ander. Ieder van hen wil den mens aan zichzelf onderwerpen als den minderwaardigsten slaaf; en daarom zouden als de Heer niet allen regeerde, alle mensen, bezeten zijnde, opeens vergaan.
134. Ik zag en las geschriften en de woorden der geschriften in het andere leven even duidelijk als in het licht, met mijn gesloten ogen.
135. *ontbreekt.*
136. *ontbreekt.*
137. De geesten zijn alleszins substanties, en deze substanties zijn vormen; en hun activiteiten geschieden door variaties van den vorm. en door veranderingen van staat; daarvandaan zijn ook hun denkingen en aandoeningen.
138. Zie n. 121.
139. De geesten zijn verwonderd, dat de mensen leven in zulk een onwetendheid omtrent hun eigen ziel, en omtrent de vermogens in den mens, onderling onderscheiden.
140. Wat het Boek des Levens is; alle en de afzonderlijke dingen gedacht, gezegd, gedaan, zijn ingegrift aan des mensen natuur, zodat er zelfs niet het minste bestaat dat de natuur niet inheeft; zie n. 295 [3].
141. De spraak der hemelsen onderling is onbegrijpelijk, en behelst in één moment meer dingen dan ontvouwd kunnen worden in vele bladzijden. Dat het natuurlijke waarin niet het geestelijk ware is, en het geestelijke waarin niet het hemelse is, wordt uitgebeeld als breekbaar ²¹⁾ en dat nochtans zulk geestelijke in de wereld voor hemels wordt gehouden. Dat het verstandelijke geloof geestelijk is, waarin niet het hemelse is.
142. De spraak van geesten met den mens is niet in hun eigen taal, waarvan zij volslagen onwetend zijn, maar in des mensen moedertaal, of in andere talen die hem vertrouwd zijn. De woorden zijn welgekozen door hen, en daar die vertrouwd en helder zijn, behagen die hem; zij volgen terstond uit de ideeën hunner denking welke in de woorden vallen. Die worden door niemand gehoord dan alleen door hem met wien het gesprek is, zelfs ofschoon de mens in het midden van een gezelschap is.

21 Dit woord, in latijn *fragilis*, ook in de betekenis van vergankelijk en onbestendig, komt in de verdere Geschriften nergens voor.

143. Meerdere geesten samengenomen, die worden geleid door de liefde van zich en van de wereld, en daarvan niet zijn afgeleid door den Heer, worden allen tezamen de duivel genoemd. Van zulke geesten is er de allergrootste menigte.
144. Er is ook een band. Meerdere geesten kunnen niet anders denken en handelen dan zoals iedereen doet — soms onder een zekeren leider. Aldus wordt de een tegengehouden door den ander, en verscheidenen door een.
145. Het ganse menselijke geslacht wordt geregeerd uit den Heer, door middel van geesten, en wel door middellijke doelen tot het laatste einddoel.
146. Het werd met klaarblijken zin ondervonden, dat ik nooit niet wat ook heb gedacht vanuit mijzelf, maar dat alles was ingeboezemd en ingegoten.
Dat het menselijk geslacht wordt geregeerd uit den Heer door geesten, en wel tot het laatste einddoel door middellijke doelen.
147. Een gesprek met sommige Joden over het eeuwige leven, dat zij een leven vol van vreugde verwachten, eerst als in slaap, en dan de grootste blijdschap boven alle anderen. Gevraagd werd, of zij begeerden te leven met hun makkers, of op zichzelf te zijn; zij zeiden, in een groot gezelschap met deszelfs leiders. Gevraagd werd, of zij wilden leven in gezelschap met anderen die samenstemmen met hun innerlijke dingen; zij zeiden dat zij niet wisten wat de inwendige mens is. Maar toen er werd gezegd, dat zij in het andere leven samenleven met hun genoten volgens hun innerlijke dingen, en dat aangezien een ieder van hen innerlijk van zulk een karakter was als hun bekend was, en dat hun leiders, zoals zij ook wisten, van zulk een karakter waren, zij derhalve als dan zouden leven in disharmonie, haat, en narigheid; ten slotte bekenden zij dat zij een Messiah waren te verwachten, die hun zou verenigen.
148. Alle en de afzonderlijke dingen die den mens overkomen, zijn van de boze geesten, zelfs al waren zij niet vooraf beraamd, en zulks is zo omdat zodanig hun natuur is.
- 148[b]. Boze geesten, vooral zij die in zichzelf vertrouwen, en alles aan hun eigen voorzichtigheid toeschrijven, blazen aandoeningen tezamen met overreding in; want er is niets wat zij zich niet aanmatigen, denkende dat zij de wijste der mensen zijn. Hun wijsheid echter is waanzinnig,

omdat de wijsheid wordt gekend aan haar einddoel, en zij leiden zichzelf tot een einddoel dat de hel is.

148[c]. Boze geesten willen vooral de heilige geest zijn, en zij denken dat zonder hen de Heer niets kan doen. Maar het werd gevraagd: Uit wien gaat zulk een heilige geest voort? Was het niet uit enigen god der heidenen? Uit Baäl? Of uit wat anderen god?

